

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ
2007-2013**

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Τίτλος : ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ –
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ – ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ
Κωδικός Ε.Π. : 10
CCI : 2007GR161PO007

Αθήνα, Ιούνιος 2007

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίδα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
ΕΝΟΤΗΤΑ 1 : ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ	6
1.1 Υφιστάμενη Κατάσταση στη Χωρική Ενότητα Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων (ΔΕΠΙΝ)	6
1.2 Ανάλυση της κατάστασης ανά Περιφέρεια της ΧΕ Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Ιονίων Νήσων κατά την έναρξη της περιόδου προγραμματισμού	11
ΕΝΟΤΗΤΑ 2 : Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2007-2013	90
2.1 Αναπτυξιακό όραμα και στρατηγική	90
2.2 Η αναπτυξιακή στρατηγική του Επιχειρησιακού Προγράμματος Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων	94
2.3 Εξειδίκευση της στρατηγικής στις Περιφέρειες	101
2.4 Χωρικές προτεραιότητες της αναπτυξιακής στρατηγικής	109
2.5 Αειφόρος ανάπτυξη (άρθρο 3 του ΕΚ 1083/2006)	114
2.6 Συνέπεια Στρατηγικής με Διαπιστωμένες Ανάγκες / Προβλήματα	115
2.7 Συνέργεια και Συμπληρωματικότητα του ΕΠ με τα τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα ...	125
2.8 Συνάφεια περιφερειακής διάστασης ΕΣΠΑ – ΠΕΠ για θέματα αγοράς εργασίας (ΕΚΤ).....	126
2.9 Ισότητα.....	128
2.10 Σύνοψη της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων	128
2.11 Σύνοψη της εκ των προτέρων αξιολόγησης	138
ΕΝΟΤΗΤΑ 3 : ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	145
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1, ΑΜΙΓΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥ 1 :	145
ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.....	145
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2, ΑΜΙΓΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥ 1 :	153
ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	153
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3, ΑΜΙΓΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥ 1 :	158
ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ.....	158
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4, ΑΜΙΓΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥ 1 :	164
ΨΗΦΙΑΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.....	164
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 5, ΑΜΙΓΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥ 1 :	171
ΨΗΦΙΑΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	171
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 6, ΑΜΙΓΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥ 1 :	177
ΨΗΦΙΑΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	177
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 7, ΑΜΙΓΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥ 1 :	184
ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	184
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 8, ΑΜΙΓΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥ 1 :	197
ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ.....	197
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 9, ΑΜΙΓΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥ 1 :	210
ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ.....	210
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 10, ΑΜΙΓΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥ 1 :	224
ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	224
ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΜΕ ΑΥΤΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ(ΕΓΤΑΑ) ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΛΙΕΙΑΣ (ΕΤΑ) - ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΜΕ ΤΟ ΕΓΤΑΑ ΚΑΙ ΕΤΑ.	226
ΕΝΟΤΗΤΑ 4 : ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	246
1 ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΕΙΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ	246
1.1 Εθνική αρχή συντονισμού αναπτυξιακών προγραμμάτων 2007-2013.....	246
1.2 Βασικοί μηχανισμοί συντονισμού	249
1.3 Διαχειριστική αρχή του επιχειρησιακού προγράμματος	255
1.4 Ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης	256
1.5 Αρχή πιστοποίησης	266

1.6 Αρχή ελέγχου	268
1.7 Φορέας Υπεύθυνος για την έκθεση και παροχή γνώμης του άρθρου 71(3).....	271
1.8 Φορέας υπεύθυνος για την είσπραξη των πληρωμών από την Επιτροπή	271
1.9 Φορέας/είς Υπεύθυνος/οι για τη διενέργεια πληρωμών στους δικαιούχους.....	271
2. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ.....	272
2.1 Διυπουργική Επιτροπή κοινοτικών προγραμμάτων (ΔΕΠ).....	272
2.2 Ετήσια διάσκεψη Προέδρων επιτροπών παρακολούθησης επιχειρησιακών προγραμμάτων (ΕΔΙΠ)	272
2.3 Επιτροπή παρακολούθησης επιχειρησιακού προγράμματος.....	274
2.4 Δείκτες παρακολούθησης	276
2.5 Ετήσια έκθεση	277
2.6 Ετήσια εξέταση ΕΠ	277
2.7 Παρακολούθηση των πιστώσεων των Περιφερειών μεταβατικής στήριξης.....	277
3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ.....	278
3.1 Γενικά.....	278
3.2 Αξιολογήσεις επιχειρησιακής φύσης	278
3.3 Εκ των υστέρων αξιολόγηση.....	279
4. ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ.....	280
5. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΕΣ ΡΟΕΣ	282
6. ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	284
7. ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ.....	285
8. ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΜΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ	286
9. ΡΗΤΡΑ ΕΥΕΛΙΞΙΑΣ	287
10. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	289
11. ΜΕΣΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ	290
12. ΕΡΓΑ ΓΕΦΥΡΕΣ	291
13. ΛΟΙΠΑ ΘΕΜΑΤΑ.....	292
13.1 Κανόνες σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις, τις κρατικές ενισχύσεις, τις ίσες ευκαιρίες και το περιβάλλον	292
13.2 Διαχειριστική Επάρκεια Δικαιούχων ΕΠ	292
ΕΝΟΤΗΤΑ 5 : ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	293
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	307
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	324
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ.....	325

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (Ε.Π.) Δυτικής Ελλάδας – Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων αφορά στη χωρική ενότητα των αντιστοίχων Περιφερειών με τους κάτωθι κωδικούς NUTS :

GR 23	DYTIKI ELLADA
GR 25	PELOPONNISOS
GR 22	IONIA NISIA

Έχει ως στόχο να συμβάλει στην κάλυψη των εθνικών στρατηγικών στόχων, συμπληρωματικά με τα τομεακά προγράμματα και με έμφαση στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες της κάθε Περιφέρειας.

Το ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας – Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων καλύπτει αποκλειστικά περιφέρειες, που ανήκουν στην κατηγορία του αμιγούς στόχου «Σύγκλισης». Οι τρεις Περιφέρειες της παρούσας Χωρικής Ενότητας (Χ.Ε) θα χρηματοδοτηθούν τόσο από τα τομεακά ΕΠ, όσο και από το ΠΕΠ, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η ισόρροπη κατανομή πόρων.

Ο κορμός των παρεμβάσεων που προβλέπονται από το ΠΕΠ αφορά σε:

- κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες,
- υγεία και κοινωνική αλληλεγγύη (υποδομές νοσοκομείων, ειδικών μονάδων, κέντρων υγείας και ανοιχτής φροντίδας, εξειδικευμένος εξοπλισμός, καθώς και δομών κοινωνικής φροντίδας),
- πολιτισμός (ενίσχυση των βασικών πολιτιστικών υποδομών, προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς),
- έργα προσπελασιμότητας και περιβάλλοντος ,
- δράσεις βιώσιμης αστικής ανάπτυξης,
- δράσεις ενίσχυσης ορεινών, μειονεκτικών, νησιωτικών περιοχών.
- δράσεις επιχειρηματικότητας

Αναφορικά με το περιεχόμενο του ΠΕΠ, όπως αυτό ακολουθεί, η διάρθρωση των ενοτήτων είναι η ακόλουθη:

- Η Ενότητα 1 περιλαμβάνει μία συνοπτική και δυναμική ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, των τάσεων και προσδιοριστικών παραγόντων ανάπτυξης στην επιλέξιμη γεωγραφική περιοχή, κατάταξη - ιεράρχηση των βασικών ανισοτήτων, των προβλημάτων και των αναπτυξιακών κενών που καλείται να αντιμετωπίσει το ΠΕΠ για την περίοδο 2007-2013, καθώς και ανάλυση SWOT. Η ανάλυση περιλαμβάνει αναφορά για συνολικά την Χ.Ε, ενώ ακολουθεί η παράθεση στοιχείων και αναλύσεων σε κάθε μία επιμέρους Περιφέρεια.
- Η Ενότητα 2 περιλαμβάνει την στρατηγική του ΠΕΠ, με βάση τις ανάγκες που προκύπτουν από την ανάλυση της Ενότητας 1. Συγκεκριμένα, αναπτύσσεται μία συνεκτική και αποτελεσματική απάντηση στα εμπόδια, στις αναπτυξιακές ανάγκες και στις αδυναμίες που εντοπίστηκαν ώστε να

στηρίξει την επίτευξη των στόχων της χώρας και της ΕΕ (στρατηγική με γνώμονα τους στόχους της ΕΕ, όπως έχουν τεθεί στο πλαίσιο της Στρατηγικής της Λισσαβόνας και του Γκέτεμποργκ).

- Στην Ενότητα 3 εξειδικεύονται οι Άξονες Προτεραιότητας του ΕΠ (οι γενικοί και ειδικοί στόχοι) και περιγράφεται με ποιο τρόπο θα επιτευχθούν οι στρατηγικοί στόχοι του ΕΠ που τέθηκαν στην Ενότητα 2.
- Η Ενότητα 4 αφορά στις διατάξεις εφαρμογής.
- Στην Ενότητα 5 τέλος περιγράφεται το σχέδιο χρηματοδότησης του ΕΠ.

ΕΝΟΤΗΤΑ 1 : ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

1.1 Υφιστάμενη Κατάσταση στη Χωρική Ενότητα Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων (ΔΕΠΙΝ)

Η επίτευξη κοινωνικοοικονομικής και εδαφικής συνοχής επιχειρείται σε διεθνικό διαπεριφερειακό και σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο. Η διαμόρφωση πέντε προγραμματικών/αναπτυξιακών χωρικών ενότητων για την προγραμματική περίοδο 2007-2013 υπακούει σε αναπτυξιακά κριτήρια, συνδέεται άμεσα με σειρά παραγόντων που συνοψίζουν την εμπειρία των τελευταίων 20 ετών σε ό,τι αφορά στο σχεδιασμό και την άσκηση περιφερειακής πολιτικής και αναμένεται να ενισχύσει άμεσα την περιφερειακή ανταγωνιστικότητα της χώρας. Η ανάλυση της κατάστασης της Χωρικής Ενότητας Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Ιονίων Νήσων (ΔΕΠΙΝ) ή περιοχής προγραμματισμού κατά την έναρξη της περιόδου σχεδιασμού δίνει την δυνατότητα συγκριτικών αναλύσεων και αξιολογήσεων της συνοχής. Τα βασικά δεδομένα που έχουν προκύψει από την ανάλυση των στοιχείων της Eurostat, για τις πέντε ΧΕ, παρουσιάζονται στον Πίνακα 1-1, με ιδιαίτερη έμφαση στην Χ.Ε. ΔΕΠΙΝ.

Γεωμορφολογικά Στοιχεία

Η Χωρική Ενότητα Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Ιονίων Νήσων χωροθετείται στο Δυτικό Άξονα του ελλαδικού χώρου. Η Χ.Ε ΔΕΠΙΝ περιλαμβάνει τρεις επιμέρους Περιφέρειες και δώδεκα νομούς. Περίπου το 50% των εκτάσεων της είναι ορεινό.

Δημογραφικά στοιχεία

Ο πληθυσμός της Χωρικής Ενότητας ανέρχεται περίπου στο 1,6 εκ. κατοίκους, με την μεγαλύτερη πληθυσμιακή συγκέντρωση να παρατηρείται στην Δυτική Ελλάδα (περίπου το 47% της ΧΕ ΔΕΠΙΝ). Τα Ιόνια Νησιά αποτελούν την πιο πυκνοκατοικημένη Περιφέρεια με 94,2 κατοίκους ανά km² και την τρίτη πιο κατοικημένη Περιφέρεια της χώρας. Σημειώνεται ότι η ΧΕ ΔΕΠΙΝ με βάση την ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού, εμφανίζει υψηλό ποσοστό ηλικιωμένων (άνω των 64 ετών) επί του πληθυσμού τους.

Ενδεικτικά Στοιχεία ΑΕΠ

Σε σχέση με την περιφερειακή κατανομή του ΑΕΠ στην Ελλάδα, η ΧΕ ΔΕΠΙΝ παράγει περίπου το 12,1% του συνολικού ΑΕΠ (σε ΜΑΔ) της Ελλάδας. Το μέσο κ.κ. ΑΕΠ της ΧΕ ΔΕΠΙΝ διαμορφώνεται σε πολύ χαμηλότερο επίπεδο σε σχέση με το μέσο κατά κεφαλή ΑΕΠ της χώρας (15.561,8 σε ΜΑΔ). Αντίθετα, με την συνολική εικόνα των έντονων διαπεριφερειακών ανισοτήτων στην Ελλάδα, η ΧΕ ΔΕΠΙΝ παρουσιάζει σχετικά υψηλή ομοιογένεια (συγκριτικά μικρότερη τυπική απόκλιση κ.κ.ΑΕΠ σε ΜΑΔ σε σχέση με τις υπόλοιπες ΧΕ). Σε αυτό συντελεί και το γεγονός ότι στη συγκεκριμένη ΧΕ ανήκουν Περιφέρειες της ίδιας κατηγορίας επιλέξιμου στόχου (Περιφέρειες Αμιγούς Στόχου

Σύγκλισης). Η ΧΕ ΔΕΠΙΝ αποτελεί την δεύτερη (2η) μικρότερη ΧΕ σε σχέση με το συνολικό παραγόμενο ΑΕΠ από τις πέντε που προβλέπονται στην νέα προγραμματική περίοδο. Γενικά, η περιφερειακή συμμετοχή στο Εθνικό ΑΕΠ εξισορροπείται σε επίπεδο Χωρικής Ενότητας. Η σύσταση πέντε «διευρυμένων περιφερειών» αμβλύνει μεν την ανισοκατανομή του ΑΕΠ σε γεωγραφικό επίπεδο δημιουργώντας πιο συγκρίσιμα υπο-σύνολα από πλευράς μεγέθους της οικονομικής βάσης, χωρίς ωστόσο να μεταβάλει το γεωγραφικό κέντρο βάρους της οικονομίας της χώρας αφού και πάλι πάνω από το 60% της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας συγκεντρώνεται στην Αττική και στην βορειότερη των ΧΕ.

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αποτελεί την φτωχότερη περιφέρεια της ΧΕ ΔΕΠΙΝ, με το κ.κ.ΑΕΠ σε ΜΑΔ για το 2003 να αντιστοιχεί μόλις στο 62,7% του μέσου ευρωπαϊκού κ.κ.ΑΕΠ των 25 (ΕΕ25=100). Η αξιολόγηση της προόδου που έχει επιτευχθεί αναφορικά με το κ.κ.ΑΕΠ, για το σύνολο της ΧΕ ΔΕΠΙΝ είναι δυνατή με την αξιολόγηση των επιμέρους βελτιώσεων των κ.κ.ΑΕΠ σε κάθε Περιφέρεια. Συγκεκριμένα, σε σχέση με το 2000 τα Ιόνια Νησιά, η Πελοπόννησος και η Δυτική Ελλάδα εμφανίζουν ενισχυμένο κ.κ. ΑΕΠ κατά 10.0 , 6.5 και 7.5 ποσοστιαίες μονάδες αντίστοιχα επί του μέσου ευρωπαϊκού κ.κ.ΑΕΠ των 25 (ΕΕ25=100). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα το μέσο κ.κ. ΑΕΠ της ΧΕ ΔΕΠΙΝ το 2003 να ενισχύεται περίπου κατά 8 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2000.

Η ΧΕ ΔΕΠΙΝ παράγει το 12,1% της συνολικής Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ) της χώρας. Από την ανάλυση της κατανομή της ΑΠΑ στους τρεις παραγωγικούς τομείς της ΧΕ ΔΕΠΙΝ φαίνεται η σημαντική συνεισφορά του πρωτογενή τομέα στην συνολική ΑΠΑ (12,4%) σε σχέση με το μέσο όρο της χώρας, ενώ ο δευτερογενής και ο τριτογενής τομέας συμμετέχουν κατά 21,8% και 65,8% αντίστοιχα. Σημειώνεται ότι διαχρονικά παρατηρείται στροφή της οικονομίας της Περιφέρειας προς τον τριτογενή τομέα, με παράλληλη κάμψη του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα.

Αγορά Εργασίας

Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός της ΧΕ ΔΕΠΙΝ για ηλικίες από 15 έως 64 ετών, φτάνει περίπου το 67%, με το μικρότερο ποσοστό να εμφανίζεται στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Αντίθετα, η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων εμφανίζει ιδιαίτερα υψηλή συμμετοχή στο εργατικό δυναμικό (2^η μεγαλύτερη μεταξύ των 13 Περιφερειών της χώρας). Με εξαίρεση την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, η ΧΕ ΔΕΠΙΝ εμφανίζει υψηλά ποσοστά απασχόλησης (μεγαλύτερα του μέσου ποσοστού απασχόλησης της χώρας). Περίπου το 25% των απασχολούμενων της αναφέρεται στον πρωτογενή τομέα, ποσοστό που είναι το μεγαλύτερο συγκριτικά με τις υπόλοιπες ΧΕ της χώρας, ενώ στον δευτερογενή τομέα απασχολείται περίπου το 18% των απασχολούμενων της ΧΕ. Αναφορικά, με την ανεργία που χαρακτηρίζει την ΧΕ ΔΕ.Π.ΙΝ, για το 2004, περίπου το 11% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού είναι άνεργοι, με την Περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας να εμφανίζει την χειρότερη επίδοση μεταξύ των 13 Περιφερειών της χώρας.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

Πίνακας 1-1: Βασικοί Περιφερειακοί Δείκτες.

Γεωγραφική Ενότητα	Πληθυσμός και Ηλικιακή Σύνθεση					Οικονομία			Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός και Αγορά εργασίας											Παραγωγή				Εκπαίδευση				
	Πληθυσμός, 2004 (1000)	Πληθυσμός ηλικίας έως 15 ετών, 2004 (%)	Πληθυσμός ηλικίας 15-64 ετών, 2004 (%)	Πληθυσμός ηλικίας 65 και άνω, 2004 (%)	Πληθυσμιακή πυκνότητα (πληθυσμός/κμ2), 2004	Μέσος όρος κ.κ.ΑΕΠ σε ΜΑΔ, 2000-2003 (ΕΕ25=100)	κ.κ.ΑΕΠ σε ΜΑΔ (2003)	κ.κ.ΑΕΠ σε ΜΑΔ (ΕΕ25=100)	Οικονομικά ενεργός (15-64) (%)	Οικονομικά ενεργός (55-64) (%)	Ποσοστό Απασχόλησης, Σύνολο (15-64 ετών)	Ποσοστό Απασχόλησης, Άνδρες (15-64 ετών)	Ποσοστό Απασχόλησης, Γυναίκες (15-64 ετών)	Απασχολούμενοι, Γεωργία (%)	Απασχολούμενοι Βιομηχανία (%)	Απασχολούμενοι Υπηρεσίες (%)	Άνεργοι 15 και άνω (%)	% ανεργία νέων (15-24)	% ανεργίας γυναικών (15-64)	Μακροχρόνια Άνεργοι (% επί ανεργών)	ΑΠΑ (%)	ΑΠΑ_πρωτο (%)	ΑΠΑ_δευτερ (%)	ΑΠΑ_τριτο (%)	Επίπεδο εκπαίδευσης χαμηλό (%)	Επίπεδο εκπαίδευσης μέτριο (%)	Επίπεδο εκπαίδευσης υψηλό (%)	
ΕΕ25	117,2	100,0	21740,6	100,0	69,6	43,9	63,1	70,7	55,5	.	.	.	9,2	18,5	10,1	44,5
ΕΕ15	109,5	23720,1	109,1	70,4	45,4	64,5	72,4	56,6	.	.	.	8,2	16,2	9,2	
ΕΛΛΑΔΑ	11040,65	14,5	67,7	17,8	83,9	76,1	17634,1	81,1	66,5	41,3	59,4	73,7	45,2	12,6	22,4	65,0	10,5	26,9	16,2	53,1	100	6,8	22,0	71,2	41,0	38,5	20,5	
ΧΑΕ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ*	2809,332	15,0	66,9	18,1	66,2	72,3	16409,0	75,5	.	.	54,8	.	.	17,0	24,3	58,8	13	.	.	55,1	23,7	9,6	22,5	67,9	45,4	35,6	19,1	
ΧΕ ΗΠΕΙΡΟΥ - ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ - ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ*	1637,545	14,2	65,4	20,4	42,2	80,1	18772,4	86,3	.	.	56,9	.	.	21,0	24,1	54,9	11,4	.	.	61,6	15,8	11,3	32,1	56,6	50,8	33,1	16,2	
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	218,594	14,3	64,9	20,8	94,2	69,4	16218,0	74,6	69,1	45,4	61,1	75,1	47	16,1	14,7	69,0	11,4	23,8	16	19,0	1,8	7,7	12,8	79,5	54,4	35,2	10,5	
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	730,238	15,1	66,4	18,5	64,2	58,5	13628,1	62,7	63,6	39,3	55,6	71	39,2	23,9	18,5	57,6	12,5	30,2	21	61,6	5,1	12,3	16,7	71,0	50,8	33,4	15,9	
ΠΕΛΟΠΟΝ-ΝΗΣΟΥ	599,199	13,8	63,9	22,3	38,7	72,8	16839,3	77,5	68,5	46,5	62,1	76,8	46,6	29,7	18,5	51,7	9,2	28,4	15,3	59,9	5,2	14,1	30,0	55,9	50,4	34,1	15,5	
ΧΕ ΔΕΠΙΝ* (παραγόμενοι δείκτες) ¹	1548,031	14,5	65,2	20,3	53,1	65,7	15250,0	70,1	.	.	56,6	.	.	25,1	18,0	56,9	11,2	.	.	54,5	12,1	12,4	21,8	65,8	51,1	33,9	14,9	
ΧΕ ΔΕΠΙΝ (μέση τιμή δεικτών) ²	.	14,4	65,1	20,5	65,7	66,9	15561,8	71,6	67,1	43,7	59,6	74,3	44,3	23,2	17,3	59,5	11,0	27,5	17,4	46,8	4,0	11,4	19,8	68,8	51,8	34,2	13,9	
ΧΕ ΑΤΤΙΚΗΣ*	3940,099	13,8	70,4	15,8	.	81,2	18839,6	86,7	.	.	60,8	.	.	0,7	23,6	75,7	9,1	.	.	51,6	38,1	0,6	19,6	79,9	29,3	44,7	26,0	
ΧΕ ΚΡΗΤΗΣ ΚΑΙ ΝΗΣΩΝ ΑΙΓΑΙΟΥ*	1105,643	16,2	66,6	17,2	63,3	78,0	18185,9	83,6	.	.	58,2	.	.	17,4	17,3	65,3	8,4	.	.	31,3	10,3	9,7	14,4	75,9	46,0	36,8	17,2	

Πηγή: Eurostat, 2005

³ Οι δείκτες για τις χωρικές ενότητες παράγονται κατά προσέγγιση από την χρήση των απαιτούμενων στοιχείων της Eurostat (επεξεργασία Συμβούλου).

⁴ Οι δείκτες είναι αποτέλεσμα της μέσης τιμής των δεικτών που εμφανίζει κάθε περιφέρεια της αντίστοιχης χωρικής ενότητας, και είναι αξιόπιστοι εφόσον η τυπική απόκλιση του δείκτη μεταξύ των περιφερειών που αποτελούν κάθε ΧΕ είναι μικρή.

Στον πίνακα που ακολουθεί καταγράφονται τα Ισχυρά Σημεία και Αδυναμίες της ΧΕ, οι Ευκαιρίες και Απειλές (SWOT Analysis). Η ανάλυση συστηματοποιεί τα ευρήματα της υφιστάμενης κατάστασης, αποτελώντας την βάση για την στρατηγική της Περιοχής (βλ. Ενότητα 2).

Πίνακας 1-2: Ανάλυση SWOT της Χωρικής Ενότητας (Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Ιονίων Νήσων)

Ισχυρά Σημεία	Αδυναμίες
<ul style="list-style-type: none"> • Κομβική θέση της Περιοχής Προγραμματισμού (Δυτική Πύλη, θέση στον άξονα Αδριατικής – Ιονίου, γειτνίαση με Βαλκανικές χώρες). • Μεγάλα έργα αναπτυξιακού χαρακτήρα στην Περιοχή Προγραμματισμού (Ζεύξη Ρίου – Αντιρρίου, ΠΑΘΕ) ή σε γειτνιάζουσες Περιφέρειες (Παραϊόνια Οδός, Εγνατία). • Ύπαρξη Αστικών Κέντρων που μπορούν να αποτελέσουν σημεία αναπτυξιακής στρατηγικής (Πάτρα, Τρίπολη, πρωτεύουσες νομών ΠΙΝ). • Διεθνής τουριστικός προορισμός. • Τουριστικοί και πολιτιστικοί πόροι, με κύριο συντελεστή παγκόσμιας εμβέλειας την Ολυμπία. • Ο αναπτυγμένος τουριστικός τομέας που συμβάλλει στη δημιουργία-συντήρηση θέσεων εργασίας. • Ύπαρξη μεγάλου αριθμού περιοχών ιδιαίτερης περιβαλλοντικής και αισθητικής αξίας. • Σημαντική βιοποικιλότητα με πλούσια τοπική χλωρίδα και πανίδα. • Περιβαλλοντικοί πόροι προστατευόμενοι από διεθνείς συμβάσεις (NATURA, RAMSAR). • Σημαντική λαϊκή και πολιτιστική κληρονομιά. • Ύπαρξη ικανού αριθμού τοπικών αγροτικών προϊόντων ποιότητας (ελαιόλαδο, οίνος, βρώσιμη ελιά, εσπεριδοειδή, κλπ). • Λειτουργία Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων και Ερευνητικών Ινστιτούτων Διεθνούς Εμβέλειας. • Πλούσιο υδατικό δυναμικό. • Σημαντικές λιμενικές υποδομές για τη διασύνδεση με εμπορικά δίκτυα και την διακίνηση επιβατών. 	<ul style="list-style-type: none"> • Χαμηλό κ.κ.ΑΕΠ. • Τα γεωφυσικά χαρακτηριστικά της σημαντικού τμήματος της Περιοχής Προγραμματισμού (Ορεινές και Ημιορεινές Περιοχές, Νησιωτικότητα) με αποτέλεσμα την δημιουργία γεωγραφικής ασυνέχειας και τάσεις ερημοποίησης. • Ενδοπεριφερειακές και διανομαρχιακές ανισότητες, με ύπαρξη θυλάκων χαμηλής ανάπτυξης. • Ελλιπής οργάνωση των οικιστικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων στα αστικά και ημιαστικά κέντρα της Χ.Ε, με αποτέλεσμα την δυσλειτουργία τους ως πόλων ανάπτυξης. • Χαμηλή ανταγωνιστικότητα προϊόντων και αγορών. • Σημαντική εξάρτηση από τον τουρισμό (κυρίως της ΠΙΝ), χωρίς πρόβλεψη αντιμετώπισης συνακόλουθων προβλημάτων (ρύπανση, υπεράντληση ύδατος, αλλαγές στο περιβάλλον, κλπ). • Χαμηλός βαθμός διαφοροποίησης τουριστικού προϊόντος, με την έλλειψη οργανωμένων χώρων και υποδομών τουριστικών δραστηριοτήτων (υποδομές αγροτουρισμού, τουριστικά αγκυροβόλια, μαρίνες, κλπ) • Έλλειψη υψηλής ποιότητας τουριστικών υποδομών και οργάνωσης του τουριστικού επιχειρηματικού ιστού. • Σταδιακή απομάκρυνση από το μοντέλο του μαζικού τουρισμού. • Τάσεις αποβιομηχάνισης. • Ελλιπής διάχυση των αποτελεσμάτων των ερευνητικών προγραμμάτων στην παραγωγική διαδικασία. • Χαμηλό επιχειρηματικό πνεύμα στο σύνολο του κοινωνικο-οικονομικού ιστού της Χ.Ε. • Μικρό μέγεθος «εσωτερικής» αγοράς για τις εκτός του τουρισμού οικονομικές δραστηριότητες. • Χαμηλού βαθμού διασύνδεση των παραγωγικών τομέων με αποτέλεσμα την αδυναμία απορρόφησης υπηρεσιών και προϊόντων (π.χ αγροτικών). • Χαμηλός βαθμός εξοικείωσης και χρήσης ΤΠΕ.

	<ul style="list-style-type: none"> • Διαρθρωτικά προβλήματα στην αγορά εργασίας (μακροχρόνια ανεργία, ανεργία γυναικών, κλπ). • Υψηλά ποσοστά απασχόλησης στον αγροτικό τομέα (κυρίως στην Πελοπόννησο). • Εποχιακά αυξημένη ανεργία, λόγω της ενασχόλησης με τον τουρισμό. • Υψηλός δείκτης γήρανσης του πληθυσμού. • Χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης και εξειδίκευσης ανθρώπινου δυναμικού. • Έλλειψη οργανωμένων ΧΥΤΑ και υποδομής διαχείρισης απορριμμάτων. • Διάβρωση εδαφών / απώλεια εδαφικού καλύμματος λόγω αποδάσωσης, υπερβόσκησης. • Μόλυνση και ρύπανση του εδάφους λόγω της χρήσης φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων. • Υποβάθμιση του υδροφόρου ορίζοντα της Περιοχής Προγραμματισμού, με ανεπαρκείς υποδομές συλλογής και διαχείρισης υδάτων. • Ποιοτικές ελλείψεις σε κοινωνικές υποδομές (εκπαίδευση – υγεία). • Έλλειψη δικτύου φυσικού αερίου. • Ελλείψεις ποιοτικού χαρακτήρα στις υποδομές μεταφορών (οδικό – σιδηροδρομικό – θαλάσσιο δίκτυο). • Ελλείψεις στον χωροταξικό σχεδιασμό (τοπικού επιπέδου) και στον πολεοδομικό σχεδιασμό. • Αυξημένα προβλήματα κυκλοφορίας και προσπέλασης κύριων αστικών κέντρων.
<p>Ευκαιρίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία και λειτουργία του Δυτικού Άξονα, της ΠΑΘΕ (Κόρινθος - Πάτρα), και σύγχρονης σιδηροδρομικής γραμμής. • Δημιουργία του Άξονα μεταφορών Αδριατικής – Ιονίου (έως την Κύπρο) στο πλαίσιο των TEN-T. • Υλοποίηση σημαντικής κλίμακας μεταφορικών έργων σε γειτονικές Περιφέρειες (π.χ. Εγνατία Οδός). • Αναβάθμιση του ρόλου της Πάτρας ως Δυτική πύλη της Ελλάδας προς τις χώρες της Ε.Ε. • Αξιοποίηση των ερευνητικών δομών της Περιοχής Προγραμματισμού και διάχυση των αποτελεσμάτων στον παραγωγικό ιστό. • Αύξηση της παγκόσμιας ζήτησης ποιοτικών υπηρεσιών στον τομέα του ειδικού / θεματικού ή εναλλακτικού Τουρισμού. • Ανάπτυξη αιολικής, υδροηλεκτρικής ενέργειας. (ενεργειακά δίκτυα). 	<p>Απειλές</p> <ul style="list-style-type: none"> • Καθυστέρηση σύνδεσης με Εγνατία και Δευρωπαϊκά Δίκτυα. • Συνεχιζόμενες ελλείψεις σε βασικές υποδομές με αποτέλεσμα, αφ' ενός συγκέντρωση δημοσίων πόρων σ' αυτές, αφ' ετέρου παρακώλυση των παραγωγικών / επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. • Έντονος ανταγωνισμός σε τομείς της παραγωγής από χώρες της Ε.Ε. μετά τις διευρύνσεις του 2004 και του 2007. • Είσοδος νέων ανταγωνιστών (εκτός Ε.Ε) στην τουριστική αγορά. • Άσκηση σημαντικών πιέσεων στις χρήσεις γης και στο φυσικό και οικιστικό περιβάλλον από την εποχική τουριστική δραστηριότητα. • Τάσεις κυριαρχίας διάσπαρτου μοντέλου ανάπτυξης οικονομικών δραστηριοτήτων και διάχυτου προτύπου οικιστικής ανάπτυξης. • Άναρχη τουριστική ανάπτυξη με κίνδυνο,

<ul style="list-style-type: none"> • Προσέλκυση επενδύσεων, λόγω της γειννίασης με την Αθήνα και της διευκόλυνσης της προσβασιμότητας με την ύπαρξη επαρκούς δικτύου αυτοκινητόδρομων (Δυτική Ελλάδα – Πελοπόννησος). • Η δυνατότητα ουσιαστικών παρεμβάσεων για την αναβάθμιση της οργάνωσης και λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης κατά τη Δ' Προγραμματική περίοδο • Ο Χάρτης για τις ΜΜΕ στα πλαίσια των αποφάσεων του Ε.Σ. στη Λισσαβόνα. • Αξιοποίηση δυναμικών αστικών – τουριστικών κέντρων. • Η εμβάθυνση της ευρω-μεσογειακής συνεργασίας σε θέματα τουρισμού. • Αλλαγή διατροφικών προτύπων και γενικότερη στροφή των καταναλωτών προς προϊόντα αναγνωρισμένης ποιότητας και προέλευσης. • Η ευρωπαϊκή στρατηγική του Γκέτεμπουργκ για την «αειφόρο ανάπτυξη». • Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών, ΚτΠ και αποτελεσμάτων έρευνας για την αντιμετώπιση διαρθρωτικών προβλημάτων (βελτίωση διοικητικής λειτουργίας, άρση οικονομικής και κοινωνικής απομόνωσης, βελτίωση ανταγωνιστικότητας, κλπ). • Δυνατότητες που προσφέρουν οι πολιτικές της Ε.Ε. για την αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού (κατάρτιση, δια βίου μάθηση). • Η διάρθρωση της τοπικής οικονομίας δημιουργεί υπό προϋποθέσεις ένα ευνοϊκό περιβάλλον για τη διατήρηση και αύξηση των θέσεων εργασίας. • Δυνατότητα απορρόφησης τοπικών προϊόντων από τριτογενή τομέα (ξενοδοχειακές μονάδες, μονάδες εστίασης). • Ενσωμάτωση οικονομικών μεταναστών, στοιχείο που ενισχύει το εργατικό δυναμικό. 	<p>σε περίοδο ύφεσης, σοβαρού κλονισμού της οικονομίας πολλών επαγγελματικών τάξεων.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σημαντική εξάρτηση τουρισμού (κυρίως των Ιονίων) από δύο ευρωπαϊκές χώρες. • Η διεθνής ανταγωνιστικότητα του τουριστικού προϊόντος στηρίζεται στις χαμηλές τιμές και στο μαζικό του χαρακτήρα. • Διαρροή επιστημονικού στελεχιακού δυναμικού, λόγω έλλειψης ευκαιριών. • Εξαρτήσεις της παραγωγικής / επιχειρηματικής βάσης από τις κρατικές ενισχύσεις και τις δημόσιες επενδύσεις εν γένει. • Η απεργήωση της υπαίθρου. • Περιβαλλοντικές πιέσεις από συγκέντρωση τουριστικών δραστηριοτήτων σε θύλακες θαλάσσιες και χερσαίες τουριστικής ανάπτυξης. • Περαιτέρω υποβάθμιση του υδροφόρου ορίζοντα της Περιοχής Προγραμματισμού από υπεράντληση αρδευτικού ύδατος και έλλειψη έργων εμπλουτισμού με τη χρήση / αξιοποίηση επιφανειακών υδάτων. • Η εφαρμογή της νέας ΚΓΠ. • Υπερβολική εξειδίκευση της παραγωγικής βάσης στον πρωτογενή και τριτογενή τομέα. • Υψηλός και αυξανόμενος δείκτης γήρανσης του πληθυσμού. • Ραγδαία μείωση των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα. • Αυξανόμενη εισροή οικονομικών μεταναστών και κίνδυνος μεγέθυνσης του κοινωνικού αποκλεισμού, που δημιουργούν ανάγκες ενσωμάτωσής τους στην τοπική οικονομία και κοινωνία. • Αυξητικές τάσεις της ανεργίας κατά τα τελευταία 10-15 χρόνια, με ιδιαίτερη έμφαση στους νέους, τις γυναίκες και τα άτομα περιορισμένων προσόντων.
---	---

1.2 Ανάλυση της κατάστασης ανά Περιφέρεια της ΧΕ Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Ιονίων Νήσων κατά την έναρξη της περιόδου προγραμματισμού

1.2.1 Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Γενική ανάλυση Περιφέρειας

Γεωμορφολογικά στοιχεία

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (ΠΔΕ) καταλαμβάνει το ΒΔ τμήμα της Πελοποννήσου και το Δυτικό άκρο της Στερεάς Ελλάδας. Περιλαμβάνει τους Νομούς Αιτωλοακαρνανίας, Αχαΐας και Ηλείας. Η συνολική της έκταση είναι 11.350 km² και καλύπτει το 8,6% της συνολικής έκτασης της χώρας. Στο

μεγαλύτερο ποσοστό τα εδάφη της είναι ορεινά (45,3%) και ημιορεινά (25,6%), ενώ μόλις το 29,1% είναι πεδινές εκτάσεις. Έχει εκτεταμένα παράλια και στους τρεις Νομούς, που βρέχονται από τη θάλασσα του Ιονίου Πελάγους και των κόλπων Αμβρακικού, Πατραϊκού και Κορινθιακού.

Η γεωμορφολογία της Περιφέρειας παρουσιάζει εξαιρετική ποικιλία, αφού σε αυτήν περιλαμβάνονται όρη με ιδιαίτερα μεγάλο υψόμετρο (Αροάνια 2.335 m, Ερύμανθος 2.222 m, Παναχαϊκό 1.926 m), μεγάλες φυσικές λίμνες (Τριχωνίδα 95,8 km² - η μεγαλύτερη της χώρας, Αμβρακία 14,4 km², Λυσιμαχεία 13 km² κλπ) και ποταμοί (Αχελώος 220 km, που είναι ο δεύτερος σε μήκος ποταμός της Ελλάδας, Πηνειός, Αλφειός, Εύηνος, Σελινούντας, Βουραϊκός, Πείρος και Γλαύκος).

Δημογραφικά στοιχεία

Ο πληθυσμός της ΠΔΕ ανέρχεται σε 740.506 άτομα³. Είναι η τέταρτη σε πληθυσμό περιφέρεια της Ελλάδας, συγκεντρώνοντας το 6,75% του συνολικού πληθυσμού της χώρας.

Πίνακας 1-3: Πληθυσμός Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Νομός / Περιφέρεια Σύνολο χώρας	Πληθυσμός 1991	Κατανομή Πληθυσμού 1991			Πληθυσμός 2001	Κατανομή Πληθυσμού 2001 4		Μεταβολή 1991/01	Κάτοικοι ανά km ²
		Αστικός	Ημιαστικός	Αγροτικός		Αστικός	Αγροτικός		
Αιτ/νίας	228.180	75.853	38.357	113.970	224.429	113.047	111.382	-1,6%	41,10
Αχαΐας	300.078	198.664	9.732	91.682	322.789	216.592	106.197	7,6%	98,70
Ηλείας	179.429	44.517	32.775	102.137	193.288	81.994	111.294	7,7%	73,80
Π.Δ.Ε.	707.687	319.034	80.864	307.789	740.506	411.633	328.873	4,6%	
Σύνολο χώρας	10.259.000	6.036.660	1.312.774	2.910.466	10.964.020	7.980.414	2.983.606	6,9%	83,10

Πηγή: ΕΣΥΕ (Απογραφές 1991, 2001), Στοιχεία ΕΣΥΕ 2006

Ο Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής (Μ.Ε.Ρ.Μ) του πληθυσμού για τους νομούς Αχαΐας και Ηλείας είναι θετικός, ξεπερνά δε αυτόν της χώρας και για τις δύο δεκαετίες. Ο Νομός Αιτωλοακαρνανίας κατά την δεκαετία 1981- 1991 παρουσίασε πληθυσμιακή αύξηση, η οποία όμως ανετράπη κατά τη δεκαετία 1991-2001. Μετά την διοικητική διαίρεση (Ν.2539/97) η ΠΔΕ αποτελείται από 74 ΟΤΑ όπου δεκαέξι δήμοι της έχουν πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων, ενώ είκοσι τέσσερις έχουν πληθυσμό κυμαινόμενο από 5.000 έως 10.000 κατοίκους⁵. Συνολικά σημαντική αύξηση του πληθυσμού παρουσιάζουν κυρίως οι παραθαλάσσιοι Δήμοι των Νομών Αχαΐας - Ηλείας και οι παρά τον οδικό άξονα Ναυπάκτου - Αγρινίου του Ν. Αιτωλνίας. Αντίθετα, οι ορεινοί Δήμοι παρουσιάζουν πληθυσμιακή μείωση, αναδεικνύοντας το έλλειμμα ανάπτυξης των ορεινών περιοχών της ΠΔΕ.

Ποσοτικοποίηση της υφιστάμενης κατάστασης με τη χρήση διαρθρωτικών δεικτών

Εισαγωγή

³ ΕΣΥΕ (Απογραφές 1991, 2001), Στοιχεία ΕΣΥΕ 2006

⁴ Στην απογραφή του 2001 δεν παρατίθενται από την ΕΣΥΕ στοιχεία για την διάκριση του πληθυσμού σε ημιαστικό.

⁵ ΕΣΥΕ (Απογραφή 2001),στοιχεία ΕΣΥΕ 2006.

Οι τιμές των Διαρθρωτικών Δεικτών προσδιορίζονται με βάση τα διαθέσιμα στατιστικά δεδομένα για την ΠΔΕ, με σκοπό να συγκρίνουν την επίδοσή της τόσο διαχρονικά όσο και σε σχέση με την επίδοση άλλων υπερεθνικών, εθνικών και περιφερειακών συνόλων.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι βασικοί διαρθρωτικοί δείκτες για την ΠΔΕ.

Πίνακας 1-4: Διαρθρωτικοί Δείκτες Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Διαρθρωτικοί Δείκτες	Περιφέρεια ΔΕ	Ελλάδα	ΕΕ25
ΑΕΠ κατά κεφαλήν σε ΜΑΔ (ΕΕ25=100), (2003)	62,7	81,1	100
Παραγωγικότητα Εργασίας ανά απασχολούμενο (ΕΕ25=100), (2002)	63,5	71,9	100
Συνολικό ποσοστό απασχόλησης (15-64 ετών), (2004)	55,6	59,4	63,1
Ποσοστό απασχόλησης εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας (55-64 ετών), (2004)	37,8	39,4	41
Ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας (% επί των ανέργων), (2004)	61,6	55,0	45,1
Συμμετοχή στη δια βίου μάθηση (1000), (2004)	5,1	104,5	21445,1
Δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη ως % του ΑΕΠ, (2001)	0,94*	0,64	1,93

* 1991 Πηγή: New Cronos, Eurostat 2005

Οικονομικές Επιδόσεις

Ενδεικτικά στοιχεία ΑΕΠ

Η ΠΔΕ εμφανίζει ιδιαίτερα χαμηλές αναπτυξιακές επιδόσεις συγκριτικά ακόμα και με την διευρυμένη Ευρώπη των 25. Παρά τις σημαντικές χρηματοδοτικές εισροές μέσω Κοινοτικών κονδυλίων και εθνικών πόρων (ΜΟΠ και ΚΠΣ), εντούτοις δεν παρουσιάζει την αντίστοιχη αναπτυξιακή εξέλιξη με όρους ονομαστικής σύγκλισης. Το κ.κ. ΑΕΠ της Περιφέρειας υστερεί τόσο σε εθνικό, όσο και ευρωπαϊκό επίπεδο. Ειδικότερα, για το έτος 2003 το κ.κ. ΑΕΠ κυμάνθηκε στο 77,3% του κ.κ.ΑΕΠ της χώρας, και στο 62,7% του μέσου ευρωπαϊκού κ.κ.ΑΕΠ σε ΜΑΔ (ΕΕ25=100).

Η Περιφέρεια, ωστόσο, αναπτύχθηκε με ρυθμούς ανάπτυξης (μεταβολή ΑΕΠ) υψηλότερους του κοινοτικού μέσου όρου (τόσο της Ε.Ε. των 25 όσο και των 15) για την περίοδο 2000-2003, με αποτέλεσμα να μειωθεί η κατά κεφαλήν διαφορά προϊόντος με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μέχρι, το 2000 ο ΜΕΡΜ της Περιφέρειας ήταν μικρότερος του μέσου ευρωπαϊκού ρυθμού. Αντίθετα, την περίοδο 2000-2003, ο μέσος ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ σε ΜΑΔ ήταν 7,4% για την Περιφέρεια, όταν ο ευρωπαϊκός μέσος ετήσιος ρυθμός ήταν περίπου 3%.

Πίνακας 1-5: Περιφερειακή κατανομή ΑΕΠ και κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ευρώ και σε ΜΑΔ, 2003.

Γεωγραφική Ενότητα	ΑΕΠ (εκ. Ευρώ)	κ.κ. ΑΕΠ (ευρώ)	ΑΕΠ σε ΜΑΔ ⁶	κ.κ. ΑΕΠ σε ΜΑΔ
ΕΕ25	9.953.329	21.740,6	9.953.329	21.740,6
ΕΕ15	9.503.521	24.770,4	9.100.568	23.720,1
Ελλάδα	155.543,2	14.110,1	194.390,1	17.634,1
Δυτική Ελλάδα	7.951,3	10.904,7	9.937,1	13.628,1

⁶ ΜΑΔ: Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης υπολογίζονται με βάση το επίπεδο εισοδημάτων και το επίπεδο των τιμών σε κάθε χώρα.

Πηγή: *New Cronos, Eurostat 2005*

Η ΠΔΕ παράγει το 5,1% της συνολικής Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ) της χώρας. Στο σύνολο της χώρας ο πρωτογενής τομέας παράγει το 6,8% της ΑΠΑ, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό της ΑΠΑ για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανέρχεται, κατά μέσο όρο, στο 12,3% (Eurostat, 2003). Σε επίπεδο NUTS 3 ο πρωτογενής τομέας παράγει το 27% της ΑΠΑ του Νομού Ηλείας, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά για την Αιτωλοακαρνανία και την Αχαΐα είναι 12,8% και 6,2%.

Αντίστοιχα ο δευτερογενής τομέας παράγει το 22% της ΑΠΑ της χώρας, με την Περιφέρεια και τους Νομούς να παρουσιάζουν μικρότερα ποσοστά συμμετοχής ανά γεωγραφική περιοχή. Συγκεκριμένα, ο δευτερογενής τομέας της Περιφέρειας παράγει το 16,7% της συνολικής ΑΠΑ της Περιφέρειας, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά για Αιτωλοακαρνανία, Αχαΐα και Ηλεία είναι 14,4%, 20,2% και 11,2%. Επιπρόσθετα, η Περιφέρεια παράγει το 3,9% της συνολικής ΑΠΑ του δευτερογενή τομέα στο σύνολο της χώρας.

Αναφορικά, με την συμμετοχή του τριτογενή τομέα στην ΑΠΑ σε εθνικό (Ελλάδα), περιφερειακό (Δυτική Ελλάδα) και τοπικό επίπεδο (Αιτωλοακαρνανία και Αχαΐα), παρατηρείται σχετική ισοκατανομή με το ποσοστό να κυμαίνεται από 71% (Δυτική Ελλάδα) έως 73,6% (Αχαΐα). Εξάιρεση αποτελεί ο Νομός Ηλείας, όπου το αντίστοιχο ποσοστό είναι σημαντικά χαμηλότερο (61,8%), λόγω του έντονου αγροτικού χαρακτήρα του Νομού. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι η Περιφέρεια συμμετέχει στην συνολική ΑΠΑ του τομέα των υπηρεσιών της χώρας με 5,1%.

Σημειώνεται ότι διαχρονικά παρατηρείται στροφή της οικονομίας της Περιφέρειας προς τον τριτογενή τομέα (κυρίως σε υπηρεσίες του τουριστικού κλάδου), αφού αυξάνεται η συμμετοχή του τομέα αυτού στο συνολικό περιφερειακό προϊόν, με παράλληλη κάμψη του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα.

Αγορά Εργασίας & Παραγωγικότητα

Το 1981 ο ενεργός πληθυσμός σε επίπεδο Περιφέρειας ανήλθε σε 250.503, το 1991 σε 262.654, το 2001 σε 291.476 παρουσιάζοντας αύξηση 4,8% και 10,9% αντίστοιχα, όταν σε εθνικό επίπεδο η αύξηση ανήλθε σε 9,7% και 19,0% αντίστοιχα⁷.

Από τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό, οι απασχολούμενοι σε πανελλαδικό επίπεδο παρουσίασαν ποσοστιαία αύξηση 3,81% (δεκαετία 1981- 1991) και 16,77% (δεκαετία 1991-2001), ενώ σε επίπεδο Περιφέρειας σημειώθηκε πτώση κατά 1,1% την περίοδο 1981-1991 και αύξηση 3,8% την επόμενη δεκαετία.

Σε σχέση με τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό της Περιφέρειας (15 - 64 ετών), παρατηρείται μια υστέρηση του ποσοστού ως προς το αντίστοιχο ποσοστό σε εθνικό και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Συγκεκριμένα, η ηλικιακή ομάδα 15 -64 εμφανίζει ποσοστό οικονομικά ενεργού πληθυσμού της τάξης

⁷ Απογραφές ΕΣΥΕ 1981 - 1991 - 2001.

του 63,6% στην Περιφέρεια και υπολείπεται τόσο του εθνικού (66,5%), όσο και του ευρωπαϊκού μέσου όρου (ΕΕ25 69,6%⁸).

Οι επιδόσεις τόσο της χώρας, όσο και της Περιφέρειας σε σχέση με τα κριτήρια της Στρατηγικής της Λισσαβόνας παρουσιάζουν σχετική υστέρηση συγκριτικά με τους δείκτες της Ε.Ε. των 15 και των 25, αλλά και σε σχέση με τους στόχους της Λισσαβόνας για το 2010. Ειδικότερα για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, το ποσοστό της συνολικής απασχόλησης διαμορφώνεται στο επίπεδο του 55,6%, έναντι εθνικού στόχου για αύξησή του στο 67% το 2005 (μη επιτευχθέντος) και στο 70% το 2010. Βασική αιτία για την χαμηλή επίδοση στο ποσοστό απασχόλησης αποτελεί ο ιδιαίτερα χαμηλός βαθμός συμμετοχής των γυναικών στην Περιφέρεια (39,2%), έναντι του στόχου για αύξησή του στο 60% το 2010. Το ποσοστό απασχόλησης για τους ηλικιωμένους εργαζόμενους (55-64 ετών) ανέρχεται στο 37,8% και απέχει αρκετά από τον στόχο για αύξησή του στο 50% το 2010.

Πίνακας 1-6: Δείκτες απασχόλησης ΠΔΕ ως προς τους Ευρωπαϊκούς στόχους

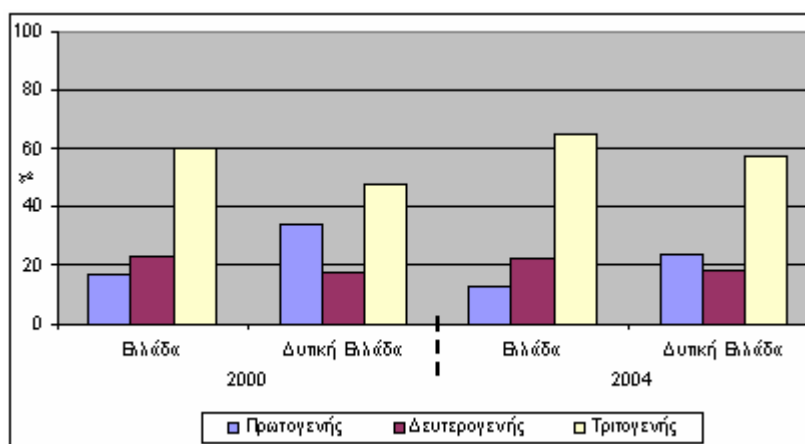
Δείκτες	Δυτική Ελλάδα		Ελλάδα	ΕΕ15	ΕΕ25	Ευρωπαϊκός Στόχος	
	2000	2004	2004			2005	2010
Συνολικό ποσοστό απασχόλησης	56,6%	55,6%	59,4%	64,5%	63,1%	67%	70%
Ποσοστό γυναικείας απασχόλησης	40,5%	39,2%	45,2%	56,6%	55,5%	57%	60%
Ποσοστό ηλικιωμένων εργαζομένων (55-64)	42,7%	37,8%	39,4%	42,4%	40,9%		50%

Πηγή: New Cronos, Eurostat 2005

Αναφορικά με την απασχόληση η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας εμφανίζει διαφορετική κατανομή ως προς την κλαδική σύνθεση σε σχέση με αυτήν της χώρας, καθώς ο πρωτογενής τομέας αποτελεί τον δεύτερο σημαντικότερο τομέα απασχόλησης μετά τον τριτογενή. Συγκεκριμένα, οι υπηρεσίες απορροφούν το 57,6% των απασχολούμενων της Περιφέρειας (μ.ο χώρας 65%), ενώ στον πρωτογενή τομέα απασχολείται το 23,9% των απασχολούμενων (μ.ο χώρας 12,6%). Αντίθετα, με την απασχόληση στον πρωτογενή και τον τριτογενή τομέα, το ποσοστό απασχόλησης στον δευτερογενή τομέα στην Περιφέρεια παρουσιάζει μικρότερη διαφοροποίηση ως προς το αντίστοιχο μέσο ποσοστό απασχόλησης της χώρας στον δευτερογενή τομέα (18,5% έναντι 22,4% της χώρας).

Σε σχέση με το 2000, παρατηρείται ραγδαία μείωση των απασχολούμενων της ΠΔΕ στον αγροτικό τομέα και σαφής άνοδος των ποσοστών απασχόλησης στον τριτογενή τομέα, ενισχύοντας την στροφή της Περιφέρειας προς τον τομέα των υπηρεσιών.

⁸ Eurostat, 2004.

Σχήμα 1-1: Εξέλιξη απασχόλησης κατά τομέα παραγωγής

Το ποσοστό ανεργίας στην ΠΔΕ ανέρχεται στο 12,5%⁹, υψηλότερο δηλαδή του εθνικού μέσου όρου και του μέσου της ΕΕ-25 για το 2004 (10,5% και 9,2% αντίστοιχα)¹⁰. Η ανεργία πλήττει κυρίως τις γυναίκες και τους νέους (ηλικίας 15 έως 24 ετών), με την Περιφέρεια να παρουσιάζει επιδόσεις χαμηλότερες του μέσου επιπέδου της χώρας και της ΕΕ25. Συγκεκριμένα, στην Περιφέρεια, το ποσοστό ανεργίας για τις γυναίκες ανήλθε στο 21% και για τους νέους στο 30,2%, με το μέσο ποσοστό ανεργίας της χώρας για τις δύο κρίσιμες ομάδες του πληθυσμού να είναι 16,2% και 26,9% αντίστοιχα. Η υστέρηση της Περιφέρειας γίνεται εντονότερη με την σύγκριση των ποσοστών ανεργίας με την Ευρώπη των 25. Συγκεκριμένα, το μέσο ευρωπαϊκό ποσοστό ανεργίας των γυναικών είναι 10,1% και των νέων 18,5%. Αξίζει να σημειωθεί, ότι ο Νομός με την μεγαλύτερη ανεργία στην Περιφέρεια είναι ο Νομός Αιτωλοακαρνανίας (15,4%). Σημειώνεται ότι στην Δυτική Ελλάδα το 61,6% των ανέργων πλήττονται από μακροχρόνια ανεργία, όταν το αντίστοιχο ποσοστό στην ΕΕ-25 είναι 44,5% (Eurostat, 2004).

Εκτός του βαθμού αξιοποίησης του ανθρωπίνου δυναμικού, που εκφράζεται με το ποσοστό απασχόλησης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, στο επίπεδο του κατά κεφαλήν ΑΕΠ συντελεί και η παραγωγικότητα της εργασίας ανά απασχολούμενο. Ο Πίνακας 1-7 παρουσιάζει για το έτος 2002, το επίπεδο της παραγωγικότητας της εργασίας μετρημένο με δύο τρόπους, παραγόμενο προϊόν (ΑΕΠ σε ΜΑΔ) ανά απασχολούμενο και παραγόμενο προϊόν (ΑΕΠ σε ΜΑΔ) ανά σύνολο εργατωρών έτους. Διαπιστώνεται ότι το τρέχον επίπεδο παραγωγικότητας ανά απασχολούμενο σε επίπεδο χώρας και στην Περιφέρεια υπολείπεται σημαντικά του μέσου όρου της Ε.Ε. των 15 αλλά και των 25. Ωστόσο και σε συνδυασμό με την σχετική υστέρηση στο βαθμό απασχόλησης, διαφαίνεται ότι η

⁹ Αξίζει να σημειωθεί ότι η αρνητική επίδοση φαίνεται να περιορίζεται αισθητά, καθώς σύμφωνα με δελτίο τύπου της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος κατά το 1^ο τρίμηνο η ανεργία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας βρίσκεται στο 9,9% του εργατικού δυναμικού.

¹⁰ Eurostat 2004.

βελτίωση του επιπέδου της παραγωγικότητας της εργασίας παραμένει για την Περιφέρεια μία από τις βασικότερες προκλήσεις στην εφαρμογή περιφερειακής πολιτικής προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της Λισσαβόνας.

Πίνακας 1-7: Παραγωγικότητα εργασίας & ωριαία παραγωγικότητα, 2002.

Γεωγραφική Ενότητα	Παραγωγικότητα εργασίας			Ωριαία παραγωγικότητα εργασίας		Μέσος όρος εργατωρών πλήρους απασχόλησης ανά εβδομάδα
	ΑΕΠ σε ΜΑΔ ανά απασχολούμενο	% του Μ.Ο. της ΕΕ25	% απόκλισης από το Μ.Ο. της χώρας	ΑΕΠ σε ΜΑΔ ανά σύνολο εργατωρών έτους	% απόκλισης από το Μ.Ο. της χώρας	
ΕΕ-25	50.006	100,0%				
ΕΕ-15	56.095	112,2%				
Ελλάδα	35.961	71,9%	0,0	80,783	0,0	43,2
Δυτική Ελλάδα	31.777	63,5%	-11,6%	70,889	-12,2%	42,9

Πηγή: New Cronos, Eurostat 2005

Σε σχέση με την παραγωγικότητα της εργασίας, αλλά και το βαθμό απασχόλησης σε περιφερειακό επίπεδο, καθοριστική επίδραση ασκεί μεταξύ άλλων η τομεακή διάρθρωση της απασχόλησης, αλλά και το μορφωτικό επίπεδο του ανθρώπινου δυναμικού. Η ΠΔΕ παρουσιάζει σχετικά μεγάλο βαθμό εξάρτησης της απασχόλησης από τον πρωτογενή τομέα, ενώ εμφανίζει αρνητική απόκλιση από τον εθνικό μέσο όρο της παραγωγικότητας της εργασίας. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με στοιχεία συστηματοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού της Περιφέρειας κατά κατηγορία εκπαίδευσης, διαπιστώνεται ότι σχεδόν τα 2/3 του ανθρώπινου δυναμικού εντάσσεται στην κατηγορία πρωτοβάθμιας και γυμνασιακής εκπαίδευσης χωρίς να είναι σαφές, με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, εάν στερούνται ακόμη και των βασικών γνωστικών δεξιοτήτων¹¹.

Οικονομικά στοιχεία κατά τομέα

Πρωτογενής Τομέας

Ο πρωτογενής Τομέας εξακολουθεί να κατέχει ιδιαίτερη σημασία στην οικονομία της ΠΔΕ. Αν και τα τελευταία χρόνια παρουσιάζεται σχετική κάμψη, εντούτοις αποτελεί σημαντικό πόλο απασχόλησης και οικονομικής δραστηριότητας.

Ο πρωτογενής Τομέας της Περιφέρειας εμφανίζει σε μεγάλο βαθμό τα ίδια προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ελληνική γεωργία. Η μεγαλύτερη όμως συμμετοχή του στο εισόδημα και την απασχόληση της Περιφέρειας συντελεί, ώστε τα προβλήματα αυτά να είναι οξύτερα για την οικονομία και την κοινωνία της περιοχής. Τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο πρωτογενής τομέας εστιάζονται:

- Στον μικρό και πολυτεμαχισμένο κλήρο (μ.ο 34,3 στρεμ.).
- Στην ηλικιακή διάρθρωση του αγροτικού πληθυσμού.

¹¹ Eurostat, 2005.

- Στην εκπαίδευση και την κατάρτιση των αγροτών.
- Στις αδυναμίες που παρουσιάζει ο τομέας εμπορίας και διακίνησης των αγροτικών προϊόντων.
- Στην πλημμελή οργάνωση των Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων και την ως εκ τούτου αδυναμία τους να συμβάλλουν στην εξομάλυνση των συνθηκών προώθησης των αγροτικών προϊόντων και διακίνησης των αγροτικών εισροών.
- Στην έντονη διαφοροποίηση της παραγωγικότητας και των εισοδημάτων εντός της Περιφέρειας, η οποία είναι αποτέλεσμα των φυσικών συνθηκών και γενικότερων δυνατοτήτων των επιμέρους περιοχών. Στις περιοχές αυτές, η έλλειψη εξωγεωργικής απασχόλησης εντείνει τις ανισότητες.
- Στις περιορισμένες δυνατότητες οικονομικής εκμετάλλευσης των δασών της Περιφέρειας λόγω της ποιότητας.

Δευτερογενής Τομέας

Ο δευτερογενής τομέας την παρούσα περίοδο χαρακτηρίζεται από μια γενικότερη προσπάθεια αναδιάρθρωσης της βιομηχανικής βάσης και την μετατόπιση των δραστηριοτήτων από τους παραδοσιακούς φθίνοντες κλάδους (μεγάλες μονάδες) προς ανταγωνιστικές και βιώσιμες δραστηριότητες. Ο συνολικός αριθμός επιχειρήσεων του δευτερογενή τομέα στην Περιφέρεια ανήλθε στις 10.300¹², παρουσιάζοντας αύξηση περίπου κατά 18,5% σε σχέση με το 2001. Η ποσοστιαία μεταβολή για την περίοδο αυτή ήταν μεγαλύτερη και αυτής των επιχειρήσεων του τριτογενή τομέα (αύξηση περίπου 10%). Οι βασικότερες μεταποιητικές μονάδες στην Περιφέρεια αφορούν τους κλάδους τροφίμων και ποτών, ένδυσης, εκτυπώσεων, εξοπλισμού τηλεπικοινωνιών - πληροφορικής, χαρτιού, πλαστικών, βιομηχανίες επεξεργασίας ξύλου, μη μεταλλικών ορυκτών.

Σημειώνεται ότι στον μεταποιητικό τομέα η ΠΔΕ συγκεντρώνει ορισμένα χωροταξικά και άλλα πλεονεκτήματα, τα οποία κατάλληλα αξιοποιούμενα μπορεί να στηρίξουν την ανάπτυξή της. Ενδεικτικά αναφέρεται η σημαντική παραγωγή του πρωτογενούς τομέα η οποία έχει τη δυνατότητα στήριξης μεταποιητικών δραστηριοτήτων, ιδιαίτερα την παραγωγή πιστοποιημένων προϊόντων (Π.Ο.Π, ΠΓΕ, ΟΠΑΠ) και την ανάπτυξη της τυποποίησης και συσκευασίας αγροτικών προϊόντων για εξαγωγή.

Η λειτουργία των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, των ερευνητικών ινστιτούτων και του Επιστημονικού Πάρκου στη Περιφέρεια με το επιστημονικό και ερευνητικό δυναμικό που διαθέτουν, συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην προσέλκυση καινοτόμων επενδυτικών δραστηριοτήτων σε τομείς που ανταποκρίνονται στις σύγχρονες απαιτήσεις της αγοράς. Επισημαίνεται η ύπαρξη των οργανωμένων Βιομηχανικών Περιοχών (ΒΙΠΕ Πατρών, Εμπορικό Λιμάνι Αστακού), η οποία παρέχει τη δυνατότητα για την περαιτέρω ανάπτυξη των μεταποιητικών δραστηριοτήτων της Περιφέρειας.

¹² Μητρώο Επιχειρήσεων 2004.

Ιδιαίτερης σημασίας είναι και η γεωγραφική θέση της Π.Δ.Ε., η οποία προσφέρει αναπτυξιακές δυνατότητες, δεδομένου ότι εξασφαλίζει άμεση πρόσβαση τόσο στις αγορές του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού (λιμάνι Πατρών, ΠΑΘΕ).

Τριτογενής Τομέας

Ο Τριτογενής τομέας αποτελεί τον κυρίαρχο τομέα στην Περιφέρεια (57,6% των απασχολουμένων και 71% της ΑΠΑ¹³). Στην ΠΔΕ δραστηριοποιούνται 31.383 επιχειρήσεις, σημειώνοντας αύξηση σε σχέση με το 2001, περίπου κατά 10%. Το μεγαλύτερο μέρος των επιχειρήσεων του τριτογενή τομέα αναφέρεται στους κλάδους του εμπορίου και των υπηρεσιών.

Ειδικότερα η Περιφέρεια σημειώνει μεγάλη ανάπτυξη στους τομείς:

- των μεταφορικών υπηρεσιών,
- των υπηρεσιών υγείας,
- των υπηρεσιών εκπαίδευσης, έρευνας και ανάπτυξης με την ύπαρξη εκπαιδευτικών και ερευνητικών ιδρυμάτων,
- παραγωγικών υπηρεσιών.

Ως ιδιαίτερης σημαντικότητας αναδεικνύονται οι μεγάλες δυνατότητες για ανάπτυξη ποικίλων τουριστικών δραστηριοτήτων (θαλάσσιος τουρισμός, θρησκευτικός, οικολογικός, ιαματικός, συνεδριακός κ.ά). Η ΠΔΕ διαθέτει σημαντική τουριστική υποδομή με το συνολικό ξενοδοχειακό δυναμικό¹⁴ να περιλαμβάνει 237 ξενοδοχεία με 15.808 κλίνες εκ των οποίων οι 1.117 σε ξενοδοχεία 5 αστέρων, 28 οργανωμένα camping και πλήθος βοηθητικών καταλυμάτων, αρκετά εκ των οποίων έχουν εκσυγχρονιστεί στο πλαίσιο της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου. Στον τουρισμό η ΠΔΕ δεν έχει επιτύχει μέχρι σήμερα να γίνει ένας μόνιμος και δυναμικός πόλος έλξης, παρά το γεγονός ότι συγκεντρώνει συγκριτικά πλεονεκτήματα, από πλευράς κλίματος και γεωγραφικής θέσης (τοποθέτηση στο αρχαιολογικό τρίγωνο Δελφών – Ολυμπίας – Μυκηνών, πλούσιο φυσικό και πολιτιστικό κάλλος, κλπ.).

Ειδικά αναφορικά με τον Πολιτιστικό Τομέα, η ΠΔΕ διαθέτει σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα, που αφορούν ιδιαίτερα αξιόλογους αρχαιολογικούς και βυζαντινούς χώρους και ευρήματα, όπως η Αρχαία Ολυμπία, τα Ενετικά Κάστρα κ.λ.π.

Υποδομές και Ποιότητα ζωής

Η ανάπτυξη και η βελτίωση των υποδομών, σε συνδυασμό με την εκλογίκευση της λειτουργικότητάς τους, τόσο από πλευράς παροχών, όσο και από πλευράς χρήσεων, αποτελεί προϋπόθεση για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής συνολικά. Προσέγγιση του επιπέδου ποιότητας ζωής στην ΠΔΕ είναι δυνατόν να γίνει με την ανάλυση σειράς προσδιοριστικών παραγόντων όπως η εκπαίδευση, η υγεία, οι μεταφορικές υποδομές, το περιβάλλον κ.α.

¹³ *New Cronos, Eurostat 2005.*

¹⁴ *Μητρώο Επιχειρήσεων, ΕΣΥΕ 2004.*

Εκπαίδευση

Στην ΠΔΕ το 36,8% του πληθυσμού ανήκει στην ηλικιακή ομάδα από 0 έως 29 ετών, που αποτελεί και την κρίσιμη ηλικιακή ομάδα για την εκπαίδευση. Η συνολική κατανομή του μαθητικού πληθυσμού της Περιφέρειας ανά βαθμίδα εκπαίδευσης δεν διαφέρει από την αντίστοιχη κατανομή της χώρας (Πίνακας 1.8). Αξίζει να σημειωθεί ότι το 9,7% των σπουδαστών ανώτατης εκπαίδευσης στην Ελλάδα αναφέρονται στην ΠΔΕ. Η επίδοση αυτή είναι η τρίτη μεγαλύτερη, αναδεικνύοντας την σημαντικότητα της Περιφέρειας ως πόλου παροχής εξειδικευμένης γνώσης μέσω των Πανεπιστημίων που δραστηριοποιούνται σε αυτή.

Πίνακας 1-8: Μαθητές ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, 2004

Βαθμίδα Εκπαίδευσης	Ελλάδα		Δυτική Ελλάδα	
	Σύνολο	%	Σύνολο	%
Σύνολο (ISCED 1997)	2.123.181	100,0	16.3741	100,0
ISCED 0:Προσχολική εκπαίδευση (Νηπιαγωγείο)	140.290	6,6	9.905	6,0
ISCED 1:Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (Δημοτικό)	657.492	31,0	45.100	27,5
ISCED 2:Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσιο)	328.870	15,5	23.513	14,4
ISCED 3:Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ΤΕΕ, Λύκεια)	366.968	17,3	25.666	15,7
ISCED 4: Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	32.554	1,5	1.630	1,0
ISCED 5_6: Ανώτατη Εκπαίδευση	597.007	28,1	57.927	35,4

Πηγή: New Cronos, Eurostat

Αναφορικά με τις εκπαιδευτικές υποδομές σχολικών μονάδων, διαπιστώνονται ικανοποιητικά ποσοστά συμμετοχής ανά είδος σχολικών μονάδων σε σχέση με τις συνολικές υποδομές της χώρας. Ο μέσος όρος μαθητών κατά τμήμα, συγκρινόμενος με τον εθνικό μέσο όρο ανά είδος σχολικής μονάδας επιβεβαιώνει την ικανοποιητική κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών της Περιφέρειας, με εξαίρεση τα ΤΕΕ όπου η συγκέντρωση ανά τμήμα είναι μεγαλύτερη από τον μέσο αριθμό που εμφανίζει η χώρα (17,6 μαθητές ανά τμήμα στην Περιφέρεια έναντι 16,1 στη χώρα). Εξίσου σημαντικό στοιχείο αποτελεί η λειτουργία 53 ολοήμερων νηπιαγωγείων και 189 ολοήμερων δημοτικών σχολείων στην ΠΔΕ. Το ποσοστό κάλυψης των συνολικών νηπιαγωγείων και δημοτικών σχολείων είναι το μικρότερο σε σχέση με όλες τις Περιφέρειες της χώρας, καταδεικνύοντας την ανάγκη για ενίσχυση του θεσμού στην Περιφέρεια.

Στην ΠΔΕ εδρεύουν δύο Πανεπιστημιακά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι), δύο Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Τ.Ε.Ι) και έχει την έδρα του το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ). Για την ανάπτυξη της Πανεπιστημιακής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης στην Περιφέρεια, έχει διαπιστωθεί η ανάγκη αναβάθμισης, βελτίωσης και επέκτασης κτιριακών εγκαταστάσεων και εξοπλισμού. Επίσης απαιτείται ενίσχυση της υποδομής για την ανάπτυξη της βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας στα ΑΕΙ, ΤΕΙ και Ερευνητικά Κέντρα της Περιφέρειας.

Υγεία – Πρόνοια

Όσον αφορά στην υγεία στην ΠΔΕ λειτουργούν 11 Νοσοκομεία και 20 Κέντρα Υγείας, που καλύπτουν την υγειονομική περίθαλψη των κατοίκων όχι μόνο της Περιφέρειας αλλά και της ευρύτερης περιοχής (2.235 κλίνες). Από τα 11 δημόσια νοσοκομεία που καταγράφονται στην Περιφέρεια τα εννέα είναι Γενικά, ένα είναι Παιδιατρικό και ένα Νοσημάτων Θώρακα. Από τα εννέα Γενικά νοσοκομεία, το ένα είναι Πανεπιστημιακό Περιφερειακό και βρίσκεται στο νομό Αχαΐας.

Οι ανεπτυγμένες κλίνες στο σύνολο της Περιφέρειας είναι 2.235, δηλαδή έχουμε αντιστοιχία 331 κατοίκων ανά κλίνη. Ο αντίστοιχος δείκτης για τον μέσο όρο της χώρας είναι 213 κάτοικοι ανά κλίνη

Μεταφορικές Υποδομές

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατέχει στρατηγική γεωγραφική θέση συνδέοντας την Πελοπόννησο με την Στερεά Ελλάδα και την Ήπειρο. Αποτελεί μία εκ των κυριότερων πυλών της χώρας, θεωρούμενη ως η Δυτική Πύλη της Ελλάδας προς την Αδριατική και την Δυτική Ευρώπη γενικότερα. Όσον αφορά στις υποδομές μεταφορών της Περιφέρειας, διαπιστώνει κανείς πως η στρατηγική ανάπτυξης των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων έχει οδηγήσει σε σημαντική βελτίωση του συνόλου των μεταφορικών υποδομών της Περιφέρειας.

Το οδικό δίκτυο της Περιφέρειας είναι ιδιαίτερα εκτεταμένο και βελτιώνεται συνεχώς. Η κεντρική οδική αρτηρία που συνδέει την πόλη των Πατρών με την Αθήνα αποτελεί μέρος του βασικού εθνικού άξονα Π.Α.Θ.Ε (Οδικός Άξονας Πατρών -Αθήνας - Θεσσαλονίκης - Ευζώνων) και ανήκει στα διευρωπαϊκά δίκτυα. Το εθνικό δίκτυο εκτείνεται σε 895.χλμ, ενώ το επαρχιακό οδικό δίκτυο εκτείνεται σε μήκος 3.520 χλμ. περίπου. Στα παράλια και στα πεδινά είναι ανεπτυγμένο, ενώ είναι σχετικά ανεπαρκές, ποσοτικά και ποιοτικά, στις μειονεκτικές ορεινές περιοχές. Μεταξύ των μεγάλων τεχνικών έργων που ολοκληρώθηκαν στην Περιφέρεια πρωτοστατεί το έργο της σύνδεσης του Ρίου-Αντίρριου μέσω της ομώνυμης κρεμαστής γέφυρας μήκους 2,5 χιλιομέτρων που συνδέει την Πελοπόννησο με την κυρίως ηπειρωτική χώρα. Με το έργο αυτό αναβαθμίστηκε ολόκληρο το σύστημα μεταφορών στην δυτική περιοχή της χώρας.

Το σιδηροδρομικό δίκτυο της Περιφέρειας έχει μήκος άνω των 300 χιλιομέτρων και διασχίζει την παραλιακή ζώνη των νομών Αχαΐας και Ηλείας με την σύνδεση Αθήνας-Πάτρας-Πύργου-Καλαμάτας. Υπάρχει επίσης και οδοντωτός σιδηρόδρομος με την διαδρομή Διακοπτού-Καλαβρύτων.

Αναφορικά με τις λιμενικές υποδομές, το λιμάνι των Πατρών δεσπόζει στην Περιφέρεια εξ αιτίας της στρατηγικής θέσης του, αποτελώντας την Δυτική Πύλη της χώρας προς την Αδριατική και την Δυτική Ευρώπη. Η λιμενική υποδομή μπορεί να εξυπηρετήσει φορτηγά πλοία χωρητικότητας μέχρι 25.000 τόνων και επιβατικά πλοία έως 16.000 κάρων και μήκος 220μ. Παρέχει σύγχρονη εξυπηρέτηση, ενώ στις ευρύτερες λιμενικές εγκαταστάσεις περιλαμβάνεται η μαρίνα των Πατρών και η ιχθυόσκαλα. Άλλα σημαντικά λιμάνια της Περιφέρειας είναι το λιμάνι του Αιγίου, της Κυλλήνης, του Κατακόλου, Μεσολογγίου, Αστακού, Αμφιλοχίας.

Τα αεροδρόμια που εξυπηρετούν την Περιφέρεια είναι στρατιωτικά και βρίσκονται στην Άραξο, στο Άκτιο και στην Ανδραβίδα, ενώ έχουν δυνατότητες εξυπηρέτησης εμπορικών πτήσεων και charter. Οι δυνατότητες των υφιστάμενων αεροδρομίων θεωρούνται ξεπερασμένες ως προς τα επιχειρησιακά δεδομένα των χώρων κίνησης αεροσκαφών (διάδρομοι, τροχοδρόμοι, πίστες στάθμευσης αεροσκαφών) και ως προς τις διατιθέμενες κτιριακές εγκαταστάσεις και λοιπές διευκολύνσεις.

Έρευνα & Ανάπτυξη

Η ΠΔΕ χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη μεγάλου δυναμικού φορέων ερευνητικής και τεχνολογικής δραστηριότητας και ερευνητών σε τομείς έντασης γνώσης, και στην παρουσία αξιόλογων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Ωστόσο ο τομέας δεν παρουσιάζει την αναμενόμενη αποτελεσματικότητα, με βάση τις ανεπτυγμένες υποδομές και τις δαπάνες που γίνονται για Έρευνα και Καινοτομία στην Περιφέρεια. Λαμβάνοντας υπόψη τα ποσοστά τριών Δεικτών¹⁵ που περιέχονται στον Ευρωπαϊκό Πίνακα Αποτελεσμάτων για την Καινοτομία (ΕΠΑΚ)¹⁶ του 2002 σχετικά με την καινοτομία στη ΠΔΕ προκύπτει ότι και στις τρεις περιπτώσεις η ΠΔΕ βρίσκεται κάτω από τους εθνικούς μέσους όρους. Πιο συγκεκριμένα: στο Δείκτη ΠΕΣΔΚ βρίσκεται κάτω από το μέσο όρο της χώρας με ποσοστό 72% (έκτη θέση), στο Δείκτη ΠΕυΣΔΚ βρίσκεται κάτω από το μέσο όρο ως Περιφέρεια προς το μέσο όρο της ΕΕ, με ποσοστό 29% (έκτη θέση) και στο Δείκτη ΦΠΣΔΚ βρίσκεται κάτω από το μέσο όρο των δύο προαναφερόμενων δεικτών, με ποσοστό 52% (5η θέση). Από τα παραπάνω προκύπτει ότι υπάρχει μεγάλο κενό στη συγκεκριμένη Περιφέρεια αναφορικά με την υιοθέτηση νέων μεθόδων και τεχνολογιών καινοτομικού χαρακτήρα.

Σύμφωνα, με τα πλέον διαθέσιμα στοιχεία της Eurostat η ΠΔΕ εμφανίζει δαπάνες σε Ε&Α 0,94% (1999) έναντι του εθνικού 0,65% του ΑΕΠ και του ευρωπαϊκού μέσου όρου 2% της ΕΕ (2001), χαρακτηριζόμενες από σχετικά μικρή συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα, και μικρή διαχρονική αύξηση. Παρατηρούνται επίσης χαμηλές επιδόσεις σε αριθμό διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, δείκτης που αποτελεί μέτρο της απόδοσης της Ε&Α. Συγκεκριμένα, τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας ανά ένα εκατομμύριο κατοίκους είναι 6,1 για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και 9,9 για την Ελλάδα, όταν ο μέσος ευρωπαϊκός όρος ξεπερνάει τα 100.

Η κύρια κατεύθυνση των δαπανών της Περιφέρειας για Έρευνα και Καινοτομία είναι τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και οι επιχειρήσεις.

Οι υφιστάμενες επιχειρηματικές υποδομές της Περιφέρειας είναι η ΒΙΠΕ Πατρών και οι εγκαταστάσεις στο λιμάνι του Αστακού. Στην πρώτη λειτουργούν περί τις 30 βιομηχανίες που απασχολούν περί τους

¹⁵ Ο Περιφερειακός Εθνικός Συνοπτικός Δείκτης Καινοτομίας (ΠΕΣΔΚ)– *Regional National Summary Innovation Index (RNSII)* για την ΠΔΕ είναι 72 (ο δείκτης ορίζεται ως ο σχετικός μέσος όρος των δεικτών καινοτομίας μιας περιφέρειας προς το μέσο της χώρας). Όταν η τιμή του δείκτη είναι μεγαλύτερη του 100 τότε η καινοτομική επίδοση της συγκεκριμένης περιφέρειας βρίσκεται πάνω από το μέσο όρο της χώρας). Ο Περιφερειακός Ευρωπαϊκός Συνοπτικός Δείκτης Καινοτομίας, (ΠΕυΣΔΚ) - *Regional European Summary Innovation Index (REUSII)* για την ΠΔΕ ανέρχεται σε 29 (ο δείκτης ορίζεται ως ο σχετικός μέσος όρος των δεικτών καινοτομίας μιας περιφέρειας προς το μέσο της ΕΕ. Όταν η τιμή του δείκτη είναι μεγαλύτερη του 100 τότε η καινοτομική επίδοση της συγκεκριμένης περιφέρειας βρίσκεται πάνω από το μέσο όρο της ΕΕ). Ο Φανερός Περιφερειακός Συνοπτικός Δείκτης Καινοτομίας (ΦΠΣΔΚ) - *Revealed Regional Summary Innovation Index (RRSII)* για την ΠΔΕ είναι 55 (ο δείκτης προκύπτει ως μέσος όρος των δύο προηγούμενων δεικτών).

¹⁶ *European Innovation Scoreboard, 2003.*

1.500 εργαζόμενους. Στην δεύτερη, στο Πλατυγιάλι Αστακού ολοκληρώθηκαν τα σχεδιαζόμενα έργα, γεγονός που δημιουργεί μία νέα αγορά και νέες απαιτήσεις στις μεταφορικές υποδομές (υπηρεσίες logistics). Τέλος σε εξέλιξη βρίσκεται η δημιουργία του Βιομηχανικού Πάρκου Πατρών.

Από τα παραπάνω διαφαίνεται ύπαρξη έντονης ενδοπεριφερειακής ανισότητας στην ανάπτυξη υποδομών έρευνας και τεχνολογίας, καθώς υπάρχει έντονη συγκέντρωση των δραστηριοτήτων για έρευνα και καινοτομία στην Αχαΐα, τα οφέλη των οποίων δεν φαίνεται να διαχέονται στην υπόλοιπη Περιφέρεια.

Πολιτισμός

Η ΠΔΕ διαθέτει σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα, που αφορούν ιδιαίτερα αξιόλογους αρχαιολογικούς και βυζαντινούς χώρους, όπως η Αρχαία Ολυμπία, τα Ενετικά Κάστρα κλπ.

Καθοριστικής σημασίας στόχος είναι να διαδραματίσει ένα καθιερωμένο πολιτιστικό πόλο, ώστε με την ενίσχυση των περιφερειακών σημείων να αποτελέσουν ένα σημαντικό άξονα οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής. Η διατήρηση και ανάδειξη του πολιτιστικού περιβάλλοντος της Περιφέρειας αποτελεί συστατικό στοιχείο της ήπιας τουριστικής ανάπτυξης και της προσφοράς εναλλακτικών δυνατοτήτων για κάθε είδους τουριστική δραστηριότητα.

Περιβάλλον (Φυσικό και ανθρωπογενές)

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας είναι προνομιούχος από την άποψη του φυσικού περιβάλλοντος. Φιλοξενεί πολλά, σημαντικά και ποικίλα ευαίσθητα οικοσυστήματα. Περαιτέρω, στην Περιφέρεια ανήκουν προστατευόμενα (2) αισθητικά δάση και (7) μνημεία της φύσης, καθώς και σημαντικά τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους¹⁷. Όλος αυτός ο φυσικός πλούτος απειλείται σοβαρά από την αποψίλωση, την παράνομη βόσκηση και υλοτομία, τις πυρκαγιές, την υλοποίηση έργων υποδομής με ελλιπή έλεγχο της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων, την έλλειψη μέτρων αποκατάστασης των ζημιών στο περιβάλλον που επέρχονται κατά την κατασκευή των έργων υποδομής και την υπερεντατική εκμετάλλευση του φυσικού πλούτου.

Όσον αφορά στις υποδομές ύδρευσης και αποχέτευσης, αυτές ως σήμερα υπήρξαν κυρίως τοπική υπόθεση. Οι προ του προγράμματος "Ι. Καποδίστριας" ΟΤΑ διαχειρίζονται μεμονωμένα τόσο τις πηγές και τα δίκτυα ύδρευσης όσο και τα δίκτυα αποχέτευσης, όπου αυτά υπάρχουν. Επιπλέον, διαπιστώνεται έλλειψη εργοστασίων επεξεργασίας και ανακύκλωσης στερεών αποβλήτων.

Ως προς τους υδάτινους πόρους, σε επίπεδο χώρας αλλά και στην ΠΔΕ, οι αγροτικές καλλιέργειες αποτελούν τον κυριότερο καταναλωτή νερού. Στην Περιφέρεια καταγράφονται μια σειρά υφιστάμενων, κατασκευαζόμενων και μελλοντικών αρδευτικών έργων (φράγματα ανάσχεσης, έργα εμπλουτισμού, διυλιστήρια νερού για υδρευτική χρήση), με σκοπό την καλύτερη δυνατή διαχείριση των υδάτινων πόρων εξασφαλίζοντας την αειφορικότητα της διαχείρισης των υδατικών πόρων σε επίπεδο υδρολογικών λεκανών και υδατικών διαμερισμάτων.

¹⁷ Στο δίκτυο Natura 2000 περιλαμβάνονται 31 περιοχές (SPA και SCI).

Όσον αφορά στη διαχείριση των στερεών αποβλήτων στην ΠΔΕ λειτουργεί ένας ΧΥΤΑ (του Δήμου Πατρέων), έχουν ολοκληρωθεί δύο ΧΥΤΑ (στο Μεσολόγγι και στην Ανατολική Αιγιάλεια), κατασκευάζονται δύο (στη Ναύπακτο και στη Δυτική Αχαΐα) ενώ βρίσκονται σε διαδικασία δημοπράτησης η κατασκευή επιπλέον δύο ΧΥΤΑ (στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας).

Επίσης για τη διαχείριση των υγρών αποβλήτων έχουν κατασκευασθεί ή βρίσκονται υπό κατασκευή μονάδες επεξεργασίας υγρών αποβλήτων σε μεγάλους και μικρότερους Δήμους της Περιφέρειας.

Χωρική διάσταση – Ανάλυση περιφερειακών / τοπικών ανισοτήτων

Η συνοχή που παρουσιάζει η Περιφέρεια τόσο μεταξύ των νομών της, όσο και μεταξύ των υπόλοιπων Περιφερειών της χώρας, δεν μπορεί να εξεταστεί μονοδιάστατα, στην βάση περιφερειακών δεικτών. Για αυτό είναι χρήσιμη η ανάλυση των βασικών γεωμορφολογικών, δημογραφικών και κοινωνικοοικονομικών διαφοροποιήσεων της Περιφέρειας.

Γεωμορφολογικές ανισότητες

Η ΠΔΕ χαρακτηρίζεται από μεγάλο ποσοστό ορεινών και ημιορεινών εκτάσεων. Περίπου το 45% της επιφάνειας της ΠΔΕ είναι ορεινό. Συγκριτικά, με τις υπόλοιπες Περιφέρειες της χώρας το ποσοστό κάλυψης της επιφάνειας από ορεινές εκτάσεις είναι σχετικά περιορισμένο. Κατεχοχήν, ορεινός Νομός της Περιφέρειας είναι ο Νομός Αιτωλοακαρνανίας. Από το σύνολο των Δήμων και Κοινοτήτων (74) που υπάρχουν στην ΠΔΕ, παραπάνω από τους μισούς (44) χαρακτηρίζονται ως ορεινές ή ημιορεινές περιοχές. Το 45,3% του πληθυσμού κατοικεί σε πεδινές περιοχές, το 36,8% σε ημιορεινές και το 17,9% σε ορεινές περιοχές. Οι ορεινές περιοχές της ΠΔΕ μειονεκτούν σε σχέση με τις πεδινές, λόγω κλίματος, γεωμορφολογίας και θέσης. Οι προοπτικές ανάπτυξης της γεωργίας είναι περιορισμένη και η οικονομία τους βασίζεται κυρίως στην κτηνοτροφία.

Πίνακας 1-9: Κατανομή των περιοχών (ΟΤΑ) κατά υψομετρική βαθμίδα και κατά γεωγραφική ενότητα (2005).

Νομός / Περιφέρεια	Ημιορεινές	Ορεινές	Πεδινές	Σύνολο Περιοχών (Δήμων)
Ν. Αιτωλοακαρνανίας	12	7	10	29
Ν. Αχαΐας	4	13	6	23
Ν. Ηλείας	2	6	14	22
Δυτική Ελλάδα	18	26	30	74
Χώρα	336	288	410	1.034
% Δυτική Ελλάδα	24,3	35,1	40,5	
% Χώρα	32,5	27,9	39,7	

Πηγή: ΕΣΥΕ

Δημογραφικές ανισότητες

Οι ανισότητες που δημιουργούνται στη βάση των τοπογραφικών χαρακτηριστικών διαπεριφερειακά, αλλά και ενδοπεριφερειακά, ενισχύονται και από τις άνισες δημογραφικές εξελίξεις. Άλλωστε, στην Ελλάδα είναι έκδηλη η τάση υπερσυγκέντρωσης πληθυσμού στα αστικά κέντρα και η πληθυσμιακή ερήμωση ορεινών και αγροτικών περιοχών. Αναφορικά με την ΠΔΕ, την τελευταία δεκαετία (1991-

2001), η συνολική αύξηση του πληθυσμού είναι αποτέλεσμα των νομών Αχαΐας και Ηλείας, καθώς για τον νομό Αιτωλοακαρνανίας παρατηρείται μείωση του πληθυσμού του νομού. Συνολικά σημαντική αύξηση του πληθυσμού παρουσιάζουν κυρίως οι παραθαλάσσιοι Δήμοι των Νομών Αχαΐας και Ηλείας, ενώ αντίθετα, οι ορεινοί Δήμοι (κυρίως της Αιτωλοακαρνανίας) παρουσιάζουν πληθυσμιακή μείωση, αναδεικνύοντας το έλλειμμα ανάπτυξης των ορεινών περιοχών της Περιφέρειας. Ο χαρακτήρας δημογραφικής εξέλιξης της Περιφέρειας προκαλεί ασυμμετρία στην χωρική κατανομή των κατοίκων με την υπερβολική για το μέγεθος της Περιφέρειας συγκέντρωση πληθυσμού στα αστικά κέντρα των νομών της.

Εισοδηματικές - Οικονομικές Ανισότητες

Αναφορικά με τις εισοδηματικές διαφορές, η Ελλάδα διαπεριφερειακά (όχι όμως και ενδοπεριφερειακά) εμφανίζει περιορισμένη και σε χαμηλότερα επίπεδα διαφοροποίηση σε σχέση με άλλες Ευρωπαϊκές Χώρες, κυρίως λόγω της ομοιογένειας του ελλαδικού χώρου. Η ΠΔΕ είναι η δεύτερη φτωχότερη Περιφέρεια της χώρας (πρώτη είναι η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης). Ο λόγος που η Δυτική Ελλάδα έχει το χαμηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι ότι παράγει από τα υψηλότερα ποσοστά γεωργικών προϊόντων στην Ελλάδα, τα οποία έχουν το χαμηλότερο ποσοστό στη σύνθεση του ΑΕΠ. Αξίζει να σημειωθεί ότι η ΠΔΕ έχει έναν αρκετά υψηλό πληθυσμό σε σχέση με το μέγεθός της κάτι το οποίο μπορεί να συμβάλει στο χαμηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ, λόγω δηλαδή της πυκνοκατοίκησης. Η Περιφέρεια παρουσιάζει ενδοπεριφερειακές ανισότητες¹⁸ μικρότερες των ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών της χώρας, χωρίς αυτό να σημαίνει μικρότερη ανάγκη περιορισμού των ανισοτήτων αυτών. Οι εισοδηματικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των Νομών δικαιολογούνται κυρίως από το υψηλότερο κ.κ.ΑΕΠ του Νομού Αχαΐας (12.439€) σε σχέση με το νομό Αιτωλοακαρνανίας και τον νομό Ηλείας (10.405€ και 8.752€ αντίστοιχα). Η αστικότητα του Νομού Αχαΐας, καθώς και η διαμόρφωση του παραγωγικού ιστού ανά νομό είναι οι κυριότερες αιτίες των εισοδηματικών διαφοροποιήσεων στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Οι νομοί της Περιφέρειας που εμφανίζουν μεγαλύτερη εξάρτηση από την γεωργία (Ηλεία, Αιτωλοακαρνανία), παρουσιάζουν υστέρηση στο κ.κ.ΑΕΠ σε σχέση με το αντίστοιχο κ.κ.ΑΕΠ του νομού Αχαΐας, που βασίζεται στον τομέα των υπηρεσιών.

Με βάση την διαπεριφερειακή σύγκριση των οικονομικών επιδόσεων προκύπτει ότι η Δυτική Ελλάδα αποτελεί μια εκ των Περιφερειών, που μένουν συστηματικά πίσω δημιουργώντας ένα διαρθρωτικό χάσμα με τις υπόλοιπες Περιφέρειες της χώρας. Μάλιστα, το χάσμα αυτό ενισχύεται αν η διαπεριφερειακή σύγκριση επεκταθεί στο ποσοστό απασχόλησης και το ποσοστό ανεργίας.

Ανισότητες Απασχόλησης - Ανεργίας

Η χωρική διάσταση της ανεργίας σχετίζεται άμεσα με την τομεακή σύνθεση τόσο σε διαπεριφερειακό, όσο και ενδοπεριφερειακό επίπεδο. Περιφέρειες-Νομοί με εξειδίκευση σε τομείς με παραδοσιακά υψηλότερη ανεργία αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο ανεργίας. Η ΠΔΕ και ιδιαίτερα ο Νομός Αιτωλοακαρνανίας εμφανίζει υψηλά ποσοστά ανεργίας (12,5% και 15,4% αντίστοιχα) λόγω της

¹⁸ Οι ενδοπεριφερειακές ανισότητες μετρώνται με τυπικές αποκλίσεις από το μέσο κ.κ.ΑΕΠ της περιφέρειας και της Χώρας.

υψηλής εξάρτησης από τον πρωτογενή τομέα σε συνδυασμό με ορεινό χαρακτήρα. Το πρόβλημα της ιδιαίτερα αυξημένης ανεργίας στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας και κυρίως το γεγονός ότι οι κρίσιμες κοινωνικές ομάδες της περιοχής (γυναίκες και νέοι) πλήττονται σε μεγαλύτερο βαθμό από την ανεργία ενισχύει την ενδοπεριφερειακή ανισότητα στην αγορά εργασίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, καθώς στερούνται ευκαιριών ένταξης στην αγορά εργασίας με αποτέλεσμα να εγκλωβίζονται στο κοινωνικό περιθώριο.

Συνοπτική Αποτίμηση αποτελεσμάτων προγραμματικής περιόδου 2000-2006

Ο Γενικός Αναπτυξιακός Στόχος της ΠΔΕ για την περίοδο 2000-2006 ήταν «η αξιοποίηση της κομβικής θέσης της Περιφέρειας και η αξιοποίηση των συγκριτικών της πλεονεκτημάτων για την υπέρβαση των προβλημάτων της ανεργίας και της ενδοπεριφερειακής ανισότητας». Η στρατηγική ανάπτυξης της ΠΔΕ βασίστηκε στην υλοποίηση των παρακάτω στόχων / αξόνων προτεραιότητας:

1. Ενίσχυση και αξιοποίηση της θέσης της Περιφέρειας ως Δυτικής Πύλης της χώρας.
2. Πολιτιστική και Τουριστική ανάπτυξη - Αξιοποίηση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004.
3. Αναδιάρθρωση και επέκταση της βιομηχανικής βάσης της Περιφέρειας και προώθηση της καινοτομίας.
4. Ενίσχυση αστικών υποδομών - Βελτίωση ποιότητας ζωής.
5. Προώθηση της απασχόλησης και εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού.
6. Αειφόρος ανάπτυξη της υπαίθρου (Αγροτική ανάπτυξη - Παρεμβάσεις στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές)

Από τα μέχρι στιγμής αποτελέσματα της εφαρμογής των δράσεων και των έργων ανά άξονα προτεραιότητας, συνάγεται ότι οι παρεμβάσεις του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2000-2006 συνέβαλλαν καθοριστικά στο σύνολο των κοινωνικοοικονομικών παραγόντων της Περιφέρειας όπως παρουσιάζονται παρακάτω:

Άξονας Προτεραιότητας 1:

Για την ενίσχυση και αξιοποίηση της Περιφέρειας ως Δυτική Πύλη της χώρας υπήρξε ικανοποιητική επίτευξη των στόχων δημιουργώντας τα παρακάτω αποτελέσματα:

- Βελτίωση των οδικών προσβάσεων της Δυτικής Ελλάδας και αναβάθμιση του επιπέδου των παρεχομένων υπηρεσιών όσον αφορά τις οδικές, λιμενικές και σιδηροδρομικές υποδομές που διευκολύνουν την ομαλή διακίνηση επιβατών και εμπορευμάτων.
- Αποπεράτωση και λειτουργική ενσωμάτωση των δράσεων των μεταφορικών υποδομών του Β΄ ΠΕΠ.

Άξονας Προτεραιότητας 2:

Αναφορικά με την υλοποίηση της πολιτικής ανάπτυξης του πολιτισμού και του τουρισμού υπήρξαν τα παρακάτω αποτελέσματα:

- Προωθήθηκε η προστασία και ανάδειξη πολιτιστικών πόρων και ιστορικών μνημείων της Περιφέρειας, ολοκληρώθηκαν οι εργασίες για το νέο Μουσείο της Ήλιδας, και ολοκληρώθηκαν οι εργασίες σε (3) άλλα Μουσεία.
- Με την ολοκλήρωση των έργων στην Αρχαία Ολυμπία αναδείχθηκε ο ευρύτερος αρχαιολογικός χώρος.
- Ενισχύθηκαν επενδύσεις εκσυγχρονισμού τουριστικών επιχειρήσεων.

Άξονας Προτεραιότητας 3:

- Ενισχύθηκαν οι ιδιωτικές επενδύσεις των τομέων μεταποίησης και τουρισμού.
- Ενισχύθηκε σημαντικός αριθμός ΜΜΕ για εκσυγχρονισμό και ίδρυση νέων μονάδων.
- Εντάχθηκαν στο πρόγραμμα 29 ερευνητικά προγράμματα κατηγορίας ΠΑΒΕ και Κοινοπραξιών.

Άξονας Προτεραιότητας 4:

- Στον τομέα του περιβάλλοντος κατασκευάστηκαν έργα αποχέτευσης, ύδρευσης, και αποκατάστασης ΧΑΔΑ.
- Στην υγεία και στην πρόνοια, αναβαθμίστηκαν με προμήθεια εξοπλισμού οι παρεχόμενες υπηρεσίες.
- Στην εκπαίδευση, ολοκληρώθηκαν κτιριακές υποδομές όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης και έγιναν προμήθειες εργαστηρίων φυσικών επιστημών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση καθώς και εξοπλισμού πληροφορικής στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Άξονας Προτεραιότητας 5:

- Υλοποιήθηκαν προγράμματα επαγγελματικής κατάρτιση και εξειδίκευσης ανέργων σε νέες τεχνολογίες και επαγγελματικές δεξιότητες με υψηλή ζήτηση.
- Αναπτύχθηκαν κοινωνικές υποστηρικτικές υπηρεσίες (Βοήθεια στο Σπίτι, ΚΗΦΗ, ΚΔΑΠ, ΚΔΑΠ/ΑΜΕΑ) που συμβάλουν στην αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην εργασία (μειωμένη αποτελεσματικότητα).

Άξονας Προτεραιότητας 6:

Υλοποιήθηκαν:

- Εγγειοβελτιωτικά έργα που συνέβαλαν στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας
- Έργα αγροτικών υποδομών σε μικρούς οικισμούς της υπαίθρου (έργα ύδρευσης, αγροτικής οδοποιίας, αγροτικού εξηλεκτρισμού) που συνέβαλαν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και συνθηκών εργασίας των αγροτών.
- Επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις (σχέδια βελτίωσης) που συνέβαλαν στη βελτίωση της βιωσιμότητάς τους.
- Δασικά έργα, που συμβάλουν στην προστασία του περιβάλλοντος.
- Ιδιωτικές επενδύσεις αγροβιοτεχνίας και αγροτουρισμού που συμβάλουν στην βελτίωση της τοπικής οικονομίας και τη συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού στις εστίες του.

SWOT ανάλυση Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

Με βάση την προηγηθείσα ανάλυση κατηγοριοποιούνται, σε αντιστοιχία με τα τεταρτημόρια της ανάλυσης SWOT, οι βασικές συνιστώσες ανταγωνιστικότητας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Πίνακας 1-10: SWOT Ανάλυση Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

<p>Ισχυρά Σημεία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ζεύξη Ρίου – Αντιρρίου. • Κομβική θέση Πάτρας ως Δυτική Πύλη της χώρας. • Λειτουργία Ερευνητικών Ινστιτούτων Διεθνούς Εμβέλειας. • Πλούσιο υδάτινο δυναμικό. • Τουριστικοί και πολιτιστικοί πόροι, με κύριο συντελεστή παγκόσμιας εμβέλειας την Ολυμπία. • Περιβαλλοντικοί πόροι προστατευόμενοι από διεθνείς συμβάσεις (NATURA, RAMSAR). 	<p>Αδυναμίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πληθυσμιακή αποδυνάμωση της υπαίθρου. • Χαμηλό κ.κ.ΑΕΠ. • Χαμηλά ποσοστά απασχόλησης και υψηλά ποσοστά ανεργίας. • Υψηλά ποσοστά απασχόλησης στον αγροτικό τομέα. • Χαμηλή παραγωγικότητα εργασίας • Ελλιπής διάχυση των αποτελεσμάτων των ερευνητικών προγραμμάτων στην παραγωγική διαδικασία. • Ενδοπεριφερειακές ανισότητες σε υποδομές υψηλής τεχνολογίας, πληροφορικής και επικοινωνίας. • Έλλειψη οργανωμένων ΧΥΤΑ και υποδομής διαχείρισης απορριμμάτων. • Διάβρωση εδαφών / απώλεια εδαφικού καλύμματος λόγω αποδάσωσης, υπερβόσκησης. • Έλλειψη πλήρους πολιτικού αεροδρομίου, κλειστών αυτοκινητόδρομων και σύγχρονου σιδηροδρομικού δικτύου • Έλλειψη δικτύου φυσικού αερίου. • Δύσκολη προσπελασιμότητα ορεινών περιοχών.
<p>Ευκαιρίες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία και λειτουργία του Δυτικού Άξονα, της ΠΑΘΕ (Κόρινθος - Πάτρα), και σύγχρονης σιδηροδρομικής γραμμής • Αναβάθμιση του ρόλου της Πάτρας ως Δυτική πύλη της Ελλάδας προς τις χώρες της Ε.Ε. • Αξιοποίηση των ερευνητικών δομών της Περιφέρειας. • Αύξηση της παγκόσμιας ζήτησης ποιοτικών υπηρεσιών στον τομέα του ειδικού ή εναλλακτικού Τουρισμού. • Ανάπτυξης αιολικής, υδροηλεκτρικής ενέργειας. • Ανάπτυξη τουρισμού και ιδιαίτερα των εναλλακτικών μορφών του. 	<p>Απειλές</p> <ul style="list-style-type: none"> • Έντονος ανταγωνισμός σε τομείς της παραγωγής από χώρες της Ε.Ε. μετά την διεύρυνση του 2005. • Δυσμενείς ρυθμίσεις νέας ΚΑΠ. • Καθυστέρηση σύνδεσης με Εγνατία και Πανευρωπαϊκούς Άξονες. • Ραγδαία μείωση των απασχολούμενων στον αγροτικό τομέα.

1.2.2 Περιφέρεια Πελοποννήσου

Γενική ανάλυση Περιφέρειας

Γεωμορφολογικά στοιχεία

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου καταλαμβάνει το νότιο τμήμα της ηπειρωτικής Ελλάδας. Βρέχεται δυτικά από το Ιόνιο Πέλαγος και συνορεύει με την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, βορειοανατολικά με την Περιφέρεια Αττικής, ενώ ανατολικά βρέχεται από το Μυρτώο Πέλαγος. Έχει συνολική έκταση 15.490 χμ² και καλύπτει το 11,7% της συνολικής έκτασης της χώρας, με χαρακτηριστικό της μορφολογίας της τους μεγάλους ορεινούς όγκους (50,1% της έκτασης), οι οποίοι καταλαμβάνουν το κεντρικό της τμήμα, ενώ μόνο το 19,9% αυτής είναι πεδινό (και το 30% ημιορεινό), κυρίως στις παραθαλάσσιες περιοχές όπου σχηματίζονται αρκετές πεδιάδες. Ωστόσο, παρά το μικρό ποσοστό των πεδινών εκτάσεων, η Περιφέρεια διαθέτει μερικές από τις πιο εύφορες περιοχές της χώρας, όπως ο Αργολικός κάμπος και ο κάμπος της Κορινθίας. Η Περιφέρεια Πελοποννήσου περιλαμβάνει τους Νομούς Κορινθίας, Αργολίδος, Αρκαδίας, Μεσσηνίας και Λακωνίας και έχει έδρα την Τρίπολη, πρωτεύουσα του νομού Αρκαδίας. Μετά τη νέα διοικητική διαίρεση (Ν.2539/97), η Περιφέρεια Πελοποννήσου αποτελείται από 107 ΟΤΑ Α' βαθμού: 14 Δήμοι και 2 Κοινότητες στο Νομό Αργολίδος, 22 Δήμοι και 1 Κοινότητα στο Νομό Αρκαδίας, 13 Δήμοι και 2 Κοινότητες στο Νομό Κορινθίας, 22 Δήμοι στο Νομό Λακωνίας και 29 Δήμοι και 2 Κοινότητες στο Νομό Μεσσηνίας.

Δημογραφικά στοιχεία

Ο πληθυσμός της Περιφέρειας Πελοποννήσου ανέρχεται σε 638.942 άτομα, αντιπροσωπεύοντας το 5,18% του συνολικού πληθυσμού της χώρας¹⁹. Ο ρυθμός μεταβολής του πληθυσμού της Περιφέρειας την περίοδο 1991 –2001 είναι 5,1% και υπολείπεται του αντίστοιχου εθνικού (6,8%), επιβεβαιώνοντας τη συνέχιση της πληθυσμιακής αποδυνάμωσης της Περιφέρειας. Ωστόσο, ο ρυθμός μεταβολής του πληθυσμού της Περιφέρειας είναι υψηλότερος από τον αντίστοιχο μέσο όρο της Ε.Ε. Με βάση στοιχεία της Eurostat, η μεταβολή του πληθυσμού στο σύνολο της Ε.Ε. των 15 για τα έτη 1991-2001 βρίσκεται στο 3,62%, ενώ στην Ε.Ε των 25 για την ίδια περίοδο ανέρχεται στο 2,94%.

¹⁹ ΕΣΥΕ, Εθνική Απογραφή 2001.

Πίνακας 1-11: Πληθυσμός Περιφέρειας Πελοποννήσου

Χωρική / Διοικητική Ενότητα	Πληθυσμός 1991	Κατανομή Πληθυσμού			Πληθυσμός 2001	Κατανομή Πληθυσμού	
		Αστικός	Ημιαστικός	Αγροτικός		Αστικός	Αγροτικός
ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	97.636	34.186	12.653	50.797	105.770	53.405	52.365
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	105.309	22.463	11.446	71.400	102.035	36.628	65.407
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	141.823	27.412	49.414	64.997	154.624	88.292	66.332
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	95.696	15.531	15.713	64.452	99.637	31.827	67.810
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	166.964	47.641	26.705	92.618	176.876	84.559	92.317
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	607.428	147.233	115.931	344.264	638.942	294.680	344.262
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	10.259.000	6.036.660	1.312.774	2.910.466	10.964.020	7.980.414	2.983.606

Πηγή: ΕΣΥΕ (Απογραφές 1991, 2001), Στοιχεία ΕΣΥΕ 2006

Η εξέταση των δημογραφικών δεδομένων επιβεβαιώνει, εκτός των άλλων, και την ένταση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων, που επίσης έχει καταγραφεί σαν βασική αδυναμία της Περιφέρειας. Αναλυτικότερα, η εξέταση του ρυθμού μεταβολής του πληθυσμού δείχνει δύο νομούς της Περιφέρειας και συγκεκριμένα το Νομό Κορινθίας (9%) και το Νομό Αργολίδας (8,3%) να διατηρούν ρυθμούς υψηλότερους όχι μόνο από την Περιφέρεια αλλά και από τη χώρα, επιβεβαιώνοντας τον αναπτυξιακό δυναμισμό τους. Οι Νομοί Μεσσηνίας (5,9%) και Λακωνίας (4,1%) υπολείπονται του ρυθμού αύξησης του πληθυσμού του συνόλου της χώρας, με το Νομό Μεσσηνίας να έχει τον πλησιέστερο ρυθμό μεταβολής με τον αντίστοιχο της Περιφέρειας, ενώ για το Νομό Αρκαδίας παρατηρείται πληθυσμιακή μείωση (-3.1%).

Από τον παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι ο αστικός πληθυσμός ως ποσοστό του συνολικού πληθυσμού, φαίνεται διαχρονικά να αυξάνει, ενώ αντίθετα μειώνεται ο αγροτικός πληθυσμός. Η αναλογία αστικού / αγροτικού πληθυσμού στην Περιφέρεια διαφοροποιείται πλήρως σε σχέση με την αντίστοιχη αναλογία σε επίπεδο χώρας, που είναι 72,79% για τον αστικό και 27,21% για τον αγροτικό πληθυσμό. Η αναλογία αστικού / αγροτικού πληθυσμού διαφοροποιείται, επίσης, μεταξύ των νομών της Περιφέρειας, αφού στους Νομούς Κορινθίας και Αργολίδας υπερτερεί ο αστικός πληθυσμός, ενώ στους υπόλοιπους νομούς υπερτερεί ο αγροτικός πληθυσμός έναντι του αστικού.

Ο δείκτης γήρανσης του πληθυσμού της Περιφέρειας μεταβάλλεται αρνητικά και διαμορφώνεται στο 1,40 το 2001 (Απογραφή πληθυσμού 2001), έναντι 0,98 το 1991 (Απογραφή πληθυσμού 1991), υπογραμμίζοντας τη δυσμενέστερη δημογραφική σύνθεση της Περιφέρειας σε σχέση με τη χώρα, της οποίας ο δείκτης διαμορφώνεται στο 1,10 για το 2001 και στο 0,71 για το 1991. Με βάση πληθυσμιακά στοιχεία της Eurostat, ο δείκτης γήρανσης στην Ε.Ε. των 15 διαμορφώνεται στο 0,94, ενώ στα 10 νέα κράτη μέλη είναι 0,70, δείχνοντας έτσι τον πληθυσμιακό δυναμισμό τους.

Η πληθυσμιακή πυκνότητα το 2001 διαμορφώνεται σε 41,25 κατ/τ.χλμ. (ελαφρά υψηλότερη σε σχέση με το 1991 που ήταν 39,2 κατ/τ.χλμ.), έναντι 83,08 και 77,75 που είναι τα αντίστοιχα μεγέθη σε επίπεδο χώρας. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνει τον αραιοκατοικημένο και “αγροτικό” χαρακτήρα της Περιφέρειας, που αποτελεί μια βασική διαρθρωτική της αδυναμία.

Ποσοτικοποίηση της υφιστάμενης κατάστασης με τη χρήση διαρθρωτικών δεικτών

Εισαγωγή

Με βάση τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία για την Περιφέρεια Πελοποννήσου, προσδιορίζονται οι τιμές των Διαρθρωτικών Δεικτών, με στόχο να συγκριθεί η επίδοση της Περιφέρειας, τόσο διαχρονικά, όσο και σε σχέση με την επίδοση άλλων εθνικών και υπερεθνικών διοικητικών / χωρικών συνόλων.

Πίνακας 1-12: Διαρθρωτικοί Δείκτες Περιφέρειας Πελοποννήσου

Διαρθρωτικοί Δείκτες	Περιφέρεια Πελοποννήσου	Ελλάδα	ΕΕ25
ΑΕΠ κατά κεφαλήν σε ΜΑΔ (ΕΕ25=100), (2003)	77,5	81,1	100
Παραγωγικότητα Εργασίας ανά απασχολούμενο (ΕΕ25=100), (2002)	68,6	71,9	100
Συνολικό ποσοστό απασχόλησης (15-64 ετών), (2004)	62,1	59,4	63,1
Ποσοστό απασχόλησης εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας (55-64 ετών), (2004)	45,6	39,4	41
Ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας (% επί των ανέργων), (2004)	59,9	53,1	44,5
Δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη ως % του ΑΕΠ, (2003)	0,03*	0,61*	1,80*
Ποσοστό Πληθυσμού που διατρέχει κίνδυνο φτώχειας πριν τις κοινωνικές παροχές (2003)	29	21,1	-

*προσωρινά στοιχεία

Πηγή: New Cronos, Eurostat 2005, ΕΚΚΕ – ΙΚΠ (Κοινωνικό Πορτραίτο της Ελλάδας: 2003-2004, 9/05).

Από τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι η Περιφέρεια Πελοποννήσου έχει δυσμενέστερη εικόνα από το σύνολο της χώρας και στους δύο γενικούς οικονομικούς δείκτες (κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΑΔ και παραγωγικότητα της εργασίας), σε ένα δείκτη απασχόλησης, (εκείνο της μακροχρόνιας ανεργίας), ενώ παρουσιάζει καλύτερη εικόνα συγκριτικά με τη Χώρα στους άλλους δύο (συνολικό ποσοστό απασχόλησης και ποσοστό απασχόλησης μεγαλύτερης ηλικίας (55-64 ετών), φαινόμενο το οποίο οφείλεται κυρίως στην τομεακή διάρθρωση της απασχόλησης όπου είναι διογκωμένος ο γεωργικός τομέας, ο οποίος όμως υποκρύπτει υποαπασχόληση. Επίσης σημαντικά δυσμενέστερη εικόνα εμφανίζει έναντι της χώρας και στο ποσοστό πληθυσμού που διατρέχει κίνδυνο φτώχειας, καθώς επίσης και στο δείκτη έρευνας, όσον αφορά στις δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη.

Σε σχέση δε με την Ευρωπαϊκή Ένωση των 25, η Περιφέρεια Πελοποννήσου εμφανίζει σημαντικά δυσμενέστερη εικόνα σε όλους τους παραπάνω δείκτες, εκτός από το ποσοστό απασχόλησης

εργαζομένων μεγάλης ηλικίας (55-64 ετών), γεγονός που οφείλεται στο διογκωμένο αγροτικό τομέα όπου απασχολούνται μεγάλης ηλικίας εργαζόμενοι.

Οικονομικές Επιδόσεις

Ενδεικτικά Στοιχεία ΑΕΠ

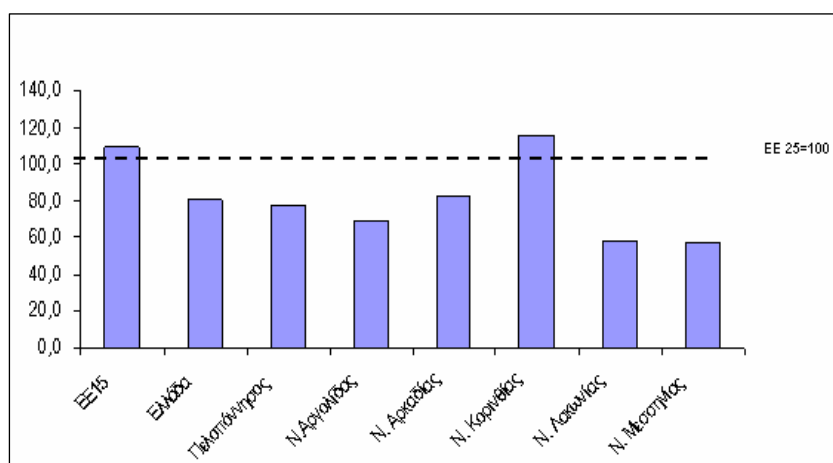
Το ΑΕΠ της Περιφέρειας εξελίσσεται αυξητικά μετά το έτος 1995, με αύξηση του ποσοστού συμμετοχής του στο συνολικό ΑΕΠ της χώρας κατά 0,5 ποσοστιαίες μονάδες, δείχνοντας μεγαλύτερους ρυθμούς αύξησης από το αντίστοιχο μέγεθος σε επίπεδο χώρας. Παράλληλα το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Πελοποννήσου αυξάνεται με πολύ εντονότερους ρυθμούς από το αντίστοιχο της χώρας, με δεδομένους τους χαμηλότερους ρυθμούς αύξησης του πληθυσμού στην Περιφέρεια, με αποτέλεσμα, κατά την τριετία 1998-2000 να πλησιάσει στο 100% του αντίστοιχου της χώρας, ενώ παρουσιάζει κάποιες αρνητικές αποκλίσεις κατά την τριετία 2001-2003. Παρ' όλα αυτά, ενώ μειώνεται η διαφορά του κατά κεφαλήν ΑΕΠ με την Ε.Ε., μέχρι και το έτος 2002 παραμένει κάτω του 75% του μέσου όρου της Ε.Ε. των 25, με αύξηση στο 77,5% κατά το έτος 2003. Φυσικά παραμένει αρκετά χαμηλότερο του 75% του αντίστοιχου μεγέθους της Ε.Ε. των 15. Η εξέλιξη αυτή του ΑΕΠ και του κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην Περιφέρεια οφείλεται κυρίως σε δύο νομούς (Αρκαδίας και Κορινθίας, ιδιαίτερα στο νομό Κορινθίας), όπου εκεί λειτουργούν μονάδες υπερτοπικής εμβέλειας (ΔΕΗ Μεγαλόπολης στην Αρκαδία και Διυλιστήρια Κορίνθου, στο νομό Κορινθίας) παράγοντας ΑΕΠ με μικρές έως ελάχιστες διασυνδέσεις με τις αντίστοιχες τοπικές κοινωνίες / οικονομίες και με την Περιφερειακή οικονομία. Ως εκ τούτου, σε μεγάλο βαθμό η όποια σύγκλιση της οικονομίας της Περιφέρειας Πελοποννήσου προς το μέσο όρο της χώρας, ή / και με την Ε.Ε. των 25, είναι ονομαστική και όχι πραγματική, αφού τόσο οι υπόλοιποι τρεις νομοί υστερούν σημαντικά σ' αυτό το δείκτη ανάπτυξης, αλλά και σε άλλους αναπτυξιακούς δείκτες, όπως θα παρουσιαστεί στα επόμενα μέρη της ανάλυσης.

Πίνακας 1-13: Περιφερειακή κατανομή ΑΕΠ και κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ευρώ και σε ΜΑΔ²⁰, 2003

Γεωγραφική Ενότητα	ΑΕΠ	κ.κ. ΑΕΠ (ευρώ)	ΑΕΠ σε ΜΑΔ	κ.κ. ΑΕΠ σε ΜΑΔ
	(εκ. ευρώ)		(εκ. ευρώ)	
ΕΕ25	9.953.329	21.740,60	9.953.329	21.740,60
ΕΕ15	9.503.521	24.770,40	9.100.568	23.720,10
Ελλάδα	155.543,20	14.110,10	194.390,10	17.634,10
Πελοπόννησος	8.087,90	13.474,10	10.107,80	16.839,30
Ν. Αργολίδας	1.240,40	12.042,80	1.550,20	15.050,50
Ν. Αρκαδίας	1.297,40	14.277,60	1.621,40	17.843,50
Ν. Κορινθίας	2.933,20	20.092,50	3.665,80	25.110,50
Ν. Λακωνίας	956,10	10.205,00	1.194,90	12.753,70
Ν. Μεσσηνίας	1.660,70	9.962,00	2.075,50	12.450,00

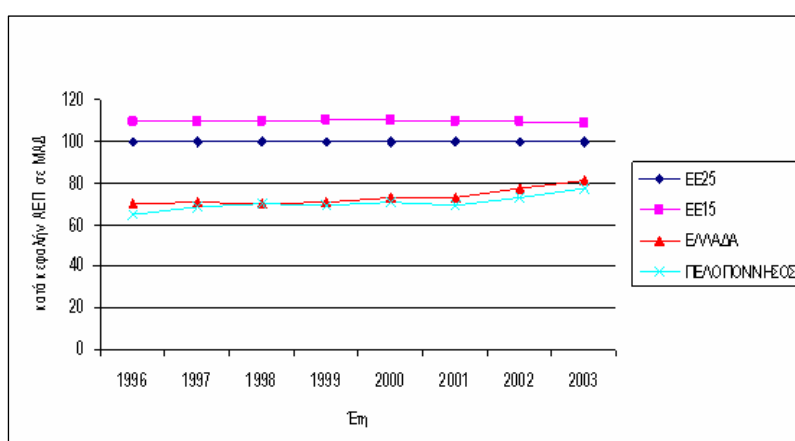
Πηγή: New Cronos, Eurostat 2005

²⁰ ΜΑΔ: Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης υπολογίζονται με βάση το επίπεδο εισοδημάτων και το επίπεδο των τιμών σε κάθε χώρα.

Σχήμα 1-2: Περιφερειακή κατανομή κ.κ ΑΕΠ σε ΜΑΔ, 2003 (ΕΕ25=100)

Παράλληλα όμως, διαπιστώνεται και μια έντονη διαφοροποίηση στην εξέλιξη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ ανά νομό της Περιφέρειας, με δεδομένο ότι ο Νομός Αργολίδας διαχρονικά τείνει να φτωχαίνει σε σχέση με το μέσο όρο της Περιφέρειας, όπως και ο Νομός Μεσσηνίας, αφού το έτος 1996, στο μεν πρώτο νομό, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ ήταν ίσο με το 104,2% της Περιφέρειας, και το έτος 2003 φθάνει στο 89% περίπου, ενώ στο δεύτερο (Μεσσηνία) το έτος 1996 έφθασε στο 88% και το έτος 2003 στο 74%. Επίσης το ΑΕΠ του νομού Λακωνίας το έτος 1996 ήταν ίσο με το 79% περίπου της Περιφέρειας, ενώ το έτος 2003 το αντίστοιχο ποσοστό φθάνει στο 75,7% της Περιφέρειας. Από τα στοιχεία αυτά διαπιστώνεται ότι αν και δεν υφίστανται μεγάλες ενδοπεριφερειακές ανισότητες, (σε επίπεδο NUTS3), εν τούτοις οι ρυθμοί ανάπτυξης των νομών της Περιφέρειας είναι έντονα διαφοροποιημένοι με κίνδυνο να μεγαλώσουν δραματικά οι ενδοπεριφερειακές ανισότητες στο μέλλον.

Σχήμα 1-3: Διαχρονική σύγκριση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΑΔ της Περιφέρειας Πελοποννήσου με το αντίστοιχο της χώρας και της ΕΕ 15 και ΕΕ 25 (ΕΕ 25=100)

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου παράγει το 5,2% της συνολικής Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ) της χώρας. Στο σύνολο της χώρας ο πρωτογενής τομέας παράγει το 6,8% της ΑΠΑ, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό της ΑΠΑ για την Περιφέρεια Πελοποννήσου ανέρχεται, κατά μέσο όρο, στο 14% (Eurostat, 2003). Σε επίπεδο Νομού (NUTS 3), ο πρωτογενής τομέας παράγει το 22% της ΑΠΑ του Νομού Λακωνίας, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά για την Μεσσηνία, την Αρκαδία και Κορινθία είναι 19%, 12% και 8%.

Ο δευτερογενής τομέας παράγει το 22% της ΑΠΑ της χώρας, με την Περιφέρεια και τους Νομούς να παρουσιάζουν έντονα διαφοροποιημένα ποσοστά συμμετοχής ανά γεωγραφική περιοχή. Συγκεκριμένα, ο δευτερογενής τομέας της Περιφέρειας παράγει το 30% της συνολικής ΑΠΑ της Περιφέρειας, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για μεν το νομό Αργολίδας είναι 19,7%, για το νομό Αρκαδίας 30%, για το νομό Κορινθίας 53,2%, για το νομό Λακωνίας 10,1% και για το νομό Μεσσηνίας 8,5%. Η Περιφέρεια στο σύνολό της παράγει το 7,1% της συνολικής ΑΠΑ του δευτερογενή τομέα στο σύνολο της χώρας.

Όσον αφορά στη συμμετοχή του τριτογενή τομέα στην ΑΠΑ σε εθνικό (Ελλάδα), περιφερειακό (Πελοπόννησος) και τοπικό επίπεδο (Νομοί), παρατηρείται μεγάλη διαφοροποίηση στα ποσοστά συμμετοχής, κυμαινόμενα από 71,8% για τη Χώρα, 55,9% στην Πελοπόννησο, ενώ οι νομοί παρουσιάζουν έντονη διαφοροποίηση αφού στο νομό Μεσσηνίας το συγκεκριμένο ποσοστό φθάνει στο 72,1%, στο νομό Λακωνίας 67,7%, στο νομό Αργολίδας 63,5%, στο νομό Αρκαδίας 57,8% και στο νομό Κορινθίας μόνο 38,7%. Με αυτή την εσωτερική ποσοστιαία διάρθρωση του τριτογενή τομέα στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, αυτός στο σύνολο του συμμετέχει κατά 4% στη συνολική ΑΠΑ του τριτογενή τομέα της χώρας. Τα προαναφερόμενα στοιχεία της διάρθρωσης της ΑΠΑ στα αντίστοιχα χωρικά επίπεδα παρουσιάζονται στον Πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 1-14: Διάρθρωση της ΑΠΑ κατά τομέα παραγωγής, 2003

Τομείς Γεωγραφική Ενότητα	Συνολική ΑΠΑ	%	Πρωτογενής	%	Δευτερογενής	%	Τριτογενής	%
	(εκ. ευρώ)							
ΕΕ25	8.893.263,70	100,0%	189.891,70	2,1%	2.341.421,50	26,3%	6.361.949,30	71,5%
ΕΕ15	8.494.004,30	100,0%	174.408,90	2,1%	2.217.273,20	26,1%	6.102.320,90	71,8%
Ελλάδα	136.336,90	100,0%	9.232,80	6,8%	29.989,70	22,0%	97.114,40	71,2%
Πελοπόννησος	7.089,30	100,0%	997,8	14%	2130,1	30,0%	3961,4	55,9%
Ν.Αργολίδας	1.087,30	100,0%	183,3	17%	213,70	19,7%	690,30	63,5%
Ν. Αρκαδίας	1.137,20	100,0%	139	12%	341	30,0%	657,20	57,8%
Ν. Κορινθίας	2.571,00	100,0%	209,2	8%	1366,5	53,2%	995,30	38,7%
Ν. Λακωνίας	838,10	100,0%	184,4	22%	84,5	10,1%	569,2	67,9%
Ν. Μεσσηνίας	1.455,70	100,0%	281,9	19%	124,4	8,5%	1049,4	72,1%

Πηγή: New Cronos, Eurostat 2005

Από τα στοιχεία του ως άνω Πίνακα διαπιστώνεται ότι η οικονομία της Περιφέρειας Πελοποννήσου παραμένει κατά ένα βαθμό αγροτική, με έντονες διαφοροποιήσεις ανά νομό, χωρίς να εξελίσσεται με κάποιους γρήγορους ρυθμούς το παραγωγικό της πρότυπο προς τον τομέα των υπηρεσιών, ενώ φθίνει διαχρονικά με εντονότερους ρυθμούς ο πρωτογενής τομέας και ενδυναμώνεται με αργούς ρυθμούς ο δευτερογενής, χωρίς να διαχέει ανάλογα αναπτυξιακά αποτελέσματα στον κοινωνικο-οικονομικό ιστό της Περιφέρειας.

Αγορά Εργασίας & Παραγωγικότητα

Με βάση τα στοιχεία του Πίνακα 1-15 που ακολουθεί, διαπιστώνεται ότι το επίπεδο παραγωγικότητας της εργασίας, τόσο σε επίπεδο χώρας, όσο και σε επίπεδο Περιφέρειας είναι χαμηλότερο από το αντίστοιχο του μέσου όρου της Ε.Ε των 15 αλλά και των 25. Ιδιαίτερα δε, η παραγωγικότητα υπό την έννοια του κατά απασχολούμενο ΑΕΠ σε ΜΑΔ, στην Περιφέρεια Πελοποννήσου είναι μικρότερη κατά 31,4% από το μέσο όρο της Ε.Ε. των 25 και κατά 4,5% από το μέσο όρο της χώρας. Αντίστοιχη αρνητική απόκλιση από το μέσο όρο της χώρας παρουσιάζει η παραγωγικότητα υπό την έννοια της ωριαίας παραγωγικότητας της εργασίας.

Πίνακας 1-15: Παραγωγικότητα εργασίας & ωριαία παραγωγικότητα, 2002

Γεωγραφική Ενότητα	Παραγωγικότητα εργασίας			Ωριαία παραγωγικότητα εργασίας		Μέσος όρος εργατωρών πλήρους απασχόλησης ανά εβδομάδα
	ΑΕΠ σε ΜΑΔ ανά απασχολούμενο	% του Μ.Ο. της ΕΕ25	% απόκλισης από το Μ.Ο. της χώρας	ΑΕΠ σε ΜΑΔ ανά σύνολο εργατωρών έτους	% απόκλισης από το Μ.Ο. της χώρας	
ΕΕ-25	50.006	100,00%				
ΕΕ-15	56.095	112,20%				
Ελλάδα	35.961	71,90%	0	80,783	0	43,2
Πελοπόννησος	34.327	68,60%	-4,5%	77,29	-4,3%	43,3

Πηγή: New Cronos, Eurostat 2005

Αγορά Εργασίας & Απασχόληση

Ο συνολικός οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Περιφέρειας Πελοποννήσου (Eurostat), παραμένει σχεδόν σταθερός διαχρονικά από το 2000 μέχρι και το 2004, με σημαντικές ορισμένες φορές διακυμάνσεις κατ' έτος, κυμαινόμενος σ' ένα ποσοστό συμμετοχής της τάξης του 68% και σε αριθμό της τάξης των 260.000 ατόμων. Συγκρινόμενο το ποσοστό συμμετοχής στην αγορά εργασίας της Περιφέρειας Πελοποννήσου με το αντίστοιχο της χώρας, διαπιστώνεται ότι είναι πάντα σε υψηλότερα επίπεδα της τάξης των δύο (2) - τριών (3) ποσοστιαίων μονάδων, ενώ παραμένει χαμηλότερο κατά μία (1) ή δύο (2) ποσοστιαίες μονάδες από τα αντίστοιχα ποσοστά της Ε.Ε. των 25 και των 15.

Μεγάλη, όμως, διαφοροποίηση παρατηρείται στο ποσοστό συμμετοχής μεταξύ ανδρών και γυναικών, τόσο σε επίπεδο χώρας, όσο και σε επίπεδο Περιφέρειας Πελοποννήσου, υπερτερώντας στην Πελοπόννησο το ποσοστό συμμετοχής των ανδρών κατά 26 ποσοστιαίες μονάδες (81,1% οι άνδρες, έναντι 55,3% των γυναικών), παρουσιάζοντας παράλληλα μια μικρή αύξηση το ποσοστό των ανδρών, ενώ των γυναικών παραμένει σχεδόν στα ίδια επίπεδα, διαχρονικά, με μικρές διακυμάνσεις. Σε σύγκριση με τα αντίστοιχα ποσοστά σε επίπεδο χώρας είναι κατά μια (1) περίπου ποσοστιαία μονάδα μεγαλύτερο το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, ενώ των ανδρών κατά δύο (2) ποσοστιαίες μονάδες. Αντίθετα, σε σύγκριση με την Ε.Ε. των 25, το ποσοστό συμμετοχής των ανδρών στην Περιφέρεια Πελοποννήσου είναι μεγαλύτερο κατά τέσσερις (4) περίπου ποσοστιαίες μονάδες, ενώ των γυναικών στην Περιφέρεια είναι μικρότερο εκείνου της Ε.Ε. των 25, κατά 6,5 ποσοστιαίες μονάδες. Τα παραπάνω στοιχεία καταδεικνύουν ότι στην Αγορά Εργασίας της Περιφέρειας Πελοποννήσου συμμετέχει σε μεγαλύτερο βαθμό ο πληθυσμός εργάσιμης ηλικίας (άνδρες και γυναίκες), από το μέσο όρο της χώρας, κυρίως λόγω της διάρθρωσης της οικονομίας της Περιφέρειας, με διογκωμένο το γεωργικό τομέα, ενώ όμως διαχρονικά ο ρυθμός ένταξης των ανδρών στην αγορά εργασίας είναι μεγαλύτερος από εκείνον των γυναικών, φαινόμενο που συμβαδίζει με την σμίκρυνση του γεωργικού τομέα στην Περιφέρεια. Έναντι όμως της Ε.Ε. των 25, ο γυναικείος πληθυσμός εργάσιμης ηλικίας της Πελοποννήσου υστερεί σημαντικά, όσον αφορά στη συμμετοχή του στην αγορά εργασίας.

Σημαντικές αρνητικές διαφοροποιήσεις εμφανίζονται στην Περιφέρεια Πελοποννήσου έναντι της χώρας και της Ε.Ε των 25, ανά φύλο και ηλικία, όσον αφορά στο ποσοστό συμμετοχής. Συγκεκριμένα, το ποσοστό συμμετοχής των νέων γυναικών 15-24 ετών, είναι χαμηλότερο κατά μια μονάδα έναντι του αντίστοιχου ποσοστού της χώρας, κατά εννέα (9) μονάδες έναντι της Ε.Ε. των 25 και πολύ περισσότερο έναντι της Ε.Ε. των 15 (12 μονάδες). Αντίθετα οι νέοι άνδρες 15-24 ετών παρουσιάζουν ποσοστό συμμετοχής 45,0% στην Περιφέρεια Πελοποννήσου έναντι 40% στη Χώρα, ενώ στην Ε.Ε. των 25 το ποσοστό συμμετοχής αυτής της ηλικιακής ομάδας ανδρών φθάνει στο 48,4%, με τάσεις μείωσης διαχρονικά. Στο σύνολο δε των νέων 15-24 ετών (ανδρών και γυναικών) της Περιφέρειας Πελοποννήσου το ποσοστό απασχόλησης φθάνει, το έτος 2004, στο 38,8%, μεγαλύτερο κατά δύο μονάδες του αντίστοιχου ποσοστού σε επίπεδο χώρας, αλλά μικρότερο κατά επτά (7) ποσοστιαίες μονάδες του αντίστοιχου της Ε.Ε. των 25.

Ο αριθμός των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου παραμένει από το 1995 μέχρι και το 2004 σε ένα επίπεδο της τάξης των 210.000 χιλιάδων, με σχετικά μικρές διακυμάνσεις κατ' έτος, ενώ το ποσοστό απασχόλησης διατηρείται σ' ένα επίπεδο της τάξης του 62% από το έτος 1996 μέχρι και το 2004. Το ποσοστό αυτό παραμένει υψηλότερο από εκείνο της χώρας (κατά τρεις περίπου ποσοστιαίες μονάδες το 2004), του οποίου όμως η διαφορά μειώνεται κατά τι διαχρονικά. Αντίθετα, είναι χαμηλότερο από το ποσοστό απασχόλησης σε επίπεδο Ε.Ε. 25 και ακόμα χαμηλότερο του αντίστοιχου ποσοστού της Ε.Ε. των 15. Σε κάθε περίπτωση δε, το συνολικό ποσοστό απασχόλησης της Περιφέρειας Πελοποννήσου είναι χαμηλότερο από τον εθνικό στόχο της Λισσαβόνας (67% το

2005) και μακράν του αντίστοιχου στόχου για το 2010 (70%), ενώ διαχρονικά παραμένει σταθερό για μια δεκαετία.

Στο συνολικό χαμηλό ποσοστό απασχόλησης, συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό το πολύ χαμηλό ποσοστό απασχόλησης των γυναικών (46,6% το 2004), με τάση μείωσης διαχρονικά, έτσι ώστε να μειώνεται η διαφορά από το μικρότερο ποσοστό απασχόλησης των γυναικών στη Χώρα (45,2% το 2004) και να αυξάνει η διαφορά από το αντίστοιχο ποσοστό της Ε.Ε. των 15 και των 25 (56,6% και 55,5% αντίστοιχα το 2004). Παράλληλα δε είναι μακράν του στόχου της Λισσαβόνας για 60% το 2010.

Όσον αφορά στην ηλικιακή πληθυσμιακή ομάδα απασχολούμενων 55-64 ετών, το ποσοστό απασχόλησης παρουσιάζει διαχρονική μείωση, φθάνοντας το 45,6% το έτος 2004, σταθερά υψηλότερο από το αντίστοιχο της χώρας, με μείωση όμως της διαφοράς διαχρονικά και επίσης υψηλότερο από τα αντίστοιχα ποσοστά απασχόλησης της Ε.Ε. των 25 και της Ε.Ε. των 15, με παράλληλη μείωση της διαφοράς.

Οι παραπάνω αναφερόμενες αποκλίσεις από τους στόχους της Λισσαβόνας φαίνονται στους πίνακες 1-16 και 1-17 που ακολουθούν.

Πίνακας 1-16: Δείκτες Αγοράς Εργασίας, απασχόλησης & ανεργίας, 2004

Γεωγραφική Ενότητα	Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός (%) (15-64 ετών)	% απασχόλησης (15-64 ετών)	% απασχόλησης γυναικών (15-64 ετών)	% απασχόλησης ηλικιωμένων (55-64 ετών)	% ανεργίας (15 ετών και άνω)	% μακροχρόνιας ανεργίας (επί των ανέργων)
ΕΕ-25	69,6	63,1	55,5	40,9	9,2	44,46
ΕΕ-15	70,4	64,5	56,6	42,4	8,2	-
Ελλάδα	66,5	59,4	45,2	39,4	10,5	53,06
Πελοπόννησος	68,5	62,1	46,6	45,6	9,2	59,88

Πηγή: New Cronos, Eurostat 2005

Πίνακας 1-17: Δείκτες απασχόλησης Περιφέρειας Πελοποννήσου ως προς τους Ευρωπαϊκούς στόχους

Δείκτες	Πελοπόννησος		Ελλάδα	ΕΕ15	ΕΕ25	Ευρωπαϊκός Στόχος	
	2000	2004				2004	2005
Συνολικό ποσοστό απασχόλησης	61,80%	62,10%	59,40%	64,50%	63,10%	67%	70%
Ποσοστό γυναικείας απασχόλησης	53,20%	45,60%	45,20%	56,60%	55,50%	57%	60%
Ποσοστό ηλικιωμένων εργαζομένων (55-64)	53,20%	45,60%	39,40%	42,40%	40,90%		50%

Πηγή: New Cronos, Eurostat 2005

Η τομεακή σύνθεση της απασχόλησης διαφοροποιείται και παρατηρείται σημαντική μείωση της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα και αύξηση της απασχόλησης στον τριτογενή τομέα. Αναλυτικότερα, κατά το 2004 το 29,7% των απασχολουμένων εργάζεται στον πρωτογενή τομέα (37,7% το 1999), το 18,5% στο δευτερογενή (16,9% το 1999) και το 46% στον τριτογενή τομέα (45,3% το 1999). Η αλλαγή στη σύνθεση της απασχόλησης επιβεβαιώνει τη σχετικά έντονη φθίνουσα πορεία του πρωτογενή τομέα, την ενίσχυση του δευτερογενή και την αργή ανάπτυξη του τριτογενή. Παρά τις μεταβολές αυτές, η σύνθεση της απασχόλησης κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας είναι αρκετά διαφοροποιημένη σε σχέση με την αντίστοιχη της χώρας. Το ποσοστό απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα της Περιφέρειας είναι υπερδιπλάσιο του αντίστοιχου εθνικού μέσου (12,6%), στο δευτερογενή υπολείπεται του εθνικού μέσου (22,4%), ενώ και στον τριτογενή τομέα η απόκλιση είναι μεγαλύτερη (65,0%). Η διάρθρωση δε της απασχόλησης ανά βασικό παραγωγικό τομέα στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, σε σύγκριση, αφ' ενός με την αντίστοιχη διάρθρωση της απασχόλησης στη Χώρα, αφ' ετέρου με τη διάρθρωση της ΑΠΑ στη Χώρα και στην Περιφέρεια, υποδεικνύει τόσο τη σχέση κεφαλαίου και εργασίας εντός του τομέα, όσο και την πιθανότητα, αν όχι βεβαιότητα, απασχόλησης κυρίως στο δευτερογενή τομέα (βιομηχανία - κατασκευές) εργατικού δυναμικού εκτός Περιφέρειας.

Όσον αφορά στο ποσοστό ανεργίας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου είναι αυξημένο κατά μία (1) ποσοστιαία μονάδα το 2004 έναντι εκείνου του 1999 (9,2% έναντι 8,2%), με κάποιες μικρές διακυμάνσεις κατ' έτος και τάσεις αύξησης από το 2002. Παραμένει όμως μικρότερο του αντίστοιχου ποσοστού σε επίπεδο χώρας (10,5% το 2004) και στα ίδια επίπεδα με το ποσοστό ανεργίας στην Ε.Ε. των 25. Η ανεργία στην Περιφέρεια πλήττει κυρίως τους νέους 15-24 ετών για τους οποίους το ποσοστό ανεργίας το 2004 έφθασε στο 28,4%, κατά 1,5 μονάδα μεγαλύτερο από το αντίστοιχο ποσοστό σε επίπεδο χώρας (26,9%) και κατά δέκα (10) ποσοστιαίες μονάδες μεγαλύτερο από το αντίστοιχο ποσοστό ανεργίας στην Ε.Ε. των 25 (18,5%). Το ποσοστό ανεργίας των νέων στην Πελοπόννησο αυξάνεται διαχρονικά, ενώ δραματική είναι η «συμβολή» των γυναικών αυτής της ηλικίας στην αύξηση του συνολικού ποσοστού. Συγκεκριμένα, το ποσοστό ανεργίας των γυναικών ηλικίας 15-24 ετών το 2004 έφθασε στο 45,3%, έναντι 36,3% για το σύνολο της χώρας και 18,9% για την Ε.Ε. των 25. Παράλληλα όμως και οι, ηλικίας από 25 ετών και πάνω, γυναίκες εμφανίζουν υψηλά ποσοστά ανεργίας (12%) σε σχέση με τη συνολική ανεργία στην Πελοπόννησο, όταν σε επίπεδο Ε.Ε. των 25, το αντίστοιχο ποσοστό είναι της τάξης του 9%. Η έλλειψη δε ευκαιριών απασχόλησης για σειρά ετών και με δεδομένο το υψηλό ποσοστό συμμετοχής στην Περιφέρεια, είναι παράγοντες οι οποίοι συμβάλλουν στο να εμφανίζεται ιδιαίτερα αυξημένη η μακροχρόνια ανεργία. Το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας έφθασε το 2004 στο 59,88%, παρουσιάζοντας έντονες διακυμάνσεις διαχρονικά ο συγκεκριμένος δείκτης ανεργίας, με έντονες αυξητικές τάσεις από το έτος 2003, υπερβαίνοντας έτσι το αντίστοιχο ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας στη Χώρα κατά επτά (7) ποσοστιαίες μονάδες και το αντίστοιχο της Ε.Ε. των 25 κατά 15,5 ποσοστιαίες μονάδες.

Οικονομικά στοιχεία κατά τομέα

Πρωτογενής Τομέας

Ο πρωτογενής τομέας της Πελοποννήσου εξακολουθεί να διατηρεί ένα σημαντικό μέγεθος. Το περιφερειακό ΑΕΠ του πρωτογενή τομέα συμμετέχει κατά 12% στο ΑΕΠ του πρωτογενή της χώρας και περίπου κατά 14% στο συνολικό Περιφερειακό ΑΕΠ.

Η συμμετοχή της Περιφέρειας Πελοποννήσου στα εθνικά μεγέθη της γεωργίας είναι σημαντική, αφού οι καλλιεργούμενες εκτάσεις της Περιφέρειας αντιστοιχούν στο 10,68% των καλλιεργούμενων εκτάσεων της χώρας. Τα βασικότερα γεωργικά προϊόντα που παράγονται στην Περιφέρεια είναι εσπεριδοειδή (53% της συνολικής παραγωγής της χώρας), ελαιόλαδο (18% της συνολικής παραγωγής της χώρας) και πατάτα (11% της συνολικής παραγωγής της χώρας). Ενώ η κτηνοτροφία διαδραματίζει δευτερεύοντα ρόλο στην Περιφέρεια, τα κυριότερα κτηνοτροφικά προϊόντα που παράγονται είναι το μέλι (16% της συνολικής παραγωγής της χώρας), τα ψάρια εσωτερικών υδάτων (13%), τα αυγά (11%), το μαλακό τυρί (9%) και τα μαλλιά προβάτων (7%).

Ο πολυτεμαχισμός και το μικρό μέγεθος του κλήρου αποτελεί ένα ακόμη διαρθρωτικό πρόβλημα για την Περιφέρεια Πελοποννήσου. Τόσο ο αριθμός όσο και η γεωργική γη που καταλαμβάνουν οι εκμεταλλεύσεις διαφόρων μεγεθών της Περιφέρειας, ακολουθούν την κατανομή που ακολουθείται σε εθνικό επίπεδο.

Με βάση την παραπάνω ανάλυση προκύπτει ότι αν ορισμένα από τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά του πρωτογενή τομέα της Περιφέρειας Πελοποννήσου (ηλικία των αρχηγών των εκμεταλλεύσεων, αριθμός εκμεταλλεύσεων μέσου μεγέθους, κλπ), βελτιώνονται σταδιακά, αλλά απέχουν σημαντικά ακόμα από τα αντίστοιχα εθνικά μεγέθη.

Δευτερογενής τομέας

Οι εξελίξεις στο δευτερογενή τομέα της Περιφέρειας θα πρέπει να εξετάζονται πάντα σε συνάρτηση με την ιδιαιτερότητα της Περιφέρειας, η οποία έγκειται στην ύπαρξη της βιομηχανικής ζώνης της Αθήνας, η οποία διοικητικά υπάγεται στο Νομό Κορινθίας, όπου είναι εγκατεστημένες βιομηχανικές επιχειρήσεις εθνικής σημασίας και εμβέλειας, οι οποίες δεν συνδέονται με την οικονομία της Περιφέρειας, όπως είναι διυλιστήρια, μεταλλουργικές βιομηχανίες κλπ. Μία δεύτερη ιδιαιτερότητα σχετίζεται με την ύπαρξη στη Μεγαλόπολη του δεύτερου σημαντικότερου ενεργειακού κέντρου της χώρας. Διαχρονικά, η απασχόληση στο δευτερογενή τομέα, μετά από μια σημαντική κάμψη τη δεκαετία του '90 αυξάνεται αργά τόσο σε απόλυτα μεγέθη, όσο και ποσοστιαία. Από αναλυτικά στοιχεία για τη διαχρονική εξέλιξη των σημαντικών μεγεθών της μεταποίησης,, προκύπτει μείωση τόσο του αριθμού των καταστημάτων, όσο και της απασχόλησης, για τα συγκεκριμένα μεγέθη της μεταποίησης.

Το ποσοστό των ακαθάριστων επενδύσεων στη μεταποίηση στο σύνολο των επενδύσεων είναι πολύ χαμηλότερο από το αντίστοιχο ποσοστό για το σύνολο της χώρας. Παράλληλα όμως παρατηρείται

τάση αύξησης των μικρών μεταποιητικών μονάδων και κυρίως των μανάδων στους κλάδους των κατασκευών που αντισταθμίζει την μείωση της απασχόλησης από τις μεσαίες και μεγάλες μονάδες. Κυρίαρχη δραστηριότητα του δευτερογενή τομέα στην Περιφέρεια Πελοποννήσου είναι η Μεταποίηση, η οποία παράγει το 65% της ΑΠΑ του δευτερογενή τομέα, παρουσιάζοντας μια μικρή αύξηση του ποσοστού συμμετοχής της κατά την τριετία 2000-2002. Δεύτερη σε σημασία δραστηριότητα του δευτερογενή τομέα είναι οι Κατασκευές, με 20% συμμετοχή στην ΑΠΑ του Δευτερογενή Τομέα της Περιφέρειας και τρίτη η Ενέργεια (Ηλεκτρισμός).

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ²¹ στην Περιφέρεια Πελοποννήσου το έτος 2002 λειτουργούσαν 11.500 επιχειρήσεις του δευτερογενή τομέα με ετήσιο κύκλο εργασιών 1,1 δισ. Ευρώ. Τόσο ο αριθμός των επιχειρήσεων, όσο και ο ετήσιος κύκλος εργασιών αυξάνονται διαχρονικά από το 2000, ιδιαίτερα δε ο κύκλος εργασιών, γεγονός που υποδεικνύει μια δυναμική στις δραστηριότητες του δευτερογενή τομέα στην Περιφέρεια στις αρχές της δεκαετίας του 2000. Από το σύνολο των επιχειρήσεων του δευτερογενή τομέα το 40%, ήτοι 4.550 επιχειρήσεις, είναι μεταποιητικές, με ετήσιο κύκλο εργασιών που αντιπροσωπεύει το 63% του συνολικού ετήσιου κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων του δευτερογενή τομέα.

Η κλαδική εξειδίκευση της μεταποίησης και ως εκ τούτου η διάρθρωσή της δεν διαφοροποιείται διαχρονικά και οι βασικοί της κλάδοι είναι η βιομηχανία τροφίμων και ποτών, ξύλου και μη μεταλλικών προϊόντων. Παράλληλα σημειώνεται σημαντική αύξηση, πολύ μεγαλύτερη από την αντίστοιχη σε επίπεδο χώρας.

Την ίδια αυξητική πορεία ακολουθεί και η ΑΠΑ, η οποία αυξάνει κατά σημαντικά μεγαλύτερο ποσοστό στην Περιφέρεια Πελοποννήσου από το σύνολο της χώρας.

Η ιδιαίτερα θετική εξέλιξη των αντιστοιχών μεγεθών δεν πρέπει να δημιουργεί εσφαλμένη εικόνα για την δυναμική της μεταποιητικής βιομηχανίας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, αφού αν εξαιρεθούν οι επιδόσεις του Νομού Κορινθίας, οι μεταβολές των μεγεθών στους Νομούς Αργολίδας, Μεσσηνίας και Λακωνίας υπολείπονται του ρυθμού μεταβολής σε επίπεδο χώρας.

Τριτογενής Τομέας

Ο τριτογενής τομέας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου απασχολεί το 40% των εργαζομένων, με σημαντικές ποσοτικές διαφοροποιήσεις ανά έτος στον αριθμό των απασχολούμενων, φαινόμενο που υποδεικνύει μια «ρευστότητα» στις οικονομικές δραστηριότητες του τριτογενή τομέα, ενώ παράγει το 56% της ΑΠΑ της Περιφέρειας, με πολύ μικρές τάσεις ετήσιας αύξησης.

Βασικές οικονομικές δραστηριότητες του τριτογενή τομέα στην Πελοπόννησο είναι η «διαχείριση ακίνητης περιουσίας, εκμίσθωση και επιχειρηματικές δραστηριότητες», το «chonδρικό και λιανικό εμπόριο», οι «μεταφορές, αποθήκευση, επικοινωνίες» και τα «Ξενοδοχεία και εστιατόρια». Οι ως άνω οικονομικές δραστηριότητες παράγουν το 65% της ΑΠΑ του τριτογενή τομέα στην Περιφέρεια.

²¹ Μητρώο Επιχειρήσεων, 2000-2002

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ²² στο σύνολο του τριτογενή τομέα της Περιφέρειας (2002) λειτουργούσαν 29.782 επιχειρήσεις, με συνολικό κύκλο εργασιών 3,8 δισ. Ευρώ, έναντι 27.339 επιχειρήσεων το έτος 2000, με αντίστοιχο κύκλο εργασιών 3,3 δισ. Ευρώ.

Το μεγαλύτερο πλήθος των επιχειρήσεων στον τομέα συγκεντρώνει το λιανικό εμπόριο, (10.273 επιχειρήσεις με ετήσιο κύκλο εργασιών 102 δισ. Ευρώ), ενώ μεγάλο πλήθος επιχειρήσεων παρουσιάζουν τα Ξενοδοχεία / εστιατόρια (6.038 επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών 0,33 δισ. Ευρώ). Τον μεγαλύτερο κύκλο εργασιών (2002) παρουσιάζει η οικονομική δραστηριότητα του χονδρικού εμπορίου με 1,5 δισ. Ευρώ από 3.122 επιχειρήσεις. Και στους τρεις κλάδους διαπιστώνεται αύξηση των επιχειρήσεων και του κύκλου εργασιών κατά την τριετία 2000-2002, με εμφανή δυναμική, αφού αυξάνει διαχρονικά ο μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών ανά επιχείρηση.

Σημαντικό μέρος επίσης, του τομέα των υπηρεσιών αντιπροσωπεύουν οι κλάδοι της «Δημόσιας Διοίκησης, της Άμυνας και της Κοινωνικής Ασφάλισης», και «των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών», οι οποίοι παράγουν το 17%-18% της ΑΠΑ του τριτογενή τομέα, σχεδόν ισομερώς κατανομημένη μεταξύ τους, ενώ η «εκπαίδευση και η κοινωνική μέριμνα» συμβάλλουν κατά 13%-15% στην παραγωγή της συνολικής ΑΠΑ του τριτογενή τομέα.

Ο μεγάλος όγκος των επιχειρήσεων και λοιπών λειτουργιών του τριτογενή τομέα, είναι συγκεντρωμένες στα αστικά κέντρα της Περιφέρειας, ενώ οι τουριστικές υπηρεσίες παρουσιάζουν χωρική διασπορά στην Περιφέρεια.

Κρίσιμος παράγοντας για την ανάπτυξη του τριτογενή τομέα στην Περιφέρεια είναι ο Τουρισμός, με την σχετική δραστηριότητα να αναπτύσσεται με αργούς ρυθμούς στην Περιφέρεια, διατηρώντας ένα χαμηλό ποσοστό συμμετοχής στην συνολική τουριστική δραστηριότητα της χώρας :

Αναφορικά με την τουριστική προσφορά, η Περιφέρεια Πελοποννήσου (2005), συγκεντρώνει το 4,8% των τουριστικών κλινών της χώρας, με μείωση του ποσοστού αυτού διαχρονικά. Το μέσο μέγεθος των τουριστικών μονάδων στην Περιφέρεια είναι μικρότερο από το αντίστοιχο σε επίπεδο χώρας, με αντίθετη τάση εξέλιξης από εκείνη στη Χώρα, αφού διαχρονικά το μέσο μέγεθος των τουριστικών καταλυμάτων στη Χώρα αυξάνει, ενώ στην Περιφέρεια μειώνεται.

Παράλληλα, διαφοροποίηση μεταξύ Περιφέρειας Πελοποννήσου και συνόλου χώρας διαπιστώνεται και στην ποιότητα των τουριστικών καταλυμάτων, με δεδομένο ότι στην Περιφέρεια Πελοποννήσου το ποσοστό συμμετοχής υψηλής τάξης τουριστικών κλινών στο σύνολο των προσφερόμενων τουριστικών κλινών, είναι μικρότερο από εκείνο σε επίπεδο χώρας.

Όσον αφορά στη ζήτηση τουριστικών υπηρεσιών, από τα στοιχεία αφίξεων και διανυκτερεύσεων, διαπιστώνεται ότι η Πελοπόννησος είναι περισσότερο τόπος προορισμού ημερήσιων εκδρομών, παρά τόπος διαμονής αναψυχής ή / και επαγγελματικού τουρισμού.

²² Μητρώο Επιχειρήσεων, 2000-2002

Ένα άλλο στοιχείο που διαπιστώνεται, είναι η πολύ χαμηλότερη πληρότητα των τουριστικών καταλυμάτων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου έναντι της αντίστοιχης της χώρας, δείκτης ο οποίος βελτιώνεται διαχρονικά, αλλά με πολύ αργούς ρυθμούς.

Από τα παραπάνω γενικά συνοπτικά στοιχεία, διαπιστώνεται ότι ο τουρισμός για την Περιφέρεια Πελοποννήσου είναι μια δραστηριότητα αυξανόμενη διαχρονικά, αλλά με πολύ αργούς ρυθμούς, παραμένοντας ακόμα σε πολύ χαμηλά επίπεδα, σε σχέση με το σύνολο της χώρας, σε συνδυασμό με τις δυνατότητες που υπάρχουν λόγω των πλούσιων και ιδιαίτερα αξιόλογων φυσικών και πολιτιστικών πόρων που διαθέτει η Περιφέρεια, οι οποίοι είναι μεγάλου τουριστικού ενδιαφέροντος.

Ισότητα των φύλων

Από την ανάλυση της αγοράς εργασίας της Περιφέρειας Πελοποννήσου που έχει προηγηθεί, είναι εμφανές ότι ο αγροτικός χαρακτήρας και η γενικότερη κοινωνικο-οικονομική εξέλιξη της Περιφέρειας, δημιουργούν συνθήκες υστέρησης του γυναικείου πληθυσμού στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας, με ιδιαίτερη ένταση του φαινομένου αυτού στις νέες γυναίκες (15-24 ετών). Συγκεκριμένα:

Το ποσοστό συμμετοχής του συνόλου των γυναικών στην Αγορά Εργασίας είναι κατά 22,7 ποσοστιαίες μονάδες μικρότερο από εκείνο των ανδρών στην Περιφέρεια, με τάσεις μείωσης διαχρονικά (40,6% το 2004, έναντι 41,2% το 1999), το ποσοστό συμμετοχής των ανδρών το 2004 παραμένει ίδιο με εκείνο του έτους 1999, ύστερα από μια αύξηση τα έτη 2002 και 2003. Παράλληλα η διαφορά των δύο αυτών ποσοστών μεταξύ ανδρών και γυναικών σε επίπεδο χώρας μειώνεται, με αύξηση του ποσοστού συμμετοχής των γυναικών. Η σύγκριση δε και με τους αντίστοιχους δείκτες της Ε.Ε. των 25 και των 15 δείχνει τη δυσμενή θέση των γυναικών της Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Ιδιαίτερα χαμηλό είναι το ποσοστό συμμετοχής των νέων γυναικών (15-24 ετών) στην Περιφέρεια, το οποίο κατά το έτος 2004 είναι 32,3% έναντι 45,0% των νέων ανδρών, με τάσεις έντονης μείωσης, του ποσοστού συμμετοχής των νέων γυναικών, ενώ των νέων ανδρών παραμένει σταθερό.

Ιδιαίτερα όμως μεγάλη διαφορά μεταξύ ανδρών και γυναικών, παρατηρείται στα ποσοστά συμμετοχής στις ηλικίες 15-64 ετών, η οποία παραμένει σχεδόν σταθερή στις 26 ποσοστιαίες μονάδες.

Αρνητικά επίσης είναι τα φαινόμενα στην Περιφέρεια Πελοποννήσου για τις γυναίκες και ως προς το ποσοστό απασχόλησης, το οποίο στο σύνολο των γυναικών είναι μικρότερο από εκείνο των ανδρών κατά 25,6 ποσοστιαίες μονάδες, με τάσεις αύξησης της διαφοράς διαχρονικά, αφού των ανδρών παραμένει σταθερό (στο 60%), ενώ των γυναικών μειώνεται (από 35,7% σε 34,4%). Αντίθετα σε επίπεδο χώρας η κατάσταση αυτού του δείκτη για τις γυναίκες βελτιώνεται διαχρονικά, αν και σε χαμηλότερα επίπεδα από τα αντίστοιχα της Ε.Ε. των 25 και των 15.

Η αρνητική εικόνα αυτών των ποσοστών απασχόλησης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου δυσχεραίνεται διαχρονικά για τις ηλικίες 15-24 ετών και 15-64 ετών, φθάνοντας η διαφορά μεταξύ ανδρών και γυναικών για τις ηλικίες 15-64 ετών στις 30 ποσοστιαίες μονάδες και στις ηλικίες 15-24 ετών στις 20 ποσοστιαίες μονάδες, όταν σε επίπεδο χώρας οι αντίστοιχες διαφορές είναι της τάξης των 28 και 11 ποσοστιαίων μονάδων, με τάσεις μείωσης διαχρονικά.

Όσον αφορά στα ποσοστά ανεργίας, το συνολικό ποσοστό ανεργίας των γυναικών είναι κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες μεγαλύτερο από εκείνο των ανδρών, με τάσεις αύξησης της διαφοράς, ενώ ιδιαίτερα μεγάλη είναι η διαφορά αυτή στις ηλικίες 15-24 ετών (22 ποσοστιαίες μονάδες), όταν σε επίπεδο χώρας η διαφορά του ποσοστού ανεργίας των γυναικών αυτής τη ηλικίας, σε σχέση με των ανδρών είναι 17,2 ποσοστιαίες μονάδες, μειούμενη διαχρονικά.

Πέραν των στοιχείων της αγοράς εργασίας, στα οποία διαπιστώνεται η δυσμενής θέση των γυναικών έναντι των ανδρών στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, σε εντονότερο βαθμό απ' ότι σε επίπεδο χώρας και πολύ περισσότερο απ' ότι σε επίπεδο Ε.Ε., μια άλλη έκφραση της ανισότητας των φύλων στην Περιφέρεια είναι οι διαφορές στο μορφωτικό επίπεδο μεταξύ ανδρών και γυναικών, λαμβάνοντας υπόψη ότι το σύνολο του πληθυσμού της Περιφέρειας παρουσιάζει χαμηλό μορφωτικό επίπεδο. Συγκεκριμένα:

- Το ποσοστό γυναικών με χαμηλή εκπαίδευση είναι μεγαλύτερο από το αντίστοιχο των ανδρών κατά 4 ποσοστιαίες μονάδες, απόσταση η οποία μικραίνει διαχρονικά και μειώνεται το ποσοστό αυτό σημαντικά από το 1999 μέχρι το έτος 2004.
- Όσον αφορά στην ανώτερη δευτεροβάθμια και μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση το ποσοστό των γυναικών είναι κατά μία ποσοστιαία μονάδα μικρότερο από των ανδρών, βελτιούμενο διαχρονικά και με μείωση της διαφοράς.
- Αντίθετα ως προς την τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ αυξάνει το ποσοστό των γυναικών διαχρονικά, η αύξησή είναι μικρότερη από εκείνη στο ποσοστό των ανδρών, φαινόμενο το οποίο δείχνει ότι ο γυναικείος πληθυσμός της Περιφέρειας δεν ακολουθεί στον ίδιο βαθμό με τους άνδρες την τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- Από τα παραπάνω στοιχεία είναι εμφανής η υστέρηση των γυναικών της Περιφέρειας Πελοποννήσου στην πρόσβαση στην αγοράς εργασίας και στην ανώτερη και ανώτατη εκπαίδευση, τόσο έναντι των ανδρών της Περιφέρειας, όσο και έναντι των γυναικών της υπόλοιπης Ελλάδας και πολύ περισσότερο έναντι των γυναικών της Ε.Ε.

Υποδομές και Ποιότητα ζωής

Η δημιουργία και βελτίωση των υποδομών αποτελεί παράμετρο πολυδιάστατου χαρακτήρα για την ανάπτυξη μιας περιοχής / Περιφέρειας, αφού με την ορθολογική χρήση τους και την εξασφάλιση της λειτουργικότητάς τους συμβάλλουν τα μέγιστα στη μεγέθυνση της οικονομίας και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων. Ως εκ τούτου, όσον αφορά αυτού του είδους τις υποδομές, η υφιστάμενη κατάσταση της Περιφέρειας Πελοποννήσου παρουσιάζεται συνοπτικά αμέσως πιο κάτω.

Εκπαίδευση

Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου από το έτος 2003 λειτουργεί το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, με έδρα την Τρίπολη, του οποίου οι υποδομές και η οργανωτική του δομή αναπτύσσονται σταδιακά σε διάφορες πόλεις της Περιφέρειας (πρωτεύουσες νομών). Μέχρι σήμερα έχουν αναπτυχθεί έξι (6) Σχολές με εννέα (9) Τμήματα. Επίσης υφίσταται επί δεκαετίας το Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό ίδρυμα (ΤΕΙ) Καλαμάτα, με έδρα την Καλαμάτα και με παράρτημα στη Σπάρτη.

Όσον αφορά στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, το έτος 2002 καταγράφονται 123 Γυμνάσια και 143 Λύκεια και ΤΕΕ, παρουσιάζοντας μια μικρή αύξηση ο αριθμός των Γυμνασίων έναντι του έτους 2000, της τάξης του 2%, ενώ έναντι του έτους 1994, η αύξηση φθάνει στο 5%. Η αύξηση του αριθμού των Λυκείων / ΤΕΕ έναντι του έτους 2000 είναι της τάξης του 8% και έναντι του έτους 1994, της τάξης του 46%. Ο αριθμός των ιδιωτικών Γυμνασίων και Λυκείων της Περιφέρειας Πελοποννήσου είναι πολύ μικρός, φθάνοντας μόνο στα 5, όσον αφορά στα Γυμνάσια και στα 7, όσον αφορά στα Λύκεια / ΤΕΕ. Αντίθετα προς την αύξηση του αριθμού των Γυμνασίων, οι μαθητές μειώνονται διαχρονικά με μια μείωση, στην περίοδο 2000-2002, της τάξης του 13% και κατά την περίοδο 1994-2002, της τάξης του 28%. Στα Λύκεια / ΤΕΕ αυξάνεται ο αριθμός των μαθητών κατά 3,5% στο διάστημα 2000-2002, ενώ στο διάστημα 1994-2002 η αύξηση του αριθμού των μαθητών αυτής της βαθμίδας εκπαίδευσης είναι της τάξης του 11%.

Στις σχολικές μονάδες της δημοτικής εκπαίδευσης παρατηρείται σταδιακή μείωση του αριθμού τους, τόσο κατά την περίοδο 1994-2002, όσο και κατά την περίοδο 2000-2002 και 2002-2004, φθάνοντας στο 412 το έτος 2004, ενώ το 2002 ήταν 425 και το έτος 1994 ο αριθμός των δημοτικών σχολείων έφθανε στα 559. Η αντίστοιχη μεταβολή των μαθητών δημοτικού, κατά την περίοδο 1994-2004, παρουσιάζει μείωση, αλλά με μικρούς ρυθμούς, παραμένοντας σχεδόν σταθερός ο αριθμός των μαθητών τα τέσσερα τελευταία χρόνια, με τάσεις αύξησης τη διετία 2002-2004. Η συνολική κατανομή του μαθητικού πληθυσμού της Περιφέρειας Πελοποννήσου ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, (Πίνακας 1-18), δεν έχει μεγάλες αποκλίσεις από εκείνη του συνόλου της χώρας, εκτός μόνο από την ανώτατη εκπαίδευση, όπου η διαφορά είναι σημαντικά μεγάλη (της τάξης των 20 ποσοστιαίων μονάδων), φαινόμενο που δικαιολογείται από την έλλειψη ΑΕΙ στην Περιφέρεια Πελοποννήσου μέχρι το 2003, ενώ δεν έχει αναπτυχθεί ακόμα πλήρως η λειτουργία του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Πίνακας 1-18: Μαθητές ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, 2004

Βαθμίδα Εκπαίδευσης	Ελλάδα		Πελοπόννησος	
	Σύνολο	%	Σύνολο	%
Σύνολο (ISCED 1997)	2.123.181	100,0%	86.650	100,0%
ISCED 0:Προσχολική εκπαίδευση (Νηπιαγωγείο)	140.290	6,6%	7.660	8,8%
ISCED 1:Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (Δημοτικό)	657.492	31,0%	34.580	39,9%
ISCED 2:Κατώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσιο)	328.870	15,5%	17.791	20,5%
ISCED 3:Ανώτερη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ΤΕΕ, Λύκεια)	366.968	17,3%	18.805	21,7%
ISCED 4: Μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση	32.554	1,5%	1.235	1,4%
ISCED 5_6: Ανώτατη Εκπαίδευση	597.007	28,1%	6.579	7,6%

Πηγή: New Cronos, Eurostat

Με βάση τις εξελίξεις του αριθμού των σχολικών μονάδων και του μαθητικού δυναμικού, η αναλογία μαθητών / σχολικών μονάδων / αιθουσών, είναι ικανοποιητική, ενώ παραμένουν ως ανάγκες η βελτίωση των σχολικών μονάδων, καθώς και η δημιουργία νέων υποδομών, κυρίως στη δημοτική

εκπαίδευση, λόγω της χωροταξικής διαφοροποίησης της συγκέντρωσης μαθητικού δυναμικού, με τάσεις αύξησης στα αστικά και ημιαστικά κέντρα και μείωσης στις αγροτικές / ορεινές περιοχές.

Υγεία - Πρόνοια

Οι υπηρεσίες υγείας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου παρέχονται από τις υπάρχουσες υποδομές των 16 θεραπευτηρίων και των τριάντα ένα (31) Κέντρων Υγείας, με τα Περιφερειακά τους ιατρεία.

Στην Τρίπολη λειτουργεί το Περιφερειακό Νοσοκομείο της Πελοποννήσου, ενώ σε όλες τις πόλεις - πρωτεύουσες των νομών, αλλά και σε ημιαστικά κέντρα της Περιφέρειας, λειτουργούν νοσοκομειακές μονάδες, οι οποίες, είτε είναι νεότευκτες, είτε έχουν πρόσφατα βελτιώσει σ' ένα βαθμό την κτιριακή τους υποδομή και τον εξοπλισμό τους. Οι συνολικές κλίνες θεραπευτηρίων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου φθάνουν τις 1.860 το έτος 2003, από τις οποίες οι 1.734 περίπου είναι δημόσιες.

Στη Περιφέρεια λειτουργούν εννέα (9) δημόσια νοσοκομεία, στα οποία αναφέρονται και οι δημόσιες κλίνες, καθώς και επτά (7) ιδιωτικά θεραπευτήρια / κλινικές, με 126 κλίνες.

Η εξυπηρέτηση του αστικού πληθυσμού της Περιφέρειας καλύπτεται από τις νοσοκομειακές μονάδες ακόμα και για την πρωτοβάθμια περίθαλψη, στα εξωτερικά ιατρεία των νοσοκομείων, ενώ ο πληθυσμός της υπαίθρου καλύπτεται για την πρωτοβάθμια περίθαλψη από τα Κέντρα Υγείας και τα περιφερειακά ιατρεία. Για τη δευτεροβάθμια περίθαλψη ο πληθυσμός της υπαίθρου καλύπτεται από τις είκοσι μία (21) νοσοκομειακές μονάδες της Περιφέρειας, ενώ δεν υπάρχει υποδομή τριτοβάθμιας περίθαλψης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Το επίπεδο παροχής υπηρεσιών περίθαλψης / υγείας σε γενικές γραμμές παρουσιάζει ελλείψεις, κυρίως στην υπαίθρο / αγροτικές περιοχές λόγω, χωροθέτησης των Κέντρων Υγείας σε σχέση με τη διάρθρωση των ΟΤΑ, σε συνδυασμό με τις ελλείψεις σε ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό, ενώ και στις νοσοκομειακές μονάδες της Περιφέρειας παρατηρούνται ελλείψεις σε αριθμό ιατρικών ειδικοτήτων.

Μεταφορές

Το οδικό δίκτυο της Περιφέρειας είναι ιδιαίτερα εκτεταμένο, λόγω της έκτασης και της γεωμορφολογίας του εδάφους. Το εθνικό δίκτυο εκτείνεται σε 1.250 χλμ περίπου, ενώ το επαρχιακό οδικό δίκτυο εκτείνεται σε μήκος 4.600 χλμ. περίπου. Στα παράλια και στα πεδινά είναι περισσότερο ανεπτυγμένο, ενώ είναι σχετικά ανεπαρκές, ποσοτικά και ποιοτικά, στις ορεινές περιοχές. Εντός των διοικητικών ορίων της Περιφέρειας υπάρχουν επίσης και 110 περίπου χλμ αυτοκινητοδρόμου, ο οποίος συνδέει την Καλαμάτα με την Τρίπολη, την Κόρινθο και κατ' επέκταση με την Αθήνα, ο οποίος είναι υπό κατασκευή και θα δημιουργήσει τις δυνατότητες ασφαλούς πρόσβασης και αύξησης της ελκυστικότητας. Επιπρόσθετα, σημαντικός αναπτυξιακός παράγοντας για την Περιφέρεια είναι η διέλευση από το βόρειο τμήμα της, μεγάλου μέρους του οδικού άξονα ΠΑΘΕ και της νέας «ΙΟΝΙΟΥ ΟΔΟΥ». Οι πολύ μικρής κλίμακας αεροπορικές συγκοινωνίες εξυπηρετούνται από το αεροδρόμιο της Καλαμάτας.

Στις θαλάσσιες μεταφορές, σημαντικό ρόλο παίζουν τα λιμάνια της Καλαμάτας και του Ναυπλίου. Άλλα δευτερεύοντα λιμάνια της Περιφέρειας είναι της Πύλου και της Κυπαρισσίας στη Μεσσηνία, της

Ερμιονίδας και του Πορτοχελίου στην Αργολίδα, του Παράλιου Άστρους και του Λεωνιδίου στην Αρκαδία, της Κορίνθου και του Κιάτου στην Κορινθία και τέλος, του Γυθείου στην Λακωνία.

Το σιδηροδρομικό δίκτυο της Περιφέρειας, (συνολικό μήκος 300 χλμ.), παρουσίαζε σοβαρά μειονεκτήματα κατά το τέλος της δεκαετίας του '90, καθώς ήταν μη συμβατό με το υπόλοιπο εθνικό δίκτυο. Οι γραμμές του δικτύου της Πελοποννήσου είχαν μικρότερο πλάτος, ήταν μονής κατεύθυνσης, δεν υπήρχαν ανισόπεδες διαβάσεις και είχε κακή χάραξη. Κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο εκτελούνται παρεμβάσεις αναβάθμισης της σιδηροδρομικής γραμμής σε μήκος μεγαλύτερο των 100 χλμ και ως εκ τούτου μπορεί να θεωρηθεί ότι η κατάσταση έχει βελτιωθεί.

Πολιτισμός

Ένα από τα ισχυρά σημεία της Περιφέρειας στην αναπτυξιακή της διαδικασία αποτελούν οι υψηλής αξίας και ενδιαφέροντος πολιτιστικοί της πόροι, λειτουργώντας κυρίως ως συντελεστές προσέλκυσης και δημιουργίας τουριστικών δραστηριοτήτων, αλλά και ως διατήρηση της πολιτιστικής ταυτότητας, στο πλαίσιο διατήρησης και βελτίωσης του επιπέδου ποιότητας ζωής των κατοίκων της.

Οι πολιτιστικοί πόροι της Περιφέρειας Πελοποννήσου μπορούν να κατηγοριοποιηθούν ως ακολούθως:

α) Αρχαιολογικοί Χώροι

Τα σημαντικότερα σε πολιτιστική αξία και μέγεθος μνημεία της Περιφέρειας είναι της Αρχαίας Επιδαύρου, των Μυκηνών, της Αρχαίας Κορίνθου, της Αρχαίας Μεσσήνης, της Αρχαίας Τίρυνθας, κλπ. Ο συνολικός αριθμός των αρχαιολογικών χώρων της Περιφέρειας ανέρχεται στους 60 περίπου.

β) Παραδοσιακοί Οικισμοί

Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου υφίσταται ένας μεγάλος αριθμός θεσμοθετημένων παραδοσιακών οικισμών, οι οποίοι σε πολλές περιπτώσεις αποτελούν τη βάση ανάπτυξης του ορεινού τουρισμού. Η μεγαλύτερη συγκέντρωση θεσμοθετημένων παραδοσιακών οικισμών, παρατηρείται στη Λακωνική Μάνη.

γ) Μουσεία

Ο συνολικός αριθμός μουσείων στην Περιφέρεια φθάνει στα είκοσι (20). Σε αυτά περιλαμβάνονται αρχαιολογικά, βυζαντινά, λαογραφικά και θεματικά μουσεία και συλλογές. Τα σπουδαιότερα αρχαιολογικά μουσεία είναι της Επιδαύρου, του Ναυπλίου, της Τρίπολης, της Κορίνθου, της Νεμέας, της Σπάρτης, της χώρας Μεσσηνίας και της Πύλου. Τα πιο σημαντικά βυζαντινά μουσεία είναι του Μυστρά και η βυζαντινή συλλογή της Μονεμβασιάς. Από τα λαογραφικά μουσεία τα πιο αξιόλογα είναι του Ναυπλίου, της Κορίνθου, του Γυθείου και της Καλαμάτας. Εκτός από τα παραπάνω μουσεία υπάρχουν αξιόλογα θεματικά μουσεία όπως της Υδροκίνησης στη Δημητσάνα και του Σιδηρόδρομου στην Καλαμάτα.

δ) Βυζαντινά και Μεταβυζαντινά μνημεία

Από τη βυζαντινή και μεταβυζαντινή περίοδο έχει διασωθεί μεγάλος αριθμός αξιόλογων μνημείων, τα οποία έχουν ανακηρυχθεί και ως προστατευόμενα μνημεία από την πολιτεία. Αυτά αφορούν κυρίως σε εκκλησίες, ιερές μονές, κάστρα, φρούρια, οχυρωματικά τείχη πόλεων, οικισμούς και σε πύργους.

ε) Ιστορικά διατηρητέα μνημεία και έργα τέχνης

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου διαθέτει ένα σημαντικό αριθμό μνημείων της νεώτερης ιστορίας. Αυτά αφορούν κυρίως σε δημόσια κτίρια και οικίες επιφανών προσώπων, με μεγάλη ιστορική και αρχιτεκτονική αξία. Πολλές φορές τα μνημεία δεν είναι μεμονωμένα, αλλά συνθέτουν οικιστικά σύνολα, όπως το Ναύπλιο, το Γύθειο και η Πύλος.

στ) Τοπικές Εκδηλώσεις – Εορτές

Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου λαμβάνουν χώρα μερικές από τις πιο αξιόλογες πολιτιστικές εκδηλώσεις της χώρας, με διεθνή ακτινοβολία. Το πιο δημοφιλές με παγκόσμια ακτινοβολία Φεστιβάλ είναι της «Επιδαύρου» που διοργανώνεται στο αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου.

ζ) Δίκτυα Πόλεων

Η συμμετοχή των νομών της Περιφέρειας Πελοποννήσου σε δίκτυα συνεργασίας μεταξύ πόλεων διαφόρων χωρών είναι περιορισμένη, παρόλο που είναι ένας θεσμός που προωθείται και αναπτύσσεται σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Συνολικά συμμετέχουν πέντε πόλεις, το Άργος, η Τρίπολη, η Σπάρτη, η Καλαμάτα και η Χώρα Μεσσηνίας. Περισσότερο αυξημένη είναι η συμμετοχή των πόλεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου σε μια άλλη μορφή συνεργασίας και ανταλλαγής σε πολιτιστικό επίπεδο, των «αδελφοποιήσεων». Σε αυτή τη μορφή συνεργασίας συμμετέχουν 16 πόλεις της Περιφέρειας.

Φυσικό Περιβάλλον

Όπως έχει αναφερθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο της ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης, το 50,1% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας είναι ορεινή, το 30,0% ημιορεινή και μόνο 19,9% είναι πεδινή. Ο συγκεκριμένος γεωφυσικός – γεωμορφολογικός χαρακτήρας της Περιφέρειας συμβάλλει στην ύπαρξη σημαντικών φυσικών περιβαλλοντικών πόρων. Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου έχουν θεσμοθετηθεί αισθητικά δάση, διατηρητέα μνημεία της φύσης και τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους. Συγκεκριμένα, στην Περιφέρεια εντοπίζονται δύο από τα δεκαεννέα αισθητικά δάση της χώρας και δεκατέσσερα από τα πενήντα δύο διατηρητέα μνημεία της φύσης. Έτσι, η Περιφέρεια Πελοποννήσου καταλαμβάνει την πρώτη θέση, από όλες τις Περιφέρειες της χώρας, σε αριθμό προστατευόμενων διατηρητέων μνημείων της φύσης και την τρίτη θέση σε αριθμό προστατευόμενων δασών.

Επίσης, στα διοικητικά όρια της Περιφέρειας έχουν καταγραφεί τριάντα υγρότοποι συνολικής έκτασης 4.185 εκταρίων, για τους οποίους εφαρμόζονται μόνο αποσπασματικά μέτρα προστασίας, ενώ έχουν καταγραφεί επτά σημαντικές περιοχές με προστατευόμενα είδη πουλιών από τις εκατόν τριάντα έξι της χώρας. Τέλος, όσον αφορά στην κατανομή των περιοχών Natura 2000, στην Περιφέρεια Πελοποννήσου έχουν καταγραφεί είκοσι έξι περιοχές, που καταλαμβάνουν ποσοστό 25% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας.

Αυτός ο φυσικός πλούτος της Περιφέρειας μπορεί να απειληθεί σοβαρά από την αποψίλωση, την παράνομη βόσκηση, τις πυρκαγιές, την υλοποίηση έργων υποδομής με ελλιπείς μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων ή ελλιπή έλεγχο της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων, την έλλειψη μέτρων αποκατάστασης των ζημιών στο περιβάλλον που επέρχονται κατά την κατασκευή των έργων υποδομής και την υπερεντατική εκμετάλλευση του φυσικού πλούτου.

Όσον αφορά στις περιβαλλοντικές επιβαρύνσεις στην Περιφέρεια, οι λιγνιτικές μονάδες της ΔΕΗ στην περιοχή της Μεγαλόπολης αποτελούν την κύρια πηγή της ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Πρόσθετη επιβάρυνση (χωρίς όμως να είναι σημαντική) προκαλούν οι καυστήρες κεντρικής θέρμανσης των αστικών συγκεντρώσεων, οι κινητήρες εσωτερικής καύσης, οι βιοτεχνικές και βιομηχανικές μονάδες. Το υδάτινο και εδαφικό περιβάλλον ρυπαίνεται από τα απορρίμματα και λύματα των οικισμών, από τις βιομηχανικές και μεταποιητικές μονάδες, από τις τουριστικές εγκαταστάσεις, από τις γεωργικές δραστηριότητες κ.α.

Παρότι τόσο κατά την τρέχουσα, όσο και κατά τις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους υλοποιήθηκε σειρά έργων για την εξασφάλιση της απαραίτητης περιβαλλοντικής υποδομής στην Περιφέρεια, διαπιστώνεται ακόμα σημαντική έλλειψη στις βασικές περιβαλλοντικές υποδομές διαχείρισης υγρών και στερεών αποβλήτων, κυρίως στην υπαίθρο και κατά δεύτερο λόγο στις ημιαστικές περιοχές, γεγονός που επηρεάζει αρνητικά την εφαρμογή της αντίστοιχης κοινοτικής και εθνικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Τα προβλήματα εντοπίζονται στην πολύ αραιή κάλυψη, κυρίως των περιοχών της υπαίθρου από αποχετευτικά δίκτυα και τη διάθεση των λυμάτων σε βόθρους, καθώς και στην έλλειψη ορθολογικά χωροθετημένων και οργανωμένων χώρων διάθεσης απορριμμάτων.

Το σύνολο, σχεδόν, των αστικών κέντρων της Περιφέρειας διαθέτει εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων και αποχετευτικό δίκτυο. Λειτουργούν 9 εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων, οι οποίες εξυπηρετούν το 30% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας, με συνολική δυναμικότητα 430.000 μ.ι.π., ενώ 4 ακόμα Ε.Ε.Λ. απαιτούν βελτιώσεις για τη λειτουργία τους. Οι Ε.Ε.Λ. που λειτουργούν είναι μεν χωροθετημένες και εξυπηρετούν κυρίως αστικά και ημιαστικά κέντρα της Περιφέρειας (το 63% περίπου του συνολικού αστικού/ημιαστικού πληθυσμού εξυπηρετείται από Ε.Ε.Λ.), αλλά παράλληλα δέχονται και τα λύματα κοντινών οικισμών, εξυπηρετώντας έτσι και ένα μικρό ποσοστό (12% περίπου) του συνολικού πληθυσμού της υπαίθρου. Υπάρχουν επίσης ορισμένες Ε.Ε.Λ. για τις ανάγκες των οικισμών της υπαίθρου, για τη λειτουργία των οποίων απαιτούνται συμπληρωματικές εργασίες ή/και ολοκλήρωση του αποχετευτικού δικτύου, ανάγκες οι οποίες καλύπτονται εν πολλοίς κατά την τρέχουσα Προγραμματική Περίοδο από τα έργα που εκτελούνται στο πλαίσιο του ΕΠ Πελοποννήσου, ενώ παραμένουν ακόμα σημαντικές ελλείψεις για την κάλυψη όλων των αναγκών.

Αναφορικά με τη διαχείριση απορριμμάτων, δεν καλύπτονται επαρκώς οι έντονες υπάρχουσες ανάγκες, καθώς μόνο ένα πολύ μικρό ποσοστό πληθυσμού της υπαίθρου εξυπηρετείται από ΧΥΤΑ. Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου υπάρχει μόνο ένας ΧΥΤΑ και ένας υπό κατασκευή, καθώς και μία εγκατάσταση επεξεργασίας αποβλήτων (κομποστοποίηση) στην Καλαμάτα. Η διάθεση των απορριμμάτων γίνεται στις περισσότερες περιπτώσεις με επικάλυψη, ενώ υπάρχουν ακόμα αρκετοί χώροι ανεξέλεγκτης διάθεσης. Τέλος, με τον αναθεωρημένο Περιφερειακό Σχεδιασμό Διαχείρισης Απορριμμάτων (ΠΕΣΔΑ), ο οποίος προβλέπει τη δημιουργία πέντε (5) νέων ΧΥΤΑ, οκτώ (8) ΣΜΑ και ενός (1) νέου ΚΔΑΥ, βελτιώνεται η διαχείριση των στερεών αποβλήτων. Παράλληλα στο ΠΕΣΔΑ προβλέπεται η κατασκευή μιας διανομαρχιακής μονάδας βιολογικής ξήρανσης / ενεργειακής αξιοποίησης.

Ένα άλλο θέμα που άπτεται της προστασίας των φυσικών πόρων, είναι η βελτίωση και επέκταση των δικτύων ύδρευσης για ορθολογικότερη διαχείριση του υδατικού δυναμικού και την μείωση της

απώλειας ύδατος. Αυτό συνδέεται άμεσα με το εντονότατο πρόβλημα, που παρουσιάζει το υδατικό δυναμικό της Περιφέρειας, τόσο στο σύνολό του, όσο και σε επιμέρους περιοχές, οι οποίες χαρακτηρίζονται από εντατικοποίηση των γεωργικών καλλιεργειών. Στις περιπτώσεις αυτές παρατηρείται έντονη υφαλμύρωση του υδροφόρου ορίζοντα λόγω της υπεράντλησης για τις καλλιέργειες, με δυσμενέστατα αποτελέσματα, τόσο στις καλλιέργειες, όσο και στην υγεία των κατοίκων. Το φαινόμενο αυτό παρατηρείται έντονα στο Αργολικό πεδίο και στον κάμπο της Κορινθίας, ενώ σε ολόκληρη την Περιφέρεια παρατηρείται σημαντική μείωση του υδατικού δυναμικού της, με δυσμενή αποτελέσματα στις παραγωγικές δραστηριότητες, αλλά και στο γεωφυσικό και ζωικό περιβάλλον.

Οι πυρκαγιές επιπρόσθετα, έχουν προκαλέσει σημαντικές καταστροφές στο δασικό πλούτο της Περιφέρειας. Οι επιπτώσεις από αυτές είναι έντονα αρνητικές σε όλα τα περιβαλλοντικά πεδία (γεωλογικά, χλωρίδας, πανίδας κλπ.).

Χωρική διάσταση – Ανάλυση περιφερειακών / τοπικών ανισοτήτων

Από την ανάλυση των αναπτυξιακών χαρακτηριστικών της Περιφέρειας Πελοποννήσου, αλλά και από την εμπειριστατωμένη ανάλυση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του κοινωνικο-οικονομικού ιστού της, σε νομαρχιακό και μικροτοπικό επίπεδο, είναι εμφανής ένας πολλαπλός αναπτυξιακός δυϊσμός της Περιφέρειας, ο οποίος εκφράζεται, αφ' ενός μέσω των διαφοροποιήσεων που υφίστανται μεταξύ των νομών, αφ' ετέρου μέσω των διαφοροποιήσεων της διάρθρωσης του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού μεταξύ των ορεινών / ημιορεινών εσωτερικών ζωνών και των αστικών και ημιαστικών κέντρων.

Διανομαρχιακές ανισότητες

Όσον αφορά στις διαφοροποιήσεις μεταξύ των νομών της Περιφέρειας, αυτές αναφέρονται τόσο στα δημογραφικά και στα κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηριστικά, όσο και ως προς τη διάρθρωση της παραγωγικής δομής τους. Όλοι αυτοί οι παράγοντες (χαρακτηριστικά) προσδιορίζουν σε μεγάλο βαθμό και τις ανισότητες στην Αγορά Εργασίας. Συγκεκριμένα:

Ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης του πληθυσμού στους Νομούς Κορινθίας και Αργολίδας είναι υψηλότερος όχι μόνον από εκείνον της Περιφέρειας, αλλά και από τον αντίστοιχο της χώρας. Οι νομοί Μεσσηνίας και Λακωνίας υπολείπονται του ρυθμού αύξησης του πληθυσμού της χώρας και είναι σχεδόν στα ίδια επίπεδα με εκείνον της Περιφέρειας, ενώ στο νομό Αρκαδίας παρατηρείται πληθυσμιακή μείωση.

Ο δείκτης αστικότητας του πληθυσμού διαφοροποιείται μεταξύ των νομών, με τους νομούς Κορινθίας και Αργολίδας να υπερτερούν σε ποσοστό αστικού πληθυσμού έναντι του αγροτικού, ενώ στους υπόλοιπους νομούς υπερτερεί ο αγροτικός πληθυσμός.

Ο δείκτης γήρανσης, επίσης στους νομούς Κορινθίας και Αργολίδας είναι στα ίδια σχεδόν επίπεδα με εκείνον της χώρας και μικρότερος της Περιφέρειας, ενώ οι υπόλοιποι νομοί έχουν μεγαλύτερο δείκτη γήρανσης από το μέσο της Περιφέρειας και πολύ μεγαλύτερο από εκείνον της χώρας, με το νομό Λακωνίας να εμφανίζει τη μεγαλύτερη απόκλιση από το μέσο δείκτη γήρανσης της Περιφέρειας.

Επίσης, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ των νομών της Περιφέρειας (σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat) διαφοροποιείται σημαντικά, με μεγαλύτερο δείκτη στο νομό Κορινθίας, έπονται οι νομοί Αρκαδίας,

Αργολίδας, Λακωνίας και Μεσσηνίας. Οι διαφοροποιήσεις είναι σημαντικές, αφού το κατά κεφαλήν ΑΕΠ του νομού Μεσσηνίας είναι μόλις το 49,6% εκείνου της Κορινθίας, το 69,8% της Αρκαδίας, το 82,7% της Αργολίδας και ίσο περίπου με της Λακωνίας.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονισθεί, αυτό που ήδη έχει αναφερθεί, όσον αφορά στην ύπαρξη υπερτοπικών παραγωγικών δραστηριοτήτων στους νομούς Κορινθίας και Αρκαδίας (διυλιστήρια και ηλεκτροπαραγωγικές μονάδες της ΔΕΗ αντίστοιχα), οι οποίες μεγεθύνουν το ΑΕΠ αυτών των δύο νομών, χωρίς τις ανάλογες αναπτυξιακές επιπτώσεις στον κοινωνικο-οικονομικό ιστό τους.

Τέλος, όσον αφορά στην παραγωγική διάρθρωση των νομών της Περιφέρειας και εδώ διαπιστώνονται διαφοροποιήσεις ως προς τις εξειδικεύσεις κάθε νομού σε τομείς παραγωγής, λαμβανομένης υπόψη και της προαναφερόμενης παρατήρησης για τις υπερτοπικές παραγωγικές δραστηριότητες που λειτουργούν στους δύο νομούς. Συγκεκριμένα οι νομοί Λακωνίας και Αργολίδας εμφανίζουν μεγάλα ποσοστά συμμετοχής του πρωτογενή τομέα στο συνολικό ΑΕΠ τους, καθώς επίσης και τον τριτογενή τομέα, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά του δευτερογενή τομέα εμφανίζονται αυξημένα στους νομούς Κορινθίας και Αρκαδίας.

Ενδονομαρχιακές / Τοπικές – Γεωγραφικές και Γεωφυσικές ανισότητες

Το σημαντικότερο στοιχείο που χαρακτηρίζει τη διάρθρωση του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού της Περιφέρειας είναι ότι σε όλους τους νομούς της, δυναμικούς και μη, συνυπάρχουν σημαντικά τμήματα της ενδοχώρας τους και κυρίως στα ορεινά και ημιορεινά τους, όπου τα δημογραφικά και παραγωγικά τους στοιχεία εμφανίζουν συνεχώς φθίνουσα πορεία, με αποτέλεσμα την ύπαρξη περιοχών δύο ή / και τριών ταχυτήτων ανάπτυξης σε όλους τους νομούς και ως εκ τούτου σε ολόκληρη την Περιφέρεια.

Ορεινές περιοχές

Έχει ήδη αναφερθεί το μισό περίπου (50%) της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας χαρακτηρίζεται ως ορεινή, περίπου το 30% ως ημιορεινή και μόλις το 20% περίπου είναι πεδινές εκτάσεις. Από το σύνολο των Δημοτικών Διαμερισμάτων της Περιφέρειας Πελοποννήσου το 40% χωροθετούνται σε ορεινές περιοχές (357 Δ.Δ.), ο πληθυσμός των οποίων αντιπροσωπεύει το 19% περίπου του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας, με αποτέλεσμα η πληθυσμιακή πυκνότητα αυτών των Δ.Δ. να φθάνει μόλις τα 15 άτομα ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο. Σημειώνεται ότι σ' αυτές τις περιοχές παρατηρείται μείωση του πληθυσμού μεταξύ 1991 και 2001, της τάξης του 2%, με αποτέλεσμα να μειωθεί η πληθυσμιακή πυκνότητα, φθάνοντας στο 2001 στα 14 άτομα ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο. Πληθυσμιακή μείωση της τάξης του 4% παρατηρείται στα 353 Δημοτικά Διαμερίσματα με πληθυσμό μικρότερο των 2000 κατοίκων, τα οποία μπορούν να χαρακτηρισθούν ως αγροτικά και συγκεντρώνουν το 89% του ορεινού πληθυσμού της Περιφέρειας.

Στα υπόλοιπα τέσσερα (4) ορεινά Δημοτικά Διαμερίσματα με πληθυσμό μεγαλύτερο των 2.000 κατοίκων, τα οποία συγκεντρώνουν το 11% του ορεινού πληθυσμού, παρατηρείται πληθυσμιακή αύξηση της τάξης του 20%.

Ημιορεινές περιοχές

Στις ημιορεινές περιοχές της Περιφέρειας χωροθετούνται 262 Δημοτικά Διαμερίσματα (το 29% του αριθμού των Δ.Δ. της Περιφέρειας), τα οποία συγκεντρώνουν το 30% του συνολικού πληθυσμού. Από αυτά τα 248 Δ.Δ. έχουν πληθυσμό μικρότερο των 2000 κατοίκων, τα οποία μπορούν να θεωρηθούν ως αγροτικά Δ.Δ. και ο πληθυσμός τους αντιπροσωπεύει το 52% περίπου του ημιορεινού πληθυσμού της Περιφέρειας. Η πληθυσμιακή πυκνότητα αυτών των Δημοτικών Διαμερισμάτων φθάνει στους 24 κατοίκους ανά τετραγωνικό χλμ, παρουσιάζοντας στη δεκαετία του '90 μια πολύ μικρή πληθυσμιακή αύξηση της τάξης του 2%, ενώ τα υπόλοιπα 14 ημιορεινά Δ.Δ. με πληθυσμό μεγαλύτερο των 2000 κατοίκων παρουσιάζουν πληθυσμιακή αύξηση 9% περίπου και πυκνότητα 142 κατοίκους ανά τετρ. χλμ.

Τα Δημοτικά Διαμερίσματα των ημιορεινών περιοχών με πληθυσμό μικρότερο των 2000 κατοίκων εμφανίζουν τα αυτά δημογραφικά, παραγωγικά και εν γένει αναπτυξιακά προβλήματα με εκείνα των ορεινών περιοχών, ίσως ή σε ορισμένες ελάχιστες εξαιρέσεις μικρότερης έντασης, αξιοποιώντας σε κάποιο μικρό βαθμό τον εναλλακτικό τουρισμό κυρίως τον αγροτουρισμό. Οι περιοχές αυτές, ιδιαίτερα τα μικρού πληθυσμού Δημοτικά Διαμερίσματα, χαρακτηρίζονται από χαμηλό επίπεδο των υποδομών, γεωγραφική απομόνωση από τις υπόλοιπες περιοχές και έλλειψη επαρκών συνδέσεων, χαμηλά εισοδήματα, γηρασμένο πληθυσμό, με κυριαρχία του αγροτικού τομέα, ο οποίος ιδιαίτερα σ' αυτές τις περιοχές είναι χαμηλής παραγωγικότητας με παραδοσιακές καλλιέργειες και ποιμενικές κτηνοτροφικές μονάδες.

Με δεδομένα τα παραπάνω και εάν συνεχισθεί αυτή η διαρθρωτική αναπτυξιακή ανισομέρεια θα δημιουργηθούν έντονα αναπτυξιακά και κοινωνικά προβλήματα σε όλους τους νομούς και κατ' επέκταση σε ολόκληρη την Περιφέρεια, με αποτέλεσμα την αποδιάρθρωση του κοινωνικο-οικονομικού ιστού της και την ένταση του φαινομένου που παρατηρείται σήμερα, δηλαδή την αποσπασματική και απομονωμένη οικονομική λειτουργία μεταξύ των αστικών και ημιαστικών κέντρων της Περιφέρειας, με μόνους δίαυλους οικονομικής λειτουργίας τους, τη σύνδεσή τους με την οικονομική και παραγωγική λειτουργία της Αθήνας.

Αγροτικές περιοχές

Με βάση το πληθυσμιακό κριτήριο χαρακτηρισμού των οικισμών / Δημοτικών Διαμερισμάτων ως Αγροτικά τα ΔΔ της Περιφέρειας ανέρχονται σε 853, ήτοι το 95% του συνολικού αριθμού των Δ.Δ., τα οποία συγκεντρώνουν το 51% του συνολικού πληθυσμού. Από αυτά τα Δ Δ τα 353 είναι ορεινά και τα 248 ημιορεινά. Τα υπόλοιπα 252 είναι πεδινά και συγκεντρώνουν το 19% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας. Αυτά τα Δημοτικά Διαμερίσματα (Αγροτικά πεδινά) παρουσιάζουν πληθυσμιακή μείωση μεταξύ 1991 και 2001 κατά 0,7% όταν ο συνολικός πληθυσμός της Περιφέρειας αυξάνεται κατά 5,14% και ο πληθυσμός που κατοικεί στις πεδινές περιοχές παρουσιάζει αύξηση κατά 8%. Κύρια δραστηριότητα των κατοίκων των περιοχών αυτών είναι ο γεωργικός τομέας με εναλλακτικές συμπληρωματικές δραστηριότητες στις παραθαλάσσιες περιοχές τον τουρισμό, ενώ σε μεγάλο βαθμό εμφανίζουν παρόμοια χαρακτηριστικά με εκείνο των ορεινών και ημιορεινών αγροτικών Δημοτικών Διαμερισμάτων (δυσμενέστερη δημογραφική σύνθεση, χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο, χαμηλότερο

επίπεδο αξιοποίησης νέων τεχνολογιών και έλλειψη κοινωνικών υποδομών), ενώ παράλληλα διαπιστώνονται ελλείψεις σε βασικές υποδομές (περιβάλλον – μεταφορές).

Η εξάρτησή τους δε από τον γεωργικό τομέα, , σε πολλές περιοχές αναπτύσσονται και δραστηριότητες μη άμεσα συνδεδεμένες με αυτή την πολιτική και ως εκ τούτου η ανάπτυξη ενός πολυσθενικού παραγωγικού προτύπου διαδραματίζει σημαντικό ρόλο για την ανάπτυξη της υπαίθρου, με βασικές συνιστώσες την προστασία του περιβάλλοντος και τη διατήρηση του τοπίου.

Αστικά Κέντρα

Η Περιφέρεια δεν διαθέτει καμία ουσιαστικά μεγάλη πόλη σύμφωνα με τον ορισμό που χρησιμοποιεί η Ε.Ε (πληθυσμός άνω των 250.000 κατοίκων), αντίθετα υπάρχουν πόλεις κυρίως πρωτεύουσες νομών που συγκεντρώνουν μεγάλα πληθυσμιακά τμήματα της Περιφέρειας και ιδιαίτερα κάθε νομού, ενώ συγκεντρώνουν ένα ακόμη μεγαλύτερο μέρος των διοικητικών, οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων και λειτουργιών. Υπ' αυτή την έννοια υφίστανται επτά (7) πόλεις που λειτουργούν ως αστικά κέντρα (Καλαμάτα, Κόρινθος, Τρίπολη, Άργος, Σπάρτη, Ναύπλιο, Λουτράκι). Ο πληθυσμός της Περιφέρειας Πελοποννήσου που κατοικεί σ' αυτές τις πόλεις καταλαμβάνει το 32% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας, με κυρίαρχο το αστικό κέντρο της Καλαμάτας. .

Οι παραπάνω αναφερόμενες ως αστικά κέντρα, πόλεις της Περιφέρειας, υπό διαφορετική κλίμακα και ένταση λειτουργούν ενίοτε ως πυρήνες της ανάπτυξης μιας ευρύτερης περιοχής, ενίοτε ως δέκτες όλης της οικονομικής δραστηριότητας της ευρύτερης περιοχής ή / και του νομού. Η δεύτερη περίπτωση, η οποία είναι η πλέον συνήθης, έχει ως αποτέλεσμα τη διαχρονική απερέμωση της ευρύτερης περιοχής ή / και των πλέον απομακρυσμένων και μειονεκτικών περιοχών της Περιφέρειας. Παράλληλα όμως η υπερσυγκέντρωση δραστηριοτήτων και πληθυσμού σ' αυτού του τύπου αστικά κέντρα, χωρίς την ανάλογη θεσμική και λειτουργική υποδομή δημιουργεί κάποια κοινά αλλά πολύπλοκα προβλήματα που παρατηρούνται και στα κέντρα άλλων ευρωπαϊκών πόλεων, έστω και υπό διαφορετική κλίμακα. Τυπικά γνωρίσματα των προβλημάτων αυτών είναι η σταδιακή απομάκρυνση του γηγενούς πληθυσμού και η γήρανσή του, η παρουσία / συγκέντρωση ευάλωτων ομάδων πληθυσμού, η παρουσία, συχνά, οχλουσών χρήσεων γης, η μειωμένη οικονομική δραστηριότητα, η επιβάρυνση της ποιότητας ζωής και εργασίας, η κυκλοφοριακή συμφόρηση και η έλλειψη επαρκών χώρων στάθμευσης. Όλα αυτά, ή μέρος αυτών των προβλημάτων, λειτουργούν ανασταλικά για την αποτελεσματική λειτουργία ολόκληρης της πόλης ως κέντρο οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων, με αποτέλεσμα αντί για πόλος ανάπτυξης να λειτουργεί ως κέντρο χαμηλής παραγωγικότητας και συγκέντρωσης αντιπαραγωγικών δραστηριοτήτων.

Ως εκ τούτου για την αξιοποίηση των αστικών κέντρων στην αναπτυξιακή διαδικασία της Περιφέρειας, απαιτείται ο σαφής προσδιορισμός του αναπτυξιακού τους ρόλου, η ενίσχυση των επιχειρηματικών και των αναπτυξιακών υποδομών τους, καθώς και η ενίσχυση των αστικών υπερδομών και υποδομών που αφορούν την επισήμανση της ταυτότητας της πόλης, την ποιότητα κατοικίας, την προστασία και την αναβάθμιση του περιβάλλοντος, την κυκλοφορία και την στάθμευση των οχημάτων, την ανάπτυξη και ανάδειξη αστικών περιοχών, ιστορικών κέντρων κ.λπ., τις υπηρεσίες εκπαίδευσης – υγείας – πρόνοιας, την προώθηση της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης.

Συνοπτική Αποτίμηση αποτελεσμάτων προγραμματικής περιόδου 2000-2006

Γενικός Αναπτυξιακός Στόχος της Περιφέρειας Πελοποννήσου ήταν «η μείωση της αναπτυξιακής υστέρησης της ενδοχώρας και των απομακρυσμένων περιοχών της από τα αστικά και ημιαστικά της κέντρα, αλλά και από την πρωτεύουσα της χώρας, σε συνδυασμό με την εξωστρέφειά της, τόσο προς την υπόλοιπη Χώρα και δη προς τα μητροπολιτικά κέντρα (Αθήνα-Θεσσαλονίκη), όσο και προς το Νότο». Για την επίτευξη του Γενικού Αναπτυξιακού στόχου της Περιφέρειας, οι κύριοι βασικοί άξονες στρατηγικής που τέθηκαν αφορούν:

- στην αξιοποίηση της γεινίασης με την μητροπολιτική περιφέρεια της Αττικής, μέσω των νέων οδικών αξόνων,
- στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και στην βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων,
- στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη της ορεινής και μειονεκτικής ενδοχώρας και στην ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς,
- στην ενίσχυση της τουριστικής δραστηριότητας της Πελοποννήσου, με την εξυγίανση και την ορθολογική ανάπτυξη των υφιστάμενων τουριστικών περιοχών.

Για την εφαρμογή / υλοποίηση των παραπάνω βασικών αξόνων αναπτυξιακής στρατηγικής προβλέφθηκαν οι αντίστοιχοι Άξονες Προτεραιότητας στο ΠΕΠ Πελοποννήσου 2000-2006.

Σύμφωνα με τα μέχρι σήμερα στοιχεία υλοποίησης του ΠΕΠ, τα αποτελέσματα / συμπεράσματα της Ενημέρωσης της Ενδιάμεσης Αξιολόγησης του ΠΕΠ Πελοποννήσου και από τα ενταγμένα και υλοποιούμενα έργα των τομεακών ΕΠ στην Πελοπόννησο, διαπιστώνονται τα παρακάτω:

Κατά τη Γ' προγραμματική περίοδο οι συνολικές δράσεις που υλοποιούνται στην Περιφέρεια Πελοποννήσου από συγχρηματοδοτούμενα Επιχειρησιακά Προγράμματα, εκτιμάται ότι ανέρχονται σε 1,3 δισ. Ευρώ περίπου (47%, αφορά δράσεις στο πλαίσιο του ΠΕΠ). Το υπόλοιπο 53% αφορά σε παρεμβάσεις Τομεακών Προγραμμάτων, Ταμείου Συνοχής και Κοινοτικών Πρωτοβουλιών.

Όσον αφορά στην αναλυτικότερη αποτίμηση των παρεμβάσεων του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2000-2006, διαπιστώνοντας τα εξής, ανά Άξονα Προτεραιότητας:

Άξονας Προτεραιότητας 1: Υποδομές και υπηρεσίες προσπελασιμότητας

- Παρεμβάσεις βελτίωσης και σε ορισμένες περιπτώσεις νέας διάνοιξης, μέρους του υπάρχοντος εθνικού και επαρχιακού οδικού δικτύου, σε μήκος 130 km.
- Κατασκευή 8,5 km στο νέο αυτοκινητόδρομο "Τρίπολη – Καλαμάτα"
- Ενίσχυση της μεταποίησης, με την υλοποίηση διακοσίων εξήντα (260) επενδύσεων εκσυγχρονισμού υφιστάμενων και ίδρυσης νέων μεταποιητικών επιχειρήσεων, με συνολική δημόσια επιχορήγηση 18,4 περίπου εκατ. Ευρώ.

Άξονας 2: Αειφόρος ανάπτυξη της υπαίθρου

- Εγγειοβελτιωτικά / αρδευτικά έργα με τα οποία βελτιώθηκε η άρδευση σε περίπου 75.000 στρέμματα γεωργικής γης.

- Εκσυγχρονισμός της φυτικής παραγωγής, περισσότερα από εξακόσια (600) Σχέδια Βελτίωσης στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, ενώ επιπλέον υλοποιούνται περισσότερα από εβδομήντα (70) επενδυτικά σχέδια καινοτομικών δράσεων στην αγροτική παραγωγή, με δημόσια επιχορήγηση 1,5 εκατ. Ευρώ, περίπου.
- Ενίσχυση του αγροτουρισμού και της μεταποίησης, με περισσότερες των εκατό (100) επενδύσεις στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές, στο πλαίσιο των ΟΠΑΑΧ.
- Βελτίωση και προστασία των δασών σε έκταση 15.000 στρεμμάτων, με παράλληλη διάνοιξη και βελτίωση 100 km δασικών δρόμων.
- Έργα τοπικής ανάπτυξης και βελτίωσης επιπέδου ζωής των κατοίκων ορεινών και ημιορεινών περιοχών, με την κατασκευή ή/και βελτίωση 100 km οδικού δικτύου, 120 km αγωγών ύδρευσης και 40 km αγωγών αποχέτευσης, 5 μονάδων επεξεργασίας λυμάτων και 1 ΧΥΤΑ. Επιπλέον, δημιουργία 4 βρεφονηπιακών σταθμών και κατασκευή / βελτίωση 55 αιθουσών διδασκαλίας.

Άξονας 3: Ενίσχυση & αναβάθμιση της τουριστικής δραστηριότητας

- Ενίσχυση του τουριστικού τομέα, με περισσότερες από διακόσιες (200) επενδύσεις εκσυγχρονισμού υφιστάμενων και ίδρυσης νέων τουριστικών επιχειρήσεων.
- Στον τομέα του πολιτισμού, υλοποιούνται έργα τα οποία αφορούν σε αποκατάσταση / αναστήλωση μνημείων, βελτίωση μουσείων καθώς και αρχαιολογικών χώρων. Με τη λήξη του Προγράμματος εκτιμάται ότι θα έχει εκσυγχρονιστεί το 21% των αρχαιολογικών χώρων και το 26% των μνημείων της Περιφέρειας.

Άξονας 4: Αναβάθμιση αστικών & ημιαστικών κέντρων

- Στον ευαίσθητο τομέα του περιβάλλοντος υλοποιούνται 7 έργα που αφορούν στην διαχείριση των αποβλήτων, ενώ παράλληλα υλοποιούνται και σημαντικά έργα υδρεύσεων και αποχετεύσεων,. Αναφορικά με τις υδρεύσεις βελτιώθηκαν / αντικαταστάθηκαν ή/και δημιουργήθηκαν 90 km αγωγών ύδρευσης και 35 km αγωγών αποχέτευσης. Επίσης, υλοποιούνται έργα αναπλάσεων και αξιοποίησης περιοχών, οι οποίες αφορούν περίπου 100.000 κατοίκους της Περιφέρειας.
- Εκσυγχρονίσθηκαν και βελτιώθηκαν ή / και επεκτάθηκαν οι υποδομές υγείας της Περιφέρειας, με βελτίωση 700 κλινών σε τέσσερα νοσοκομεία (Αργους, Κορίνθου, Τρίπολης, Σπάρτης), έτσι ώστε να αναβαθμισθούν οι παρεχόμενες υπηρεσίες δευτεροβάθμιας περίθαλψης στην Περιφέρεια.
- Βελτιώθηκαν ή / και επεκτάθηκαν οι υποδομές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με την κατασκευή 150 νέων / σύγχρονων αιθουσών.

Άξονας 5: Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού

Όσον αφορά στις άμεσες παρεμβάσεις υπέρ του ανθρώπινου δυναμικού της Περιφέρειας:

- Οι υλοποιούμενες ενέργειες κατάρτισης αφορούν 1.200 άνεργους και 350 εργαζόμενους, σε πεδία που είναι συναφή με τα υπόλοιπα έργα της Περιφέρειας και την παραγωγική δομή της.

- Επίσης υποστηρίχτηκαν και καταρτίστηκαν 280 άτομα κοινωνικά ευπαθών ομάδων στο πλαίσιο των πέντε Τοπικών Πρωτοβουλιών Απασχόλησης
- Στο πλαίσιο λειτουργίας των δομών Κοινωνικής Μέριμνας, κυρίως των δομών «Βοήθεια στο σπίτι» αποδεσμεύονται περίπου 800 γυναίκες από την φροντίδα εξαρτημένων ατόμων.

SWOT ανάλυση Περιφέρειας Πελοποννήσου

Σύμφωνα με την ανάλυση που προηγήθηκε, ταξινομούνται σε σύνοψη κατ' αναλογία με τα τεταρτημόρια της ανάλυσης swot, τα βασικά χαρακτηριστικά της, τα οποία προσδιορίζουν τις κύριες συνιστώσες της αναπτυξιακής της διαδικασίας κατά τη νέα Προγραμματική Περίοδο 2007-2013.

Στον Πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η ανάλυση SWOT στη βάση των τεταρτημορίων που ταξινομούνται οι παραπάνω συνιστώσες.

Πίνακας 1-19: SWOT Ανάλυση Περιφέρειας Πελοποννήσου

Ισχυρά σημεία	Αδυναμίες
<ul style="list-style-type: none"> • Γεωγραφική θέση με κυρίαρχο στοιχείο την άμεση γεινίαση με την Αθήνα • Ύπαρξη μεγάλων οδικών αξόνων από και προς την Αθήνα και σύνδεση με τα διευρωπαϊκά δίκτυα • Επαρκές, σε μέγεθος, εργατικό δυναμικό • Αξιόλογοι / περιώνυμοι φυσικοί και αρχαιολογικοί / πολιτιστικοί πόροι • Φυσικό περιβάλλον χωρίς ιδιαίτερες επιβαρύνσεις • Σχετικά χαμηλά ποσοστά ανεργίας (συνολικά – γυναίκες) • Ύπαρξη Πανεπιστημιακού Ιδρύματος και ΤΕΙ • Υψηλά ποσοστά απασχόλησης (συνολικά - γυναίκες, ηλικιωμένοι) 	<ul style="list-style-type: none"> • Χαμηλό επιχειρηματικό πνεύμα στο σύνολο του κοινωνικο-οικονομικού ιστού της Περιφέρειας • Υποαπασχόληση στον πρωτογενή τομέα • Χαμηλής παραγωγικότητας αγροτικός τομέας • Πολύ χαμηλή, σχεδόν μηδενική, χρήση νέων τεχνολογιών • Χαμηλού βαθμού διασύνδεση των παραγωγικών τομέων • Υψηλός δείκτης γήρανσης του πληθυσμού • Χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης και εξειδίκευσης του αγροτικού εργατικού δυναμικού σε επιχειρηματικές δραστηριότητες • Έλλειψη βασικών τεχνικών και κοινωνικών υποδομών στον αγροτικό χώρο • Μόλυνση και ρύπανση του εδάφους λόγω της χρήσης φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων • Έλλειψη υψηλής ποιότητας τουριστικών υποδομών και οργάνωσης του τουριστικού επιχειρηματικού ιστού • Ελλείψεις στις σιδηροδρομικές μεταφορές • Χαμηλό επίπεδο χρήσης και εξοικείωσης με υπηρεσίες Τεχνολογιών Πληροφορικής • Ελλείψεις στις λιμενικές υποδομές της Περιφέρειας • Ελλείψεις στις υποδομές προστασίας του περιβάλλοντος (διαχείριση υγρών και στερεών αποβλήτων, εξοικονόμηση ύδατος) • Υποβάθμιση του υδροφόρου ορίζοντα της Περιφέρειας • Ελλείψεις στον χωροταξικό σχεδιασμό (τοπικού επιπέδου) και στον πολεοδομικό σχεδιασμό • Ελλιπής οργάνωση των οικιστικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων στα αστικά και ημιαστικά κέντρα της Περιφέρειας, με

	<p>αποτέλεσμα την δυσλειτουργία τους ως πόλοι ανάπτυξης</p> <ul style="list-style-type: none"> • Διαρθρωτικά προβλήματα στην αγορά εργασίας (μακροχρόνια ανεργία, ανεργία γυναικών, υποαπασχόληση στο πρωτογενή τομέα) • Έξοδος εργατικού δυναμικού από τον αγροτικό τομέα χωρίς αντίστοιχες ευκαιρίες απασχόλησης στους άλλους τομείς της οικονομίας της Περιφέρειας • Ελλιπής οργάνωση και στελέχωση των υπηρεσιών της Δημόσιας Διοίκησης
Ευκαιρίες	Απειλές
<ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη οδικών και θαλάσσιων συνδέσεων με διευρωπαϊκά δίκτυα • Πλήρης ανάπτυξη των λειτουργιών του πρόσφατα ιδρυθέντος Παν/μιου Πελοποννήσου • Προσέλκυση επενδύσεων, λόγω της γειννίας με την Αθήνα και της διευκόλυνσης της προσβασιμότητας με την ύπαρξη επαρκούς δικτύου αυτοκινητόδρομων • Η αυξανόμενη ζήτηση για εναλλακτικές θεματικές μορφές τουρισμού • Αξιοποίηση της γεωγραφικής θέσης της Περιφέρειας • Ύπαρξη κατάλληλου θεσμικού πλαισίου για ανάπτυξη οργανωμένων χώρων υποδοχής επιχειρήσεων • Υλοποιούμενα προγράμματα πολυαπασχόλησης στον αγροτικό χώρο • Η δυνατότητα ουσιαστικών παρεμβάσεων για την αναβάθμιση της οργάνωσης και λειτουργίας της Δημόσιας Διοίκησης κατά τη Δ' Προγραμματική περίοδο. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ένταση του ανταγωνισμού σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. • Συνεχιζόμενες ελλείψεις σε βασικές υποδομές • Έλλειψη επαρκούς χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού σε τοπικό επίπεδο, • Περιβαλλοντικές πιέσεις από συγκέντρωση τουριστικών δραστηριοτήτων σε θύλακες θαλάσσιας τουριστικής ανάπτυξης • Περαιτέρω υποβάθμιση του υδροφόρου ορίζοντα της Περιφέρειας από υπεράντληση αρδευτικού ύδατος και έλλειψη έργων εμπλουτισμού με τη χρήση / αξιοποίηση επιφανειακών υδάτων • Υψηλός και αυξανόμενος δείκτης γήρανσης του πληθυσμού • Συρρίκνωση του πρωτογενή τομέα, στον οποίο απασχολείται ή υποαπασχολείται μεγάλο μέρος του εργατικού δυναμικού της Περιφέρειας • Η εφαρμογή της νέας ΚΓΠ • Αδυναμίες οργάνωσης και στελέχωσης των υπηρεσιών της Δημόσιας Διοίκησης στην Περιφέρεια και στην Κεντρική Διοίκηση

1.2.3 Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Γενική ανάλυση Περιφέρειας

Γεωμορφολογικά στοιχεία

Η Περιφέρεια Ιονίων Νησιών (ΠΙΝ) αποτελεί μια νησιωτική περιφέρεια, η οποία συγκροτήθηκε με βάση κυρίως το κοινό ιστορικό και πολιτισμικό παρελθόν της και τους κοινούς αναπτυξιακούς στόχους. Τα νησιά που την απαρτίζουν εκτείνονται κατά μήκος των δυτικών παραλίων της Ελλάδας, γεινιάζοντας προς βορρά με τη νοτιο-δυτική Βαλκανική και προς δυσμάς με το Mezzogiorno της Ιταλίας..

Ανάλογα με τη χωρική κλίμακα με την οποία εξετάζει κανείς τη θέση τους στην ευρύτερη περιοχή, προκύπτει η σχέση και κατά συνέπεια ο δυνητικός ρόλος της Περιφέρειας αυτής κάτω από τις εκάστοτε διαμορφούμενες πολιτικο-οικονομικές συνθήκες. Έτσι:

- στην κλίμακα του διεθνούς-Μεσογειακού περιβάλλοντος, τη θέση των νησιών χαρακτηρίζει μια σχετική κεντρικότητα που επιβεβαιώνεται ιστορικά.
- στην Ευρωπαϊκή κλίμακα, τα νησιά τοποθετούνται στο νότιο τμήμα του Άξονα «Αδριατικής-Ιονίου», ο οποίος έχει ταυτόχρονα με την Ευρωπαϊκή και Μεσογειακή σημασία, προεκτεινόμενος ως θαλάσσιος άξονας μεταφορών προς τη νοτιο-ανατολική Μεσόγειο.
- σε εθνικό τέλος επίπεδο, η ζώνη των νησιών καλείται να λειτουργήσει σε στενή σχέση με τους υπό διαμόρφωση κύριους αναπτυξιακούς άξονες της χώρας και στη συγκεκριμένη περίπτωση με το «δυτικό ανάπτυγμα της Ελλάδας» (Ιόνια Νησιά, Ήπειρος, Δυτική Ελλάδα, Πελοπόννησος) .

Η Περιφέρεια έχει συνολική έκταση 2.318 τ.χλμ, καλύπτει δε το 1,8% της συνολικής έκτασης της χώρας. Αποτελείται από τους Νομούς Κερκύρας, Λευκάδας, Κεφαλληνίας & Ιθάκης και Ζακύνθου. Ο μεγαλύτερος σε έκταση Νομός είναι της Κεφαλληνίας, ο οποίος καταλαμβάνει περίπου το 40% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας, και έπονται οι Νομοί Κέρκυρας (28%), Ζακύνθου (17%) και Λευκάδας (15%). Σύμφωνα με τη τελευταία διοικητική διαίρεση της χώρας αποτελείται από 33 νέους δήμους και 6 κοινότητες. Η έδρα της Περιφέρειας βρίσκεται στην πόλη της Κέρκυρας. Συνολικά, η Περιφέρεια αριθμεί 32 νησιά (μικρά και μεγάλα) εκ των οποίων κατοικούνται μόνο τα 14.

Βασικά γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά των Ιονίων Νησιών είναι οι ορεινοί όγκοι με σημαντικό για τα νησιωτικά δεδομένα υψόμετρο, οι λοφοσειρές, οι λιμνοθάλασσες, καθώς και οι παράκτιες κυρίως, πεδινές εκτάσεις. Όλα τα νησιά έχουν πλούσια βλάστηση και το καθένα έχει μια ιδιαίτερη φυσικο-γεωγραφική ταυτότητα, με την Κεφαλληνία να διαθέτει το πλέον πολύπλοκο γεω-μορφολογικό ανάγλυφο. Οι αναλογίες μεταξύ ορεινών, ημιορεινών και πεδινών περιοχών διαμορφώνονται περίπου στο 1/3 της συνολικής έκτασης για κάθε μία κατηγορία, με το νομό Λευκάδας να έχει την πλέον εκτεταμένη ορεινή ζώνη και την Κέρκυρα να υπερτερεί σε πεδινές εκτάσεις. Το κλίμα χαρακτηρίζεται από ήπιο χειμώνα, με υψηλές βροχοπτώσεις, υψηλή θερμοκρασία αέρος, μεγάλη ηλιοφάνεια και υψηλά ποσοστά ατμοσφαιρικής υγρασίας. Τέλος, μία σημαντική γεωλογική συνέπεια σχετίζεται με τη σεισμικότητα του χώρου του Ιονίου, ιδιαίτερα δε του κεντρικού και νότιου, φαινόμενο που αφορά ολόκληρο τον ελλαδικό χώρο .

Δημογραφικά στοιχεία

Ο πληθυσμός της Περιφέρειας ανέρχεται σε 212.984 κατοίκους²³ και αντιστοιχεί στο 2,0% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Η πυκνότητα του πληθυσμού των Ιονίων Νησιών από 84 κάτοικοι ανά τετρ. χλμ., (έναντι 78 κάτοικοι για τη χώρα) το 1991, αυξήθηκε σε 92 το 2001 (έναντι 83 για τη χώρα). Σε ότι αφορά δε τη διάρθρωση του μόνιμου πληθυσμού της Περιφέρειας, ως προς την διάκριση του σε αστικές και αγροτικές περιοχές, καθώς και σε πεδινές, ημιορεινές και ορεινές περιοχές: το 36,5% του πληθυσμού ζει σε αστικές περιοχές και το 63,5% σε αγροτικές περιοχές, ενώ αντίστοιχα σε πεδινές περιοχές ζει το 77,64%, σε ημιορεινές το 16,71% και σε ορεινές το 6,65%.

Ο πληθυσμός των Ιονίων Νησιών παρουσίασε συνεχή μείωση τη μεταπολεμική περίοδο. Προς το τέλος της δεκαετίας του 1970 ουσιαστικά σταθεροποιείται για να ανακάμψει στη συνέχεια. Την περίοδο 1981-2001 αυξάνεται με ρυθμό υψηλότερο του ρυθμού αύξησης του πληθυσμού της χώρας: 16,6% έναντι 12,5%. Επίσης, ο Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής του πληθυσμού της Περιφέρειας για την περίοδο 1991-2001 ήταν αρκετά μεγαλύτερος του μέσου ρυθμού μεταβολής της χώρας (0,28 ποσοστιαίες μονάδες), ενώ για την προηγούμενη δεκαετία, δεν παρατηρήθηκαν σημαντικές διαφοροποιήσεις²⁴.

Δύο παράγοντες που ερμηνεύουν την τάση εξέλιξης του πληθυσμού είναι το φυσικό ισοζύγιο και η εισροή μεταναστών, ενώ εκτιμάται ότι αρνητικές ήταν οι επιπτώσεις από την κατά περιόδους σεισμική δραστηριότητα στο χώρο. Όσον αφορά το πρώτο, παραμένει αρνητικό την περίοδο 1991-2001, με 8,8 γεννήσεις έναντι 11,2 θανάτους ανά 1000 κατοίκους κατά μέσο όρο (δείκτης: -2,4). Όσον αφορά το δεύτερο παράγοντα, ιδιαίτερα σημαντικό είναι το γεγονός ότι το 9,0% του πληθυσμού της ΠΙΝ είναι αλλοδαποί, έναντι ποσοστού 7,0% για τη χώρα. Ο Νομός Κέρκυρας συγκεντρώνει σχεδόν τους μισούς και η Λευκάδα λιγότερο από το ένα δέκατο. Ο κύριος όγκος βρίσκεται στις παραγωγικές ηλικίες 15-64 ετών, από τους οποίους οι μισοί περίπου είναι ηλικίας από 20-44 ετών. Ο μεγαλύτερος αριθμός, περί τα 2/3, προέρχεται από την γειτονική Αλβανία και το 42% είναι εγκαταστημένο στις αστικές περιοχές, ενώ ο βασικός λόγος εγκατάστασής τους στην Περιφέρεια Ιονίων Νησιών, είναι η εύρεση εργασίας. Περισσότεροι από τους μισούς βρίσκονται 5 και πλέον έτη εγκατεστημένοι στα Ιόνια Νησιά.

Η κατά ομάδες ηλικιών ανάλυση των δημογραφικών δεδομένων εμφανίζει ποσοστό «γεροντικού» πληθυσμού περίπου 20% για την Περιφέρεια έναντι 17% για τη χώρα, «παραγωγικού πληθυσμού» 65% έναντι 68% για τη χώρα και «παιδικού» πληθυσμού 15% για την Περιφέρεια και τη χώρα. Ο «δείκτης γήρανσης» της Περιφέρειας υπολογίζεται σε 134 το 2001 (έναντι 97,8 το 1991), ενώ ο «δείκτης εξάρτησης» σε 54 (έναντι 52,3 το 1991). Οι αντίστοιχες τιμές για τη χώρα είναι 110 και 47. Τα παραπάνω στοιχεία εμφανίζουν μία αρνητική εικόνα των ηλικιακών δεδομένων της Περιφέρειας, παρά την βελτίωση της συμμετοχής του «παραγωγικού πληθυσμού» που οφείλεται κυρίως στην αυξημένη συγκριτικά εισροή μεταναστών παραγωγικών ηλικιών.

²³ ΕΣΥΕ, Εθνική απογραφή 2001.

²⁴ ΜΕΡΜ 1981-1991 για την ΠΙΝ=0,59 και για τη Χώρα=0,52, ενώ για την περίοδο 1991-2001 οι αντίστοιχοι ρυθμοί είναι 0,95 και 0,67.

Ο πληθυσμός της Περιφέρειας εμφανίζει ισοκατανομή μεταξύ των δύο φύλλων (άνδρες: 106.164 και γυναίκες: 106.820 το 2001). Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι κατά τη δεκαετία του '90 ο ανδρικός πληθυσμός αυξήθηκε με εντονότερους ρυθμούς από το γυναικείο (12% έναντι 9% περίπου μεταξύ 1991-2001), κάτι που επίσης εξηγείται από την αυξημένη εισροή ανδρών μεταναστών.

Ποσοτικοποίηση της υφιστάμενης κατάστασης με τη χρήση διαρθρωτικών δεικτών

Ακολουθως παρατίθενται τα στοιχεία που αφορούν την συγκριτική επίδοση της ΠΙΝ, της Ελλάδας και της Ε.Ε. (Ε.Ε.-25=100) ανά Διαρθρωτικό Δείκτη, καθώς και η κατάταξη κατά φθίνουσα σειρά της ΠΙΝ σε σχέση με το σύνολο των 13 Ελληνικών Περιφερειών.

Πίνακας 1-20: Διαρθρωτικοί Δείκτες για την Περιφέρεια Ιονίων Νησιών

ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ (έτος)	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΙΩΝ		ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ	
	Επίδοσεις	Σειρά κατάταξης επί 13 Περιφερειών	Ελλάδα	ΕΕ-25
ΑΕΠ κατά κεφαλήν σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης (2003)	74,6	9	81,1	100
Παραγωγικότητα της εργασίας ανά απασχολούμενο (2002)	76,0	6	71,9	100
Συνολικό ποσοστό απασχόλησης (2004)	61,1	3	59,4	63,1
Ποσοστό απασχόλησης εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας (2004)	43,0	6	39,4	40,9
Ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας (2003)	26,8	--	55,0	45,1
Επίπεδο εκπαίδευσης νέων25 (2003)	50,5	9	62,0	-
Δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη ως % του ΑΕΠ (2001)	0,12	9	0,64	1,93
Ακαθάριστες πάγιες επενδύσεις στη μεταποίηση ως % του ΑΕΠ (1999)	0,05	13	1,45	-
Ενεργειακή ένταση της οικονομίας (1996)	33,1	5	36,2	-
Αξία απεσταλθέντων εμπορευμάτων ως % ΑΕΠ (2001)	0,82	12	3,98	-
Ποσοστό πληθυσμού που διατρέχει κίνδυνο φτώχειας πριν τις κοινωνικές παροχές (2003) ²⁶	24,4	8	21,1	-

Πηγή: New Cronos, Eurostat 2005

Οικονομικές Επιδόσεις

Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ)

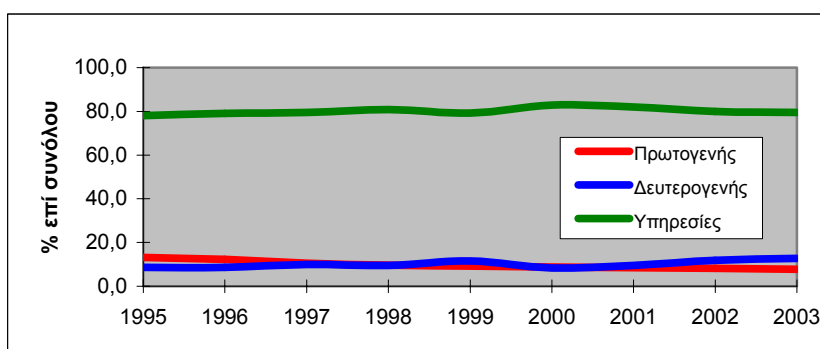
Η οικονομία της ΠΙΝ παρουσιάζει μια σταθερή πορεία ανάπτυξης που στηρίζεται στην ανάκαμψη του τουρισμού παγκοσμίως και τη σταθερή εγχώρια ζήτηση. Επίσης, σημαντικότερη συμβολή στην πορεία αυτή διαδραματίζουν οι εισροές πόρων από την Ευρωπαϊκή Ένωση, η επένδυση των οποίων αποτελεί σημαντικότερο μέρος της συνολικής δημόσιας επένδυσης και αξιόλογο τμήμα της συνολικής

²⁵ % ατόμων ηλικίας 15-24 ετών που είναι τουλάχιστον απόφοιτοι 2βάθμιας εκπαίδευσης ως προς το % πληθυσμού της ίδιας ηλικίας

²⁶ Στοιχεία από έρευνα του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών-Ινστιτούτου Κοινωνικής Πολιτικής (ΕΚΚΕ-ΙΚΠ) με τίτλο «Κοινωνικό Πορτραίτο της Ελλάδος: 2003-2004» που διεξήχθη το 2003.

δημόσιας & ιδιωτικής, καθώς και οι πολλαπλασιαστικές τους επιπτώσεις²⁷. Ο μέσος ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης μεταξύ 2000 και 2003 ανήλθε σε 5,6%, ενώ σε επίπεδο χώρας κατά μέσο όρο 4,6% ετησίως. Εντούτοις και προφανώς λόγω μεγέθους, τα Ιόνια Νησιά παραμένουν η μικρότερη ελληνική Περιφέρεια από πλευράς παραγωγής ΑΕΠ (1,82% του συνολικού ΑΕΠ της χώρας) .

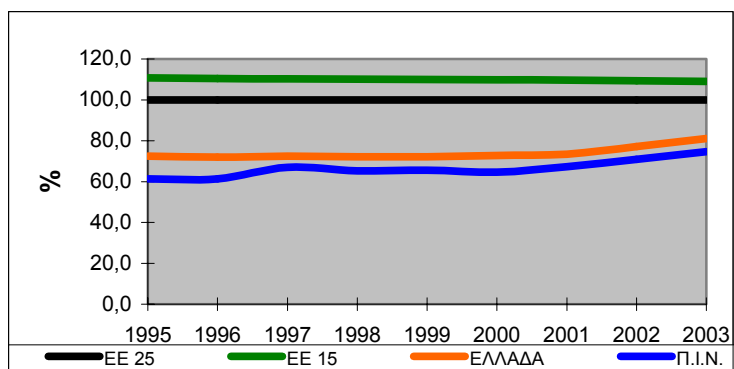
Σε τομεακό επίπεδο σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία διαπιστώνεται υψηλή συγκέντρωση δραστηριοτήτων του τριτογενή. Ο πρωτογενής τομέας παράγει μόλις το 6,5% του Περιφερειακού ΑΕΠ, ο δευτερογενής το 12% ενώ ο τριτογενής τομέας περίπου το 81,5%. Στη διάρκεια της δεκαετίας 1994-2004 η συμμετοχή του πρωτογενή τομέα στο Περιφερειακό ΑΕΠ μειώθηκε κατά 10,5 ποσοστιαίες μονάδες, ενώ ακόμα μεγαλύτερη - κατά 12,5 ποσοστιαίες μονάδες - ήταν η αντίστοιχη αύξηση της συμμετοχής του τριτογενή τομέα. Η εντεινόμενη εξειδίκευση της παραγωγικής βάσης της Περιφέρειας σε δραστηριότητες του τριτογενή (κυρίως υπηρεσίες τουρισμού) συνδέεται εν μέρει με τις ευρύτερες τάσεις τριτογενοποίησης της ελληνικής οικονομίας κατά την ίδια περίοδο, ωστόσο ο ραγδαίος ρυθμός μείωσης του μεριδίου του πρωτογενή αλλά και του δευτερογενή στα Ιόνια Νησιά δημιουργεί συνθήκες μονομερούς εξάρτησης της οικονομίας από δραστηριότητες ιδιαίτερα ευάλωτες σε μεταβολές της καταναλωτικής τάσης καθώς και σε άλλες, μη εύκολα προβλέψιμες εξωγενείς μεταβλητές. Η εικόνα αυτή επαληθεύεται και από τη διαχρονική εξέλιξη της ΑΠΑ ανά τομέα .

Σχήμα 1-4: Εξέλιξη Ακαθ. Προστιθ. Αξίας κατά τομέα Π.Ι.Ν. 1995-2003

Με βάση στοιχεία της Eurostat για το έτος 2003, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε όρους Μέσης Αγοραστικής Δύναμης (ΜΑΔ) της ΠΙΝ αντιστοιχεί στο 74,6% του μέσου όρου της Ε.Ε. των 25. Η πρόοδος της σύγκλισης που σημειώνεται στα Ιόνια Νησιά είναι σχετικά ικανοποιητική, δεδομένου ότι ο μέσος όρος του περιφερειακού κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΑΔ για την τριετία 2000-2002 - , ανέρχεται στο 67,6% του μέσου όρου της Ε.Ε.-25 .

²⁷ Εκτιμάται, ότι λόγω των παρεμβάσεων των διαρθρωτικών Ταμείων, το ΑΕΠ σε πραγματικούς όρους ήταν το 1999 περίπου 2,2% υψηλότερο στην Ελλάδα απ' ό τι θα ήταν διαφορετικά.- Πηγή: Τρίτη έκθεση για την οικονομική και κοινωνική συνοχής (ΕΕ 2004)

Σχήμα 1-5: Κατά κεφαλή Αγοραστική Ικανότητα ως % του μ.ο. ΕΕ-25

Όσον αφορά τους δείκτες παραγωγικότητας η Περιφέρεια υστερεί μεν σε σχέση με τα αντίστοιχα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ωστόσο υπερτερεί έναντι της χώρας, απόρροια της συγκριτικά μεγαλύτερης εξειδίκευσης σε δραστηριότητες του τριτογενή τομέα, που κατά τεκμήριο έχουν υψηλότερα επίπεδα παραγωγικότητας από τους άλλους τομείς της παραγωγής. Συγκεκριμένα, το 2002 η παραγωγικότητα εργασίας (ΑΕΠ ανά απασχολούμενο) των Ιονίων Νησιών ανήλθε στο 76% του μέσου όρου της Ε.Ε 25, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό της χώρας ήταν 71,9%. Επίσης κατά το ίδιο έτος η ωριαία παραγωγικότητα (ΑΕΠ ανά σύνολο εργατοωρών έτους) της Περιφέρειας υπερέβαινε την αντίστοιχη εθνική κατά 8,7%.

Αγορά εργασίας

Εξέλιξη Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού

Ο Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός (ΟΕΠ) της Περιφέρειας υπολογίζεται σε 93,2 χιλ. άτομα, που αντιστοιχούν στο 2% του ΟΕΠ της χώρας, ενώ η συμμετοχή της χώρας στην Ε.Ε-15 κινείται στο 2,7%. Την περίοδο έως το 2004 το μερίδιο παραμένει περίπου σταθερό, αλλά σε απόλυτους αριθμούς ο ΟΕΠ της Περιφέρειας ανέρχεται στις 96,6 χιλ. (+3,6%). Η συμμετοχή των γυναικών στον ΟΕΠ τα τελευταία έτη κινείται στο 40,0%, ενώ των νέων ηλικίας 15-24 ετών, γύρω από το 11,0%. Τα αντίστοιχα στοιχεία για την ΕΕ-15 δείχνουν μία ελαφρά φθίνουσα τάση όσον αφορά το ποσοστό συμμετοχής των νέων στον ΟΕΠ (κλιμακωτά από 12,3% στο 11,9%), ενώ αντίθετα μια σταθερά ανοδική πορεία για το μερίδιο των γυναικών, από το 43,5% στο 44,2%.

Η μακροχρόνια διακύμανση του ΟΕΠ, εμφανίζει μια σταθερή πορεία γύρω στο 56,0% του συνολικού πληθυσμού στην ΕΕ-15, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά για την Ελλάδα κυμαίνονται γύρω από το 50,0% και για την Π.Ι.Ν. λίγο ψηλότερα (52%)

Απασχόληση

Ο απασχολούμενος πληθυσμός της ΠΙΝ, το 2000 υπολογίζεται σε 84,1 χιλ. άτομα, που αντιστοιχούν στο 2% των απασχολουμένων της χώρας, ενώ η συμμετοχή της χώρας στην Ε.Ε-15 κινείται στο 2,6%. Την περίοδο έως το 2004 το μερίδιο παραμένει περίπου σταθερό, αλλά σε απόλυτους

αριθμούς ο αριθμός των απασχολουμένων της Περιφέρειας ανέρχεται στις 85,6 χιλ. (+2%). Ως ποσοστό του ΟΕΠ της ΠΙΝ οι απασχολούμενοι κινούνται από το 90,2% έως το 88,6% (2000-2004).

Η συμμετοχή των γυναικών της ΠΙΝ στην απασχόληση τα τελευταία έτη κινείται στο 34,0%, ενώ των νέων ηλικίας 15-24 ετών, γύρω από το 8-9%. Γενικά η θέση της γυναικείας απασχόλησης εμφανίζεται ενισχυμένη κατά την περίοδο 1991-2001 (+27,0%), έναντι της συμμετοχής της περιόδου 1981-1991 (+4,4%). Τα αντίστοιχα στοιχεία για την ΕΕ-15 δείχνουν μία ελαφρά φθίνουσα τάση όσον αφορά το ποσοστό συμμετοχής των νέων απασχολουμένων στον ΟΕΠ (σταδιακά από το 10,5% στο 9,9%), ενώ αντίθετα μια σταθερά ανοδική πορεία για το μερίδιο των γυναικών, από το 39,7% στο 40,1%.

Με βάση την «αστικότητα» της Περιφέρειας καταδεικνύεται συρρίκνωση της απασχόλησης στις αγροτικές περιοχές (μείωση 9,3% το 1981-1991 και αύξηση 1,7% το 1991-2001), ενώ στις αστικές περιοχές παρατηρείται αύξηση με φθίνοντα όμως ρυθμό για την περίοδο 1981-2001²⁸.

Η «μερική» απασχόληση, που αποτελεί μία ένδειξη του βαθμού ευελιξίας της αγοράς εργασίας, στην ΠΙΝ καταγράφει υψηλότερα ποσοστά από ό,τι στη χώρα, αλλά υπο-διπλάσια της Ευρώπης-25. Το 2004 η «μερική» απασχόληση στην Περιφέρεια καλύπτει το 6,7% της συνολικής απασχόλησης, στη χώρα το 4,6% και στην ΕΕ-25 το 17,7%. Όπως είναι αναμενόμενο το μεγαλύτερο ποσοστό των «μερικώς» απασχολούμενων είναι γυναίκες: 68,4% στην ΠΙΝ, 70,5% στη χώρα και 78,0% στην ΕΕ-25. Το ποσοστό στην ΕΕ-25 έχει σταθεροποιηθεί την διετία 1999-2004, ενώ στην χώρα και την Περιφέρεια αυξάνεται με σημαντικούς ρυθμούς: 11,7% για τη χώρα και 22,3% για την ΠΙΝ.

Μία άλλη σημαντική διάσταση της απασχόλησης, ενδεικτική της ευελιξίας της αγοράς εργασίας αλλά και της εποχικότητας της εργασίας, αφορά την προσωρινή απασχόληση, η οποία στη συντριπτική πλειοψηφία της έχει τη μορφή συμβάσεων ορισμένου χρόνου. Το ποσοστό της για το σύνολο της χώρας ανέρχεται στο 12,4%, με σημαντικές διακυμάνσεις από περιφέρεια σε περιφέρεια. Τα Ιόνια Νησιά, έχουν προσωρινή απασχόληση σε παραπλήσια επίπεδα με τον εθνικό μέσο όρο²⁹.

Η Περιφέρεια παρουσιάζει μεγάλο αριθμό αυτοαπασχολούμενων (αποτελούν το 34,8% της Περιφερειακής απασχόλησης) και βοηθών πλήρους απασχόλησης στις οικογενειακές επιχειρήσεις (10,4%), ενώ διαφοροποίηση παρουσιάζει η έκφραση της ευελιξίας απασχόλησης μεταξύ των δύο φύλων. Έτσι, στους άνδρες η ευελιξία της απασχόλησης εκδηλώνεται κυρίως με τη μορφή της αυτό-απασχόλησης (όπου συγκεντρώνει τη δεύτερη μμεγαλύτερη αναλογία (45,2%) στο σύνολο της ανδρικής απασχόλησης μετά την Περιφέρεια Πελοποννήσου), ενώ στις γυναίκες μοιράζεται μεταξύ αυτοαπασχολούμενων (18,3%) και βοηθών πλήρους απασχόλησης στην οικογενειακή επιχείρηση (18,8%).

Όσον αφορά την κλαδική διάρθρωση της απασχόλησης, παρατηρείται μια αύξηση των ρυθμών ανάπτυξης της απασχόλησης στον τριτογενή τομέα, αλλά με την εξής διαφορά: το μερίδιο από τη μείωση της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα, σε επίπεδο χώρας το «μοιράζονται» οι «κατασκευές», ο «χρηματοπιστωτικός τομέας» και οι «δημόσιες υπηρεσίες», στην ΠΙΝ το καρπούται κατά κύριο λόγο ο τομέας «εμπόριο –εστίαση –μεταφορές -επικοινωνίες» και ειδικότερα ο τουριστικός κλάδος. Η συμμετοχή του «πρωτογενή» τομέα στην απασχόληση της Περιφέρειας μειώνεται κατά 38,8% την περίοδο 1999-2004, ενώ η αντίστοιχη μείωση σε επίπεδο χώρας είναι 30,0% περίπου. Η

²⁸ Πηγή: Μελέτη για την αγοροτουριστική για την αγροτουριστική ανάπτυξη στα Ιόνια Νησιά (2006)

²⁹ Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 2004-ΕΣΥΕ

απασχόληση στη «βιομηχανία» εμφανίζει μια ελαφρά κλιμακωτή μείωση τόσο στην Περιφέρεια όσο και στη χώρα, ενώ ο κλάδος των «κατασκευών» στην Περιφέρεια ακολουθεί τους κύκλους της συγκυρίας, σε αντίθεση με τη χώρα όπου παρουσιάζει μια σταθερά ανοδική πορεία. Η ενότητα «εμπόριο -εστίαση κλπ» σε επίπεδο χώρας διατηρεί μια σταθερή παρουσία, ενώ στην Περιφέρεια, λόγω του ειδικού βάρους της τουριστικής δραστηριότητας, το μερίδιό της αυξάνει κατά 16,6% την περίοδο 1999-2004. Ενδεικτική της βαρύτητας του τριτογενή τομέα στην Περιφέρεια, είναι και το μέγεθος των ακαθάριστων επενδύσεων παγίου κεφαλαίου, που είναι πολύ μεγαλύτερο σε σχέση με τον πρωτογενή και τον δευτερογενή τομέα³⁰.

Εξέλιξη Ανεργίας

Το ποσοστό ανεργίας του εργατικού δυναμικού της Περιφέρειας ήταν για αρκετά χρόνια μικρότερο, συγκρινόμενο διαχρονικά με το αντίστοιχο ποσοστό της χώρας. Τελευταία όμως η Περιφέρεια παρουσιάζει αυξητική τάση και μια διαρκή σύγκλιση με το σύνολο της χώρας στα επίπεδα ανεργίας.

Η συγκράτηση του σχετικά χαμηλού ποσοστού ανεργίας στα Ιόνια, μέχρι και το 1998, όπως και σε άλλες νησιώτικες περιφέρειες, είναι φανερό ότι οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην διάρθρωση της παραγωγής στις περιοχές αυτές και στην εποχικότητα. Μετά το 1998, η ανεργία, εμφανίζει υψηλό ρυθμό σύγκλισης με το εθνικό επίπεδο ανεργίας, ενώ τα χαρακτηριστικά της εποχικότητας και της παραγωγικής διάρθρωσης παραμένουν. Αυτό, ενισχύει την άποψη ότι η συνολική ανεργία εμφανίζει αντοχή χάρις σε νέους προσδιοριστικούς παράγοντες, που έχουν να κάνουν με την αδυναμία δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, προσαρμοσμένων στις απαιτήσεις των κατοίκων της ΠΙΝ.

Την περίοδο 2000-2004 το ποσοστό ανεργίας στην ΠΙΝ με σημείο εκκίνησης το 9,0% αυξάνεται κατά 27% για να καταλήξει το 2004 στο 11,4%.(11.000 άνεργοι)³¹. Την ίδια περίοδο, τα αντίστοιχα ποσοστά για τη χώρα εμφανίζουν κλιμακωτή μείωση και από το 12,1% καταλήγουν στο 10,5% (-13,0%). Τα ποσοστά ανεργίας στην Ευρώπη-25 κινούνται μεταξύ 8-9,0% με μια ελαφρά αυξητική τάση.

Παράγοντες που διαφοροποιούν την ένταση του φαινομένου είναι η ηλικία και το φύλλο. Στα νέα άτομα (14-25 ετών) τα ποσοστά ανεργίας στην Περιφέρεια κυμαίνονται γύρω από το 24,0%, ενώ την ίδια περίοδο σε επίπεδο χώρας καταγράφουν σημαντική κάμψη από το 31,6% στο 26,9% και στην ΕΕ-25 είναι σταθεροποιημένα στο 18,0% περίπου. Ενώ η ανεργία στα Ιόνια Νησιά αυξάνει κατά 27,0% την περίοδο 2000-2004, στο γυναικείο πληθυσμό αυξάνει κατά 43,0% (από 11,2% σε 16,0%). Στο επίπεδο της χώρας η ανεργία των γυναικών παρακολουθεί την πτωτική πορεία της συνολικής ανεργίας, ενώ στην ΕΕ-25 τα ποσοστά υπερβαίνουν κατά μόλις μία ποσοστιαία μονάδα αυτά της συνολικής ανεργίας. Η «μακροχρόνια» ανεργία είναι σημαντική σε επίπεδο χώρας και ΕΕ-25 και λιγότερο αισθητή στην Περιφέρεια, σύμφωνα με τα στοιχεία της περιόδου 1999-2004. Εμφανίζεται περίπου σταθεροποιημένη στα υψηλά επίπεδα του 45,0% στην ΕΕ-25 και του 54,0% στη χώρα, ενώ στην Περιφέρεια κυμαίνεται γύρω από το ¼ των συνολικών ανέργων (1999-2003).

³⁰ Πηγή: ΕΣΥΕ-Περιφερειακοί λογαριασμοί

³¹ Τα στοιχεία της EUROSTAT δείχνουν κάμψη της ανεργίας το 2005: από 11.000 άτομα & 11,4% σε 8.500 άτομα & 8,5%.

Οικονομικά στοιχεία κατά τομέα

Πρωτογενής Τομέας³²

Η οικονομική ζωή των Ιονίων Νησιών περιελάμβανε ανέκαθεν τις αγροτικές δραστηριότητες. Η γεωμορφολογία ευνόησε τις κλασσικές μορφές της αγροτικής εκμετάλλευσης, με βασικούς άξονες την γεωργία και την κτηνοτροφία, ενώ η αλιεία δεν εμφανίζει ιδιαίτερα σημαντική συμμετοχή. Οι βασικές καλλιέργειες της περιφέρειας διαχρονικά είναι της ελιάς με χαρακτηριστικά μονοκαλλιέργειας και της αμπέλου. Το λάδι της Κέρκυρας, το κρασί της Κεφαλληνίας και η σταφίδα της Ζακύνθου είναι τα πιο γνωστά προϊόντα. Τα τελευταία χρόνια οι παραδοσιακές καλλιέργειες εμπλουτίζονται με κηπευτικά, δημητριακά, εσπεριδοειδή αλλά και κτηνοτροφικά φυτά για την κάλυψη των τοπικών αναγκών, αλλά και εν μέρει του τουριστικού τομέα. Έτσι, δημιουργείται μια εικόνα πολυκαλλιέργειας σε όλα τα επίπεδα της Περιφέρειας.

Η γεωργική γη καταλαμβάνει σχετικά μικρή έκταση, καθώς η έντονη τουριστική ανάπτυξη συνέβαλε στην μεταβολή των χρήσεων γης και στη σταδιακή εγκατάλειψή της. Ειδικότερα η καλλιεργήσιμη έκταση της Περιφέρειας ανέρχεται σε 850.431,9 στρέμματα³³, με το μεγαλύτερο κομμάτι της στο Νομό Κερκύρας. Περισσότερο από το μισό της γεωργικής γης καλύπτεται από δενδρώδεις καλλιέργειες, (κυρίως ελαιώνες και εσπεριδοειδή). Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται εγκατάλειψη των αροτραίων καλλιεργειών και αύξηση των δενδρωδών, ενώ η έλλειψη υδάτων για άρδευση έχει προκαλέσει μείωση στην παραγωγή κηπευτικών.

Η κατά νομό ανάλυση παρουσιάζει ιδιαιτερότητες και διαφοροποιήσεις όσον αφορά τις καλλιέργειες, αλλά και τα προβλήματα. Ιδιαίτερη αξία έχει η αναφορά σε ορισμένα τοπικά προϊόντα με ονομασία προέλευσης, όπως το «κουμ-κουάτ» στην περιοχή Νυμφών της Κέρκυρας και τα κρασιά της Κεφαλληνίας «Ρομπόλα», «Μοσχάτος» και «Μαυροδάφνη» και της Ζακύνθου (Βερντέα-ΟΠΑΠ), το λάδι της Κεφαλληνίας και της Ζακύνθου (ΠΓΕ), ενώ βρίσκονται στην διαδικασία ολοκλήρωσης του χαρακτηρισμού το κεφαλοτύρι και η μυζήθρα Κεφαλληνίας.

Η κτηνοτροφία σήμερα δεν αποτελεί σημαντικό οικονομικό πόρο στα περισσότερα νησιά, εξ αιτίας κυρίως των οικογενειακών μικρών μονάδων που λειτουργούν συμπληρωματικά με τη γεωργία. Αναφορικά με την ζωική παραγωγή, η Περιφέρεια ως προς τις εκμεταλλεύσεις ακολουθεί το πρότυπο της χώρας (συρρίκνωση των εκμεταλλευτικών μονάδων), ενώ όσον αφορά τον αριθμό κεφαλών ανά είδος παρατηρείται διαφοροποίηση, καθώς αυξάνονται σχεδόν στο σύνολο τους (σε επίπεδο χώρας παρατηρείται γενική μείωση).

Τα δάση στα Ιόνια Νησιά εντάσσονται κυρίως στην κατηγορία των αισθητικών δασών, ενώ η αλιευτική δραστηριότητα χαρακτηρίζεται από περιορισμένο επαγγελματικό ενδιαφέρον σε όλα τα Ιόνια Νησιά, με εξαίρεση τις μονάδες ιχθυοκαλλιέργειας, που όμως είναι λίγες και σχετικά μικρές. Στο Νομό Κεφαλληνίας & Ιθάκης λειτουργούν οι περισσότερες σε αριθμό και δυναμικότητα, ιχθυοτροφικές μονάδες, ενώ στη Λευκάδα λειτουργούν εκτατικά ιχθυοτροφεία μικρής παραγωγικότητας. Η γεωργική απασχόληση χαρακτηρίζεται από έντονη εποχικότητα, με το ποσοστό των μόνιμων απασχολούμενων να είναι πολύ μικρό. Το μεγαλύτερο ποσοστό απασχολούμενων μελών του νοικοκυριού ατομικών εκμεταλλεύσεων είναι ηλικίας 40-64 ετών (47,9%), καταδεικνύοντας την γήρανση του αγροτικού

³² Μελέτη για την Αγροτουριστική Ανάπτυξη στα Ιόνια Νησιά σε σχέση με την εξασφάλιση τοπικών προϊόντων για μια ολοκληρωμένη αγροτικής ανάπτυξη, ΕΕΟ Group Α.Ε (2006).

³³ Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας, ΕΣΥΕ 2001.

πληθυσμού και την ανάγκη τόνωσης της γεωργικής απασχόλησης των νέων. Το πρόβλημα οξύνεται στο γυναικείο πληθυσμό της περιφέρειας.

Στην ΠΙΝ εξακολουθούν να υφίστανται σε εντονότερο βαθμό τα διαρθρωτικά προβλήματα που χαρακτηρίζουν την ελληνικό αγροτικό τομέα. Το μικρό μέγεθος των εκμεταλλεύσεων και ο πολυτεμαχισμός του κλήρου παραμένουν έντονα και διαχρονικά. Η νησιωτικότητα, θέτει ανώτατα όρια στην αξιοποίηση της γης και ο πρωτογενής τομέας περιορίζεται από την διαθεσιμότητα και ποιότητά της. Συνεπώς, οι μάλλον περιορισμένες δυνατότητες ανάπτυξης του εξαρτώνται αφενός μεν από τον τρόπο προσέγγισης των ανταγωνιστικών, αλλά και των συμπληρωματικών παραμέτρων γεωργικής και τουριστικής ανάπτυξης, αφετέρου δε από τον βαθμό επίλυσης των διαφόρων διαρθρωτικών προβλημάτων του τομέα, όπως η προσέλκυση νέων αγροτών, η ελλιπής άρδευση και εκμηχάνιση, ο αναγκάιος εκσυγχρονισμός των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, η προσπελασιμότητα των αγροτικών περιοχών, κ.α.

Δευτερογενής Τομέας

Ο δευτερογενής τομέας είναι αρκετά μειωμένης σημασίας για την οικονομική ζωή της Περιφέρειας, σαφώς μικρότερης σε σχέση με την υπόλοιπη Ελλάδα.

Η μεταποιητική δραστηριότητα στα Ιόνια νησιά είναι προσανατολισμένη κυρίως:

- στα τοπικά αγροτικά προϊόντα, που η παραγωγή τους ικανοποιεί τοπικές κυρίως ανάγκες
- στην παραγωγή οικοδομικών υλικών που καλύπτει τις ανάγκες της οικοδομικής δραστηριότητας, η οποία προκύπτει από την τουριστική ανάπτυξη και τη συνεχή οικιστική επέκταση
- στην εκμετάλλευση και αξιοποίηση ορισμένων ορυκτών και
- στην παραγωγή ομάδας τουριστικών ειδών.

Σύμφωνα με την απογραφή του 2001 στην Περιφέρεια λειτουργούσαν 4.208 επιχειρήσεις του δευτερογενή τομέα, που αντιστοιχούν στο 2,5% του συνολικού αριθμού επιχειρήσεων του τομέα στη χώρα. Παρότι η ανάπτυξή του στα Ιόνια Νησιά είναι αρκετά περιορισμένη, ενώ στο σύνολο της χώρας ο αριθμός των επιχειρήσεων δευτερογενή αυξήθηκε κατά 28% μεταξύ 1995-2001, στην Περιφέρεια η αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων υπερέβη το 80%³⁴. Τ. Ειδικότερα, από το σύνολο του δευτερογενή τομέα, ξεχωρίζουν οι κλάδοι των «κατασκευών» και της «μεταποίησης». Οι επιχειρήσεις «κατασκευών» καλύπτουν το 62% των επιχειρήσεων του δευτερογενή της Περιφέρειας, ενώ ακολουθούν οι «μεταποιητικές βιομηχανίες» με συμμετοχή 37%. Εκτός από τους παραπάνω κλάδους, αξίζει να σημειωθεί και αυτός των «ορυχείων-λατομείων» που παρότι αριθμοί σχετικά περιορισμένο αριθμό επιχειρήσεων, τροφοδοτεί με αδρανή υλικά την τοπική οικοδομική δραστηριότητα και τις κατασκευές δημοσίων και ιδιωτικών έργων γενικότερα³⁵.

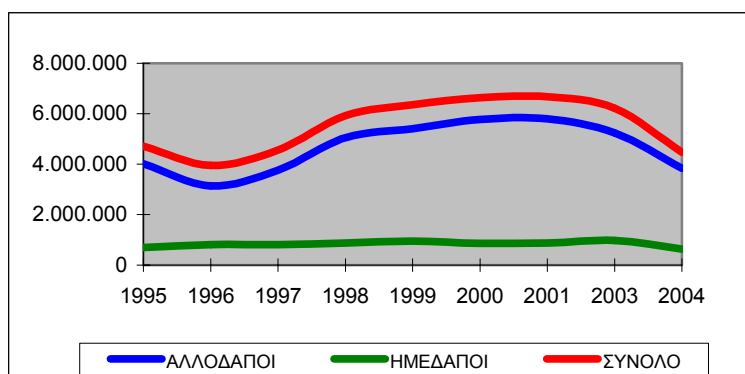
³⁴ Το 1995 στο Μητρώο Επιχειρήσεων της ΕΣΥΕ είναι καταγεγραμμένες 2.132 επιχειρήσεις του δευτερογενή τομέα. (Πηγή: ΕΣΥΕ Μητρώο Επιχειρήσεων 1995-2001)

³⁵ Πρόκειται για 32 λατομεία από τα οποία τα 17 εξάγουν λίθους για οικοδομική χρήση και τα 12 άμμο (ΕΣΥΕ 2002)

Αναφορικά με τα μεγέθη των επιχειρήσεων, πολύ λίγες είναι οι μονάδες που απασχολούν περισσότερα από 10 άτομα³⁶ και δημιουργούν τζίρο μεγαλύτερο των 200 χιλ. €. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αναφέρονται κυρίως στην απουσία ανταγωνιστικών δυνατοτήτων, στο περιορισμένο εύρος εξειδίκευσης, στη μη επαρκή ενσωμάτωση των αποτελεσμάτων της έρευνας και τεχνολογίας, στην υστέρηση σε τεχνολογικό και διοικητικό εκσυγχρονισμό κ.ά., που επαυξάνονται από παράγοντες όπως το μεταφορικό κόστος, οι ελλείψεις ειδικών υποδομών κλπ. Η φύση των επιχειρήσεων και η χαμηλή ανταγωνιστικότητά τους τις προσανατολίζει στην «εσωτερική» αγορά των νομών όπου είναι εγκαταστημένες.

Τριτογενής Τομέας – Τουρισμός

Η ΠΙΝ κατέχει εξέχουσα θέση στην τουριστική ανάπτυξη τόσο σε επίπεδο χώρας, όσο και σε μεσογειακό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το 2003 προσελκύει το 7% των αφίξεων, το 10% περίπου των διανυκτερεύσεων ημεδαπών και αλλοδαπών τουριστών της χώρας και παράλληλα συγκεντρώνει το 12% του αποθέματος των ξενοδοχειακών κλινών. Με βάση τα στοιχεία των συνολικών διανυκτερεύσεων (αλλοδαπών και ημεδαπών)³⁷ η τουριστική δραστηριότητα της Περιφέρειας διανύει μian ακόμη κυκλική πορεία με σημεία-καμπές τα έτη 1996 (3,9 εκατ.), 2001 (6,6 εκατ.) και 2004 (4,4 εκατ.). Η καμπύλη αυτή διαμορφώνεται (και λόγω μεγέθους – 85%) από τις διανυκτερεύσεις των αλλοδαπών οι οποίες χαρακτηρίζονται από τις παραπάνω αυξομειώσεις, ενώ η επισκεψιμότητα των ημεδαπών διακρίνεται μάλλον από σταθερότητα.

Σχήμα 1-6: Διανυκτερεύσεις Αλλοδαπών - Ημεδαπών τουριστών Π.Ι.Ν.

Από την επιμέρους χωρική ανάλυση των στοιχείων φαίνεται ότι (και λόγω μεγέθους) ο τουρισμός της Κέρκυρας επηρεάζεται εντονότερα και δυσμενέστερα από τις εξελίξεις, με το μερίδιό του να βαίνει μειούμενο, ακόμη και όταν σε απόλυτους αριθμούς αυξάνει (από το 75% της Π.Ι.Ν. το 1995 στο 55% το 2003). Η τουριστική δραστηριότητα χαρακτηρίζεται από μεγάλη ανισοκατανομή ενδοπεριφερειακά: Κέρκυρα (από παλαιότερα) και Ζάκυνθος (από τα μέσα της δεκαετίας του 1990) συγκεντρώνουν τα τελευταία 10 έτη περί το 88% των συνολικών διανυκτερεύσεων. Η Περιφέρεια διαθέτει 80.673 ξενοδοχειακές κλίνες (2004)³⁸, κατανομημένες σε 42.233 δωμάτια και 854 μονάδες Η ποσοστιαία

³⁶ Μόλις 11 μεταποιητικές επιχειρήσεις το 2002 με συνολική αξία πωλήσεων 24,4 εκατ. € (Πηγή: Οι Νομοί της Ελλάδος-2005)

³⁷ Πηγή: ΕΣΥΕ

³⁸ Πηγή: Ξ.Ε.Ε. 2005

μεταβολή που σημειώθηκε στις ξενοδοχειακές κλίνες διαχρονικά για τα έτη 1999-2004 ανέρχεται στο +32%³⁹. Το ξενοδοχειακό δυναμικό της Περιφέρειας εμφανίζει σημαντικές ποιοτικές και ποσοτικές διακυμάνσεις ανά νομό: οι νομοί Κέρκυρας και Ζακύνθου συγκεντρώνουν το 85% των τουριστικών κλινών της Περιφέρειας⁴⁰. Εξετάζοντας τα ποιοτικά χαρακτηριστικά διαπιστώνεται ότι το κέντρο βάρους των κλινών εντοπίζεται στις μεσαίες και χαμηλές κατηγορίες⁴¹. Ξενοδοχεία «5 αστέρων» διαθέτει μόνο η Κέρκυρα⁴². Άλλο διαρθρωτικό χαρακτηριστικό είναι η παρουσία μεγάλου αριθμού ξενοδοχειακών επιχειρήσεων μικρής δυναμικότητας που εντοπίζεται στις χαμηλές κατηγορίες. Πρόκειται για επιχειρήσεις οικογενειακού τύπου, που πιθανότατα στηρίζουν τον επιχειρηματικό σχεδιασμό στον ανταγωνισμό των τιμών και όχι της ποιότητας. Το ξενοδοχειακό δυναμικό συμπληρώνεται από ένα μεγάλο αριθμό ενοικιαζόμενων διαμερισμάτων και δωματίων, περί τις 3.118⁴³ επιχειρήσεις, που προσθέτουν άλλες 98.000 κλίνες, καθώς επίσης εστιατόρια (1.575 επιχειρήσεις), campings (26 χώροι με 2.044 θέσεις) κλπ.

Η μέση πληρότητα των ξενοδοχείων είναι αρκετά υψηλή και κυμαίνεται ανάμεσα στο 70-80% (+ 20% από μέση πληρότητα σε επίπεδο χώρας). Το στοιχείο αυτό θα πρέπει να συνεκτιμηθεί με την υψηλή συγκέντρωση του τουρισμού στους θερινούς μήνες, γεγονός το οποίο δημιουργεί πρόβλημα υπερφόρτωσης των υποδομών και αυξάνει τις πιθανότητες υποβάθμισης του περιβάλλοντος..

Η αναλογία στις διανυκτερεύσεις αλλοδαπών-ημεδαπών διαμορφώνεται σταθερά επί σειρά ετών στο 85-15 έναντι του 72-25 για τη χώρα. Όμως ενώ η Κέρκυρα και η Ζάκυνθος κινούνται λίγο πάνω από το μέσο όρο των αλλοδαπών, η Κεφαλληνία και ακόμη πιο έντονα η Λευκάδα στηρίζονται σε μεγάλο βαθμό στους ημεδαπούς τουρίστες. Το στοιχείο αυτό διαφοροποιεί σημαντικά τόσο τις χρηματικές εισροές όσο και τα επίπεδα θωράκισης των προορισμών από επικείμενες αιφνίδιες κρίσεις. Οι αλλοδαποί τουρίστες που επισκέπτονται τα Ιόνια Νησιά προέρχονται από τα χαμηλότερα οικονομικά στρώματα της δυτικής και βόρειας Ευρώπης μειώνοντας αισθητά το κατά κεφαλήν εισόδημα που δαπανάται. Αντίθετα, οι ημεδαποί τουρίστες έχουν ικανοποιητικά υψηλότερες δαπάνες κατά τη διάρκεια των διακοπών τους. Η παραπάνω διαπίστωση, ειδικά για τους δύο πρώτους νομούς θα πρέπει να συνδυαστεί με τη μεγάλη εξάρτηση από δύο ευρωπαϊκές χώρες προέλευσης των αλλοδαπών τουριστών (Βρετανία και Γερμανία).

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία των αφίξεων επισκεπτών στα αεροδρόμια, η μεγάλη αναλογία υπέρ των πτήσεων charter υποδηλώνει ότι ο τουρισμός των Ιονίων Νήσων στηρίζεται στον μαζικό, οργανωμένο τουρισμό μέσω τουριστικών πακέτων. Αυτό το είδος τυποποιημένου τουρισμού, με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του, μειώνει τις ευκαιρίες αποκόμισης ωφελειών από τον τόπο προορισμού. Στον τριτογενή τομέα, εκτός από την τουριστική δραστηριότητα συναντώνται το «εμπόριο», οι «μεταφορές», οι «χρηματοπιστωτικές εργασίες», οι «δημόσιες υπηρεσίες» και οι «λοιπές υπηρεσίες».

³⁹ Η Περιφέρεια διέθετε 60.896 ξενοδοχειακές κλίνες το 1999/2000 (546 ξενοδοχεία) έναντι 45.226 το 1992, αριθμός που ανήλθε στις 70.031 μετά από 2 χρόνια (2001), με μέσο αριθμό 90-110 κλινών ανά μονάδα.

⁴⁰ Στο νομό της Κερκύρας αναλογεί περίπου στο 55% των κλινών της περιφέρειας, στη Ζάκυνθο το 30% και στους νομούς Κεφαλληνίας και Λευκάδας το 10% και 5% αντίστοιχα.

⁴¹ 173 ξενοδοχειακές μονάδες 3* και 497 ξενοδοχειακές μονάδες 2*

⁴² Το 2004 υφίστανται 2.579 κλίνες κατανεμημένες σε 6 ξενοδοχειακές μονάδες 5 αστέρων, όλες στον νομό Κέρκυρας, που αναλογεί σε ποσοστό λιγότερο του 5% επί του συνόλου της χώρας

⁴³ Μητρώο Επιχ/σεων ΕΣΥΕ-2000

Όσον αφορά την εμπορική δραστηριότητα, που είναι και η πλέον σημαντική από κοινού με την τουριστική, αυτή καταγράφει τζίρους πολλαπλάσιους τόσο της πρωτογενούς και της μεταποιητικής, όσο και της τουριστικής⁴⁴. Συνολικά συγκεντρώνει περί τις 7.500 επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο χώρο της Περιφέρειας. Από αυτές, το 27% ασχολείται με το χονδρεμπόριο και το υπόλοιπο 73% με το λιανεμπόριο. Όσον αφορά τους τζίρους όμως, αυτοί κατανέμονται σχεδόν εξίσου μεταξύ των δύο μερών. Ένα σημαντικό κομμάτι του χονδρεμπορίου ασχολείται με το εμπόριο και την επισκευή αυτοκινήτων (38% των επιχειρήσεων με το 19% του τζίρου), ενώ από το λοιπό χονδρεμπόριο ξεχωρίζει αυτό των «τροφίμων και ποτών» (21% των επιχειρήσεων και το 49% του τζίρου). Το λιανεμπόριο δραστηριοποιεί περί τις 5.500 επιχειρήσεις από τις οποίες το 13% (14% του τζίρου) ασχολούνται με το λιανεμπόριο «τροφίμων και ποτών», το 22% (34%) με το λιανεμπόριο σε μη ειδικευμένα καταστήματα⁴⁵, το 28% (29% του τζίρου) με το λιανεμπόριο καινούργιων ειδών σε ειδικευμένα καταστήματα (ενδύματα, δερμάτινα είδη, έπιπλα, συσκευές είδη κιγκαλερίας, χαρτικά) και το 24% (13%) με λιανεμπόριο άλλων ειδών (κοσμημάτων και ρολογιών, φυτών, ειδών λαϊκής τέχνης, Η/Υ κλπ). Γενικά, ο μέσος τζίρος του χονδρεμπορίου κυμαίνεται στις 335 χιλ. €, ενώ αυτός του λιανικού εμπορίου στις 122 χιλ. €, από το οποίο διαπιστώνεται ότι ειδικά το πρώτο είναι αρκετά αναπτυγμένο και αποτελεί μια αρκετά προσοδοφόρα δραστηριότητα.

Υποδομές και Ποιότητα ζωής

Εκπαίδευση

Στην Περιφέρεια για το ακαδημαϊκό έτος 2004-2005, φοιτούσαν 27.473 μαθητές, καταμετρημένοι σε 337 σχολεία⁴⁶, ενώ το σύνολο των διδασκόντων ήταν 2.244 άτομα. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι το 12% του συνόλου των μαθητών της Περιφέρειας είναι αλλοδαποί (3.253 μαθητές)⁴⁷, ποσοστό μεγαλύτερο από το αντίστοιχο στο συνολικό πληθυσμό (12% έναντι 9%). Στο μαθητικό δυναμικό, συγκαταλέγονται 400 περίπου μαθητές με Αναπηρία (ΑΜΕΑ). Σύμφωνα με στοιχεία (2003) στη δημοτική εκπαίδευση η αναλογία των μαθητών ανά αίθουσα είναι 17,3 και η Περιφέρεια βρίσκεται ακριβώς στο ίδιο επίπεδο με τη χώρα. Επίσης, το σύνολο των Δημοτικών σχολείων λειτουργούν αποκλειστικά πρωί, χωρίς διπλοβάρδιες (το αντίστοιχο ποσοστό για το σύνολο της χώρας είναι 81,4%). Στα Γυμνάσια, η αναλογία μαθητών ανά αίθουσα είναι 23,2 και η Περιφέρεια βρίσκεται σε καλύτερο επίπεδο από την χώρα, όπου η αντίστοιχη αναλογία είναι 25,4. Όσον αφορά τέλος τα Γενικά Λύκεια, ο λόγος μαθητές ανά αίθουσα είναι 22,4 (ενώ στη χώρα είναι 24,4)⁴⁸.

Το κυριότερο πρόβλημα στον τομέα της εκπαίδευσης στην Περιφέρεια είναι η παλαιότητα των κτιρίων, καθώς ένα μεγάλο ποσοστό τους είναι κτισμένα πριν το 1970. Χαρακτηριστικό είναι επίσης ότι από το σύνολο των σχολείων, 62 (ποσοστό 18,4%) είναι συστεγαζόμενα⁴⁹.

⁴⁴ 1.339 εκατ.€ έναντι 5,3 του πρωτογενή, 111,8 της μεταποίησης και 466 των τουριστικών επιχειρήσεων (ξενοδοχεία-εστιατόρια)- Μητρώο Επιχειρήσεων ΕΣΥΕ 2002

⁴⁵ Στην κατηγορία αυτή υπερισχύουν τα μεγάλα καταστήματα γενικών πωλήσεων (12% του επιχειρήσεων λιανεμπορίου με το 24% του τζίρου), τα παντοπωλεία (7,5% με 6% αντίστοιχα) και τα περίπτερα

⁴⁶ Από το σύνολο των σχολείων, 11 είναι ειδικά (αθλητικά, μουσικά, ειδικής αγωγής) και 3 εσπερινά. Στον τομέα της ιδιωτικής εκπαίδευσης, λειτουργεί ένα ιδιωτικό Γυμνάσιο – Λύκειο στην Κέρκυρα με 39 και 75 μαθητές αντίστοιχα και με 20 και 19 οργανικές θέσεις προσωπικού.

⁴⁷ Αυτοί κατανέμονται κατά 46% στα σχολεία της Κέρκυρας, κατά 8% της Λευκάδας, 19% της Κεφαλληνίας και 27% της Ζακύνθου.

⁴⁸ ΠΔΕ Ιονίων, 2005.

⁴⁹ Όσον αφορά το καθεστώς ιδιοκτησίας, 92,1% των σχολείων είναι δημόσια, 4,4% παραχωρημένα και 3,5% μισθωμένα.

Όσον αφορά τις αίθουσες, διαπιστώνονται ανάγκες σε ειδικές αίθουσες (βιβλιοθήκες, εργαστήρια, αίθουσες πολλαπλών χρήσεων και γυμναστήρια) κυρίως στα δημοτικά και στα γυμνάσια. Επίσης λόγω της αύξησης των τμημάτων κατά 40% περίπου τα τελευταία 2 χρόνια⁵⁰, υπάρχουν ελλείψεις σε αίθουσες πληροφορικής και ξένων γλωσσών. Σε επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στην Περιφέρεια (Ν. Κέρκυρας) λειτουργεί το Ιόνιο Πανεπιστήμιο με έξι Σχολές – Τμήματα. Με τα πιο πρόσφατα στοιχεία (2006) ο αριθμός των εγγεγραμμένων φοιτητών ανέρχεται σε 2.444, από τους οποίους οι ενεργοί υπολογίζονται 1.700. Αντίστοιχα ο αριθμός των διδασκόντων ανέρχεται σε 78 μέλη ΔΕΠ όλων των βαθμίδων, καθώς και 90 συμβασιούχων. Τα προβλήματα του ιδρύματος αφορούν στις υποδομές, και κυρίως στο κτιριακό⁵¹.

Επίσης, από το 2003 στην Περιφέρεια λειτουργεί το ΤΕΙ Ιονίων Νήσων με έδρα το Αργοστόλι Κεφαλληνίας και έξι τμήματα. Στο ΤΕΙ Ιονίων Νήσων φοιτούν 2.100 φοιτητές και διδάσκουν 282 εκπαιδευτικοί (μόνιμοι και ωρομίσθιοι). Οι ανάγκες στο ΤΕΙ επικεντρώνονται στις εγκαταστάσεις των τμημάτων του ιδρύματος και σε εγκαταστάσεις διοικητικής μέριμνας.

Υγεία – Κοινωνική Πρόνοια

Οι Νομοί της ΠΙΝ καλύπτονται υγειονομικά με τη λειτουργία 5 Γενικών Νοσοκομείων (Γ.Ν.) στις έδρες των νομών και στο Ληξούρι, ενός Ειδικού Νοσοκομείου (Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Κέρκυρας – Ψ.Ν.Κ.), 8 Κέντρων Υγείας (Κ.Υ.)⁵² και 55 Περιφερειακών Ιατρείων (Π.Ι.)⁵³. Από πλευράς νοσηλευτικών κλινών η αναλογία 1 κλίνη προς 370 κατοίκους (212.984 κάτοικοι / 569 αναπτυσσόμενες κλίνες) ή 2,70 κλίνες ανά 1.000 κατοίκους, κατατάσσει τα Ιόνια Νησιά σε μια από τις χαμηλές θέσεις πανελλαδικά (στην 8^η θέση από 13⁵⁴). Η μειονεκτικότητα αυτή είναι ιδιαίτερα έντονη σε ορισμένους νομούς με ακραία περίπτωση το Ν. Κέρκυρας (1,97 κλίνες ανά 1.000 κατοίκους). Όμως, παρά το γεγονός της ανεπάρκειας κλινών σε σχέση με τον πληθυσμό, η πληρότητα παραμένει χαμηλή⁵⁵. Αν ληφθεί δε υπόψη ότι και η Μέση Διάρκεια Νοσηλείας (Μ.Δ.Ν.) μακροπρόθεσμα μειώνεται, λόγω των επιστημονικών και τεχνολογικών εξελίξεων, συνάγεται ότι και η πληρότητα θα συνεχίσει να μειώνεται, με αποτέλεσμα να υπο-χρησιμοποιούνται οι αναπτυσσόμενες υποδομές. Εντούτοις, πρέπει να σημειωθεί ότι κατά την τουριστική περίοδο που ο πληθυσμός της Περιφέρειας τουλάχιστον διπλασιάζεται, οι τιμές κάλυψης ξεπερνούν το 90%.

Όσον αφορά τα Κ.Υ. και Π.Ι. και λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Περιφέρειας, φαίνεται ότι είναι ικανοποιητικά χωροθετημένα. Ορισμένα από τα Κ.Υ. (π.χ. Ιθάκης, Παξών, Βασιλικής, Σάμης) παρουσιάζουν ελλείψεις ως προς τον αριθμό και το είδος των εργαστηρίων τους, με αποτέλεσμα να υπάρχει ανάγκη διακομιδής των ασθενών σε άλλες περιοχές ή ακόμα και άλλα νησιά για τη διεξαγωγή εξετάσεων. Η ενίσχυση της λειτουργίας των Κ.Υ αναμένεται ότι θα συμβάλει

⁵⁰ Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Περιφέρειας Ιονίων Νήσων (2005)

⁵¹ Το Πανεπιστήμιο διαθέτει οικόπεδο επί του οποίου είναι δυνατό να ανεγερθούν δύο κτίρια, 4000 και 2000 τμ2 αντίστοιχα,.

⁵² Τα 7 από τα 8 Κ.Υ. αριθμούν 42 κλίνες – ΕΣΥΕ 2003.

⁵³ Από τα Κ.Υ., 2 στον Νομό Κέρκυρας (Κ.Υ. Λευκίμης και Κ.Υ. Παξών), 1 στο Νομό Λευκάδας (Κ.Υ. Βασιλικής) και 1 στο Νομό Κεφαλληνίας (Κ.Υ. Ιθάκης) βρίσκονται σε απόσταση μεγαλύτερη της μιας ώρας από τα αντίστοιχα Γ.Ν. των νομών. Από τα Π.Ι., 3 στο Νομό Κέρκυρας και 3 στο Νομό Λευκάδας είναι άγονα με μεγάλες δυσκολίες πρόσβασης στα Γ.Ν. ιδιαίτερα κατά τους χειμερινούς μήνες.

⁵⁴ Επιχειρησιακό Σχέδιο ΠΕΣΥΠ Ιονίων Νήσων, 2003.

⁵⁵ Το ποσοστό κάλυψης (57,5% χωρίς το Ψ.Ν.Κ.) δεν είναι ιδιαίτερα μεγάλο και κατατάσσει την Περιφέρεια στη μέση περίπου θέση πανελλαδικά.

και στην αποσυμφόρηση των εξωτερικών ιατρείων των Γενικών Νοσοκομείων ενώ ταυτόχρονα η ενδυνάμωση της προληπτικής ιατρικής θα επιτρέψει τη μείωση της ζήτησης υπηρεσιών υγείας.

Η αναλογία Νοσοκομειακού Ιατρού ανά κλίνη νοσηλείας (εξαιρουμένου του Ψ.Ν.Κ.) είναι 1 γιατρός προς 2,74 κλίνες, ενώ η αναλογία νοσηλευτικού προσωπικού προς κλίνες είναι 1:0,86 κλίνες και χαρακτηρίζονται ιδιαίτερα χαμηλές συγκρινόμενες με αυτές της υπόλοιπης χώρας⁵⁶. Ανά 1000 κατοίκους αντιστοιχούν 2,70 νοσοκομειακές κλίνες, 2,31 νοσηλευτές και 0,98 νοσοκομειακοί γιατροί.

Σε κάθε περίπτωση, τα Νομαρχιακά Νοσοκομεία της Περιφέρειας δεν είναι αρκετά εξοπλισμένα και ειδικευμένα για να καλύψουν όλες τις ανάγκες των ασθενών, με αποτέλεσμα να είναι απαραίτητες οι διακομιδές προς μεγαλύτερα θεραπευτήρια (Ιωάννινα, Πάτρα, Αθήνα). Υπό κατασκευή βρίσκονται τα νέα Νομαρχιακά Νοσοκομεία Κερκύρας και Ζακύνθου.

Όσον αφορά τις υπόλοιπες δομές υγείας στην Περιφέρεια, οι υπηρεσίες ψυχικής υγείας που επικεντρώνονται στην Κέρκυρα, μεταρρυθμίζονται σταδιακά, με βάση το σχέδιο από-ασυλοποίησης «ΨΥΧΑΡΓΩΣ» και μέρος τους ενσωματώνεται στο γενικό σύστημα υγείας (ψυχιατρικά τμήματα και ψυχιατρικά εξωτερικά ιατρεία στα Γενικά Νοσοκομεία), ενώ παράλληλα αναπτύσσονται και λειτουργούν αποκεντρωμένες υπηρεσίες ψυχικής υγείας, με στόχο την κάλυψη των σχετικών αναγκών σε τοπικό επίπεδο, καθιστώντας τα άτομα που πάσχουν ενεργά μέλη των οικογενειών και των κοινοτήτων στις οποίες ανήκουν. Ειδικότερα, λειτουργούν 3 προστατευόμενα διαμερίσματα και 2 οικοτροφεία, 3 ξενώνες και το Νοσοκομείο Ημέρας, ενώ σε φάση υλοποίησης από το Ψ.Ν.Κ. βρίσκεται η ίδρυση και λειτουργία κινητής μονάδας και η λειτουργία του Κέντρου Ψυχικής Υγείας και Ιατροπαιδαγωγικού Κέντρου στην Κέρκυρα.

Σχετικά με τις υπόλοιπες **προνοιακές δομές**, αξιοσημείωτη είναι η λειτουργία σημαντικού αριθμού κοινωνικών προγραμμάτων για τα παιδιά και τους ηλικιωμένους, που ενισχύονται από το Γ' ΕΠ, προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσβαση των γυναικών στην αγορά εργασίας, καθώς και άλλων κοινωνικών δομών, η διευκόλυνση και διασφάλιση της λειτουργίας των οποίων και στο μέλλον αποτελεί σημαντική αναγκαιότητα.

Προσπελασιμότητα

(1) Ένταξη στα ευρύτερα δίκτυα Μεταφορικών συνδέσεων

Ο τομέας των μεταφορών αποτελεί κρίσιμο παράγοντα καθώς εκτός από την εξυπηρέτηση «εσωτερικών», ενδότερων αναγκών επικοινωνίας, προσδιορίζει ή υποστηρίζει την εξωστρέφειά και την ελκυστικότητά του. Από την άποψη αυτή, ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την περιοχή του Ιονίου αποκτούν :

- Ο θαλάσσιος άξονας Αδριατικής-Ιονίου –Ανατολικής Μεσογείου που προωθείται στο πλαίσιο των Διευρωπαϊκών Δικτύων⁵⁷, Η αξιοποίησή του, παρότι αφορά κυρίως τις βασικές δυτικές πύλες της χώρας, δηλαδή τους λιμένες Ηγουμενίτσας και Πάτρας, υπό προϋποθέσεις μπορεί

⁵⁶ Σχετικά με το προσωπικό των νοσοκομείων, σύμφωνα με τα τρέχοντα στοιχεία της ΔΥΠε 2005), το ποσοστό κάλυψης των οργανικών θέσεων ανέρχεται σε 70,5% χωρίς το Ψ.Ν.Κ και σε 65,1% συνυπολογιζόμενου του Ψ.Ν.Κ.

⁵⁷ Ο Θαλάσσιος άξονας - διάδρομος της Αδριατικής-Ιονίου παρουσιάζει ενδιαφέρον σε κοινοτική κλίμακα λόγω του γεγονότος ότι περιλαμβάνει δύο κράτη- μέλη την Ελλάδα και την Ιταλία. Επίσης αποκτά στρατηγική σημασία λόγω του ρόλου που διαδραματίζει στις εξωτερικές οικονομικές σχέσεις της Ένωσης τόσο με τα Βαλκάνια όσο και για τις επικοινωνίες με τη Μέση Ανατολή.

να δημιουργήσει θετική επίδραση και ευκαιρίες για βασικούς λιμένες των Ιονίων Νησιών, ιδιαίτερα δε στη μαζική διακίνηση επιβατών⁵⁸.

- Ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την ΠΙΝ έχουν οι υλοποιούμενοι χερσαίοι άξονες, όπως η Εγνατία οδός που καταλήγει στο λιμάνι της Ηγουμενίτσας και συντομεύει σημαντικά το χρόνο επικοινωνίας με το βορειο-ελλαδικό χώρο και η Ιόνια οδός, που ουσιαστικά και υπό την προϋπόθεση της δημιουργίας των απαιτούμενων συνδέσεων, θα λειτουργήσει (πέραν των άλλων) και ως χερσαίος άξονας ενδο-επικοινωνίας της Περιφέρειας σε συνδυασμό βέβαια με τις λειτουργούσες «οριζόντιες» θαλάσσιες συνδέσεις.

Σημαντικός παράγοντας για τη βελτίωση των ενδο-περιφερειακής εμβέλειας μεταφορών, αποτελεί η ενίσχυση της λειτουργικότητας του περιφερειακού άξονα βορρά-νότου, που μέσω ενός συστήματος συντονισμένων χερσαίων, θαλάσσιων και εναέριων μεταφορών, θα διευκολύνει την επικοινωνία από το βορειότερο μέρος της Κέρκυρας έως το νοτιότερο της Ζακύνθου. Στο σύστημα αυτό εντάσσονται τόσο οι χερσαίοι οδικοί άξονες Β-Ν των τεσσάρων μεγαλύτερων νησιών, όσο και οι λιμένες περιφερειακής εμβέλειας, καθώς και τα αεροδρόμια της Περιφέρειας, του Ακτίου συμπεριλαμβανομένου. Η δια-περιφερειακή σύνδεση με τις απέναντι ηπειρωτικές Περιφέρειες και κέντρα (πάλι μέσω ενός συστήματος συνδυασμένων θαλάσσιων και χερσαίων συνδέσεων), πέραν αυτού του στόχου, στην ουσία προσφέρει μια παράλληλη δυνατότητα ενδο-περιφερειακής επικοινωνίας, μέσω «οριζόντιων» θαλάσσιων συνδέσεων και «κάθετων» χερσαίων ηπειρωτικών⁵⁹.

(2) Τα υποσυστήματα Μεταφορικής Υποδομής της ΠΙΝ

Οδικό δίκτυο και χερσαίες μεταφορές

Το οδικό δίκτυο της Περιφέρειας μπορεί να ιδωθεί σε περισσότερα του ενός επίπεδα:

- Το κεντρικό αξονικό δίκτυο Β-Ν σε κάθε νησί που συνδέει τα άκρα κάθε νησιού με το κύριο αστικό-διοικητικό κέντρο και με τα μεγαλύτερα λιμάνια και αεροδρόμια.
- Τις επιμέρους συνδέσεις που διευκολύνουν την πρόσβαση στο βασικό άξονα, σε άλλα λιμάνια, αλλά και τις συνδέσεις των τοπικών κέντρων.
- Τις επιπλέον αναγκαίες συνδέσεις που σχετίζονται με τη διευκόλυνση πρόσβασης στις τουριστικά αναπτυγμένες παραλιακές περιοχές.
- Το απαραίτητο οδικό δίκτυο για την επικοινωνία των απομονωμένων περιοχών (ορεινές περιοχές, μικρά νησιά).

Το βασικό οδικό δίκτυο που συνδέει τους οικισμούς και τις πόλεις της Περιφέρειας, έχει περίπου τα ίδια χαρακτηριστικά σε όλους τους νομούς. Ως κύρια προβλήματα του καταγράφονται η διέλευση οδικών αξόνων μέσα από οικισμούς, το ανεπαρκές πλάτος των οδικών αξόνων, η μη ικανοποιητική κατάσταση του οδοστρώματος, τα ανεπαρκή γεωμετρικά χαρακτηριστικά της χάραξης των αξόνων, η ελλιπής σήμανση, η ανεπάρκεια φωτισμού έξω από τους οικισμούς, οι ελλείψεις στην κατασκευή

⁵⁸ Πηγή: *Motorways of the Sea as Part of the revised TEN-T- Γ. Αύφαδοπούλου*

⁵⁹ Εκτός των άλλων εδώ εντάσσεται και ο παραλιακός οδικός άξονας Ηγουμενίτσα-Πρέβεζα-κλπ

τεχνικών έργων, και οι ελλείψεις στην υποδομή οδικής ασφάλειας, παρά τις βελτιώσεις που επιχειρήθηκαν έως σήμερα. Σημαντικά επίσης προβλήματα παρουσιάζονται σε κομβικούς οικισμούς ή στα αστικά κέντρα όπου δεν υπάρχουν παρακαμπτήριες οδοί και στα δημοτικά δίκτυα λόγω της πολεοδομικά ανοργάνωτης διάρθρωσης.

Το συνολικό μήκος του οδικού δικτύου, που είναι ένα από τα πυκνότερα της χώρας, υπολογίζεται περί τα 5.233 χιλιόμετρα⁶⁰, και κατανέμεται κατά 18% στη Ζάκυνθο, 41% στην Κέρκυρα, 28% στην Κεφαλληνία και 12% στη Λευκάδα.

Λιμάνια και Θαλάσσιες Μεταφορές

Τα υφιστάμενα λιμάνια κατά βάση εξυπηρετούν κυρίως την επιβατική κίνηση και την κίνηση των σκαφών αναψυχής και διακρίνονται σε διάφορες κατηγορίες με βάση το έργο που επιτελούν. Το σημαντικότερο λιμάνι της Περιφέρειας είναι το λιμάνι της Κέρκυρας (εθνικής σημασίας), το οποίο έχει σημαντική κίνηση σκαφών και επιβατών. Στο Νομό Κέρκυρας, υπάρχει το λιμάνι της Λευκίμμης που παρέχει τη σύνδεση της Νότιας Κέρκυρας με την ηπειρωτική Ελλάδα μέσω Ηγουμενίτσας, το λιμάνι της Κασσιόπης που αναμένεται να λειτουργήσει ως διασυνорιακό, με σύνδεση με την Αλβανία, μικρά λιμάνια στα Διαπόντια νησιά που διασφαλίζουν την τοπική συγκοινωνία, όπως και τα λιμάνια των Παξών. Τέλος στο κέντρο της ανατολικής ακτογραμμής της Κέρκυρας, στη θέση Γουβιά, λειτουργεί μαρίνα (800 θέσεων) η οποία διαθέτει όλες τις εξυπηρετήσεις.

Στο Νομό Λευκάδος υπάρχει το λιμάνι της Λευκάδας, που λόγω της ιδιομορφίας του νομού (συνδέεται με πλωτή γέφυρα με τις απέναντι ηπειρωτικές ακτές) λειτουργεί κυρίως ως σταθμός ανεφοδιασμού σκαφών αναψυχής. Το λιμάνι του Νυδρίου εξυπηρετεί κυρίως τακτικές τοπικές ακτοπλοϊκές γραμμές και κατά τη θερινή περίοδο διακινεί σημαντικό φορτίο με μικρά κυρίως πλοία, ενώ από το λιμάνι της Βασιλικής εκτελούνται εποχιακά δρομολόγια προς Κεφαλληνία και Ιθάκη. Στην πόλη της Λευκάδας λειτουργεί η προσφάτως κατασκευασθείσα Μαρίνα, 482 θέσεων.

Κύρια λιμάνια της Κεφαλληνίας είναι το Αργοστόλι, ο Πόρος, η Σάμη και το Ληξούρι. Ο Πόρος και η Σάμη είναι τα σημαντικότερα λιμάνια του νησιού που διασφαλίζουν τη σύνδεσή του με την ηπειρωτική χώρα μέσω Πάτρας και Κυλλήνης, ενώ το λιμάνι του Αργοστολίου εξακολουθεί να είναι ένα εμπορευματικό και επιβατικό λιμάνι. Τέλος, στην Ιθάκη, κύριο λιμάνι είναι το Βαθύ στην ανατολική πλευρά του νησιού.. Στο Αργοστόλι έχουν κατασκευασθεί οι λιμενικές εγκαταστάσεις Μαρίνας 190 θέσεων.

Ο Νομός Ζακύνθου διαθέτει ένα βασικό λιμάνι, το οποίο εξυπηρετεί όλη την επιβατική και εμπορευματική κίνηση με την Κυλλήνη σημειώνοντας σημαντικούς φόρτους.

Οι ανάγκες των λιμένων αυτών σε συμπληρωματικές υποδομές συναρτώνται με το ρόλο που καλούνται να έχουν στο τοπικό, περιφερειακό και διεθνές σύστημα μεταφορών και μάλιστα υπό το πρίσμα της αυξανόμενης σημασίας που αποδίδεται στην ενίσχυση των θαλάσσιων μεταφορών και της προβλεπόμενης λειτουργίας θαλάσσιων «αυτοκινητόδρομων».

⁶⁰ ΕΣΥΕ(Στατιστική Συγκοινωνιών)-ΥΠΕΣ

Αεροδρόμια και αεροπορικές μεταφορές

Αεροδρόμια διαθέτουν όλες οι πρωτεύουσες των νομών πλην της Λευκάδας. Ο Κρατικός Αερολιμένας Κέρκυρας «Ιωάννης Καποδίστριας» αποτελεί ένα διεθνές αεροδρόμιο χωροθετημένο πολύ κοντά στην πόλη της Κέρκυρας, με ικανότητα εξυπηρέτησης 1.500 επιβατών σε ώρα αιχμής⁶¹ και έχει ήδη ενταχθεί στα αεροδρόμια Κοινοτικού ενδιαφέροντος. Τα αεροδρόμια της Κεφαλληνίας (9 χλμ. ΝΑ του Αργοστολίου) και της Ζακύνθου (στην περιοχή Καλαμάκι, σε απόσταση 5 χλμ. από την πόλη) είναι επίσης σημαντικά αεροδρόμια δυνάμενα να δεχθούν διεθνείς πτήσεις. Ο Νομός Λευκάδας δεν διαθέτει αεροδρόμιο αλλά εξυπηρετείται από το αεροδρόμιο του Ακτίου, το οποίο απέχει 18 χλμ. από την πόλη και είναι και στρατιωτικό. Τα ποσοστά των δρομολογίων εξωτερικού είναι πολύ περισσότερα σε σχέση με του εσωτερικού σε όλα τα αεροδρόμια, με εξαίρεση την Κεφαλληνία. Επίσης ο αριθμός των έκτακτων δρομολογίων που αφορούν πτήσεις charters είναι εμφανώς μεγαλύτερος των τακτικών δρομολογίων και υποδηλώνει οργανωμένα τουριστικά «πακέτα». Επίσης, τα τελευταία χρόνια λειτουργεί ενδοπεριφερειακή αεροπορική γραμμή που συνδέει με σταθμούς τα αεροδρόμια Κέρκυρας, Ακτίου, Κεφαλληνίας και Ζακύνθου, με δρομολόγια δύο φορές τη βδομάδα με επέκταση προς Αθήνα και Θεσσαλονίκη, ενώ πρόσφατα έχουν αναπτυχθεί οι γραμμές Κέρκυρα-Πάτρα, Κέρκυρα-Ιωάννινα και Κέρκυρα-Παξοί με την χρήση υδροπλάνων. Τέλος, η Περιφέρεια διαθέτει 4 ελικοδρόμια στα μικρά νησιά Ερείκουσα, Οθωνοί, Παξοί (στα διοικητικά όρια της Κοινότητας Γαΐου) και στην Ιθάκη.

Η πληθώρα των αναγκαίων συνδυασμών και μέσων για την ενδο-περιφερειακή και δια-περιφερειακή επικοινωνία, που σε μεγάλο βαθμό οφείλεται στον κατακερματισμό του χώρου, σε συνδυασμό με τις ευρύτερης εμβέλειας εξελίξεις στον τομέα των μεταφορών που αγγίζουν την περιοχή των Ιονίων, δημιουργούν μια συνολική κατάσταση η οποία επιδεινώνεται από την έλλειψη μιας μακροπρόθεσμης ιεράρχησης και επιμερισμού ρόλων όσον αφορά στους κόμβους και τα δίκτυα επικοινωνιών.

Έρευνα (E & A), Καινοτομία, Κοινωνία της Πληροφορίας (ΚτΠ)

(1) Έρευνα (E & A)

Με βάση την περιφερειακή κατανομή συντελεστών Έρευνας & Ανάπτυξης, διαπιστώνεται ότι πέραν της αναμενόμενης συγκέντρωσης δυναμικού και πόρων E&A στις δύο μητροπολιτικές Περιφέρειες, υπάρχει σημαντική διάχυση των συντελεστών της E&A στις λοιπές Περιφέρειες η οποία συνδέεται με την λειτουργία διοικητικών αρχών, καθώς και πανεπιστημιακών και ερευνητικών ιδρυμάτων κατά περιοχή. Όμως η Περιφέρεια των Ιονίων Νησιών εμφανίζει εξαιρετικά χαμηλές επιδόσεις σε όλες τις μεταβλητές, που ως συμμετοχή στα εθνικά μεγέθη κυμαίνονται χαμηλότερα της μίας ποσοστιαίας μονάδας.

(2) Καινοτομία

Όσον δε αφορά την Καινοτομία, σύμφωνα με τα στοιχεία του «Ευρωπαϊκού Πίνακα Αποτελεσμάτων για την Καινοτομία», η Περιφέρεια των Ιονίων Νησιών κατατάσσεται στην τελευταία θέση σύμφωνα με όλους τους σύνθετους δείκτες στο σύνολο των 13 ελληνικών Περιφερειών. Τα πρώτα ουσιαστικά βήματα για την ανάπτυξη της Καινοτομίας στην Περιφέρεια Ιονίων Νησιών, πραγματοποιούνται την τρέχουσα περίοδο 2003-2007 στο πλαίσιο της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας «**Καινοτόμες Ενέργειες**

⁶¹ Το 2001 η επιβατική κίνηση ανήλθε σε 2.230.000 επιβάτες

2000-2006», μέσω του προγράμματος «Καινοτομία στα Ιόνια Νησιά - Innovation in the Ionian Islands (3I)».

(3) Κοινωνία της Πληροφορίας (ΚτΠ)

Όσον αφορά την «Κοινωνία της Πληροφορίας», από έρευνα⁶² που πραγματοποιήθηκε στην ΠΙΝ, σχετικά με τη χρήση νέων τεχνολογιών Πληροφορικής και Διαδικτύου από τους ιδιώτες, συνάγεται ότι:

- Πρόσβαση σε Ηλεκτρονικό Υπολογιστή έχουν 2 στους 10 πολίτες (το ποσοστό ήταν πολύ μικρότερο πριν το 1998).
- Από τους μη έχοντες πρόσβαση σε Η/Υ, ο 1 στους 10 μόνο έχει σα στόχο να αποκτήσει άμεσα Η/Υ.
- Η πρόσβαση στο Internet για την Π.Ι.Ν. φθάνει στο 14%, ενώ σαν βασικοί λόγοι που το υπόλοιπο ποσοστό δεν έχει πρόσβαση είναι ότι: α) θεωρεί ότι δεν το χρειάζεται και β) δε γνωρίζει τη χρήση του.
- Ο μέσος πολίτης θεωρεί ακριβή τη δυνατότητα πρόσβασης στο Internet.
- Οι πιο προσφιλείς χρήσεις του Internet στην Π.Ι.Ν. είναι η αναζήτηση πληροφοριών και η ψυχαγωγία.
- Το ποσοστό των πολιτών που έχει πρόσβαση στο Internet και τη χρησιμοποιεί για να αγοράζει προϊόντα, είναι πολύ μικρό (περίπου 2,5%). Καταγράφεται όμως μία πρόθεση για να πράξουν κάτι τέτοιο καθώς ένας στους δύο απαντά θετικά στο αν προτίθεται να αγοράσει προϊόντα μέσω Internet.
- Από ανάλογη έρευνα για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις της Περιφέρειας, προέκυψε το βασικό συμπέρασμα ότι είναι λίγες οι επιχειρήσεις της περιοχής που διαθέτουν εξοπλισμό επίκαιρο τεχνολογικά. Η πλειοψηφία όμως αυτών που διαθέτουν ανάλογο εξοπλισμό, παρακολουθούν τις εξελίξεις και ανανεώνουν την υποδομή τους. Ο εξοπλισμός αυτός αυξάνεται και παρουσιάζεται αναβαθμισμένος στις επιχειρήσεις που είναι συνδεδεμένες με το Internet (μία στις δύο επιχειρήσεις που διαθέτουν υπολογιστική υποδομή, έχουν πρόσβαση στο Internet).
- Η σημερινή κατάσταση στην Περιφέρεια όσον αφορά την εφαρμογή των ΤΠΕ και το βαθμό πληρότητας και αξιοποίησής τους εμφανίζει πολλές και σημαντικές αδυναμίες, σε θέματα που αποτελούν προϋποθέσεις για την αποτελεσματική υλοποίηση έργων της ΚτΠ και σχετίζονται κυρίως με την ανάπτυξη βασικών υποδομών και το ανθρώπινο δυναμικό:

Πολιτισμός

Το κοινό ιστορικό και πολιτιστικό παρελθόν συγκροτούν την ταυτότητα της Περιφέρειας, χωρίς όμως να προστατεύονται και να αναδεικνύονται με μια περιφερειακή διάσταση ως ένα δίκτυο Ιόνιου πολιτισμού. Εκτός από την υψηλή της αισθητική αξία, η πολιτιστική κληρονομιά σε συνδυασμό με τα ποικίλα τοπία, αποτελούν έναν από τους βασικούς και με δυνατότητες αξιοποίησης, παράγοντες ανάδειξης της Περιφέρειας.

⁶² Η έρευνα διεξήχθη το Νοέμβριο του 2000 από την εταιρία DATARC για λογαριασμό του EAITY

Μεταξύ των πιο αξιόλογων μνημείων της Περιφέρειας κατατάσσονται τα κάστρα και τα φρούρια που εντοπίζονται κυρίως στις έδρες των τεσσάρων νομών. Αξιόλογη είναι επίσης η παρουσία μονών και εκκλησιών, άλλων μνημείων, καθώς και δημοσίων κτιρίων, μέσω των οποίων εισήχθη για πρώτη φορά ο νέο-κλασικισμός στον ελληνικό χώρο.

Σημαντικό μέρος του οικιστικού αποθέματος και της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής των νησιών έχει δεχθεί σοβαρό πλήγμα από τον καταστροφικό σεισμό του 1953, ιδιαίτερα στις μεγάλες πόλεις της περιοχής, με εξαίρεση την πόλη της Κέρκυρας. Σήμερα, στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων υπάρχουν συνολικά 69 παραδοσιακοί οικισμοί, εκ των οποίων 33 βρίσκονται στο Νομό Κέρκυρας, 5 στο Νομό Λευκάδας και 31 στο Νομό Κεφαλληνίας, και ιστορικά οικιστικά σύνολα, σημαντικότερο των οποίων είναι η παλιά πόλη της Κέρκυρας, για την οποία έχει ξεκινήσει η διαδικασία προς την UNESCO για την ανάδειξή της ως Μνημείο της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Επίσης η Περιφέρεια διαθέτει 18 σημαντικά μουσεία (αρχαιολογικά, βυζαντινά, ιστορικά-λαογραφικά, ναυτικά, φυσικής ιστορίας κ.α.), καθώς και αξιόλογους αρχαιολογικούς χώρους.

Όμως πέραν από τα υλικά στοιχεία-μνημεία, υπάρχουν και τα «άυλα» στοιχεία του επανησιακού πολιτισμού: τα καλλιτεχνικά δημιουργήματα, τα ήθη και τα έθιμα των ανθρώπων, η επανησιακή λογοτεχνία, η μουσική, η ζωγραφική, η αρχιτεκτονική, ο ιστορικός πλούτος που καταγράφεται στο σπάνιο αρχαιολογικό υλικό κ.ά.

Φυσικό περιβάλλον

(1) Διαχείριση απορριμμάτων

Λόγω της νησιωτικότητας, η αντιμετώπιση του θέματος γίνεται σε επίπεδο νομού και στη λογική αυτή κινείται και ο περιφερειακός σχεδιασμός.

Στο Νομό Κέρκυρας, λειτουργεί ένας ΧΥΤΑ στη θέση Ακροκέφαλος Τεμπλονίου, ο οποίος ενώ αρχικά ήταν σχεδιασμένος να καλύπτει τις ανάγκες του Δήμου Κερκυραίων τελικά εξυπηρετεί και τους περιφερειακούς Δήμους. Ένας ακόμη ΧΥΤΑ στη νότια Κέρκυρα χρηματοδοτείται από το Ταμείο Συνοχής. Πολλές περιοχές εξυπηρετούνται ακόμα από Χώρους Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Αποβλήτων (ΧΑΔΑ)⁶³. Προγράμματα περιορισμού των στερεών απορριμμάτων στην πηγή και ανακύκλωσης έχουν ξεκινήσει (με ιδιωτική πρωτοβουλία), δεν κινούνται όμως με ιδιαίτερη επιτυχία. Στο Νομό Λευκάδας υπάρχει μόνο ένας μικρός ΧΥΤΑ στο Μεγανήσι. Το νησί της Λευκάδας κάνει χρήση των ΧΑΔΑ σε ευρεία κλίμακα, προκειμένου να αντιμετωπίσει το πρόβλημα των απορριμμάτων. Στον Νομό εξετάζεται η εξυπηρέτηση του νησιού από ΧΥΤΑ στον Νομό Αιτωλοακαρνανίας.

Στο Νομό Κεφαλληνίας υπό την Διαδημοτική Επιχείρηση Καθαριότητας και Προστασίας Περιβάλλοντος λειτουργεί σύγχρονος ΧΥΤΑ στη θέση Ζόλα (επαρχία Παλικής), στη θέση παλιάς χωματερής. Ο ΧΥΤΑ καλύπτει τις ανάγκες όλου του νησιού, έχει δε τη δυνατότητα να καλύπτει και τις ανάγκες της Ιθάκης τουλάχιστον για 10 ακόμα χρόνια (μέχρι το 2015). Η επέκτασή του χρηματοδοτείται ήδη από το Ταμείο Συνοχής. Ως προς την αξιοποίηση των στερεών αποβλήτων υπάρχει μόνο μια ιδιωτική επιχείρηση βιο-αποδόμησης του οργανικού κλάσματος των αποβλήτων (στα οποία συμπεριλαμβάνονται και φύκια που συλλέγονται από τις ακτές).

⁶³ Σημειώνεται ότι μέχρι πρόσφατα λειτουργούσαν 2 ΧΑΔΑ στο Τεμπλόνη (Δήμος Κερκυραίων), η αποκατάσταση των οποίων προβλέπεται με χρηματοδότηση του Ταμείου Συνοχής.

Στη Ζάκυνθο υπό τον Σύνδεσμο Καθαριότητας Δήμων ν. Ζακύνθου λειτουργεί ΧΥΤΑ στη θέση Βύθακα- Γρυπαρέικα της πρώην Κοινότητας Βασιλικού, που εξυπηρετεί όλο το νησί και θεωρείται κορεσμένος. Τέλος, στη Ζάκυνθο λειτουργεί το Κέντρο Ανακύκλωσης Νομού Ζακύνθου, το οποίο διαχειρίζεται κυρίως χαρτί και γυαλί.

(2) Υγρά απόβλητα

Σύμφωνα με το άρθρο 7 της ΚΥΑ 5673/400/97 μέχρι το τέλος του 2005 πρέπει να υποβληθούν σε δευτεροβάθμια βιολογική επεξεργασία τα λύματα των οικισμών με ισοδύναμο πληθυσμό άνω των 10.000 κατοίκων καθώς και τα λύματα οικισμών άνω των 2.000 κατοίκων τα οποία απορρίπτονται σε γλυκά νερά και εκβολές ποταμών.

Όσον αφορά το Νομό Κερκύρας, στις ανωτέρω περιπτώσεις εμπίπτει ο Δήμος Κερκυραίων και η Λευκίμμη. Στον πρώτο λειτουργεί Βιολογικός Καθαρισμός (ΒΙΟΚΑ), ενώ από το Ταμείο Συνοχής χρηματοδοτούνται περαιτέρω επεκτάσεις των δικτύων στους περιστατικούς οικισμούς. Στη Λευκίμμη υπάρχει μονάδα ΒΙΟΚΑ που είναι σε θέση να δέχεται βοθρολύματα, καθώς και δίκτυο αποχέτευσης το οποίο τώρα επεκτείνεται με χρηματοδότηση από το Ε.Π.ΠΕΡ. Συνολικά, η ανατολική ακτή του Νομού Κέρκυρας εξυπηρετείται από ΒΙΟΚΑ, σε αντίθεση με τη δυτική και κάποιους εσωτερικούς οικισμούς. Επίσης, σε πολλές περιπτώσεις, παρά το γεγονός ότι υπάρχει ή προβλέπεται να κατασκευαστεί ΒΙΟΚΑ, αυτός δε συνδέεται με δίκτυα αποχέτευσης για όλες τις προς εξυπηρέτηση περιοχές.

Στο Νομό Λευκάδας υποχρέωση λειτουργίας ΒΙΟΚΑ απορρέει μόνο για το Δήμο Λευκάδας, όπου λειτουργεί αντίστοιχη μονάδα ΒΙΟΚΑ, για τον οποίον όμως είναι απαραίτητη η αλλαγή του χώρου διάθεσης. Συνολικά δε προκύπτει ότι καλύπτονται οι ανάγκες ως προς τη διαχείριση των υγρών αποβλήτων της ανατολικής, τουριστικά αναπτυσσόμενης πλευράς της νήσου.

Στο Νομό Κεφαλληνίας λειτουργούν ΒΙΟΚΑ σύμφωνα με τις υποχρεώσεις, για την αποχέτευση των πόλεων του Αργοστολίου και του Ληξουρίου, ενώ στη Σάμη κατασκευάζεται έργο αποχέτευσης με ΒΙΟΚΑ, όπως και στο Δήμο Ελειού-Πρόνων. Τέλος σε επίπεδο μελετών βρίσκονται τα αποχετευτικά συστήματα των Δήμων Λειβαθούς, Πυλαρέων και Ερίσσου (όσον αφορά το Φισκάρδο), ενώ ελλείψεις διαπιστώνονται στην Ιθάκη, όπου δεν υπάρχει ΒΙΟΚΑ.

Στο Νομό Ζακύνθου, υποχρέωση λειτουργίας αποχέτευσης και ΒΙΟΚΑ των λυμάτων υπάρχει για την πόλη της Ζακύνθου, όπου λειτουργεί μονάδα ΒΙΟΚΑ που καλύπτει και την περιοχή του Λαγανά. Υπό εκπόνηση βρίσκονται οι μελέτες του δικτύου αποχέτευσης των Δ.Δ. Πλάνου- Τσιλιβή του Δ. Αρκαδίων, διαφόρων έργων στην περιοχή του Δήμου Λαγανά και της παραλιακής ζώνης του Δήμου Αλυκών.

(3) Φυσικοί πόροι - προστατευόμενες περιοχές

Τα Ιόνια Νησιά περιλαμβάνουν σημαντικά και ενδιαφέροντα φυσικά οικοσυστήματα, καθώς έχουν υψηλό δείκτη βροχοπτώσεων και ήπιο κλίμα. Επίσης, εμφανίζουν μεγάλη βιοποικιλότητα, καθώς τα οικοσυστήματα περιλαμβάνουν πλούσια χλωρίδα και πανίδα, ενώ η εποχιακή μετανάστευση πουλιών εμπλουτίζει τα οικοσυστήματα της Περιφέρειας με σπάνια και απειλούμενα διεθνώς είδη πουλιών. Οι θεσμοθετημένες περιοχές προστασίας στην Περιφέρεια είναι οι εξής:

- Ο **Εθνικός Δρυμός Αίνου** έκτασης 2.862 εκταρίων (ΦΕΚ 199/Α/1962) με πρόβλεψη ίδρυσης και λειτουργίας φορέα διαχείρισης (Ν.3044, ΦΕΚ 197/Α/27.8.2002).
- Το **Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου** (ΦΕΚ 906/Δ/1999). Υπάρχει φορέας διαχείρισης, αλλά είναι αναγκαία η αποτελεσματικότερη λειτουργία του.
- **Τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους**. Από τα 24 θεσμοθετημένα (από τα 39 καταγεγραμμένα) τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους στην Περιφέρεια, 17 (24) ανήκουν στην Κέρκυρα, 3 (8) στην Κεφαλληνία και 4 (7) στη Λευκάδα.
- **Καταφύγια θηραμάτων** τα οποία προστατεύονται σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο και υπάρχουν στη λιμνοθάλασσα Κορισσίων (Κέρκυρα), στην περιοχή Χορτάτων (Λευκάδα) και στο όρος Βραχίωνα (Ζάκυνθος).
- Όσον αφορά τις μη θεσμοθετημένες περιοχές προστασίας, πρόκειται για τις εξής:
- **NATURA**. Στην Περιφέρεια συγκαταλέγονται 17 περιοχές NATURA 2000
- **CORINE**. Στην Περιφέρεια υπάρχουν 13 τέτοιοι βιότοποι
- **Ειδικής προστασίας SPA και σημαντικές περιοχές για τα πουλιά IBA**. Στην Περιφέρεια βρίσκονται συνολικά 7 τέτοιες περιοχές. Άλλα αξιόλογα και ευαίσθητα οικοσυστήματα και τοπία περιλαμβάνουν πληθώρα στηλαίων και γεωλογικών σχηματισμών σε όλους τους νομούς, καταρράκτες και σημεία με αξιόλογη θέα.

(4) Πηγές ρύπανσης

Η ποιότητα του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος κρίνεται εξαιρετική. Οι κύριες πηγές έκλυσης αέριων ρύπων είναι:

- Οι καυστήρες των κεντρικών θερμάνσεων των κατοικιών που χρησιμοποιούν πετρέλαιο ως πρώτη ύλη.
- Τα αυτοκίνητα και γενικά ο κυκλοφοριακός φόρτος του οδικού δικτύου που σε συνδυασμό με τη σύνθεση, την ηλικία του στόλου και την ταχύτητα κυκλοφορίας επηρεάζουν την ποιότητα της ατμόσφαιρας.
- Οι βιομηχανικές και βιοτεχνικές δραστηριότητες.

Άλλες πηγές ρύπανσης αποτελούν τα ελαιοτριβεία, κυρίως στην Κέρκυρα και τη Ζάκυνθο, που ρυπαίνουν εποχιακά τα θαλάσσια νερά, ενώ πρόβλημα δημιουργεί και η μεγάλη διασπορά τους. Η λειτουργία λατομείων, στους Νομούς Κέρκυρας, Κεφαλληνίας και Ζακύνθου, δε δημιουργεί μεν γενικά ιδιαίτερη επιβάρυνση στο περιβάλλον αλλά συζητείται παράλληλα η προώθηση οργανωμένης εισαγωγής λατομικών υλικών από τις απέναντι ακτές της ηπειρωτικής Ελλάδας. Ρύπανση επίσης προκαλείται από δραστηριότητες όπως, η κτηνοτροφία (σφαγεία, μεταποίηση τροφίμων) που προκαλεί ρύπανση του εδάφους, η λειτουργία των αεροδρομίων (ιδιαίτερα στην Κέρκυρα, που είναι εγκατεστημένο παραπλεύρως της λιμνοθάλασσας Χαλικιόπουλου, σημαντικού βιότοπου), η λειτουργία των λιμανιών και η κίνηση των πλοίων, ιδιαίτερα σε κλειστές θάλασσες, όπως επίσης και η αυθαίρετη δόμηση, που δημιουργεί σε πλήθος περιπτώσεων αισθητική ρύπανση και προβλήματα με την διάθεση των λυμάτων.

Υδάτινοι πόροι - υδροδότηση

(1) Επιφανειακά και υπόγεια ύδατα

Η αναφορά στους υδάτινους πόρους αποκτά ιδιαίτερη σημασία για τα Ιόνια Νησιά καθώς το πρόβλημα της επάρκειας νερού είναι μεγάλο. Η Περιφέρεια κατανέμεται σε 3 Υδατικά Διαμερίσματα: Ηπείρου (στο οποίο ανήκει η Κέρκυρα), Δυτικής Στερεάς Ελλάδας (Λευκάδα) και Βόρειας Πελοποννήσου (Ν. Κεφαλληνίας και Ν. Ζακύνθου). Οι σημερινές ανάγκες για ύδρευση αντιστοιχούν σε 15,48 hm³ ανά έτος για όλη την Περιφέρεια εκ των οποίων 8,85 hm³ για την Κέρκυρα, 2,50 hm³ για τη Ζάκυνθο, 2,20 hm³ για την Κεφαλληνία, 1,58 hm³ για τη Λευκάδα και 0,30 hm³ για την Ιθάκη. Αναφορικά με τα υπόγεια ύδατα, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΙΓΜΕ παρατηρούνται σε πολλές περιπτώσεις προβλήματα υπαλμύρισης και εισροής θαλασσινού νερού λόγω υπεράντλησης.

(2) Υδροδότηση

Στο Νομό Κέρκυρας η υδροληψία γίνεται βασικά μέσω γεωτρήσεων⁶⁴, αλλά σε αρκετούς ΟΤΑ αναφέρονται προβλήματα επάρκειας νερού, τα οποία ενδέχεται να επιλυθούν οριστικά με ορθολογικότερη διαχείριση. Πρέπει να σημειωθεί ότι στο Νομό δεν έχουν ακόμα αξιοποιηθεί οι δυνατότητες που δίνονται από τις αυξημένες βροχοπτώσεις (π.χ λιμνοδεξαμενές). Την περίοδο αυτή συνεχίζεται η εκπόνηση μελετών για το μεγάλο έργο που αναμένεται να επιλύσει το πρόβλημα της ύδρευσης του Νομού σε μεγάλο βαθμό⁶⁵.

Στο Νομό Λευκάδας η ύδρευση στηρίζεται κυρίως σε γεωτρήσεις ή πηγές. Η πόλη της Λευκάδας υδρεύεται με μεταφορά νερού από την ηπειρωτική Ελλάδα (Λούρος-Πρέβεζα), από την οποία εξυπηρετούνται και αρκετοί οικισμοί της Δυτικής Λευκάδας. Πρέπει να σημειωθεί ότι το 20% των ΟΤΑ του Ν. Λευκάδας αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα επάρκειας. Η ύδρευση στο Νομό Κεφαλληνίας γίνεται κυρίως από πηγές και γεωτρήσεις επίσης. Αρκετοί οικισμοί υδρεύονται με επιφανειακή υδροληψία, ενώ κάποιες περιοχές εξυπηρετούνται και με τη συγκέντρωση του βρόχινου νερού σε ομβροδεξαμενές. Στην Ιθάκη λειτουργεί εργοστάσιο αφαλάτωσης, που εξυπηρετεί όλο το νησί. Το 46% των ΟΤΑ (36 από τους 78) αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα επάρκειας νερού, με αποτέλεσμα ο Νομός να κατατάσσεται στη δεύτερη δυσμενέστερη θέση της Περιφέρειας.

Ο Νομός Ζακύνθου υδρεύεται αποκλειστικά με γεωτρήσεις (κυρίως στο Κερί) και παρουσιάζει το σοβαρότερο πρόβλημα επάρκειας και ποιότητας νερού (υφάλμυρο) στην Περιφέρεια. Το ποσοστό των ΟΤΑ που αντιμετωπίζει σχετικό πρόβλημα, το οποίο είναι εντονότερο κατά την διάρκεια του καλοκαιριού και ιδιαίτερα στις περιοχές που βρίσκονται σε υψόμετρο, είναι ιδιαίτερα υψηλό και ανέρχεται σε 66%.

Λοιπές Τεχνικές Υποδομές

Όσον αφορά την **ενεργειακή υποδομή**, τα Ιόνια Νησιά εξαρτώνται πλήρως από την Ηπειρωτική Ελλάδα και δεν αντιμετωπίζουν βασικά προβλήματα επάρκειας, εκτός από μεμονωμένα προβλήματα ενίσχυσης γραμμών και υποσταθμών ειδικά για του θερινούς μήνες. Όλοι οι οικισμοί έχουν παροχή

⁶⁴ Οι ανάγκες των Παξών και των Διαποντίων καλύπτονται από ομβροδεξαμενές και πηγάδια. Στους Παξούς λειτουργεί επίσης εργοστάσιο αφαλάτωσης.

⁶⁵ Το έργο αυτό περιλαμβάνει την κατασκευή 2 φραγμάτων και 2 ταχυδιυληστηρίων στη βόρεια Κέρκυρα, 2 εργοστασίων αντίστροφης όσμωσης, καθώς και του κεντρικού αγωγού που θα συνδέεται με τις δεξαμενές στους διάφορους ΟΤΑ.

ρεύματος.. Κοινά χαρακτηριστικά και των 4 Νομών είναι ότι δεν υπάρχουν γραμμές ηλεκτρικής ενέργειας υψηλής τάσης, ούτε μονάδες ήπιων μορφών ενέργειας.

Από άποψη **τηλεπικοινωνιακής υποδομής**, στην ΠΙΝ έχει ολοκληρωθεί και στους 4 νομούς η προβλεπόμενη από το Βασικό Σχέδιο Τηλεφωνίας του ΟΤΕ εγκατάσταση ψηφιακών κέντρων. Υπάρχουν επίσης Τηλεπικοινωνιακά Κυκλώματα με ταχύτητες μετάδοσης ικανές να εξυπηρετήσουν κάθε ευθεία σύνδεση, ενώ υπάρχουν εγκατεστημένοι φορείς (οπτικά καλώδια τόσο χερσαία όσο και υποβρύχια, καθώς επίσης και μικροκυματικά δίκτυα) για τη διασύνδεση με όλο το Εθνικό και το Διεθνές Δίκτυο⁶⁶. Ωστόσο, στην Περιφέρεια δεν υπάρχει εγκατεστημένο δίκτυο υπερτοπικής εμβέλειας, δηλαδή κάποιο δίκτυο συνδυασμένο με τηλεπικοινωνιακό κόμβο μεγάλων δυνατοτήτων που θα συνδεόταν με άλλες χώρες και θα αποτελούσε μια «πύλη» με τα διεθνή δίκτυα. Μια ισχυρότατη παρέμβαση περιφερειακής ανάπτυξης για τα Ιόνια Νησιά θα ήταν η δημιουργία ενός κόμβου τηλεπικοινωνιακής σύνδεσης της Ελλάδας με την Δυτική Ευρώπη μέσω Ιταλίας.

Ισότητα των Φύλων

Από την ανάλυση της αγοράς εργασίας της ΠΙΝ που έχει προηγηθεί, είναι εμφανές ότι η τριτογενοποίηση της οικονομίας με την κυριαρχία του τουρισμού και η γενικότερη κοινωνικο-οικονομική εξέλιξη της Περιφέρειας, δημιουργούν συνθήκες σχετικά καλύτερες συνθήκες πρόσβασης του γυναικείου πληθυσμού στην αγορά εργασίας, σε σχέση με άλλες περιοχές και τη χώρα συνολικά.

Συγκεκριμένα:

- Το ποσοστό συμμετοχής του συνόλου των γυναικών στην Αγορά Εργασίας είναι κατά 19,4 ποσοστιαίες μονάδες μικρότερο από εκείνο των ανδρών (40,3% έναντι 59,7%), με τάσεις μείωσης διαχρονικά. Σε επίπεδο χώρας η διαφορά αυτή βρίσκεται στις 23,4 μονάδες.
- Η παραπάνω διαφορά διευρύνεται όσον αφορά τη συμμετοχή των γυναικών στην απασχόληση και στην ανεργία: το 38,6% των απασχολούμενων είναι γυναίκες, όπως και το 55,3% των ανέργων. Σε επίπεδο χώρας τα παραπάνω ποσοστά διαμορφώνονται σε 38,3% και 63,1%. Από μια άλλη οπτική, το ποσοστό ανεργίας των γυναικών στην Περιφέρεια (15,6%) είναι μικρότερο από το αντίστοιχο της χώρας (16%), όταν την περίοδο αυτή (2004) τα συνολικά ποσοστά ανεργίας Περιφέρειας και χώρας είναι περίπου τα ίδια.

Ιδιαίτερα σημαντικά είναι τα στοιχεία που αφορούν την μακροχρόνια ανεργία, η οποία πλήττει τις γυναίκες σε διπλάσια αναλογία από ότι τους άνδρες (66,0% έναντι 34,0). Ελαφρώς δυσμενέστερα για τις γυναίκες είναι τα στοιχεία σε επίπεδο χώρας (68,2% με 31,8%)

Με βάση την ηλικιακή κατάταξη, στην ηλικιακή ομάδα των 15-19 ετών το ποσοστό των ανέργων γυναικών είναι μικρότερο αυτού των ανδρών. Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις τα ποσοστά ανεργίας των γυναικών υπερτερούν αυτά των ανδρών. Ειδικότερα, η διαφορά αυτή περιορίζεται σχετικά στην ηλικιακή ομάδα των 30-44 ετών (2,5%), ενώ διατηρείται αρκετά υψηλότερη στις υπόλοιπες ομάδες ηλικιών (περί τις 10 μονάδες), σε βάρος φυσικά των γυναικών. Σε επίπεδο χώρας, τα ποσοστά των ανέργων γυναικών υπερτερούν σημαντικά των ανδρών σε όλες τις ομάδες ηλικιών.

⁶⁶ Τα Ιόνια Νησιά συνδέονται με την υπόλοιπη Ελλάδα με κομβικό κέντρο την Πάτρα και με υποβρύχια οπτικά καλώδια (Λεχαινά, Ζάκυνθος, Σάμη, Λευκάδα, Πρέβεζα, Κοκκίνι) και με Ρ/Η (Ασυρματικά).

Στη δια-περιφερειακή σύγκριση η ΠΙΝ καταλαμβάνει (2004) τη 10η θέση, πίσω από την ΠΔΕ και την Πελοπόννησο, όταν στους άνδρες καταλαμβάνει την 3η και στον γενικό πληθυσμό την 7η θέση, ως προς το ποσοστιαίο μέγεθος της ανεργίας.

Αναφορικά με τη σύνθεση της απασχόλησης και την ευελιξία των εργασιακών σχέσεων, την περίοδο 1994-2004 εξαπλασιάστηκε ο αριθμός των γυναικών με μερική απασχόληση, έναντι τετραπλασιασμού για τους άνδρες και διπλασιασμού σε επίπεδο χώρας (για τις γυναίκες).

Τέλος, όσον αφορά το εκπαιδευτικό επίπεδο, γυναίκες είναι το 51,8% των πτυχιούχων ΑΕΙ, το 48,2% των αποφοίτων Μέσης Εκπαίδευσης και το 61,7% αυτών που δεν τελείωσαν το Δημοτικό. Τα αντίστοιχα ποσοστά για τη χώρα είναι 47,8%, 49,4% και 73,0%.

Οι παραπάνω διαφορές παρατηρούνται στην αγορά εργασίας⁶⁷, όταν ο συνολικός πληθυσμός μοιράζεται εξίσου μεταξύ ανδρών και γυναικών (49,3% - 50,7%). Πέραν των παραπάνω στην ΠΙΝ δεν λειτουργούν δομές που να αφορούν άμεσα την γυναίκα, πέραν του Περιφερειακού Κέντρου Ισότητας. Κατά την προγραμματική περίοδο 2000-2006, ο γυναικείος πληθυσμός ωφελήθηκε σε σημαντικό βαθμό από τα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης (συμμετείχε σε ποσοστό 80% περίπου), καθώς επίσης και από τις 53 δομές κοινωνικής υποστήριξης για παιδιά και ηλικιωμένους (κατά 95% ως εργαζόμενος και κατά 100% ως έμμεσα ωφελούμενος).

Από τα παραπάνω στοιχεία είναι εμφανής η υστέρηση των γυναικών της Περιφέρειας κυρίως όσον αφορά στην πρόσβαση στην αγοράς εργασίας.

Χωρική διάσταση – Ανάλυση περιφερειακών / τοπικών ανισοτήτων

Το οικιστικό δίκτυο της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

Το οικιστικό δίκτυο της ΠΙΝ χαρακτηρίζεται από κατακερματισμό και έλλειψη συνοχής, αφενός λόγω του νησιωτικού χαρακτήρα της και αφετέρου λόγω των ενδο-νομαρχιακών ανισοτήτων που υφίστανται μεταξύ των πρωτευουσών νομών και των παράκτιων αναπτυσσόμενων περιοχών από τη μία πλευρά και των εσωτερικών ζωνών ή μικρών νησιών από την άλλη πλευρά. Οι 8 μεγαλύτερες αστικές συγκεντρώσεις (με πληθυσμό μεγαλύτερο των 2.000 κατοίκων) αθροίζουν το ένα τρίτο του πληθυσμού της Περιφέρειας (32,1% και 68.369 κάτοικοι)⁶⁸. Η επόμενη ομάδα οικισμών (1001-2000 κατοίκους), συγκεντρώνει 16 οικισμούς (2,5% του συνόλου των οικισμών της Περιφέρειας) και 21.212 κατοίκους (10,0% του συνόλου του πληθυσμού). Συνολικά, ο πληθυσμός που ζει σε οικισμούς άνω των 1.000 κατοίκων ανέρχεται σε 89.581 κατοίκους (42,10% του συνόλου του πληθυσμού της Περιφέρειας) και συγκεντρώνεται σε 24 οικισμούς (3,7% του συνόλου των οικισμών της).

Όλοι οι οικισμοί 3^{ου} και άνω επιπέδου διαθέτουν Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (σύμφωνα με ΥΧΟΠ '84) ενώ οι περισσότεροι οικισμοί που διαθέτουν ρυμοτομικό σχέδιο ανήκουν στο Ν. Κεφαλληνίας (30 από τους συνολικά 47 της Περιφέρειας, 7 στο Ν. Λευκάδας, 6 στο Ν. Ζακύνθου και 4 στο Ν. Κέρκυρας). Στην Περιφέρεια υπάρχουν 5 θεσμοθετημένες Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου. Οι 2 από αυτές βρίσκονται στην Κεφαλληνία, ενώ οι υπόλοιποι Νομοί διαθέτουν από μια.

⁶⁸ Πηγή: Χωροταξικό Σχέδιο Περιφέρειας Ιονίων Νήσων (2000) –«Χωροδυναμική» (2000).

Τυπολογία του χώρου

Στην ΠΙΝ διακρίνονται ως ειδικές κατηγορίες του χώρου: ο αστικός χώρος, η παράκτια ζώνη, η ενδοχώρα των νησιών και τα Μικρά Νησιά. Ειδικότερα:

1.Αστικές περιοχές

Στα Ιόνια Νησιά, όπως και στις περισσότερες νησιωτικές περιοχές που ταυτόχρονα διακρίνονται για την τουριστική τους ανάπτυξη, το αστικό φαινόμενο μπορεί να εκληφθεί σε δύο διαστάσεις:

- στα μεγαλύτερα οικιστικά κέντρα στα οποία συγκαταλέγονται οι πρωτεύουσες Περιφερειών και νομών, στα οποία προστίθενται μικρότερου μεγέθους κέντρα και όλα μαζί συγκροτούν τον καθαυτό αστικό χώρο,
- στα τουριστικά κέντρα που συνιστούν μια ιδιόμορφη προέκταση του αστικού φαινομένου, λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους, με κυριότερο από αυτά τη μεγάλη απόκλιση στην εποχικότητα του εξυπηρετούμενου πληθυσμού (μόνιμοι κάτοικοι – επισκέπτες παραθεριστές).

Στην πρώτη κατηγορία ταξινομούνται οι 4 πρωτεύουσες νομών (Κέρκυρα, Ζάκυνθος, Αργοστόλι και Λευκάδα) που συγκεντρώνουν το ένα τέταρτο του συνολικού πληθυσμού (26,3% και 55.196 κάτοικοι), ποσοστό που ανέρχεται στο 36,5% (76.452 κατ.) όταν συνυπολογίζονται άλλα 3 μικρότερα αστικά κέντρα. Η προβολή των πληθυσμιακών μεταβολών της δεκαετίας 1991-2001 (+7,5%), στην τρέχουσα δεκαετία τεκμηριώνει γενικά την ενίσχυση των τάσεων αστικοποίησης, η οποία πέραν από τα προάστια, ακολουθεί πλέον τους κύριους οδικούς άξονες εξόδου από τις πόλεις, αλλοιώνοντας περιβάλλον και τοπίο.

Στον παράκτιο χώρο (χωρίς τον συνυπολογισμό των 4 πρωτευουσών κα των ημι-αστικών περιοχών) συγκεντρώνεται περί το 9% (20.000 μόνιμοι κάτοικοι) του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας, με μια ισχυρή τάση πληθυσμιακής ενίσχυσης (+10% μεταξύ 1991-2001). Κατά τη θερινή περίοδο ο πληθυσμός αυτός πολλαπλασιάζεται λόγω των πολλών ντόπιων παραθεριστών, αλλά και των ξένων επισκεπτών. Ο δυναμισμός του ανθρώπινου δυναμικού που κατοικεί στις περιοχές αυτές αποτυπώνεται εν μέρει με βάση την ηλικιακή του σύνθεση: στις περιοχές αυτές το ποσοστό του μόνιμου πληθυσμού από 0-14 ετών (παιδικός) και από 15-64 ετών (παραγωγικός) υπερβαίνει το μέσο όρο της Περιφέρειας: 15,9% και 66,9% για τις καθαρά αστικές και 16,3% και 66,1% για τις αστικές-τουριστικές περιοχές. Η δε πληθυσμιακή πυκνότητα διαμορφώνεται στους 695 κατ. ανά τ.χλμ., όταν ο μ.ό. της Περιφέρειας είναι 91.

2.Περιοχές Ορεινές - αγροτικές

Οι «εσωτερικές» περιοχές (ενδοχώρα) αποτελούν την πίσω όψη της τουριστικής και αστικής παραλιακής ζώνης και χαρακτηρίζονται από μεγαλύτερη ή μικρότερη απόσταση όσον αφορά το επίπεδο ανάπτυξής τους και με ισχυρή εξάρτηση από την εσωτερική μορφολογία, η οποία διαμορφώνει το βαθμό μειονεκτικότητας και τα χαρακτηριστικά της απομόνωσης σε αρκετές περιπτώσεις. Οι πρωτογενείς δραστηριότητες έχουν από σημαντική έως κυρίαρχη παρουσία, ενώ ένα

δίκτυο οικισμών με κεφαλοχώρια και σημαντικά παραδοσιακά στοιχεία συνθέτουν τον οικιστικό ιστό των περιοχών αυτών. Εδώ κατοικεί το 50% περίπου⁶⁹ του συνολικού πληθυσμού της ΠΙΝ. Τα δυναμικότερα τμήματα του πληθυσμού (παιδικός και παραγωγικός) εμφανίζονται σχετικά εξασθενημένα, ενώ σχετικά ενισχυμένος εμφανίζεται ο γεροντικός πληθυσμός (22,8% έναντι 20,4% για την Περιφέρεια συνολικά). Η πυκνότητα του αγροτικού πληθυσμού υπολογίζεται γενικά στους 60,6 κατ. ανά τ.χλμ.

Οι περιοχές αυτές της Περιφέρειας διαθέτουν ορισμένα συγκριτικά πλεονεκτήματα, όπως το αξιόλογο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον, την ποικιλία του τοπίου, την μακρόχρονη αγροτική παράδοση και την παράδοση στην παραγωγή οικοτεχνικών προϊόντων, καθώς και την ύπαρξη ορισμένων παραδοσιακών προϊόντων που ξεχωρίζουν⁷⁰. Εντούτοις, αντιμετωπίζουν τα προβλήματα και τις αντίστοιχες τάσεις που εντοπίζονται γενικά στον ελληνικό αγροτικό χώρο (πληθυσμιακή αποψίλωση, χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο, δυσκολίες στην προσπελασιμότητα, ελλείψεις σε υποδομές, κλπ).⁷¹

Μια υποκατηγορία της ενδοχώρας, κυρίως στα πεδινά, είναι αυτή που γειτνιάζει με την παράκτια ζώνη, ενώ μια δεύτερη προσδιορίζεται από το μεγάλο υψόμετρο, που καθορίζει την ένταση της προβληματικότητας και απομόνωσή της. Ειδικότερα:

α. Ορεινές περιοχές

Ο ορεινός χώρος καλύπτει το 24-28% της συνολικής έκτασης της ΠΙΝ και μαζί με τον χαρακτηριζόμενο ως ημι-ορεινό φθάνουν το 65%. Η Κεφαλληνία και η Ζάκυνθος έχουν εκτεταμένες ζώνες ημιορεινών εκτάσεων, ενώ τη μεγαλύτερη αναλογία ορεινών ζωνών έχει η Λευκάδα (62,25%). Στον ορεινό χώρο κατοικεί το 22,4% του πληθυσμού της Περιφέρειας (46.864 κάτ.), ενώ η πληθυσμιακή πυκνότητα υπολογίζεται σε 30 κατ. ανά τχλμ, και είναι η μισή αν ληφθεί υπόψη ο συνολικός αγροτικός χώρος. Στις περιοχές αυτές γενικά συντελούνται δύο διαδικασίες, αντιφατικές μεταξύ τους: πληθυσμιακή και παραγωγική αποψίλωση περιοχών από τη μια, παράλληλα με τάσεις συγκράτησης σε άλλες περιοχές, λόγω της ήπιας τουριστικής ανάπτυξης και της αντοχής ορισμένων παραδοσιακών προτύπων.

β. Αγροτικές περιοχές

Στην κατηγορία αυτή κατατάσσονται οι πεδινές περιοχές της ενδοχώρας, που αθροίζουν το 35% περίπου του συνολικού χώρου της Περιφέρειας και που σε ορισμένες περιπτώσεις καλύπτουν και τμήματα της παράκτιας (μη τουριστικά αναπτυσσόμενης) ζώνης. Οι περιοχές αυτές επικεντρώνονται στη βορειοδυτική, τη κεντρική και τη νότια Κέρκυρα, που διαθέτει και τα μεγαλύτερα τμήματα, στην

⁶⁹ Με βάση την ΕΣΥΕ (2001) ο αγροτικός πληθυσμός ανέρχεται στο 63,5%. Αν εξαιρεθούν οι καθαρά τουριστικές περιοχές και τα Μικρά νησιά που αντιμετωπίζονται σε άλλες ενότητες, απομένει περίπου 50,0%

⁷⁰ Η οικονομία τους στηρίζεται κυρίως στην αγροτική δραστηριότητα και σε μικρότερο βαθμό στη μεταποίηση αγροτικών προϊόντων και την αλιεία, ενώ το εισόδημα των κατοίκων τους συμπληρώνεται και από την ενασχόλησή τους με τον τουρισμό στις παράκτιες περιοχές. Ο τουρισμός στην ενδοχώρα των νησιών παραμένει περιορισμένος και εγκλωβισμένος στην ισχύ του παραθαλάσσιου τουρισμού.

⁷¹ Καταρχήν εμφανίζουν διαχρονική μείωση του πληθυσμού τους και χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα, που αποδίδεται σε μεγάλο βαθμό στη μετανάστευση των κατοίκων είτε για σπουδές είτε για επαγγελματικούς λόγους, με αποτέλεσμα ο εναπομένον πληθυσμός να εμφανίζεται γερασμένος και με μικρές «αναγεννητικές δυνάμεις». Επίσης, το επίπεδο εκπαίδευσης είναι σχετικά χαμηλό, με αρκετά σημαντική συγκέντρωση στην κατηγορία των αποφοίτων στοιχειώδους εκπαίδευσης. Όσον αφορά τις συνθήκες προσπελασιμότητας οι χρονοαποστάσεις σε αρκετές περιπτώσεις είναι αρκετά μεγάλες, με συνέπεια την απομόνωση των ορεινών, κυρίως, οικισμών. Σημαντικά είναι και τα προβλήματα ποιότητας και επάρκειας των λοιπών υποδομών και υπηρεσιών που χαρακτηρίζουν το επίπεδο διαβίωσης. Τέλος, το αξιόλογο φυσικό περιβάλλον πολλών από τις προαναφερθείσες περιοχές απειλείται από ανθρωπογενείς παρεμβάσεις.

ανατολική Ζάκυνθο και σε ορισμένες παραθαλάσσιες περιοχές της ανατολικής Λευκάδας, ενώ η Κεφαλληνία είναι πολύ φτωχή σε πεδινές εκτάσεις. Η πληθυσμιακή πυκνότητα στις περιοχές αυτές είναι αυξημένη σε σχέση με τις ορεινές και υπολογίζεται στους 183 κατ. ανά τ.χλμ. Αυτό οφείλεται κυρίως στη γεινιάσή τους με τα αστικά και τουριστικά κέντρα, που τους επιτρέπει να συγκρατούν εν μέρει ένα πληθυσμιακό δυναμικό, το οποίο βρίσκει συμπληρωματική απασχόληση στα παραπάνω κέντρα, συνδυάζοντας την πρωτογενή δραστηριότητα κατά τη χειμερινή, με την τουριστική κ.ά. δραστηριοποίηση κατά τη θερινή περίοδο.

3.Μικρά Νησιά

Στην ΠΙΝ, τα Μικρά νησιά (με κατοίκηση) είναι εννέα και από αυτά, τα τρία μεγαλύτερα (Ιθάκη, Παξοί, Μεγανήσι) αποτελούν Δήμους και τα πέντε μικρότερα (πλην Στροφάδων) έχουν παραμείνει κοινότητες. Τα περισσότερα από αυτά εξαρτώνται άμεσα και πολύπλευρα από τα γειτονικά μεγάλα νησιά των Νομών στους οποίους υπάγονται. Και στην περίπτωση των Μικρών Νησιών του Ιονίου υπάρχουν υπο-κατηγορίες ανάλογα με το μέγεθος ή τη γεωγραφική τους θέση. Έτσι:

α. με βάση το μέγεθος και τον πληθυσμό, διακρίνονται 2 ομάδες:

- τα μεγάλα Μικρά Νησιά (Παξοί, Ιθάκη, Μεγανήσι) και
- τα μικρότερα Μικρά Νησιά (Διαπόντια, Καστός, Κάλαμος, Στροφάδες).

β. με βάση τη γεωγραφική θέση και τη διασπορά τους, διακρίνονται επίσης 2 ομάδες:

- τα βόρεια Μικρά Νησιά (Διαπόντια και Παξοί) και
- τα νότια Μικρά Νησιά (Μεγανήσι, Καστός, Κάλαμος, Ιθάκη, Στροφάδες)

Στα νησιά αυτά, η κατάσταση είναι διπλά δυσμενής, διότι έχουν να αντιμετωπίσουν το καθεστώς της απομόνωσης και επιπλέον τις συνθήκες της περιφερειακότητας, σε συνδυασμό με την πολύ μικρή κλίμακα του χώρου και τους ελάχιστους μόνιμους κατοίκους τους (4% περίπου του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας)⁷². Στη διάρκεια του χρόνου, οι δυσκολίες στη διαβίωση οδήγησαν στη μετανάστευση (εσωτερική και εξωτερική) των νεότερων γενιών κάθε εποχής, η οποία έφερε σταδιακά και την παρακμή των νησιών. Τις τελευταίες δεκαετίες άρχισε να συντελείται σημαντική πρόοδος στην υποδομή των νησιών (ρεύμα, δρόμοι, τηλέφωνο, καλύτερη συγκοινωνία). Παρ' όλα αυτά, το μεταναστευτικό κύμα σε συνδυασμό με τις ελάχιστες δυνατότητες εργασίας, ιδιαίτερα για τους νέους, κατέστησε σχεδόν μη αναστρέψιμη την πληθυσμιακή συρρίκνωση και παράλληλα τη σημαντική γήρανση του εναπομένου πληθυσμού. Έτσι, η δραστηριότητα και η πληθυσμιακή παρουσία στις περιοχές αυτές χαρακτηρίζεται από έντονη εποχικότητα που οφείλεται στην παρουσία του τουρισμού που τονώνει το παραγωγικό τους δυναμικό, κυρίως των μεγαλύτερων νησιών.

Συνοπτική Αποτίμηση αποτελεσμάτων προγραμματικής περιόδου 2000-2006

Ο γενικός Αναπτυξιακός Στόχος της Περιφέρειας για την περίοδο 2000 – 2006 είναι: «η ενίσχυση των συγκριτικών της πλεονεκτημάτων με έμφαση στην προστασία του περιβάλλοντος και στη συνοχή του νησιωτικού χώρου»

⁷² Χωροταξικό Σχέδιο Π.Ι.Ν. - ΧΩΡΟΔΥΝΑΜΙΚΗ

Η δε στρατηγική για την επίτευξή του, βασίζεται στην υλοποίηση των παρακάτω επιμέρους στόχων:

- Ποιοτική αναβάθμιση και διαφοροποίηση των τουριστικών υπηρεσιών και των λοιπών παραγωγικών δραστηριοτήτων.
- Μείωση της περιφερειακότητας και του ελλείμματος υποδομής.
- Αναβάθμιση και προστασία του ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος.
- Αειφόρο ανάπτυξη της Υπαίθρου
- Ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού
- Ειδικές Δράσεις για την ανάπτυξη και προστασία των Μικρών Νησιών.

Από τα έως σήμερα αποτελέσματα της εφαρμογής των δράσεων και των έργων ανά άξονα προτεραιότητας, συνάγεται ότι οι παρεμβάσεις του Π.Ε.Π. συμβάλλουν καθοριστικά στη διαμόρφωση των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών της Περιφέρειας. Ειδικότερα:

Άξονας Προτεραιότητας 1:

Η βελτίωση της ποιότητας της τουριστικής και των λοιπών παραγωγικών δραστηριοτήτων αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επίτευξη του στρατηγικού στόχου της ΠΙΝ και επιδιώκεται μέσω παρεμβάσεων για:

- Βελτίωση και αναβάθμιση τουριστικών υποδομών της Περιφέρειας όπως τουριστικά λιμάνια, παράκτιοι και λοιποί χώροι τουριστικού ενδιαφέροντος. Ειδικότερα τα πρώτα αποτελούν βάση για την παραπέρα ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού.
- Εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων τουριστικών επιχειρήσεων (ξενοδοχείων και λοιπών τουριστικών καταλυμάτων).
- Αναβάθμιση των πολιτιστικών υποδομών και μνημείων με στόχο την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς σε πόλο έλξης τουρισμού.
- Εκσυγχρονισμό του παραγωγικού δυναμικού και δημιουργία υποδομών εγκατάστασης επιχειρήσεων του δευτερογενή τομέα, καθώς και αξιοποίηση της έρευνας και των νέων τεχνολογιών.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο του Άξονα έχουν σχεδιαστεί και υλοποιούνται (με στοιχεία έως 12/2005) μεταξύ άλλων τα παρακάτω:

- Μία σημαντική Μαρίνα και τρία τουριστικά λιμάνια,
- Σημαντικές παρεμβάσεις στις παραλίες σε μήκος 16 χλμ.
- Παρεμβάσεις σε θέατρα (3) , μουσεία (1) και αρχαιολογικούς χώρους (10)
- Εκσυγχρονισμός 4.000 ξενοδοχειακών κλινών και 7.000 κλινών τουριστικών καταλυμάτων
- Ενίσχυση 109 μεταποιητικών επιχειρήσεων

Άξονας Προτεραιότητας 2:

Η διατήρηση του πληθυσμιακού δυναμικού της Περιφέρειας προϋποθέτει την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από την περιφερειακότητα και την έλλειψη υποδομών. Στη κατεύθυνση αυτή ιδιαίτερη προσπάθεια καταβλήθηκε για :

- Βελτίωση βασικών οδικών και λιμενικών υποδομών που εστιάστηκε στην ενδονομαρχιακή επικοινωνία και τη σύνδεση με τις απέναντι ακτές.
- Αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών στην υγεία και στην πρόνοια, καθώς και παροχή νέων, προσαρμοσμένων στη σύγχρονη πραγματικότητα, μέσω της βελτίωσης και του τεχνολογικού εκσυγχρονισμού των υποδομών υγείας και πρόνοιας της Περιφέρειας.
- Εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού συστήματος μέσω της συμπλήρωσης των κτιριακών υποδομών και του εξοπλισμού, προκειμένου να ανταποκριθεί στις αυξημένες σύγχρονες απαιτήσεις.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο του Άξονα έχουν σχεδιαστεί και υλοποιούνται (με στοιχεία έως 12/2005) μεταξύ άλλων τα παρακάτω:

- Παρεμβάσεις σε 3 επιβατικά-μεταφορικά λιμάνια
- Βελτιώσεις σε 220 χλμ. βασικών οδών
- Βελτίωση 115 νοσοκομειακών και 70 προνοιακών κλινών
- Δημιουργία 85 νέων αιθουσών διδασκαλίας

Άξονας Προτεραιότητας 3:

Η προστασία και βελτίωση του Περιβάλλοντος και των βασικών υποδομών στα αστικά, ημι-αστικά κέντρα και τους τουριστικούς οικισμούς συμβάλλει στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής και τη διατήρηση ή/και αύξηση της ελκτικότητάς τους. Στην κατεύθυνση αυτή προωθούνται παρεμβάσεις:

- Βελτίωσης της προσπελασιμότητας και επίλυσης προβλημάτων κυκλοφορίας.
- Αντιμετώπισης προβλημάτων ύδρευσης και διαχείρισης υγρών και στερεών αποβλήτων.
- Υλοποίησης ολοκληρωμένων προγραμμάτων για την ανάπτυξη αστικών περιοχών που χρήζουν αναβάθμισης, με δράσεις βελτίωσης των αστικών υποδομών, τόνωσης της επιχειρηματικότητας και ενίσχυσης του ανθρωπίνου δυναμικού.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο του Άξονα έχουν σχεδιαστεί και υλοποιούνται (με στοιχεία έως 12/2005) μεταξύ άλλων τα παρακάτω:

- Βελτίωση 20 χλμ. αστικών οδών
- Δημιουργία πεζοδρόμων 7.000 τ.μ.
- Βελτίωση 60 χλμ. δικτύων ύδρευσης
- Δημιουργία 50 χλμ. αποχετευτικού δικτύου και 5 εγκαταστάσεων ΒΙΟΚΑ
- Υλοποίηση δύο προγραμμάτων ολοκληρωμένης ανάπτυξης του αστικού χώρου

Άξονας Προτεραιότητας 4:

Η προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης της υπαίθρου αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για τη χωρική συνοχή και τη διατήρηση σημαντικού μέρους του δυναμικού της Περιφέρειας. Για το σκοπό αυτό προωθούνται παρεμβάσεις:

- Βελτίωσης βασικών υποδομών στους τομείς της προσπελασιμότητας και του περιβάλλοντος της υπαίθρου.
- Προστασίας, διατήρησης και ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος, μέσω δράσεων για την προστασία των οικοσυστημάτων και του δασικού δυναμικού.
- Βελτίωσης των υποδομών του πρωτογενή τομέα και ειδικότερα της αγροτικής οδοποιίας, των αρδευτικών δικτύων και των αλιευτικών καταφυγίων.
- Εκσυγχρονισμού των αγροτικών εκμεταλλεύσεων με σκοπό τη μείωση του κόστους παραγωγής και τη βελτίωση της ποιότητας.
- Ολοκληρωμένης ανάπτυξης περιοχών της υπαίθρου με χαρακτηριστικά απομόνωσης και αναξιοποίητου δυναμισμού, μέσω δράσεων βελτίωσης των υποδομών και ενίσχυσης της παραγωγικής τους διαφοροποίησης.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο του Άξονα έχουν σχεδιαστεί και υλοποιούνται (με στοιχεία έως 12/2005) μεταξύ άλλων τα παρακάτω:

- Δασική οδοποιία 40 χλμ.
- Αγροτική οδοποιία 220 χλμ.
- Ενισχύσεις σε ικανό αριθμό σχεδίων βελτίωσης (άνω των 200)
- Αρδευτικά δίκτυα 20 χλμ. και
- Δύο αλιευτικά καταφύγια

Άξονας Προτεραιότητας 5:

Η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, η βελτίωση της παραγωγικότητας και η προώθηση μιας αγοράς εργασίας ανοικτής σε όλους, αποτελεί βασική προτεραιότητα για την Περιφέρεια. Για το σκοπό αυτό προωθούνται παρεμβάσεις:

- Πρόληψης και καταπολέμησης της ανεργίας, μέσω δράσεων κατάρτισης ανέργων και εργαζομένων, με ιδιαίτερη έμφαση στις κατηγορίες των γυναικών και των νέων.
- Εξασφάλισης ίσων ευκαιριών πρόσβασης και ένταξης των γυναικών στην αγορά εργασίας, μέσω της υποστήριξης και της παροχής κοινωνικής μέριμνας σε εξαρτώμενες ομάδες του πληθυσμού.
- Ολοκληρωμένου χαρακτήρα με σκοπό την ενίσχυση της τοπικής απασχόλησης στο πλαίσιο τοπικών πρωτοβουλιών.
- Ενίσχυσης του ανθρώπινου δυναμικού στο πλαίσιο ολοκληρωμένων προγραμμάτων ανάπτυξης περιοχών της υπαίθρου.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο του Άξονα έχουν σχεδιαστεί και υλοποιούνται μεταξύ άλλων τα παρακάτω:

- Επαγγελματική κατάρτιση άνω των 3.000 ατόμων

- Επιχορήγηση της δημιουργίας 400 θέσεων απασχόλησης περίπου
- Ενίσχυση της λειτουργίας 50 δομών υποστήριξης του ανθρώπινου δυναμικού
- Υλοποίηση ενός προγράμματος ολοκληρωμένης αγροτικής ανάπτυξης

Άξονας Προτεραιότητας 6:

Η προστασία των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των τοπικών κοινωνιών των μικρών νησιών της Περιφέρειας, σε συνδυασμό με την λελογισμένη ανάπτυξή τους απαιτούν μια ιδιαίτερη πολιτική παρέμβαση με γνώμονα τη μείωση της περιφερειακότητας και την παραμονή του πληθυσμού. Στο πλαίσιο αυτό προωθούνται παρεμβάσεις:

- Βελτίωσης της προσβασιμότητας από και προς τα νησιά αυτά και στο εσωτερικό τους, με οδικά και λιμενικά έργα.
- Επίλυσης προβλημάτων ύδρευσης και διαχείρισης υγρών αποβλήτων.
- Ενίσχυσης των υποδομών θαλάσσιου τουρισμού και αλιείας.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο του Άξονα έχουν σχεδιαστεί και υλοποιούνται (με στοιχεία έως 12/2005) μεταξύ άλλων τα παρακάτω:

- Διαμόρφωση 16 χλμ. οδικού δικτύου
- Κατασκευή 6 μικρών λιμανιών
- Βελτίωση 18 χλμ. δικτύου ύδρευσης

Η εμπειρία από την έως σήμερα υλοποίηση του Προγράμματος με βάση και τις εκθέσεις αξιολόγησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος 2000-2006, κατέδειξε σειρά προβλημάτων και δυσχερειών, όπως:

- Σημαντική οργανωτική αδυναμία των πολλών Τελικών Δικαιούχων να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις και το πλαίσιο του Προγράμματος με συνέπεια την καθυστέρηση της υλοποίησης των δράσεων.
- Η δυσκολία στην υλοποίηση καινοτόμων δράσεων σχετιζόμενων με την έρευνα, τεχνολογία, ΚτιΠ κλπ, κυρίως λόγω μη ύπαρξης προγενέστερης εμπειρίας στους Τελικούς Δικαιούχους.
- Η δυσκολία στην υλοποίηση δράσεων που έχουν ως προαπαιτούμενο τη συνεργασία περισσότερων του ενός φορέων στο πλαίσιο της υλοποίησης ενός Επιχειρησιακού Σχεδίου, όπως στην περίπτωση της εφαρμογής Ολοκληρωμένων Σχεδίων τα οποία εισήγαγαν μια νέα για τους Φορείς αντίληψη σχεδιασμού και υλοποίησης.
- Σημαντική γραφειοκρατία ως προϋπόθεση για την υλοποίηση ορισμένων δράσεων (π.χ. ενισχύσεις ΜΜΕ μέσω Κανονισμού 70), παρά την προσπάθεια που κατεβλήθη στη συνέχεια για την απλούστευση των διαδικασιών.
- Αμφισβητούμενη αποτελεσματικότητα ορισμένων δράσεων όσον αφορά την επίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων (π.χ. δράσεις ΕΚΤ για την καταπολέμηση της ανεργίας, την ένταξη γυναικών στην αγορά εργασίας κλπ, ή δράσεις ενίσχυσης των ΜΜΕ που δεν συνέβαλαν στο βαθμό που θα έπρεπε στην πραγματική αναβάθμιση των αντίστοιχων κλάδων) και ανάγκη για περισσότερο στοχευμένες πολιτικές.

SWOT ανάλυση Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

Σύμφωνα με την ανάλυση που προηγήθηκε, ταξινομούνται σε σύνοψη κατ' αναλογία με τα τεταρτημόρια της ανάλυσης SWOT, τα βασικά χαρακτηριστικά της, τα οποία προσδιορίζουν τις κύριες συνιστώσες της αναπτυξιακής της διαδικασίας κατά τη νέα Προγραμματική Περίοδο 2007-2013 (Πίνακας 1-21).

Πίνακας 1-21: SWOT Ανάλυση Περιφέρειας Ιονίων Νήσων

Ισχυρά σημεία	Αδυναμίες
<ul style="list-style-type: none"> • Η κεντρική γεωγραφική θέση της Περιφέρειας στον άξονα Αδριατικής – Ιονίου. • Ο ισχυρός, προωθητικός και διεθνώς αναγνωρίσιμος τομέας του τουρισμού • Σημαντικές λιμενικές υποδομές για τη διασύνδεση των νησιών. • Σχετική ποσοτική επάρκεια σε σύγκριση με τον εθνικό μέσο όρο, σε βασικές υποδομές • Σημαντικά περιβαλλοντικά και πολιτισμικά αποθέματα –πόροι • Λειτουργία Πανεπιστημιακού Ιδρύματος – εν δυνάμει πόλου • Ο αναπτυγμένος τουριστικός τομέας που συμβάλλει στη δημιουργία-συντήρηση θέσεων εργασίας. 	<ul style="list-style-type: none"> • Μικρό μέγεθος «εσωτερικής» αγοράς για τις πέραν του τουρισμού οικονομικές δραστηριότητες. • Εξάντληση ορίων μαζικού τουρισμού • Επιβάρυνση τελικού κόστους προϊόντων λόγω αυξημένου μεταφορικού κόστους. • Ποιοτικές κυρίως ελλείψεις σε βασικές τεχνικές και κοινωνικές υποδομές. • Προβληματική από πλευράς χρόνου και κόστους ακτοπλοϊκή και χερσαία «εσωτερική» συγκοινωνιακή σύνδεση. • Αυξημένα προβλήματα κυκλοφορίας και προσπέλασης κύριων αστικών κέντρων • Οι γενικότερες συνθήκες απομόνωσης που απορρέουν από τη νησιωτική δομή της ΠΙΝ • Τα Μικρά Νησιά της Π.Ι.Ν. αντιμετωπίζουν σε υπερθετικό βαθμό τα προβλήματα από τη νησιωτικότητα . • Σημαντική υστέρηση του επιπέδου εκπαίδευσης του τοπικού πληθυσμού σε σχέση με το εθνικό πρότυπο, • Η εποχικότητα της αγοράς εργασίας δημιουργεί εποχιακά αυξημένη ανεργία.
Ευκαιρίες	Απειλές
<ul style="list-style-type: none"> • Ο Χάρτης για τις ΜΜΕ στα πλαίσια των αποφάσεων του Ε.Σ. στη Λισσαβόνα. • Αξιοποίηση δυναμικών αστικών – τουριστικών κέντρων • Η εμπάθυνση της ευρω-μεσογειακής συνεργασίας σε θέματα αειφόρου τουρισμού • Διεθνώς αυξημένη ζήτηση για τοπικά προϊόντα ποιότητας και εναλλακτικό τουρισμό, • Η υλοποίηση σημαντικού μεγέθους μεταφορικών έργων σε γειτονικές περιφέρειες της ηπειρωτικής χώρας • Η δημιουργία του άξονα θαλάσσιων μεταφορών Αδριατικής-Ιονίου (έως την Κύπρο) • Η ευρωπαϊκή στρατηγική του Γκέτεμποργκ για την αειφόρο ανάπτυξη». • Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών, ΚτΠ και αποτελεσμάτων έρευνας για την αντιμετώπιση διαφόρων προβλημάτων 	<ul style="list-style-type: none"> • Η διεθνής ανταγωνιστικότητα του τουριστικού προϊόντος στηρίζεται στις χαμηλές τιμές και στο μαζικό του χαρακτήρα. • Υπερβολική εξειδίκευση της παραγωγικής βάσης στον τριτογενή τομέα • Σημαντική εξάρτηση τουρισμού από δύο ευρωπαϊκές χώρες. • Πληθυσμιακή εκροή, ιδιαίτερα στα Μικρά Νησιά και την ενδοχώρα της ΠΙΝ. • Άσκηση σημαντικών πιέσεων στο φυσικό και οικιστικό περιβάλλον • Αυξανόμενη εισροή οικονομικών μεταναστών και κίνδυνος μεγέθυνσης του κοινωνικού αποκλεισμού. • Αυξητικές τάσεις της ανεργίας κατά τα τελευταία 10-15 χρόνια.

<ul style="list-style-type: none">• Δυνατότητες που προσφέρουν οι πολιτικές της Ε.Ε. για την αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού.• Η διάρθρωση της τοπικής οικονομίας δημιουργεί υπό προϋποθέσεις ένα ευνοϊκό περιβάλλον για τη διατήρηση και αύξηση των θέσεων εργασίας	
---	--

ΕΝΟΤΗΤΑ 2 : Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2007-2013

2.1 Αναπτυξιακό όραμα και στρατηγική

2.1.1 Συνοπτική και συνθετική αποτύπωση της φυσιογνωμίας της περιοχής προγραμματισμού

Η χωρική ενότητα Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου – Ιονίων Νήσων αποτελεί μία από τις πέντε νέες χωρικές ενότητες, οι οποίες δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο των ενεργειών αναμόρφωσης του πλαισίου διαχείρισης της προγραμματικής περιόδου 2007-2013. Η χωρική ενότητα περιλαμβάνει τρεις Περιφέρειες που ανήκουν στον Αμιγή στόχο 1 παρουσιάζουν δηλαδή και οι τρεις ΑΕΠ μικρότερο του 75% του μέσου κοινοτικού όρου.

Για να διαρθρωθεί η στρατηγική του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος, το οποίο καλύπτει την περιοχή προγραμματισμού των τριών Περιφερειών είναι απαραίτητο να αποτιμηθεί συνθετικά και συνοπτικά για την χωρική ενότητα η αναπτυξιακή συγκυρία, η επίδοση και η ανταγωνιστικότητα της. Η Ενότητα 1 του παρόντος παρουσίασε ενδελεχώς την υφιστάμενη κατάσταση στις τρεις διοικητικές Περιφέρειες που απαρτίζουν την περιοχή προγραμματισμού τόσο σε επίπεδο κατά Περιφέρεια όσο και συνθετικά για την χωρική ενότητα.

Ως προς τις αναπτυξιακές τους επιδόσεις οι τρεις Περιφέρειες της χωρικής ενότητας παρουσιάζουν διαφοροποιήσεις, οι οποίες συνδέονται με διάφορους παράγοντες αλλά μοιράζονται και κοινά σημεία.

Ειδικότερα :

- i. Η περιοχή προγραμματισμού περιλαμβάνει δύο σχετικά μεγάλες από πλευράς γεωγραφικής έκτασης, πληθυσμού και αγοράς Περιφέρειες (Πελοπόννησος και Δυτική Ελλάδα) και μία μικρή, νησιωτική και σε απόσταση από το εθνικό κέντρο περιφέρεια (Ιόνια Νησιά). Στην περιοχή προγραμματισμού κατοικεί το 14% του πληθυσμού της χώρας, αλλά με ανισότητα κατανομής του πληθυσμού στο χώρο (216.000 κατοίκους στα Ιόνια Νησιά, 638.942 κατοίκους στην Πελοπόννησο και 728.000 κατοίκους στην Δυτική Ελλάδα). Η χωρική ενότητα συμβάλλει στο 12% του εθνικού ΑΕΠ καταλαμβάνοντας ωστόσο την τελευταία θέση μεταξύ των λοιπών τεσσάρων χωρικών ενότητων με όρους κατά κεφαλήν προϊόντος.
- ii. Η ιστορική εξέλιξη των ετών 1995-2003, οπότε και αυξήθηκε σημαντικά το επίπεδο σύγκλισης της ελληνικής οικονομίας, επέφερε διαφορετικό ρυθμό σύγκλισης στις τρεις συνιστώσες διοικητικές Περιφέρειες. Η Πελοπόννησος εμφάνισε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης (>1.5% ετησίως), τα Ιόνια Νησιά χαμηλούς ρυθμούς (μεταξύ 0.5% και 1% ετησίως) και η Δυτική Ελλάδα παρέμεινε μάλλον στάσιμη (<0.5% ετησίως). Ουσιαστικά η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας εμφανίζει τη μεγαλύτερη αναπτυξιακή υστέρηση, ενώ τα Ιόνια Νησιά και η Πελοπόννησος εμφανίζουν μικτές επιδόσεις.
- iii. Η Πελοπόννησος αποτελεί μια παραδοσιακά αγροτική Περιφέρεια, που εμφανίζει συγκέντρωση πληθυσμού κυρίως σε πυκνοκατοικημένες περιοχές και τάσεις εξόδου από

αραιοκατοικημένες προς ενδιάμεσες ή πυκνοκατοικημένες περιοχές. Τα Ιόνια Νησιά είναι νησιωτική, τουριστική περιφέρεια με κυρίαρχο χαρακτήρα αραιοκατοικημένης ζώνης και έντονες τάσεις πληθυσμιακής εξόδου από τις πυκνοκατοικημένες προς τις πλέον αραιοκατοικημένες περιοχές. Η Δυτική Ελλάδα είναι Περιφέρεια με μάλλον μη αναγνωρίσιμο χαρακτήρα με πυκνοκατοικημένη ζώνη και σαφείς τάσεις αύξησης της αστικοποίησης.

- iv. Η Πελοπόννησος συμβάλλει σε ποσοστό μεγαλύτερο του 10% στη διαμόρφωση της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ) στον πρωτογενή τομέα όπου παρουσιάζει σημαντικά ποσοστά εξειδίκευσης. Η Πελοπόννησος ωστόσο εμφανίζει ιδιαίτερα υψηλή συμμετοχή (>30%) του δευτερογενή τομέα στην περιφερειακή ΑΠΑ (λόγω ιδιαίτερων συγκεντρώσεων υπερτοπικών δραστηριοτήτων, χωρίς την ανάλογη διάχυση αναπτυξιακών αποτελεσμάτων στην Περιφέρεια) και πολύ υψηλή συμμετοχή (> 55%) του τριτογενή τομέα στην περιφερειακή ΑΠΑ. Η Δυτική Ελλάδα έχει μικρότερη του 10% συμμετοχή στην εθνική ΑΠΑ του πρωτογενή τομέα, αλλά μάλλον σημαντικά ποσοστά εξειδίκευσης του πρωτογενή τομέα στην περιφερειακή ΑΠΑ (της τάξης του 13%). Μικρή εντούτοις είναι η συμμετοχή της Δυτικής Ελλάδας στη διαμόρφωση της εθνικής ΑΠΑ του δευτερογενή τομέα (17%), αλλά σημαντικά μεγάλη (71%) εκείνη του τριτογενή τομέα. Τα Ιόνια Νησιά έχουν μικρή συμμετοχή του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα στην περιφερειακή ΑΠΑ, αλλά πολύ μεγάλη του τριτογενή (66%). Κατά συνέπεια, ο τριτογενής τομέας αποτελεί τον κυρίαρχο τομέα παραγωγής σε ολόκληρη τη χωρική ενότητα Δυτικής Ελλάδας- Πελοποννήσου – Ιονίων Νήσων σύμφωνα και με τις τάσεις στην εθνική και παγκόσμια οικονομία.
- v. Αναφορικά με τον τομέα της απασχόλησης τα ποσοστά είναι άνω του 60% για τα Ιόνια Νησιά και την Πελοπόννησο και κάτω του 60% για τη Δυτική Ελλάδα. Για την τελευταία η χαμηλή απασχόληση (προτελευταία σε όλες τις ελληνικές Περιφέρειες) σχετίζεται με το χαμηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ δηλ. εκφράζει την αδυναμία απασχόλησης ικανού αριθμού ατόμων σε παραγωγικές δραστηριότητες. Η Δυτική Ελλάδα επιπλέον εμφανίζει υψηλό ποσοστό ανεργίας και δεδομένου ότι η φτώχεια είναι στενά συνδεδεμένη με την ανεργία, αυτή η Περιφέρεια εμφανίζει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά πληθυσμού που απειλείται από φτώχεια. Τα Ιόνια Νησιά επίσης εμφανίζουν υψηλό ποσοστό ανεργίας, αλλά πολύ χαμηλό ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας που αποδίδεται στη μεγάλη συμμετοχή τους στο εθνικό τουριστικό προϊόν (αντίστοιχη εικόνα εμφανίζουν και άλλες νησιωτικές Περιφέρειες). Η Πελοπόννησος εμφανίζει τις καλύτερες επιδόσεις απασχόλησης στην χωρική ενότητα δηλ. μεγαλύτερη αναλογία ενεργού πληθυσμού στο σύνολο, υψηλό ποσοστό απασχόλησης τόσο στο σύνολο των εργαζομένων όσο και στις ειδικές κατηγορίες και σχετικά χαμηλή ανεργία δηλ. είναι η Περιφέρεια που προσεγγίζει περισσότερο την αναθεωρημένη στοχοθεσία της στρατηγικής της Λισσαβόνας λαμβάνοντας όμως υπόψη τον γεωργικό χαρακτήρα στον οποίο συμμετέχουν υψηλά ποσοστά εργατικού δυναμικού, με χαρακτηριστικό την υποαπασχόληση.
- vi. Μεταβολές των ποσοστών απασχόλησης (μεταξύ 2001 και 2004) καταδεικνύουν για τα Ιόνια Νησιά και τη Δυτική Ελλάδα ότι η εξέλιξη του ποσοστού ανεργίας είναι αποσυνδεδεμένη από την αύξηση (έστω και στοιχειώδη) του ποσοστού απασχόλησης δηλ. η δημιουργία απασχόλησης δεν επαρκεί να καλύψει την αυξημένη ζήτηση εργασίας από ανέργους. Η

Πελοπόννησος και η Δυτική Ελλάδα εμφανίζουν σχετικά μεγάλη εξάρτηση απασχόλησης από τον πρωτογενή τομέα, ενώ τα Ιόνια Νησιά εξειδικεύονται στον τριτογενή τομέα με όρους απασχόλησης. Ειδικότερα η Πελοπόννησος εμφανίζει παραδοσιακή εξειδίκευση στον πρωτογενή τομέα με τάσεις μείωσης του πρωτογενή προς όφελος του τριτογενή τομέα. Η Δυτική Ελλάδα επίσης έχει σημαντική εξειδίκευση στον πρωτογενή τομέα με τάσεις μεγάλης μείωσης του και μετακίνησης κυρίως στον τριτογενή και σε πολύ μικρότερο βαθμό στον δευτερογενή. Τα Ιόνια Νησιά έχουν τα 2/3 της απασχόλησης στον τριτογενή και ισοκατανομή στους άλλους δύο τομείς.

2.1.2 Το αναπτυξιακό όραμα / Γενικός Αναπτυξιακός Στόχος

Τα προαναφερθέντα συνοπτικά, συγκριτικά χαρακτηριστικά της χωρικής ενότητας τεκμηριώνουν την ανάγκη άρθρωσης μιας αναπτυξιακής στρατηγικής στο πλαίσιο της Πολιτικής της Συνοχής και της Στρατηγικής της Λισαβόνας (ΣτΛ), η οποία θα συμβάλλει στη μεγέθυνση της οικονομίας στην περιοχή προγραμματισμού και στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων της.

Ο **Γενικός Αναπτυξιακός Στόχος** της χωρικής ενότητας είναι η διεύρυνση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων της, η επιτάχυνση του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης και κοινωνικής ανάπτυξης και η αύξηση της παραγωγικότητας για την επίτευξη της πραγματικής σύγκλισης και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών της περιοχής προγραμματισμού με γνώμονα την αειφόρο ανάπτυξη.

Ο Γενικός Αναπτυξιακός Στόχος θα πραγματοποιηθεί με την εφαρμογή των τριών **αναπτυξιακών προτεραιοτήτων** που εξειδικεύουν τη στρατηγική στόχευση της περιοχής προγραμματισμού και προωθούν την επίτευξη του αναπτυξιακού οράματος:

- Ελκυστικότητα της περιοχής προγραμματισμού ως τόπου επενδύσεων, εργασίας και διαβίωσης
- Επένδυση στον παραγωγικό τομέα της οικονομίας στην περιοχή προγραμματισμού
- Άμβλυνση ενδοπεριφερειακών και διαπεριφερειακών ανισοτήτων

Η εξειδίκευση των τριών αναπτυξιακών προτεραιοτήτων στις επιμέρους ανά Περιφέρεια αναπτυξιακές προτεραιότητες παρατίθεται στον ακόλουθο Πίνακα 2-1.

Οι αναπτυξιακές προτεραιότητες θα χρηματοδοτηθούν τουλάχιστον από τρεις κατηγορίες κονδυλίων, ήτοι:

- Από το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Ιονίων Νήσων, 2007-2013, το οποίο θα συγχρηματοδοτηθεί μόνο από το ΕΤΠΑ, με δεδομένο το μονοταμειακό χαρακτήρα των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της νέας Προγραμματικής Περιόδου.
- Από τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, που θα συγχρηματοδοτηθούν από τα Ταμεία και τα Χρηματοδοτικά Εργαλεία της Ε.Ε. κατά την περίοδο 2007-2013, ήτοι:

- Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)
- Ταμείο Συνοχής (Τ.Σ.)
- Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)
- Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)
- Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας (ΕΤΑ)

1. Από αμιγώς εθνικούς πόρους στα πλαίσια του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης, 2007-2013.

Πίνακας 2-1 : Αναπτυξιακές προτεραιότητες της χωρικής ενότητας Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Ιονίων Νήσων

		ΚΥΡΙΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ		
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ		Ελκυστικότητα της περιοχής προγραμματισμού ως τόπου επενδύσεων, εργασίας και διαβίωσης	Επένδυση στον παραγωγικό τομέα της οικονομίας στην περιοχή προγραμματισμού	Αμβλυνση ενδοπεριφερειακών και διαπεριφερειακών ανισοτήτων
Πελοπόννησος	ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ	Αύξηση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας	Ενίσχυση της εξωστρέφειας	Αμβλυνση ενδοπεριφερειακών/τοπικών - χωρικών ανισοτήτων
Δυτική Ελλάδα		Ανάπτυξη των υποδομών, των υπηρεσιών, των δικτύων και δημιουργία αξόνων ανάπτυξης	Ενίσχυση των παραγωγικών δυνατοτήτων της Περιφέρειας και ανάδειξη των δυναμικών κλάδων με έμφαση στην Καινοτομία και Νέα Τεχνολογία	Ολοκληρωμένη ανάπτυξη της υπαίθρου και δημιουργία Τοπικών Παραγωγικών Συστημάτων
Ιόνια Νησιά		Βελτίωση της ποιότητας ζωής και διαφύλαξη του περιβαλλοντικού πόρου για την τόνωση της περιφερειακής ελκυστικότητας	Διαφοροποίηση και ποιοτική αναβάθμιση του παραγωγικού συστήματος για την ενίσχυση της Περιφερειακής Ανταγωνιστικότητας	Βελτίωση της γενικής προσπελασιμότητας για την ενίσχυση της περιφερειακής συνοχής και ανταγωνιστικότητας
			Ανάπτυξη ενεργητικού ρόλου στον ευρύτερο χώρο Αδριατικής & Ιονίου για την εδραίωση της κεντρικότητας	Προώθηση της «πολικής» και «ενδογενούς» τοπικής ανάπτυξης για την ενίσχυση του δυναμισμού και τη βελτίωση της χωρικής συνοχής της Περιφέρειας

2.2 Η αναπτυξιακή στρατηγική του Επιχειρησιακού Προγράμματος Δυτικής Ελλάδας - Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων

Οι δράσεις του ΕΠ Δυτικής Ελλάδας- Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων συστηματοποιούνται σε **τρεις Γενικούς Στόχους** προκειμένου να επιτευχθεί η συνέργια τόσο μεταξύ τους όσο με τις παρεμβάσεις άλλων προγραμμάτων και να εξυπηρετηθεί ο Γενικός Αναπτυξιακός στόχος του προγράμματος.

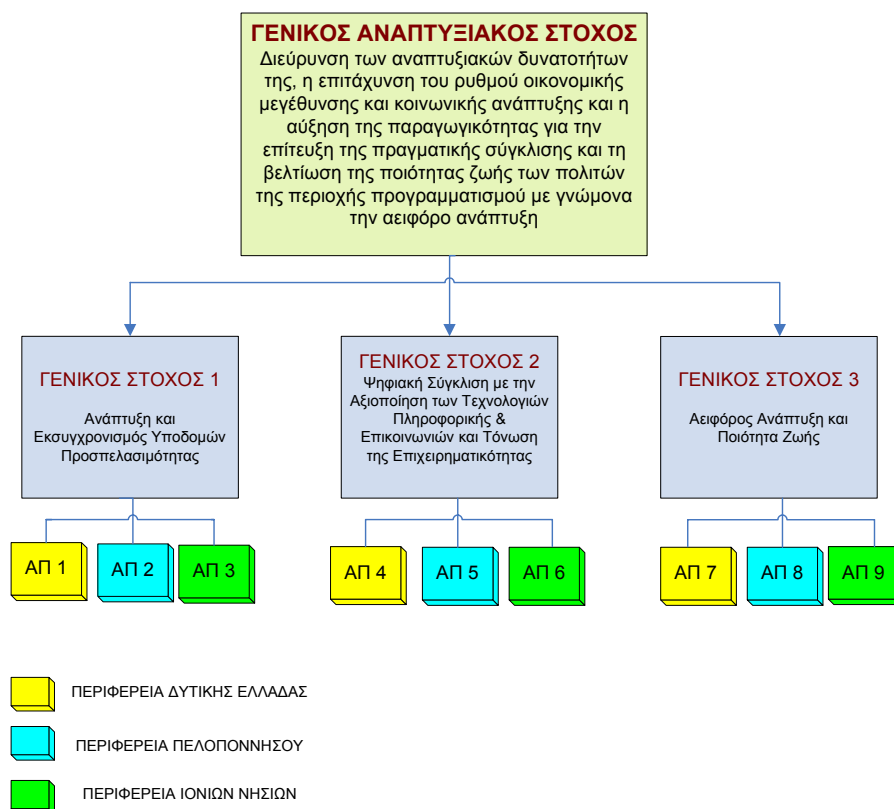
Γενικός Στόχος 1: Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των υποδομών προσπελασιμότητας

Γενικός Στόχος 2: Ψηφιακή σύγκλιση με την αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών και τόνωση της επιχειρηματικότητας

Γενικός Στόχος 3: Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής

Οι τρεις γενικοί στόχοι θα υποστηρίζονται από δράσεις τεχνικής υποστήριξης εφαρμογής.

Οι ανωτέρω αναφερόμενοι Γενικοί Στόχοι αντιστοιχίζονται με τους Άξονες Προτεραιότητας του Ε.Π. Ο κάθε Γενικός Στόχος εξειδικεύεται στη συνέχεια σε ειδικούς στόχους. Επισημαίνεται ότι για τη διαμόρφωση της στρατηγικής του Ε.Π. λήφθηκαν υπόψη και οι εισηγήσεις των ex ante αξιολογητών καθώς και των μελετητών της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ).

Σχήμα 2-1: Δενδρόγραμμα στοχοθεσίας ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Ιόνιων Νησιών

• **Γενικός Στόχος 1: Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των υποδομών προσπελασιμότητας**

Ειδικοί Στόχοι αυτού του Γενικού Στόχου είναι:

- η αναβάθμιση και συμπλήρωση των περιφερειακών μεταφορικών υποδομών τοπικής εμβέλειας
- η δημιουργία συνθηκών ασφάλειας και συστημάτων διαχείρισης της κυκλοφορίας στην περιοχή προγραμματισμού.
- Η υποστήριξη υποδομών λιμενικών έργων για την ενίσχυση της αλιείας. Προβλέπεται η δυνατότητα χρηματοδότησης υποδομών αλιείας (π.χ. αλιευτικά καταφύγια) σε εκείνες τις περιπτώσεις που οι ανάγκες δεν καλύπτονται από το ΕΤΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας).

Η αναβάθμιση και συμπλήρωση των μεταφορικών υποδομών, με σχετικές διαφοροποιήσεις ανά διοικητική Περιφέρεια, εστιάζονται :

- στη συμπλήρωση του οδικού δικτύου της χωρικής ενότητας με προτεραιότητα στις περιφερειακές/τοπικές οδούς και τις εθνικές οδούς. Η συμπλήρωση του Διευρωπαϊκού Δικτύου της χωρικής ενότητας θα γίνει με παρεμβάσεις στην περιοχή προγραμματισμού από τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα.
- στον εκσυγχρονισμό των οδικών και σιδηροδρομικών υποδομών, των λιμανιών και των αεροδρομίων στην περιοχή προγραμματισμού με στόχο τη βελτίωση του επιπέδου εξυπηρέτησης και ασφάλειας των χρηστών.

Η εξειδίκευση του γενικού στόχου ανά τομέα παρέμβασης περιλαμβάνει:

- Οδικές Μεταφορές- Οδικό δίκτυο.
- Σιδηροδρομικές Μεταφορές.
- Θαλάσσιες Μεταφορές.
- Αεροπορικές Μεταφορές.

Ο Γενικός Στόχος 1 συμβάλλει στην ΚΣΚΓ (1.1.1) «Επέκταση και βελτίωση των υποδομών μεταφορών» καθώς και στην ΟΚΓ (14): Να δημιουργηθεί ελκυστικότερο επιχειρηματικό περιβάλλον και να ενθαρρυνθεί η ιδιωτική πρωτοβουλία μέσω της βελτίωσης των κανονιστικών ρυθμίσεων και (16) «Επέκταση, βελτίωση και διασύνδεση των Ευρωπαϊκών υποδομών και ολοκλήρωση των διασυνοριακών έργων προτεραιότητας». Επίσης ο στόχος 1 έχει συνάφεια με το γενικό στόχο (2) «Η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και η αύξηση της παραγωγικότητας», (3) «Η διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος της χώρας» και (13) «Η ανάπτυξη και ο εκσυγχρονισμός των φυσικών υποδομών και των συναφών υπηρεσιών του συστήματος μεταφορών της χώρας» του ΕΣΠΑ, και εξυπηρετεί την «Περιφερειακή και Κοινωνική Συνοχή – Βελτίωση της προσβασιμότητας και σύνδεση της Περιφέρειας με τα μεγάλα αστικά κέντρα μέσω της αναβάθμισης των μεταφορικών υποδομών» του ΕΠΜ.

• **Γενικός Στόχος 2: Ψηφιακή σύγκλιση με την αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών και τόνωση της επιχειρηματικότητας**

Ειδικοί Στόχοι αυτού του Γενικού Στόχου είναι:

- Η ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών στην παραγωγική διαδικασία και υιοθέτηση καινοτόμων πρακτικών και αντιλήψεων στην επιχειρηματική δραστηριότητα, διείσδυση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στις επιχειρήσεις και στους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης
- Η ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας με την ίδρυση νέων και την ενίσχυση υφιστάμενων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε όλους τους τομείς της οικονομίας, την προώθηση ειδικών μορφών τουρισμού, την ενσωμάτωση προτύπων ποιότητας και γενικά την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό της επιχειρηματικής δραστηριότητας, την ενίσχυση της παραγωγής εφαρμοσμένης έρευνας και τεχνολογίας, τη σύνδεση επιχειρηματικότητας και καινοτομίας και τον προσανατολισμό των τοπικών παραδοσιακών κλάδων και των νέων επιχειρήσεων σε κλάδους υψηλότερης προστιθέμενης αξία.
- Ο εμπλουτισμός παρεμβάσεων ολοκληρωμένου χαρακτήρα για την υποστήριξη της χωρικής συνοχής με την ενίσχυση των παραγωγικών δυνατοτήτων της χωρικής ενότητας και την ανάδειξη των δυναμικών κλάδων.
- Η προώθηση επενδυτικών σχεδίων

Επισημαίνεται ότι το αναπτυξιακό πλαίσιο για την ψηφιακή σύγκλιση στην περιοχή προγραμματισμού είναι σύμφωνη με την εθνική «Ψηφιακή Στρατηγική» για την περίοδο έως το 2013 που αντιμετωπίζει με ολοκληρωμένο τρόπο τις παρεμβάσεις για την πληροφορική και τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, σε όλο το εύρος της οικονομίας και της κοινωνίας, λειτουργεί δε σε μεγάλο βαθμό συμπληρωματικά με το ΤΕΠ «Ψηφιακή Σύγκλιση».

Οι παραπάνω ειδικοί στόχοι αποκτούν διαφορετική βαρύτητα για κάθε διοικητική Περιφέρεια ανάλογα με τα ιδιαίτερα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά τριών Περιφερειών, σε συνδυασμό με τις αντίστοιχες παρεμβάσεις σε αυτές, από τα τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα της περιόδου 2007-2013.

Ο Γενικός Στόχος 2 συμβάλλει στις Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας για τη Συνοχή (ΚΣΚΓ) (1.2.1) «Αύξηση και καλύτερη επικέντρωση των επενδύσεων στην ΕΤΑ», (1.2.2) «Διευκόλυνση της Καινοτομίας και προώθηση της Επιχειρηματικότητας» και 1.2.3 «Προώθηση της Κοινωνίας της Πληροφορίας για όλους». Επιπλέον ο γενικός στόχος 2 παρουσιάζει συνάφεια με τις ΟΚΓ για την ανάπτυξη και την απασχόληση (7) «Αύξηση και βελτίωση των επενδύσεων στον τομέα της Έρευνας & Ανάπτυξης, ιδίως στον ιδιωτικό τομέα, με σκοπό τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου της Γνώσης», (8) «Διευκόλυνση της καινοτομίας», (9) «διευκόλυνση της διάδοσης και της πραγματικής χρήσης των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) και οικοδόμηση μιας Κοινωνίας της Πληροφορίας χωρίς αποκλεισμούς», (10) «Προώθηση Επιχειρηματικού Πολιτισμού και δημιουργία ενθαρρυντικού περιβάλλοντος για τις ΜΜΕ», (11) Να ενθαρρυνθεί η βιώσιμη χρήση των πόρων και να ενισχυθούν οι συνέργειες μεταξύ της προστασίας του περιβάλλοντος και ανάπτυξης, (14) «δημιουργία ελκυστικότερου επιχειρηματικού περιβάλλοντος και ενθάρρυνση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας μέσω της βελτίωσης των κανονιστικών ρυθμίσεων» και (15) Να προωθηθεί μια

περισσότερο επιχειρηματική νοοτροπία και να δημιουργηθεί περιβάλλον που να στηρίζει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ).

Ο γενικός στόχος 2 συνδέεται με τους γενικούς στόχους του ΕΣΠΑ (1) «Η αύξηση της εξωστρέφειας και των εισροών Ξένων Άμεσων Επενδύσεων», (2) «Η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και η αύξηση της παραγωγικότητας», (3) «Η διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος της χώρας», (5) «Η ενίσχυση της Έρευνας, Τεχνολογίας και η προώθηση της Καινοτομίας σε όλους τους κλάδους ως βασικού παράγοντα αναδιάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας και μετάβασης στην οικονομία της γνώσης», (6) «Η ψηφιακή σύγκλιση της χώρας με την ενσωμάτωση και τη συστηματική χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) στους τομείς της κοινωνικής και οικονομικής δραστηριότητας», (8) «Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση», (9) «Προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης» και (12) «Βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων πολιτικών και η αποτελεσματική εφαρμογή τους για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών και τη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δράσης».

Τέλος ο γενικός στόχος 2 υπηρετεί τις προτεραιότητες (3) «Διαρθρωτικές αλλαγές στις αγορές προϊόντων» και (4) «Κοινωνία της γνώσης» του ΕΠΜ.

• **Γενικός Στόχος 3: Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής**

Ειδικό Στόχοι αυτού του Γενικού Στόχου είναι:

- Η βελτίωση των συνθηκών προστασίας του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, ως κυρίαρχων πόρων για την ανάπτυξη της χωρικής ενότητας, αλλά και για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής.
- Η προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση του πολιτιστικού πλούτου
- Η άρση της απομόνωσης και των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων, με υλοποίηση παρεμβάσεων ολοκληρωμένου χαρακτήρα για την υποστήριξη της χωρικής συνοχής, καθώς και η βελτίωση της διαβίωσης ευπαθών κοινωνικών ομάδων
- Ποιοτική και ποσοτική βελτίωση των κοινωνικών υποδομών (εκπαίδευσης και υγείας-πρόνοιας) και βελτίωση των προϋποθέσεων παροχής κοινωνικών υπηρεσιών.
- Η αναβάθμιση των τουριστικών υπηρεσιών, η βελτίωση των τουριστικών υποδομών και η προβολή της χωρικής ενότητας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο
- Η μείωση της ανεργίας και προώθηση της ισότητας των φύλων

Ο Γενικός Στόχος 3 συμβάλλει στις ΚΣΚΓ (1.1.2) «Ενίσχυση των συνεργιών ανάμεσα στην προστασία του περιβάλλοντος και στην ανάπτυξη», (1.2) «Βελτίωση των γνώσεων και της καινοτομίας με στόχο την ανάπτυξη», (1.3.1) «Προσέλκυση και διατήρηση περισσότερων ανθρώπων στην αγορά εργασίας και εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας», (2.1) «Η συμβολή των πόλεων στην ανάπτυξη και στην απασχόληση», (2.3) – (2.6) «Διασυνοριακή, Διακρατική, Διαπεριφερειακή συνεργασία», (1.3.3) «Αύξηση των επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο μέσω της βελτίωσης της

εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων» και (1.3.5) «Προστασία της υγείας των εργαζομένων (κάλυψη των κενών σε θέματα υποδομών υγείας)».

Ο Γενικός Στόχος 3 έχει συνάφεια με τις ΟΚΓ (9) «διευκόλυνση της διάδοσης και της πραγματικής χρήσης των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) και να οικοδομηθεί μια Κοινωνία της Πληροφορίας χωρίς αποκλεισμούς», (11) «ενθάρρυνση της βιώσιμης χρήσης των πόρων και ενίσχυση των συνεργειών μεταξύ της προστασίας του περιβάλλοντος και ανάπτυξης», (13) «εξασφάλιση ανοιχτών και ανταγωνιστικών αγορών εντός και εκτός της Ευρώπης και να προσκόμιση οφελών από την παγκοσμιοποίηση», (14) «επέκταση και βελτίωση των ευρωπαϊκών υποδομών και ολοκλήρωση των συμφωνηθέντων διασυνοριακών έργων προτεραιότητας», (15) «προώθηση μίας περισσότερο επιχειρηματικής νοοτροπίας και δημιουργία περιβάλλοντος που να στηρίζει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ)», (16) «Να επεκταθούν και να βελτιωθούν οι ευρωπαϊκές υποδομές και να ολοκληρωθούν τα συμφωνηθέντα διασυνοριακά έργα προτεραιότητας», (18) «προώθηση της προσέγγισης της εργασίας βασιζόμενη στον κύκλο ζωής», (19) «Να δημιουργηθούν αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς, να ενισχυθεί η Ελκυστικότητα της εργασίας και να καταστεί αποδοτική για όσους αναζητούν εργασία, Συμπεριλαμβανομένων μειονεκτούντων ατόμων και των άεργων»

Ο γενικός στόχος 3 συνδέεται με τους γενικούς στόχους του ΕΣΠΑ (2) «Η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και η αύξηση της παραγωγικότητας», (3) «Η διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος της χώρας», (4) «Βελτίωση της ποιότητας και της έντασης των επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο για την αναβάθμιση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος», (8) «Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση», (9) «Προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης», (10) «Θεμελίωση ενός αποδοτικού και οικονομικά βιώσιμου συστήματος Υγείας, που θα προσφέρει ποιοτικές και εξατομικευμένες υπηρεσίες στους πολίτες και θα εστιάζει στη συνεχή βελτίωση των υπηρεσιών πρόληψης και φροντίδας», (11) «Η ανάδειξη του οικονομικού, κοινωνικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα των θεμάτων ισότητας των φύλων, με την άμεση σύνδεσή τους με τις κυρίαρχες εθνικές πολιτικές προτεραιότητες (ανάπτυξη – απασχόληση – κοινωνική συνοχή)», (15) «Η αειφόρος διαχείριση του Περιβάλλοντος», (16) «Η άσκηση αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής», (17) «Ανάδειξη του Πολιτισμού ως ζωτικού παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας.»

Τέλος ο γενικός στόχος 3 υπηρετεί τις δράσεις του ΕΠΜ (3) «Περιβάλλον και Βιώσιμη Ανάπτυξη», (4) «Κοινωνία της Γνώσης», (6) «Περιβάλλον και Βιώσιμη Ανάπτυξη» και (7) «Περιφερειακή και Κοινωνική Συνοχή».

Επισημαίνεται ότι η στρατηγική στον τομέα περιβάλλοντος της Χωρικής Ενότητας, όπως προβλέπεται από τους επιμέρους ΠΕΣΔΑ των τριών Περιφερειών που συνθέτουν τη Χωρική Ενότητα, θα ενισχυθεί, από κοινού, τόσο από το Τομεακό ΕΠ «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΕΠΠΕΡΑΑ), όσο και από το Περιφερειακό Πρόγραμμα της Χωρικής Ενότητας Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013. Όσον αφορά δε στη διαχείριση των στερεών αποβλήτων που κατά κύριο λόγο θα αντιμετωπισθεί από το Περιφερειακό Πρόγραμμα, στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για τη

διαχείριση των στερεών αποβλήτων, που παρουσιάζεται στο ΕΠΠΕΡΑΑ, στόχος είναι στον ορίζοντα της 4ης προγραμματικής περιόδου, η σημαντική μείωση της εξάρτησης της χώρας από τη μονομερή επιλογή της τελικής διάθεσης σύμμεικτων στερεών αποβλήτων σε ΧΥΤΑ και η επίτευξη των στόχων, που έχουν τεθεί για την εκτροπή βιοαποδομήσιμου κλάσματος στερεών αποβλήτων από την υγειονομική ταφή. Οι ΧΥΤΑ, που είναι σε κάθε περίπτωση απαραίτητοι να δημιουργηθούν, όπως προβλέπεται και από τους ΠΕΣΔΑ, σε κατάλληλο βάθος χρόνου θα μετεξελιχθούν σε ΧΥΤΥ με παράλληλη σημαντική επιμήκυνση του χρόνου ζωής τους».

Η στρατηγική για το φυσικό περιβάλλον είναι σε αρμονία με το πλαίσιο πολιτικής που έχει τεθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση για τον τομέα.

2.2.1 Ιεράρχηση γενικών στόχων

Στη χωρική ενότητα δεσμεύονται συνολικοί πόροι (κοινοτική συνδρομή) ύψους 914 Μ€. Η ιεράρχηση των γενικών στόχων καταδεικνύεται από τη χρηματοδοτική βαρύτητα των γενικών στόχων ανά Περιφέρεια και συνολικά στην περιοχή προγραμματισμού (πρβλ. Πίνακα 2-2), λαμβάνοντας υπόψη και τις προγραμματιζόμενες παρεμβάσεις για κάθε Περιφέρεια και κατ' ακολουθία για το σύνολο της χωρικής ενότητας, από τα αντίστοιχα τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα της περιόδου 2007-2013, αλλά και από το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης.

- Η σημαντικότητα των γενικών στόχων είναι ίδια τόσο για το σύνολο της χωρικής ενότητας όσο και για κάθε μία από τις διοικητικές Περιφέρειες
- Κυρίαρχος αναδεικνύεται ο γενικός στόχος 3 «Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής», όπου δεσμεύεται συνολικά το 62% της κοινοτικής συνδρομής. Ο γενικός στόχος 3 είναι και για τις τρεις Περιφέρειες κυρίαρχος. Τη μεγαλύτερη βαρύτητα (68% επί της κοινοτικής συνδρομής) εμφανίζει στην Περιφέρεια Ιονίων Νησιών, που αποδίδεται κυρίως στις αυξημένες δεσμεύσεις για δράσεις τουρισμού που συνάδουν με τη στρατηγική της συγκεκριμένης Περιφέρειας, ώστε να καταστεί η τελευταία ένας διεθνής προορισμός με χαρακτηριστικά βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης.
- Ακολουθεί σε σημαντικότητα ο γενικός στόχος 1 «Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των υποδομών προσπελασιμότητας», ο οποίος δεσμεύει το 25% της συνολικής κοινοτικής συνδρομής. Ο γενικός στόχος 1 είναι και για τις τρεις Περιφέρειες δεύτερος σε σημαντικότητα κυμαινόμενος από 30% χρηματοδοτική βαρύτητα για την περιφέρεια Πελοποννήσου έως 19% για την περιφέρεια Ιονίων Νησιών.
- Ο γενικός στόχος 2 «Ψηφιακή σύγκλιση με την αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών και η τόνωση της επιχειρηματικότητας», δεσμεύει το 12% της κοινοτικής συνδρομής δεδομένου ότι το μεγαλύτερο μέρος των δράσεων Ψηφιακής σύγκλισης και επιχειρηματικότητας, θα καλυφθεί από τα αντίστοιχα τομεακά προγράμματα. Ο γενικός στόχος 2 εμφανίζει τη μεγαλύτερη σημαντικότητα (15% της κοινοτικής συνδρομής) στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας που αποδίδεται κύρια στην παρουσία του Πανεπιστημίου Πατρών, του Περιφερειακού Κόμβου Καινοτομίας και των ερευνητικών ινστιτούτων, ενώ στις

δύο άλλες Περιφέρειες προγραμματίζονται σημαντικές παρεμβάσεις από τα αντίστοιχα τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα.

Πίνακας 2-2: Σημαντικότητα των γενικών στόχων της αναπτυξιακής στρατηγικής

Ποσά σε €

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	Ε.Π. ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ		Ε.Π. ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ		Ε.Π. ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ		Ε.Π. ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑ, ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΙΩΝ, ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	
		(ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ)		(ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ)		(ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ)		(ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ)	
		ΣΤΟΧΟΣ 1	%	ΣΤΟΧΟΣ 1	%	ΣΤΟΧΟΣ 1	%	ΣΤΟΧΟΣ 1	%
1	2	3	5=3/Σ3	6	8=6/Σ6	9	11=9/Σ9	12=3+6+9	14=12/Σ12
ΓΣ1	ΑΝΑΠΤΥΞΗ & ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ	93.000.000	30%	87.100.000	24%	46.050.000	19%	226.150.000	25%
	<i>Μεταφορές</i>	<i>93.000.000</i>	<i>30%</i>	<i>87.100.000</i>	<i>24%</i>	<i>46.050.000</i>	<i>19%</i>	<i>226.150.000</i>	<i>25%</i>
ΓΣ2	ΨΗΦΙΑΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΠΕ & ΤΟΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	26.000.000	8%	51.850.000	15%	29.200.000	12%	107.050.000	12%
	<i>Κοινωνία της πληροφορίας</i>	<i>4.000.000</i>	<i>1%</i>	<i>3.000.000</i>	<i>1%</i>	<i>5.090.000</i>	<i>2%</i>	<i>12.090.000</i>	<i>2%</i>
	<i>Έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη, καινοτομία και επιχειρηματικότητα</i>	<i>22.000.000</i>	<i>7%</i>	<i>48.850.000</i>	<i>14%</i>	<i>24.110.000</i>	<i>10%</i>	<i>94.960.000</i>	<i>10%</i>
ΓΣ3	ΑΞΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ & ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ	190.000.000	61%	212.870.000	59%	163.450.000	68%	566.320.000	62%
	<i>Πολιτισμός</i>	<i>25.000.000</i>	<i>8%</i>	<i>9.770.000</i>	<i>3%</i>	<i>19.200.000</i>	<i>8%</i>	<i>53.970.000</i>	<i>6%</i>
	<i>Επένδυση σε κοινωνικές υποδομές</i>	<i>80.400.000</i>	<i>26%</i>	<i>110.340.817</i>	<i>30%</i>	<i>70.400.000</i>	<i>29%</i>	<i>261.140.817</i>	<i>28%</i>
	<i>Τουρισμός</i>	<i>4.200.000</i>	<i>1%</i>	<i>6.780.000</i>	<i>2%</i>	<i>14.250.000</i>	<i>6%</i>	<i>25.230.000</i>	<i>3%</i>
	<i>Αστική και Αγροτική αναγέννηση</i>	<i>24.000.000</i>	<i>8%</i>	<i>35.229.183</i>	<i>10%</i>	<i>27.850.000</i>	<i>12%</i>	<i>87.079.183</i>	<i>10%</i>
	<i>Περιβαλλοντική Προστασία και πρόληψη κινδύνων</i>	<i>56.400.000</i>	<i>18%</i>	<i>50.750.000</i>	<i>14%</i>	<i>31.750.000</i>	<i>13%</i>	<i>138.900.000</i>	<i>15%</i>
ΓΣ4	ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	4.000.000	1%	7.180.000	2%	3.300.000	1%	14.480.000	1%
	<i>Τεχνική Βοήθεια</i>	<i>4.000.000</i>	<i>1%</i>	<i>7.180.000</i>	<i>2%</i>	<i>3.300.000</i>	<i>1%</i>	<i>14.480.000</i>	<i>1%</i>
	ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΠ	313.000.000	100%	359.000.000	100%	242.000.000	100%	914.000.000	100%

2.3 Εξειδίκευση της στρατηγικής στις Περιφέρειες

Το αναπτυξιακό όραμα εξειδικεύεται σε επιμέρους στρατηγικές κατευθύνσεις και ειδικούς στόχους, που προσιδιάζουν προς τα επιμέρους χαρακτηριστικά κάθε μίας από τις τρεις συνιστώσες διοικητικές Περιφέρειες.

2.3.1 Εξειδίκευση της στρατηγικής στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος

Η στρατηγική της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας εστιάζεται στην αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων (γεωγραφική θέση, μεταφορικά έργα μεγάλης εμβέλειας, ύπαρξη Ερευνητικών Ινστιτούτων, τουριστικοί και πολιτιστικοί πόροι, κλπ.) και στην αντιμετώπιση των αδυναμιών της Περιφέρειας (χαμηλό κ.κ. ΑΕΠ, χαμηλό επίπεδο ανταγωνιστικότητας, διαρθρωτικά προβλήματα αγοράς εργασίας, ελλείψεις σε βασικές υποδομές, κλπ.).

Παράλληλα στοχεύει στην ικανοποίηση των εθνικών (ΕΣΠΑ, ΕΠΜ) και κοινοτικών κατευθύνσεων (ΣΤΛ ΚΣΚΓ) για την επίτευξη σειράς προκλήσεων και την αντιμετώπιση πιθανών κινδύνων στην πορεία προς την οικονομική και κοινωνική σύγκλιση.

Υπό το πρίσμα των ως άνω το όραμα για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας στην προγραμματική περίοδο 2007-2013 είναι:

«η εντατικοποίηση των προσπάθειών για επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης και πραγματική σύγκλιση με τις προηγμένες ελληνικές περιφέρειες μέσω ενίσχυσης της προσπελασιμότητας, βελτίωσης της επιχειρηματικότητας και ανάπτυξης της ανταγωνιστικότητας με ταυτόχρονη διασφάλιση σύγχρονου και άνετου επιπέδου ποιότητας ζωής για τους κατοίκους, “μέσα από την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Περιφέρειας».

Το όραμα απαντά σε μεγάλο βαθμό στην αναπτυξιακή υστέρηση της Περιφέρειας, τόσο σε διαπεριφερειακό, όσο και σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο. Οι βασικές κατευθύνσεις της πολιτικής της ΠΔΕ είναι οι κάτωθι:

- **Ανάπτυξη των υποδομών και των υπηρεσιών των δικτύων και δημιουργία αξόνων ανάπτυξης.** Η κατεύθυνση αυτή εξειδικεύεται στην αναβάθμιση και συμπλήρωση των δικτύων μεταφορών και των μεταφορικών υπηρεσιών, στη μείωση του χρόνου και του κόστους μεταφοράς προσώπων και αγαθών, στη βελτίωση της ασφάλειας και στη βελτίωση του επιπέδου εξυπηρέτησης που συνδέεται με τη βελτίωση των συνθηκών διακίνησης, της ασφάλειας των μετακινήσεων, καθώς και την παροχή έγκυρης και έγκαιρης πληροφόρησης.
- **Ενίσχυση των παραγωγικών δυνατοτήτων** της Περιφέρειας και ανάδειξη των δυναμικών κλάδων **με έμφαση στην Καινοτομία και Νέα Τεχνολογία.** Η στρατηγική αυτή κατεύθυνση της Περιφέρειας εξειδικεύεται στην ίδρυση νέων και την ενίσχυση υφιστάμενων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε όλους τους τομείς της οικονομίας, στη διεύρυνση της επιχειρηματικής βάσης και ευρύτερα στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας κυρίως μέσω της διευκόλυνσης ίδρυσης νέων και εξειδικευμένων επιχειρήσεων, στην ενίσχυση της παραγωγής εφαρμοσμένης έρευνας και τεχνολογίας, στη σύνδεση επιχειρηματικότητας και καινοτομίας και στον

προσανατολισμό των τοπικών παραδοσιακών κλάδων και των νέων επιχειρήσεων σε κλάδους υψηλότερης προστιθέμενης αξίας. Επιπλέον εξειδικεύεται στην ενίσχυση των παραγωγικών δυνατοτήτων της Περιφέρειας και στην ανάδειξη των δυναμικών κλάδων, στην προώθηση επενδυτικών σχεδίων, στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων της Περιφέρειας, μέσω της μεγαλύτερης χρησιμοποίησης των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών, καθώς και στην διείσδυση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών στις επιχειρήσεις και στους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης

- **Ολοκληρωμένη ανάπτυξη της υπαίθρου και δημιουργία Τοπικών Παραγωγικών Συστημάτων. Ολοκληρωμένη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη.** Η στρατηγική αυτή κατεύθυνση εστιάζεται στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής, στην προστασία του περιβάλλοντος, στην προώθηση του Τουρισμού, την προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση του πολιτιστικού πλούτου, την άρση της απομόνωσης και τη μείωση του κοινωνικού ρατσισμού σε συνδυασμό με τη μείωση της ανεργίας και την προώθηση της ισότητας των φύλων

2.3.2 Εξειδίκευση της στρατηγικής στην Περιφέρεια Πελοποννήσου

Τα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά και προβλήματα της Περιφέρειας Πελοποννήσου τεκμηριώνουν την ανάγκη επαναπροσέγγισης της αναπτυξιακής στρατηγικής της Περιφέρειας στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής, λαμβάνοντας υπόψη όσα προκύπτουν από τη Στρατηγική της Λισσαβόνας, με στόχο την είσοδο της Περιφέρειας σε τροχιά ανάπτυξης, η οποία θα συμβάλλει στη μεγέθυνση του συνόλου της οικονομίας και στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων της, έτσι ώστε να οδηγηθεί η Περιφέρεια στην πραγματική σύγκλιση με τις ανεπτυγμένες περιφέρειες της Χώρας και της Ε.Ε.

Με βάση αυτά τα δεδομένα, η νέα συνολική στρατηγική στόχευση της Περιφέρειας Πελοποννήσου απαιτεί το κατάλληλο μίγμα Πολιτικής για τη Συνοχή και τη Στρατηγική της Λισσαβόνας, που θα συμβάλλει στην επιτάχυνση του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης, στη διεύρυνση της παραγωγικής βάσης, στην αύξηση της παραγωγικότητας, στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας, στον εξωστρεφή προσανατολισμό της οικονομίας και στη βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης, με παράλληλη άμβλυνση των ενδοπεριφερειακών / τοπικών κοινωνικο-οικονομικών ανισοτήτων.

Ως εκ τούτου, **Γενικός Στρατηγικός Αναπτυξιακός Στόχος** της Περιφέρειας Πελοποννήσου είναι η διεύρυνση της παραγωγικής της βάσης στο σύνολο της Περιφέρειας με την ενίσχυση της ελκυστικότητας και της εξωστρέφειάς της, για την ανάδειξη και προώθηση κυρίως υψηλής ποιότητας τουριστικών υπηρεσιών και αγροτικών προϊόντων, σε συνδυασμό με την προστασία του περιβάλλοντος, την αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, και την εφαρμογή καινοτομιών.

Ο Γενικός Στρατηγικός Αναπτυξιακός Στόχος της Περιφέρειας βασίζεται στους παρακάτω τρεις πυλώνες:

- α) Ελκυστικότητα για επιχειρηματική δραστηριότητα και εξωστρέφεια.
- β) Βελτίωση της ποιότητας ζωής.

γ) Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού για την ενίσχυση της απασχόλησης, της παραγωγικότητας και της κοινωνικής συνοχής.

Οι πυλώνες αυτοί με τις επιμέρους θεματικές / τομεακές παρεμβάσεις και με έντονη τη χωρική / τοπική διάσταση, εξασφαλίζουν την αυτοτροφοδοτούμενη ανάπτυξη της Περιφέρειας, με βασικό συστατικό της στόχο την άμβλυνση των ενδοπεριφερειακών / τοπικών ανισοτήτων.

Η επίτευξη του Γενικού Στρατηγικού Αναπτυξιακού Στόχου, στο πλαίσιο των τριών πυλώνων που αυτός βασίζεται, θα πραγματοποιηθεί με την εφαρμογή δράσεων που θα χρηματοδοτηθούν:

- Από το Περιφερειακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου, 2007-2013, το οποίο συγχρηματοδοτείται μόνο από το ΕΤΠΑ και το οποίο αποτελεί μέρος του ενιαίου Περιφερειακού Προγράμματος της Χωρικής Ενότητας ΔΕΠΙΝ.
- Από τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, που θα συγχρηματοδοτηθούν από τα Ταμεία της Ε.Ε. κατά την περίοδο 2007-2013, ήτοι:
 - Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)
 - Ταμείο Συνοχής (Τ.Σ.)
 - Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)
 - Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)
 - Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας (ΕΤΑ)
- Από τα, με αμιγώς εθνικούς πόρους, χρηματοδοτούμενα έργα, εντασσόμενα στο Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης, 2007-2013.

Όσον αφορά στο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΔΕΠΙΝ, βασικός κορμός του Στρατηγικού Σχεδιασμού του συγχρηματοδοτούμενου από το ΕΤΠΑ Προγράμματος της Περιφέρειας Πελοποννήσου, είναι η ανάδειξη και η βιώσιμη αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών της πόρων, οι οποίοι είναι διάσπαρτοι σε όλη την έκταση της Περιφέρειας, με συγκεκριμένα, διεθνούς φήμης και πολιτιστικής αξίας, μνημεία και αρχαιολογικούς χώρους. Οι πόροι αυτοί, σε συνδυασμό με τη γεωγραφική θέση της Περιφέρειας, αποτελούν στρατηγικής σημασίας παράγοντα για τη βιώσιμη ανάπτυξή της, στο πλαίσιο ενός νέου αναπτυξιακού και παραγωγικού προτύπου. Στηριζόμενη σε μεγάλο βαθμό η Περιφέρεια σε αυτό τον παράγοντα, στοχεύει να καταστεί ένας σημαντικός τουριστικός και πολιτιστικός πόλος για την περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της Ανατολικής Μεσογείου, αξιοποιώντας όχι μόνο τους πλούσιους και ιδιαίτερης αξίας φυσικούς της πόρους, αλλά και την ιστορική της παράδοση και κληρονομιά, καθώς και τις δυνατότητες ανάπτυξης του σύγχρονου πολιτισμού.

Για τους λόγους αυτούς, ο πολιτισμός, ως αναπτυξιακή παράμετρος της Περιφέρειας Πελοποννήσου, αποτελεί σημαντική προτεραιότητα κατά την Προγραμματική Περίοδο 2007-2013, εστιαζόμενος στις εξής κατευθύνσεις:

- Ανάδειξη και αξιοποίηση των επώνυμων μνημείων και αρχαιολογικών χώρων για αύξηση της επισκεψιμότητας, με παράλληλη δημιουργία παρεμφερών / συμπληρωματικών υποστηρικτικών δραστηριοτήτων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.
- Εφαρμογή σύγχρονων τεχνολογιών για την αναβάθμιση των υποδομών και των δραστηριοτήτων ανάδειξης και προβολής της πολιτιστικής κληρονομιάς και του σύγχρονου πολιτισμού.
- Ανάδειξη του πλούτου του λαϊκού πολιτισμού που προσδιορίζει και τον ιδιαίτερο εθνικό / τοπικό χαρακτήρα, με την παράλληλη παραγωγή σύγχρονων πολιτιστικών προϊόντων, διαμορφώνοντας μια σχέση ανοικτή συνεργασίας μεταξύ πολιτείας, πνευματικού κόσμου και όλων όσως εργάζονται για τον πολιτισμό.
- Δημιουργία νέων τουριστικών και πολιτιστικών προϊόντων με τη σύνδεση της αξιοποίησης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων με την τοπική οικονομία.

Για τη λειτουργία του τουρισμού και του πολιτισμού, ως παράγοντα της βιώσιμης ανάπτυξης της Περιφέρειας Πελοποννήσου, προϋποθέσεις είναι η προστασία του περιβάλλοντος με τις ανάλογες υποδομές και δραστηριότητες, καθώς και η αναβάθμιση των υποδομών και υπηρεσιών προσπελασιμότητας, σε όλη την έκταση της Περιφέρειας, με παράλληλη διεύρυνση και αναβάθμιση των κοινωνικών υποδομών και υπηρεσιών, με ορθολογική και δίκαιη χωροταξική κατανομή στο σύνολο της Περιφέρειας, για την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου τουριστικών υπηρεσιών και αναβάθμιση της ποιότητας της ζωής των κατοίκων.

Ως εκ τούτου, **Κεντρικός Στρατηγικός Στόχος** του Προγράμματος της Περιφέρειας Πελοποννήσου είναι:

«Η εξασφάλιση της συνέχειας του χώρου, της ισόρροπης χωρικής, οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και της αναβάθμισης του επιπέδου ζωής των πολιτών της.»

Με αυτόν τον Κεντρικό Στρατηγικό Στόχο του Προγράμματος και τις δράσεις με τις οποίες αυτός θα επιτευχθεί, η Περιφέρεια Πελοποννήσου σκοπεύει να καλύψει κατά ένα σημαντικό βαθμό τις ανάγκες των εξής αναπτυξιακών πυλώνων / προτεραιοτήτων:

- Αύξηση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας
- Ενίσχυση της εξωστρέφειας της Περιφέρειας
- Άμβλυση των ενδοπεριφερειακών / τοπικών - χωρικών ανισοτήτων.

Οι βασικές κατευθύνσεις πολιτικής, των τριών αναπτυξιακών πυλώνων / προτεραιοτήτων, για την Περιφέρεια Πελοποννήσου, είναι οι παρακάτω

- **Αύξηση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας.** Για την επίτευξη αυτού του στρατηγικού στόχου, οι βασικές κατευθύνσεις πολιτικής είναι:
 - Ενίσχυση των υποδομών και υπηρεσιών προσπελασιμότητας, με τη βελτίωση και επέκταση των οδικών και λιμενικών μεταφορικών υποδομών

- Βελτίωση / ανάδειξη υποδομών επιπέδου διαβίωσης, με τη δημιουργία υποδομών υγείας, εκπαίδευσης, την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και την αύξηση της λειτουργικότητας των αστικών κέντρων και των αγροτικών / μειονεκτικών περιοχών
- **Ενίσχυση της εξωστρέφειας της Περιφέρειας.** Για την αύξηση της εξωστρέφειας της Περιφέρειας Πελοποννήσου, οι βασικές κατευθύνσεις πολιτικής είναι:
 - Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας με την ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών στον παραγωγικό εξοπλισμό, και στις λοιπές λειτουργίες των επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένης και της χρήσης της ψηφιακής τεχνολογίας
 - Ενίσχυση της αειφόρου ανάπτυξης, στηριζόμενη στην προστασία και αξιοποίηση των ιδιαίτερων και πλούσιων φυσικών και πολιτιστικών πόρων της Περιφέρειας, προς την κατεύθυνση παροχής υψηλού επιπέδου τουριστικών υπηρεσιών, με παράλληλη αποτελεσματική προβολή του τουριστικού και πολιτιστικού προϊόντος, στο εσωτερικό της Χώρας και στο εξωτερικό.
- **Άμβλυση των ενδοπεριφερειακών / τοπικών ανισοτήτων.** Για την άμβλυση των ενδοπεριφερειακών & τοπικών ανισοτήτων οι βασικές κατευθύνσεις πολιτικής είναι:
 - Η ενίσχυση των υποδομών και υπηρεσιών προσπελασιμότητας, με τη βελτίωση και επέκταση των οδικών και λιμενικών μεταφορικών υποδομών.
 - Η εξειδίκευση αυτού του γενικού στόχου, στο επίπεδο των Αξόνων Προτεραιότητας προς την κατεύθυνση της άμβλυσης των ενδοπεριφερειακών / τοπικών ανισοτήτων θα αποτυπωθεί με την αναφορά επί της σκοπιμότητας, των υποδομών αυτών, η οδική σύνδεση των εσωτερικών ζωνών και των αγροτικών / μειονεκτικών περιοχών με μεγάλους οδικούς άξονες ή / και λιμάνια, καθώς και με διοικητικά και παραγωγικά κέντρα.
 - Η ενίσχυση της αειφόρου ανάπτυξης και βελτίωσης της ποιότητας ζωής, με εξειδίκευση σε ειδικούς στόχους που άπτονται των παρεμβάσεων στην χαμηλής ανάπτυξης περιοχές όπου σήμερα υφίστανται αναξιοποίητοι φυσικοί και πολιτιστικοί πόροι και υπάρχει έλλειμμα κοινωνικών υποδομών.
 - Η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας με την ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών στο παραγωγικό εξοπλισμό και στις λοιπές λειτουργίες των επιχειρήσεων σε σχετικά μικρή κλίμακα και σύμφωνα με τα τοπικά χαρακτηριστικά του επιχειρηματικού ιστού .

Με δεδομένο ότι, η προώθηση της ισότητας των φύλων και ευκαιριών αποτελεί μια οριζόντια πολιτική της ΕΕ και λαμβάνοντας υπόψιν το πλαίσιο του Άρθρου 16 του Καν. 1083/2006 αναφορικά με την Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και μη διάκριση, καθώς και την προσέγγιση του Γενικού Στόχου 11 του ΕΣΠΑ, το Πρόγραμμα της Πελοποννήσου 2007-2013 διασφαλίζει :

- την προώθηση της ισότητας των φύλων με συγκεκριμένες δράσεις τις οποίες περιλαμβάνει.
- καθώς και την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στο σύνολο των παρεμβάσεων του.

Για την προαγωγή της ισότητας των φύλων και την επίτευξη των στόχων του Προγράμματος στον τομέα αυτό πρόκειται να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα με τον προσφορότερο δυνατό τρόπο, προκειμένου να αποτραπεί κάθε διάκριση εξαιτίας του φύλου και να καθοριστούν συγκεκριμένες δράσεις για το σκοπό αυτό. Οι δράσεις αυτές θα καθορισθούν με απόφαση της Επιτροπής Παρακολούθησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013.

Στο πλαίσιο δε, της Στρατηγικής της Περιφέρειας Πελοποννήσου, για τη διαμόρφωση των Αξόνων Προτεραιότητας του Προγράμματος λήφθηκαν υπόψη και οι εισηγήσεις της εκ των προτέρων αξιολόγησης, καθώς και τα συμπεράσματα και προτάσεις της Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης.

2.3.3 Εξειδίκευση της στρατηγικής στην Περιφέρεια Ιονίων Νησιών

Για την Περιφέρεια των Ιονίων Νησιών, η αναπτυξιακή στρατηγική, καθώς και οι στόχοι για την περίοδο 2007-2013, συνδυάζουν και ενσωματώνουν πολιτικές επιλογές οι οποίες αποβλέπουν:

- ο στην ενεργητική εξωστρέφεια που οφείλει να την διακρίνει
- ο στην αειφορία του μοντέλου ανάπτυξης μέσω της οποίας μπορεί να επιτευχθεί ο άριστος συνδυασμός μεταξύ περιβαλλοντικών και κοινωνικο-πολιτισμικών πόρων και οικονομικών λειτουργιών, που να εγγυάται σταθερή απασχόληση, εισοδηματικές ευκαιρίες και κοινωνικές υπηρεσίες στις τοπικές κοινωνίες σε βάθος χρόνου και

στη βελτίωση της ελκυστικότητας των νησιών ως προορισμού για κάθε τύπου επισκεπτών, αλλά και για το μόνιμο πληθυσμό, για τον οποίο είναι απαραίτητο να διαμορφωθούν όλες οι απαιτούμενες συνθήκες, προκειμένου να παραμείνει στον τόπο του.

Έτσι, στρατηγικός αναπτυξιακός στόχος και όραμα για την Περιφέρεια Ιονίων Νησιών στη νέα Προγραμματική Περίοδο είναι:

«Να καταστεί η Περιφέρεια Ιονίων Νησιών ένας διεθνής προορισμός με χαρακτηριστικά βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης»

Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη σημαίνει καταρχήν ότι το μοντέλο ανάπτυξης με κεντρική δραστηριότητα την τουριστική, θα πρέπει να είναι περιβαλλοντικά ανεκτό σε μακροπρόθεσμη βάση, καθώς επίσης κοινωνικά αποδεκτό και δίκαιο για τις τοπικές κοινότητες και βέβαια οικονομικά βιώσιμο. Για να συνεισφέρει ο τουρισμός στη βιωσιμότητα της ανάπτυξης, θα πρέπει να σέβεται τις εύθραυστες ισορροπίες που χαρακτηρίζουν πολλούς τουριστικούς προορισμούς, ιδιαίτερα τους νησιωτικούς, να υπηρετεί αποτελεσματικά τη βελτίωση της ποιότητας ζωής όλων των κατοίκων, να διαχέει ικανοποιητικά τις θετικές επιπτώσεις και να επιμερίζει δίκαια τα βάρη. Η ενθάρρυνση δε της διαφοροποίησης, με την προώθηση εναλλακτικών και γενικότερα ειδικών μορφών εγγυώνται τη σταθερότητα σε βάθος χρόνου. Είναι προφανές, ότι η γενικότερη αυτή στόχευση δεν συνεπάγεται τον περιορισμό του οργανωμένου τουρισμού, αλλά τον εμπλουτισμό και την ποιοτική βελτίωσή του, το σταδιακό πέρασμα από τη μονομέρεια στην ποικιλομορφία.

Προϋπόθεση για την επίτευξη του παραπάνω κεντρικού στόχου είναι η βελτίωση και ενίσχυση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας,:

- ως διαφοροποιημένου προορισμού επισκεπτών, αφού η βελτίωση της Ανταγωνιστικότητας της Περιφέρειας συναρτάται ευθέως με τη διαφοροποίηση της παραγωγικής δομής, μέσω του εμπλουτισμού των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, ιδιαίτερα δε της προωθητικής τουριστικής δραστηριότητας, αλλά ταυτόχρονα και των άλλων παραγωγικών ενασχολήσεων.
- ως χώρου άσκησης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, αφού ο εκσυγχρονισμός και του υφιστάμενου παραγωγικού δυναμικού αποτελεί τον έτερο παράγοντα τόνωσης της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και τέλος
- ως τόπου διαμονής και διαβίωσης πρωτίστως των κατοίκων, αφού χωρίς την επιτόπου διατήρηση ικανού ανθρώπινου δυναμικού μέσω της διασφάλισης ικανοποιητικών συνθηκών διαβίωσης, οι άλλοι παράγοντες αναιρούνται, αλλά και των επισκεπτών που για ένα χρονικό διάστημα, μικρότερο ή μεγαλύτερο γίνονται και οι ίδιοι κάτοικοι του συγκεκριμένου τόπου.

Οι τρεις αυτές ενότητες δεν είναι εντελώς ανεξάρτητες μεταξύ τους, αλλά σε σημαντικό βαθμό αλληλοσυμπληρώνονται και αλληλο-επικαλύπτονται.

Η εξειδίκευση της Αναπτυξιακής Στρατηγικής είναι συνυφασμένη με το πρότυπο ανάπτυξης που αρμόζει στη συγκεκριμένη περίπτωση, που αφενός θα προωθεί την εξωστρέφεια μέσω δυναμικών πόλων ευρύτερης επιρροής, αφετέρου δε θα αξιοποιεί όλα τα συγκριτικά πλεονεκτήματα σε χωρικό κυρίως επίπεδο («εσωτερικές» μικρο-περιφέρειες με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά), με στόχο μια ολοκληρωμένη και ισόρροπη κατά το δυνατόν ανάπτυξη και θα βασίζεται στα δεδομένα της νέας γεωγραφίας (μείωση χρόνου μεταφοράς, βελτίωση προσπελασιμότητας κ.ά.), στην ενσωμάτωση «εξωτερικών» οικονομιών (νέες τεχνολογίες και καινοτομία κ.ά.), στην ανάπτυξη νέων προωθητικών δραστηριοτήτων (ειδικές μορφές τουρισμού κ.ά.) και πρώτα από όλα στην εξασφάλιση συνθηκών αειφορίας. Πρόκειται ουσιαστικά για την υιοθέτηση μιας σύνθετης πολιτικής συνδυασμένης πολιτικότητας και ολοκληρωμένης τοπικής ανάπτυξης με χαρακτηριστικά αειφορίας. Κατόπιν αυτών, ο βασικός αναπτυξιακός και συνάμα στρατηγικός στόχος της Περιφέρειας Ιονίων Νησιών εξειδικεύεται στους παρακάτω γενικούς και ειδικότερους στόχους, η επίτευξη των οποίων προϋποθέτει τη συνδυασμένη αξιοποίηση περιφερειακών και τομεακών μέσων και πόρων.

- **A.** Ανάπτυξη ενεργητικού ρόλου στον ευρύτερο χώρο Αδριατικής & Ιονίου για την εδραίωση της κεντρικότητας
 - Ο γενικός αυτός στόχος που κατεξοχήν εκφράζει την προσπάθεια εξωστρέφειας της Περιφέρειας, θα επιδιωχθεί να υλοποιηθεί εξολοκλήρου στο πλαίσιο της «εδαφικής συνεργασίας» (διασυνοριακά-διακρατικά-διαπεριφερειακά προγράμματα).
- **B.** Διαφοροποίηση και ποιοτική αναβάθμιση του παραγωγικού συστήματος για την ενίσχυση της Περιφερειακής Ανταγωνιστικότητας.

- Βελτίωση και εμπλουτισμός του συνολικού τουριστικού προϊόντος με νέες και εναλλακτικές δυνατότητες προσαρμοσμένες στην τοπική ταυτότητα και ιδιαιτερότητα, ιδίως μέσω της ήπιας αξιοποίησης των φυσικών και πολιτισμικών πόρων και αποθεμάτων (συνδυασμός δράσεων ΠΕΠ και ΤΕΠ).
- Ενίσχυση και υποστήριξη του αναπροσανατολισμού της τοπικής αγροτικής και αλιευτικής δραστηριότητας (μέσω ΕΣΣΑΑ και ΕΣΣΑΑΛ), καθώς και συνέχιση του εκσυγχρονισμού και της υποστήριξης του υφιστάμενου παραγωγικού συστήματος με οριζόντιες δράσεις (μέσω ΤΕΠ).
- Οργανωμένη προσπάθεια αναβάθμισης, πιστοποίησης, τυποποίησης αλλά και προβολής - προώθησης τοπικών προϊόντων, υπηρεσιών και περιοχών, αλλά και της ίδιας της Περιφέρειας ως σύνολο (μέσω ΠΕΠ).
- Διασφάλιση των προϋποθέσεων υποστήριξης της επιδιωκόμενης βελτίωσης και διαφοροποίησης του τοπικού παραγωγικού συστήματος, μέσω της ενίσχυσης των προσόντων και των δεξιοτήτων του ενεργού ανθρώπινου δυναμικού και γενικά τη διευκόλυνση της ισότιμης πρόσβασης στην απασχόληση (κυρίως μέσω ΤΕΠ), καθώς και την αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού-δομών στην δημόσια διοίκηση (μέσω ΤΕΠ).
- Τόνωση της ανταγωνιστικότητας της Περιφέρειας με την εισαγωγή των νέων τεχνολογιών και της καινοτομίας στην παραγωγική διαδικασία (συνδυασμός δράσεων ΠΕΠ και ΤΕΠ), καθώς και η δημιουργία δομών και η ενίσχυση δραστηριοτήτων έρευνας και μεταφοράς τεχνογνωσίας (μέσω ΤΕΠ).
- Γ. Βελτίωση της ποιότητας ζωής και διαφύλαξη του περιβαλλοντικού πόρου για την τόνωση της περιφερειακής ελκυστικότητας.
 - Βελτίωση της αποδοτικότητας της εκπαίδευσης μέσω της συμπλήρωσης και ολοκλήρωσης των σχετικών υποδομών σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης συμπεριλαμβανομένης της δια βίου μάθησης και της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης και της συνέχισης των απαιτούμενων παρεμβάσεων για τον σύγχρονο εργαστηριακό και τεχνολογικό εξοπλισμό τους (κυρίως μέσω ΠΕΠ) και οριζόντιες δράσεις (μέσω ΤΕΠ)
 - Διασφάλιση ασφαλούς περιβάλλοντος διαμονής και διαβίωσης ιδιαίτερα δε των γυναικών και των ευπαθών κοινωνικών ομάδων, μέσω της βελτίωσης των υποδομών υγείας και της συμπλήρωσης των υποδομών πρόνοιας (μέσω ΠΕΠ), καθώς και της ενίσχυσης της λειτουργίας δομών που αφορούν ευπαθείς κοινωνικές ομάδες (μέσω ΠΕΠ και ΤΕΠ).
 - Προστασία και διαφύλαξη του περιβαλλοντικού πόρου μέσω της βιώσιμης διαχείρισης των υδάτινων πόρων, των στερεών απορριμμάτων και υγρών αποβλήτων (συνδυασμός δράσεων ΠΕΠ και ΤΕΠ), καθώς και της πρόληψης περιβαλλοντικών κινδύνων (κυρίως μέσω ΤΕΠ)
 - Διασφάλιση ενεργειακής επάρκειας και προώθηση φυλικών προς το περιβάλλον μορφών και τεχνικών εξοικονόμησης ενέργειας, καθώς και δράσεις αντιμετώπισης των κλιματικών αλλαγών (μέσω ΤΕΠ)
 - Χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός τοπικής κλίμακας (κυρίως μέσω ΠΕΠ)

- Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στην κατεύθυνση της παροχής αναβαθμισμένων υπηρεσιών προς τον πολίτη και γενικότερα βελτίωση της διοικητικής ικανότητας σε θέματα ποιότητας ζωής (μέσω ΤΕΠ)
- **Δ.** Βελτίωση της γενικής προσπελασιμότητας για την ενίσχυση της περιφερειακής συνοχής και ανταγωνιστικότητας
 - Δημιουργία και λειτουργία ενός ασφαλούς, γρήγορου και άνετου ενδοπεριφερειακού άξονα με συνδυασμό των συστημάτων μεταφοράς, που θα ενισχύει την «εξωτερική» και «εσωτερική» προσπελασιμότητά της, εντάσσοντας τα (προς βελτίωση) αεροδρόμια - λιμάνια - βασικό οδικό δίκτυο, σε ένα ενιαίο πλαίσιο (συνδυασμός δράσεων ΠΕΠ και ΤΕΠ)
- **Ε.** Προώθηση της «πολικής» και «ενδογενούς» τοπικής ανάπτυξης για την ενίσχυση του δυναμισμού και τη βελτίωση της χωρικής συνοχής της Περιφέρειας.
 - Ενίσχυση της ελκυστικότητας πόλεων, παράκτιων ζωνών, της ενδοχώρας και των Μικρών Νησιών μέσω της εφαρμογής προγραμμάτων ολοκληρωμένης προσέγγισης και ανάπτυξης με περιβαλλοντική και λειτουργική διάσταση, στα πλαίσια μιας σαφούς ιεράρχησης των χωρικών προτεραιοτήτων (μέσω ΠΕΠ και συμπληρωματικά μέσω ΤΕΠ, καθώς και ΕΣΣΑΑ - ΕΣΣΑΑΛ για την αγροτική ενδοχώρα και τα Μικρά Νησιά)

2.4 Χωρικές προτεραιότητες της αναπτυξιακής στρατηγικής

Οι συνιστώσες της χωρικής διάστασης του αναπτυξιακού προγραμματισμού αφορούν σε συγκεκριμένα χωρικά σύνολα: τις πόλεις, τις ορεινές περιοχές, τις νησιωτικές περιοχές καθώς και τις αγροτικές περιοχές και τις περιοχές που συνδέονται με την αλιεία.

Η χωρική διάσταση του Επιχειρησιακού Προγράμματος πιστοποιείται από την κατανομή των προγραμματικών του πόρων κατά εδαφικό τύπο (πρβλ. Πίνακα 2-3). Το Πρόγραμμα κατανέμει το ήμισυ σχεδόν των προγραμματικών του πόρων (43% της κοινοτικής συνδρομής) σε αστικές περιοχές ακολουθώντας το βαθμό αστικοποίησης της χωρικής ενότητας με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση πόρων σε αστικές περιοχές για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (53% της κοινοτικής συνδρομής) που εμφανίζει και τα υψηλότερα ποσοστά αστικοποίησης. Ένα σημαντικό ποσοστό (31%) κατανέμεται σε αγροτικές περιοχές (εκτός από βουνά, νησιά ή αραιοκατοικημένες και πολύ αραιοκατοικημένες περιοχές), που αποδίδεται στην υψηλή εξειδίκευση στον πρωτογενή τομέα που εμφανίζει η χωρική ενότητα (συμβολή κατά 22% στη διαμόρφωση της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ) στον πρωτογενή τομέα).

Πίνακας 2-3: Κατανομή προγραμματικών πόρων κατά εδαφικό τύπο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΔΑΦΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ		ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ		ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ		ΧΩΡΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ, ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ, ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΙΩΝ	
	(ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ) €	%	(ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ) €	%	(ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ) €		(ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ) €	%
Αστική περιοχή	125.000.000	40%	189.820.000	53%	77.525.110	32%	392.345.110	43%
Βουνά	110.000.000	35%	22.000.000	6%	10.914.500	5%	142.914.500	16%
Νησιά				0%	17.018.945	7%	17.018.945	2%
Αραιοκατοικημένες και πολύ αραιοκατοικημένες περιοχές			60.000.000	17%		0%	60.000.000	7%
Αγροτικές περιοχές (εκτός από βουνά, νησιά ή αραιοκατοικημένες και πολύ αραιοκατοικημένες περιοχές)	78.000.000	25%	80.000.000	22%	129.078.945	53%	287.078.945	31%
Πρώην εξωτερικά σύνορα της ΕΕ (μετά τις 30.04.2004)								
Ιδιαίτερα απομακρυσμένη Περιφέρεια								
Ζώνη διασυνο- ριακής συνεργασίας								
Ζώνη διακρατικής συνεργασίας								
Ζώνη διαπεριφε- ρειακής συνεργασίας								
Άνευ αντικειμένου			7.180.000	2%	7.462.500	3%	14.642.500	2%
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΠ	313.000.000	100%	359.000.000	100%	242.000.000	100%	914.000.000	100%

Οι παρεμβάσεις αυτές θα συμβάλλουν στις τρεις ΚΣΚΓ που αφορούν στην Περιφερειακή Διάσταση της Πολιτικής Συνοχής και συγκεκριμένα την (2.1) «Η συμβολή των πόλεων στην ανάπτυξη και στην απασχόληση», (2.2) «Υποστήριξη για την οικονομική διαφοροποίηση των αγροτικών περιοχών, των περιοχών αλιείας και των περιοχών με φυσικά πλεονεκτήματα», και (2.3) – (2.6) «Διασυνοριακή, Διαπεριφερειακή, Διεθνική συνεργασία».

Βιώσιμη αστική ανάπτυξη

Η βιώσιμη αστική ανάπτυξη επικεντρώνεται στο σύνολο των αστικών κέντρων της περιοχής προγραμματισμού όπως οι πρωτεύουσες των νομών και τα αστικά κέντρα της υπαίθρου. Η βιωσιμότητα των συγκεκριμένων κέντρων αναφέρεται τόσο στην λειτουργικότητα τους με την έννοια της αντιμετώπισης των ελλείψεων, που πολλά από αυτά παρουσιάζουν ως προς τις υποδομές τους, καθώς και στην οικονομική τους βιωσιμότητα με την έννοια ενός ανταγωνιστικού παραγωγικού προτύπου σε συνδυασμό με την αποτελεσματική διοίκηση τους.

Η στρατηγική ανάπτυξης των αστικών κέντρων αναπτύσσεται ως συνδυασμός των παρακάτω στοιχείων.

- Πολυκεντρικότητα
- Ενίσχυση των τάσεων δικτύωσης μεταξύ αστικών κέντρων
- Βελτίωση και ανάπτυξη των υποδομών και περιορισμός της αστικής διάχυσης
- Αειφορική ανάπτυξη των πόλεων (αύξηση πρασίνου και κοινοχρήστων χώρων)
- Ολοκληρωμένες υποδομές αστικών εξυπηρετήσεων, αστικές αναπλάσεις, δίκτυα πεζοδρόμων και ποδηλατοδρόμων, μείωση των οικιακών αποβλήτων)
- Αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων στα αστικά κέντρα
- Βελτίωση των πληροφοριών σχετικά με τις εξελίξεις στα αστικά κέντρα (παρατηρητήριο)

Οι παρεμβάσεις αυτές θα συμβάλλουν στην ΚΣΚΓ (2.1) «Η συμβολή των πόλεων στην ανάπτυξη και στην απασχόληση».

Οι πόλοι ανάπτυξης, ως μέσο προώθησης της Στρατηγικής της Λισαβόνας

α. Η σημασία των πόλεων για την προώθηση της Στρατηγικής της Λισαβόνας

Οι **Ευρωπαϊκές Στρατηγικές Κατευθύνσεις** για την Πολιτική της Συνοχής κατά τη νέα προγραμματική περίοδο αποδίδουν ιδιαίτερη σημασία στη **συμβολή των πόλεων** (αστικά κέντρα) στην ανάπτυξη και την απασχόληση.

Η μεγάλη σημασία που αποδίδεται στις πόλεις συνδέεται με την αναγνώριση του ρόλου τους ως **κινητήρων της ανάπτυξης** των περιοχών που βρίσκονται στην άμεση επιρροή τους, της υπαίθρου που τα περιβάλλει, αλλά και των μικρότερων αστικών κέντρων που βρίσκονται στην ακτίνα επιρροής τους. Συνακόλουθα, η ανάπτυξη των αστικών κέντρων μπορεί να λειτουργήσει και ως προωθητικός μηχανισμός της πραγματικής σύγκλισης.

Το ΕΣΠΑ αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην αστική ανάπτυξη στοχεύοντας στη συγκρότηση μιας συνολικής αλλά και εξειδικευμένης αναπτυξιακής πολιτικής με ιδιαίτερη έμφαση στην αναβάθμιση των πόλεων και τη συμβολή τους στην προώθηση της **Στρατηγικής της Λισαβόνας**.

Παράλληλα, οι στόχοι της **Πολιτικής της Συνοχής** υλοποιούνται μέσω της διάχυσης της ανάπτυξης στις ευρύτερες περιοχές όπου αποτυπώνεται η δυναμική των αστικών κέντρων, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό και στη μείωση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων και την ισόρροπη ανάπτυξη γενικότερα.

β. Οι πόλοι ανάπτυξης στη στρατηγική του ΕΣΠΑ και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων για την περίοδο 2007-2013.

β1. Έννοια των πόλων ανάπτυξης

Με δεδομένα τα παραπάνω και για το σκοπό της ενίσχυσης της οικονομικής μεγέθυνσης και της απασχόλησης των Περιφερειών της χώρας, η εφαρμογή των πόλων ως εργαλείου εδαφικής

ανάπτυξης, αποτελεί σημαντικό και καινοτόμο στοιχείο της στρατηγικής του ΕΣΠΑ και των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων κατά τη νέα προγραμματική περίοδο.

Ως δυναμικοί **πόλοι ανάπτυξης** νοούνται ιδιαίτερα δυναμικά αστικά κέντρα⁷³ της χώρας, μητροπολιτικής και περιφερειακής σημασίας, τα οποία, μέσα από τις επιδράσεις και επιρροές που ασκούν στην χώρα, τις περιφέρειες και τα λειτουργικά ή ημερήσια αστικά τους συστήματα, αναμένεται να συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας, με έμφαση στη δημιουργία δυναμικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος, έρευνας και τεχνολογίας, καινοτομίας, και περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας, στο πλαίσιο της εφαρμογής της Στρατηγικής της Λισαβόνας .

β2. Πεδίο εφαρμογής

Στο πλαίσιο της υλοποίησης της στρατηγικής της ανάπτυξης στο ΕΣΠΑ, κατά την επόμενη περίοδο προγραμματισμού, **όλες οι πόλεις θα υποδεχθούν αναπτυξιακές δράσεις** μέσα από τα Τομεακά και Περιφερειακά Προγράμματα, συγχρηματοδοτούμενες από τα Διαρθρωτικά Ταμεία.

Οι συγκεκριμένες παρεμβάσεις στους πόλους ανάπτυξης θα εστιάσουν σε **τέσσερα θεματικά πεδία, αλληλένδετα μεταξύ τους**, σύμφωνα και με τις προτεραιότητες του Εαρινού Ευρωπαϊκού Συμβουλίου 2006 και συγκεκριμένα: την Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη, την Καινοτομία, την Επιχειρηματικότητα και την Απασχολησιμότητα.

Τα πεδία αυτά είναι σε πλήρη συμφωνία με τις Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση και αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο της αναθεωρημένης **Στρατηγικής της Λισαβόνας**.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, οι **παρεμβάσεις στους πόλους ανάπτυξης** θα στοχεύουν στη:

- Δημιουργία και μεταφορά καινοτομίας.
- Προώθηση της Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης και σύνδεσή της με την παραγωγική διαδικασία.
- Ανάπτυξη και τον προσανατολισμό της επιχειρηματικότητας σε νέες και καινοτόμες δραστηριότητες.
- Ανάπτυξη και προώθηση υπηρεσιών ΤΠΕ και ποιοτικών δημόσιων υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.
- Δημιουργία και την ανάπτυξη Κέντρων Αριστείας για την εκπαίδευση, την κατάρτιση και την απασχόληση.

Οι παραπάνω αναφερόμενες παρεμβάσεις θα χρηματοδοτηθούν τόσο από τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα, Ψηφιακή Σύγκλιση, Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση, Βελτίωση της Διοικητικής Ικανότητας της Δημόσιας Διοίκησης) όσο και από τα Περιφερειακά (ΠΕΠ).

⁷³ Όπως αυτά ορίζονται από την ΕΣΥΕ (πληθυσμός κύριου οικισμού άνω των 10000 κατοίκων) στα οποία προστίθενται και τα κέντρα με μικρότερο πληθυσμιακό μέγεθος που είναι πρωτεύουσες νομών.

γ. Διαδικασία επιχειρησιακής εξειδίκευσης της στρατηγικής των πόλων ανάπτυξης – Χρονοδιάγραμμα.

Ο καθορισμός πόλων ανάπτυξης και η εξειδίκευση της στρατηγικής σε επίπεδο Επιχειρησιακών Προγραμμάτων πρέπει να έχει ολοκληρωθεί μέχρι το **τέλος του 2008**. Κρίσιμη κρίνεται η συμμετοχή και η εμπλοκή της τοπικής κοινωνίας στον καθορισμό και τη διαμόρφωση του πλαισίου εφαρμογής των πόλων ανάπτυξης.

Για το σκοπό αυτό, τα **επόμενα βήματα** στο πλαίσιο της διαδικασίας είναι τα ακόλουθα:

- 1) Κατά το δεύτερο εξάμηνο **2007** θα πραγματοποιηθούν **ημερίδες διαβούλευσης σε κάθε μια από τις 13 Περιφέρειες** της χώρας, με τη συμμετοχή των τοπικών εμπλεκόμενων φορέων (Περιφέρειες, τοπική αυτοδιοίκηση, επιμελητήρια, επιχειρήσεις, επαγγελματικές οργανώσεις, Ανώτατα Εκπαιδευτικά και Ερευνητικά Ιδρύματα, κτλ). Στόχος είναι η σε βάθος διαβούλευση με τους παραπάνω φορείς για το επιχειρησιακό πλαίσιο της στρατηγικής των πόλων ανάπτυξης.
- 2) Με την ολοκλήρωση των τοπικών ημερίδων θα πραγματοποιηθεί **συνέδριο διαβούλευσης σε εθνικό επίπεδο**, με τη συμμετοχή των κοινωνικοοικονομικών εταίρων, με σκοπό την οριστικοποίηση των συμπερασμάτων των 13 περιφερειακών ημερίδων διαβούλευσης, σε ό,τι αφορά το επιχειρησιακό πλαίσιο της στρατηγικής των πόλων ανάπτυξης.
- 3) Με εκκίνηση τον Απρίλιο 2008, θα πραγματοποιηθεί η πρώτη **πρόσκληση υποβολής προτάσεων**.

Οι προτάσεις αυτές θα περιέχουν ολοκληρωμένα σχέδια που θα εστιάζουν στην ανάπτυξη και την απασχόληση μέσω παρεμβάσεων στα πεδία που αναφέρονται στην παράγραφο β2. **Πεδίο εφαρμογής** του παρόντος. Θα μπορούν να υποβάλλονται από συνεργασίες ή συμπράξεις φορέων που σχετίζονται/δραστηριοποιούνται στα παραπάνω πεδία και βρίσκονται σε **πρωτεύουσες νομών ή σε σημαντικά αστικά κέντρα της χώρας**⁷⁴. Η επιλογή των ολοκληρωμένων σχεδίων ανάπτυξης για την ανάπτυξη και την απασχόληση της πρώτης πρόσκλησης (2008) θα ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος 2008. Η επόμενη πρόσκληση θα πραγματοποιηθεί μετά από αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και των εμπειριών του πρώτου κύκλου.

Ανάπτυξη ορεινών περιοχών

Η ανάπτυξη του ορεινού χώρου θα επιδιωχθεί κατά τρόπο συνετό ώστε να μη διακυβεύεται η ευρύτερη οικολογική και πολιτιστική του σημασία, αλλά να διασφαλίζεται η βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, συνδυάζοντας παραδοσιακές με σύγχρονες επιχειρηματικές δραστηριότητες σε συμβατά με το περιβάλλον και το τοπικό όρια, αλλά και με τους κανόνες της αγοράς. Σημαντικό στοιχείο της ανάπτυξης του ορεινού χώρου αποτελεί η συγκρότηση λειτουργικών διασυνδέσεων με τα γειτονικά αστικά κέντρα σε μια λογική ημερησίων μετακινήσεων.

⁷⁴ Αγρίνιο

Ανάπτυξη νησιώτικων περιοχών

Η αναπτυξιακή στρατηγική για το νησιωτικό χώρο αποτελεί ένα δυσεπίλυτο πρόβλημα καθώς ο συγκεκριμένος χώρος χαρακτηρίζεται από πολλές ομοιότητες αλλά και από σημαντικές διαφορές. Κύρια στοιχεία αυτής της στρατηγικής αποτελούν η ανασυγκρότηση ενός βιώσιμου και διαφοροποιημένου παραγωγικού προτύπου στηριζόμενη στην ιδιωτική επιχειρηματική πρωτοβουλία, η επίλυση των κρίσιμων ζητημάτων προσπελασιμότητας και υποδομών των νησιών, και η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού τους περιβάλλοντος.

2.5 Αειφόρος ανάπτυξη (άρθρο 3 του ΕΚ 1083/2006)

Από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης έχει διαφανεί ότι, η Χωρική Ενότητα Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Ιονίων Νησιών εμφανίζει:

1. Προβλήματα ενδοπεριφερειακών και ενδονομαρχιακών / τοπικών - χωρικών αναπτυξιακών ανισοτήτων τόσο σε οικονομικό / παραγωγικό, όσο και σε δημογραφικό / κοινωνικό επίπεδο,
2. Ελλείψεις σε περιβαλλοντικές υποδομές, κυρίως στην ύπαιθρο,
3. Το φυσικό και πολιτιστικό της περιβάλλον αποτελούν τους κυριότερους πόρους για την αναπτυξιακή της διαδικασία.

Ως εκ τούτου, σύμφωνα με το νέο στρατηγικό προσανατολισμό κατά την Προγραμματική Περίοδο 2007-2013, η αειφόρος ανάπτυξη και η ποιότητα ζωής αποτελούν διακριτό γενικό στόχο με τη μεγαλύτερη χρηματοδοτική σημαντικότητα στο σύνολο του προϋπολογισμού της κοινοτικής συνδρομής του Προγράμματος (62%).

Οι κατηγορίες παρεμβάσεων, που προβλέπονται στο γενικό στόχο της αειφόρου ανάπτυξης έχουν ενδεικτικό προϋπολογισμό ίσο με το 18% της κοινοτικής συνδρομής του Προγράμματος και διακρίνονται σε εκείνες που είναι αμιγώς περιβαλλοντικές υπό την έννοια της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος (όπως διαχείριση οικιακών, κυρίως στερεών αποβλήτων, διαχείριση υγρών αποβλήτων με κατάλληλη επεξεργασία, διαχείριση και διανομή πόσιμου ύδατος), καθώς και εκείνες που αφορούν στη διατήρηση της κατάστασης του περιβάλλοντος και την πρόληψη περιβαλλοντικών κινδύνων.

Παράλληλα στον ίδιο γενικό στόχο προβλέπονται παρεμβάσεις, οι οποίες θα προσεγγίζουν άμεσα ή έμμεσα την προστασία του περιβάλλοντος, ενώ παράλληλα οι δράσεις αυτές θα στοχεύουν στην άμβλυνση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων, με παρεμβάσεις αναζωογόνησης υποβαθμισμένων αστικών και αγροτικών περιοχών. Οι παρεμβάσεις αυτές αντιπροσωπεύουν το 10% του συνολικού προϋπολογισμού κοινοτικής συνδρομής του Προγράμματος.

Τέλος στον γενικό στόχο 3 περιλαμβάνονται παρεμβάσεις προστασίας και ανάδειξης πολιτιστικής κληρονομιάς, και βελτίωσης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών τουρισμού δεδομένου ότι βασικός αναπτυξιακό στόχος της περιοχής προγραμματισμού είναι η διερεύνηση και η ποιοτική βελτίωση του τουριστικού προϊόντος με την ανάδειξη και την αξιοποίηση των πλουσίων και ιδιαιτέρας

αξίας φυσικών και πολιτιστικών πόρων. Οι παρεμβάσεις προστασίας και ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς αντιπροσωπεύουν το 8,5% της κοινοτικής συνδρομής του Προγράμματος. Κύρια δε κατεύθυνση των παρεμβάσεων είναι η διαφοροποίηση με «ταυτότητα» του τουριστικού προϊόντος με την αξιοποίηση των ποικίλων πολιτιστικών πόρων και προώθησης του θεματικού τουρισμού (αγροτουρισμός, πολιτισμικός, οικότουρισμός, περιηγητικός κ.λ.π.)

Για τη διαμόρφωση των αξόνων προτεραιότητας του ΕΠ λήφθηκαν υπόψη και οι εισηγήσεις των ex - ante αξιολογητών καθώς και των μελετητών της Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης

2.6 Συνέπεια Στρατηγικής με Διαπιστωμένες Ανάγκες / Προβλήματα

Στην παρούσα ενότητα αποτυπώνεται η εσωτερική συνέπεια της στρατηγικής του Επιχειρησιακού Προγράμματος ΔΕΠΙΝ με τη διερεύνηση της σχέσης των Γενικών / Ειδικών Στόχων με τις διατυπωθείσες Ανάγκες / Προβλήματα. Η συνάφεια αυτή εκτιμάται σε ποιοτικούς όρους, μέσω της άμεσης / σημαντικής συμβολής – συνέργειας της Ανάγκης με τον Γενικό / Ειδικό Στόχο και της εκτιμώμενης έμμεσης συμβολής, όπως φαίνεται στους πίνακες που ακολουθούν (ένας για κάθε διοικητική περιφέρεια). Βασικό συμπέρασμα ότι η εσωτερική συνέπεια της στρατηγικής του Προγράμματος κινείται σε ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα.

Πίνακας 2-4: Συσχέτιση Γενικών / Ειδικών Στόχων με Προβλήματα / Ανάγκες ΠΔΕ

Γενικός / Ειδικός Στόχος Προβλήματα/ Ανάγκες	Πληθυσμιακή αποδυνάμωση της υπαίθρου.	Χαμηλό κ.κ.ΑΕΠ.	Χαμηλά ποσοστά απασχόλησης και υψηλά ποσοστά ανεργίας.	Υψηλά ποσοστά απασχόλησης στον αγροτικό τομέα.	Χαμηλή παραγωγικότητα εργασίας	Ελλιπής διάχυση των αποτελεσμάτων των ερευνητικών προγραμμάτων στην παραγωγική διαδικασία	Ενδοπεριφερειακές ανισότητες σε υποδομές υψηλής τεχνολογίας, πληροφορικής & επικοινωνίας.	Έλλειψη οργανωμένων ΧΥΤΑ και υποδομής διαχείρισης απορριμμάτων	Διάβρωση εδαφών / απώλεια εδαφικού καλύμματος λόγω	Έλλειψη πλήρους πολιτικού αεροδρομίου, κλειστών	Έλλειψη δικτύου φυσικού αερίου.	Δύσκολη προσπελασιμότητα ορεινών περιοχών
Γενικός Στόχος 1: Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των υποδομών προσπελασιμότητας					•					(•)		(•)
Ε.Σ 1.1: Η αναβάθμιση και συμπλήρωση των περιφερειακών μεταφορικών υποδομών τοπικής εμβέλειας					•					(•)		(•)
Ε.Σ 1.2: Η δημιουργία συνθηκών ασφάλειας και συστημάτων διαχείρισης της κυκλοφορίας στην περιοχή προγραμματισμού.										(•)		•
Γενικός Στόχος 2: Ψηφιακή σύγκλιση με την αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών και τόνωση της επιχειρηματικότητας	(•)	(•)	(•)	•	(•)	(•)	(•)					•
Ε.Σ 2.1: Ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών στην παραγωγική διαδικασία και υιοθέτηση καινοτόμων πρακτικών και αντιλήψεων στην επιχειρηματική δραστηριότητα, διείσδυση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στις επιχειρήσεις και στους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης.					(•)	(•)	(•)					•
Ε.Σ 2.2: Η ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας με την ίδρυση νέων και την ενίσχυση υφιστάμενων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε όλους τους τομείς της οικονομίας, την προώθηση ειδικών μορφών τουρισμού, την ενσωμάτωση προτύπων ποιότητας και γενικά την επέκταση και τον	(•)	(•)	(•)	(•)		(•)						

<p>Γενικός / Ειδικός Στόχος</p> <p>Προβλήματα/ Ανάγκες</p>	<p>Πληθυσμιακή αποδυναμωση της υπαίθρου.</p>	<p>Χαμηλό κ.κ.ΑΕΠ.</p>	<p>Χαμηλά ποσοστά απασχόλησης και υψηλά ποσοστά ανεργίας.</p>	<p>Υψηλά ποσοστά απασχόλησης στον αγροτικό τομέα.</p>	<p>Χαμηλή παραγωγικότητα εργασίας</p>	<p>Ελλιπής διάχυση των αποτελεσμάτων των ερευνητικών προγραμμάτων στην παραγωγική διαδικασία</p>	<p>Ενδοπεριφερειακές ανισότητες σε υποδομές υψηλής τεχνολογίας, πληροφορικής & επικοινωνίας.</p>	<p>Ελλειψη οργανωμένων ΧΥΤΑ και υποδομής διαχείρισης απορριμμάτων</p>	<p>Διάβρωση εδαφών / απώλεια εδαφικού καλύμματος λόγω</p>	<p>Ελλειψη πλήρους πολιτικού αεροδρομίου, κλειστών</p>	<p>Ελλειψη δικτύου φυσικού αερίου.</p>	<p>Δύσκολη προσπελασιμότητα ορεινών περιοχών</p>
<p>εκσυγχρονισμό της επιχειρηματικής δραστηριότητας, την ενίσχυση της παραγωγής εφαρμοσμένης έρευνας και τεχνολογίας, τη σύνδεση επιχειρηματικότητας και καινοτομίας και τον προσανατολισμό των τοπικών παραδοσιακών κλάδων και των νέων επιχειρήσεων σε κλάδους υψηλότερης προστιθέμενης αξία.</p>												
<p>Ε.Σ 2.3: Ο εμπλουτισμός παρεμβάσεων ολοκληρωμένου χαρακτήρα για την υποστήριξη της χωρικής συνοχής με την ενίσχυση των παραγωγικών δυνατοτήτων της χωρικής ενότητας και την ανάδειξη των δυναμικών κλάδων.</p>	(.)	(.)	(.)	(.)	(.)							
<p>Ε.Σ 2.4: Προώθηση μεγάλης κλίμακας επενδυτικών σχεδίων</p>	.	(.)	.	.	.							
<p>Γενικός Στόχος 3: Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής</p>	.	.	(.)	(.)	(.)				.			.
<p>Ε.Σ 3.1: Η βελτίωση των συνθηκών προστασίας του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, ως κυρίαρχων πόρων για την ανάπτυξη της χωρικής ενότητας, αλλά και για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής.</p>								.				
<p>Ε.Σ 3.2: Η προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση του πολιτιστικού πλούτου</p>								
<p>Ε.Σ 3.3: Η άρση της απομόνωσης και των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων, με υλοποίηση παρεμβάσεων ολοκληρωμένου χαρακτήρα για την υποστήριξη της χωρικής συνοχής και η βελτίωση της διαβίωσης ευπαθών</p>

Γενικός / Ειδικός Στόχος Προβλήματα/ Ανάγκες	Πληθυσμιακή αποδυνάμωση της υπαίθρου.	Χαμηλό κ.κ.ΑΕΠ.	Χαμηλά ποσοστά απασχόλησης και υψηλά ποσοστά ανεργίας.	Υψηλά ποσοστά απασχόλησης στον αγροτικό τομέα.	Χαμηλή παραγωγικότητα εργασίας	Ελλιπής διάχυση των αποτελεσμάτων των ερευνητικών προγραμμάτων στην παραγωγική διαδικασία	Ενδοπεριφερειακές ανισότητες σε υποδομές υψηλής τεχνολογίας, πληροφορικής & επικοινωνίας.	Έλλειψη οργανωμένων ΧΥΤΑ και υποδομής διαχείρισης απορριμμάτων	Διάβρωση εδαφών / απώλεια εδαφικού καλύμματος λόγω	Έλλειψη πλήρους πολιτικού αεροδρομίου, κλειστών	Έλλειψη δικτύου φυσικού αερίου.	Δύσκολη προσπελασιμότητα ορεινών περιοχών
κοινωνικών ομάδων												
Ε.Σ 3.4: Ποιοτική και ποσοτική βελτίωση των κοινωνικών υποδομών (εκπαίδευσης και υγείας-πρόνοιας) και βελτίωση των προϋποθέσεων παροχής κοινωνικών υπηρεσιών.	•											
Ε.Σ 3.5: Η αναβάθμιση των τουριστικών υπηρεσιών, η βελτίωση των τουριστικών υποδομών και η προβολή της χωρικής ενότητας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο	(•)	(•)	(•)	(•)	(•)							
Ε.Σ 3.6: Η μείωση της ανεργίας και προώθηση της ισότητας των φύλων			(•)	(•)								

• : Εκτιμώμενη άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια / (•) : Εκτιμώμενη έμμεση συμβολή

Πίνακας 2-5: Συσχέτιση Γενικών / Ειδικών Στόχων με Προβλήματα / Ανάγκες Περιφέρειας Πελοποννήσου

Γενικός / Ειδικός Στόχος Προβλήματα/ Ανάγκες	Χαμηλό επιχειρηματικό πνεύμα	Υποαπασχόληση πρωτογενή τομέα	Χαμηλή παραγωγικότητα αγροτικού τομέα	Χαμηλή χρήση ΤΠΕ	Χαμηλός βαθμός διασύνδεσης παραγωγικών τομέων	Υψηλός δείκτης γήρανσης	Χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης-εξειδίκευσης του αγροτικού εργατικού δυναμικού σε επιχειρηματικές δραστηριότητες	Έλλειψη βασικών τεχνικών και κοινωνικών υποδομών στον αγροτικό χώρο	Μόλυνση/ ρύπανση του εδάφους	Χαμηλή ποιότητα τουριστικών υποδομών - τουριστικού επιχειρηματικού ιστού	Ελλείψεις σε σιδηροδρομικές μεταφορές	Ελλείψεις σε λιμενικές υποδομές	Ελλείψεις σε υποδομές προστασίας περιβάλλοντος	Υποβάθμιση υδροφόρου ορίζοντα	Ελλείψεις στον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό	Έλλιπες οργάνωση των οικιστικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων στα αστικά και ημιαστικά κέντρα	Διαφθωτικά προβλήματα αγορά εργασίας	Έξοδος εργατικού δυναμικού από τον αγροτικό τομέα	Έλλιπες οργάνωση και στελέχωση των υπηρεσιών της Δημόσιας Διοίκησης	
Γενικός Στόχος 1: Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των υποδομών προσπελασιμότητας											(.)	(.)								
Ε.Σ 1: Η αναβάθμιση και συμπλήρωση των περιφερειακών μεταφορικών υποδομών τοπικής εμβέλειας											(.)	(.)								
Ε.Σ 2: Η δημιουργία συνθηκών ασφάλειας και συστημάτων διαχείρισης της κυκλοφορίας στην περιοχή προγραμματισμού.											.	.								
Γενικός Στόχος 2: Ψηφιακή σύγκλιση με την αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών και τόνωση της επιχειρηματικότητας	(.)	.	.	(.)	.		.				(.)						.		(.)	
Ε.Σ 3: Ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών στην παραγωγική διαδικασία και υιοθέτηση καινοτόμων πρακτικών και αντιλήψεων στην επιχειρηματική δραστηριότητα, διείσδυση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στις επιχειρήσεις και στους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης.	(.)	.	.	(.)							.								(.)	
Ε.Σ 4: Η ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας με την ίδρυση νέων και την ενίσχυση υφιστάμενων	(.)	(.)		(.)	(.)					(.)							.		(.)	

Γενικός / Ειδικός Στόχος Προβλήματα/ Ανάγκες	Χαμηλό επιχειρηματικό πνεύμα	Υποαπασχόληση πρωτογενή τομέα	Χαμηλή παραγωγικότητα αγροτικού τομέα	Χαμηλή χρήση ΤΠΕ	Χαμηλός βαθμός διασύνδεσης παραγωγικών τομέων	Υψηλός δείκτης γήρανσης	Χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης-εξειδίκευσης του αγροτικού εργατικού δυναμικού σε επιχειρηματικές δραστηριότητες	Έλλειψη βασικών τεχνικών και κοινωνικών υποδομών στον αγροτικό χώρο	Μόλυνση/ ρύπανση του εδάφους	Χαμηλή ποιότητα τουριστικών υποδομών - τουριστικού επιχειρηματικού ιστού	Ελλείψεις σε σιδηροδρομικές μεταφορές	Ελλείψεις σε λιμενικές υποδομές	Ελλείψεις σε υποδομές προστασίας περιβάλλοντος	Υποβάθμιση υδροφόρου ορίζοντα	Ελλείψεις στον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό	Ελλιπής οργάνωση των οικιστικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων στα αστικά και ημιαστικά κέντρα	Διαρθρωτικά προβλήματα αγορά εργασίας	Έξοδος εργατικού δυναμικού από τον αγροτικό τομέα	Ελλιπής οργάνωση και στελέχωση των υπηρεσιών της Δημόσιας Διοίκησης	
επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε όλους τους τομείς της οικονομίας, την προώθηση ειδικών μορφών τουρισμού, την ενσωμάτωση προτύπων ποιότητας και γενικά την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό της επιχειρηματικής δραστηριότητας, την ενίσχυση της παραγωγής εφαρμοσμένης έρευνας και τεχνολογίας, τη σύνδεση επιχειρηματικότητας και καινοτομίας και τον προσανατολισμό των τοπικών παραδοσιακών κλάδων και των νέων επιχειρήσεων σε κλάδους υψηλότερης προστιθέμενης αξία.																				
Ε.Σ 5: Ο εμπλουτισμός παρεμβάσεων ολοκληρωμένου χαρακτήρα για την υποστήριξη της χωρικής συνοχής με την ενίσχυση των παραγωγικών δυνατοτήτων της χωρικής ενότητας και την ανάδειξη των δυναμικών κλάδων.		(.)			(.)		.	.		(.)										
Ε.Σ 6: Προώθηση μεγάλης κλίμακας επενδυτικών σχεδίων		(.)			(.)					(.)										
Γενικός Στόχος 3: Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής	(.)	.			(.)	(.)			.	.		
Ε.Σ 7: Η βελτίωση των συνθηκών προστασίας του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, ως κυρίαρχων πόρων για την ανάπτυξη της χωρικής ενότητας, αλλά και για τη									(.)	.			(.)	(.)						

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

Γενικός / Ειδικός Στόχος Προβλήματα/ Ανάγκες	Χαμηλό επιχειρηματικό πνεύμα	Υποαπασχόληση πρωτογενή τομέα	Χαμηλή παραγωγικότητα αγροτικού τομέα	Χαμηλή χρήση ΤΠΕ	Χαμηλός βαθμού διασύνδεσης παραγωγικών τομέων	Υψηλός δείκτης γήρανσης	Χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης-εξειδίκευσης του αγροτικού εργατικού δυναμικού σε επιχειρηματικές δραστηριότητες	Έλλειψη βασικών τεχνικών και κοινωνικών υποδομών στον αγροτικό χώρο	Μόλυνση/ ρύπανση του εδάφους	Χαμηλή ποιότητα τουριστικών υποδομών - τουριστικού επιχειρηματικού ιστού	Έλλειψεις σε σιδηροδρομικές μεταφορές	Έλλειψεις σε λιμενικές υποδομές	Έλλειψεις σε υποδομές προστασίας περιβάλλοντος	Υποβάθμιση υδροφόρου ορίζοντα	Έλλειψεις στον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό	Έλλιπής οργάνωση των οικιστικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων στα αστικά και ημιαστικά κέντρα	Διαφθωτικά προβλήματα αγορά εργασίας	Έξοδος εργατικού δυναμικού από τον αγροτικό τομέα	Έλλιπής οργάνωση και στελέχωση των υπηρεσιών της Δημόσιας Διοίκησης	
Βελτίωση της ποιότητας ζωής.																				
Ε.Σ 8: Η προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση του πολιτιστικού πλούτου			•							•										
Ε.Σ 9: Η άρση της απομόνωσης και των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων, με υλοποίηση παρεμβάσεων ολοκληρωμένου χαρακτήρα για την υποστήριξη της χωρικής συνοχής, καθώς και η βελτίωση της διαβίωσης ευπαθών κοινωνικών ομάδων	•	•	•	•	•		•	•									•	•		
Ε.Σ 10: Ποιοτική και ποσοτική βελτίωση των κοινωνικών υποδομών (εκπαίδευσης και υγείας-πρόνοιας) και βελτίωση των προϋποθέσεων παροχής κοινωνικών υπηρεσιών.						•	•	•									•	•		
Ε.Σ 11: Η αναβάθμιση των τουριστικών υπηρεσιών, η βελτίωση των τουριστικών υποδομών και η προβολή της χωρικής ενότητας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο										(•)										
Ε.Σ 12: Η μείωση της ανεργίας και πρόωξη της ισότητας των φύλων		(•)																•		

Πίνακας 2-6: Συσχέτιση Γενικών / Ειδικών Στόχων με Προβλήματα / Ανάγκες ΠΙΝ

Γενικός / Ειδικός Στόχος Προβλήματα/ Ανάγκες	Μικρό μέγεθος «εσωτερικής» αγοράς για τις πέραν του τουρισμού οικονομικές δραστηριότητες	Εξάντληση ορίων μαζικού τουρισμού	Επιβάρυνση τελικού κόστους προϊόντων λόγω αυξημένου μεταφορικού κόστους.	Ποιοτικές κυρίως ελλείψεις σε βασικές τεχνικές και κοινωνικές υποδομές.	Προβληματική ακτοπλοϊκή και χερσαία «εσωτερική» συγκοινωνιακή σύνδεση.	Αυξημένα προβλήματα κυκλοφορίας και προσπέλασης κύριων αστικών κέντρων	Οι γενικότερες συνθήκες απομόνωσης που απορρέουν από τη γεωγραφική θέση	Τα Μικρά Νησιά της Π.Ι.Ν. αντιμετώπιζουν σε υπερθετικό βαθμό τα προβλήματα που απορρέουν από τη νησιωτικότητα	Σημαντική υστέρηση του επιπέδου εκπαίδευσης του τοπικού πληθυσμού σε σχέση με το εθνικό πρότυπο,	Η εποχικότητα της αγοράς εργασία
Γενικός Στόχος 1: Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των υποδομών προσπελασιμότητας			(•)	(•)	(•)	(•)	(•)	•		
Ε.Σ 1.1: Η αναβάθμιση και συμπλήρωση των περιφερειακών μεταφορικών υποδομών τοπικής εμβέλειας			(•)	(•)	(•)	(•)	(•)	•		
Ε.Σ 1.2: Η δημιουργία συνθηκών ασφάλειας και συστημάτων διαχείρισης της κυκλοφορίας στην περιοχή προγραμματισμού.			•		(•)	(•)	(•)	•		
Γενικός Στόχος 2: Ψηφιακή σύγκλιση με την αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών και τόνωση της επιχειρηματικότητας	(•)	(•)					(•)	(•)		•
Ε.Σ 2.1: Ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών στην παραγωγική διαδικασία και υιοθέτηση καινοτόμων πρακτικών και αντιλήψεων στην επιχειρηματική δραστηριότητα, διείσδυση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στις επιχειρήσεις και στους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης.	(•)	(•)					(•)	(•)		•
Ε.Σ 2.2: Η ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας με την ίδρυση νέων και την ενίσχυση υφιστάμενων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε όλους τους τομείς της οικονομίας, την προώθηση	(•)	(•)					•	•		(•)

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

Γενικός / Ειδικός Στόχος Προβλήματα/ Ανάγκες	Μικρό μέγεθος «εσωτερικής» αγοράς για τις πέραν του τουρισμού οικονομικές δραστηριότητες	Εξάντληση ορίων μαζικού τουρισμού	Επιβάρυνση τελικού κόστους προϊόντων λόγω αυξημένου μεταφορικού κόστους.	Ποιοτικές κυρίως ελλείψεις σε βασικές τεχνικές και κοινωνικές υποδομές.	Προβληματική ακτοπολική και χερσαία «εσωτερική» συγκοινωνιακή σύνδεση.	Αυξημένα προβλήματα κυκλοφορίας και προσπέλασης κύριων αστικών κέντρων	Οι γενικότερες συνθήκες απομόνωσης που απορρέουν από τη φυσική δομή της	Τα Μικρά Νησιά της Π.Ι.Ν. αντιμετώπιζουν σε υπερθετικό βαθμό τα προβλήματα που απορρέουν από τη νησιωτικότητα	Σημαντική υστέρηση του επιπέδου εκπαίδευσης του τοπικού πληθυσμού σε σχέση με το εθνικό πρότυπο,	Η εποχικότητα της αγοράς εργασίας
ειδικών μορφών τουρισμού, την ενσωμάτωση προτύπων ποιότητας και γενικά την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό της επιχειρηματικής δραστηριότητας, την ενίσχυση της παραγωγής εφαρμοσμένης έρευνας και τεχνολογίας, τη σύνδεση επιχειρηματικότητας και καινοτομίας και τον προσανατολισμό των τοπικών παραδοσιακών κλάδων και των νέων επιχειρήσεων σε κλάδους υψηλότερης προστιθέμενης αξία.										
Ε.Σ 2.3: Ο εμπλουτισμός παρεμβάσεων ολοκληρωμένου χαρακτήρα για την υποστήριξη της χωρικής συνοχής με την ενίσχυση των παραγωγικών δυνατοτήτων της χωρικής ενότητας και την ανάδειξη των δυναμικών κλάδων.	(•)	(•)					(•)			(•)
Ε.Σ 2.4: Προώθηση μεγάλης κλίμακας επενδυτικών σχεδίων	(•)	(•)					(•)			(•)
Γενικός Στόχος 3: Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής	•	(•)		(•)			•	•	•	(•)
Ε.Σ 3.1: Η βελτίωση των συνθηκών προστασίας του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, ως κυρίαρχων πόρων για την ανάπτυξη της χωρικής ενότητας, αλλά και για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής.		•					•	•		
Ε.Σ 3.2: Η προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση του πολιτιστικού πλούτου		(•)								•
Ε.Σ 3.3: Η άρση της απομόνωσης και των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων,							(•)	•		

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

Γενικός / Ειδικός Στόχος Προβλήματα/ Ανάγκες	Μικρό μέγεθος «εσωτερικής» αγοράς για τις πέραν του τουρισμού οικονομικές δραστηριότητες	Εξάντληση ορίων μαζικού τουρισμού	Επιβάρυνση τελικού κόστους προϊόντων λόγω αυξημένου μεταφορικού κόστους.	Ποιοτικές κυρίως ελλείψεις σε βασικές τεχνικές και κοινωνικές υποδομές.	Προβληματική ακτοπλοϊκή και χερσαία «εσωτερική» συγκοινωνιακή σύνδεση.	Αυξημένα προβλήματα κυκλοφορίας και προσπέλασης κύριων αστικών κέντρων	Οι γενικότερες συνθήκες απομόνωσης που απορρέουν από τη γεωγραφική θέση	Τα Μικρά Νησιά της Π.Ι.Ν. αντιμετωπίζουν σε υπερέθετο βαθμό τα προβλήματα που απορρέουν από τη νησιωτικότητα	Σημαντική υστέρηση του επιπέδου εκπαίδευσης του τοπικού πληθυσμού σε σχέση με το εθνικό πρότυπο,	Η εποχικότητα της αγοράς εργασίας
με υλοποίηση παρεμβάσεων ολοκληρωμένου χαρακτήρα για την υποστήριξη της χωρικής συνοχής, καθώς και η βελτίωση της διαβίωσης ευπαθών κοινωνικών ομάδων										
Ε.Σ 3.4: Ποιοτική και ποσοτική βελτίωση των κοινωνικών υποδομών (εκπαίδευσης και υγείας-πρόνοιας) και βελτίωση των προϋποθέσεων παροχής κοινωνικών υπηρεσιών.				(•)					(•)	
Ε.Σ 3.5: Η αναβάθμιση των τουριστικών υπηρεσιών, η βελτίωση των τουριστικών υποδομών και η προβολή της χωρικής ενότητας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο	(•)	(•)								(•)
Ε.Σ 3.6: Η μείωση της ανεργίας και προώθηση της ισότητας των φύλων								•		(•)

• : Εκτιμώμενη άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια / (•) : Εκτιμώμενη έμμεση συμβολή

2.7 Συνέργεια και Συμπληρωματικότητα του ΕΠ με τα τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Το ΕΠ ΔΕΠΙΝ παρουσιάζει σημαντικό βαθμό συνέργειας και συμπληρωματικότητας με τα τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα (ΤΕΠ) που συμπεριλαμβάνονται στο ΕΣΠΑ. Αναλυτική παρουσίαση της συμπληρωματικότητας παρέχεται στην ενότητα των Αξόνων Προτεραιότητας.

Ειδικότερα:

ΕΠ Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση

Συνέργια με δράσεις που αφορούν κτιριακές υποδομές και υποδομές. Οι υποδομές εκπαίδευσης, που χρηματοδοτεί το ΠΕΠ είναι εκείνες που συμβάλλουν στη ΣΤΛ/

ΕΠ Περιβάλλον Αειφόρος Ανάπτυξη

Το μεγαλύτερο – χρηματοδοτικά- βάρος των παρεμβάσεων στη χωρική ενότητα για το περιβάλλον υλοποιεί το τομεακό πρόγραμμα, με το οποίο το ΠΕΠ εμφανίζει συνέργεια στις ακόλουθες κατηγορίες παρεμβάσεων:

1. Προώθηση των φυσικών πόρων και Προστασία και ανάπτυξη της φυσικής κληρονομιάς
2. Διαχείριση Οικιακών και Βιομηχανικών Αποβλήτων (Απορρίμματα)
3. Διαχείριση και διανομή ύδατος (πόσιμο νερό)
4. Επεξεργασία υδάτων ύδατος (λύματα)
5. Άλλα μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος και την πρόληψη κινδύνων

ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού

Συμπληρωματικότητα με δράσεις που αφορούν Υποδομές στον τομέα της υγείας και Κοινωνικές Υποδομές. Για τη λειτουργία ορισμένων κοινωνικών υποδομών προβλέπεται να γίνει χρήση της ρήτρας ευελιξίας του 10%.

ΕΠ Ανταγωνιστικότητα & Επιχειρηματικότητα

Συμπληρωματικότητα με δράσεις που αφορούν Άλλη Συνδρομή για τη βελτίωση των τουριστικών υπηρεσιών.

Συμπληρωματικότητα με το ΕΠ Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδα - Ιταλία

Τα ΕΠ Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδα – Ιταλία και Ελλάδα – Αλβανία αποτελούν 2 σχετικά περιορισμένα ΕΠ (βάσει χρηματοδοτικών όρων), τα οποία λειτουργούν συμπληρωματικά στο ΠΕΠ και εμφανίζουν συνέργεια με το ΠΕΠ σε δράσεις όπως η διασύνδεση των ερευνητικών ινστιτούτων και Πανεπιστημίων, η ανάπτυξη έξυπνων μεταφορικών συστημάτων, η αντιμετώπιση περιβαλλοντικών κινδύνων και η ανάπτυξη και παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών διασυνοριακού ενδιαφέροντος εξυπηρέτησης του πολίτη.

2.8 Συνάφεια περιφερειακής διάστασης ΕΣΠΑ – ΠΕΠ για θέματα αγοράς εργασίας (ΕΚΤ)

Για τη χωρική ενότητα που καλύπτει το παρόν ΠΕΠ, ήδη το ΕΣΠΑ (κεφ 4.3.3) έχει οριοθετήσει τις βασικές κατευθύνσεις για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού τόσο στο επίπεδο κοινών για όλες τις περιφέρειες της χώρας στρατηγικών επιλογών (Γενικοί στόχοι 7,8,9 του ΕΣΠΑ) όσο και με εξειδικευμένες κατευθύνσεις ανά περιφέρεια:

Παρά το γεωγραφικό της δισμό η χωρική ενότητα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου και Ιονίων Νήσων χαρακτηρίζεται από μια σειρά κοινών προβλημάτων που συνδέονται με την εμμονή του παραδοσιακού προτύπου του αγροτικού τομέα, με τις επιπτώσεις της αποβιομηχάνισης στα αστικά της κέντρα, αλλά και με το δυναμικό κλάδο της τουριστικής και οικιστικής ανάπτυξης ο οποίος, όμως, όπως είναι αναμενόμενο διαφοροποιείται κατά περιοχές. Συνολικά τα προβλήματα παρουσιάζουν ιδιαίτερη ένταση στην Περιφέρεια Δυτ. Ελλάδας.

Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Η Δυτική Ελλάδα αποτελεί σύμφωνα με τα κριτήρια της απασχόλησης και της ανεργίας μια από τις Περιφέρειες της χώρας που κατατάσσεται στο τελευταίο ένα τρίτο σε ότι αφορά την έκταση των προβλημάτων. Το ίδιο ισχύει και για την έκθεση στον κίνδυνο της φτώχειας.

Οι λόγοι που οδηγούν στην συγκεκριμένη κατάσταση συνδέονται με την καθυστέρηση του μετασχηματισμού του παραγωγικού προτύπου κυριαρχίας του πρωτογενή τομέα και με τα προβλήματα αποβιομηχάνισης που αντιμετωπίζουν τα αστικά της κέντρα. Καθοριστική για την κατάσταση αυτή είναι και η σχετικά απομακρυσμένη χωρικά θέση της σε σχέση με τον υφιστάμενο άξονα ανάπτυξης, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι τα μεγάλα έργα στην Περιφέρεια άρχισαν να πραγματοποιούνται με σχετική καθυστέρηση. Πρέπει πάντως να σημειωθεί ότι στην Περιφέρεια προγραμματίζονται σημαντικά έργα έτσι ώστε να μπορεί να υποστηριχθεί ότι αυτή σχετικά σύντομα θα αποτελέσει κεντρικό τμήμα του αναδυόμενου δυτικού άξονα ανάπτυξης της χώρας.

Έμφαση θα δοθεί στην **ανασυγκρότηση του παραγωγικού ιστού των αστικών κέντρων της Περιφέρειας στον εκσυγχρονισμό του πρωτογενή τομέα της Περιφέρειας** με νέες ανταγωνιστικές καλλιέργειες και στην καθετοποίηση των προϊόντων του πρωτογενή τομέα καθώς και στην τουριστική ανάπτυξη στις παραθαλάσσιες περιοχές και στις περιοχές της ορεινής ενδοχώρας.

Περιφέρεια Πελοποννήσου

Η διοικητική Περιφέρεια Πελοποννήσου, που αποτελεί τμήμα της ομώνυμης γεωγραφικής ενότητας, παρουσιάζει έναν αναπτυξιακό δισμό κυρίως εξ αιτίας γειννίας της με την Αθήνα (Αττική). Δύο από τους πέντε νομούς της, η Κορινθία και η Αργολίδα, ουσιαστικά εντάσσονται στο ημερήσιο σύστημα του μητροπολιτικού κέντρου, ο νομός Αρκαδίας τείνει να ενταχθεί και αυτός, καθώς ολοκληρώνεται ο οδικός άξονας στο σύνολο του νομού, στο ίδιο σύστημα, ενώ οι υπόλοιποι νομοί λόγω της θέσης τους και της μορφής του παραμένουν απομακρυσμένοι.

Η σχέση αυτή με την Αθήνα–Αττική σε συνδυασμό με τις ιδιαίτερες συνθήκες στους νομούς της Περιφέρειας, αλλά και με την πληθυσμιακή εξέλιξη της, διαμορφώνουν ένα πλαίσιο σύμφωνα με το οποίο οι εξελίξεις στην απασχόληση και στην ανεργία δεν μπορούν να θεωρηθούν εμφανώς δυσμενείς, παρά το ότι διαφαίνονται κίνδυνοι επιδείνωσης των χαρακτηριστικών της αγοράς εργασίας λόγω του διογκωμένου και φθίνοντος γεωργικού τομέα. Σύμφωνα με τα σχετικά κριτήρια η Πελοπόννησος κατατάσσεται στο πρώτο ένα τρίτο των Περιφερειών της χώρας. Σε ότι αφορά την έκθεση στον κίνδυνο της φτώχειας, όμως, η Περιφέρεια κατατάσσεται - εξ αιτίας του μη σταθεροποιημένου παραγωγικού της προτύπου, στο μεταίχμιο μεταξύ των ενδιαμέσων και των ιδιαίτερα προβληματικών Περιφερειών της χώρας.

Η στρατηγική θα εστιάσει στην περισσότερη ολοκληρωμένη ενσωμάτωση της Περιφέρειας στο σύστημα της Αθήνας –Αττικής, στην διάχυση των επιπτώσεων από την συγκεκριμένη ένταξη στο σύνολο της Περιφέρειας, **στον εκσυγχρονισμό του πρωτογενή τομέα, και στην καθετοποίηση της παραγωγής**, καθώς και στην ανάπτυξη των υπηρεσιών (εκπαίδευση, υγεία , τουρισμός, αναψυχή, πολιτισμός).

Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Η Περιφέρεια αποτελεί ένα νησιωτικό σύνολο, τα νησιά του οποίου χαρακτηρίζονται από κοινά στοιχεία σε ότι αφορά το παραγωγικό της και το πολιτιστικό της πρότυπο, ενώ η συνολική τους οικονομία συνδέεται άμεσα με τις συνδέσεις και τις επικοινωνίες τους με την ηπειρωτική πλευρά της χώρας. Ταυτόχρονα η Περιφέρεια, λόγω της συνοριακής της θέσης αποτελεί και γέφυρα με την απέναντι πλευρά του Ιονίου και της Αδριατικής.

Το παραγωγικό της πρότυπο το οποία παραδοσιακά στηρίζονται στην παραγωγή εμπορευματικών αγροτικών προϊόντων (ελιά, λάδι, σταφίδα) και τη μεταποίησή τους έχει εμπλουτιστεί με την τουριστική και οικιστική ανάπτυξη. Ο συνδυασμός αυτός οδηγεί σε μια κατάσταση η οποία αποτυπώνεται στους σχετικούς δείκτες της απασχόλησης και της ανεργίας κατά τρόπο που δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι παραπέμπει σε ιδιαίτερα προβλήματα.

Έτσι, σε ότι αφορά την πρώτη ομάδα, την απασχόληση, η Περιφέρεια κατατάσσεται στην πρώτη ένδοξη, ενώ σε ότι αφορά την δεύτερη ομάδα, την ανεργία, η Περιφέρεια κατατάσσεται στο μεταίχμιο μεταξύ πρώτης και μεσαίας κατηγορίας.

Σε ότι αφορά την έκθεση στον κίνδυνο της φτώχειας η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων κατατάσσεται στην ενδιάμεση κατηγορία σε γειτονική θέση με το Ν. Αιγαίο, αλλά υπολειπόμενης των επίσης νησιωτικών Περιφερειών Κρήτη και Β. Αιγαίο.

Η στρατηγική θα εστιάσει στο να καταστεί η Περιφέρεια διεθνής προορισμός βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης, με παρεμβάσεις στους τομείς του τουρισμού, του πολιτισμού και της εκπαίδευσης, με την ενδυνάμωση των σχέσεων των νησιών με τον ηπειρωτικό κορμό της χώρας, καθώς και με την

προσπάθεια για τον **εκσυγχρονισμό του πρωτογενή τομέα με τον εμπλουτισμό ανταγωνιστικών προϊόντων και την καθετοποίηση της παραγωγής** (με τη συνέργια των τομεακών κ.ά. πολιτικών)».

Με βάση το πλαίσιο αυτό, οι προκλήσεις και αναπτυξιακές ανάγκες που εντοπίστηκαν αναφορικά με την αγορά εργασίας και την κοινωνική συνοχή στην Ενότητα 1 του ΠΕΠ θα αντιμετωπισθούν για τη χωρική ενότητα των περιφερειών Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Ιονίων Νήσων, κυρίως στο πλαίσιο των παρεμβάσεων του ΕΠ Ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού με συγχρηματοδότηση από το ΕΚΤ.

2.9 Ισότητα

Λαμβάνοντας υπόψιν το πλαίσιο του Άρθρου 16 του Καν. 1083/2006 αναφορικά με την Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και μη διάκριση, καθώς και την προσέγγιση του Γενικού Στόχου 11 του ΕΣΠΑ, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας, Ιονίων Νησιών και Πελοποννήσου διασφαλίζει :

- την προώθηση της ισότητας των φύλων με συγκεκριμένες δράσεις τις οποίες περιλαμβάνει .
- καθώς και την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στο σύνολο των παρεμβάσεων του .

Για την προαγωγή της ισότητας των φύλων και την επίτευξη των στόχων του Επιχειρησιακού Προγράμματος στον τομέα αυτό πρόκειται να δεσμευτεί με τον προσφορότερο δυνατό τρόπο συγκεκριμένο ποσοστό από τον προϋπολογισμό του προγράμματος. Το ποσοστό αυτό θα καθορισθεί με απόφαση της Επιτροπής Παρακολούθησής του.

2.10 Σύνοψη της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων

Για τη διαμόρφωση των αξόνων προτεραιότητας του Ε.Π. λήφθηκαν υπόψη οι εισηγήσεις των ex ante αξιολογητών καθώς και των μελετητών της Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης.

A. Μη Τεχνική Περίληψη

■ Πεδίο Αναφοράς της ΣΜΠΕ

Η παρούσα μελέτη έχει ως χωρικό πεδίο αναφοράς τη Χωρική Ενότητα Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Ιονίων Νήσων (ΧΕ ΔΕΠΙΝ), χωροθετείται δε στο Δυτικό Άξονα του ελλαδικού χώρου. Η ΧΕ ΔΕΠΙΝ περιλαμβάνει τρεις επιμέρους Περιφέρειες και δώδεκα νομούς. Περίπου το 50% των εκτάσεων της είναι ορεινό. Ο πληθυσμός της Χωρικής Ενότητας ανέρχεται περίπου στο 1,6 εκ. κατοίκους, με την μεγαλύτερη πληθυσμιακή συγκέντρωση να παρατηρείται στην Δυτική Ελλάδα (περίπου το 47% της ΧΕ ΔΕΠΙΝ). Τα Ιόνια Νησιά αποτελούν την πιο πυκνοκατοικημένη Περιφέρεια με 94,2 κατοίκους ανά km² και την τρίτη πιο πυκνοκατοικημένη Περιφέρεια της χώρας. Σημειώνεται ότι η ΧΕ ΔΕΠΙΝ με βάση την ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού, εμφανίζει υψηλό ποσοστό ηλικιωμένων (άνω των 64 ετών) επί του πληθυσμού τους.

■ Φυσιογνωμία της Χωρικής Ενότητας-Υφιστάμενη κατάσταση

Σε σχέση με την περιφερειακή κατανομή του ΑΕΠ στην Ελλάδα, η ΧΕ ΔΕΠΙΝ παράγει περίπου το 12,1% του συνολικού ΑΕΠ (σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης - ΜΑΔ) της Ελλάδας. Το μέσο κ.κ. ΑΕΠ της ΧΕ ΔΕΠΙΝ διαμορφώνεται σε πολύ χαμηλότερο επίπεδο σε σχέση με το μέσο κατά κεφαλή

ΑΕΠ της χώρας (15.561,8 σε ΜΑΔ). Η ΧΕ ΔΕΠΙΝ παράγει το 12,1% της συνολικής Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ) της χώρας. Από την ανάλυση της κατανομή της ΑΠΑ στους τρεις παραγωγικούς τομείς της ΧΕ ΔΕΠΙΝ φαίνεται η σημαντική συνεισφορά του πρωτογενή τομέα στην συνολική ΑΠΑ (12,4%) σε σχέση με το μέσο όρο της χώρας, ενώ ο δευτερογενής και ο τριτογενής τομέας συμμετέχουν κατά 21,8% και 65,8% αντίστοιχα.

Στη Χ.Ε ΔΕΠΙΝ καταγράφονται:

- 3 περιοχές (από τις συνολικά 11 της Χώρας) που έχουν ενταχθεί σε καθεστώς προστασίας, βάσει της διεθνούς Σύμβασης Ramsar.
- Με βάση τα προβλεπόμενα από το Ν.Δ. 996/1971 έχουν καθορισθεί 51 περιοχές στην Ελλάδα ως Μνημεία της Φύσης, των οποίων η διατήρηση κρίθηκε αναγκαία και καθορίστηκαν μέτρα προστασίας τους. Στη Χ.Ε ΔΕΠΙΝ υπάρχουν 20 τέτοια μνημεία.
- 4 αισθητικά δάση σε σύνολο 19 που έχουν καταγραφεί στο σύνολο της Χώρας
- 84 περιοχές Natura 2000 σε σύνολο 390 που έχουν καταγραφεί στο σύνολο της Χώρας
- 113 Τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους σε σύνολο 271 που έχουν καταγραφεί στο σύνολο της Χώρας
- 2 Εθνικά Πάρκα από 9 που έχουν καταγραφεί στο σύνολο της Χώρας
- 1 Εθνικός Δρυμός από συνολικά 10 που έχουν καταγραφεί στο σύνολο της Χώρας

Στη ΧΕ ΔΕΠΙΝ ανήκουν εξ ολοκλήρου 3 από τα 14 υδατικά διαμερίσματα της Χώρας (Δυτικής Πελοποννήσου, Βόρειας Πελοποννήσου, Ανατολικής Πελοποννήσου) καθώς και τμήματα των υδατικών διαμερισμάτων Δυτικής Στερεάς Ελλάδας και Ηπείρου.

Από πλευράς βιοκλιματικών χαρακτηριστικών η ΧΕ ΔΕΠΙΝ εμφανίζει διαφορετικά χαρακτηριστικά. Έτσι η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων ανήκει στον υγρό βιοκλιματικό όροφο με ήπιους κατά κύριο λόγο χειμώνες ως και θερμοί (Κέρκυρα). Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ανήκει κατά κύριο λόγο στον ύφυγρο βιοκλιματικό όροφο με χειμώνες ήπιους στα παράλια και ψυχρούς στην ενδοχώρα. Μεγάλο τμήμα του Νομού Αχαΐας ανήκει στον υγρό βιοκλιματικό όροφο με ψυχρούς ως και δριμείς χειμώνες. Τέλος η Περιφέρεια Πελοποννήσου χαρακτηρίζεται από ποικιλία βιοκλιματικών ορόφων: οι ανατολικές της ακτές καθώς και τα παράλια του Λακωνικού Κόλπου ανήκουν στην ημίξηρο βιοκλιματικό όροφο. Ο νομός Μεσσηνίας ανήκει κατά κύριο λόγο στον ύφυγρο βιοκλιματικό όροφο με χειμώνες ήπιους ως και θερμοί. Ο Νομός Αρκαδίας εμφανίζει μεγάλη ποικιλία βιοκλιματικών ορόφων (ημίξηρος βιοκλιματικός όροφος στα παράλια, ύφυγρος στην ενδοχώρα και υγρός στα ορεινά με ήπιους ως και δριμείς χειμώνες).

Η ΧΕ ΔΕΠΙΝ εμφανίζει σημαντική υστέρηση στον τομέα της διάθεσης και επεξεργασίας υγρών και στερεών αποβλήτων ενώ με τα έργα που υλοποιήθηκαν στην προηγούμενη προγραμματική περίοδο δεν κατέστη δυνατόν να ολοκληρωθούν οι σχετικές υποδομές προστασίας του περιβάλλοντος. Έτσι παρότι τόσο κατά την τρέχουσα, όσο και κατά τις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους, υλοποιήθηκε σειρά έργων για την εξασφάλιση της απαραίτητης περιβαλλοντικής υποδομής στη ΧΕ ΔΕΠΙΝ, διαπιστώνεται ακόμα σημαντική έλλειψη στις βασικές περιβαλλοντικές υποδομές διαχείρισης υγρών και στερεών αποβλήτων, κυρίως στην ύπαιθρο και κατά δεύτερο λόγο στις ημιαστικές περιοχές, γεγονός που επηρεάζει αρνητικά την εφαρμογή της αντίστοιχης κοινοτικής και εθνικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Τα προβλήματα εντοπίζονται στην πολύ αραιή κάλυψη, κυρίως των

περιοχών της υπαίθρου από αποχετευτικά δίκτυα και τη διάθεση των λυμάτων σε βόθρους, καθώς και στην έλλειψη ορθολογικά χωροθετημένων και οργανωμένων χώρων διάθεσης απορριμμάτων. Προβλήματα καταγράφονται επίσης λόγω της άναρχης χωροθέτησης εγκαταστάσεων σε όλη την έκταση της ΧΕ ΔΕΠΙΝ με κύρια επιβαρυμένες περιοχές τις παραλιακές ζώνες, λόγω των ανεξέλεγκτων αντλήσεων υπόγειου νερού από τους υδροφορείς με αποτέλεσμα την υφαλμύρινσή τους καθώς και λόγω της πλημμελούς προστασίας των (πλούσιων) επιφανειακών υδατικών πόρων της ΧΕ ΔΕΠΙΝ. Η συναξιολόγηση όλων των δεδομένων που αφορούν στην απογραφή της υφιστάμενης κατάστασης του περιβάλλοντος της υπό εξέταση χωρικής ενότητας, σε σχέση με την εφαρμογή του ΕΠ, οδηγεί στη διατύπωση των κάτωθι απόψεων:

- ✓ Η υφιστάμενη κατάσταση του περιβάλλοντος της περιοχής μελέτης, όσον αφορά στα παραδοσιακά πεδία εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής, όπως οι υδάτινοι πόροι, το έδαφος, το ατμοσφαιρικό περιβάλλον (ορισμένων περιοχών – Μεγαλόπολη, μεγάλοι οδικοί άξονες, Πάτρα) και το φυσικό περιβάλλον, δείχνει ότι υφίστανται πιέσεις, παρουσιάζονται προβλήματα και εμφανίζονται ελλείψεις, οι οποίες προβάλλουν και τις ανάγκες της ΧΕ ΔΕΠΙΝ στον τομέα του Περιβάλλοντος στο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης.
- ✓ Οι ανάγκες αυτές μπορούν να ικανοποιηθούν μόνο από ενέργειες και μέτρα πολιτικής τα οποία θα είναι εστιασμένα σε ιεραρχημένες προτεραιότητες. Οι προτεραιότητες αυτές έχουν τεθεί από τους γενικούς αναπτυξιακούς στόχους του ΕΠ για την προγραμματική περίοδο 2007-2013 και αφορούν μεταξύ άλλων και στη διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων, τη διαχείριση των υδάτινων πόρων, τη διαφοροποίηση του γεωργικού προτύπου (προστασία εδαφών κ.ά), την πρόληψη φυσικών καταστροφών και την προστασία και ανάδειξη του φυσικού πλούτου, καθώς και της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής (αρχιτεκτονική και αρχαιολογική).
- ✓ Κατά συνέπεια, **απαιτείται η αντιμετώπιση των υφιστάμενων προβλημάτων, στα ως άνω περιβαλλοντικά μέσα, τα οποία για τη ΧΕ ΔΕΠΙΝ σχετίζονται με:** α) την υποβάθμιση των υδατικών πόρων (υφαλμύρωση υπόγειου υδροφόρου, ρύπανση επιφανειακών και υπόγειων υδάτων από λύματα και δραστηριότητες του γεωργικού τομέα-διάχυτη ρύπανση), β) τη ρύπανση των εδαφών από τα φυτοφάρμακα, την ανεξέλεγκτη διάθεση των απορριμμάτων, την εκμετάλλευση λιγνίτη, καθώς και την παλαιά μεταλλευτική δραστηριότητα (περιοχή Ερμιόνης), την ανυπαρξία χωραταξικού σχεδιασμού ως προς λατομικές δραστηριότητες, γ) την υποβάθμιση του παράκτιου περιβάλλοντος από τα λύματα, την άναρχη οικιστική ανάπτυξη και τις πιέσεις από τον τουρισμό, δ) την ελλιπή προστασία, αξιοποίηση και ανάδειξη του φυσικού πλούτου, ο οποίος είναι εκτεθειμένος στις πυρκαγιές και την υπερβόσκηση, ε) την ελλιπή αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, ζ) την ποιότητα του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος ορισμένων περιοχών και γενικώς τη μη ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων, η) την πλημμελή προστασία των διεθνούς οικολογικής σημασίας προστατευόμενων περιοχών (π.χ λιμνοθάλασσα Μεσολογίου), θ) την χωρίς κεντρικό σχεδιασμό εκμετάλλευση των επιφανειακών υδατικών πόρων με έργα (π.χ φράγματα κλπ) τα οποία δεν εντάσσονται σε ένα γενικότερο σχεδιασμό διαχείρισης και προστασία του νερού

- ✓ Στην περίπτωση της μη εφαρμογής του ΕΠ, τα χαρακτηριστικά των περιοχών, όπου εντοπίζονται τα ως άνω προβλήματα, θα συνεχίσουν να παραμένουν τα ίδια, με αποτέλεσμα τα υφιστάμενα περιβαλλοντικά προβλήματα να διογκωθούν και να αποτελέσουν σοβαρή απειλή για τη βιώσιμη ανάπτυξη και κατά συνέπεια το τρίπτυχο Περιβάλλον-Οικονομία-Κοινωνία.

■ Συνοπτική Περιγραφή του ΕΠ

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΕΠ.) της Χωρικής Ενότητας Δυτικής Ελλάδας – Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων έχει ως στόχο να συμβάλλει στην κάλυψη των εθνικών στρατηγικών στόχων στο πλαίσιο της προστασίας του περιβάλλοντος και της αειφόρου ανάπτυξης, συμπληρωματικά με τα τομεακά προγράμματα και με έμφαση στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες της κάθε Περιφέρειας.

Το ΕΠ Δυτικής Ελλάδας – Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων καλύπτει αποκλειστικά περιφέρειες, που ανήκουν στην κατηγορία του αμιγούς στόχου «Σύγκλισης». Οι τρεις Περιφέρειες της παρούσας Χωρικής Ενότητας (Χ.Ε) θα χρηματοδοτηθούν τόσο από τα τομεακά ΕΠ, όσο και από το ΕΠ, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η ισόρροπη κατανομή πόρων.

Ο κορμός των παρεμβάσεων που προβλέπονται από το ΕΠ αφορά σε:

- κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες,
- υγεία και κοινωνική αλληλεγγύη (υποδομές νοσοκομείων και δομών κοινωνικής φροντίδας, ειδικών μονάδων, κέντρων υγείας και ανοιχτής φροντίδας, εξειδικευμένος εξοπλισμός),
- πολιτισμός (ενίσχυση των βασικών πολιτιστικών υποδομών, προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς),
- έργα προσπελασιμότητας και περιβάλλοντος,
- πολιτικές βιώσιμης αστικής ανάπτυξης,
- πολιτικές ενίσχυσης ορεινών, μειονεκτικών, νησιωτικών περιοχών.
- δράσεις επιχειρηματικότητας

Στη ΧΕ ΔΕΠΙΝ **δεσμεύονται συνολικοί πόροι (κοινοτική συνδρομή) ύψους 914 Μ€**. Η ιεράρχηση των γενικών στόχων καταδεικνύεται από τη χρηματοδοτική βαρύτητα των γενικών στόχων ανά Περιφέρεια και συνολικά στην περιοχή προγραμματισμού λαμβάνοντας υπόψη και τις προγραμματιζόμενες παρεμβάσεις για κάθε Περιφέρεια και κατ' ακολουθία για το σύνολο της χωρικής ενότητας, από τα αντίστοιχα τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα της περιόδου 2007-2013, αλλά και από το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης.

- Η σημαντικότητα των γενικών στόχων είναι ίδια τόσο για το σύνολο της χωρικής ενότητας όσο και για κάθε μία από τις διοικητικές Περιφέρειες
- **Κυρίαρχος αναδεικνύεται ο γενικός στόχος 3 «Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής»**, όπου δεσμεύεται συνολικά το 62.5% της κοινοτικής συνδρομής. Ο γενικός στόχος 3 είναι και για τις τρεις Περιφέρειες κυρίαρχος. Τη μεγαλύτερη βαρύτητα (67.5% επί της κοινοτικής συνδρομής) εμφανίζει στην Περιφέρεια Ιονίων Νησιών, που αποδίδεται κυρίως στις αυξημένες δεσμεύσεις για δράσεις τουρισμού που συνάδουν με τη στρατηγική της συγκεκριμένης Περιφέρειας ώστε να καταστεί η τελευταία ένας διεθνής προορισμός με χαρακτηριστικά βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης.

- **Ακολουθεί σε σημαντικότητα ο γενικός στόχος 1 «Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των υποδομών προσπελασιμότητας»,** ο οποίος δεσμεύει το 24.7% της συνολικής κοινοτικής συνδρομής. Ο γενικός στόχος 1 είναι και για τις τρεις Περιφέρειες δεύτερος σε σημαντικότητα κυμαινόμενος από 29.7% χρηματοδοτική βαρύτητα για την περιφέρεια Πελοποννήσου έως 19% για την περιφέρεια Ιονίων Νησιών.
- **Τελευταίος σε σημαντικότητα είναι ο γενικός στόχος 2 «Ψηφιακή σύγκλιση με την αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών και η τόνωση της επιχειρηματικότητας»,** ο οποίος δεσμεύει το 11.2% της κοινοτικής συνδρομής. Ο γενικός στόχος 2 εμφανίζει τη μεγαλύτερη σημαντικότητα (13.1% της κοινοτικής συνδρομής) στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας που αποδίδεται κύρια στην παρουσία του Πανεπιστημίου Πατρών και των ερευνητικών ινστιτούτων, ενώ στις δύο άλλες Περιφέρειες προγραμματίζονται σημαντικές παρεμβάσεις από τα αντίστοιχα τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα.

Η παρούσα μελέτη αποτελεί τη Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση (εφεξής ΣΠΕ) του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Χ.Ε ΔΕΠΙΝ. Με βάση τα μέχρι σήμερα εκδοθέντα καθοδηγητικά κείμενα και την ερμηνεία της διοίκησης στην Ελλάδα αλλά και από τον ορισμό της, η ΣΠΕ είναι μια δυναμική διαδικασία και στοχεύει στην εκπλήρωση του στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης διαμέσου της ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης στο κατά το δυνατόν έγκαιρο στάδιο της διαδικασίας σχεδιασμού πολιτικών, σχεδίων και προγραμμάτων. Στην παρούσα μελέτη ακολουθούνται τα ακόλουθα διακριτά βήματα:

- Η περιγραφή του προγράμματος, δηλαδή η κατά το δυνατόν αναλυτική αναφορά σε έργα και δράσεις που σχεδιάζονται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Χ.Ε ΔΕΠΙΝ, και κυρίως στους στόχους και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα των παρεμβάσεων
- Η περιγραφή της σημερινής κατάστασης του περιβάλλοντος, κατά την οποία διαγνώστηκαν τα επίπεδα των περιβαλλοντικών παραμέτρων και εντοπίστηκαν τα ευαίσθητα και μη σημεία.
- Η εκτίμηση, αξιολόγηση και αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του προγράμματος, η μεθοδολογία της οποίας εκτίθεται αναλυτικά στο κεφάλαιο 8 της παρούσας μελέτης.

■ **Εκτίμηση και αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων**

Για την εκτίμηση και αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του ΕΠ συντέθηκε μια μεθοδολογία δύο σταδίων. Συνοπτικά:

- Στο πρώτο στάδιο προσδιορίζεται η πιθανότητα να επηρεαστεί κάποια περιβαλλοντική παράμετρος ή δείκτης από μια ή περισσότερες δράσεις του ΕΠ.
- Στο δεύτερο στάδιο, για τις μεταβολές που εκτιμήθηκαν ως πιθανές, εκτιμώνται τα χαρακτηριστικά των αλλαγών π.χ. η θετική ή αρνητική κατεύθυνση της αλλαγής, η μονιμότητα ή ο περιορισμένος χρόνος παραμονής της κ.ά. Κατόπιν, διεξάγεται η αξιολόγηση των χαρακτηριστικών και διαπιστώνεται η αναγκαιότητα ή μη της λήψης μέτρων αντιμετώπισης. Σε καταφατική περίπτωση προσδιορίζεται το είδος των κατάλληλων μέτρων.

Η διερεύνηση του πρώτου σταδίου κατέληξε στην κατάρτιση του πίνακα με **εξήντα πέντε κρίσιμες ερωτήσεις**, διαρθρωμένες σε είκοσι περιβαλλοντικά θεματικά πεδία. Ο πίνακας αυτός χρησιμοποιείται ως «κόσκινο» για κάθε άξονα προτεραιότητας του ΕΠ, ώστε να διαγνωσθούν οι περιβαλλοντικές

συνιστώσες που ενδέχεται να μεταβληθούν, αλλά και αυτές που δεν πρόκειται να δεχθούν τάσεις αλλαγής (**screening**).

Οι πρώτες συλλέγονται και περνούν στο επόμενο στάδιο, αυτό του προσδιορισμού των ιδιοτήτων κάθε μεταβολής. Ακολουθεί δηλαδή αξιολόγηση του χαρακτήρα κάθε επίπτωσης και εντοπίζονται οι δυνατότητες πρόληψης και εκ των υστέρων αναστροφής των επιπτώσεων, ώστε να διαμορφωθεί η κατεύθυνση προς την οποία πρέπει να στρέφονται τα μέτρα αντιμετώπισης. Τέλος, διερευνώνται λεπτομερέστερα τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων.

Συμπερασματικά, από την αξιολόγηση του συγκεκριμένου ΕΠ προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

- Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της ΧΕ ΔΕΠΙΝ παρουσιάζει υψηλό βαθμό συμβατότητας με την εθνική και κοινοτική πολιτική περιβάλλοντος, περιλαμβάνοντας επιμέρους δράσεις στα Μέτρα των περισσότερων Αξόνων Προτεραιότητας που ενσωματώνουν την περιβαλλοντική διάσταση άμεσα ή έμμεσα. Τα μέτρα των αξόνων, που παρουσιάζονται ως αμέσως συναφή με τους τομείς προτεραιότητας του έκτου προγράμματος δράσης για το περιβάλλον, **συγκεντρώνουν ένα ποσό χρηματοδότησης ύψους 863 εκ € περίπου (66% της συνολικής Δημόσιας Δαπάνης του ΕΠ)**, το οποίο αφορά στη λήψη ενεργητικών μέτρων περιβαλλοντικής προστασίας.
- Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της ΧΕ ΔΕΠΙΝ παρουσιάζει απόλυτη συνάφεια με τον χωροταξικό σχεδιασμό και ευρεία χωρική διασπορά των πόρων.
- Μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος δημιουργείται το υπόβαθρο για την αιεφόρο ανάπτυξη της ΧΕ ΔΕΠΙΝ, παράλληλα με την προστασία του περιβάλλοντος. Η δημιουργία του υποβάθρου για την αιεφόρο ανάπτυξη περιλαμβάνει όλες τις επιμέρους συνιστώσες που δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την επίτευξη του στόχου της αιεφόρου ανάπτυξης. Συγκεκριμένα οι προϋποθέσεις αυτές περιλαμβάνουν παρεμβάσεις στους τομείς της ψηφιακής σύγκλισης και της αναβάθμισης της διοίκησης, την υγείας και κοινωνικής αλληλεγγύης, του πολιτισμού, της παιδείας και του περιβάλλοντος.

■ **Αντιμετώπιση επιπτώσεων**

Εν συνεχεία στο πλαίσιο της παρούσας ΣΜΠΕ δίνεται σε επίπεδο κατευθύνσεων, μία σειρά προτάσεων και μέτρων, τα οποία είναι αναγκαία για την αντιμετώπιση των οποιωνδήποτε δυσμενών επιπτώσεων, που εκτιμάται ότι θα προκληθούν από την εφαρμογή του ΕΠ στους ως άνω τομείς του Περιβάλλοντος.

B. Διαβούλευση

1. Ο φάκελος της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων εστάλη από την Ειδική υπηρεσία Περιβάλλοντος του ΥΠΕΧΩΔΕ στις αρμόδιες Δημόσιες Αρχές προκειμένου να εκφράσουν τη γνώμη τους και τυχόν παρατηρήσεις τους σύμφωνα με την ΚΥΑ ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ. 107017/05-09-06 (ΦΕΚ 1225/Β/2006).
2. Έγινε δημοσιοποίηση του φακέλου από την Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Δυτικής Ελλάδος με δημοσίευση σχετικής ανακοίνωσης σε δύο εφημερίδες εθνικής εμβέλειας.
3. Έγινε ανάρτηση των κειμένων της ΣΜΠΕ στους δικτυακούς τόπους των τριών Περιφερειών.
4. Εστάλη η ΣΜΠΕ σε όλα τα μέλη των Περιφερειακών Συμβουλίων και παρουσιάστηκε σε ανοικτή συνεδρίαση στα Περιφερειακά Συμβούλια Δυτικής Ελλάδος και Πελοποννήσου.

Οι προβλεπόμενοι όροι, περιορισμοί και κατευθύνσεις για την προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος, που περιλαμβάνονται στην ΚΥΑ έγκρισης της ΣΜΠΕ του ΕΠ ενσωματώθηκαν στα κατάλληλα σημεία του ΕΠ.

Γ. Εναλλακτικές Δυνατότητες

Γ.1 Εισαγωγή

Σύμφωνα με το Αρ. 5 της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ, απαιτείται, στη Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) να μελετηθούν “οι λογικές εναλλακτικές δυνατότητες, λαμβανομένων υπόψη των στόχων και του γεωγραφικού πεδίου εφαρμογής του Προγράμματος ή Σχεδίου (Π.Σ)” καθώς και *οι σημαντικότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις της επιλεγόμενης προς εφαρμογή εναλλακτικής δυνατότητας, έτσι ώστε με τη θέσπιση των αναγκαίων μέτρων, όρων και διαδικασιών για την αξιολόγηση και εκτίμηση των επιπτώσεων, που ενδέχεται να έχει στο περιβάλλον, να προωθείται η αειφόρος ανάπτυξη και μία υψηλού επιπέδου προστασία του περιβάλλοντος.*

Δ.2 Περιγραφή και αξιολόγηση των εναλλακτικών δυνατοτήτων

Στη ΣΜΠΕ εξετάστηκαν τέσσερις (4) εναλλακτικές δυνατότητες εφαρμογής (Scenarios) του Επιχειρησιακού Προγράμματος, έτσι ώστε σύμφωνα με την Οδηγία 2001/42/ΕΚ, να τεκμηριωθούν περιβαλλοντικά οι λόγοι επιλογής του προς εφαρμογή σχεδίου.

Οι εναλλακτικές δυνατότητες οι οποίες εξετάστηκαν και αξιολογήθηκαν είναι:

- ➔ Μηδενική λύση (No Plan or Programme)
- ➔ Ανάπτυξη χωρίς Κεντρικό Στρατηγικό Σχεδιασμό (Unplanned Growth)
- ➔ Σχεδιασμός του Αναπτυξιακού Προγράμματος της περιόδου 2007-2013 στα ίδια πρότυπα με την τρέχουσα προγραμματική περίοδο (Current situation)
- ➔ Προγραμματισμένη Ανάπτυξη βάσει Κεντρικού Στρατηγικού Σχεδιασμού (Planned Growth).

Με βάση την αξιολόγηση που διεξήχθη:

Η Μηδενική Λύση, δηλαδή η μη εφαρμογή του ΠΕΠ θα έχει σαν αποτέλεσμα τη μη υλοποίηση ενός μέρους της Συνολικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής της ΧΕ ΔΕΠΙΝ, της οποίας Κεντρικός Στρατηγικός Αναπτυξιακός Στόχος είναι η διεύρυνση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων της, η επιτάχυνση του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης και κοινωνικής ανάπτυξης και η αύξηση της παραγωγικότητας για την επίτευξη της πραγματικής σύγκλισης και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών της περιοχής προγραμματισμού.

Σύμφωνα με την δεύτερη ως άνω αναφερόμενη εναλλακτική δυνατότητα, οι δράσεις οι οποίες πρόκειται να υλοποιηθούν στα πλαίσια εφαρμογής του Προγράμματος δεν γίνονται με βάση ένα Κεντρικό Στρατηγικό Αναπτυξιακό Σχεδιασμό, αλλά αποσπασματικά με “εμβλωματικές λύσεις” (ad hoc basis). Με τον τρόπο αυτό, μπορεί να αντιμετωπίζονται σε τοπικό μόνο επίπεδο και χωρίς την υπαγωγή σε ένα ευρύτερο διαχειριστικό σχέδιο, σοβαρά περιβαλλοντικά προβλήματα, όπως η απόληψη νερού ή η διάθεση στερεών και υγρών αποβλήτων (π.χ. αύξηση αριθμού γεωτρήσεων, απόληψη ύδατος από μία περιοχή που θα έχει επιπτώσεις στις πηγές μίας άλλης). Στο ίδιο πλαίσιο επίσης μπορεί να κινηθεί και η επιλογή κατασκευής συγκεκριμένου οδικού δικτύου, το οποίο θα αναπτύσσει άμεσα τις επί μέρους χωρικές ενότητες της Περιφέρειας, όπως είναι η επιλογή κατασκευής

αυτοκινητόδρομων έναντι ανάπτυξης του ενδοπεριφερειακού οδικού δικτύου, με αποτέλεσμα την εξυπηρέτηση μεν των αστικών κέντρων αλλά την αποδυνάμωση της υπαίθρου.

Η τρίτη εναλλακτική δυνατότητα εξετάζει τα αποτελέσματα της συνέχισης της Στρατηγικής Ανάπτυξης η οποία ακολουθήθηκε κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο. Για την αξιολόγησή της έγινε αποτίμηση των αποτελεσμάτων της προγραμματικής περιόδου 2000-2006 στις 3 επί μέρους περιφέρειες. Από την αποτίμηση προέκυψε ότι εάν συνεχιστεί η ίδια Στρατηγική Ανάπτυξης, δεν θα επιτευχθεί βελτίωση των αρνητικών αναπτυξιακών χαρακτηριστικών της ΔΕΠΙΝ και ούτε θα αξιοποιηθεί το αναπτυξιακό δυναμικό της, το οποίο σχετίζεται με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που διαθέτει, όπως αυτά έχουν περιγραφεί προηγούμενα. Οι δύο αυτές παράμετροι, της βελτίωσης/εξάλειψης των αρνητικών αναπτυξιακών χαρακτηριστικών και της αξιοποίησης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων, τεκμηριώνουν την ανάγκη επαναπροσέγγισης της αναπτυξιακής στρατηγικής της ΔΕΠΙΝ στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής και της Περιβαλλοντικής Σύγκλισης με τους ευρωπαϊούς εταίρους για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης.

Όσον αφορά στην Εναλλακτική δυνατότητα 4, έρχεται να αντιμετωπίσει ελλείψεις και προβλήματα που δεν μπόρεσαν να αντιμετωπιστούν επαρκώς κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση σε δράσεις που αφορούν στην αειφόρο ανάπτυξη και την ποιότητα ζωής (62% του προϋπολογισμού της κοινοτικής συνδρομής του Προγράμματος).

Συμπερασματικά:

Οι στόχοι του ΠΕΠ εντάσσονται στους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία σύμφωνα με το Άρθρο 3 του Κ(ΕΚ) 1083/2006 αναλαμβάνει (χρησιμοποιώντας τα υφιστάμενα κοινοτικά χρηματοδοτικά μέσα) να προαγάγει την εναρμονισμένη, ισόρροπη και βιώσιμη ανάπτυξη της Κοινότητας, στοχεύοντας στη μείωση των οικονομικών, κοινωνικών και εδαφικών ανισοτήτων που έχουν ανακύψει, ιδίως σε χώρες και περιφέρειες των οποίων η ανάπτυξη υστερεί, σε συνάρτηση με την οικονομική και κοινωνική αναδιάρθρωση, και στη γήρανση του πληθυσμού. Η δράση αυτή της Ε.Ε ενσωματώνει, σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, τις προτεραιότητες της Κοινότητας υπέρ της βιώσιμης ανάπτυξης.

Κατά συνέπεια, η αξιολόγηση των εναλλακτικών δυνατοτήτων εφαρμογής καθώς και της μη εφαρμογής του ΠΕΠ (μηδενική λύση), για την προγραμματική περίοδο 2007-2013, στηρίζεται σε κριτήρια τα οποία σχετίζονται με τις προτεραιότητες της Κοινότητας υπέρ της βιώσιμης ανάπτυξης, της προστασίας και της βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος, για την ενίσχυση της οικονομικής μεγέθυνσης, της ανταγωνιστικότητας και της απασχόλησης καθώς και της κοινωνικής ένταξης.

Όσον αφορά στις Εναλλακτικές δυνατότητες 1, 2 και 3, απορρίπτονται ως αντίθετες με το επιθυμητό αποτέλεσμα το οποίο αναμένεται από την εφαρμογή του ΠΕΠ, το οποίο στοχεύει στην αναβάθμιση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων της ΔΕΠΙΝ, την προστασία και ανάδειξη του Φυσικού Περιβάλλοντος καθώς και την αναβάθμιση και προστασία των φυσικών της πόρων (αέρας, νερά, έδαφος, υπέδαφος).

Επιλέγεται η Εναλλακτική δυνατότητα 4 καθόσον σε σχέση με το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον καθώς και τους φυσικούς πόρους, πρόκειται να τα βελτιώσει, αξιοποιώντας και αναδεικνύοντας τα θετικά σημεία και εξομαλύνοντας ή / και εξαλείφοντας τα αρνητικά, προσεγγίζοντας έτσι το στόχο της Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Στην προκειμένη περίπτωση το ζητούμενο είναι η εφαρμογή του ΠΕΠ, με τον απαραίτητο όμως όρο της βιωσιμότητας (αιφορίας), η οποία θα εξασφαλίσει το ποιοτικό περιβάλλον για τη σημερινή γενιά και θα διαφυλάξει το ποιοτικό μέλλον για τις επερχόμενες γενεές. Το τελευταίο αυτό αποτελεί τεράστια ηθική ευθύνη για όλους, για όσους λαμβάνουν αποφάσεις και σε όλα τα επίπεδα, για όσους υλοποιούν και για όσους συμμορφώνονται με τους κανόνες, αφού σήμερα αποφασίζουμε για το πώς και πόσο θα ζήσουν οι επερχόμενοι ενώ αυτοί είναι απόντες χωρίς τη δυνατότητα της οποιασδήποτε παρέμβασης. Σχετικά με την εκτίμηση της κατανομής των διαθέσιμων πόρων αναφέρεται ότι:

- Για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αυξάνονται σημαντικά οι πόροι για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και την προστασία του περιβάλλοντος, ενώ μειώνονται οι πόροι για τις υποδομές μεταφορών και λιγότερο για την εκπαίδευση και τον πολιτισμό.
- Για την Περιφέρεια Πελοποννήσου αυξάνονται οι πόροι κυρίως για δράσεις προστασίας περιβάλλοντος και λιγότερο για τον πολιτισμό και την ανταγωνιστικότητα, ενώ μειώνονται λίγο οι πόροι για τις μεταφορικές υποδομές, αν και θεωρείται ιεραρχικά η σημαντικότερη προτεραιότητα.
- Για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων αυξάνονται σημαντικά οι πόροι για το περιβάλλον, ενώ μειώνονται οι πόροι για την ανταγωνιστικότητα.

Επομένως, το προτεινόμενο ΠΕΠ:

- ✓ Αξιοποιεί περισσότερο τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της ΔΕΠΙΝ, τα οποία είναι ο ιδιαίτερης σημασίας φυσικός και πολιτιστικός της πλούτος, με στόχο την υψηλού επιπέδου παροχή τουριστικών υπηρεσιών.
- ✓ Δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα στην περιβαλλοντική προστασία με υποδομές για τη διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων.
- ✓ Δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων των αγροτικών και των αστικών περιοχών με την βελτίωση και ανάπτυξη των υποδομών κοινής ωφέλειας, τη διαφοροποίηση του παραγωγικού προτύπου και τη βελτίωση της προσπελασιμότητας στο ενδοπεριφερειακό δίκτυο, του οποίου η ανάπτυξη περισσότερο αξιοποιεί παρά βλάπτει το φυσικό περιβάλλον.
- ✓ Δίνει μεγαλύτερη βαρύτητα στην προστασία και αποκατάσταση των φυσικών της πόρων, όπως το έδαφος και τα νερά, με την αλλαγή του γεωργικού προτύπου προς τις βιολογικές καλλιέργειες, προστασία του υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα από φυσικά και ανθρωπογενή αίτια (υφαλμύρωση, φυτοφάρμακα κ.ά.).
- ✓ Βελτιώνει την ανταγωνιστικότητα των τοπικών επιχειρήσεων (σε περιφερειακό επίπεδο) με την ενσωμάτωση περιβαλλοντικά φιλικών τεχνολογιών και την παραγωγή περιβαλλοντικά φιλικών προϊόντων.
- ✓ Εν κατακλείδι, λαμβάνει υπόψη της και στηρίζει ισόρροπα και τους τρεις πυλώνες της Ανάπτυξης: την Κοινωνία, την Οικονομία και το Περιβάλλον, έτσι ώστε να αποφεύγονται πιέσεις, οι οποίες οδηγούν σε επιπτώσεις και τις περισσότερες φορές σε αντιδράσεις (Pressure, Impacts, Response).

Δ. Σύστημα παρακολούθησης των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την εφαρμογή του προγράμματος

1. Η παρακολούθηση των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την εφαρμογή του προγράμματος πραγματοποιείται με ευθύνη της Αρχής Σχεδιασμού και με τη συνεργασία και υποστήριξη κάθε Υπηρεσίας Περιβάλλοντος με αρμοδιότητα παρακολούθησης περιβαλλοντικών μέσων και παραμέτρων στον τομέα της, προκειμένου μεταξύ άλλων να εντοπισθούν εγκαίρως απρόβλεπτες δυσμενείς επιπτώσεις και να ληφθούν τα κατάλληλα επανορθωτικά μέτρα. Οι εκθέσεις που ορίζονται στις επόμενες παραγράφους της παρούσας ενότητας υποβάλλονται στην αρμόδια ειδική υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ, όπως προβλέπεται στο ΕΣΠΑ (παρ. 8.1.4), προκειμένου μεταξύ άλλων να συναξιολογηθούν με τις αντίστοιχες εκθέσεις των προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και άλλων σχεδίων και προγραμμάτων, ενώ παράλληλα τίθενται στη διάθεση κάθε ενδιαφερόμενου.
2. Η ως άνω παρακολούθηση διεξάγεται μέσω ετήσιων εκθέσεων, καθώς και δια μιας συγκριτικής έκθεσης, στο στάδιο υλοποίησης που επιτρέπει τη λήψη διορθωτικών ενεργειών, εάν τέτοιες αποδειχθούν απαραίτητες. Το περιεχόμενο των εκθέσεων αυτών θα πρέπει να συμμορφώνεται με τις ακόλουθες κατευθύνσεις:
 - α) Η ετήσια έκθεση παρακολούθησης έχει σκοπό την καταγραφή των δεικτών που συνδέονται με τις δράσεις του προγράμματος και αντιπροσωπεύουν ενδεχόμενες περιβαλλοντικές μεταβολές. Τέτοιοι δείκτες μπορούν να αντληθούν από τη ΣΜΠΕ (κεφ. 9) ή να καθοριστούν μετά από συνεννόηση με την ΕΥΠΕ του ΥΠΕΧΩΔΕ. Η Αρχή Σχεδιασμού θα πρέπει να μεριμνά για την συγκέντρωση των σχετικών πληροφοριών από τους τελικούς αποδέκτες των δράσεων του προγράμματος. Η έκθεση για κάθε έτος συντάσσεται, υποβάλλεται και δημοσιοποιείται εντός του πρώτου εξαμήνου του επομένου έτους. Η πρώτη ετήσια έκθεση θα αφορά στο έτος 2008 και θα περιλαμβάνει επίσης και τα πεπραγμένα του προγράμματος εντός του 2007.
 - β) Η συγκριτική έκθεση παρακολούθησης εκπονείται εντός του πρώτου εξαμήνου του έτους 2011 παράλληλα με την ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος. Σκοπός της συγκριτικής έκθεσης είναι η αποτίμηση των περιβαλλοντικών μεταβολών που οφείλονται στο υλοποιηθέν τμήμα του προγράμματος, η σύγκριση με τις εκτιμήσεις της ΣΜΠΕ και τις εξελίξεις στο θεσμικό πλαίσιο για το περιβάλλον, καθώς και η διαπίστωση της αναγκαιότητας ή μη ανάληψης διορθωτικών ενεργειών. Για το σκοπό αυτό, το εύρος των δεικτών που εξετάζονται στη συγκριτική έκθεση θα πρέπει να είναι τουλάχιστον αντίστοιχο με αυτό των ετήσιων εκθέσεων. Σε περίπτωση διαπίστωσης είτε σημαντικών αποκλίσεων από τις εκτιμήσεις της ΣΜΠΕ είτε νέων υποχρεώσεων από το τότε ισχύον θεσμικό πλαίσιο προστασίας του περιβάλλοντος, προτείνονται κατάλληλα επανορθωτικά μέτρα. Τέλος, στο πλαίσιο της έκθεσης δύναται να προταθεί, εφόσον αυτό κριθεί αναγκαίο, η εκπόνηση νέας συγκριτικής έκθεσης παρακολούθησης του προγράμματος σε μεταγενέστερο χρονικό διάστημα.

2.11 Σύνοψη της εκ των προτέρων αξιολόγησης

Αξιολόγηση της κοινωνικοοικονομικής ανάλυσης και των προσδιορισθισών αναγκών

Η κοινωνικοοικονομική ανάλυση περιλαμβάνει μεγάλο αριθμό από στατιστικά δεδομένα (κυρίως Eurostat ή ΕΣΥΕ) που αφορούν τη γεωγραφική περιοχή των τριών Περιφερειών, με έμφαση σε διαρθρωτικούς δείκτες που αποκαλύπτουν την υστέρηση των Περιφερειών αυτών σε σχέση με το ΑΕΠ, τη δημογραφική ανάπτυξη, την ανεργία και τις υποδομές. Η κοινωνικοοικονομική ανάλυση περιλαμβάνει ενδελεχή ανάλυση ανά Περιφέρεια των επιμέρους χαρακτηριστικών της και μια συνολική αναφορά της υφιστάμενης κατάστασης στη χωρική ενότητα ΔΕΠΙΝ.

Η ανάλυση αποδίδει επαρκώς τόσο τη στατική εικόνα (snapshot), όσο και τη δυναμική από την εξέλιξη των προηγούμενων ετών (trend analysis). Η συγκριτική ανάλυση επιτρέπει να φανούν καλύτερα οι αποκλίσεις και προβάλλει τις προτεραιότητες που είναι κατάλληλες ανά Περιφέρεια, παρουσιάζονται δε συνθετικοί δείκτες που επιτρέπουν καλύτερη κατανόηση των περιφερειακών προκλήσεων. Θα μπορούσε ωστόσο η ανάλυση να οδηγήσει και σε ένα συνοπτικό συγκριτικό πίνακα ποιοτικής αξιολόγησης αυτών των περιφερειών. Οι σχετικές μελέτες του ESPON, αλλά και η Θεματική Μελέτη Χωρικής Ανάπτυξης (Eurotec-Plus, 2005) φαίνεται ότι έχουν αποτελέσει τόσο το υπόδειγμα όσο και πηγές στοιχείων της ανάλυσης.

Στο τμήμα της κοινωνικο-οικονομικής ανάλυσης παρουσιάζεται, επίσης, μια αποτίμηση των αποτελεσμάτων της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου 2000-2006 και διαπιστώνεται η καταγραφή των πραγματοποιηθεισών και πραγματοποιούμενων παρεμβάσεων, τόσο από το ΠΕΠ, όσο και από άλλα Προγράμματα, με ποσοτικοποιημένα στοιχεία υλοποίησης, ενώ εντοπίζεται η μη αναφορά στις επιπτώσεις αυτών των παρεμβάσεων σε αναπτυξιακούς δείκτες της Περιφέρειας, αντικείμενο εξ' άλλου της ex-post αξιολόγησης του Γ' ΚΠΣ. Εντούτοις, διαπιστώνεται η προσπάθεια εκτίμησης κάλυψης των αναγκών από αυτές τις παρεμβάσεις, εντοπίζοντας τις ανάγκες που εξακολουθούν να υφίστανται, με τη λήξη της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου.

Η κοινωνικο-οικονομική ανάλυση, η οποία δίδεται αναλυτικά ανά Περιφέρεια ολοκληρώνεται με την παρουσίαση της ανάλυσης SWOT για την κάθε Περιφέρεια. Επιπλέον, παρατίθεται και μια «συνθετική»/συγκεντρωτική SWOT για την ΧΕ ΔΕΠΙΝ συνολικά, η οποία συστηματοποιεί τα ευρήματα της υφιστάμενης κατάστασης με την ανάδειξη των ισχυρών σημείων και των αδυναμιών, καθώς και των αναπτυξιακών ευκαιριών, αλλά και ενδεχόμενων απειλών, αποτελώντας τη βάση για την αναπτυξιακή στρατηγική της περιοχής η οποία όμως εξαρτάται από ένα πλέγμα έντονων παρεμβάσεων πολλών Προγραμμάτων στην Περιφέρεια.

Ως προϊόν της συνεργασίας του ΣΑ με τις ΕΥΔ ΠΕΠ, προέκυψε, μεταξύ άλλων, μια σειρά προτάσεων εκ μέρους του πρώτου προς τις ΕΥΔ, οι οποίες υιοθετήθηκαν σε μεγάλο βαθμό και αφορούσαν ενδεικτικά:

2. Ομογενοποίηση του τρόπου παρουσίασης της κοινωνικο-οικονομικής κατάστασης στις τρεις περιφέρειες, καθώς και των αναλύσεων SWOT.

3. Συστηματικότερη παρουσίαση των αποτελεσμάτων της προγραμματικής περιόδου 2000-2006 με περιορισμό της στοχοθεσίας και έμφαση στις φυσικές εκροές και την αύξηση δυναμικότητας.
4. Παρουσίαση των κινδύνων, βέλτιστων πρακτικών και αδυναμιών που παρατηρήθηκαν στην προγραμματική περίοδο 2000-2006.

Αξιολόγηση της συνέπειας της στρατηγικής

Στην ενότητα που αφορά στην αναπτυξιακή στρατηγική για την περίοδο 2007-2013, με βάση τις ανάγκες που προκύπτουν από την ανάλυση της κοινωνικο-οικονομικής κατάστασης επιχειρείται μια ανάλυση των στόχων και των προτεραιοτήτων του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Ιονίων Νήσων. Η ανάλυση αυτή αναδεικνύει το βαθμό στον οποίο οι στόχοι και οι προτεραιότητες που έχουν τεθεί στην ενότητα της στρατηγικής ανταποκρίνονται τόσο στις ανάγκες που έχουν προσδιοριστεί, όσο και στην ιεράρχηση αυτών. Οι βασικές πτυχές που εξετάζονται στο πλαίσιο της ενότητας είναι η συνέπεια της στρατηγικής και η ενδεχόμενη επικινδυνότητα κατά την υλοποίησή της.

Αναφορικά με τη διερεύνηση της **εσωτερικής συνοχής του ΕΠ** και την αποτίμηση της συνέργειας των δράσεών του, τη διερεύνηση δηλ. εν τέλει του βαθμού σύγκλισης των διάφορων παρεμβάσεων του ΠΕΠ στην κατεύθυνση της επίτευξης των γενικότερων στόχων και προτεραιοτήτων, προκύπτει ότι και τα τρία επιμέρους Προγράμματα παρουσιάζουν αρκετά υψηλή εσωτερική συνοχή, που σημαίνει ότι οι στόχοι είναι σχετικοί μεταξύ τους, οι δράσεις που θα αναληφθούν είναι σχετικές με τους στόχους, αλλά ταυτόχρονα και αμοιβαία συμπληρωματικές στην επίτευξη των στόχων του Προγράμματος.

Το ΕΠ Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Ιονίων Νήσων έχει ως στόχο να συμβάλλει στην κάλυψη των εθνικών στρατηγικών στόχων, συμπληρωματικά με τα τομεακά προγράμματα και με έμφαση στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες της κάθε περιφέρειας. Η στρατηγική του έχει βασιστεί σε μια σειρά εισροών, οι οποίες αφορούν στην ανάλυση της κοινωνικο-οικονομικής κατάστασης κάθε Περιφέρειας, στα ισχυρά και αδύνατα σημεία, τις ευκαιρίες και τις απειλές που προκύπτουν από την προηγούμενη ανάλυση, στις διαπιστωμένες ανάγκες / προτεραιότητες, καθώς και στις εθνικές (ΕΣΠΑ, ΕΠΜ) και Ευρωπαϊκές (Στρατηγική Λισαβόνας και Γκέτεμποργκ, ΚΣΚΓ, νέοι Κανονισμοί, κλπ.) πολιτικές.

Τα ως άνω αποτελούν, σε πρώτο επίπεδο, μια κοινή βάση και για τις τρεις Περιφέρειες που εντάσσονται στο ΕΠ. Σε δεύτερο επίπεδο, κάθε Περιφέρεια προχώρησε στον προσδιορισμό μιας αναπτυξιακής στρατηγικής, κυρίως στην κατεύθυνση αξιοποίησης των πλεονεκτημάτων της, αντιμετώπισης των αδυναμιών και ενδεχόμενων απειλών, αλλά παράλληλα στοχεύοντας στην αξιοποίηση των δυναμικών ευκαιριών (βραχυπρόθεσμων ή μακροπρόθεσμων).

Ειδικότερα ανά Περιφέρεια:

- Η στρατηγική της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας εστιάζει στην επιτάχυνση της οικονομικής ανάπτυξης και στην σύγκλιση με τις προηγμένες ελληνικές περιφέρειες. Το μίγμα πολιτικής αφορά την ενίσχυση της προσπελασιμότητας (υποδομές μεταφορών), της

ανταγωνιστικότητας (επιχειρηματικότητα-MME, δράσεις ψηφιακής σύγκλισης), με ταυτόχρονη διασφάλιση σύγχρονου και άνετου επιπέδου ποιότητας ζωής διαμέσου της αξιοποίησης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Περιφέρειας. Το όραμα απαντά σε μεγάλο βαθμό στην αναπτυξιακή, σε οικονομικούς όρους, υστέρηση της Περιφέρειας, τόσο σε διαπεριφερειακό, όσο και σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο. Η προσέγγιση της ΠΔΕ για την νέα προγραμματική περίοδο επικεντρώνεται σε εκείνους τους τομείς που παρουσιάζουν σημαντικές ελλείψεις, σε συνδυασμό με το βαθμό κάλυψης αυτών των ελλείψεων από τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

- Η στρατηγική της Περιφέρειας Πελοποννήσου εστιάζεται στον κεντρικό αναπτυξιακό στόχο που αποτελεί η διεύρυνση της παραγωγικής βάσης της Περιφέρειας, με την ενίσχυση της ελκυστικότητας και της εξωστρέφειάς της, για την ανάδειξη και προώθηση κυρίως υψηλής ποιότητας τουριστικών υπηρεσιών και αγροτικών προϊόντων, σε συνδυασμό με την προστασία του περιβάλλοντος, την αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, την εφαρμογή καινοτομιών και την άμβλυση των ενδοπεριφερειακών/τοπικών-χωρικών ανισοτήτων. Για την εξυπηρέτηση των ανωτέρω, σε συνδυασμό με τους τομείς πολιτικής με τους οποίους συνδέονται, κατανεμήθηκαν ανάλογα τα διαθέσιμα κονδύλια του Προγράμματος, λαμβάνοντας υπόψη και τις παρεμβάσεις των Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Όσον αφορά στην τουριστική ανάπτυξη, βασική προτεραιότητα στη στρατηγική της φαίνεται να στηρίζεται στις δράσεις σύνδεσης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της Περιφέρειας με αστικά κέντρα, κεντρικούς οδικούς άξονες και λιμάνια, στην αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών της πόρων, καθώς και στις δράσεις για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, οι οποίες κατά μείζονα λόγο αφορούν σε τουριστικές επιχειρήσεις.
- Η στρατηγική για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων επιδιώκει να καταστεί η Περιφέρεια ένας διεθνής προορισμός με χαρακτηριστικά βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης. Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη σημαίνει ότι το μοντέλο ανάπτυξης με κεντρική δραστηριότητα την τουριστική, θα πρέπει να είναι περιβαλλοντικά ανεκτό σε μακροπρόθεσμη βάση, καθώς επίσης κοινωνικά αποδεκτό και δίκαιο για τις τοπικές κοινότητες και βέβαια οικονομικά βιώσιμο. Το μίγμα πολιτικής της ΠΙΝ είναι εστιασμένο στην βασική παραγωγική δραστηριότητα της (τουρισμός), με το σύνολο των υπόλοιπων προτεραιοτήτων να δρα επικουρικά προς αυτόν. Το στοιχείο αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό, δεδομένου ότι τα αποτελέσματα / επιπτώσεις του στρατηγικού σχεδιασμού (σε ανώτατο επίπεδο, δηλαδή αναπτυξιακού οράματος) είναι διακριτά και μετρήσιμα.

Αναφορικά με την εκτίμηση της κατανομής των διαθέσιμων πόρων ανά θεματική κατηγορία, σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο, διαπιστώνεται ότι:

- Για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αυξάνονται σημαντικά οι πόροι για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και την προστασία του περιβάλλοντος, ενώ μειώνονται οι πόροι για τις υποδομές μεταφορών και λιγότερο για την εκπαίδευση και τον πολιτισμό.
- Για την Περιφέρεια Πελοποννήσου αυξάνονται οι πόροι κυρίως για το περιβάλλον και λιγότερο για τον πολιτισμό και την ανταγωνιστικότητα, ενώ μειώνονται λίγο οι πόροι για τις

μεταφορικές υποδομές, στις οποίες παραταύτα διατίθεται ένα σημαντικό μέρος των κονδυλίων του Προγράμματος, όπως επίσης για κοινωνικές υποδομές.

- Για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων αυξάνονται σημαντικά οι πόροι που αφορούν σε δράσεις προστασίας του περιβάλλοντος, σε ολοκληρωμένες δράσεις αστικής και αγροτικής ανάπτυξης και σε κοινωνικές υποδομές (υγεία, εκπαίδευση).

Όσον αφορά στην **εκτίμηση των κινδύνων που σχετίζονται με την υλοποίηση του ΕΠ**, αυτοί μπορούν να είναι είτε κίνδυνοι που σχετίζονται με την καταλληλότητα επιλογής των προτεραιοτήτων και του προτεινόμενου «μίγματος πολιτικής», είτε κίνδυνοι που αφορούν τον προγραμματισμό και την υλοποίηση του Προγράμματος. Σε γενικές γραμμές, σχετικά με τους κινδύνους σε στρατηγικό επίπεδο, εκτιμάται ότι δεν υπάρχει σημαντικό πρόβλημα, δεδομένου ότι το επιλεγμένο μίγμα πολιτικής ελαχιστοποιεί τους κινδύνους και εξυπηρετεί κατά βέλτιστο τρόπο τις προτεραιότητες και τους στόχους των εθνικών και κοινοτικών πολιτικών. Ελλοχεύουν, παραταύτα, κίνδυνοι που σχετίζονται με την υλοποίηση των δράσεων / έργων, οι οποίοι μπορεί να οφείλονται σε αδυναμίες των Τελικών Δικαιούχων.

Οι παραπάνω κίνδυνοι εντοπίστηκαν κατά την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης και με ανταλλαγή απόψεων με τα στελέχη των ΕΥΔ των ΠΕΠ. Βασική αιτία των κινδύνων αυτών αποτελεί η σημαντική υποστελέχωση και έλλειψη εξειδικευμένης εμπειρίας των αρκετών εκ των δυνητικών τελικών δικαιούχων σε θέματα προγραμματισμού, ωρίμανσης και παρακολούθησης έργων.

Εξέταση της συνεκτικότητας της στρατηγικής με τις Εθνικές πολιτικές και τις Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθύνσεις

Στην ενότητα αυτή εξετάζεται η συνάφεια της στρατηγικής και των πολιτικών του Επιχειρησιακού Προγράμματος με τις Εθνικές και κοινοτικές πολιτικές και τις Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθύνσεις. Τα ειδικά θέματα που εξετάζονται περιλαμβάνουν συσχέτιση του ΕΠ με:

- το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ)
- το Εθνικό Σχέδιο Μεταρρυθμίσεων (ΕΣΜ)
- τις Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθύνσεις
- τους στόχους της Λισσαβόνας και της Ε.Ε.

Για να καταστεί δυνατός ο έλεγχος της συνέπειας της στρατηγικής προς το πλαίσιο αναγκών που υπαγορεύονται από τις εθνικές/εσωτερικές και ευρωπαϊκές ανάγκες και προτεραιότητες, ο ΣΑ κατήρτισε ποιοτικές μήτρες συνάφειας (σύμφωνα με τη μεθοδολογία MEANS) για κάθε Περιφέρεια στην ΧΕ ΔΕΠΙΝ. Από τη μελέτη και ανάλυση των δεδομένων των πινάκων αυτών, προέκυψε μια σειρά από αξιολογικά συμπεράσματα, ως εξής:

- Αναφορικά με τη συνάφεια με το ΕΣΠΑ, Οι ΑΠ του Προγράμματος παρουσιάζουν, σε γενικές γραμμές, ικανοποιητικό βαθμό συνάφειας με τους στόχους του ΕΣΠΑ, όλες οι πολιτικές

προωθούνται τουλάχιστον από έναν ΑΠ, η πολιτική δε που έχει συνάφεια με το μεγαλύτερο ποσοστό των ΑΠ είναι αυτή που εστιάζεται στην «Αειφόρο ανάπτυξη και ποιότητα ζωής».

- Όσον αφορά στη συσχέτιση του ΕΠ με το Εθνικό Σχέδιο Μεταρρυθμίσεων, Οι ΑΠ του ΕΠ παρουσιάζουν, σε γενικές γραμμές, ικανοποιητικό βαθμό συνάφειας με τους στόχους του ΕΣΜ, όλες δε οι πολιτικές του προωθούνται από τουλάχιστον έναν από τους στόχους των ΑΠ (εκτός από την πολιτική που αφορά στην αποκατάσταση της δημοσιονομικής ισορροπίας και την εξασφάλιση της μακροχρόνιας βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών, καθώς στο ΕΠ δεν περιγράφονται τέτοιου είδους δράσεις).
- Αναφορικά με τη συσχέτιση του ΕΠ με τις Κοινοτικές Στρατηγικές Κατευθύνσεις, σε γενικές γραμμές οι στόχοι των ΚΣΚ εμφανίζουν αρκετά υψηλό βαθμό συνάφειας με τους στόχους των ΑΠ του ΕΠ, αφού από το σύνολο των δεκαπέντε πολιτικών των ΚΣΚ μόνο μία πολιτική, αυτή που αναφέρεται στην «Αντιμετώπιση του θέματος της εντατικής χρησιμοποίησης παραδοσιακών πηγών ενέργειας στην Ευρώπη» δεν παρουσιάζει συνάφεια, με κανένα από τους στόχους των ΑΠ.
- Σχετικά, τέλος, με τη συμβολή της στρατηγικής του ΕΠ στους στόχους της ΣΤΛ, διαφαίνεται ότι οι περισσότερες από τις πολιτικές προωθούνται τουλάχιστον από έναν στόχο των ΑΠ

Αξιολόγηση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων και επιπτώσεων

Για την παρακολούθηση και αξιολόγηση του ΕΠ, απαιτείται η απεικόνιση των κυριότερων παρεμβάσεων και αποτελεσμάτων του μέσω ενός συστήματος κατάλληλων δεικτών. Σύμφωνα με τον Κανονισμό, απαίτηση υπάρχει για δείκτες εκροών και αποτελέσματος, χωρίς όμως αυτό να αναιρεί τη δυνατότητα χρήσης δεικτών επιπτώσεων. Η επιλογή ενός δείκτη του ΕΠ κρίνεται από την ταυτόχρονη ικανοποίηση κριτηρίων όπως, *εννοιολογική επάρκεια και σαφήνεια* δηλ. τι ακριβώς μετράει ο δείκτης, *καταλληλότητα*, δηλ. κατά πόσο ο δείκτης είναι αντιπροσωπευτικός για τις αντίστοιχες δράσεις που θα υλοποιεί ο ΑΠ, *μετρησιμότητα*, δηλ. κατά πόσο είναι εφικτό να υπολογιστούν οι τιμές βάσης και τιμές στόχου στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου αναφοράς και τέλος *οι τιμές-στόχοι των δεικτών πρέπει να μπορούν να επιτευχθούν με τους οικονομικούς πόρους που διατίθενται στις διάφορες προτεραιότητες και μέσα στο προβλεπόμενο χρονικό πλαίσιο υλοποίησης του ΕΠ.*

Βασική προϋπόθεση αποτελεί, βέβαια, ο σαφής ορισμός των δεικτών με εξειδίκευση των παραμέτρων που τους προσδιορίζουν (σαφής προσδιορισμός της δραστηριότητας / παρέμβασης που μετρούν, του πεδίου αναφοράς των στόχων, της μονάδας μέτρησης, ορισμός της τιμής-βάσης από αξιόπιστες και επαρκείς πηγές, μεθοδολογία ποσοτικοποίησης με χρήση ενδεχομένως μέσου μοναδιαίου κόστους, καθώς και μεθοδολογία / παραδοχές υπολογισμού), ώστε να μην υπάρχουν ερωτηματικά για το τι ακριβώς μετράει ο δείκτης.

Στο πλαίσιο των ανωτέρω στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου και Ιονίων Νήσων περιλαμβάνονται **54 συνολικά δείκτες, 32 εκροών και 22 αποτελεσμάτων**, ενώ δεν περιλαμβάνονται δείκτες επιπτώσεων, καθώς δεν υπάρχει η σχετική απαίτηση από τον Κανονισμό στο παρόν στάδιο (18 δείκτες στη Δυτική Ελλάδα, 16 στην Πελοπόννησο και 20 δείκτες στα Ιόνια Νησιά).

Οι δείκτες δε αυτοί καλύπτουν δράσεις που αντιστοιχούν σε ποσοστό **81%** της δημόσιας δαπάνης του ΕΠ ποσοστό το οποίο εκτιμάται ως ικανοποιητικό με δεδομένο ότι οι δείκτες καλύπτουν το σύνολο των Στρατηγικών και των Γενικών Στόχων της αναπτυξιακής στρατηγικής και αποτυπώνουν το περιεχόμενο τόσο του ΕΠ συνολικά όσο και αυτό καθενός εκ των επιμέρους ΑΠ με αντιπροσωπευτικό και ισορροπημένο τρόπο.

Ειδικότερα:

- στους ΑΠ 1, 2, 3 που αφορούν, ανά Περιφέρεια, στην «Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμό των υποδομών προσπελασιμότητας» περιλαμβάνονται **12 δείκτες (8 εκρών και 4 αποτελεσμάτων)**. Οι δείκτες του συγκεκριμένου άξονα δεσμεύουν για την ποσοτικοποίηση των στόχων τους το 88% του π.υ του Άξονα
- στους ΑΠ 4, 5, 6 που αφορούν στην «Ψηφιακή Σύγκλιση με την αξιοποίηση των ΤΠΕ και τόνωση της επιχειρηματικότητας» περιλαμβάνονται **15 δείκτες (8 εκρών και 7 αποτελεσμάτων)**. Οι δείκτες του συγκεκριμένου άξονα δεσμεύουν για την ποσοτικοποίηση των στόχων τους το 74% του π.υ του Άξονα
- στους ΑΠ 7, 8, 9 σχετικά με την «Αειφόρο ανάπτυξη και ποιότητα ζωής» περιλαμβάνονται οι περισσότεροι δείκτες - **27 συνολικά (16 εκρών και 11 αποτελεσμάτων)**. Οι δείκτες του συγκεκριμένου άξονα δεσμεύουν για την ποσοτικοποίηση των στόχων τους το 61% του π.υ του Άξονα
- στον ΑΠ 10 που αφορά στην «Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής» δεν αναφέρονται δείκτες.

Αναφορικά με την εφικτότητα των στόχων του προγράμματος, ο αξιολογητής εκτιμά ότι η ποσοτικοποίηση των δεικτών είναι ορθολογική, βασίστηκε δε σε στοιχεία μοναδιαίου κόστους, δηλ. έγινε με βάση το μέσο κόστος υλοποίησης επιλεγμένων τύπων πράξεων της προηγούμενης περιόδου, σύμφωνα με εκτιμήσεις των αρμόδιων στελεχών των ΕΥΔ των ΠΕΠ, καθώς και εκτιμήσεις των αξιολογητών της προηγούμενης περιόδου (από τις σχετικές εκθέσεις αξιολόγησης), υπάρχει όμως διαφοροποίηση στα μοναδιαία κόστη από Περιφέρεια σε Περιφέρεια, λόγω της γεωγραφικής τους ιδιαιτερότητας.

Εξέταση των προτεινόμενων συστημάτων / διαδικασιών εφαρμογής

Όσον αφορά στους **μηχανισμούς και τις διαδικασίες εφαρμογής**, η αξιολόγηση εκτιμά καταρχήν ότι παρά το νέο απαιτητικό πλαίσιο του Δ' ΚΠΣ, ο εκσυγχρονισμός των μηχανισμών εφαρμογής μέχρι σήμερα, κυρίως κατά τη διάρκεια της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου έχει βελτιώσει σημαντικά την αποτελεσματικότητα, σε σχέση τόσο με την υλοποίηση των έργων, όσο και με την εν γένει διαχείριση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

Το νέο διαχειριστικό και ελεγκτικό πλαίσιο για το ΕΠ προσομοιάζει σε μεγάλο βαθμό με το αντίστοιχο πλαίσιο της περιόδου 2000-2006, με κύρια χαρακτηριστικά του την ενίσχυση της διοικητικής αποτελεσματικότητας, τις διευρυμένες και αυστηρότερες ελεγκτικές και δημοσιονομικές διαδικασίες, την απαίτηση ύπαρξης πιστοποιημένων συστημάτων και μηχανισμών διαχείρισης, παρακολούθησης

και ελέγχου, την αυστηρότητα του προγραμματισμού, την δημοσιονομική αυστηρότητα και τον αυστηρότερο έλεγχο της τήρησης της αρχής της προσθετικότητας.

Ως προς την καταλληλότητα των νέων διατάξεων εφαρμογής για την αντιμετώπιση των μειονεκτημάτων των ΣΔΕ της περιόδου 2000-2006 διαπιστώνεται ο υψηλός βαθμός καταλληλότητας, καθώς επιχειρείται ορθολογικοποίηση της δομής και λειτουργίας των μηχανισμών με σαφήνεια στη διατύπωση των αρμοδιοτήτων και με κεντρικό, σαφή και αυστηρό συντονισμό, ενώ προβλέπονται, μεταξύ άλλων, ρυθμίσεις για τη μείωση του μεγάλου αριθμού των τελικών δικαιούχων με παράλληλη ενδυνάμωση της ικανότητάς τους, μείωση των γραφειοκρατικών μηχανισμών και της διασποράς του ΣΔΕ όσο και του αριθμού των Διαχειριστικών Αρχών. Παράλληλα, ο προγραμματισμός δημιουργίας συντονιστικών μηχανισμών για δράσεις που άπτονται σημαντικών εθνικών και κοινοτικών πολιτικών δημιουργεί τις προοπτικές ορθολογικής και αποτελεσματικής αναπτυξιακής παρέμβασης στην Περιφέρεια. Η ενδυνάμωση της εταιρικής σχέσης, επίσης, προάγεται από τις διαδικασίες σχεδιασμού και τη λειτουργία των σχετικών μηχανισμών.

Με βάση τα παραπάνω διαπιστώνεται υψηλός βαθμός κάλυψης τόσο των αδυναμιών των προηγούμενων διατάξεων εφαρμογής όσο και των απαιτήσεων των νέων κανονισμών.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3 : ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1, ΑΜΙΓΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥ 1 :

ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Γενικά

Ο τομέας των μεταφορών κρίνεται ως ιδιαίτερης σημαντικότητας, δεδομένης της γεωγραφικής θέσης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Πάτρα – Δυτική Πύλη της χώρας, σημείο εκκίνησης Π.Α.Θ.Ε, σύνδεση Πελοποννήσου με ηπειρωτική χώρα, κλπ).

Αναφορικά με τα διευρωπαϊκά δίκτυα, για την περίπτωση της Δυτικής Ελλάδος, η θαλάσσια λεωφόρος Αδριατικής-Ιονίου είναι ο πλέον βασικός άξονας συνδυσασμένων μεταφορών, που λειτουργεί ως τμήμα του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών. Το τμήμα των οδικών διευρωπαϊκών δικτύων που σχετίζεται με τη λειτουργία του διαδρόμου Αδριατικής – Ιονίου και αφορά στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, είναι ο αυτοκινητόδρομος Π.Α.Θ.Ε και ειδικότερα το τμήμα Πάτρα - Αθήνα. Άλλο σημαντικό έργο είναι ο Δυτικός Άξονας (Ιόνια Οδός), έργο το οποίο σχετίζεται με την Εγνατία Οδό (το σημαντικότερο τμήμα αυτού του έργου αποτελεί η ζεύξη του Ρίου-Αντίρριου που έχει ολοκληρωθεί)

Υπό την έννοια αυτή για την Περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδος, εκτιμάται ότι η ολοκλήρωση των μεγάλων έργων μεταφορικής υποδομής θα συμβάλει στη βελτίωση του επιπέδου της συγκοινωνιακής εξυπηρέτησης, τόσο διαπεριφερειακά όσο και ενδοπεριφερειακά και θα δράσει ως αναπτυξιακό εργαλείο οικονομικής αναδιάρθρωσης και εκσυγχρονισμού.

Οι οδικές μεταφορές στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας αποτελούν το σημαντικότερο τμήμα του τομέα των μεταφορών, όμως η κατάσταση αυτών παραμένει ακόμα σε μέτρια επίπεδα. Το γεγονός αυτό αποδίδεται κυρίως στη γεωμορφολογία της Περιφέρειας, που δεν επέτρεψε λόγω του υψηλού κόστους την πλήρη ανάπτυξη άλλων μεταφορικών δικτύων.

Στον τομέα των σιδηροδρομικών μεταφορών, η υπάρχουσα μετρική γραμμή (φτωχά γεωμετρικά χαρακτηριστικά, πεπαλαιωμένη επιδομή και υποδομή), καθώς η ανυπαρξία σύγχρονων μέσων τηλεπικοινωνίας και σηματοδότησης, καθιστούν επιτακτική την ανάγκη για την ολοκλήρωση του τμήματος (εντός των ορίων της Περιφέρειας), του βασικού σιδηροδρομικού άξονα της χώρας (ΠΑΘΕ/Π) που εντάσσεται στο πλαίσιο των διευρωπαϊκών δικτύων.

Στον τομέα των λιμενικών υποδομών, παρά τις σχετικές προσπάθειες κατά την διάρκεια των προηγούμενων, αλλά και της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου, δεν επιτεύχθηκαν τα αναμενόμενα αποτελέσματα (βελτίωση συνθηκών διακίνησης φορτίων και επιβατών), κυρίως λόγω των καθυστερήσεων στην κατασκευή των έργων (Λιμάνια Πατρών, Αιγίου). Αντίθετα το εμπορικό λιμάνι του Αστακού, ενώ επί σειρά ετών ήταν αναξιοποίητο, σήμερα ολοκληρώνεται και είναι σε φάση εκμετάλλευσης, όμως με αρκετές ακόμη ανάγκες επενδύσεων, όπως η ολοκλήρωση των υποδομών και η κατασκευή του οδικού δικτύου σύνδεσης με το Δυτικό Άξονα.

Στον τομέα των αεροπορικών μεταφορών, λόγω της ιδιαίτερα αυξημένης ζήτησης που παρατηρήθηκε κατά τα τελευταία χρόνια, οι δυνατότητες των υφιστάμενων στρατιωτικών αεροδρομίων (Άραξος, Ανδραβίδα, Άκτιο), που εξυπηρετούν και πολιτικές πτήσεις (π.χ. charters), έχουν ήδη ξεπεραστεί ως προς τα επιχειρησιακά δεδομένα των χώρων κίνησης αεροσκαφών (διάδρομοι, τροχόδρομοι, πίστες στάθμευσης αεροσκαφών) και ως προς τις διατιθέμενες κτιριακές εγκαταστάσεις και λοιπές διευκολύνσεις. Τέλος, υπάρχει έλλειψη ευρείας και ολοκληρωμένης εφαρμογής της τηλεματικής και των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), γεγονός που θα μπορούσε να συμβάλει στην παροχή υψηλότερων επιπέδων ασφαλείας και διαχείρισης των επιχειρησιακών λειτουργιών. Στη βάση των ως άνω κρίνεται επιτακτική η ανάγκη δημιουργίας ενός ολοκληρωμένου πολιτικού αεροδρομίου σε ένα από τα στρατιωτικά αεροδρόμια της Περιφέρειας.

Στον τομέα των συνδυασμένων μεταφορών, οι καθυστερήσεις στην υλοποίηση των αναγκαίων έργων αφενός και η έλλειψη Εμπορευματικών Κέντρων αφετέρου, έχει ως αποτέλεσμα να παρουσιάζονται σημαντικές δυσλειτουργίες στις εμπορευματικές μεταφορές με επιπτώσεις, τόσο στο κόστος, όσο και στην ποιότητα εξυπηρέτησης.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΑΞΟΝΑ

Το σύστημα μεταφορών, αποτελεί σημαντική παράμετρο για την οικονομική και κοινωνική ευημερία / ανάπτυξη της Περιφέρειας. Στρατηγική επιδίωξη και βασικό αναπτυξιακό στόχο του Προγράμματος αποτελεί η ανάπτυξη και οργάνωση των υποδομών και υπηρεσιών προσπελασιμότητας, με την ταχύτερη ολοκλήρωση της ανάπτυξης του συστήματος μεταφορών για την εξασφάλιση υψηλής ποιότητας υπηρεσιών μετακίνησης, με ασφάλεια, σε μικρό χρόνο και με μικρό κόστος μεταφοράς. Οι παρεμβάσεις του ΠΕΠ στοχεύουν κυρίως στη λειτουργική διασύνδεση μεγάλων τουριστικών προορισμών και των περιοχών της ενδοχώρας με τα μεγάλα αστικά κέντρα, το οδικό δίκτυο, τα αεροδρόμια και τα λιμάνια της Περιφέρειας Το Ε.Π. «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας» θα υλοποιήσει παρεμβάσεις που αφορούν στην επέκταση του συστήματος των αυτοκινητοδρόμων (ΠΑΘΕ, Δυτικός Άξονας) και οδικούς άξονες Εθνικού δικτύου

Γενικοί Στόχοι:

- Η αναβάθμιση και συμπλήρωση των δικτύων μεταφορών και των μεταφορικών υπηρεσιών.

Για την εξασφάλιση της προσπελασιμότητας είναι απαραίτητη σε επίπεδο υποδομών, η ολοκλήρωση και αναβάθμιση των δικτύων που είτε απουσιάζουν είτε λειτουργούν σε χαμηλές συνθήκες ασφαλείας.

- Η μείωση του χρόνου και του κόστους μεταφοράς προσώπων και αγαθών

Σημαντική παράμετρο στην επιλογή του τρόπου μεταφοράς τόσο για τα φυσικά πρόσωπα, όσο και για τα αγαθά, αποτελούν το κόστος και ο απαιτούμενος χρόνος. Ιδιαίτερα σε ότι αφορά στα αγαθά, το κόστος μεταφοράς θεωρείται κρίσιμο ως προς την αξιοποίηση των προοπτικών της μεταφορικής αλυσίδας και την μετατροπή της Περιφέρειας σε κομβικό σημείο ανάπτυξης των συνδυασμένων μεταφορών.

- Η βελτίωση της ασφαλείας

Ο παράγοντας «ασφάλεια» (ιδίως της οδικής), με τη χρήση σύγχρονων τεχνολογικών συστημάτων αποτελεί σημαντική παράμετρο ενός μεταφορικού συστήματος η ανάπτυξη του οποίου θα πρέπει να τη λαμβάνει σοβαρά υπόψη.

- Η βελτίωση του επιπέδου εξυπηρέτησης

Η βελτίωση του επιπέδου εξυπηρέτησης συνδέεται με τη βελτίωση των συνθηκών διακίνησης, της ασφάλειας των μετακινήσεων, καθώς και την παροχή έγκυρης και έγκαιρης πληροφόρησης.

Ειδικόί Στόχοι :

Για την επίτευξη της στοχοθεσίας του άξονα, θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στα παρακάτω:

Ανάπτυξη Υποδομών.

Ολοκλήρωση υποδομών που δεν ολοκληρώνονται στο πλαίσιο της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου

Ανάπτυξη Νέων Τεχνολογιών.

Η εξειδίκευση των γενικών στόχων ανά τομέα παρέμβασης έχει ως εξής:

- Οδικές Μεταφορές- Οδικό δίκτυο.
- Σιδηροδρομικές Μεταφορές.
- Θαλάσσιες Μεταφορές.
- Αεροπορικές Μεταφορές.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

Για την επίτευξη των στόχων του Άξονα θα υλοποιηθούν παρεμβάσεις οι οποίες θα λειτουργήσουν συμπληρωματικά προς τις βασικές παρεμβάσεις προσπελασιμότητας που θα χρηματοδοτηθούν από το Ε.Π. «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας» του ΥΠΕΧΩΔΕ. Οι κυριότερες παρεμβάσεις ανά τομέα παρέμβασης παρουσιάζονται ακολούθως:

Οδικές Μεταφορές – Οδικό δίκτυο

- Ολοκλήρωση οδικών τμημάτων που βρίσκονται στο στάδιο κατασκευής και δεν προβλέπεται να ολοκληρωθούν μέχρι τέλος της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου.
- Δημιουργία νέων οδικών τμημάτων και αξόνων που
 - κρίνονται απαραίτητοι για την ολοκληρωμένη λειτουργία του (ενδοπεριφερειακού) οδικού δικτύου της Περιφέρειας,
 - εξασφαλίζουν τη συνέχεια των μεταφορών σε κόμβους του τομέα μεταφορών (λιμάνια, αεροδρόμια, σιδηροδρομικοί σταθμοί, εμπορευματικά κέντρα κ.λ.π.) και συμβάλλουν στη συνδυασμένη λειτουργία των μεταφορών,
 - προωθούν υφιστάμενες ή νέες παραγωγικές δραστηριότητες και τονώνουν την τουριστική ανάπτυξη, την απασχόληση και τα εισοδήματα, δημιουργώντας ένα ευνοϊκό κλίμα για συνολική ανάπτυξη.
- Βελτίωση τμημάτων οδικού δικτύου που λόγω γεωμετρικών ή κυκλοφοριακών χαρακτηριστικών παρουσιάζουν χαμηλό βαθμό οδικής ασφάλειας.

- Αναβάθμιση παλιών οδικών τμημάτων, που δημιουργούν τις προϋποθέσεις τουριστικής ανάπτυξης περιοχών της Περιφέρειας.
- Παρεμβάσεις που αφορούν στην ασφάλεια, πληροφόρηση, καθώς και την αξιοποίηση «ευφούν συστημάτων», ήτοι την εγκατάσταση τεχνολογιών υποβοήθησης της οδήγησης (συστήματα πληροφόρησης καιρικών συνθηκών οδού, προειδοποίησης κινδύνου, αυτόματου εντοπισμού θέσης οχήματος), υποβοήθησης ή ελέγχου κυκλοφορίας, δημιουργίας μητρώου συντήρησης και διαχείρισης του οδικού δικτύου κλπ. για την εξασφάλιση υψηλής ποιότητας υπηρεσιών μετακίνησης με την παροχή ενεργητικής οδικής ασφάλειας.
 - Εξασφάλιση οδικών προσβάσεων στα εμπορευματικά κέντρα και σε ΒΕΠΕ. (Κωδικοί Κατηγοριών Παρέμβασης 22,23)

Σιδηροδρομικές Μεταφορές

Παρεμβάσεις που αφορούν στο σιδηροδρομικό δίκτυο της Περιφέρειας εκτός του άξονα Πατρών – Κορίνθου, ο οποίος περιλαμβάνεται στα διευρωπαϊκά δίκτυα Α' Προτεραιότητας και εντάσσεται στο σχεδιασμό του Τομεακού προγράμματος «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας» του ΥΠΕΧΩΔΕ. Ειδικότερα :

- Ολοκλήρωση σιδηροδρομικών τμημάτων που βρίσκονται στο στάδιο κατασκευής και δεν προβλέπεται να ολοκληρωθούν μέχρι τέλος της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου.
- Παρεμβάσεις που συμβάλλουν στη βελτίωση του δικτύου, στην αύξηση της ασφάλειας και αξιοπιστίας, καθώς και τη μείωση του χρόνου διαδρομής. (Κωδικός Κατηγορίας Παρέμβασης 16)

Θαλάσσιες Μεταφορές

- Ολοκλήρωση λιμενικών υποδομών που βρίσκονται στο στάδιο κατασκευής και δεν προβλέπεται να ολοκληρωθούν μέχρι τέλος της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου.
- Βελτίωση λιμενικών υποδομών και ανωδομών για την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό των παρεχομένων υπηρεσιών.
- Βελτίωση της σύνδεσης της λειτουργίας των λιμένων με τον τοπικό αστικό και επιχειρηματικό ιστό.
- Ενίσχυση και Εκσυγχρονισμό λιμενικών υποδομών και υπηρεσιών στο πλαίσιο της ψηφιακής σύγκλισης και επιχειρηματικότητας με την εγκατάσταση πληροφοριακών συστημάτων για τη διαχείριση της κυκλοφορίας των πλοίων, τη βελτίωση των υποδομών επικοινωνίας, την ενίσχυση των υποδομών και συστημάτων ασφάλειας και ελέγχου για την καλύτερη κυκλοφορία προσώπων και αγαθών.

Σημειώνεται ότι το ΥΕΝ έχει εκπονήσει συγκεκριμένη λιμενική στρατηγική, η οποία έχει ληφθεί υπόψη στην διαδικασία σχεδιασμού του ΕΠ. (Κωδικός Κατηγορίας Παρέμβασης 30)

Αεροπορικές Μεταφορές

Η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου πολιτικού αεροδρομίου στη Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας συνάδει τόσο με την Εθνική Στρατηγική του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών όσο και με την ενίσχυση του ρόλου της Περιφέρειας στον αναδυόμενο Δυτικό Άξονα ανάπτυξης της Χώρας και ειδικότερα με την Πάτρα ως πόλο ανάπτυξης. Στο πλαίσιο αυτό μετά από συνεργασία της Περιφέρειας

Δυτικής Ελλάδας με το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών θα εξετασθεί ποιο από τα αεροδρόμια της ευρύτερης περιοχής θα επιλεγεί για την υλοποίηση παρεμβάσεων ανάπτυξης και αναβάθμισής του στο πλαίσιο του ΠΕΠ.

(Κωδικός Κατηγορίας Παρέμβασης 29)

Η συνοπτική περιγραφή των δράσεων του Άξονα Προτεραιότητας εμφανίζεται στον Πίνακα που ακολουθεί:

Περιγραφή κορμών παρέμβασης και δράσεων – Συνέργειες με το ΕΠ-ΕΠ

ΚΟΡΜΟΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ
Μεταφορικές Υποδομές	Οδικές μεταφορές – Οδικό δίκτυο.	Οι δράσεις περιλαμβάνουν την ολοκλήρωση έργων που βρίσκονται στο στάδιο κατασκευής και δεν προβλέπεται να ολοκληρωθούν μέχρι τέλους της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου, τη δημιουργία νέων οδικών τμημάτων και αξόνων που κρίνονται απαραίτητοι για την ολοκληρωμένη λειτουργία του (ενδοπεριφερειακού) οδικού δικτύου της Περιφέρειας, εξασφαλίζουν τη συνέχεια των μεταφορών σε κόμβους του τομέα μεταφορών (λιμάνια, αεροδρόμια, σιδηροδρομικοί σταθμοί, εμπορευματικά κέντρα κ.λ.π.) και συμβάλλουν στη συνδυασμένη λειτουργία των μεταφορών, προωθούν υφιστάμενες ή νέες παραγωγικές δραστηριότητες και τονώνουν την τουριστική ανάπτυξη, την απασχόληση και τα εισοδήματα, δημιουργώντας ένα ευνοϊκό κλίμα για συνολική ανάπτυξη. Βελτίωση τμημάτων οδικού δικτύου που λόγω γεωμετρικών ή κυκλοφοριακών χαρακτηριστικών παρουσιάζουν χαμηλό βαθμό οδικής ασφάλειας. Αναβάθμιση παλιών οδικών τμημάτων, που δημιουργούν τις προϋποθέσεις τουριστικής ανάπτυξης περιοχών της Περιφέρειας Εξασφάλιση οδικών προσβάσεων στα εμπορευματικά κέντρα και σε ΒΕΠΕ Ως προς τις παραπάνω δράσεις, η κατηγορία βρίσκεται σε συνέργεια με τις αντίστοιχες δράσεις του Τομεακού Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας».
	Παρεμβάσεις ασφάλειας, πληροφόρησης και αξιοποίησης «ευφυών συστημάτων»	Η δράση στοχεύει στη βελτίωση τμημάτων οδικού δικτύου που λόγω γεωμετρικών ή κυκλοφοριακών χαρακτηριστικών παρουσιάζουν χαμηλό βαθμό οδικής ασφάλειας, στη βελτίωση της πληροφόρησης πληροφόρησης, καθώς και στην αξιοποίηση «ευφυών συστημάτων», για την εξασφάλιση υψηλής ποιότητας υπηρεσιών μετακίνησης με την παροχή ενεργητικής οδικής ασφάλειας, σε συνέργεια με τις αντίστοιχες δράσεις του Τομεακού Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας».

	Σιδηροδρομικές Μεταφορές	Οι δράσεις περιλαμβάνουν την ολοκλήρωση έργων που βρίσκονται στο στάδιο κατασκευής και δεν προβλέπεται να ολοκληρωθούν μέχρι το τέλος της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου, παρεμβάσεις που συμβάλλουν στη βελτίωση του δικτύου, στην αύξηση της ασφάλειας και αξιοπιστίας, καθώς και τη μείωση του χρόνου διαδρομής. Η κατηγορία δράσεων είναι σε συνέργεια με τις αντίστοιχες δράσεις του Τομεακού Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας».
	Θαλάσσιες Μεταφορές	Οι δράσεις περιλαμβάνουν την ολοκλήρωση έργων που βρίσκονται στο στάδιο κατασκευής και δεν προβλέπεται να ολοκληρωθούν μέχρι το τέλος της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου, τη βελτίωση λιμενικών υποδομών και ανωδομών για την αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό των παρεχομένων υπηρεσιών, την ενίσχυση της ασφάλειας των λιμένων, τη βελτίωση της σύνδεσης της λειτουργίας των λιμένων με τον τοπικό αστικό και επιχειρηματικό ιστό, τον εκσυγχρονισμό λιμενικών υποδομών και υπηρεσιών στο πλαίσιο της ψηφιακής σύγκλισης και επιχειρηματικότητας και εγκατάσταση πληροφοριακών συστημάτων. Η κατηγορία δράσεων είναι σε συνέργεια με τις αντίστοιχες δράσεις του Τομεακού Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας».
	Αεροπορικές Μεταφορές	Οι δράσεις περιλαμβάνουν παρεμβάσεις ανάπτυξης και αναβάθμισης των αεροπορικών υποδομών της Περιφέρειας σε συνέργεια με τις αντίστοιχες δράσεις του Τομεακού Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας».

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ:

Η υλοποίηση των παρεμβάσεων του άξονα προτεραιότητας αναμένεται να συμβάλει στα κάτωθι:

- Στη δημιουργία νέου αναπτυξιακού άξονα, με την αξιοποίηση της γειννίας με τη Δυτική Ευρώπη και της δυνατότητας επέκτασής του στα Δυτικά Βαλκάνια.
- Στην κλαδική αναδιάρθρωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων, με την προσέλκυση νέων κλάδων κατά μήκος του άξονα (βιομηχανικών επιχειρήσεων, διαμετακομιστικού εμπορίου, συνδυασμένων μεταφορών, παραγωγικών υπηρεσιών, τουρισμού). Στην ίδια κατεύθυνση αναμένεται η ενίσχυση υπηρεσιών νέου τύπου, όπως τα κέντρα διαμετακόμισης, τα κέντρα εμπορίου – αναψυχής, οι εκθεσιακοί χώροι κ.λ.π., εκτός των αστικών περιοχών σε αποστάσεις που έως τώρα ήταν ανέφικτες.
- Στην επέκταση της τουριστικής και παραθεριστικής δραστηριότητας - που εκπορεύεται κυρίως από την περιοχή της πρωτεύουσας - σε «νέες» περιοχές που έως σήμερα ήταν εκτός εμβέλειας λόγω του χρόνου μετακίνησης.
- Στη βελτίωση της προσπελασιμότητας στο μεγαλύτερο τμήμα του ηπειρωτικού πληθυσμού της Περιφέρειας.
- Στην ανάπτυξη των υπεραστικών μεταφορών.

- Στην αποσυμφόρηση των οδικών δικτύων.
- Στο συνδυασμό της χερσαίας και της θαλάσσιας μεταφοράς
- Στη βελτίωση ποιότητας της ζωής.

ΣΤΟΧΕΥΣΗ ΣΕ ΟΡΟΥΣ ΟΜΑΔΩΝ – ΣΤΟΧΩΝ / ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ / ΤΟΜΕΩΝ / ΠΕΡΙΟΧΩΝ / ΕΙΔΙΚΩΝ ΕΔΑΦΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ :

<u>Ωφελούμενοι από τον άξονα:</u>	Όλοι οι κάτοικοι της Περιφέρειας και οι επισκέπτες
<u>Περιοχές εφαρμογής:</u>	Όλη η Περιφέρεια
<u>Ωφελούμενοι τομείς:</u>	Μεταφορές, Τουρισμός, Περιβάλλον- Ποιότητα ζωής, Επιχειρηματικότητα.

ΔΕΙΚΤΕΣ :

ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΠΗΓΗ/ΕΤΟΣ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ	ΣΤΟΧΟΣ 2013
Βελτίωση – κατασκευή εθνικής οδοποιίας	Χλμ.	ΔΕΣΕ/ΠΔΕ 2006	895	6,5
Βελτίωση – κατασκευή οδών εκτός αυτοκινητοδρόμων και εθνικής οδοποιίας (Επαρχ. Δίκτυο)	Χλμ.	N.A. 2006	3520	143
Βελτίωση σιδηροδρομικού δικτύου	Χλμ	ΟΣΕ, έτος 2007	268,966	6,7
Ποσοστό οδικού δικτύου που αναβαθμίζεται επί του συνολικού υφιστάμενου	%	*	*	3,4%

* Δεν υπάρχουν επίσημα αναλυτικά στοιχεία

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ:

Συμπληρωματικότητα / Συνάφεια με άλλες δράσεις:

Οι παρεμβάσεις του Άξονα Προτεραιότητας συμβάλλουν στη στρατηγική κατεύθυνση (ΚΣΚΓ για τη Συνοχή) 1.1.1 «Επέκταση και βελτίωση των υποδομών μεταφορών» καθώς και στην ΟΚΓ 16 «Επέκταση, βελτίωση και διασύνδεση των Ευρωπαϊκών υποδομών και ολοκλήρωση των διασυνοριακών έργων προτεραιότητας». Συμβάλλουν επίσης στον Γενικό Στόχο 13 «Η ανάπτυξη και ο εκσυγχρονισμός των φυσικών υποδομών και των συναφών υπηρεσιών του συστήματος μεταφορών της χώρας» του ΕΣΠΑ και εξυπηρετούν την «Περιφερειακή και Κοινωνική Συνοχή – Βελτίωση της προσβασιμότητας και σύνδεση της Περιφέρειας με τα μεγάλα αστικά κέντρα μέσω της αναβάθμισης των μεταφορικών υποδομών» του ΕΠΜ.

Είναι απόλυτα συναφείς με τις δράσεις των Αξόνων Προτεραιότητας «Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα» και «Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής», δεδομένου ότι λειτουργούν συνδυαστικά στην κατεύθυνση ενίσχυσης του κοινωνικού και οικονομικού ιστού της Περιφέρειας.

Επίσης, οι παρεμβάσεις του Άξονα δρουν συμπληρωματικά ως προς τα προγραμματισμένα ή εκτελούμενα μεγάλα έργα εντός των ορίων της Περιφέρειας και ειδικότερα με τον «Δυτικό άξονα», το οδικό τμήμα της «ΠΑΘΕ», τον σιδηροδρομικό άξονα «Πατρών- Αθηνών- Θεσσαλονίκη – Ειδομένη / Προμαχώνα», το «Λιμάνι της Πάτρας» και τις «Παραγλαύκιες αρτηρίες» και συμπληρώνονται με τις αντίστοιχες παρεμβάσεις που θα υλοποιηθούν μέσα στα όρια της Περιφέρειας από το Τομεακό Πρόγραμμα «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας».

Καθεστώς Ενίσχυσης :

Δεν προβλέπεται η χρήση ιαθεστώτων ενίσχυσης στον άξονα

Χρηματοδότηση στο πλαίσιο του 10% - ρήτρα ευελιξίας :

Δεν προβλέπεται χρηματοδότηση για δράσεις του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 2, ΑΜΙΓΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥ 1 :

ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Σκοπιμότητα

Η έκταση της Περιφέρειας Πελοποννήσου, το ανάγλυφο του εδάφους της, η αραιοκατοίκηση και η διάσπαρτη και σχετικά μικρής κλίμακας οικονομική βάση, καθώς και ο μεγάλος αριθμός μικρών οικιστικών συγκροτημάτων, είναι παράγοντες οι οποίοι δημιουργούν ανάγκες για εκτεταμένο οδικό δίκτυο. Παράλληλα, οι σημερινές προδιαγραφές κατασκευής του οδικού δικτύου διαφέρουν σημαντικά από εκείνες με τις οποίες έχει κατασκευαστεί το μεγαλύτερο μέρος του υπάρχοντος δικτύου, λόγω βελτιωμένων προδιαγραφών από τη διαφοροποίηση των χαρακτηριστικών των οχημάτων και την αύξηση των μεταφερόμενων ανθρώπων και εμπορευμάτων.

Παράλληλα, με τη δημιουργία νέων βασικών οδικών δικτύων, κυρίως αυτοκινητοδρόμων, αλλά και μέρους εθνικών οδών, τόσο η συμπλήρωση / ολοκλήρωση του εθνικού οδικού δικτύου, όσο και οι συμπληρωματικές παρεμβάσεις σε δευτερεύουσες συνδέσεις, είναι επίσης αναγκαίες στο πλαίσιο μιας ενιαίας περιφερειακής στρατηγικής μεταφορών που θα καλύπτει τόσο τις αστικές, όσο και τις αγροτικές περιοχές, προκειμένου η Περιφέρεια να επωφεληθεί από τις δυνατότητες που παρέχουν τα υφιστάμενα οδικά δίκτυα.

Τέλος, με βάση τον προσανατολισμό της αναπτυξιακής διαδικασίας της Περιφέρειας προς την κατεύθυνση της διεύρυνσης και αναβάθμισης του τουριστικού της προϊόντος με την αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών της πόρων, οι περισσότεροι και οι κυριότεροι των οποίων ευρίσκονται στις εσωτερικές ζώνες της Περιφέρειας, ιδιαίτερα εκείνοι που προσφέρονται για νέα είδη τουρισμού, δημιουργείται η ανάγκη για ένα αξιόπιστο και ασφαλές οδικό δίκτυο.

Όσον αφορά στις λιμενικές υποδομές, με δεδομένη τη γεωγραφική θέση της Περιφέρειας, τον παράκτιο χαρακτήρα της και τον τουριστικό αναπτυξιακό της προσανατολισμό, είναι αναγκαίες παρεμβάσεις σχετικά μικρής κλίμακας για επέκταση και αναβάθμιση / εκσυγχρονισμό των λιμενικών εγκαταστάσεων, κυρίως σε βασικά επιβατικά λιμάνια, προκειμένου να υπάρξει δυνατότητα προσέγγισης νέας τεχνολογίας και ικανού μεγέθους επιβατηγών πλοίων.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΑΞΟΝΑ

Λαμβάνοντας υπόψη τα προαναφερόμενα, στο πλαίσιο του συγκεκριμένου Άξονα Προτεραιότητας, στοχεύεται η λειτουργική και χωρική διασύνδεση των περιοχών της ενδοχώρας μεταξύ τους, αλλά και με τα αστικά και ημιαστικά εμπορικά και τουριστικά κέντρα της Περιφέρειας και κατ' επέκταση, μέσω του συστήματος των αυτοκινητόδρομων και λιμένων, σε συνδυασμό με τις αντίστοιχες υποδομές που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο των Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και του Εθνικού Αναπτυξιακού Προγράμματος, με τα παραγωγικά / οικονομικά και διοικητικά κέντρα της Χώρας και του ευρύτερου διεθνούς χώρου.

Ως εκ τούτου, ο Γενικός Αναπτυξιακός στόχος του Άξονα Προτεραιότητας αναφέρεται στη βελτίωση της προσπελασιμότητας, κυρίως των εσωτερικών και τουριστικών ζωνών της Περιφέρειας, από και

προς τα βασικά δίκτυα, τις πύλες εισόδου – εξόδου της Περιφέρειας και τα αστικά / εμπορικά και διοικητικά κέντρα της.

Ο Γενικός Στόχος εξυπηρετείται / επιτυγχάνεται με την επίτευξη των τριών ειδικών στόχων οι οποίοι αναφέρονται:

- α) στη βελτίωση και επέκταση του Εθνικού οδικού δικτύου
- β) στη βελτίωση και επέκταση του επαρχιακού / διαδημοτικού και ενδοδημοτικού δικτύου
- γ) στην αναβάθμιση / επέκταση των βασικών λιμενικών υποδομών

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

Οι προαναφερόμενοι στόχοι του Άξονα Προτεραιότητας, θα επιτευχθούν με την υλοποίηση των παρακάτω δύο βασικών κατηγοριών παρεμβάσεων.

Οδικά έργα / οδικές μεταφορές

Σ' αυτή την κατηγορία μεταφορικών υποδομών προβλέπεται να πραγματοποιηθούν:

- Έργα συμπλήρωσης ή / και βελτίωσης του εθνικού οδικού δικτύου της Περιφέρειας, το οποίο συνδέει τουριστικές περιοχές με αστικά κέντρα ή / και με βασικά δίκτυα, καθώς επίσης και παρακαμπτήριες οδοί αστικών ή ημιαστικών κέντρων, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων των δράσεων που απαιτούνται για τη λειτουργική ολοκλήρωση των αντίστοιχων έργων του Προγράμματος της Περιφέρειας Πελοποννήσου 2000 - 2006.

Οι προαναφερόμενες ενδεικτικές δράσεις υπάγονται στην Κατηγορία παρέμβασης: «Εθνικές οδοί» με κωδικό: (22)

- Έργα κατασκευής ή / και βελτίωσης του επαρχιακού οδικού δικτύου της Περιφέρειας, το οποίο συνδέει οικιστικά σύνολα της Περιφέρειας με τουριστικούς / πολιτιστικούς πόρους, Δήμους ή / και Δημοτικά Διαμερίσματα, με βασικά οδικά δίκτυα ή λιμάνια, καθώς και παρακαμπτήριες οδοί ημιαστικών κέντρων ή / και οικισμών, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων των δράσεων που απαιτούνται για τη λειτουργική ολοκλήρωση αντίστοιχων έργων του Προγράμματος της Περιφέρειας Πελοποννήσου 2000 – 2006.

Οι προαναφερόμενες ενδεικτικές δράσεις υπάγονται στην Κατηγορία παρέμβασης: «Περιφερειακές – τοπικές οδοί» με κωδικό: (23)

Οι προαναφερόμενες δράσεις βελτίωσης και επέκτασης του οδικού δικτύου της Περιφέρειας συμπληρώνονται και με τον κατάλληλο εξοπλισμό για την ασφαλή μεταφορά / μετακίνηση επιβατών και αγαθών.

Λιμενικά έργα / θαλάσσιες μεταφορές

Όσον αφορά στις λιμενικές υποδομές, προβλέπεται να πραγματοποιηθούν παρεμβάσεις βελτίωσης των χερσαίων ή / και των θαλάσσιων υποδομών σε επιβατικά κυρίως λιμάνια της Περιφέρειας, για εκσυγχρονισμό ή / και επέκταση των εγκαταστάσεών τους.

Οι προαναφερόμενες ενδεικτικές δράσεις υπάγονται στην Κατηγορία Παρέμβασης: «Λιμένες», με κωδικό παρέμβασης: (30)

Η συνοπτική περιγραφή των δράσεων του Άξονα Προτεραιότητας εμφανίζεται στον Πίνακα που ακολουθεί:

Περιγραφή κορμών παρέμβασης και δράσεων – Συνέργειες με το ΕΠ-ΕΠ

ΚΟΡΜΟΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ
Μεταφορικές Υποδομές	Οδικές μεταφορές – Οδικό δίκτυο.	Οι δράσεις περιλαμβάνουν έργα συμπλήρωσης ή / και βελτίωσης του εθνικού οδικού δικτύου της Περιφέρειας, έργα κατασκευής ή / και βελτίωσης του επαρχιακού οδικού δικτύου της Περιφέρειας, και τον κατάλληλο εξοπλισμό για την ασφαλή μεταφορά / μετακίνηση επιβατών και αγαθών. Ως προς τις παραπάνω δράσεις, η κατηγορία βρίσκεται σε συνέργεια με τις αντίστοιχες δράσεις του Τομεακού Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας».
	Θαλάσσιες Μεταφορές	Οι δράσεις περιλαμβάνουν παρεμβάσεις βελτίωσης των χερσαίων ή / και των θαλάσσιων υποδομών σε επιβατικά κυρίως λιμάνια της Περιφέρειας, για εκσυγχρονισμό ή / και επέκταση των εγκαταστάσεών τους, σε συνέργεια με τις αντίστοιχες δράσεις του Τομεακού Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας».

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

- Βελτίωση των συνδέσεων περιοχών με αγροτικές, μεταποιητικές και τουριστικές δραστηριότητες με τους οδικούς άξονες της Περιφέρειας και τα αστικά κέντρα.
- Βελτίωση της προσπελασιμότητας και της διασύνδεσης τουριστικών ζωνών με πύλες εισόδου / εξόδου.
- Βελτίωση της προσπελασιμότητας και κυκλοφοριακή εξυγίανση των οδικών αρτηριών
- Βελτίωση της ασφάλειας / μείωση τροχαίων ατυχημάτων.
- Ενίσχυση μακροπρόθεσμα της εσωτερικής συνοχής και της άρσης των ανισοτήτων στο εσωτερικό της Περιφέρειας.

Καθεστώτα Ενίσχυσης

Δεν προβλέπεται η χρήση καθεστώτων ενίσχυσης στον παρόντα Άξονα.

Συνάφεια/ Συμβολή με Εθνικές και Κοινοτικές πολιτικές

Οι στόχοι και οι δράσεις του Άξονα Προτεραιότητας, παρουσιάζουν συνάφεια και συμβάλλουν στις Εθνικές και Κοινοτικές πολιτικές, όπως αποτυπώνονται στα σχετικά κείμενα.

ΕΣΠΑ 2007 – 2013

- α) Στη θεματική προτεραιότητα «Ελκυστικότητα της Ελλάδας και των Περιφερειών, ως τόπου επενδύσεων, εργασίας και διαβίωσης» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια)
- β) Στους Γενικούς στόχους:
 - «Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των φυσικών υποδομών και των συναφών υπηρεσιών του συστήματος μεταφορών της χώρας» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια)

- «Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και αύξηση της παραγωγικότητας» (έμμεση συμβολή)
- «Διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος της χώρας» (έμμεση συμβολή)

γ) Στους Ειδικούς στόχους:

- «Αναβάθμιση υποδομών» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια)
- «Σύνδεση των περιοχών της χώρας με τα διευρωπαϊκά δίκτυα» (έμμεση συμβολή)
- «Τόνωση της προδιάθεσης για επιχειρηματικότητα» (έμμεση συμβολή)
- «Εμπλουτισμός του τουριστικού προϊόντος» (έμμεση συμβολή)

Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας για τη Συνοχή, στην εξής Κατευθυντήρια Γραμμή:

(1.1.1): Επέκταση και βελτίωση των υποδομών μεταφορών

Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση,

στην εξής Κατευθυντήρια Γραμμή:

(14): Να δημιουργηθεί ελκυστικότερο επιχειρηματικό περιβάλλον και να ενθαρρυνθεί η ιδιωτική πρωτοβουλία μέσω της βελτίωσης των κανονιστικών ρυθμίσεων

Ωφελούμενοι

Με τις παρεμβάσεις του Άξονα Προτεραιότητας θα ωφεληθεί άμεσα ένα σημαντικό μέρος των κατοίκων της Περιφέρειας, καθώς και επιχειρηματίες και αγρότες, χωρίς να είναι εφικτή η εκτίμηση του αριθμού τους, όπως επίσης και ένας σημαντικός αριθμός επισκεπτών.

Δείκτες Μέτρησης / εκτίμησης εκροών (πραγματοποίησης) και Αποτελέσματος

ΕΙΔΟΣ ΔΕΙΚΤΗ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΒΑΣΗ		ΣΤΟΧΟΣ 2013
			ΠΗΓΗ/ΕΤΟΣ	ΤΙΜΗ	
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ	Βελτίωση - κατασκευή εθνικής οδοποιίας	χλμ.	Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις Περιφέρειας / Ενδιάμεση Αξιολόγηση ΠΕΠ Πελοποννήσου 2000 – 2006 / 2003	1.250	35
	Βελτίωση - κατασκευή οδών εκτός αυτοκινητοδρόμων και εθνικής οδοποιίας	χλμ.	Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις Περιφέρειας / Ενδιάμεση Αξιολόγηση ΠΕΠ Πελοποννήσου 2000 – 2006 / 2003	4.600	45
	Λιμένες που αναβαθμίζονται	αριθμός	Λιμενικά Ταμεία Περιφέρειας / 2006	11	3

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

ΕΙΔΟΣ ΔΕΙΚΤΗ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΒΑΣΗ		ΣΤΟΧΟΣ 2013
			ΠΗΓΗ/ΕΤΟΣ	ΤΙΜΗ	
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	Παρεμβάσεις βελτίωσης / αναβάθμισης - κατασκευής οδικού δικτύου επί του υφιστάμενου	%	ΕΥΔ ΠΕΠ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ 2006 / Ενημέρωση ενδιάμεσης αξιολόγησης ΠΕΠ Πελοποννήσου 2000-2006	2,4 *	1,37
	Παρεμβάσεις αναβάθμισης λιμένων επί των υφιστάμενων	%	ΕΥΔ ΠΕΠ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ 2006 / Ενημέρωση ενδιάμεσης αξιολόγησης ΠΕΠ Πελοποννήσου 2000-2006	36,0 *	27,3

* Αποτελέσματα των παρεμβάσεων του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2000-2006

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3, ΑΜΙΓΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥ 1 :

ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

Γενικά:

Ο τομέας των μεταφορών εκτός από την εξυπηρέτηση «εσωτερικών», ενδότερων αναγκών επικοινωνίας, προσδιορίζει ή υποστηρίζει την εξωστρέφεια και τον τρόπο ένταξης ενός τόπου στον περίγυρό του.

Το κυριότερα προβλήματα των βασικών μεταφορικών υποσυστημάτων της Περιφέρειας όσον αφορά:

το **βασικό οδικό δίκτυο**, έχουν να κάνουν με την προβληματική διέλευση αρκετών οδικών αξόνων και γενικά τη μη ικανοποιητική κατάσταση γεωμετρικών και ποιοτικών χαρακτηριστικών, παρά τις βελτιώσεις που επιχειρήθηκαν έως σήμερα.

τις **λιμενικές υποδομές**, σχετίζονται με το ρόλο που αυτές καλούνται να αναλάβουν στο συνολικό σύστημα μεταφορών της Περιφέρειας, Ποσοτικά, κρίνονται επαρκείς αλλά γενικά χαρακτηρίζονται από ελλείψεις υποδομών λειτουργικότητας, πρόσβασης και προσφοράς υποστηρικτικών υπηρεσιών, ως προς τη διακίνηση επιβατών και εμπορευμάτων

τις **υποδομές των αεροδρομίων**, με δεδομένη τη χωροθέτησή τους, αυτές γενικά κινούνται σε ικανοποιητικά επίπεδα και μετά από τις βελτιώσεις και συμπληρώσεις τους την τελευταία περίοδο, οι ανάγκες τους έχουν περιοριστεί σημαντικά.

τη **δια-λειτουργικότητά** τους, σχετίζονται με την έλλειψη ενός στρατηγικού σχεδιασμού κυκλοφορίας και συνδυασμένων μεταφορών, που να κατανέμει ρόλους με βάση τις ιεραρχήσεις.

Η έως σήμερα υλοποιούμενη πολιτική επικεντρώθηκε στη δημιουργία λιμενικών υποδομών είτε ενδο-νομαρχιακής εμβέλειας είτε για τη διασύνδεση με τις απέναντι ηπειρωτικές ακτές. Στις εναέριες μεταφορές επεκτάθηκαν και βελτιώθηκαν τα αεροδρόμια των νησιών, ενώ κατασκευάστηκαν ελικοδρόμια στα Μικρά Νησιά, τα οποία μη έχοντας ενταχθεί σε ένα ενιαίο λειτουργικό σύστημα, παραμένουν αναξιοποίητα. Όσον αφορά τις χερσαίες υποδομές μεταφορών, εκ του αποτελέσματος προκύπτει ότι η προσπάθεια εστιάστηκε σε βελτιωτικού χαρακτήρα και τοπικής εμβέλειας παρεμβάσεις, που σε ορισμένες περιπτώσεις παραμένουν ανολοκλήρωτες. Η ενδο-περιφερειακή επικοινωνία εξυπηρετείται βασικά από τους παράλληλους ηπειρωτικούς δρόμους σε συνδυασμό με θαλάσσιες συνδέσεις και το κόστος και ο χρόνος παραμένουν σημαντικά.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΑΞΟΝΑ:

Η βελτίωση του τομέα των μεταφορών, αποτελεί αναγκαία, αλλά όχι ικανή συνθήκη για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και της κοινωνικής ευημερίας. Βέβαια των θέμα των μεταφορών δεν περιορίζεται στην εξασφάλιση των απαραίτητων υποδομών, αλλά αποτελεί ένα περισσότερο σύνθετο ζήτημα που σχετίζεται με το γενικότερο πλαίσιο λειτουργίας των χερσαίων και θαλάσσιων συνδέσεων, τον ανταγωνισμό και την ποιότητα των στόλων, έως και την ένταξη στα ευρύτερα διεθνή δίκτυα.

Στόχο του περιφερειακού σχεδιασμού και σημαντική μεσοπρόθεσμη προτεραιότητα αποτελεί:

«η δημιουργία και λειτουργία ενός ασφαλούς, γρήγορου και άνετου ενδοπεριφερειακού άξονα με συνδυασμό των συστημάτων μεταφοράς, που θα ενισχύει την «εξωτερική» και «εσωτερική» προσπελασιμότητά της, εντάσσοντας τις βασικές υποδομές μεταφορών, σε ένα ενιαίο πλαίσιο».

Ο άξονας αυτός θα πρέπει να συνδέεται και να λειτουργεί στο πλαίσιο των δικτύων μεταφορών της ευρύτερης περιοχής (απέναντι ελληνικές ηπειρωτικές περιοχές) και γενικότερα του θαλάσσιου άξονα Αδριατικής – Ιονίου.

Επιμέρους, ειδικό στόχο είναι:

- η αναβάθμιση και συμπλήρωση των περιφερειακών **χερσαίων** και **θαλάσσιων** υποδομών
- η δημιουργία συνθηκών **ασφάλειας** και **συστημάτων διαχείρισης της κυκλοφορίας**

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ:

Για την επίτευξη των στόχων του Άξονα θα υλοποιηθούν παρεμβάσεις οι οποίες θα λειτουργήσουν συμπληρωματικά προς άλλες βασικές παρεμβάσεις προσπελασιμότητας που θα προωθηθούν από το αντίστοιχο Τομεακό Πρόγραμμα.

Ειδικότερα, όσον αφορά:

Οδικές Μεταφορές – Οδικό δίκτυο⁷⁵ (Κατηγορία παρέμβασης: 22, & 23 και 25)

- λειτουργική ολοκλήρωση των έργων του Γ' Π.Ε.Π. ώστε να αποδώσουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα για τα οποία σχεδιάστηκαν
- παρεμβάσεις επί του βασικού οδικού άξονα Β-Ν κάθε νομού, που περιλαμβάνουν παρακάμψεις σημαντικών αστικών συγκεντρώσεων ή και μικρότερων κέντρων της ενδοχώρας, όπου δημιουργούνται συνθήκες κυκλοφοριακής συμφόρησης, καθώς και βελτιώσεις των γεωμετρικών χαρακτηριστικών του υφιστάμενου οδικού δικτύου
- παρεμβάσεις για την εξασφάλιση βελτιωμένης σύνδεσης σημαντικών αστικών, ημιαστικών κλπ κέντρων της ενδοχώρας με το βασικό οδικό άξονα
- ιεραρχημένες παρεμβάσεις που διασφαλίζουν την εύκολη προσπέλαση των πυλών εισόδου (λιμάνια-αεροδρόμια), καθώς και σημαντικών τουριστικών κέντρων ή ευρύτερων περιοχών της ενδοχώρας
- Παρεμβάσεις που αφορούν την ασφάλεια των μετακινουμένων (ενεργητική κ.ά.), ιδιαίτερα στα χερσαία δίκτυα όπου παρατηρείται σχετικό έλλειμμα, καθώς και τη διαχείριση της κυκλοφορίας ιδιαίτερα στα αστικά κέντρα.

Θαλάσσιες Μεταφορές (Κατηγορία παρέμβασης: 30)

- λειτουργική ολοκλήρωση των έργων του Γ' Π.Ε.Π. ώστε να αποδώσουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα για τα οποία σχεδιάστηκαν
- συμπλήρωση και βελτίωση λιμενικών υποδομών κυρίως τοπικής και περιφερειακής εμβέλειας, που εξυπηρετούν τοπικές, ενδοπεριφερειακές, διαπεριφερειακές και διεθνείς

⁷⁵ Με προτεραιότητα στις παρεμβάσεις των οποίων η μελέτη εκπονήθηκε στο πλαίσιο της Τεχνικής Βοήθειας του Γ' Π.Ε.Π (Μέτρο Προετοιμασίας 4^{ης} Π.Π.) Με προτεραιότητα στις παρεμβάσεις των οποίων η μελέτη εκπονήθηκε στο πλαίσιο της Τεχνικής Βοήθειας του Γ' Π.Ε.Π (Μέτρο Προετοιμασίας 4^{ης} Π.Π.)

συνδέσεις, με βάση τις ανάγκες που προκύπτουν από το ρόλο που καλείται η καθεμιά να παίζει στο σύστημα μεταφορών του Ιονίου

- συμπλήρωση των απαραίτητων χερσαίων και θαλάσσιων υποδομών εξυπηρέτησης της επιβατικής και εμπορευματικής κίνησης, συμπεριλαμβανομένων των υποδομών για υδροπλάνα, χώρους στάθμευσης κλπ
- ενίσχυση της ασφάλειας των λιμένων

Η συνέργεια-συμπληρωματικότητα των δράσεων του Π.Ε.Π. όσον αφορά την προσπελασιμότητα, με αυτές του ΤΕΠ «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας», προκύπτουν από τον παρακάτω Πίνακα.

ΚΟΡΜΟΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΕΩΝ
Μεταφορικές Υποδομές	Οδικές μεταφορές – Οδικό δίκτυο.	<p>Οι δράσεις περιλαμβάνουν τη λειτουργική ολοκλήρωση των έργων του Γ' Π.Ε.Π., παρεμβάσεις επί του βασικού οδικού άξονα Β-Ν κάθε νομού, που περιλαμβάνουν παρακάμψεις σημαντικών αστικών συγκεντρώσεων ή και μικρότερων κέντρων της ενδοχώρας, καθώς και βελτιώσεις των γεωμετρικών χαρακτηριστικών του υφιστάμενου οδικού δικτύου, παρεμβάσεις για την εξασφάλιση βελτιωμένης σύνδεσης σημαντικών αστικών, ημιαστικών κλπ κέντρων της ενδοχώρας με το βασικό οδικό άξονα, ιεραρχημένες παρεμβάσεις που διασφαλίζουν την εύκολη προσπέλαση των πυλών εισόδου (λιμάνια-αεροδρόμια), καθώς και σημαντικών τουριστικών κέντρων ή ευρύτερων περιοχών της ενδοχώρας, παρεμβάσεις που αφορούν την ασφάλεια των μετακινουμένων (ενεργητική κ.ά.), καθώς και τη διαχείριση της κυκλοφορίας ιδιαίτερα στα αστικά κέντρα.</p> <p>Ως προς τις παραπάνω δράσεις, η κατηγορία βρίσκεται σε συνέργεια με τις αντίστοιχες δράσεις του Τομεακού Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας».</p>
	Θαλάσσιες Μεταφορές	<p>Οι δράσεις περιλαμβάνουν παρεμβάσεις για τη λειτουργική ολοκλήρωση των έργων του Γ' Π.Ε.Π., τη συμπλήρωση και βελτίωση λιμενικών υποδομών κυρίως τοπικής και περιφερειακής εμβέλειας, που εξυπηρετούν τοπικές, ενδοπεριφερειακές, διαπεριφερειακές και διεθνείς συνδέσεις, με βάση τις ανάγκες που προκύπτουν από το ρόλο τους στο σύστημα μεταφορών του Ιονίου, τη συμπλήρωση των απαραίτητων χερσαίων και θαλάσσιων υποδομών εξυπηρέτησης της επιβατικής και εμπορευματικής κίνησης συμπεριλαμβανομένων των υποδομών για υδροπλάνα, χώρους στάθμευσης κλπ και την ενίσχυση της ασφάλειας των λιμένων</p> <p>Ως προς τις παραπάνω δράσεις, η κατηγορία βρίσκεται σε συνέργεια με τις αντίστοιχες δράσεις του Τομεακού Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας».</p>

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ:

Η υλοποίηση των προβλεπόμενων παρεμβάσεων αναμένεται να έχουν θετικά αποτελέσματα και πιθανόν ορισμένες αρνητικές συνέπειες.

Ειδικότερα:

- η λειτουργία του άξονα Β-Ν της Περιφέρειας θα συμβάλει στην βελτίωση της εσωτερικής συνοχής των νησιών και αφετέρου στην περιφερειακή συνοχή, αλλά και στην ανάπτυξη ουσιαστικών οικονομικών ροών μεταξύ των 4 νομών.
- η σύνδεση των κέντρων της υπαίθρου με τις πρωτεύουσες των Νομών θα βελτιώσουν την προσπελασιμότητα όλων, συμβάλλοντας στη βελτίωση της νομαρχιακής πλέον συνοχής και διευκολύνοντας τη ροή των μετακινούμενων εντός των μεγάλων νησιών, κατοίκων και προϊόντων
- Η κατασκευή παρακαμπτήριων οδών και οι παρεμβάσεις στην οδική ασφάλεια θα βελτιώσουν γενικά τις συνθήκες κυκλοφορίας.
- Η διευκόλυνση της επικοινωνίας των Μικρών Νησιών συμβάλει στην ενίσχυση των αναπτυξιακών τους δομών και στην άρση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων.
- Στο χωρικό επίπεδο και υπό ορισμένες προϋποθέσεις, ο άξονας Β-Ν μπορεί να μετατραπεί σε άξονα ανάπτυξης επί του οποίου θα λειτουργούν αναβαθμισμένα οικιστικά κέντρα, προωθώντας τις οικονομικές ροές μεταξύ των νησιών (ιδιαίτερα στον τομέα του τουρισμού)..
- Η λειτουργία της διαπεριφερειακής και ενδο-περιφερειακής σύνδεσης μέσω και των απέναντι χερσαίων οδικών δικτύων, πιθανότατα θα ενδυναμώσει και θα καταστήσει περισσότερο ευδιάκριτους δύο άξονες - ζώνες ανταλλαγών και οικονομικής συνεργασίας, στο βόρειο και νότιο Ιόνιο, μεταξύ των νησιών και των απέναντι ηπειρωτικών ακτών

Ως πιθανές αρνητικές συνέπειες και εφόσον δεν ληφθούν οι αναγκαίες πρόνοιες, μπορεί μεταξύ άλλων να είναι:

- η συνέχιση και επέκταση της άναρχης συσσώρευσης δραστηριοτήτων και κατοικίας εκατέρωθεν του βασικού άξονα, που θα έχει ως αποτέλεσμα τον αποσυντονισμό και την αποδυνάμωση του οικιστικού ιστού κάθε νομού.
- Ένα δεύτερο πιθανό ενδεχόμενο που αφορά όλες τις περιοχές που υστερούν σε ανταγωνιστικότητα, είναι ότι η βελτίωση της προσπελασιμότητας προς την Περιφέρεια θα διευκολύνει τη διείσδυση «εξωτερικών» οικονομικών συντελεστών και θα δυσχεράνει τη θέση παραδοσιακά λειτουργούντων οικονομικών τομέων.
- Άλλη πιθανή παρενέργεια, είναι η περαιτέρω ενδο-νομαρχιακή πόλωση, με τη μεγαλύτερη ισχυροποίηση των σημερινών κέντρων και την περεταίρω αποδυνάμωση, απομόνωση και αποψίλωση των μικρότερων οικιστικών συγκεντρώσεων και με την ανακατανομή της χωροθέτησης οικονομικών δραστηριοτήτων

ΣΤΟΧΕΥΣΗ ΣΕ ΟΡΟΥΣ ΟΜΑΔΩΝ – ΣΤΟΧΩΝ / ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ / ΤΟΜΕΩΝ / ΠΕΡΙΟΧΩΝ / ΕΙΔΙΚΩΝ ΕΔΑΦΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ:

Ωφελούμενοι: Σημαντικό τμήμα των κατοίκων της Περιφέρειας, καθώς και το επιχειρηματικό δυναμικό. Επίσης, οι επισκέπτες της Περιφέρειας.

Περιοχές εφαρμογής: Το σύνολο της Περιφέρειας.

Ωφελούμενοι τομείς: Μεταφορές, Τουρισμός, Περιβάλλον - Ποιότητα ζωής, Επιχειρηματικότητα.

ΔΕΙΚΤΕΣ:

ΑΞΟ-ΝΑΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ 2013	ΠΗΓΗ	ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ
ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΩΝ						
	Βελτίωση-κατασκευή εθνικής οδοποιίας	Χλμ.	2006	90,5	6,0	N.A.	Βελτίωση-κατασκευή εθνικής οδοποιίας
	Βελτίωση-κατασκευή οδών εκτός αυτοκινητοδρόμων και εθνικής οδοποιίας	Χλμ.	2006	1.390,7	57,0	N.A.	Βελτίωση-κατασκευή οδών εκτός αυτοκινητοδρόμων και εθνικής οδοποιίας
	Λιμένες που αναβαθμίζονται	Αριθμός	2006	15	3	Χωροταξικό ΠΙΝ κλπ	Λιμένες που αναβαθμίζονται
	ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ						
	Αναβάθμιση επί υφισταμένου βασικού οδικού δικτύου	%	2006	4,3 (*)	4,2	N.A.	Αναβάθμιση επί υφισταμένου βασικού οδικού δικτύου

(*) Αναβάθμιση οδικού δικτύου 2000-2006

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ:

Συμπληρωματικότητα/ Συνάφεια με άλλες δράσεις:

Οι παρεμβάσεις του Άξονα Προτεραιότητας συνδέονται σε ικανοποιητικό βαθμό με τους στόχους του περιφερειακού σχεδιασμού και τους στόχους των δύο άλλων Αξόνων «Ψηφιακή σύγκλιση & επιχειρηματικότητα» και «Αειφόρος ανάπτυξη & ποιότητα ζωής», δεδομένου ότι συμβάλλουν στη «βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων», μέσω της βελτίωσης των συνθηκών πρόσβασης και της εξασφάλισης μεταφορικών υπηρεσιών ποιότητας.

Ειδικότερα, ο Άξονας συνδέεται άμεσα με την επίτευξη του οράματος να καταστεί η Περιφέρεια ένας «διεθνής προορισμός με χαρακτηριστικά βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης», καθώς και με τους γενικούς στόχους «βελτίωση γενικής προσπελασιμότητας για την ενίσχυση της περιφερειακής συνοχής και ανταγωνιστικότητας» και «προώθηση της «πολικής» και «ενδογενούς» τοπικής ανάπτυξης για την ενίσχυση του δυναμισμού και τη βελτίωση της χωρικής συνοχής της Περιφέρειας», ενώ έμμεσα συμβάλλει στην επίτευξη και των άλλων γενικών στόχων.

Επίσης οι παρεμβάσεις του Άξονα συνδέονται με άλλες που θα υλοποιηθούν μέσω του Τομεακού Προγράμματος «Ενίσχυση της προσπελασιμότητας» (π.χ. υποδομές εναέριων μεταφορών, λιμένων εθνικής κλίμακας, παρεμβάσεις στο βασικό οδικό άξονα, χρήση νέων τεχνολογιών για την εξυπηρέτηση του μεταφορικού έργου και των μετακινούμενων κλπ.), καθώς και με τα μεγάλα έργα εκτός της Περιφέρειας.

Τέλος, η συγκεκριμένη προτεραιότητα, καθώς και οι ειδικοί της στόχοι συνδέονται με την 5^η (γενικός στόχος 13) θεματική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ, την 3η προτεραιότητα του ΕΠΜ, την 1^η προτεραιότητα των ΚΣΚΓ και την 16 ΟΚΓ της ΣΤΛ.

Καθεστώτα ενίσχυσης:

Δεν προβλέπονται καθεστώτα ενίσχυσης

Χρηματοδότηση στο πλαίσιο του 10% - ρήτρα ευελιξίας:

Δεν προβλέπεται χρηματοδότηση για δράσεις που εμπίπτουν στο πεδίο του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου

ΆΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4, ΑΜΙΓΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥ 1 :

ΨΗΦΙΑΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Γενικά

Ο Άξονας Προτεραιότητας «Ψηφιακή Σύγκλιση και Επιχειρηματικότητα» έχει ως αντικείμενο τη χρηματοδότηση δράσεων για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και στήριξη της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων της Περιφέρειας, μέσω του εκσυγχρονισμού των παραγωγικών δυνατοτήτων τους, την ενίσχυση παραγωγής έρευνας και καινοτομίας καθώς και σύνδεσή τους με τον παραγωγικό ιστό της Περιφέρειας.

Η αξιολογη παρουσία του τραπεζικού συστήματος και η ύπαρξη και λειτουργία Πανεπιστημιακών και Τεχνολογικών ιδρυμάτων, Ερευνητικών Ινστιτούτων και Επιστημονικού Πάρκου δεν έχουν αποκαταστήσει τις οριζόντιες και κάθετες διασυνδέσεις με τον τοπικό παραγωγικό ιστό που απαιτούνται για να αξιοποιηθεί επαρκώς το ενδογενές δυναμικό και ως εκ τούτου να προωθηθεί με γρήγορους ρυθμούς η ανάπτυξη σε Περιφερειακό επίπεδο.

Η συντριπτική πλειονότητα των επιχειρήσεων που είναι εγκαταστημένες στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος και δραστηριοποιούνται σε όλους τους τομείς της οικονομίας είναι μικρομεσαίες ή πολύ μικρές ενώ δεν ενσωματώνουν στην παραγωγική διαδικασία αλλά και γενικότερα στην επιχειρηματική τους δραστηριότητα και λειτουργία καινοτομικές μεθόδους και νέες τεχνολογίες με αποτέλεσμα ο παραγωγικός ιστός της Περιφέρειας να παραμένει αδύναμος κα ευάλωτος στο διεθνή αλλά και εθνικό ανταγωνισμό.

Η ΠΔΕ εμφάνισε κατά το 2004 1,8 νέες επιχειρήσεις (ΑΕ και ΕΠΕ) ανά 10.000 κατοίκους, γεγονός που αποδίδεται σε παράγοντες όπως, η συγκέντρωση κεφαλαίων, οι βελτιωμένες ή νέες υποδομές, η εγγύτητα σε βασικές διοικητικές και οικονομικές υπηρεσίες, κλπ.

Σε ότι αφορά τους δείκτες καινοτομίας, η Δυτική Ελλάδα είναι κάτω από το μέσο όρο⁷⁶ από όπου συνάγεται ότι υπάρχει μεγάλο κενό στη συγκεκριμένη περιφέρεια αναφορικά με την υιοθέτηση νέων μεθόδων και τεχνολογιών καινοτομικού χαρακτήρα.

Η εκτίμηση της κατάστασης των επιχειρήσεων ανά τομέα δραστηριότητας έχει σε γενικές γραμμές ως ακολούθως :

Οι επιχειρήσεις του πρωτογενή τομέα χαρακτηρίζονται από την έλλειψη επαρκούς ανταγωνιστικότητας λόγω της σχετικά χαμηλής ποιότητας των προϊόντων και του υψηλού κόστους παραγωγής, όπως επίσης και των προβλημάτων που παρουσιάζονται στο σύστημα διακίνησης και εμπορίας (σύνδεση πρωτογενή με δευτερογενή τομέα και τριτογενή τομέα).

⁷⁶ Ο Περιφερειακός Εθνικός Συνοπτικός Δείκτης Καινοτομίας– *Regional National Summary Innovation Index (RNSII)* για την ΠΔΕ είναι 72 (ο δείκτης ορίζεται ως ο σχετικός μέσος όρος των δεικτών καινοτομίας μιας περιφέρειας προς το μέσο της χώρας. Όταν η τιμή του δείκτη είναι μεγαλύτερη του 100 τότε η καινοτομική επίδοση της συγκεκριμένης περιφέρειας βρίσκεται πάνω από το μέσο όρο της χώρας). Ο Περιφερειακός Ευρωπαϊκός Συνοπτικός Δείκτης Καινοτομίας - *Regional European Summary Innovation Index (REUSII)* για την ΠΔΕ ανέρχεται σε 29 (ο δείκτης ορίζεται ως ο σχετικός μέσος όρος των δεικτών καινοτομίας μιας περιφέρειας προς το μέσο της ΕΕ. Όταν η τιμή του δείκτη είναι μεγαλύτερη του 100 τότε η καινοτομική επίδοση της συγκεκριμένης περιφέρειας βρίσκεται πάνω από το μέσο όρο της ΕΕ). Ο Φανερός Περιφερειακός Συνοπτικός Δείκτης Καινοτομίας - *Revealed Regional Summary Innovation Index (RRSII)* για την ΠΔΕ είναι 55 (ο δείκτης προκύπτει ως μέσος όρος των δύο προηγούμενων δεικτών)

Στο δευτερογενή τομέα η περίοδος που διανύουμε χαρακτηρίζεται από την προσπάθεια αναδιάρθρωσης της βιομηχανικής βάσης και την μετατόπιση των δραστηριοτήτων από φθίνοντες κλάδους προς νέες ανταγωνιστικές και βιώσιμες δραστηριότητες.

Όσον αφορά τον τριτογενή τομέα και ειδικότερα τον κλάδο του τουρισμού τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Περιφέρειας από πλευράς κλίματος, γεωγραφικής θέσης, φυσικών, αρχαιολογικών και άλλων πολιτιστικών πόρων δεν έχουν μέχρι σήμερα αξιοποιηθεί σε ικανοποιητικό βαθμό, ώστε να καταστήσουν την Περιφέρεια ένα δυναμικό και μόνιμο πόλο έλξης. Παράλληλα, η μέχρι σήμερα ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού (αγροτουρισμός, χειμερινός τουρισμός, συνεδριακός τουρισμός, κλπ.) έχει σχετικά περιορισμένο χαρακτήρα.

Η υφιστάμενη κατάσταση του τομέα Έρευνα, Τεχνολογία και Καινοτομία στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας παρουσιάζει συγκριτικά πλεονεκτήματα, αλλά και αδυναμίες. Οι σημαντικότερες αδυναμίες είναι η ύπαρξη μικρού αριθμού φορέων προσφοράς και ζήτησης ερευνητικών υπηρεσιών, η σημαντική επιφύλαξη του τραπεζικού συστήματος για τη χρηματοδότηση νέων επιχειρήσεων με σημαντικό βαθμό καινοτομίας, καθώς και η έλλειψη μηχανισμών υποστήριξης της μεταφοράς νέων τεχνολογιών και καινοτομίας από τους ερευνητικούς φορείς στις επιχειρήσεις (δηλαδή στον παραγωγικό ιστό).

Στον τομέα Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) η θέση της Περιφέρειας δεν χαρακτηρίζεται ως ικανοποιητική. Τα αποτελέσματα μελέτης⁷⁷ για την παρακολούθηση των δεικτών του eEurope 2005 στην Ελλάδα για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια, δείχνουν ότι αν και στο σύνολο τους χρησιμοποιούν συστήματα τεχνολογιών και πληροφορικής, εντούτοις ελάχιστες από αυτές προχώρησαν στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων των ΤΠΕ για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας τους. Η ΠΔΕ βρίσκεται σε χαμηλή θέση σε ότι αφορά τη διείσδυση ευρυζωνικών δικτύων ωστόσο εμφανίζονται ισχυρές ανοδικές τάσεις στην ανάπτυξη του ευρυζωνικού διαδικτύου.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΑΞΟΝΑ

Η επιχειρηματικότητα τόσο σε εθνικό όσο και σε Περιφερειακό επίπεδο, αποτελεί ιδιαίτερα σημαντικό παράγοντα για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Περιφέρειας.

Γενικοί Στόχοι

Για την περίοδο 2007-2013 στρατηγικός στόχος για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας είναι να καταστεί η Περιφέρεια ένας πόλος ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας σε εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο, με βασικούς στόχους:

- Την ίδρυση νέων και την ενίσχυση υφιστάμενων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε όλους τους τομείς της οικονομίας στην κατεύθυνση διεύρυνσης της επιχειρηματικής βάσης και ευρύτερα ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας κυρίως μέσω της διευκόλυνσης ίδρυσης νέων και εξειδικευμένων επιχειρήσεων. Προτεραιότητα αποτελεί η ενίσχυση της νεανικής και γυναικείας επιχειρηματικότητας.

⁷⁷ «Μελέτη για την παρακολούθηση των δεικτών του σχεδίου eEurope 2005 για την Ελλάδα – Τομέας επιχειρήσεων», 2005. (Παρατηρητήριο για την Κοινωνία της Πληροφορίας),

- Την ενίσχυση της παραγωγής εφαρμοσμένης έρευνας και τεχνολογίας, τη σύνδεση επιχειρηματικότητας και καινοτομίας καθώς και τον προσανατολισμό των τοπικών παραδοσιακών κλάδων και των νέων επιχειρήσεων σε κλάδους υψηλότερης προστιθέμενης αξίας.
- Την ενίσχυση των παραγωγικών δυνατοτήτων της Περιφέρειας και την ανάδειξη των δυναμικών κλάδων.
- Την προώθηση μεγάλης κλίμακας επενδυτικών σχεδίων
- Τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων της Περιφέρειας, μέσω της αξιοποίησης των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών.
- Την ενίσχυση νέων και υφιστάμενων επιχειρηματικών υποδομών (ΒΕΠΕ, Επιχειρηματικά – Εμπορευματικά Κέντρα)
- Τη βελτίωση της παραγωγικότητας της Περιφέρειας με αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορικής & Επικοινωνιών η οποία εκτιμάται ότι θα επιτευχθεί με συγκεκριμένες δράσεις που ενισχύουν την προώθηση χρήσης ΤΠΕ σε επιχειρήσεις και φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης της Περιφέρειας, την παροχή ψηφιακών υπηρεσιών προς επιχειρήσεις και ανασχεδιασμός διαδικασιών των φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης, την ενίσχυση της συμβολής του κλάδου των ΤΠΕ στην οικονομία της Περιφέρειας και την προώθηση της τοπικής επιχειρηματικότητας σε τομείς που αξιοποιούν ΤΠΕ.
- Τη βελτίωση της ποιότητας ζωής η οποία θα επιτευχθεί με την προώθηση δράσεων που θα στοχεύουν στη βελτίωση της καθημερινής ζωής μέσω ΤΠΕ με την ισότιμη συμμετοχή των πολιτών της Περιφέρειας στην Ψηφιακή Ελλάδα, καθώς και την ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών τοπικής αυτοδιοίκησης για τον πολίτη.

Ειδικό Στόχο

Στα θέματα της ανταγωνιστικότητας και της ψηφιακής σύγκλισης οι δράσεις του Άξονα Προτεραιότητας λειτουργούν συμπληρωματικά και σε συνεργασία με τις δράσεις του ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα & Επιχειρηματικότητα» και του ΕΠ «Ψηφιακή Σύγκλιση».

Ειδικότερα, στο πλαίσιο του εν λόγω Άξονα Προτεραιότητας σε θέματα Έρευνας και Ανάπτυξης θα ενισχυθούν ερευνητικοί φορείς, τεχνολογικά πάρκα κ.α. οι οποίοι ανήκουν γεωγραφικά στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος, για να αναπτύξουν και βελτιώσουν τον εξοπλισμό και τις ερευνητικές και τεχνολογικές τους υποδομές, καθώς και ερευνητικά προγράμματα μικρής κλίμακας σε συνεργασία με επιχειρήσεις.

Οι δράσεις ενισχύσεων του Άξονα Προτεραιότητας θα είναι εστιασμένες κατά κύριο λόγο στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και στις ανάγκες του παραγωγικού ιστού της περιφέρειας με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της ποιότητας προϊόντων, υπηρεσιών και διαδικασιών, τη βελτίωση της επιχειρηματικής δομής καθώς και την ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιφερειακής οικονομίας. Ειδικότερα θα ενισχυθούν ΜΜΕ στη μεταποίηση και εμπορία προϊόντων (πλην αυτών που καλύπτονται στο παράρτημα Ι της Συνθήκης), με έμφαση στη χρήση νέων τεχνολογιών και καινοτομικών μεθόδων, την καθετοποίηση της παραγωγικής διαδικασίας (ειδικά πιστοποιημένων

προϊόντων – ΠΟΠ, ΠΓΕ), δραστηριότητες νέων και εναλλακτικών μορφών τουρισμού, υπηρεσίες logistics κλπ.

Οι γενικοί στόχοι του Άξονα Προτεραιότητας εξειδικεύονται ως ακολούθως:

- Αύξηση των επενδύσεων σε τομείς έντασης γνώσης και αναπροσανατολισμός του παραγωγικού δυναμικού σε προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας.
- Στο πλαίσιο της ισότητας των δύο φύλων, ενίσχυση της νεανικής και γυναικείας επιχειρηματικότητας.
- Προσέλκυση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων από το εξωτερικό που αξιοποιούν τη νέα γνώση και παράγουν προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας.
- Ενίσχυση της διακλαδικής και διατομεακής δικτύωσης των ΜΜΕ, με στόχο την αξιοποίηση κοινών υποδομών και υπηρεσιών και τη δημιουργία συνεργιών και οικονομιών μοναδιαίου μεγέθους.
- Προώθηση της προσανατολισμένης εξωστρέφειας της τεχνολογικής και οργανωτικής καινοτομίας και της ποιότητας των επιχειρήσεων και βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των επιχειρήσεων.
- Βελτίωση των συνεργασιών των δημόσιων ερευνητικών φορέων με επιχειρήσεις και παραγωγικούς φορείς.
- Προβολή – διάχυση των επιστημονικών και τεχνολογικών εξελίξεων καθώς και των επιπτώσεών τους στην καθημερινή ζωή.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

Οι σημαντικότερες παρεμβάσεις του άξονα προτεραιότητας παρουσιάζονται ακολούθως :

A. Έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη, καινοτομία και επιχειρηματικότητα

- Προώθηση και Ενίσχυση της συνεργασίας ΑΕΙ, ΤΕΙ, ερευνητικών ινστιτούτων και επιχειρήσεων και ενίσχυση δραστηριοτήτων έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης (κωδικός κατηγορίας παρέμβασης 1 και 7).
- Ενίσχυση υποδομών έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας. (κωδικός κατηγορίας παρέμβασης 2)
- Ενίσχυση της συνεργασίας των ερευνητικών φορέων με επιχειρήσεις και παραγωγικούς φορείς (κωδικός κατηγορίας παρέμβασης 4)
- Ίδρυση νέων και εκσυγχρονισμός υφιστάμενων επιχειρήσεων με έμφαση στην καινοτομία και νέες τεχνολογίες. (κωδικός κατηγορίας παρέμβασης 8)
- Δράσεις ενίσχυσης μικρομεσαίων επιχειρήσεων στους παραγωγικούς τομείς της μεταποίησης, του τουρισμού, του εμπορίου και των υπηρεσιών. (κωδικός κατηγορίας παρέμβασης 8)
- Ενίσχυση επιχειρήσεων για έργα προστασίας του περιβάλλοντος (κωδικός κατηγορίας παρέμβασης 8)

- Ανάπτυξη υποδομών αρχικής εγκατάστασης επιχειρήσεων που αξιοποιούν αποτελέσματα Έρευνας και Τεχνολογικής ανάπτυξης (κωδικός κατηγορίας παρέμβασης 9)
- Διάδοση και επίδειξη καινοτόμων έργων. (κωδικός κατηγορίας παρέμβασης 9)

B. Ψηφιακή Σύγκλιση

- Αξιοποίηση των νέων Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών για την προώθηση και προβολή υπηρεσιών και εφαρμογών προς βελτίωση της ποιότητας ζωής του πολίτη (κωδικός κατηγορίας παρέμβασης 13)

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Άμεσα ωφελούμενοι από την υλοποίηση των δράσεων θα είναι οι επιχειρήσεις όλων των κλάδων που δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Με την υλοποίηση των παρεμβάσεων του Άξονα Προτεραιότητας τα αναμενόμενα αποτελέσματα θα είναι :

- Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.
- Εκσυγχρονισμός της παραγωγικής δομής των επιχειρήσεων.
- Εκσυγχρονισμός της λειτουργίας των επιχειρήσεων μέσω της χρησιμοποίησης ΤΠΕ.
- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας.
- Ενίσχυση της απασχόλησης ειδικά των νέων και των γυναικών.
- Βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων της Περιφέρειας.
- Διατήρηση και ενίσχυση του κοινωνικού και παραγωγικού ιστού της Περιφέρειας.
- Ενίσχυση της εξωστρέφειας

ΣΤΟΧΕΥΣΗ ΣΕ ΟΡΟΥΣ ΟΜΑΔΩΝ – ΣΤΟΧΩΝ / ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ / ΤΟΜΕΩΝ / ΠΕΡΙΟΧΩΝ / ΕΙΔΙΚΩΝ ΕΔΑΦΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ :

Ωφελούμενοι από τον Άξονα : Οι επιχειρήσεις και οι κάτοικοι της Περιφέρειας Δυτ. Ελλάδας

Ωφελούμενοι Τομείς : Τοπική και Περιφερειακή οικονομία, απασχόληση.

Περιοχές εφαρμογής : Όλη η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

ΔΕΙΚΤΕΣ :

ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΠΗΓΗ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ	ΣΤΟΧΟΣ 2013
Δείκτες εκροών				
Αριθμός επιχειρήσεων που θα ενισχυθούν από τα προγράμματα	Αριθμός	Μητρώο Επιχειρήσεων ΕΣΥΕ 2003	41.620	166
Αριθμός νέων τουριστικών κλινών	Αριθμός	ΕΟΤ 2005	*	240

ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΠΗΓΗ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ	ΣΤΟΧΟΣ 2013
Αριθμός τουριστικών κλινών που εκσυγχρονίζονται	Αριθμός	ΕΟΤ 2005	15.020	450
Αριθμός επιχειρήσεων που ωφελούνται από δράσεις Έρευνας, Ανάπτυξης και Καινοτομίας	Αριθμός	(ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2000-2006)	26	30
Δείκτες αποτελέσματος				
Ποσοστό αύξησης των επιχειρήσεων που θα ενισχυθούν από τα προγράμματα		*	*	0,40 %
Ποσοστό αύξησης των τουριστικών κλινών		ΕΟΤ/2005	*	3 %
Ποσοστό τουριστικών κλινών που εκσυγχρονίζονται ως προς το σύνολο των υφιστάμενων		ΕΟΤ/2005	15.020	3 %
Ποσοστό αύξησης των επιχειρήσεων που ωφελούνται από δράσεις Έρευνας, Ανάπτυξης και Καινοτομίας		*	*	115 %

* Επειδή δεν έχουν κλείσει οι κύκλοι προκηρύξεων του Γ' ΚΠΣ, οι τιμές βάσης θα προσδιοριστούν μετά το κλείσιμο

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Συμπληρωματικότητα / Συνάφεια με άλλες δράσεις

Οι παρεμβάσεις του Άξονα Προτεραιότητας συμβάλλουν στις ακόλουθες στρατηγικές κατευθύνσεις (ΚΣΚΓ για τη Συνοχή) :

- 2.1 Αύξηση και καλύτερη επικέντρωση των επενδύσεων στην ΕΤΑ
- 2.2 Διευκόλυνση της καινοτομίας και προώθηση της επιχειρηματικότητας
- 2.3 Προώθηση της κοινωνίας της πληροφορίας για όλους.

Επίσης οι παρεμβάσεις του Άξονα Προτεραιότητας συμβάλλουν στις ακόλουθες ΟΚΓ για την ανάπτυξη και την απασχόληση : 7, 8, 9, 10, 11 και 14.

Συμβάλλουν επίσης στους ακόλουθους Γενικούς Στόχους του ΕΣΠΑ 2007-2013

- Γενικός Στόχος 1 : Η αύξηση της εξωστρέφειας και των εισροών Ξένων άμεσων Επενδύσεων
- Γενικός Στόχος 2 : Η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και η αύξηση της παραγωγικότητας
- Γενικός Στόχος 3 : Η διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος της χώρας.
- Γενικός Στόχος 5 : Η ενίσχυση της Έρευνας, Τεχνολογίας και η προώθηση της Καινοτομίας σε όλους τους κλάδους ως βασικό παράγοντα αναδιάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας και μετάβασης στην οικονομία της γνώσης.
- Γενικός στόχος 6 : Η ψηφιακή σύγκλιση της χώρας με την ενσωμάτωση και τη συστηματική χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) στους τομείς της κοινωνικής και οικονομικής δραστηριότητας.

Τέλος οι παρεμβάσεις τους άξονα εξυπηρετούν τις δράσεις 3 «Διαρθρωτικές αλλαγές στις αγορές προϊόντων» και 4 «Κοινωνία της γνώσης» του ΕΠΜ.

Οι παρεμβάσεις του άξονα συμβάλλουν στην στρατηγική κατεύθυνση για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και την βελτίωση του οικονομικού και κοινωνικού επιπέδου διαβίωσης του πληθυσμού.

Οι παρεμβάσεις του άξονα είναι απόλυτα συναφείς με τις δράσεις του άξονα προτεραιότητας «Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής» και «Υποδομές και υπηρεσίες προσπελασιμότητας», ικανοποιώντας την κύρια αναπτυξιακή επιλογή της Περιφέρειας.

Καθεστώτα ενίσχυσης:

Όλες οι Κρατικές Ενισχύσεις - πλην του αναπτυξιακού νόμου (ή άλλων ανάλογων πράξεων που κοινοποιήθηκαν ή πρόκειται να κοινοποιηθούν στην Επιτροπή ΕΚ) - που θα χορηγηθούν μέσω των μέτρων αυτού του Επιχειρησιακού Προγράμματος εμπίπτουν στις ομάδες των εξαιρέσεων ως προς την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται από το άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης και αφορούν: 1) στις ενισχύσεις "ήσσονος σημασίας" (de minimis), 2) στις κρατικές ενισχύσεις προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και 3) στις ενισχύσεις για επαγγελματική εκπαίδευση. Επίσης ενδέχεται στο πλαίσιο του Άξονα Προτεραιότητας να υλοποιηθούν δράσεις μέσω συνολικών επιχορηγήσεων (global grants). Τα καθεστώτα ενίσχυσης παρουσιάζονται στο παράρτημα.

Χρηματοδότηση στο πλαίσιο του 10% - ρήτρα ευελιξίας

Δεν προβλέπεται χρηματοδότηση για δράσεις που εμπίπτουν στο πεδίο του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 5, ΑΜΙΓΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥ 1 :
ΨΗΦΙΑΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Σκοπιμότητα

Από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης διαπιστώνεται ότι η Περιφέρεια Πελοποννήσου χαρακτηρίζεται από πολύ χαμηλούς δείκτες χρήσης της ψηφιακής οικονομίας, της Έρευνας και Ανάπτυξης και της επιχειρηματικότητας. Ιδιαίτερα ο κορμός του επιχειρηματικού ιστού της Περιφέρειας, αν εξαιρεθούν οι μεγάλες μονάδες της Κορίνθου, η ΔΕΗ της Μεγαλόπολης και ελάχιστες μονάδες στην υπόλοιπη Περιφέρεια, φαίνεται να μην ενσωματώνει στην παραγωγική του διαδικασία, αλλά και στην εν γένει επιχειρηματική του δραστηριότητα και λειτουργία, καινοτομίες και νέες τεχνολογίες. Έτσι συνεχίζεται η υστέρηση των επιχειρήσεων της Περιφέρειας έναντι του μέσου όρου των επιχειρήσεων στη Χώρα, με αποτέλεσμα να διατηρούνται τα μεγέθη των επιχειρήσεων σε πολύ χαμηλά επίπεδα, να παραμένει σαν κυρίαρχο στοιχείο ο οικογενειακός τους χαρακτήρας και εν τέλει ο επιχειρηματικός ιστός της Περιφέρειας να παραμένει αδύναμος και μη ανταγωνιστικός.

Παράλληλα, οι αδυναμίες της δημόσιας διοίκησης της Περιφέρειας, εμφανίζονται εντονότερες ιδιαίτερα όσον αφορά στην ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών και στη χρήση ψηφιακών μέσων. Για το λόγο αυτό και με δεδομένη όμως την ανάγκη να υπάρξει ένα έναυσμα προς την κατεύθυνση εκσυγχρονισμού των διαδικασιών λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης και των χρηστών από τις επιχειρήσεις των νέων τεχνολογιών, των προϊόντων της Έρευνας και Τεχνολογίας και την εφαρμογή καινοτομιών για τη βελτίωση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, προβλέπονται μικρής κλίμακας δράσεις που περιλαμβάνονται στο συγκεκριμένο Άξονα Προτεραιότητας, για κάλυψη τοπικών αναγκών.

Προκειμένου να αμβλυθούν τα σημαντικά αναπτυξιακά προβλήματα της Περιφέρειας στους τομείς της επιχειρηματικότητας και της ψηφιακής σύγκλισης, απαιτούνται έντονες και ορθολογικά σχεδιασμένες παρεμβάσεις για άμβλυση αυτών των προβλημάτων, σε συνδυασμό με παράλληλες διοικητικές / θεσμικές διαδικασίες, στο πλαίσιο του Εθνικού Αναπτυξιακού Σχεδιασμού για τους τομείς αυτούς. Ως εκ τούτου, ένα πολύ σημαντικό μέρος αυτών των αναγκών της Περιφέρειας θα καλυφθεί από τα αντίστοιχα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα της προγραμματικής περιόδου 2007 – 2013, ήτοι το Ε.Π. «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» και το Ε.Π. «Ψηφιακή Σύγκλιση».

Με δεδομένες τις προγραμματιζόμενες έντονες παρεμβάσεις στην Περιφέρεια Πελοποννήσου από τα δύο προαναφερόμενα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, ιδιαίτερα εκείνου της «Ψηφιακής Σύγκλισης», στο συγκεκριμένο Άξονα Προτεραιότητας περιλαμβάνονται κατηγορίες δράσεων καινοτομίας και ψηφιακής οικονομίας, οι οποίες θα εστιάζονται σε εξειδικευμένες ανάγκες των τοπικών φορέων και επιχειρήσεων. Ως εκ τούτου συγκεντρώνεται ο προϋπολογισμός του Άξονα στις επενδύσεις εκσυγχρονισμού της παραγωγικής διαδικασίας των επιχειρήσεων, στοιχείων αναγκαίων για τον επιχειρηματικό ιστό της Περιφέρειας, συνδεδεμένες αυτές οι παρεμβάσεις με τα τοπικά χαρακτηριστικά προβλήματα και οι οποίες δεν είναι εύκολο να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά από τις οριζόντιες δράσεις των Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Τέτοιου είδους επιχειρήσεις είναι εκείνες οι οποίες δραστηριοποιούνται σε κλάδους οικονομικής δραστηριότητας με ιδιαίτερες συγκεντρώσεις σε συγκεκριμένες περιοχές της Περιφέρειας και ως εκ τούτου άμεσα ή / και στενά συνδεδεμένες αλλά και με αλληλοεξαρτήσεις με την υπόλοιπη παραγωγική, οικονομική και κοινωνική

δραστηριότητα των περιοχών αυτών, με δεδομένο το μικρό ή πολύ μικρό μέγεθός τους σε απασχόληση ή / και σε κύκλο εργασιών και τον οικογενειακό χαρακτήρα λειτουργίας τους. Οι επιχειρήσεις αυτές αναφέρονται κυρίως στους κλάδους τροφίμων και ποτών, με εξαίρεση την πρώτη μεταποίηση αγροτικών προϊόντων, στην παραγωγή προϊόντων για τον κατασκευαστικό τομέα και για οικιακή χρήση, καθώς και στους κλάδους του εμπορίου, των ξενοδοχείων και εστιατορίων και άλλων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και παροχής υπηρεσιών.

Στόχοι

Με δεδομένα τα προαναφερόμενα, ο Γενικός Στόχος του Άξονα Προτεραιότητας αναφέρεται στον εκσυγχρονισμό της παραγωγικής και διοικητικής λειτουργίας των επιχειρήσεων της Περιφέρειας. Η επίτευξη αυτού του Γενικού Στόχου θα πραγματοποιηθεί με την επίτευξη των παρακάτω ειδικών στόχων:

- α) Ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών στην παραγωγική διαδικασία των επιχειρήσεων
- β) Εκσυγχρονισμός της παραγωγικής και διοικητικής λειτουργίας των επιχειρήσεων
- γ) Εκσυγχρονισμός και αύξηση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης της Περιφέρειας για τη διευκόλυνση των επιχειρήσεων και των πολιτών.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

Για την εξυπηρέτηση των προαναφερόμενων ειδικών στόχων προβλέπονται δράσεις όπως:

Ψηφιακή Σύγκλιση

- Εγκατάσταση και χρήση νέων τεχνολογιών πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών (πχ ευρυζωνικά δίκτυα)
Οι προαναφερόμενες ενδεικτικές δράσεις υπάγονται στην Κατηγορία Παρέμβασης: «Τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας (πρόσβαση, ασφάλεια, διαλειτουργικότητα, πρόληψη κινδύνου, έρευνα, καινοτομία, ηλεκτρονικό περιεχόμενο κλπ)», με κωδικό: (11)
- Ανάπτυξη υπηρεσιών και εφαρμογές ψηφιακής τεχνολογίας από τη δημόσια διοίκηση για την εξυπηρέτηση του πολίτη (πχ τηλεϊατρική, ηλεκτρονική διακυβέρνηση κλπ)
Οι προαναφερόμενες ενδεικτικές δράσεις υπάγονται στην Κατηγορία Παρέμβασης: «Υπηρεσίες και εφαρμογές για τον πολίτη (ηλεκτρονική υγεία, ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ηλεκτρονική μάθηση, ηλεκτρονική ενσωμάτωση κλπ)», με κωδικό: (13)
- Ενίσχυση των ΜΜΕ για πρόσβασή τους σε τεχνολογίες πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών για αναβάθμιση της διοικητικής και εμπορικής λειτουργίας τους.
Οι προαναφερόμενες ενδεικτικές δράσεις υπάγονται στην Κατηγορία Παρέμβασης: «Άλλα Μέτρα για την πρόσβαση των ΜΜΕ στις ΤΠΕ και στην αποτελεσματική χρήση τους από τις ΜΜΕ», με κωδικό: (15)

Για την αποτελεσματικότητα των προβλεπόμενων δράσεων του Περιφερειακού Προγράμματος στον τοπικό κοινωνικο-οικονομικό ιστό της Πελοποννήσου θα καλυφθούν οι ιδιαίτερες ανάγκες τοπικών φορέων ή / και επιχειρήσεων, συμπληρωματικά με ανάλογες αντίστοιχες δράσεις εθνικής εμβέλειας, με την εξασφάλιση του κατάλληλου συντονισμού με το Τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ψηφιακή Σύγκλιση».

Καινοτομία και επιχειρηματικότητα – Έρευνα και Τεχνολογία

Στο πλαίσιο αυτής της κατηγορίας δράσεων στον συγκεκριμένο Άξονα, προβλέπονται:

- Επενδύσεις σε υλικό εξοπλισμό, τεχνολογική εγκατάσταση και δίκτυα υπολογιστών υψηλής ταχύτητας που συνδέουν κέντρα ερευνών και κέντρα αναγνωρισμένου κύρους σε εξειδικευμένη τεχνολογία.

Οι προαναφερόμενες ενδεικτικές δράσεις υπάγονται στην Κατηγορία Παρέμβασης: «Υποδομή (E&TA) (συμπεριλαμβανομένων των κτιρίων, των οργάνων και των δικτύων υπολογιστών μεγάλης ταχύτητας που συνδέουν ερευνητικά κέντρα) και κέντρα ικανότητας όσον αφορά συγκεκριμένες τεχνολογίες», με κωδικό: (02)

- Στο πλαίσιο της κατηγορίας δράσεων (με κωδικό 08), με ιδιαίτερη εστίαση στις επιχειρήσεις του τριτογενή τομέα και κυρίως στις τουριστικές επιχειρήσεις, προβλέπονται οι πλέον απλές από πλευρά καινοτομίας δράσεις ενίσχυσης των επιχειρήσεων για εκσυγχρονισμό του εξοπλισμού τους και των παραγωγικών / διοικητικών λειτουργιών τους, είτε στο πλαίσιο των απαλλακτικών Κανονισμών, όσον αφορά στα καθεστώτα ενίσχυσης, είτε στο πλαίσιο του Εθνικού Αναπτυξιακού νόμου περί κινήτρων για παραγωγικές επενδύσεις, όπως αυτός εκάστοτε ισχύει.

Οι δράσεις ενισχύσεων του Άξονα Προτεραιότητας θα είναι εστιασμένες, κατά κύριο λόγο, στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και στις ανάγκες του παραγωγικού ιστού της Περιφέρειας, τα οποία αναφέρονται κυρίως σε πολύ μικρό μέγεθος, στην έλλειψη ενσωμάτωσης νέων τεχνολογιών, στις διοικητικές και παραγωγικές αδυναμίες τους και στην άμεση ή έμμεση σύνδεσή τους με τον γεωργικό, κατασκευαστικό και τουριστικό τομέα.

Για την εξασφάλιση της υποστήριξης των επιχειρήσεων με αυτά τα χαρακτηριστικά, θα επιδιωχθεί ο κατάλληλος συντονισμός των δράσεων του ΑΠ με τις ενισχύσεις του Τομεακού Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα – Επιχειρηματικότητα», ώστε να μη λειτουργούν ανταγωνιστικά, τόσο ως προς το είδος των παρεμβάσεων και το ύψος των ενισχύσεων, όσο και ως προς το χρονισμό των σχετικών προκηρύξεων.

Οι προαναφερόμενες ενδεικτικές δράσεις υπάγονται στην Κατηγορία Παρέμβασης: «Άλλες επενδύσεις σε Επιχειρήσεις», με κωδικό: (08)

Αναμενόμενες Επιπτώσεις

- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων μέσω αναβάθμισης του τεχνολογικού και οργανωτικού εκσυγχρονισμού τους και διεύρυνση των αγορών.
- Προώθηση της καινοτομίας, τεχνολογικής και μη.
- Ενθάρρυνση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, την διεύρυνση της παραγωγικής βάσης της περιφέρειας.
- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού τομέα.

Καθεστώτα Ενίσχυσης:

Προβλέπεται η χορήγηση κρατικών ενισχύσεων στο πλαίσιο του νέου χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων 2007-2013 (ενδεικτικά, Κανονισμός 364/2004, Αναπτυξιακός Νόμος όπως θα ισχύσει, Κανόνας ήσσονος σημασίας όπως κάθε φορά ισχύει, λοιπά καθεστώτα προς έγκριση).

Συνάφεια/ Συμβολή με Εθνικές και Κοινοτικές πολιτικές

Οι στόχοι και οι δράσεις του Άξονα Προτεραιότητας, παρουσιάζουν συνάφεια και συμβάλλουν στις Εθνικές και Κοινοτικές πολιτικές όπως αποτυπώνονται στα σχετικά κείμενα.

ΕΣΠΑ 2007-2013

α) Στις θεματικές προτεραιότητες:

- (4.2.1.) «Επένδυση στον παραγωγικό τομέα της οικονομίας» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια).
- (4.2.2.) «Κοινωνία της Γνώσης και Καινοτομία» (έμμεση συμβολή, λόγω μικρής κλίμακας δράσεων, σε σχέση με τις αντίστοιχες δράσεις του Τομεακού Επιχειρησιακού Προγράμματος)
- (4.2.4.) «Θεσμικό Περιβάλλον» (έμμεση συμβολή, λόγω των ενδεικτικών / μικρής κλίμακας δράσεων για e-government)

β) Στους Γενικούς στόχους:

- «Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και η αύξηση της παραγωγικότητας» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια)
- «Διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος της χώρας» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια)
- «Ενίσχυση της Έρευνας, Τεχνολογίας και η προώθηση της Καινοτομίας σε όλους τους κλάδους, ως βασικού παράγοντα αναδιάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας και μετάβασης στην οικονομία της γνώσης» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια, θεματικά, λαμβανομένου όμως υπόψη τη σχετικά πολύ μικρή χρηματοδότηση από τον συγκεκριμένο Άξονα Προτεραιότητας σε σχέση με το στόχο και το σύνολο της χρηματοδότησης στην Περιφέρεια από το αντίστοιχο Τομεακό, μάλλον έμμεση συμβολή)
- «Ψηφιακή σύγκλιση της Χώρας με την ενσωμάτωση και τη συστηματική χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) στους τομείς κοινωνικής και οικονομικής δραστηριοποίησης» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια, θεματικά, αλλά λόγω της μικρής κλίμακας παρεμβάσεως, έμμεση συμβολή)
- «Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια)
- «Προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης» (έμμεση συμβολή)
- «Βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων πολιτικών και η αποτελεσματική εφαρμογή τους για την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των πολιτών και τη διευκόλυνση της επιχειρηματικής δράσης» (έμμεση συμβολή)

γ) Στους Ειδικούς στόχους:

- «Τόνωση της προδιάθεσης για επιχειρηματικότητα» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια)
- «Στήριξη της καινοτομικής επιχειρηματικότητας σε τομείς με ανταγωνιστικό πλεονέκτημα» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια)
- «Εμπλουτισμός του τουριστικού προϊόντος» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια)
- «Παραγωγή νέας γνώσης σε τομείς προτεραιότητας που ενδιαφέρουν τον παραγωγικό ιστό της χώρας και υπηρετούν ασκούμενες πολιτικές σε διάφορους τομείς» (έμμεση συμβολή)
- «Προώθηση της εξωστρέφειας μέσω της ευρωπαϊκής και διεθνούς συνεργασίας στον τομέα της ΕΤΑ» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια)
- «Βελτίωση της παραγωγικότητας μέσω της χρήσης των ΤΠΕ» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια)
- «Βελτίωση της ποιότητας ζωής αξιοποιώντας ΤΠΕ» (έμμεση συμβολή)
- «Διεύρυνση, αναδιοργάνωση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ενεργητικών πολιτικών στην αγορά εργασίας» (έμμεση συμβολή)
- «Εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση των δομών και των συστημάτων της αγοράς εργασίας για την εξυπηρέτηση του πολίτη» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια)
- «Δημιουργία μηχανισμών υποστήριξης της εφαρμογής» (έμμεση συμβολή)
- «Εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου ρύθμισης της δημόσιας διοίκησης και των δομών και διαδικασιών λειτουργίας των δημόσιων υπηρεσιών» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια, θεματικά, λαμβανομένου όμως υπόψη την πολύ μικρή χρηματοδοτική βαρύτητα, μάλλον έμμεση συμβολή, σε σχέση με τον συγκεκριμένο στόχο του ΕΣΠΑ).

Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας για τη Συνοχή, στις εξής Κατευθυντήριες Γραμμές:

(1.2.2): Διευκόλυνση της Καινοτομίας και προώθηση της Επιχειρηματικότητας

(1.2.3): Προώθηση της Κοινωνίας της Πληροφορίας για όλους

Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση, στις εξής Κατευθυντήριες Γραμμές:

(8) Να διευκολυνθούν όλες οι μορφές καινοτομίας

(9) Να διευκολυνθεί η διάδοση και πραγματική χρήση των ΤΠΕ και να οικοδομηθεί μια κοινωνία της πληροφορίας χωρίς αποκλεισμούς

(15) Να προωθηθεί μια περισσότερο επιχειρηματική νοοτροπία και να δημιουργηθεί περιβάλλον που να στηρίζει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ).

Ωφελούμενοι

Άμεσα ωφελούμενοι από τις δράσεις του Άξονα είναι οι ΜΜΕ της Περιφέρειας, τα Πανεπιστημιακά και Ερευνητικά Ιδρύματα της Περιφέρειας και οι χρήστες των υπηρεσιών τηλεϊατρικής και ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

Δείκτες Μέτρησης / εκτίμησης εκροών (πραγματοποίησης) και Αποτελέσματος

ΕΙΔΟΣ ΔΕΙΚΤΗ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΒΑΣΗ		ΣΤΟΧΟΣ 2013
			ΠΗΓΗ/ΕΤΟΣ	ΤΙΜΗ	
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ	Επιχειρήσεις που θα ενισχυθούν από το Πρόγραμμα	αριθμός	ΜΗΤΡΩΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΣΥΕ 2003	33.296*	260
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	ΜΜΕ που εκσυγχρονίζονται / βελτιώνονται	%	ΕΥΔ ΠΕΠ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ - 2006	1,4 **	0,81

* Επιλέξιμες για χρηματοδότηση Επιχειρήσεις

** Αποτελέσματα των παρεμβάσεων του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2000-2006

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 6, ΑΜΙΓΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥ 1 :
ΨΗΦΙΑΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

Γενικά:

Οι προοπτικές της Περιφέρειας Ιονίων Νησιών στο ανταγωνιστικό ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον προσδιορίζονται με βάση τις δυνατότητες του παραγωγικού της συστήματος για προσαρμογή και αναδιάρθρωση.

Παρά την σταθερή πορεία ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια, με βάση το κατά κεφαλήν ΑΕΠ κατατάσσεται στη 10η θέση μεταξύ ελληνικών Περιφερειών, ενώ ταυτόχρονα διαπιστώνονται σημαντικές ανισότητες στο επίπεδο ευημερίας μεταξύ των Νομών της, υψηλή συγκέντρωση δραστηριοτήτων στον τριτογενή τομέα, φθίνουσα πορεία για τον πρωτογενή και περίπου σταθεροποιημένη κατάσταση στο δευτερογενή. Στον τομέα της Έρευνας εμφανίζονται εξαιρετικά χαμηλές επιδόσεις, αναφορικά με την Καινοτομία, κατατάσσονται στην τελευταία θέση στο σύνολο των ελληνικών Περιφερειών, ενώ όσον αφορά την ΚτΠ, η συμμετοχή χαρακτηρίζεται ακόμη σχετικά μικρή, παρά τις προόδους και προσπάθειες των τελευταίων ετών.

Ο φθίνων αγροτικός τομέας υφίσταται τα διαρθρωτικά προβλήματα που χαρακτηρίζουν τον ελληνικό αγροτικό τομέα (μικρό μέγεθος των εκμεταλλεύσεων, πολύ-τεμαχισμός του κλήρου κλπ) και επιπλέον τον ανταγωνισμό της τουριστικής δραστηριότητας. Ο δευτερογενής τομέας είναι αρκετά μειωμένης σημασίας για την οικονομική ζωή της Περιφέρειας, με μεγέθη επιχειρήσεων που μόνο σε λίγες περιπτώσεις ξεπερνούν τους 10 εργαζόμενους. Ο κλάδος του τουρισμού, αποτελεί τις τελευταίες δεκαετίες κυρίαρχη μορφή της τριτογενούς οικονομικής λειτουργίας και η Περιφέρεια κατέχει εξέχουσα θέση στην τουριστική ανάπτυξη τόσο σε επίπεδο χώρας, όσο και σε μεσογειακό και ευρωπαϊκό επίπεδο, προσελκύοντας το 7% των αφίξεων, το 10% περίπου των διανυκτερεύσεων και συγκεντρώνοντας το 12% του αποθέματος των ξενοδοχειακών κλινών της χώρας⁷⁸. Άλλη σημαντική τριτογενής δραστηριότητα είναι η εμπορική, που καταγράφει τζίρους πολλαπλάσιους τόσο της πρωτογενούς και της μεταποιητικής, όσο και της τουριστικής και συγκεντρώνει ένα σημαντικό αριθμό επιχειρήσεων χονδρικού και λιανικού εμπορίου.

Παρόλο που η περιοχή, στηριζόμενη στην προωθητική δύναμη του τουρισμού, κατέστη ένας διεθνώς αναγνωρίσιμος προορισμός, όντας υποχρεωμένη να προσαρμοστεί στις απαιτήσεις του «μαζικού» τουρισμού, νοιώθει να περιορίζεται η δυναμική της για το μέλλον, ενώ ταυτόχρονα αρχίζει να υφίσταται τις συνέπειες και πιέσεις της «εκτατικού» τύπου ανάπτυξης.

Η υλοποιούμενη περιφερειακή πολιτική με αναφορά στον παραγωγικό ιστό, μέχρι και τα τέλη της δεκαετίας του 1990 κατευθύνονταν σε έργα υποδομών και ελάχιστα έως καθόλου στην απευθείας ενίσχυση της επιχειρηματικότητας. Κατά την προγραμματική περίοδο 2000-2006, επιχειρείται ένα σημαντικό «άνοιγμα» προς τον επιχειρηματικό χώρο του τουρισμού, των υπηρεσιών, της μεταποίησης

⁷⁸ Εξετάζοντας τα ποιοτικά χαρακτηριστικά, διαπιστώνεται ότι το κέντρο βάρους των κλινών εντοπίζεται στις μεσαίες και χαμηλές κατηγορίες. Άλλο διαρθρωτικό χαρακτηριστικό είναι η παρουσία μεγάλου αριθμού ξενοδοχειακών επιχειρήσεων μικρής δυναμικότητας, που εντοπίζεται στις χαμηλές κατηγορίες, το οποίο συμπληρώνεται από ένα μεγάλο αριθμό ενοικιαζόμενων διαμερισμάτων και δωματίων. Η υψηλή συγκέντρωση του τουρισμού στους θερινούς μήνες δημιουργεί πρόβλημα υπερφόρτωσης των υποδομών και αυξάνει τις πιθανότητες υποβάθμισης του περιβάλλοντος, ενώ ο «μαζικός» τουρισμός που τη χαρακτηρίζει μειώνει τις ευκαιρίες αποκόμισης ωφελειών από τον τόπο προορισμού.

και του αγροτικού τομέα, στην κατεύθυνση του εκσυγχρονισμού των τοπικών ΜΜΕ, της εισαγωγής νέων τεχνολογιών, της ΚΤΠ, καθώς και καινοτόμων δράσεων⁷⁹.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΑΞΟΝΑ:

Στις σύγχρονες συνθήκες, η τόνωση της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας συνδέεται άμεσα και καθοριστικά με τη διαφοροποίηση, την ποιότητα και την αναζήτηση διακριτού ρόλου, γεγονός που υπό τις παρούσες συνθήκες θα πρέπει να βαδίζει παράλληλα με τον περιορισμό των αρνητικών φαινομένων από τις έως σήμερα διαμορφούμενες τάσεις.

Στόχος του περιφερειακού προγραμματισμού και σημαντική μεσοπρόθεσμη προτεραιότητα αποτελούν:

«αφενός η προσπάθεια εμπλουτισμού του συνολικού και ιδιαίτερα τουριστικού προϊόντος με νέες και εναλλακτικές δυνατότητες προσαρμοσμένες στην τοπική ταυτότητα και ιδιαιτερότητα, που μπορούν να προσφέρουν την απαραίτητη ευελιξία, διαφοροποίηση και αναγνωρισιμότητα, αφετέρου δε και συμπληρωματικά, η συνέχιση της προσπάθειας ποιοτικής αναβάθμισης και εκσυγχρονισμού του υφιστάμενου παραγωγικού δυναμικού».

Ειδικό Στόχοι:

- Η ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας με την προώθηση **ειδικών μορφών** τουρισμού, την ποιοτική της αναβάθμιση, την ενσωμάτωση **προτύπων ποιότητας** και γενικά την **λελογισμένη επέκταση** και τον **εκσυγχρονισμό** της
- Η ενίσχυση των επιχειρήσεων για την εισαγωγή νέων τεχνολογιών
- Η ενθάρρυνση για την ενσωμάτωση καινοτόμων πρακτικών και αντιλήψεων στην επιχειρηματική δραστηριότητα
- Ο εμπλουτισμός παρεμβάσεων ολοκληρωμένου χαρακτήρα για την υποστήριξη της χωρικής συνοχής

Γενικά, στα θέματα της «ανταγωνιστικότητας» και της «ψηφιακής σύγκλισης» οι δράσεις του Άξονα Προτεραιότητας λειτουργούν συμπληρωματικά σε σχέση με τις δράσεις των ΤΕΠ «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» και «Ψηφιακή Σύγκλιση». Οι δράσεις ενισχύσεων του Άξονα θα είναι εστιασμένες κατά κύριο λόγο στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και στις ανάγκες του παραγωγικού ιστού της Περιφέρειας Ιονίων Νησιών, με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της ποιότητας και την ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιφερειακής οικονομίας.

Όσον αφορά την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, οι δράσεις της Περιφέρειας Ιονίων Νησιών θα λειτουργήσουν συμπληρωματικά σε σχέση με τις δράσεις του ΤΕΠ «Ανταγωνιστικότητα &

⁷⁹ Σύμφωνα με το Πρόγραμμα «ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ στα Ιόνια Νησιά-3I» που υλοποιήθηκε στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2000-2006, το αντικείμενο της «καινοτομίας» προσδίδει μία νέα προοπτική στην αναπτυξιακή προσπάθεια της Περιφέρειας Ιονίων Νησιών, προσδιορίζοντας νέους τύπους υπηρεσιών, εφαρμόζοντας νέες τεχνολογίες και προάγοντας νέες ιδέες για επιτυχημένα επιχειρηματικά σχέδια. Η στρατηγική του σχετίζεται άμεσα με τις περιφερειακές ανάγκες, ώστε να ωθηθούν τα Ιόνια Νησιά σε μια νέα οικονομική εποχή, προστατεύοντας παράλληλα τις παραδοσιακές **ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ** πρακτικές, την πολιτιστική ταυτότητα, αλλά και το περιβάλλον. Με την υλοποίηση πολιτικών που περιελάμβαναν εφαρμογές τεχνολογίας «ήπιας μορφής» καθώς και τον εμπλουτισμό των παραδοσιακών υπηρεσιών με ψηφιακές, δημιουργήθηκε η πρώτη ύλη για καινοτόμες δράσεις κυρίως στον τουριστικό τομέα, με σεβασμό στην περιφερειακή ταυτότητα και προάγοντας την αειφόρο ανάπτυξη. Από τις πιλοτικού χαρακτήρα δράσεις που υλοποιήθηκαν ξεχωρίζουν τα «Ιόνια Νησιά-Ποιότητα στον Τουρισμό», η υποστήριξη της «δημιουργίας καινοτόμων start ups & spin offs επιχειρήσεων», τα «Ψηφιακά Ιόνια Νησιά», η δημιουργία «ευφυούς περιφερειακού Συστήματος Διαχείρισης Περιβαλλοντικού Κινδύνου» και η «Καινοτόμος Διαχείριση Γνώσης».

Επιχειρηματικότητα». Έτσι, ενώ μέσω του ΤΕΠ προωθούνται γενικά δράσεις «οριζόντιου» χαρακτήρα στις οποίες συμμετέχουν ανταγωνιστικά όλες οι Περιφέρειες του Στόχου -1-, μέσω του ΠΕΠ ενισχύονται δράσεις προσαρμοσμένες στα τοπικά χαρακτηριστικά και ιδιαιτερότητες, όπως η ενίσχυση της τουριστικής κυρίως επιχειρηματικότητας σε ειδικές μορφές τουρισμού τοπικού ενδιαφέροντος, ο εκσυγχρονισμός και προσαρμογή των επιχειρήσεων σε τοπικά σύμφωνα ποιότητας ή η προώθηση καινοτομιών στον τουριστικό κυρίως τομέα και η συμμετοχή σε τοπικά προγράμματα ολοκληρωμένου χαρακτήρα. Μέσω δε του κατάλληλου συντονισμού θα διασφαλιστεί ότι τα δύο προγράμματα δεν θα λειτουργήσουν ανταγωνιστικά και θα αποφευχθούν επικαλύψεις.

Ειδικότερα όσον αφορά τον τομέα του τουρισμού:

α. όπως εκτενώς περιγράφεται παραπάνω, η συνολική στρατηγική της Περιφέρειας εστιάζει στην ενίσχυση του τομέα αυτού, ενώ και οι υπόλοιποι τομείς δρουν υποστηρικτικά στην κατεύθυνση υλοποίησης του αναπτυξιακού οράματος (προορισμός βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης).

β. η τόνωση της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας επιχειρείται κυρίως με την ποιοτική αναβάθμιση και τη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος, που αναμένεται να επιτευχθεί μέσω:

- της ποιοτικής αναβάθμισης του τουριστικού επιχειρηματικού δυναμικού (εκσυγχρονισμός επιχειρήσεων και πιστοποίηση προσαρμογή στη βάση τοπικών ή άλλων προτύπων ποιότητας),
- της διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος, μέσω της προώθησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας σε ειδικές μορφές τουρισμού, αλλά και της δημιουργίας της αναγκαίας βάσης – υποδομής για ειδικές μορφές τουρισμού ⁸⁰,
- της καινοτόμου προσέγγισης για βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη ⁸¹ και της διευρυμένης χρήσης των νέων τεχνολογιών (με εστίαση στη διάχυση «καλών πρακτικών» από την έως σήμερα εμπειρία της Περιφέρειας σε θέματα καινοτομίας, καθώς και στην αναζήτηση πρόσθετων καινοτόμων δράσεων για την αναβάθμιση κυρίως των τουριστικών υπηρεσιών),

⁸⁰ Το Στρατηγικό Σχέδιο 2007-2013 που έχει εκπονηθεί για την προώθηση των **Ειδικών Μορφών Τουρισμού** στα Ιόνια Νησιά και έχει προκύψει κατόπιν τοπικής διαβούλευσης, αφενός λαμβάνει υπόψη του την αντίστοιχη Εθνική Στρατηγική 2007-2013 και αφετέρου αναλύει και ξεχωρίζει τις ειδικές μορφές τουρισμού που συνάδουν με το προφίλ και τα χαρακτηριστικά των Ιόνιων Νησιών. Έτσι, η προώθηση της επιδίωξης του Σχεδίου «να αναδειχθεί η ΠΙΝ ως μια διακριτή περιοχή εναλλακτικού τουρισμού» προβλέπει ως προτεραιότητες: 1^ο) τη δημιουργία νέων μορφών τουρισμού και 2^ο) την ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας. Ειδικότερα όσον αφορά την 1^η προτεραιότητα τεκμηριωμένα επισημαίνεται ότι κυρίως ο πολιτιστικός και ο περιβαλλοντικός τουρισμός (περιλαμβανομένου του θαλάσσιου) αποτελούν τα δυνατά σημεία εκκίνησης της Περιφέρειας. Ενδεικτικά αναφέρονται τομείς όπως ο τουρισμός κληρονομιάς, ο τουρισμός που ελκύεται από το νεότερο πολιτισμό και τη λαογραφία ή ο θρησκευτικός τουρισμός, ο φυσιολατρικός τουρισμός των ορεινών περιοχών, ο τουρισμός των ιδιαίτερων γεωμορφολογικών στοιχείων και ο θαλάσσιος, αλλά και τα θεματικά ή χωρικά δίκτυα συνεργασίας, αρκετοί από τους οποίους θα μπορούσαν να ενισχυθούν από το ΕΠ ΔΕΠΙΝ 2007-2013. Διαστάσεις των παραπάνω αποτελούν τόσο η επιχειρηματική δραστηριότητα, όσο και η δημιουργία της αναγκαίας «υποδομής» (π.χ. ανάδειξη τοπίων φυσικού κάλλους, δίκτυα μονοπατιών, αγκυροβόλια, πολιτιστικά γεγονότα, μνημεία κλπ), συνοδευόμενες από την αναγκαία πολιτική προώθησης και προβολής.

⁸¹ Το Στρατηγικό Σχέδιο 2007-2013 που έχει εκπονηθεί για την προώθηση της **Καινοτομίας** στα Ιόνια Νησιά, αφενός είναι προσαρμοσμένο στο γενικό στρατηγικό στόχο (Ιόνια Νησιά-διεθνής προορισμός βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης), αφετέρου δε αποτελεί συνέχεια του πρόσφατα υλοποιηθέντος προγράμματος «ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ στα ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ-3Ι». Ενισχύει δε τρεις προτεραιότητες: 1η) την υποστήριξη της καινοτομίας με έμφαση στη δικτύωση, 2η) την προώθηση της καινοτομίας στην περιφερειακή οικονομία και 3η) τη διαμόρφωση κουλτούρας καινοτομίας. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της 2^{ης} προτεραιότητας, προβλέπονται εκτός των άλλων δράσεις όπως το «Ιόνιο σήμα ποιότητας» τουριστικών υπηρεσιών, το «Ιόνιο Κέντρο Οικοτουρισμού», «ψηφιακή περιήγηση πόλεων», «καινοτόμα επιχειρηματικά σχέδια», που αφορούν κυρίως τον τουρισμό, αρκετές από τις οποίες θα μπορούσαν να ενισχυθούν από το ΕΠ ΔΕΠΙΝ 2007-2013.

- της χωρικής προσέγγισης με την προώθηση ολοκληρωμένων παρεμβάσεων πιλοτικού χαρακτήρα στον τουριστικά αναπτυγμένο παράκτιο χώρο για την ανάσχεση των αρνητικών επιπτώσεων και την αναβάθμισή του.

γ. το ως άνω πλαίσιο περιφερειακής στρατηγικής για τον τουρισμό, συνάδει πλήρως με στην εθνική στρατηγική για τον τομέα (ΕΣΠΑ και Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Ελληνικού Τουρισμού 2004-2010) και ενώ δρα συμπληρωματικά στην υλοποίηση του τομιακού Πρόγραμμα (ΤΕΠ) «Ανταγωνιστικότητα & Επιχειρηματικότητα», με οριζόντιες δράσεις επέκτασης, διεύρυνσης, αναβάθμισης και διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος (ενίσχυση επιχειρηματικότητας, δημιουργία υποδομών, προβολή κ.ά.).

Τέλος, όσον αφορά τον τομέα της Ψηφιακής Σύγκλισης, το ΠΕΠ για τα Ιόνια Νησιά επικεντρώνεται σε πολύ μικρής κλίμακας και τοπικά εστιασμένες παρεμβάσεις σε συμφωνία με τις τοπικές ανάγκες, κυρίως σε θέματα εξειδικευμένης προβολής του τουριστικού και πολιτιστικού προϊόντος και ενίσχυσης της διαφοροποίησης και της ποιοτικής προσαρμογής του παραγωγικού συστήματος. Αντίστοιχα, το ΤΕΠ αναλαμβάνει το μεγάλο μέρος των παρεμβάσεων που αφορούν την προώθηση της χρήσης ΤΠΕ σε επιχειρήσεις και δημόσιο τομέα, τα θέματα ποιότητας ζωής, την ευρυζωνικότητα κλπ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ:

Για την επίτευξη των στόχων του Άξονα θα υλοποιηθούν παρεμβάσεις οι οποίες θα λειτουργήσουν συμπληρωματικά προς τις βασικές παρεμβάσεις επιχειρηματικότητας που θα προωθηθούν από το αντίστοιχο Τομιακό Πρόγραμμα.

Ειδικότερα, όσον αφορά:

Προώθηση καινοτομίας και επιχειρηματικότητας (Κατηγορία παρέμβασης: 8 & 9)

- ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων με αντικείμενο κυρίως την επιχειρηματική αξιοποίηση ειδικών μορφών τουρισμού, όπως πολιτιστικός, περιβαλλοντικός, θαλάσσιος, αστικός κ.ά.
- ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων με αντικείμενο την προσαρμογή των επιχειρήσεων σε τοπικά ή άλλα σύμφωνα ποιότητας και την παραγωγή τυπικών προϊόντων και υπηρεσιών
- Ενίσχυση ενδο-περιφερειακών και δια-περιφερειακών δικτύων (κοινή προβολή, ανταλλαγή εμπειριών, λοιπές συνεργασίες) με αντικείμενο κυρίως τις ειδικές μορφές τουρισμού
- η ενίσχυση και επέκταση του ποιοτικού εκσυγχρονισμού του υφιστάμενου παραγωγικού συστήματος (τουρισμός, υπηρεσίες συμπεριλαμβανομένου του εμπορίου, μεταποίηση)
- Η προώθηση καινοτόμων σχεδίων και πρακτικών στην παραγωγική διαδικασία είτε με τη μορφή διάχυσης των αποτελεσμάτων από τις υλοποιηθείσες στην Περιφέρεια πιλοτικού χαρακτήρα καινοτόμες εφαρμογές της περιόδου 2000-2006 είτε με την προώθηση νέου ολοκληρωμένου πιλοτικού σχεδίου με αντικείμενο την ενίσχυση της περιφερειακής ταυτότητας και της αειφόρου ανάπτυξης
- Συμπλήρωση ενδεχομένως, με δράσεις ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας, των ολοκληρωμένου χαρακτήρα παρεμβάσεων σε αστικές, απομονωμένες, μειονεκτικές, παράκτιες περιοχές , που προωθούνται μέσω του 3^{ου} Άξονα προτεραιότητας.

Κοινωνία της Πληροφορίας (Κατηγορία παρέμβασης: 13 & 14)

- Ενίσχυση για την εισαγωγή νέων τεχνολογιών και πληροφορικής προκειμένου να υποστηριχτεί κυρίως η διαφοροποίηση, η δικτύωση και η ποιοτική προσαρμογή του οικονομικού συστήματος
- Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών για την δικτύωση και την προώθηση – προβολή των προσφερομένων υπηρεσιών (τουριστικών, πολιτιστικών κ.ά.), καθώς και περιοχών ή της Περιφέρειας ως σύνολο, με ιδιαίτερη έμφαση στο ρόλο της Αυτοδιοίκησης
- Συμπλήρωση ενδεχομένως, με δράσεις ΚτΠ, των ολοκληρωμένου χαρακτήρα παρεμβάσεων σε αστικές, απομονωμένες, μειονεκτικές, παράκτιες περιοχές με δράσεις ενίσχυσης της ψηφιακής σύγκλισης, που προβλέπονται στον 3ο Άξονα προτεραιότητας.

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Η υλοποίηση των προβλεπόμενων παρεμβάσεων αναμένεται να έχουν θετικά αποτελέσματα και πιθανόν ορισμένες αρνητικές συνέπειες.

Ειδικότερα:

- η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και μάλιστα σε διαφοροποιημένη κατεύθυνση, συνεπικουρούμενης με ανάλογες δράσεις τεχνολογικής προσαρμογής θα συμβάλλει γενικά στην ενίσχυση της οικονομικής συνοχής.
- Η ανάπτυξη καινοτόμων εφαρμογών θα δώσει τη δυνατότητα κυρίως σε νέο- εισερχόμενο στην αγορά εργασίας δυναμικό, να προωθήσει τις ιδέες του και να αναπτύξει δραστηριότητα σε τομείς πέραν αυτών που παραδοσιακά χαρακτηρίζουν την τοπική οικονομία
- Σε χωρικό επίπεδο, η προώθηση ενός διαφοροποιημένου τουριστικού προϊόντος, στο οποίο κάθε νομός συνεισφέρει με ξεχωριστή βαρύτητα, διευκολύνει και ευνοεί την δημιουργία ενδο-περιφερειακών ροών και συνεργασιών μεταξύ των νησιών σε συμπληρωματική βάση.
- Σε δια-περιφερειακό επίπεδο δημιουργείται ένα ευνοϊκό πεδίο για την ανάπτυξη συνεργασιών στο πλαίσιο ζωνών ανταλλαγών και οικονομικής συνεργασίας, στο βόρειο και νότιο Ιόνιο, μεταξύ των νησιών και των απέναντι ηπειρωτικών ακτών, σε συμπληρωματική και όχι ανταγωνιστική βάση.
- Η προώθηση μιας ήπιας και ποιοτικής ανάπτυξης με σεβασμό και αξιοποίηση των περιβαλλοντικών και πολιτισμικών πόρων θα συμβάλλει στη διάχυση των ωφελειών πέραν από τους έως σήμερα λειτουργούντες τουριστικούς προορισμούς.
- Η πρόσθετη ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της ψηφιακής σύγκλισης σε περιοχές με ειδικά χαρακτηριστικά και αναπτυξιακή τοπολογία, όπως τα αστικά κέντρα, οι περιοχές της ενδοχώρας και τα Μικρά Νησιά, θα συμβάλλει στην επίτευξη της χωρικής συνοχής

Ως πιθανές αρνητικές συνέπειες και εφόσον δεν ληφθούν οι αναγκαίες πρόνοιες, μπορεί μεταξύ άλλων να είναι:

- Ένα πιθανό ενδεχόμενο που αφορά όλες τις περιοχές που υστερούν σε ανταγωνιστικότητα, σε συνδυασμό και με την βελτίωση της προσπελασιμότητας της Περιφέρειας, θα είναι ο περιορισμός των Ιονίων Νησιών σε ένα παθητικό ρόλο δέκτη, στην περίπτωση που δεν δραστηριοποιηθούν έγκαιρα και ικανοποιητικά, σε αντίθεση με τον περίγυρό τους.

ΣΤΟΧΕΥΣΗ ΣΕ ΟΡΟΥΣ ΟΜΑΔΩΝ – ΣΤΟΧΩΝ / ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ / ΤΟΜΕΩΝ / ΠΕΡΙΟΧΩΝ / ΕΙΔΙΚΩΝ ΕΔΑΦΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

Ωφελούμενοι: Άμεσα ωφελούμενοι από τις δράσεις του Άξονα είναι οι τουριστικές κλπ ΜΜΕ της Περιφέρειας, και έμμεσα οι επισκέπτες της.

Περιοχές εφαρμογής: Το σύνολο της Περιφέρειας.

Ωφελούμενοι Τομείς: Τοπική και Περιφερειακή οικονομία, επιχειρηματικότητα

ΔΕΙΚΤΕΣ:

ΑΞΟΝΑΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ 2013	ΠΗΓΗ	ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ-ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΨΗΦΙΑΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΚΡΟΩΝ						
	Επιχειρήσεις που ενισχύονται από επιδοτούμενα προγράμματα	Αριθμός	2002	16.392	290	Μητρώο ΕΣΥΕ 2002	Σύνολο υφιστ. ΜΜΕ
	Αριθμός τουριστικών κλινών που εκσυγχρονίζονται	Αριθμός	2005	190.500	12.600	ΕΣΥΕ & Μελέτη	Όλων των κατηγοριών κλίνες
	ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ						
	% υφιστάμενων ΜΜΕ που εκσυγχρονίζονται - βελτιώνονται	%	*	*	1,7%	Μητρώο ΕΣΥΕ 2003	Ενισχ. ΜΜΕ / Σύνολο ΜΜΕ

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ:

Συμπληρωματικότητα/ Συνάφεια με άλλες δράσεις:

Οι παρεμβάσεις του Άξονα Προτεραιότητας συνδέονται σε ικανοποιητικό βαθμό με τους στόχους τους Προγράμματος, τους στόχους και τις δράσεις των δύο άλλων Αξόνων «Υποδομές & υπηρεσίες Προσπελασιμότητας» και «Αειφόρος ανάπτυξη & ποιότητα ζωής», δεδομένου ότι συμβάλλουν στη στρατηγική κατεύθυνση για την «βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων» μέσω της δημιουργίας συνθηκών για την ανάπτυξη και προσφορά νέων, διαφοροποιημένων και περισσότερο ποιοτικών μορφών οικονομικής δραστηριοποίησης.

Ειδικότερα, ο Άξονας συνδέεται άμεσα με την επίτευξη οράματος να καταστεί η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων ένας «διεθνής προορισμός με χαρακτηριστικά βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης», καθώς και με τους γενικούς στόχους για την «διαφοροποίηση του παραγωγικού συστήματος & την ενίσχυση της περιφερειακής συνοχής και ανταγωνιστικότητας» και την «προώθηση της «πολικής» και «ενδογενούς» τοπικής ανάπτυξης για την ενίσχυση του δυναμισμού και τη βελτίωση της χωρικής συνοχής της Περιφέρειας», ενώ έμμεσα συμβάλλει στην επίτευξη και των υπολοίπων γενικών στόχων.

Επίσης οι παρεμβάσεις του Άξονα συνδέονται και συμπληρώνονται με αντίστοιχες παρεμβάσεις που αναμένεται να υλοποιηθούν μέσω των Τομεακών Προγραμμάτων «Επιχειρηματικότητα-Ανταγωνιστικότητα» και «Ψηφιακή σύγκλιση», όπως ο εκσυγχρονισμός του υφιστάμενου παραγωγικού δυναμικού, η παροχή ψηφιακών υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις.

Ιδιαίτερα θα πρέπει να επισημανθεί η συνέργια και συμπληρωματικότητα του Άξονα με το Εθνικό Σχέδιο Στρατηγικής Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΣΣΑΑ), ειδικότερα όσον αφορά την υλοποίηση παρεμβάσεων στο πλαίσιο ολοκληρωμένων προγραμμάτων στις ορεινές, απομονωμένες και αγροτικές περιοχές.

Τέλος, η συγκεκριμένη προτεραιότητα, καθώς και οι ειδικοί της στόχοι συνδέονται με την 1^η (γενικοί στόχοι 2 και 3), τη 2^η (γενικοί στόχοι 5 και 6) θεματική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ, την 2^η, 3η προτεραιότητα του ΕΠΜ, τη 2^η και 3^η προτεραιότητα και την εδαφική διάσταση των ΚΣΚΓ, την 8^η, 9η ΟΚΓ της ΣτΛ. Αναλυτικότερα, ο ειδικός στόχος που αφορά:

- την ενίσχυση της διαφοροποίησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας, συνδέεται με την 1^η (γενικοί στόχοι 2 & 3) θεματική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ, την 3η προτεραιότητα του ΕΠΜ, τη 2^η προτεραιότητα των ΚΣΚΓ, την 8^η ΟΚΓ της ΣτΛ
- την εισαγωγή νέων τεχνολογιών, συνδέεται με τη 2^η (γενικός στόχος 6) θεματική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ, την 2^η και 3η προτεραιότητα του ΕΠΜ, τη 2^η προτεραιότητα των ΚΣΚΓ, την 9^η ΟΚΓ της ΣτΛ
- την προώθηση της καινοτομίας, συνδέεται με την 1^η (γενικός στόχος 2) και τη 2^η (γενικός στόχος 5) θεματική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ, την 2^η και προτεραιότητα του ΕΠΜ, τη 2^η προτεραιότητα των ΚΣΚΓ, την 8^η ΟΚΓ της ΣτΛ
- την υποστήριξη της χωρικής συνοχής, συνδέεται με την 1^η, 2^η, 3^η και 4^η χωρική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ, την 2^η και 4^η προτεραιότητα του ΕΠΜ, την εδαφική διάσταση των ΚΣΚΓ και με την 11^η, 15^η ΟΚΓ της ΣτΛ.

Λοιπά θέματα:

1. Ενδεχόμενη χρήση του χρηματοδοτικού μέσου «JEREMIE»
2. Ειδικά για την υλοποίηση «καινοτόμων δράσεων» είναι δυνατόν να ακολουθηθεί το πλαίσιο υλοποίησης που εφαρμόστηκε στο πρόγραμμα «ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ στα ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ-3Ι» που χρηματοδοτήθηκε από το ΕΤΠΑ την περίοδο 2003-2006 ή μέσω «Συνολικών επιχορηγήσεων»..

Καθεστώς ενίσχυσης:

Όλες οι Κρατικές Ενισχύσεις - πλην του αναπτυξιακού νόμου (ή άλλων ανάλογων πράξεων που κοινοποιήθηκαν ή πρόκειται να κοινοποιηθούν στην Επιτροπή ΕΚ) - που θα χορηγηθούν μέσω των παρεμβάσεων αυτού του Άξονα, εμπίπτουν στις ομάδες των εξαιρέσεων ως προς την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται από το άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης και αφορούν:

- 1) στις ενισχύσεις "ήσσονος σημασίας" (de minimis),
- 2) στις κρατικές ενισχύσεις προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και

Χρηματοδότηση στο πλαίσιο του 10% - ρήτρα ευελιξίας:

Δεν προβλέπεται χρηματοδότηση για δράσεις που εμπίπτουν στο πεδίο του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 7, ΑΜΙΓΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥ 1 :

ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Γενικά

Το φυσικό περιβάλλον μαζί με το ανθρωπογενές περιβάλλον και την πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά αποτελούν ένα από τα κύρια συγκριτικά πλεονεκτήματα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος. Σε κάθε περίπτωση, κατά την αναπτυξιακή διαδικασία στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη η προστασία και ανάδειξη του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, σύμφωνα με τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης καθώς και η αναβάθμιση του κοινωνικού profile των αστικών και ορεινών περιοχών.

Η προσαρμογή στο Ευρωπαϊκό περιβαλλοντικό κεκτημένο, όπως οριοθετείται από την πολιτική περιβαλλοντικής σύγκλισης, αποτελεί προϋπόθεση για την ανάληψη μιας σειράς δράσεων για την προστασία της δημόσιας υγείας και τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων. Το ποικιλόμορφο ανάγλυφο της Περιφέρειας φιλοξενεί σημαντικούς τύπους οικοσυστημάτων και υψηλής αξίας βιοποικιλότητα. Η περιβαλλοντική πολιτική συνδυάζει δράσεις τόσο προστασίας, όσο και ανάδειξης του φυσικού πλούτου. Στο πλαίσιο αυτό, η αξιοποίηση εναλλακτικών μορφών ενέργειας (με την υλοποίηση δράσεων που θα χρηματοδοτηθούν από το Τομεακό Ε.Π.), η περιβαλλοντική προστασία και η πρόληψη κινδύνων-προστασία από φυσικές καταστροφές αποτελούν τις βασικές προτεραιότητες του τομέα του Περιβάλλοντος. Ο Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης Απορριμμάτων (ΠΕ.Σ.Δ.Α.) Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος βασισμένος στην ολοκληρωμένη διαχείριση των στερεών αποβλήτων εγκρίθηκε το 2005 και αναφέρεται στα ακόλουθα πεδία για τη διαχείριση των αποβλήτων.

Αστικά Στερεά Απορρίμματα

i. Για την επεξεργασία και αξιοποίηση των Αστικών Στερεών Αποβλήτων (Α.Σ.Α.) ο ΠΕΣΔΑ προβλέπει τα ακόλουθα :

- Δημιουργία Κέντρων Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών
- Διαλογή στην πηγή οργανικού (βιοαπαδομήσιμο) κλάσματος των αποβλήτων και κατασκευή μονάδων επεξεργασίας του προδιαλεγμένου οργανικού υλικού.
- Κατασκευή μεγάλων κεντρικών εγκαταστάσεων για την επεξεργασία σύμμεικτων Αστικών Στερεών Αποβλήτων (Α.Σ.Α.).

ii. Για την τελική διάθεση των μη αξιοποιούμενων αστικών στερεών απορριμμάτων προβλέπονται η δημιουργία ΧΥΤΑ και ΣΜΑ σε Διαχειριστικές Ενότητες της Περιφέρειας.

Λοιπές Κατηγορίες Στερεών Αποβλήτων Πλην των Αστικών

Για τις υπόλοιπες κατηγορίες Στερεών Αποβλήτων πλην των Αστικών και ειδικότερα για τα μεταχειρισμένα ελαστικά επίσωτρα, τα οχήματα τέλους κύκλου ζωής, τα απόβλητα ειδών ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού και τα απόβλητα από κατασκευές, εκσκαφές και κατεδαφίσεις, υιοθετούνται οι στόχοι που τίθενται στον ΠΕΣΔΑ Δυτικής Ελλάδας ανάλογα με το σχεδιασμό των Εγκεκριμένων Συστημάτων Εναλλακτικής Διαχείρισης Αποβλήτων (ΣΕΔΑ).

Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΦοΣΔΑ)

Για τη διαχείριση των αστικών στερεών αποβλήτων θα ιδρυθεί Φορέας διαχείρισης στερεών αποβλήτων.

Παύση λειτουργίας – Αποκατάσταση Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων (ΧΑΔΑ)

Για τους ΧΑΔΑ που λειτουργούν στα όρια της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας θα γίνει σε πρώτη φάση μείωση του αριθμού τους, ενώ στους λειτουργούντες θα ληφθούν μέτρα ελαχιστοποίησης των περιβαλλοντικών τους επιπτώσεων. Με την κατασκευή και λειτουργία των ΧΥΤΑ θα παύσει πλήρως η λειτουργία του συνόλου των ΧΑΔΑ και θα γίνει αποκατάσταση των χώρων τους.

Στους τομείς Υγείας και η Κοινωνικής Αλληλεγγύης παρατηρούνται ελλείψεις σε εξοπλισμό (κυρίως όσον αφορά στην πρωτοβάθμια φροντίδα) με αποτέλεσμα η δυνατότητα παροχής ικανοποιητικού επιπέδου υπηρεσιών να είναι μειωμένη. Η διασφάλιση της ποιότητας υγείας και ο εκσυγχρονισμός των υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής αλληλεγγύης είναι πρωταρχικής σημασίας για την αναπτυξιακή πορεία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος.

Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος στον τομέα του Πολιτισμού, επικεντρώνονται στη σημαντικότητα και το πλήθος των πολιτιστικών πόρων, αλλά και στην ύπαρξη πολιτιστικών θεσμών. Η αξιοποίηση του πολιτιστικού πλούτου και η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελούν παράγοντες οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, καθώς και ανταγωνιστικό πλεονέκτημα του τουρισμού στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος.

Όσον αφορά στις Κοινωνικές Υποδομές και Υπηρεσίες στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος οι υπάρχουσες δομές κρίνονται ανεπαρκείς για την εξυπηρέτηση του συνόλου της περιοχής. Η κοινωνική ενσωμάτωση και η εξασφάλιση ενός αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης για όλα τα μέλη της κοινωνίας αποτελούν βασικούς παράγοντες για την επίτευξη της κοινωνικής συνοχής.

Ο αστικός χώρος της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος χαρακτηρίζεται από ελλείψεις στις υποδομές λόγω της γρήγορης ανάπτυξης των αστικών κέντρων, της εσωτερικής αναδιάρθρωσης του προτύπου «κατοικία – παραγωγή – αναψυχή», της συγκέντρωσης σημαντικού ποσοστού του πληθυσμού στις αστικές περιοχές και των δυσλειτουργιών στις μετακινήσεις και στις μεταφορές. Το φαινόμενο αυτό είναι πιο έντονο στα μεγαλύτερα αστικά κέντρα της Περιφέρειας (Πάτρα – Αίγιο – Πύργος – Αμαλιάδα – Αργίριο – Μεσολόγγι). Οι δράσεις ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης αποτελούν σημαντικό τομέα παρέμβασης του Άξονα Προτεραιότητας για την βελτίωση της αποτελεσματικότητας της λειτουργίας των πόλεων, είτε στο σύνολο τους είτε σε ορισμένα τμήματά τους.

Οι ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές καλύπτουν ένα μεγάλο μέρος της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος. Η αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων, η βελτίωση της παραγωγικής δραστηριότητας, η βελτίωση του επιπέδου των υποδομών αποτελεί παράγοντες αναστροφής της σταδιακής μείωσης του πληθυσμού και την αναβάθμιση του επιπέδου διαβίωσης.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΑΞΟΝΑ

Η κύρια στρατηγική επιλογή για την προώθηση και μακροπρόθεσμη διατήρηση της ανάπτυξης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο υλοποιείται μέσω της διασφάλισης ενός σύγχρονου και υψηλού επιπέδου ποιότητας ζωής για τους κατοίκους της αξιοποιώντας τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος.

Γενικοί στόχοι

- Η αναβάθμιση της ποιότητας ζωής

Προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής των κατοίκων της Περιφέρειας είναι απαραίτητη η ολοκλήρωση των υποδομών και η αναβάθμιση των παρεχομένων υπηρεσιών στους τομείς της υγείας, της πρόνοιας και της εκπαίδευσης.

- Η προστασία του περιβάλλοντος

Η περιβαλλοντική σύγκλιση και η προσαρμογή της Περιφέρειας στο ευρωπαϊκό περιβαλλοντικό κεκτημένο και στις διεθνείς περιβαλλοντικές συνθήκες με έμφαση στην ολοκληρωμένη διαχείριση στερεών αποβλήτων και υδάτινων πόρων

- Η προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση του πολιτιστικού πλούτου

Δεδομένης της ύπαρξης ιδιαίτερα σημαντικού πολιτιστικού πλούτου, προωθείται η αύξηση της ζήτησης για το πολιτιστικό προϊόν με τη σταδιακή προσαρμογή του πολιτιστικού τομέα στα νέα δεδομένα της κατανάλωσης πολιτιστικών αγαθών.

- Η προώθηση του Τουρισμού

Η αναβάθμιση των τουριστικών υπηρεσιών, η βελτίωση των τουριστικών υποδομών και η προβολή της Περιφέρειας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

- Η άρση της απομόνωσης και η μείωση του κοινωνικού ρατσισμού

Στις ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές, οι παραγωγικές δραστηριότητες είναι ήπιας μορφής και οι υποδομές μικρής κλίμακας, όπως επιβάλλουν οι περιορισμοί του περιβάλλοντος και οι ανάγκες των κατοίκων των περιοχών αυτών. Ειδικότερα, όσον αφορά στο επίπεδο των υπηρεσιών, που στοχεύουν στην βελτίωση της ποιότητας ζωής, απαραίτητη είναι η αναβάθμισή του, αφού αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την συγκράτηση του πληθυσμού στον τόπο καταγωγής του.

- Ενίσχυση της απασχόλησης

Η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας με επενδύσεις στους τομείς πολιτισμού, τουρισμού, προστασίας περιβάλλοντος κλπ, καθώς και σε αστικές, ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές όπου θα υλοποιηθούν δράσεις ολοκληρωμένης ανάπτυξης.

- Η ισότητα των φύλων

Η ανάδειξη του πολιτικού, οικονομικού, κοινωνικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα των θεμάτων ισότητας.

Ειδικό Στόχοι

Οι Ειδικόί στόχοι του Άξονα Προτεραιότητας είναι οι ακόλουθοι :

- Η εξασφάλιση πόσιμο νερού σε επαρκείς ποσότητες και καλής ποιότητας (π.χ. μέσω της προώθησης βέλτιστων πρακτικών στην επεξεργασία πόσιμου νερού).
- Η βελτίωση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος και της πολιτιστικής υποδομής
- Η αποκατάσταση της οικολογικής ισορροπίας, η προστασία του περιβάλλοντος & της βιοποικιλότητας και η ορθολογική χρήση του νερού.
- Η μείωση της περιφερειακότητας και του ελλείμματος σε κοινωνικές υποδομές (υγεία- πρόνοια, εκπαίδευση)
- Η προώθηση της κοινωνικοοικονομικής αναβάθμισης της αστικής περιοχής

- Η διατήρηση του πληθυσμού στις αγροτικές περιοχές με τη δημιουργία μιας πιο διαφοροποιημένης οικονομικής βάσης και βελτίωση των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών
- Η αξιοποίηση δυναμικών αστικών – ημιαστικών & τουριστικών κέντρων στην κατεύθυνση της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας της περιφερειακής οικονομίας και της λειτουργίας τους ως πόλων διαφόρων επιπέδων
- Η πρόληψη και προστασία του περιβάλλοντος από κινδύνους.
- Η προστασία και ανάδειξη των πολιτιστικών πόρων της περιοχής.
- Η δημιουργία, η ενίσχυση και η αξιοποίηση των υποστηρικτικών δομών.

Ειδικότερα όσον αφορά :

A. Το περιβάλλον

1. Στο πλαίσιο του Άξονα Προτεραιότητας και με βάση το ΠΕΣΔΑ θα υλοποιηθούν παρεμβάσεις που αφορούν σε έργα ΧΑΔΑ, ΧΥΤΑ, ΧΥΤΥ, ΣΜΑ καθώς και την αξιοποίηση ανακυκλώσιμων και βιοαποδομίσων υλικών.

2. Οι ανάγκες σε έργα αποχέτευσης, επεξεργασίας & διάθεσης λυμάτων σε οικισμούς Γ' Προτεραιότητας (Οδηγία 91/271 για αστικά λύματα) της Περιφέρειας θα καλυφθούν στο σύνολό τους από το τομεακό ΕΠ του ΥΠΕΧΩΔΕ «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη», συμπεριλαμβανομένων και των έργων – γέφυρα.

Στο πλαίσιο του άξονα προτεραιότητας, θα υλοποιηθούν συμπληρωματικές προς το Ε.Π. «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» παρεμβάσεις επέκτασης, αντικατάστασης δικτύων αποχέτευσης και αναβάθμισης Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Λυμάτων σε οικισμούς που χρήζουν προστασίας και δεν εμπίπτουν στη Γ προτεραιότητα.

3. Για την προστασία και τη διαχείριση της Φύσης και της Βιοποικιλότητας 2007-2013, στο ΠΕΠ θα περιληφθούν δράσεις που αφορούν σε:

α) έργα ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης σε τοπικό επίπεδο.

β) παρεμβάσεις σε προστατευόμενες περιοχές (Natura 2000 ή εθνικώς προστατευόμενες περιοχές) οι οποίες δεν υπόκεινται σε διαχείριση από Φορέα Διαχείρισης ή άλλο οργανωτικό σχήμα διαχείρισης, ή περιοχές ιδιαίτερου οικολογικού ενδιαφέροντος που δεν υπόκεινται στις προηγούμενες κατηγορίες αλλά εμπίπτουν στην περιοχή δικαιοδοσίας τους.

Για την υλοποίηση των παρεμβάσεων αυτών θα πρέπει να προηγηθεί συνεννόηση και να ληφθεί η σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας Υπηρεσίας του ΥΠΕΧΩΔΕ. Η στρατηγική είναι σε αρμονία με το πλαίσιο πολιτικής που έχει τεθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στον τομέα του φυσικού περιβάλλοντος.

4. Ορθολογική και αποτελεσματική διαχείριση και διανομή του πόσιμου νερού για μείωση των απωλειών και κάλυψη των υπαρχουσών αναγκών. Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνονται έργα ύδρευσης σε τοπικό επίπεδο.

Β. Την Εκπαίδευση

- Στον τομέα της Εκπαίδευσης σύμφωνα με τις Γενικές Κατευθύνσεις της Εθνικής Στρατηγικής η Περιφέρεια θα παρέμβει με πλέγμα δράσεων οι οποίες αποτελούν τα κύρια σημεία της Στρατηγικής της Λισσαβόνας :
 - Κτιριακές υποδομές : α) Προσχολικής Αγωγής (Νηπιαγωγεία) β) Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας και Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης γ) Αναβάθμισης χώρων σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, στην αρχική επαγγελματική κατάρτιση και στη δια βίου μάθηση, προκειμένου να αντιμετωπισθούν ανάγκες λειτουργίας εργαστηρίων, δομών έρευνας και καινοτομίας καθώς και συστημάτων δικτύωσης και επικοινωνίας.
 - Υποδομές σε εξοπλισμό : Προμήθεια νέου ή αναβάθμιση υπάρχοντος εργαστηριακού και τεχνολογικού εξοπλισμού, ιδίως σε ΤΠΕ, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, στην αρχική επαγγελματική κατάρτιση και στη δια βίου μάθηση με προτεραιότητα κάλυψης στο σύνολο της λειτουργίας
 - α) των ολοήμερων σχολείων
 - β) των επαγγελματικών λυκείων (ΕΠΑΛ) και επαγγελματικών σχολών (ΕΠΑΣ)
 - γ) της έρευνας και καινοτομίας

Γ. Στον τομέα Υγείας – Κοινωνικής Αλληλεγγυής

Οι ακόλουθες κατηγορίες παρεμβάσεων είναι συναφείς με το συνολικό στρατηγικό σχεδιασμό Υγείας του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγυής και συμβάλλουν στους στόχους του ΕΣΠΑ.

- Ανάπτυξη Υποδομών στην Α' θμια Φροντίδα Υγείας

Η έμφαση στη πρωτοβάθμια φροντίδα εκφράζει μία στρατηγική που δίνει την απαιτούμενη βαρύτητα στον εξωνοσοκομειακό τομέα του συστήματος υγείας. Οι πρωτοβάθμιες μονάδες λειτουργούν ως το επίκεντρο του όλου συστήματος υγείας και κοιν. αλληλεγγυής. Αυτό το σύστημα για να λειτουργήσει αποτελεσματικά προαπαιτεί όχι μόνο αναβαθμισμένες και καλά οργανωμένες πρωτοβάθμιες υπηρεσίες, αλλά και αμφίδρομη επικοινωνία με τις νοσοκομειακές μονάδες.

Οι παρεμβάσεις για την Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας εστιάζονται τόσο στην δημιουργία νέων υποδομών όσο και στον εκσυγχρονισμό και την λειτουργική αναβάθμιση της κτιριακής υποδομής των μονάδων παροχής Α' θμιας φροντίδας υγείας. Επιπλέον θα καλυφθούν απομακρυσμένες και νησιωτικές περιοχές με κινητές μονάδες ενώ θα συνεχιστεί η ανάπτυξη δομών ψυχικής υγείας σε πρωτοβάθμιο επίπεδο.

- Ανάπτυξη και προστασία της Δημόσιας Υγείας

Όσον αφορά στην Προστασία της Δημόσιας Υγείας επιδιώκεται η δικτύωση των υφιστάμενων υπηρεσιών μέσω της ενίσχυσης και αναβάθμισης των υποδομών τους, η ανάπτυξη συστήματος παρακολούθησης προσδιοριστικών παραγόντων της υγείας, η ανάπτυξη υπηρεσιών για τον έλεγχο των πυλών εισόδου της χώρας και η προώθηση προγραμμάτων υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων. Επίσης θα προωθηθούν συντονισμένες δράσεις προγραμμάτων πρόληψης και προαγωγής της δημόσιας υγείας τόσο στον γενικό πληθυσμό όσο και σε ειδικές κατηγορίες πληθυσμού.

- Ανάπτυξη Υποδομών στην Β' θμια και Γ' θμια Περίθαλψη

Οι παρεμβάσεις σε Β΄θμιας και Γ΄θμιας μονάδες περίθαλψης αφορούν σε δημιουργία, ενίσχυση και αναβάθμιση υποδομών που έχουν απαξιωθεί, στον λειτουργικό εκσυγχρονισμό υφιστάμενων μονάδων (Τυποποίηση διαδικασιών, Διασφάλιση Ποιότητας, Εσωτερικό Έλεγχο κ.ά). Επιδιώκεται μέσω της ενίσχυσης των νοσοκομειακών υποδομών η άρση των περιφερειακών ανισοτήτων και η ανάπτυξη εξειδικευμένων υπηρεσιών. Επιπλέον θα συνεχιστεί η αναγκαία δημιουργία ή ενίσχυση Ψυχιατρικών τμημάτων σε νοσηλευτικές μονάδες.

- Άλλες Κοινωνικές Υποδομές

Οι παρεμβάσεις στις κοινωνικές υποδομές αφορούν σε δημιουργία, ενίσχυση και αναβάθμιση υποδομών για δομές ανοικτής φροντίδας, αυτόνομης και ημιαυτόνομης διαβίωσης, κοινοτικών ή διαδημοτικών δικτύων υποστήριξης, επέκταση και δημιουργία δομών βραχείας νοσηλείας, μονάδες κοινωνικής αποκατάστασης και διαμόρφωση των κατάλληλων συνθηκών για την εφαρμογή καινοτόμων υποστηρικτικών υπηρεσιών.

Οι ως άνω παρεμβάσεις του άξονα συνεργούν ισχυρά με παρεμβάσεις στα Τομεακά Προγράμματα και των δύο διαρθρωτικών Ταμείων.

Η έμφαση στην **πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας** αποτελεί βασική κατεύθυνση για τον τομέα υγείας στο ΕΣΠΑ, με προτεραιότητα στις υποβαθμισμένες περιοχές και στοχεύει στην αποσυμφόρηση των νοσοκομείων. Στον τομέα της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας (ΠΦΥ) εκφράζεται μία στρατηγική που δίνει μεγαλύτερη έμφαση στον τομέα του συστήματος υγείας που αφορά στην πρόληψη, την προαγωγή της υγείας, τις βασικές φροντίδες υγείας προς το σύνολο του πληθυσμού.

Ο γενικός στόχος για την πρωτοβάθμια φροντίδα είναι η διατήρηση ενός υψηλού επιπέδου υγείας που θα στηρίζεται στην αναδιάρθρωση των υπηρεσιών αυτών σε τοπικό επίπεδο. Η επιτυχία του κοινωνικού και τοπικού προσανατολισμού θα βοηθήσει περιοριστεί στο ελάχιστο η προσφυγή σε δευτεροβάθμια νοσοκομειακή περίθαλψη.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί επίσης στη λήψη όλων των απαραίτητων μέτρων από τις αρμόδιες αρχές (Γενικός Γραμματέας ΥΓΚΑ και Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού για τα θέματα υγείας στο ΕΣΠΑ) για τη **διασφάλιση της πλήρους λειτουργικότητας των συγχρηματοδοτούμενων υποδομών υγείας** μέχρι το τέλος της προγραμματικής περιόδου, συμπεριλαμβανομένου και **ποσοτικά-ποιοτικά επαρκούς στελέχωσής τους**. Στο πλαίσιο αυτό οι αρμόδιες υπηρεσίες ανάπτυξης προσωπικού του ΥΓΚΑ ενημερώνονται μετά την σύναψη σύμβασης εργολαβίας υποδομών ή προμήθειας εξοπλισμών ώστε να ελέγχουν την επάρκεια του υφιστάμενου προσωπικού και να πραγματοποιούν την έναρξη και προγραμματισμό των απαιτούμενων ενεργειών μέχρι την πλήρη λειτουργία των νέων υπηρεσιών.

Οι παρεμβάσεις αυτές θα συμβάλλουν:

A. Στην προώθηση του **Γενικού Στόχου 10 του ΕΣΠΑ** και ειδικότερα των ειδικών του στόχων:

- Ανάπτυξη του δικτύου της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας και της Δημόσιας Υγείας.
- Προώθηση της Πληροφορικής Τεχνολογίας και των e-υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής αλληλεγγύης - Ολοκλήρωση της πολιτικής εισαγωγής ψηφιακής τεχνολογίας.
- Μεταρρύθμιση στην ψυχική υγεία και ανάπτυξη πολιτικών επανένταξης.

Στην προώθηση του **Γενικού Στόχου 9 του ΕΣΠΑ** και στον ειδικό του στόχο που αφορά στην Αποϊδρωματισμό και την ανάπτυξη πολιτικών επανένταξης των Ατόμων με Αναπηρία.

B. Στην προώθηση των ακόλουθων Γενικών Στόχων της Εθνικής Στρατηγικής Υγείας⁸²:

- 1.α.: Ανάπτυξη της Δημόσιας Υγείας
- 1.β.: Ανάπτυξη της Πρωτοβάθμιας περίθαλψης και προληπτικής ιατρικής
- 2.β: Αναβάθμιση των υπηρεσιών Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης στη Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια φροντίδα υγείας
- 4.α: Εδραίωση της Μεταρρύθμισης της Ψυχικής Υγείας
- 4.β: Αποϊδρυματισμός ΑμεΑ και Πολιτικές προώθησης στην αυτόνομη διαβίωση
- 4.δ.: Κοινωνική Αλληλεγγύη - Προώθηση ισότητας και προστασία ευπαθών ομάδων

Επισημαίνεται ότι στο πλαίσιο αυτό έχει υπογραφεί **Μνημόνιο Συνεργασίας** μεταξύ των ΥΠΟΙΟ, ΥΠΥΚΑ, ΥΠΑΚΠ για το γενικό πλαίσιο προγραμματισμού και τις προτεραιότητες υγείας για την περίοδο 2007-2013 στο ΕΣΠΑ⁸³.

Δ. Πολιτισμός

Στον τομέα του πολιτισμού η ύπαρξη μνημείων παγκόσμιας εμβέλειας (π.χ Ολυμπία), αποτελεί παράμετρο ειδικής σημαντικότητας για την Περιφέρεια. Τα μνημεία, οι αρχαιολογικοί χώροι, τα μουσεία, ο λαϊκός πολιτισμός, τα σύγχρονα πολιτιστικά γεγονότα και επιτεύγματα, αποτελούν πόλους έλξης επισκεπτών και δημιουργίας οικονομικών δραστηριοτήτων, συμβάλλοντας σε μεγάλο βαθμό στην αναπτυξιακή πορεία της ΠΔΕ.

Στο πλαίσιο αυτό δομικό στοιχείο της στρατηγικής της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για τον πολιτισμό αποτελεί η ενίσχυση του τομέα ως ζωτικού παράγοντα της οικονομικής και κοινωνικής ζωής. Σε συνέργεια με την προστασία του περιβαλλοντικού πόρου, ο πολιτισμός δύναται να αποτελέσει βασική προτεραιότητα στην αναπτυξιακή στρατηγική της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

Υπο το πρίσμα των ανωτέρω αναδεικνύονται ως βασικοί πυλώνες:

- η ανάδειξη και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς,
- η βελτιστοποίηση των μηχανισμών διαχείρισης του πολιτιστικού πόρου,
- η ενίσχυση της σύγχρονης δημιουργίας.
- η αξιοποίηση σύγχρονων ψηφιακών και τεχνολογικών εργαλείων για την υποστήριξη της δημιουργίας δικτύων ψηφιακών πολιτιστικών ιστοχώρων και πολιτιστικών διαδρομών

Συμπληρωματικά με τα παραπάνω, μέσω των ΤΕΠ «Ανταγωνιστικότητα & Επιχειρηματικότητα» και «Ψηφιακή Σύγκλιση» δύναται να ενισχυθεί αφενός η επιχειρηματική αξιοποίηση του τοπικού πολιτισμού και αφετέρου η γενικότερη ψηφιακή αξιοποίηση του πολιτιστικού αποθέματος. Οι παραπάνω στόχοι συνάδουν στην ανάδειξη του πολιτισμού ως ζωτικού παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης της Περιφέρειας που αποτελεί γενικό στόχο του ΕΣΠΑ 2007-2013

Ε. Τουρισμός

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος παρουσιάζει μεγάλες δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης. Διαθέτει πλούσιο φυσικό περιβάλλον, εκτεταμένες παραλίες και σημαντικούς πολιτιστικούς πόρους που

⁸² Η Εθνική Στρατηγική για την Υγεία στην περίοδο 2007-2013 αποτυπώνεται στο κείμενο προγραμματισμού που διαμόρφωσε το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΥΠΥΚΑ) τον Ιανουάριο του 2007: "ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ. Δ' ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2007-2013", (διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://www.ygeia-pronoia.gr/4pp.htm>).

⁸³ Memorandum of Understanding of the Ministries of Economy and Finance, Employment and Social Protection, Health and Social Solidarity, regarding the Programming framework and priorities for Health at the Hellenic NSRF 2007-2013.

μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη διαφόρων μορφών τουρισμού. Στόχος των παρεμβάσεων στον τομέα του τουρισμού για την προγραμματική περίοδο 2007-2013 είναι η αύξηση της ζήτησης και η γενική ποιοτική αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας και των παρεχόμενα τουριστικών υπηρεσιών σε όλα τα επίπεδα. Ειδικότερα οι παρεμβάσεις του Άξονα 7 σε συνδυασμό με τις δράσεις του Άξονα 4 στοχεύουν

- Στην αξιοποίηση του φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος της Περιφέρειας για την ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος.
- Στη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος, με τη δυναμική ανάπτυξη των ειδικών μορφών τουρισμού.
- Στη δημιουργία τουριστικών υποδομών που απαιτούνται για την ανάπτυξη των ειδικών μορφών τουρισμού.
- Στην ενίσχυση της διεθνούς προβολής της Περιφέρειας
- Στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου μέσω της αυξημένης προσέλευσης ξένων επισκεπτών, αλλά και της ενίσχυσης του εγχώριου τουρισμού.

Η εξειδίκευση των γενικών στόχων ανά τομέα παρέμβασης αναλύεται παρακάτω.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

Οι παραπάνω αναφερόμενοι στόχοι θα επιτευχθούν με την υλοποίηση των παρακάτω βασικών κατηγοριών δράσεις

A) Περιβαλλοντικής προστασίας και πρόληψης κινδύνων

- Ανάπτυξη περιβαλλοντικών υποδομών επεξεργασίας διαχείρισης και αξιοποίησης στερεών αποβλήτων και έργα αποκατάστασης χώρων ανεξέλεγκτης διάθεσης απορριμμάτων.
(κατηγορία παρέμβασης κωδ. 44)
- Επεξεργασία υδάτων (λύματα).
(κατηγορία παρέμβασης κωδ. 46)
- Διαχείριση & διανομή ύδατος (πόσιμο νερό) και δημιουργία ζωνών προστασίας της υδροληψίας
(κατηγορία παρέμβασης κωδ. 45)
- Προώθηση βιοποικιλότητας και φυσικής προστασίας (συμπεριλαμβάνοντας τις περιοχές NATURA 2000)
(κατηγορία παρέμβασης κωδ. 51)
- Μέτρα για τη διατήρηση της κατάστασης του περιβάλλοντος και την πρόληψη κινδύνων καθώς και περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και δίκτυα
(κατηγορία παρέμβασης κωδ. 54)

B) Επένδυση στις κοινωνικές υποδομές

- Ανάπτυξη υποδομών και εξοπλισμού σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης & της δια βίου μάθησης.
(κατηγορία παρέμβασης κωδ. 75)
- Δημιουργία υποδομών για ευπαθείς κοινωνικά ομάδες & λειτουργία υπηρεσιών συμβουλευτικής υποστήριξης, ψυχική υγεία, ξενώνες υποστήριξης κακοποιημένων γυναικών, παιδιών, θυμάτων σωματεμπορίας καθώς και δημιουργία Παρατηρητηρίου ποιότητας ζωής της Π.Δ.Ε.
(κατηγορία παρέμβασης κωδ. 79)
- Ανάπτυξη υποδομών και εξοπλισμού όλων των βαθμίδων υγείας, ανάπτυξη & προστασία της δημόσιας υγείας.
(κατηγορία παρέμβασης κωδ. 76)
- Ανάπτυξη και λειτουργία υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας με στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της Περιφέρειας..
(κατηγορία παρέμβασης κωδ. 69)

Γ) Αστική και αγροτική αναγέννηση

Στον τομέα αυτό περιλαμβάνονται ολοκληρωμένες δράσεις βιώσιμης αστικής ανάπτυξης και ενίσχυση των ορεινών και απομακρυσμένων περιοχών όπως :

- Βελτίωση της λειτουργικότητας των αστικών κέντρων και της ποιότητας ζωής, αστικές αναπλάσεις, σύνταξη και εφαρμογή πολεοδομικών και ρυθμιστικών σχεδίων, ανάπτυξη σχέσεων αστικού χώρου με τον περιβάλλοντα αγροτικό χώρο, προώθηση λειτουργικών δικτύων μεταξύ γειτονικών αστικών κέντρων, δημιουργία δικτύων πόλεων, δημιουργία «οικολογικής γειτονιάς», ενίσχυση συγκεκριμένων παραγωγικών δραστηριοτήτων και υπηρεσιών ήπιας μορφής, δημιουργία συμπληρωματικών τομέων απασχόλησης και ήπιας τουριστικής και βιοτεχνικής ανάπτυξης (με την ενίσχυση αγροτουριστικών και μικρής κλίμακας βιοτεχνικών δραστηριοτήτων), ενίσχυση της ποιοτικής παραγωγής και σύνδεσή της με παραδοσιακά προϊόντα της περιοχής, προστασία και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, προώθηση ειδικών μορφών τουρισμού, ίδρυση αγορών & προβολή τοπικών προϊόντων, βελτίωση υποδομών τοπικού χαρακτήρα, ενίσχυση διασυνοριακών και διαπεριφερειακών συνεργασιών.
(κατηγορία παρέμβασης κωδ. 61)
- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας
(κατηγορία παρέμβασης κωδ. 8)

Δ) Πολιτισμός

- Προστασία και διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς
(κατηγορία παρέμβασης κωδ. 58)
- Ενίσχυση των πολιτιστικών υποδομών της Περιφέρειας και δημιουργία πολιτιστικών δικτύων
(κατηγορία παρέμβασης κωδ. 59)

- Τουριστική αξιοποίηση του πολιτιστικού προϊόντος της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος και βελτίωση των πολιτιστικών υπηρεσιών
(κατηγορία παρέμβασης κωδ. 60)

Ε) Τουρισμός

- Προώθηση τόπων φυσικού κάλλους, προστασία, ορθολογική διαχείριση και αποκατάσταση φυσικών πόρων & ευαίσθητων περιοχών
(κατηγορία παρέμβασης κωδ. 55)
- Προστασία και ανάπτυξη φυσικής κληρονομιάς
(κατηγορία παρέμβασης κωδ. 56)
- Συνδρομή στην βελτίωση πολιτιστικών υπηρεσιών
(κατηγορία παρέμβασης κωδ. 57)

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

- Προστασία του περιβάλλοντος.
- Ορθολογική διαχείριση του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων.
- Μείωση της ρύπανσης.
- Αειφόρος ανάπτυξη της υπαίθρου.
- Προστασία της δημόσιας υγείας και βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών.
- Ανάδειξη και αναβάθμιση του πολιτιστικού προϊόντος.
- Αξιοποίηση του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος του σημαντικότερου πολιτιστικού αποθέματος της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος.
- Αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών εκπαίδευσης.
- Προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης.
- Δημιουργία βιώσιμων κοινοτήτων.
- Αύξηση της λειτουργικότητας των αστικών κέντρων.
- Μείωση ανεργίας - Αύξηση της απασχόλησης σε συμπληρωματικούς τομείς.
- Άρση της απομόνωσης των ορεινών και απομακρυσμένων περιοχών.
- Μείωση ή αναστροφή του ρυθμού μετανάστευσης του τοπικού πληθυσμού προς τα μεγαλύτερα αστικά κέντρα.

ΣΤΟΧΕΥΣΗ ΣΕ ΟΡΟΥΣ ΟΜΑΔΩΝ – ΣΤΟΧΩΝ / ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ / ΤΟΜΕΩΝ / ΠΕΡΙΟΧΩΝ / ΕΙΔΙΚΩΝ ΕΔΑΦΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ :

Ωφελούμενοι από τον άξονα : Γυναίκες, ευπαθείς ομάδες, άνεργοι, όλοι οι κάτοικοι της Περιφέρειας και οι επισκέπτες:

Περιοχές εφαρμογής : Όλη η Περιφέρεια

Ωφελούμενοι τομείς : Περιβάλλον, Πολιτισμός, Τουρισμός, Εκπαίδευση, Υγεία Πρόνοια, Ποιότητα Ζωής

ΔΕΙΚΤΕΣ

	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΠΗΓΗ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ	ΣΤΟΧΟΣ 2013
ΕΚΡΟΩΝ	Αριθμός σχεδίων ολοκληρωμένης ανάπτυξης	Αριθμός	Γ' ΠΕΠ	12*	10
	Αριθμός νοσοκομειακών κλινών που δημιουργούνται ή αναβαθμίζονται	Αριθμός	ΔΥΠΕ	1999	224
	Αριθμός αιθουσών διδασκαλίας β' βαθμιας εκπαίδευσης	Αριθμός	Γ' ΠΕΠ	37	45
	Αριθμός αιθουσών διδασκαλίας α' βαθμιας & β' βαθμιας εκπαίδευσης	Αριθμός	Γ' ΠΕΠ	260	70
	Αριθμός Μνημείων – Αρχαιολογικών Χώρων που αναδεικνύονται	Αριθμός	Γ' ΠΕΠ	91	35
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	Ποσοστό πληθυσμού που εξυπηρετείται από ΧΥΤΑ/ΣΜΑ	%	Γ' ΠΕΠ	74 %	100%

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Συμπληρωματικότητα, συνάφεια με άλλες δράσεις:

Οι παρεμβάσεις του άξονα δρουν συμπληρωματικά προς τις κύριες παρεμβάσεις των Τομεακών Αξόνων Παρέμβασης, του Ε.Σ.Π.Α. και συγκεκριμένα :

1) Η Περιβαλλοντική προστασία και πρόληψη κινδύνων έχει συνάφεια με τους Γενικούς Στόχους 15 «Αειφορική διαχείριση του Περιβάλλοντος» και 16 « Η άσκηση αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής» του ΕΣΠΑ, με το κεφάλαιο 6 «Περιβάλλον και Βιώσιμη Ανάπτυξη» του ΕΠΜ, με τις ΚΣΚΓ 1.1.2 «Ενίσχυση των συνεργιών ανάμεσα στη προστασία του περιβάλλοντος και την ανάπτυξη» καθώς και την ΟΚΓ 11 .

2) Η Επένδυση στις κοινωνικές υποδομές έχει συνάφεια με τους Γενικούς Στόχους 4 «Η βελτίωση της ποιότητας και της έντασης των επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο για την αναβάθμιση του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος», 10 «Η θεμελίωση ενός αποδοτικού και οικονομικά βιώσιμου συστήματος Υγείας που θα προσφέρει ποιοτικές και εξατομικευμένες υπηρεσίες στους πολίτες και θα εστιάζει στη συνεχή βελτίωση των υπηρεσιών πρόληψης και φροντίδας» και 11 «Η ανάδειξη του οικονομικού, κοινωνικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα των θεμάτων ισότητας των φύλων, με την άμεση σύνδεσή τους με τις κυρίαρχες εθνικές πολιτικές προτεραιότητες (ανάπτυξη – απασχόληση - κοινωνική συνοχή)» του ΕΣΠΑ , με τα κεφάλαια 4 «Κοινωνία της Γνώσης» και 7 « Περιφερειακή και Κοινωνική Συνοχή» του ΕΠΜ, ο στόχος αυτός συμβάλλει στις ΚΣΚΓ 1.2 «Βελτίωση των γνώσεων και της καινοτομίας με στόχο την ανάπτυξη», 1.3.1 «Προσέλκυση και διατήρηση περισσότερων ανθρώπων στην αγορά εργασίας και εκσυγχρονισμός των

συστημάτων κοινωνικής προστασίας» και 2.1 «Η συμβολή των πόλεων στην ανάπτυξη και στην απασχόληση» καθώς και στο στην ΟΚΓ 9

3) Η Αστική και αγροτική αναγέννηση έχει συνάφεια

με τους Γενικούς Στόχους 2 «Η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και η αύξηση της παραγωγικότητας», 9 «Προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης», 12 «Η ανάδειξη του οικονομικού, κοινωνικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα των θεμάτων ισότητας των φύλων, με την άμεση σύνδεσή τους με τις κυρίαρχες εθνικές πολιτικές προτεραιότητες (ανάπτυξη – απασχόληση - κοινωνική συνοχή)» και του ΕΣΠΑ, με το κεφάλαιο 7 « Περιφερειακή και Κοινωνική Συνοχή» του ΕΠΜ, ο στόχος αυτός συμβάλλει στις ΚΣΚΓ 2.1 «Η συμβολή των πόλεων στην ανάπτυξη και στην απασχόληση» καθώς και στις ΟΚΓ 14, 15, 18 και 19.

4) Ο Πολιτισμός έχει συνάφεια

με το Γενικό Στόχο 17 « Ανάδειξη του Πολιτισμού ως ζωτικού παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας» του ΕΣΠΑ , με το κεφάλαιο 3.3 « Δράσεις για την εξωστρέφεια» του ΕΠΜ, ο στόχος αυτός συμβάλλει στις ΚΣΚΓ 2.3 – 2.6 «Διασυνοριακή, Διακρατική, Διαπεριφερειακή συνεργασία και στις ΟΚΓ 11, 13 & 16

5) Ο Τουρισμός έχει συνάφεια

με το Γενικό Στόχο 3 « Η διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος της χώρας » του ΕΣΠΑ, με το κεφάλαιο 3.1.3 «Τουρισμός», 6 «Περιβάλλον και Βιώσιμη Ανάπτυξη» και 7 « Περιφερειακή και Κοινωνική Συνοχή» του ΕΠΜ , ο στόχος αυτός συμβάλλει στις ΚΣΚΓ 2.3 – 2.6 «Διασυνοριακή, Διακρατική, Διαπεριφερειακή συνεργασία και στις ΟΚΓ 11 & 13

Επίσης δρούν συμπληρωματικά και προς τους άξονες «Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα» και «Υποδομές και υπηρεσίες προσπελασιμότητας.

Καθεστώς ενίσχυσης

Όλες οι Κρατικές Ενισχύσεις - πλην του αναπτυξιακού νόμου (ή άλλων ανάλογων πράξεων που κοινοποιήθηκαν ή προκειμένου να κοινοποιηθούν στην Επιτροπή ΕΚ) - που θα χορηγηθούν μέσω των μέτρων αυτού του Επιχειρησιακού Προγράμματος εμπίπτουν στις ομάδες των εξαιρέσεων ως προς την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται από το άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης και αφορούν: 1) στις ενισχύσεις "ήσσονος σημασίας" (de minimis), 2) στις κρατικές ενισχύσεις προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις .

Τα καθεστώτα ενίσχυσης παρουσιάζονται στο παράρτημα.

Στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων ανάπτυξης αστικών και ορεινών περιοχών και για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή αυτών των δράσεων οι δράσεις ενδέχεται να υλοποιηθούν μέσω συνολικών επιχορηγήσεων (Global Grants).

Χρηματοδότηση στο πλαίσιο του 10% - ρήτρα ευελιξίας

Το παρόν περιφερειακό επιχειρησιακό πρόγραμμα δύναται να χρηματοδοτήσει, κατά συμπληρωματικό τρόπο και εντός ορίου 10 % της κοινοτικής χρηματοδότησης του κάθε άξονα προτεραιότητάς του (εφεξής "ρήτρα ευελιξίας"), δράσεις που εμπίπτουν στο πεδίο συνδρομής του ΕΚΤ (εφεξής δράσεις ή παρεμβάσεις "τύπου ΕΚΤ"), εφόσον απαιτούνται για την ικανοποιητική υλοποίηση μιας πράξης και συνδέονται άμεσα με αυτήν. Στο πλαίσιο του παρόντος Άξονα Προτεραιότητας δύναται να γίνει χρήση της ρήτρας ευελιξίας για τη χρηματοδότηση κατηγοριών παρεμβάσεων τύπου ΕΚΤ σχετικών με την παροχή υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας, όπως "Βοήθεια στο Σπίτι", "Κοινωνική Μέριμνα", "ΚΗΦΗ", οι οποίες εμπίπτουν στην πολιτική κοινωνικής συνοχής της Περιφέρειας, ενισχύουν το στόχο του Άξονα Προτεραιότητας για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της Περιφέρειας και το γενικό στόχο 9 του ΕΣΠΑ, και θα συμβάλουν κατά τρόπο συμπληρωματικό στην υλοποίηση των ενδεικτικών κύριων κατηγοριών παρεμβάσεων του εν λόγω Άξονα Προτεραιότητας σχετικών με τις υποδομές Υγείας και Κοινωνικής Φροντίδας.

Η χρηματοδότηση των παραπάνω κατηγοριών παρεμβάσεων τύπου ΕΚΤ με χρήση της ρήτρας ευελιξίας θα γίνει σύμφωνα με τους όρους του θεσμικού πλαισίου, το οποίο θα εκπονηθεί από το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και το οποίο θα διασφαλίζει την εξατομικευμένη παροχή υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας στους τελικούς ωφελούμενους. Η εν λόγω χρηματοδότηση θα αφορά μεταβατική περίοδο με καταληκτική ημερομηνία την 31/12/2010, η οποία θα επιτρέψει την πλήρη υλοποίηση σχετικής Συστημικής Παρέμβασης στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος "Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού" που στοχεύει στη δημιουργία και εφαρμογή ενός βιώσιμου συστήματος παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 8, ΑΜΙΓΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥ 1 :

ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Σκοπιμότητα

Τα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Πελοποννήσου και τα διαρθρωτικά προβλήματα που αντιμετωπίζει, την προσδιορίζουν ως μια κατ' εξοχήν αγροτική οικονομία, με χαμηλή παραγωγικότητα της εργασίας, υποαπασχόληση, γήρανση του πληθυσμού της και με ιδιαίτερα γηρασμένο εργατικό δυναμικό στον πρωτογενή τομέα. Επίσης, εμφανίζει έναν αργά εξελισσόμενο τριτογενή τομέα, στον οποίο η τουριστική δραστηριότητα συμμετέχει με χαμηλά ποσοστά. Από τα παραπάνω, είναι εμφανές ότι η παραγωγική δομή της Περιφέρειας διατηρεί σε λανθάνουσα κατάσταση όλα εκείνα τα στοιχεία, τα οποία μπορούν να δημιουργήσουν έντονα αναπτυξιακά προβλήματα στον κοινωνικο-οικονομικό ιστό, αν ληφθεί υπόψη η ένταση του ανταγωνισμού και η σταδιακή μείωση έως και εξάλειψη των ενισχύσεων της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής. Επιπρόσθετο δε, σημαντικό αρνητικό στοιχείο, για την αναπτυξιακή πορεία της Περιφέρειας όπως έχει ήδη περιγραφεί, είναι οι σημαντικές ενδοπεριφερειακές αλλά και ενδονομαρχιακές / διατοπικές ανισότητες.

Ταυτόχρονα όμως, η Περιφέρεια Πελοποννήσου διακρίνεται για τους πλούσιους και ιδιαίτερης αξίας φυσικούς και πολιτιστικούς της πόρους, οι οποίοι παραμένουν σε μεγάλο βαθμό αναξιοποίητοι, ως πόλοι έλξης τουριστών και ανάπτυξης ανάλογων τουριστικών δραστηριοτήτων. Επίσης, αναξιοποίητη τουριστικά, στο βαθμό που είναι δυνατόν, έχει παραμείνει η γειτνίαση της Περιφέρειας με την Αθήνα, ιδιαίτερα δε με τη δημιουργία των μεγάλων οδικών αξόνων οι οποίοι μείωσαν σημαντικά την χρονοαπόσταση της Περιφέρειας από το μητροπολιτικό κέντρο της Χώρας.

Με βάση αυτά τα δεδομένα, η νέα στρατηγική κατεύθυνση της Περιφέρειας εστιάζεται στην αξιοποίηση των συγκεκριμένων πλεονεκτημάτων της για μια ανάπτυξη στηριζόμενη στην αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών της πόρων, με την προστασία του φυσικού της περιβάλλοντος και τη δημιουργία συνθηκών βελτίωσης του επιπέδου ζωής των κατοίκων της και των επισκεπτών της.

Ανταποκρινόμενος στις προαναφερόμενες ανάγκες / απαιτήσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, το εγκεκριμένο ΠΕΣΔΑ της Περιφέρειας Πελοποννήσου προβλέπει την συνολική αντιμετώπιση της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων με τη δημιουργία επτά (7) μεγάλων ΧΥΤΑ / ΧΥΤΥ, καθώς και πέντε (5) ΧΥΤ Αδρανών. Παράλληλα δε με την αποκατάσταση των ΧΑΔΑ, προβλέπονται τουλάχιστον οκτώ (8) ΣΜΑ (αν και ο ακριβής αριθμός τους θα προκύψει όταν οριστικοποιηθούν οι χωροθετήσεις των ΧΥΤΑ). Πέραν αυτών των παρεμβάσεων για ΧΥΤΑ/ΧΥΤΥ και ΣΜΑ, στο ΠΕΣΔΑ της Περιφέρειας προβλέπεται η επαναλειτουργία του αναβαθμισμένου Εργοστασίου Μηχανικής Ανακύκλωσης και Κομποστοποίησης του Δ. Καλαμάτας, η κατασκευή διανομαρχιακής μονάδας βιολογικής ξήρανσης / ενεργειακής αξιοποίησης στην περιοχή της Αρκαδίας και τέλος, 2 Κέντρα Διαλογής και Ανακύκλωσης Υλικών (ΚΔΑΥ), στην Καλαμάτα και στην Κόρινθο.

Προκειμένου να επιτύχει τους προαναφερόμενους στόχους η Περιφέρεια, απαιτείται ένα πλέγμα πολυδιάστατων παρεμβάσεων, οι οποίες με την συμπληρωματικότητά τους και τις συνέργειές τους, τόσο εσωτερικές, εντός του Προγράμματος, όσο και εξωτερικές με δράσεις άλλων Επιχειρησιακών

Προγραμμάτων συγχρηματοδοτούμενων από όλα τα διαρθρωτικά Ταμεία, αλλά και το ΕΓΤΑΑ και ΕΤΑ, στο πλαίσιο ενός Άξονα Προτεραιότητας του παρόντος Επιχειρησιακού Προγράμματος, θα δημιουργήσει συνθήκες άμβλυσης των διαρθρωτικών προβλημάτων της παραγωγικής δομής και θα εξασφαλίσει τις προϋποθέσεις για μια αειφόρο / αυτοτροφοδοτούμενη ανάπτυξη, μετά το πέρας της Προγραμματικής Περιόδου 2007 - 2013.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΑΞΟΝΑ

Με δεδομένη τη μεγάλη ποικιλία των δράσεων που περιλαμβάνονται στο συγκεκριμένο Άξονα Προτεραιότητας, οι οποίες όμως με τη συμπληρωματικότητά τους και τις εσωτερικές συνέργειές τους (εντός του Άξονα Προτεραιότητας) συμβάλλουν σ' ένα μακροπρόθεσμο αναμενόμενο εμφανές αποτέλεσμα, μπορούν να προσδιορισθούν τρεις Γενικοί Στόχοι αντίστοιχοι με τις τρεις μεγάλες ομάδες κατηγοριών πράξεων. Η μία ομάδα αναφέρεται στην προστασία του φυσικού κυρίως και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και η άλλη στη δημιουργία κοινωνικών υποδομών για τη βελτίωση των προϋποθέσεων παροχής κοινωνικών υπηρεσιών.

Η τρίτη ομάδα κατηγοριών πράξεων που περιλαμβάνεται στον συγκεκριμένο Άξονα Προτεραιότητας, εμπεριέχει ένα πλέγμα δράσεων προστασίας διαχείρισης και ανάδειξης του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, όσο και δράσεις βελτίωσης / ανάπτυξης κοινωνικών υποδομών, τουριστικών υποδομών και λοιπών δράσεων τοπικής ανάπτυξης.

Ως εκ τούτου οι Γενικοί Στόχοι του Άξονα Προτεραιότητας αναφέρονται στα εξής:

- α) Βελτίωση των συνθηκών προστασίας του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, ως κυρίαρχοι πόροι για την ανάπτυξη της Περιφέρειας, αλλά και για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής.
- β) Βελτίωση των προϋποθέσεων παροχής κοινωνικών υπηρεσιών, στόχος ο οποίος και αυτός έχει άμεση σχέση με τη βελτίωση της ποιότητας ζωής ενώ συμβάλει στην κοινωνική και εργασιακή ένταξη ατόμων που ανήκουν σε κοινωνικά ευαίσθητες πληθυσμιακές ομάδες.
- γ) Διαφοροποίηση του αναπτυξιακού προτύπου της Περιφέρειας.

Οι τρεις αυτοί Γενικοί Στόχοι επιτυγχάνονται σε μεγάλο ή μικρότερο βαθμό, σε σχέση με την επίτευξη του συνόλου ή μέρους των παρακάτω ειδικών στόχων.

- α) Ανάδειξη μνημείων / αρχαιολογικών χώρων
- β) Αναβάθμιση ή / και αύξηση της δυναμικότητας και λειτουργικότητας των κοινωνικών υποδομών (εκπαίδευσης, υγείας – πρόνοιας)
- γ) Αύξηση της λειτουργικότητας και των αστικών και ημιαστικών κέντρων της Περιφέρειας
- δ) Βελτίωση των συνθηκών ή / και αύξηση του εξυπηρετούμενου πληθυσμού της Περιφέρειας και των επισκεπτών σε πόσιμο νερό, με παράλληλη μείωση των απωλειών νερού
- ε) Προστασία του περιβάλλοντος από στερεά και υγρά απόβλητα
- στ) Αναζωογόνηση των αγροτικών / μειονεκτικών περιοχών
- ζ) Προστασία και ανάδειξη περιοχών φυσικού κάλλους και ευαίσθητων περιοχών

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

Οι παραπάνω αναφερόμενοι στόχοι θα επιτευχθούν με την υλοποίηση των παρακάτω βασικών κατηγοριών δράσεων:

α) Πολιτισμός

- Στο πλαίσιο του Άξονα Προτεραιότητας προβλέπεται να προστατευτούν και να αναδειχθούν οι σχετικοί πόροι ή / και να βελτιωθούν οι υποδομές που συμβάλλουν στην αύξηση του βαθμού επισκεψιμότητας στους αρχαιολογικούς χώρους της Περιφέρειας, στα Βυζαντινά και μεταβυζαντινά ή / και νεότερης ιστορίας μνημεία.

Οι προαναφερόμενες ενδεικτικές δράσεις υπάγονται στην Κατηγορία Παρέμβασης: «Προστασία και Διατήρηση της Πολιτιστικής Κληρονομιάς» με κωδικό: (58)

- Επίσης σ' αυτή την κατηγορία δράσεων, προγραμματίζεται να δημιουργηθούν ή / και να βελτιωθούν ιδιαίτερες πολιτιστικές υποδομές, κυρίως μουσεία αρχαιολογικά, θεματικά, καθώς και άλλες υποδομές νεότερου πολιτισμού, οι οποίες συμβάλλουν στη διαφοροποίηση και διεύρυνση του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας.

Οι προαναφερόμενες ενδεικτικές δράσεις υπάγονται στην Κατηγορία Παρέμβασης: «Ανάπτυξη πολιτιστικής υποδομής» με κωδικό: (59)

β) Υγεία και λοιπές υποδομές κοινωνικής αλληλεγγύης

Σε αυτή την κατηγορία δράσεων περιλαμβάνονται παρεμβάσεις που αφορούν κυρίως σε υποδομές εκπαίδευσης, σε υποδομές υγείας-πρόνοιας και άλλες κοινωνικές υποδομές.

Όσον αφορά στις υποδομές εκπαίδευσης, για την αιεφόρο ανάπτυξη στην εκπαίδευση και τη συμβολή τους στη στρατηγική της Λισσαβόνας, συμπεριλαμβανομένης και της υποστήριξης / διευκόλυνσης των ατόμων με αναπηρία και των ευαίσθητων κοινωνικά ομάδων, προβλέπονται:

- Η ανάπτυξη (προμήθεια) σύγχρονου εργαστηριακού και τεχνολογικού εξοπλισμού των μονάδων, των εργαστηρίων και των βιβλιοθηκών όλων των βαθμίδων και επιπέδων εκπαίδευσης, με προτεραιότητα στη συμπλήρωση και παράλληλη ολοκλήρωση του σχετικού εξοπλισμού.
- Η αναβάθμιση και πραγματοποίηση κτιριακών παρεμβάσεων σε όλες τις βαθμίδες και τα επίπεδα εκπαίδευσης, προκειμένου να αντιμετωπισθούν ανάγκες λειτουργίας αιθουσών, εργαστηρίων, βιβλιοθηκών κλπ
- Η ανάπτυξη των εκπαιδευτικών δομών με την υποστήριξη συστημάτων δικτύωσης και επικοινωνιών.

Οι παραπάνω κατηγορίες δράσεων με τον συντονισμό του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων θα είναι συμβατές και θα εξυπηρετούν τους στόχους της Λισσαβόνας για τους τομείς της Εκπαίδευσης και Επαγγελματικής Κατάρτισης και της δια βίου μάθησης

Οι προαναφερόμενες ενδεικτικές δράσεις υπάγονται στην Κατηγορία Παρέμβασης: «Υποδομές στον Τομέα της Εκπαίδευσης», με κωδικό: (75).

- Για την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών περίθαλψης, προβλέπεται να βελτιωθούν οι κτιριακές υποδομές και ο εξοπλισμός των Κέντρων Υγείας ή / και περιφερειακών ιατρείων της Περιφέρειας, ενώ προγραμματίζεται, να συμπληρωθούν τυχόν ελλείψεις κτιριακών υποδομών και εξοπλισμού νοσοκομειακών μονάδων της Περιφέρειας, καθώς και υποδομές διαχείρισης αποβλήτων και λοιπές παρεμβάσεις σε νοσηλευτικές μονάδες, οι οποίες σχετίζονται και με την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών πρωτοβάθμιας περίθαλψης.

Πιο συγκεκριμένα:

- Οι παρεμβάσεις για την Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας εστιάζονται ενδεικτικά, τόσο στην δημιουργία νέων υποδομών, όσο και στον εκσυγχρονισμό και την λειτουργική αναβάθμιση της κτιριακής υποδομής των μονάδων παροχής Α' θμιας φροντίδας υγείας. Επιπλέον, για την κάλυψη απομακρυσμένων περιοχών και μικρών νησιών, εφ' όσον είναι αναγκαίο, θα προβλεφθούν κινητές μονάδες, ενώ θα συνεχιστεί η ανάπτυξη δομών ψυχικής υγείας σε πρωτοβάθμιο επίπεδο.
- Όσον αφορά στην Προστασία της Δημόσιας Υγείας επιδιώκεται η δικτύωση των υφιστάμενων υπηρεσιών μέσω της ενίσχυσης και αναβάθμισης των υποδομών τους, η ανάπτυξη συστήματος παρακολούθησης προσδιοριστικών παραγόντων της υγείας, η ανάπτυξη υπηρεσιών για τον έλεγχο των πυλών εισόδου της χώρας και η προώθηση προγραμμάτων υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων. Επίσης προβλέπεται να προωθηθούν συντονισμένες δράσεις προγραμμάτων πρόληψης και προαγωγής της δημόσιας υγείας τόσο στον γενικό πληθυσμό, όσο και σε ειδικές κατηγορίες πληθυσμού.
- Οι ενδεικτικές παρεμβάσεις σε Β'θμιας και Γ'θμιας μονάδες περίθαλψης αφορούν σε δημιουργία, ενίσχυση και αναβάθμιση υποδομών που έχουν απαξιωθεί, στον λειτουργικό εκσυγχρονισμό υφιστάμενων μονάδων. Επιδιώκεται μέσω της ενίσχυσης των νοσοκομειακών υποδομών η άρση των περιφερειακών ανισοτήτων και η ανάπτυξη εξειδικευμένων υπηρεσιών. Επιπλέον, στο πλαίσιο αυτής της κατηγορίας παρεμβάσεων, θα επιδιωχθεί η δημιουργία ή ενίσχυση Ψυχιατρικών τμημάτων σε νοσηλευτικές μονάδες.

Οι προαναφερόμενες ενδεικτικές δράσεις υπάγονται στην Κατηγορία Παρέμβασης: «Υποδομές στον Τομέα της υγείας», με κωδικό: (76).

- Για την εξυπηρέτηση / αποδέσμευση του γυναικείου πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας της Περιφέρειας, προκειμένου να ενταχθούν στην Αγορά Εργασίας, καθώς και για τη βελτίωση της παρεχόμενης υποστήριξης ατόμων που χρειάζονται βοήθεια, προβλέπονται δράσεις βελτίωσης, επέκτασης ή / και δημιουργίας των αντίστοιχων κοινωνικών υποδομών, σύμφωνα με τις αντίστοιχες αναγκαίες πληθυσμιακές συγκεντρώσεις σε τοπικό και νομαρχιακό επίπεδο.. Παράλληλα, για τη βελτίωση του επιπέδου ζωής των κατοίκων της Περιφέρειας και για την ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής, προβλέπονται δράσεις/έργα εξυπηρέτησης προστασίας και κοινωνικής ένταξης ατόμων με αναπηρία και άλλων κοινωνικά ευαίσθητων ομάδων.
- Πιο συγκεκριμένα, οι παρεμβάσεις στις Κοινωνικές Υποδομές αναφέρονται ενδεικτικά σε δημιουργία, ενίσχυση και αναβάθμιση υποδομών για δομές ανοικτής φροντίδας, αυτόνομης και ημιαυτόνομης διαβίωσης, κοινοτικών ή διαδημοτικών δικτύων υποστήριξης, επέκταση και

δημιουργία δομών βραχείας νοσηλείας, μονάδες κοινωνικής αποκατάστασης και διαμόρφωση των κατάλληλων συνθηκών για την εφαρμογή καινοτόμων υποστηρικτικών υπηρεσιών.

- Τα είδη / κατηγορίες των προαναφερόμενων παρεμβάσεων θα είναι απόλυτα συναφή με το συνολικό σχεδιασμό της στρατηγικής υγείας του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του ΕΣΠΑ, για το συγκεκριμένο τομέα.
- Στο πλαίσιο δε του συντονισμού των δράσεων του Προγράμματος με την εθνική πολιτική του τομέα της υγείας, θα εξασφαλίζεται κατά την εξειδίκευσή του, από τα αρμόδια όργανα σε κεντρικό επίπεδο.

Παράλληλα, προβλέπονται ενδεικτικά στοχευμένες παρεμβάσεις, με στόχο την προώθηση της κοινωνικής και εργασιακής ένταξης των κρατούμενων σε σωφρονιστικά καταστήματα της Περιφέρειας (π.χ. εκσυγχρονισμός του εξοπλισμού των παραγωγικών εργαστηρίων τους

Οι ως άνω κατηγορίες παρεμβάσεων του Άξονα Προτεραιότητας που αφορούν, τόσο στις υποδομές Υγείας όσο και στις Άλλες Κοινωνικές Υποδομές, συνεργούν ισχυρά με παρεμβάσεις στα Τομεακά Προγράμματα και των δύο διαρθρωτικών Ταμείων και ιδιαίτερα με εκείνα που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ.

Η έμφαση στην **πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας** αποτελεί βασική κατεύθυνση για τον τομέα υγείας στο ΕΣΠΑ, με προτεραιότητα στις υποβαθμισμένες περιοχές και στοχεύει στην αποσυμφόρηση των νοσοκομείων. Στον τομέα της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας (ΠΦΥ) εκφράζεται μία στρατηγική που δίνει μεγαλύτερη έμφαση στον τομέα του συστήματος υγείας που αφορά στην πρόληψη, την προαγωγή της υγείας, τις βασικές φροντίδες υγείας προς το σύνολο του πληθυσμού.

Ο γενικός στόχος για την πρωτοβάθμια φροντίδα είναι η διατήρηση ενός υψηλού επιπέδου υγείας που θα στηρίζεται στην αναδιάρθρωση των υπηρεσιών αυτών σε τοπικό επίπεδο. Η επιτυχία του κοινωνικού και τοπικού προσανατολισμού θα βοηθήσει να περιοριστεί στο ελάχιστο η προσφυγή σε δευτεροβάθμια νοσοκομειακή περίθαλψη.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί επίσης στη λήψη όλων των απαραίτητων μέτρων από τις αρμόδιες αρχές (Γενικός Γραμματέας ΥΥΚΑ και Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού για τα θέματα υγείας στο ΕΣΠΑ) για τη **διασφάλιση της πλήρους λειτουργικότητας των συγχρηματοδοτούμενων υποδομών υγείας** μέχρι το τέλος της προγραμματικής περιόδου, συμπεριλαμβανομένου και **ποσοτικά-ποιοτικά επαρκούς στελέχωσής τους**. Στο πλαίσιο αυτό οι αρμόδιες υπηρεσίες ανάπτυξης προσωπικού του ΥΥΚΑ ενημερώνονται μετά την σύναψη σύμβασης εργολαβίας υποδομών ή προμήθειας εξοπλισμών ώστε να ελέγχουν την επάρκεια του υφιστάμενου προσωπικού και να πραγματοποιούν την έναρξη και προγραμματισμό των απαιτούμενων ενεργειών μέχρι την πλήρη λειτουργία των νέων υπηρεσιών.

Οι παρεμβάσεις αυτές θα συμβάλλουν:

- A.** Στην προώθηση του **Γενικού Στόχου 10 του ΕΣΠΑ** και ειδικότερα των ειδικών του στόχων:
- Ανάπτυξη του δικτύου της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας και της Δημόσιας Υγείας.
 - Προώθηση της Πληροφορικής Τεχνολογίας και των e-υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής αλληλεγγύης - Ολοκλήρωση της πολιτικής εισαγωγής ψηφιακής τεχνολογίας.
 - Μεταρρύθμιση στην ψυχική υγεία και ανάπτυξη πολιτικών επανένταξης.

Στην προώθηση του **Γενικού Στόχου 9 του ΕΣΠΑ** και στον ειδικό του στόχο που αφορά στην Αποϊδρυματισμό και την ανάπτυξη πολιτικών επανένταξης των Ατόμων με Αναπηρία.

Β. Στην προώθηση των ακόλουθων **Γενικών Στόχων της Εθνικής Στρατηγικής Υγείας⁸⁴**:

- 1.α.: Ανάπτυξη της Δημόσιας Υγείας
- 1.β.: Ανάπτυξη της Πρωτοβάθμιας περίθαλψης και προληπτικής ιατρικής
- 2.β: Αναβάθμιση των υπηρεσιών Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης στη Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια φροντίδα υγείας
- 4.α: Εδραίωση της Μεταρρύθμισης της Ψυχικής Υγείας
- 4.β: Αποϊδρυματισμός ΑμεΑ και Πολιτικές προώθησης στην αυτόνομη διαβίωση
- 4.δ.: Κοινωνική Αλληλεγγύη - Προώθηση ισότητας και προστασία ευπαθών ομάδων

Επισημαίνεται ότι στο πλαίσιο αυτό έχει υπογραφεί **Μνημόνιο Συνεργασίας** μεταξύ των ΥΠΟΙΟ, ΥΠΥΚΑ, ΥΠΑΚΠ για το γενικό πλαίσιο προγραμματισμού και τις προτεραιότητες υγείας για την περίοδο 2007-2013 στο ΕΣΠΑ⁸⁵».

Οι προαναφερόμενες ενδεικτικές δράσεις υπάγονται στην κατηγορία Παρέμβασης: «Άλλες Κοινωνικές Υποδομές», με κωδικό: (79).

- Για την αποτελεσματικότερη παρέμβαση στον τομέα της Κοινωνικής Αλληλεγγύης στην Περιφέρεια, προβλέπονται δράσεις ανάπτυξης και λειτουργίας υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας, με στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της Περιφέρειας. Οι συγκεκριμένες δράσεις θα συνδέονται, το δυνατό, κατά τρόπο συμπληρωματικό με αντίστοιχες δράσεις ΕΤΠΑ, ήτοι, είτε με δράσεις ανάπτυξης δομών Δικτύου Πρωτοβάθμιας Υγείας, είτε και με αντίστοιχες δράσεις που συνδέονται με τη γυναικεία απασχολησιμότητα και θα χρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από το Τομεακό Ε.Π. «Ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού»

Οι προαναφερόμενες ενδεικτικές δράσεις υπάγονται στην κατηγορία Παρέμβασης: «Μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και την αύξηση της διαρκούς συμμετοχής και προόδου των γυναικών στην απασχόληση, ώστε να μειωθεί ο διαχωρισμός με βάση το φύλο στην αγορά εργασίας και για την εναρμόνιση εργασίας και ιδιωτικής ζωής, όπως πχ με την ευχερέστερη πρόσβαση στη φροντίδα παιδιών και εξαρτώμενων προσώπων», με κωδικό: (69).

γ) Διαφοροποίηση του αναπτυξιακού προτύπου

- Στο πλαίσιο της διαδικασίας διεύρυνσης και αναβάθμισης του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας και σε συνδυασμό με άλλες συμπληρωματικές δράσεις αυτού ή άλλων Αξόνων Προτεραιότητας, προβλέπονται δράσεις προώθησης περιοχών φυσικού κάλλους και δημιουργία δημόσιων τουριστικών υποδομών, με στόχο την αναβάθμιση των προσφερόμενων τουριστικών υπηρεσιών και την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, καθώς και δράσεις προώθησης /

⁸⁴ Η Εθνική Στρατηγική για την Υγεία στην περίοδο 2007-2013 αποτυπώνεται στο κείμενο προγραμματισμού που διαμόρφωσε το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΥΠΥΚΑ) τον Ιανουάριο του 2007: "ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ. Δ' ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2007-2013", (διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://www.ygeia-pronoia.gr/4pp.htm>).

⁸⁵ Memorandum of Understanding of the Ministries of Economy and Finance, Employment and Social Protection, Health and Social Solidarity, regarding the Programming framework and priorities for Health at the Hellenic NSRF 2007-2013.

προβολής του αναβαθμισμένου τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας. Πιο αναλυτικά, βασικό στοιχείο της νέας προσέγγισης της τουριστικής ανάπτυξης της Περιφέρειας Πελοποννήσου, είναι η ενίσχυση ήπιων τουριστικών δραστηριοτήτων, με ανάδειξη και αξιοποίηση της πολιτιστικής και πολιτισμικής κληρονομιάς, προστασία και ορθολογική διαχείριση, με παράλληλη τουριστική αξιοποίηση, των φυσικών πόρων της Περιφέρειας, ιδιαίτερα στις εσωτερικές / ορεινές και ημιορεινές ζώνες, καθώς επίσης και με ενίσχυση του θρησκευτικού, συνεδριακού και επιχειρηματικού τουρισμού. Παράλληλα δε, με ορθολογικό σχεδιασμό και στο πλαίσιο του Εθνικού Χωροταξικού Σχεδιασμού για τον Τουρισμό, θα ενισχυθούν τουριστικές υποδομές ανάλογης κλίμακας, λαμβάνοντας υπόψη τη φέρουσα ικανότητα και τις προτεραιότητες τουριστικής ανάπτυξης σε συγκεκριμένες περιοχές της Περιφέρειας.

Όσον αφορά στις δράσεις προστασίας και προώθησης περιοχών φυσικού κάλλους, στο πλαίσιο του Περιφερειακού Προγράμματος, προβλέπεται να γίνουν παρεμβάσεις μικρής κλίμακας σε περιοχές οι οποίες **δεν** υπόκεινται σε διαχείριση από Φορέα Διαχείρισης ή άλλο οργανωτικό σχήμα διαχείρισης, ή περιοχές ιδιαίτερου οικολογικού ενδιαφέροντος που δεν υπόκεινται στις προηγούμενες κατηγορίες αλλά εμπίπτουν στην περιοχή δικαιοδοσίας τους.

Για την υλοποίηση των παρεμβάσεων αυτών θα πρέπει να προηγηθεί συνεννόηση και να ληφθεί η σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας Υπηρεσίας του ΥΠΕΧΩΔΕ.

Οι προαναφερόμενες ενδεικτικές δράσεις υπάγονται στις Κατηγορίες Παρέμβασης: «Προώθηση των Φυσικών Πόρων», με κωδικό: (55) και «Άλλη συνδρομή για τη βελτίωση των τουριστικών υπηρεσιών» με κωδικό: (57).

- Με δεδομένες τις έντονες, σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδοπεριφερειακές / τοπικές ανισότητες, κυρίως μεταξύ ορεινών / μειονεκτικών περιοχών και παραθαλάσσιων περιοχών ή / και αστικών και ημιαστικών κέντρων, αλλά και με τη δημιουργία πολεοδομικών ή κοινωνικών πιέσεων, στα επιβαρυνόμενα αστικά ή ημιαστικά κέντρα της Περιφέρειας, διαπιστώνεται η ανάγκη Ολοκληρωμένων αναπτυξιακών παρεμβάσεων. Στόχος αυτών των παρεμβάσεων είναι, αφ' ενός η διαφοροποίηση της οικονομίας των μειονεκτικών αγροτικών και ορεινών περιοχών, με τη δημιουργία πολυδραστηριοτήτων και λειτουργικής διασύνδεσης με τα γεινιάζοντα με αυτές τις περιοχές, αστικά ή ημιαστικά κέντρα αφ' ετέρου η αύξηση της λειτουργικότητας των αστικών και ημιαστικών κέντρων της Περιφέρειας.

Για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή αυτών των δράσεων και προκειμένου να επιτευχθεί ευρύτερη και εντονότερη συμμετοχή του τοπικού δυναμικού σε αυτές τις διαδικασίες, από το σχεδιασμό τους έως και την υλοποίηση, προβλέπονται πιλοτικές καινοτόμες παρεμβάσεις με τη μορφή Πρότυπων Καινοτόμων Σχεδίων Ανάπτυξης (ΠΚΣΑ)

Στις παρεμβάσεις του Αξονα θα μπορούσε να εξετασθεί επίσης η δυνατότητα υποστήριξης από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων

Επίσης, πέραν της Καλαμάτας, η οποία όπως έχει προαναφερθεί στη στρατηγική της χωρικής ενότητας, αποτελεί ένα δυναμικό αστικό κέντρο και έχει επιλεγεί ως πόλος ανάπτυξης, της

Περιφέρειας Πελοποννήσου, όσον αφορά στην επιλογή των υπόλοιπων αστικών κέντρων της Περιφέρειας για παρεμβάσεις Αστικής αναγέννησης / αναζωογόνησης, με δεδομένη την ιδιαιτερότητα της σημασίας των αστικών και ημιαστικών κέντρων της Περιφέρειας, λαμβανομένου υπόψη και του τουριστικού χαρακτήρα των κέντρων αυτών, ο οποίος δημιουργεί ιδιαίτερες επιβαρύνσεις στη λειτουργικότητά τους, θα χρησιμοποιηθούν κριτήρια, τα οποία θα εξειδικευθούν από την Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος κατά τη διαδικασία προετοιμασίας εφαρμογής της παρέμβασης:

Όσον αφορά στην Αγροτική Αναγέννηση, οι περιοχές στις οποίες θα γίνουν ανάλογες παρεμβάσεις θα επιλεγούν βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων, σε συνδυασμό με τις αντίστοιχες περιοχές παρέμβασης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης που συγχρηματοδοτείται από το ΕΓΤΑΑ, καθώς και με εκείνες τις περιοχές παρέμβασης του ΕΠΑΛ, έτσι ώστε να μην υπάρξουν επικαλύψεις, αλλά να επιτευχθεί συμπληρωματικότητα αυτού του είδους των παρεμβάσεων στις αγροτικές περιοχές της Περιφέρειας και στις περιοχές που εξαρτώνται από την αλιεία.

Οι προαναφερόμενες ενδεικτικές δράσεις υπάγονται στην Κατηγορία Παρέμβασης: «Ολοκληρωμένα Σχέδια για την Αστική και Αγροτική Αναγέννηση», με κωδικό: (61)

δ) Περιβαλλοντική προστασία και πρόληψη κινδύνων

Η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος για την Περιφέρεια Πελοποννήσου, πέραν των δεσμεύσεων που προκύπτουν από την Εθνική και Κοινοτική νομοθεσία, έχει ιδιαίτερη βαρύτητα, με δεδομένο ότι το φυσικό περιβάλλον ανάγεται πλέον στον κυρίαρχο πλουτοπαραγωγικό της πόρο, για την προώθηση και επίτευξη του στόχου της, για αειφόρο / βιώσιμη ανάπτυξη.

Κάτω από αυτό το στόχο του συγκεκριμένου Άξονα Προτεραιότητας του Περιφερειακού Προγράμματος, προβλέπονται μια σειρά παρεμβάσεων, όπως:

- Αποτελεσματική διαχείριση απορριμμάτων, σύμφωνα με το Περιφερειακό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ).

Λαμβάνοντας υπόψη ότι κατά την Προγραμματική Περίοδο 2000-2006 υλοποιείται ένας ΧΥΤΑ, με παράλληλη αποκατάσταση ΧΑΔΑ, για την επίτευξη αυτού του στόχου, στο πλαίσιο του παρόντος Άξονα Προτεραιότητας, προβλέπονται μια σειρά παρεμβάσεων, οι οποίες αφορούν:

- Δημιουργία ΧΥΤΑ/ΧΥΤΥ
- Δημιουργία ΧΥΤ Αδρανών
- Αποκατάσταση ΧΑΔΑ
- Επαναλειτουργία αναβαθμισμένης μονάδας κομποστοποίησης.

Οι παραπάνω παρεμβάσεις του Άξονα Προτεραιότητας θα συμβάλουν στην αποτελεσματική διαχείριση απορριμμάτων, για κάλυψη του συνόλου των αναγκών της Περιφέρειας, σύμφωνα με την Εθνική και Κοινοτική νομοθεσία, ως προς την ολοκληρωμένη ορθολογική και αποτελεσματική διαχείριση των στερεών αποβλήτων και όπως αποτυπώνεται στον Περιφερειακό Σχεδιασμό αυτού του τομέα.

Οι προαναφερόμενες ενδεικτικές δράσεις υπάγονται στην Κατηγορία Παρέμβασης: «Διαχείριση Οικιακών και Βιομηχανικών Αποβλήτων», με κωδικό: (44)

- Ορθολογική και αποτελεσματική διαχείριση και διανομή του πόσιμου νερού, για μείωση των απωλειών και κάλυψη των αναγκών, έτσι όπως αυτές οξύνονται το καλοκαίρι στις τουριστικές περιοχές. Στο πλαίσιο αυτής της κατηγορίας παρέμβασης, προβλέπονται έργα συλλογής, διανομής και διαχείρισης πόσιμου νερού, με παράλληλη επέκταση ή / και αντικατάσταση παλαιών δικτύων που συμβάλλουν σε απώλειες ύδατος.

Κατηγορία Παρέμβασης: «Διαχείριση και διανομή ύδατος (πόσιμο νερό)», με κωδικό: (45)

- Κάλυψη κατά το μεγαλύτερο δυνατό μέρος των αναγκών επέκτασης και αντικατάστασης δικτύων αποχέτευσης και αναβάθμισης εγκαταστάσεων ΕΕΛ σε άμεση συμπληρωματικότητα με παρεμφερείς δράσεις του Ε.Π. «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη», το οποίο κατά κύριο λόγο θα καλύψει τις ανάγκες επεξεργασίας των υγρών αποβλήτων στην Περιφέρεια, σε οικισμούς Γ΄ Προτεραιότητας και τα αντίστοιχα έργα-γέφυρα. Παράλληλα, στο πλαίσιο του Άξονα Προτεραιότητας, δύνανται να υλοποιηθούν δράσεις επεξεργασίας λυμάτων σε μικρούς οικισμούς που δεν εμπίπτουν στη Γ΄ Προτεραιότητα, λαμβάνοντας υπόψη και τις πιέσεις που δημιουργούνται κατά την τουριστική περίοδο σε περιοχές τουριστικής δραστηριότητας.

Οι προαναφερόμενες ενδεικτικές δράσεις υπάγονται στην Κατηγορία Παρέμβασης: «Επεξεργασία ύδατος (λύματα)», με κωδικό: (46)

- Παρεμβάσεις προστασίας του περιβάλλοντος και πρόληψης καταστροφών από καιρικά φαινόμενα, όπως αντιπλημμυρικά έργα, αντισεισμική προστασία ή προστασία των ακτών.

Οι προαναφερόμενες ενδεικτικές δράσεις υπάγονται στην Κατηγορία Παρέμβασης: «Άλλα μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος και την πρόληψη κινδύνων», με κωδικό: (54)

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

- Ολοκλήρωση των υποδομών που διασφαλίζουν υψηλό επίπεδο ποιότητας ζωής
- Προστασία / διατήρηση και ορθολογική αξιοποίηση του φυσικού περιβάλλοντος
- Κάλυψη των αναγκών σε υποδομές διαχείρισης στερεών απορριμμάτων .
- Διάσωση, προβολή και αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς με παράλληλη ενδυνάμωση του σύγχρονου πολιτισμού και αύξηση επισκεπτών ιστορικών χώρων, μουσείων κλπ
- Βελτίωση συνθηκών εκπαίδευσης και αρχικής κατάρτισης.
- Δημιουργία προϋποθέσεων αναβάθμισης του τουριστικού προϊόντος.
- Συμβολή στην πρόληψη και αντιμετώπιση καταστάσεων υψηλού κινδύνου.
- Δημιουργία ενός αποδοτικού και οικονομικά βιώσιμου συστήματος Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με στόχο την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και επισκεπτών της Περιφέρειας.
- Διάχυση της ανάπτυξης, μέσω λειτουργικών διασυνδέσεων των ορεινών / μειονεκτικών περιοχών, με τα αστικά / ημιαστικά κέντρα και της Περιφέρειας.

Καθεστώς Ενίσχυσης

Δεν προβλέπονται

Συνάφεια/ Συμβολή με Εθνικές και Κοινοτικές πολιτικές

Οι στόχοι και οι δράσεις του Άξονα Προτεραιότητας, παρουσιάζουν συνάφεια και συμβάλλουν στις Εθνικές και Κοινοτικές πολιτικές όπως αποτυπώνονται στα σχετικά κείμενα.

ΕΣΠΑ 2007-2013

α) Στις θεματικές προτεραιότητες:

- (4.2.5) «Ελκυστικότητα της Ελλάδας και των Περιφερειών, ως τόπο επενδύσεων, εργασίας και διαβίωσης» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια)
- (4.2.1) «Επένδυση στο παραγωγικό τομέα της οικονομίας» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνεργία)
- (4.2.3) «Απασχόληση και κοινωνική συνοχή» (έμμεση συμβολή)

β) Στους Γενικούς στόχους:

- «Ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και η αύξηση της παραγωγικότητας» (έμμεση συμβολή)
- «Διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος της χώρας» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια)
- «Βελτίωση της ποιότητας και της έντασης των επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο για την αναβάθμιση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος» (έμμεση συμβολή, λόγω υποδομών εκπαίδευσης)
- «Διευκόλυνση της πρόσβασης στην απασχόληση» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια, λόγω χρήσης της ρήτρας 10% για δράσεις τύπου ΕΚΤ)
- «Πρώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης» (άμεση συμβολή)
- «Θεμελίωση ενός αποδοτικού και οικονομικά βιώσιμου συστήματος Υγείας, που θα προσφέρει ποιοτικές και εξατομικευμένες υπηρεσίες στους πολίτες και θα εσπάζει στη συνεχή βελτίωση των υπηρεσιών πρόληψης και φροντίδας» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια, λόγω υποδομών υγείας – πρόνοιας)
- «Ανάδειξη του οικονομικού, κοινωνικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα των θεμάτων ισότητας των φύλων, με την άμεση σύνδεση τους με τις κυρίαρχες εθνικές πολιτικές προτεραιότητες (ανάπτυξη - απασχόληση - κοινωνική συνοχή)» (έμμεση συμβολή)
- «Αειφορική διαχείριση του περιβάλλοντος» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια)
- «Ανάδειξη του πολιτισμού ως ζωτικού παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια)

γ) Στους Ειδικούς στόχους:

- «Τόνωση της προδιάθεσης για επιχειρηματικότητα» (έμμεση συμβολή)
- «Εμπλουτισμός του τουριστικού προϊόντος» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια)

- «Προβολή του τουριστικού προϊόντος της χώρας» (έμμεση συμβολή)
- «Βελτίωση της ποιότητας και της ελκυστικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης» (έμμεση συμβολή)
- «Ενίσχυση της απασχόλησης των γυναικών και προώθηση της ισότιμης πρόσβασης και εξέλιξης τους στην αγορά εργασίας» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια, λόγω χρήσης της ρήτρας του 10% για δράσεις τύπου ΕΚΤ, αλλά και λόγω υποδομών κοινωνικής πρόνοιας)
- «Ενίσχυση της απασχόλησης των νέων» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια, λόγω χρήσης της ρήτρας του 10% για δράσεις του τύπου ΕΚΤ)
- «Ανάπτυξη του δικτύου της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας και της Δημόσιας Υγείας» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια)
- «Μεταρρύθμιση στην ψυχική υγεία και ανάπτυξη πολιτικών επανένταξης» (έμμεση συμβολή)
- «Αποτελεσματικότερη προσαρμογή της διάστασης του φύλου στις τομεακές και περιφερειακές πολιτικές όλων των προτεραιοτήτων του ΕΣΠΑ» (έμμεση συμβολή)
- «Ορθολογική διαχείριση των εδαφικών συστημάτων» (έμμεση συμβολή)
- «Διαχείριση των υδατικών πόρων και προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια)
- «Αειφορική διαχείριση φυσικού περιβάλλοντος» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια)
- «Ενίσχυση των πολιτιστικών υποδομών της Χώρας» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια)
- «Τόνωση της ζήτησης στο τομέα του πολιτισμού» (άμεση και σημαντική συμβολή – συνέργεια)

Στρατηγικές Κατευθυντήριες Γραμμές της Κοινότητας για τη Συνοχή, στις εξής Κατευθυντήριες Γραμμές:

(1.1.2): Ενίσχυση των συνεργιών ανάμεσα στην προστασία του περιβάλλοντος και στην ανάπτυξη

(1.3.3): Αύξηση των επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο μέσω της βελτίωσης της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων

(1.3.5): Προστασία της υγείας των εργαζομένων (κάλυψη των κενών σε θέματα υποδομών υγείας)

Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση, στην εξής Κατευθυντήρια Γραμμή:

(11): Να ενθαρρυνθεί η βιώσιμη χρησιμοποίηση των πόρων και να ενισχυθούν συνέργειες μεταξύ της προστασίας του περιβάλλοντος και της ανάπτυξης

(15) Να προωθηθεί μια περισσότερο επιχειρηματική νοοτροπία και να δημιουργηθεί περιβάλλον που να στηρίζει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ).

Χρηματοδότηση στο πλαίσιο του 10% - ρήτρα ευελιξίας

Λαμβάνοντας υπόψη ότι το παρόν Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα δύναται να χρηματοδοτήσει, κατά συμπληρωματικό τρόπο και εντός ορίου 10 % της κοινοτικής χρηματοδότησης του κάθε άξονα προτεραιότητάς του (εφεξής "ρήτρα ευελιξίας"), δράσεις που εμπίπτουν στο πεδίο συνδρομής του ΕΚΤ (εφεξής δράσεις ή παρεμβάσεις "τύπου ΕΚΤ"), εφόσον απαιτούνται για την ικανοποιητική υλοποίηση μιας πράξης και συνδέονται άμεσα με αυτήν, στο πλαίσιο του παρόντος

Άξονα Προτεραιότητας δύναται να γίνει χρήση της ρήτρας ευελιξίας για τη χρηματοδότηση κατηγοριών παρεμβάσεων τύπου ΕΚΤ. Οι παρεμβάσεις αυτές είναι σχετικές με την παροχή υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας, όπως "Βοήθεια στο Σπίτι", "Κοινωνική Μέριμνα", "ΚΗΦΗ", οι οποίες εμπίπτουν στην πολιτική κοινωνικής συνοχής της Περιφέρειας, ενισχύουν το στόχο του Άξονα Προτεραιότητας για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της Περιφέρειας και το γενικό στόχο 9 του ΕΣΠΑ, και θα συμβάλουν κατά τρόπο συμπληρωματικό στην υλοποίηση των ενδεικτικών κύριων κατηγοριών παρεμβάσεων του εν λόγω Άξονα Προτεραιότητας σχετικών με τις υποδομές Υγείας και Κοινωνικής Φροντίδας.

Η χρηματοδότηση των παραπάνω κατηγοριών παρεμβάσεων τύπου ΕΚΤ, με χρήση της ρήτρας ευελιξίας θα γίνει σύμφωνα με τους όρους του θεσμικού πλαισίου, το οποίο θα εκπονηθεί από το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και το οποίο θα διασφαλίζει την εξατομικευμένη παροχή υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας στους τελικούς ωφελούμενους. Η εν λόγω χρηματοδότηση θα αφορά μεταβατική περίοδο με καταληκτική ημερομηνία την 31/12/2010, η οποία θα επιτρέψει την πλήρη υλοποίηση σχετικής Συστημικής Παρέμβασης στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος "Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού" που στοχεύει στη δημιουργία και εφαρμογή ενός βιώσιμου συστήματος παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας.

Ωφελούμενοι

Άμεσα ωφελούμενοι είναι όλοι οι κάτοικοι της Περιφέρειας και ιδιαίτερα των περιοχών, στις οποίες πραγματοποιούνται οι αντίστοιχες παρεμβάσεις, ενώ έμμεσα ωφελούμενοι είναι το σύνολο των τουριστικών επιχειρηματιών αλλά και των επιχειρηματιών άλλων δραστηριοτήτων, λόγω της διεύρυνσης των παραγωγικών δραστηριοτήτων από την υλοποίηση και λειτουργία των έργων που θα πραγματοποιηθούν στο πλαίσιο αυτού του Άξονα Προτεραιότητας.

Δείκτες Μέτρησης / εκτίμησης εκροών (πραγματοποίησης) και Αποτελέσματος

ΕΙΔΟΣ ΔΕΙΚΤΗ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΒΑΣΗ		ΣΤΟΧΟΣ 2013
			ΠΗΓΗ/ΕΤΟΣ	ΤΙΜΗ	
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΣΩΝ	Μνημεία / αρχαιολογικοί χώροι που αναδεικνύονται	Αριθμός	ΕΥΔ ΠΕΠ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ / 2006	88	20
	Αίθουσες διδασκαλίας που αναβαθμίζονται / κατασκευάζονται	Αριθμός	Δ/νσεις εκπαίδευσης Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Πελοποννήσου 2006	4.300	240
	Νοσοκομειακές Κλίνες που δημιουργούνται / αναβαθμίζονται	Αριθμός	Υπουργείο Υγείας / 2005	1.860*	600
	ΕΕΛ που αναβαθμίζονται	αριθμός	ΕΥΔ ΠΕΠ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ / 2006	19	4
	ΧΥΤΑ / ΧΥΤΥ που δημιουργούνται	αριθμός	ΥΠΕΧΩΔΕ / 2006	2	5
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ	Μνημεία / αρχαιολογικοί χώροι που αναδεικνύονται (επί των υφιστάμενων)	%	ΕΥΔ ΠΕΠ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ / 2006		22,7
	Αίθουσες διδασκαλίας που αναβαθμίζονται / κατασκευάζονται (επί των υφιστάμενων)	%	Δ/νσεις Εκπαίδευσης Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Πελοποννήσου 2006	4,6 **	5,6
	Νοσοκομειακές Κλίνες που δημιουργούνται / αναβαθμίζονται (επί των υφιστάμενων)	%	Υπουργείο Υγείας 2006	37,7**	32,26
	Πληθυσμός που εξυπηρετείται από ΧΥΤΑ / ΧΥΤΥ	%	ΕΥΔ ΠΕΠ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ / 2006	13%	100%

* περιλαμβάνονται και οι 126 κλίνες των ιδιωτικών νοσοκομείων, για τις οποίες δεν προβλέπονται παρεμβάσεις

** Αποτελέσματα των παρεμβάσεων του ΠΕΠ Πελοποννήσου

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 9, ΑΜΙΓΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥ 1 :

ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

Γενικά:

Βιώσιμη ανάπτυξη είναι η ανάπτυξη με σεβασμό στις φυσικές και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες, που εξασφαλίζει τις προϋποθέσεις για την κοινωνική ευημερία του τοπικού πληθυσμού. Απαραίτητο δε συστατικό της είναι η διασφάλιση μιας χωρικής ισορροπίας ανάμεσα σε βασικές κατηγορίες περιοχών με ιδιαιτερότητες και χαρακτηριστικά προβληματικότητας και δυναμισμού.

Τα Ιόνια Νησιά λόγω των ιδιαίτερων κλιματολογικών τους συνθηκών περιλαμβάνουν σημαντικά και ενδιαφέροντα φυσικά οικοσυστήματα και τοπία ιδιαίτερου κάλλους, καθώς και αξιόλογα στοιχεία της πολιτιστικής κληρονομιάς, που μέσω μιας ορθολογικής και ήπιας τουριστικής αξιοποίησής τους είναι δυνατόν να επιφέρουν πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα.

Στον τομέα της περιβαλλοντικής προστασίας, η αντιμετώπιση της διαχείρισης των απορριμμάτων αναγκαστικά, γίνεται σε επίπεδο νομού και στη λογική αυτή κινείται ο περιφερειακός σχεδιασμός. Ειδικότερα, ο Σχεδιασμός αυτός (ΠΕΣΔΑ) προβλέπει την αναγκαία συμπλήρωση με ΧΥΤΑ, ΣΜΑ, καθώς και την αξιοποίηση ανακυκλώσιμων και βιοαποδομήσιμων κλπ υλικών. Η αξιοποίηση των ανακυκλώσιμων ΑΣΑ αναλαμβάνεται από τα εγκεκριμένα συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης, ενώ τυχόν αξιοποίηση των βιοαποδομήσιμων αποβλήτων μπορεί να πραγματοποιηθεί με συνεργασίες. Επιπλέον του ΠΕΣΔΑ προβλέπονται δράσεις αποκατάστασης ΧΑΔΑ **Η υλοποίηση των παραπάνω δράσεων πραγματοποιείται στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης διαχείρισης των στερεών αποβλήτων.** Όσον δε αφορά την επεξεργασία των υγρών αποβλήτων, ήδη καλύπτονται οι επιτακτικές υποχρεώσεις για δευτεροβάθμια βιολογική επεξεργασία, χωρίς βεβαίως να έχει εκλείψει το πρόβλημα. Η νησιωτικότητα δημιουργεί ποικίλους ποσοτικούς και ποιοτικούς περιορισμούς στους υδάτινους πόρους, ενώ το ζήτημα της διαχείρισής τους υπό αυτές τις συνθήκες αποκτάει ιδιαίτερη σημασία. Τέλος, το πλούσιο περιβάλλον και η γενικότερη γεωμορφολογική συγκρότηση δημιουργούν την ανάγκη πρόληψης και προστασίας από σχετικούς κινδύνους.

Οι κοινωνικές υποδομές και οι συναφείς προσφερόμενες υπηρεσίες, αποτελούν σημαντικό παράγοντα συγκράτησης και έλξης για την ανθρώπινη διαβίωση και δραστηριότητα. Οι Νομοί της Περιφέρειας καλύπτονται υγειονομικά από νοσοκομειακές κλπ υποδομές που έχουν γενικά ικανοποιητική διασπορά και χωροθέτηση, εικόνα που διαφοροποιείται έντονα κατά την τουριστική περίοδο, οπότε η πληρότητα αγγίζει τα μέγιστα όρια. Γενικά, οι υποδομές υγείας χρειάζονται εκσυγχρονισμό και συμπλήρωση προκειμένου να βελτιωθεί κυρίως η ποιότητα των προσφερομένων υπηρεσιών. Όσον αφορά τον προνοιακό τομέα, λειτουργούν ήδη αρκετές δομές που αφορούν τη φροντίδα παιδιών, ηλικιωμένων και ΑΜΕΑ, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι καλύπτονται όλες οι ανάγκες όλων των ευπαθών ομάδων (π.χ. γυναίκες, τσιγγάνοι κλπ). Η συνέχιση της λειτουργίας των δομών αυτών θα πρέπει να διασφαλισθεί. Στον τομέα της εκπαίδευσης, η αναλογία μαθητών ανά αίθουσα α' βάθμιας και β' βάθμιας εκπαίδευσης εμφανίζεται σχετικά ικανοποιητική, όμως σημαντικά προβλήματα έχουν να κάνουν με την παλαιότητα των κτιρίων, τις ελλείψεις σε ειδικές αίθουσες και εξοπλισμό, τη μη ικανοποιητική χωροθέτηση Παρόμοιου τύπου (κτιριακές εγκαταστάσεις και εξοπλισμός) αλλά διαφορετικών μεγεθών είναι και οι ανάγκες των δύο ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης.

Όμως, πέραν από την οικονομική και κοινωνική, η χωρική διάσταση αποκτάει ιδιαίτερο ενδιαφέρον γιατί στην ουσία εμπεριέχει διαφόρους τύπους δυνατοτήτων και ανισοτήτων. Έτσι, η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και ελκυστικότητας των πόλεων και των τουριστικών κέντρων, οφείλει να έχει ως απαραίτητο συμπλήρωμα μια νέα σχέση πόλεως-υπαίθρου, με κατεύθυνση τη διαφοροποίηση και γενικά την αναβάθμιση της ενδοχώρας, ιδιαίτερα δε των μειονεκτικών και απομονωμένων περιοχών. Η έως σήμερα πολιτική, παρότι στη στόχευσή της (ιδιαίτερα κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο) εμπεριέχει το στοιχείο της διασύνδεσης της τουριστικής ανάπτυξης με την αξιοποίηση των περιβαλλοντικών (οικοσυστήματα) και πολιτιστικών πόρων (κληρονομιά, σύγχρονος πολιτισμός), δεν έχει διασφαλίσει την αναγκαία δια-λειτουργικότητα και την αξιοποίησή τους σε ένα ενιαίο πλαίσιο. Πέραν αυτού, έχει αποφέρει ορισμένες σημαντικές παρεμβάσεις στον τομέα των περιβαλλοντικών υποδομών. Στον τομέα της υγείας οι παρεμβάσεις που έχουν ξεκινήσει, δεν έχουν επί σειρά ετών ολοκληρωθεί, ενώ όσον αφορά την εκπαίδευση, έχουν καταβληθεί σημαντικές προσπάθειες συμπλήρωσης και ανανέωσης των σχολικών υποδομών, χωρίς όμως να έχουν καλυφθεί οι ανάγκες. Τέλος, όσον αφορά τη χωρική διάσταση, για πρώτη φορά κατά την προγραμματική περίοδο 2000-2006 υλοποιούνται πιλοτικού χαρακτήρα προγράμματα ολοκληρωμένης παρέμβασης και χωρικής προσέγγισης για τις αστικές περιοχές και την ενδοχώρα. Τέλος, χωρίς την διάσταση μιας συνεκτικής παρέμβασης, επιχειρείται μια πολύπλευρη και διακριτή προσπάθεια στήριξης των Μικρών Νησιών.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΑΞΟΝΑ:

Συνήθως ο νησιωτικός χώρος χαρακτηρίζεται από στενότητα φυσικών και άλλων πόρων, όμως αρκετές φορές ο περιορισμός αυτός συνοδεύεται από μοναδικότητα και ποικιλία, στοιχεία που συνδυαζόμενα με μια λελογισμένη προσπάθεια αξιοποίησης, μετατρέπουν την έλλειψη σε ευκαιρία και πλεονέκτημα. Παράλληλα όμως, στα νησιά περισσότερο από ότι αλλού, η ένταση της οικονομικής δραστηριότητας συνοδεύεται από πιέσεις ή τάσεις υποβάθμισης του περιβάλλοντος και φθοράς της φυσικής κληρονομιάς, στη δε περίπτωση της έντονης τουριστικής ανάπτυξης και από κινδύνους αλλοίωσης της τοπικής πολιτιστικής ταυτότητας.

Η ανεπάρκεια (ποιοτική ή/και ποσοτική) των κοινωνικών υποδομών (υγείας, πρόνοιας, εκπαίδευσης κλπ) και της προσφοράς των συναφών υπηρεσιών αποτελεί λόγο εγκατάλειψης, ή έστω εσωτερικής μετακίνησης προς το πλησιέστερο αστικό κέντρο.

Γενικά η εγκατάσταση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, υποδομών και υπηρεσιών επηρεάζει τη δομή και λειτουργία του χώρου και η συγκέντρωση ορισμένων χαρακτηριστικών και λειτουργιών προσδιορίζει τύπους ανάπτυξης. Ταυτόχρονα η χωρίς μέριμνα εξέλιξη των ζητημάτων που άπτονται του χώρου οδηγεί σε εκτροπές και δημιουργεί ανισότητες που προστίθενται στις οικονομικές και κοινωνικές.

Στόχος του περιφερειακού προγραμματισμού και σημαντική μεσοπρόθεσμη προτεραιότητα αποτελεί:

«αφενός η ανάδειξη και η συνετή αξιοποίηση τόσο του φυσικού περιβάλλοντος με τις ποικίλες εναλλαγές¹, όσο και σε συνδυασμό με το πλούσιο πολιτισμικό απόθεμα, υλικό και άυλο¹, ώστε να αποτελέσουν την αναγκαία και ικανή βάση για μια διαφοροποιημένη τοπική ανάπτυξη και αφετέρου η διασφάλιση υψηλού επιπέδου κοινωνικών υπηρεσιών και περιβαλλοντικής προστασίας, στοιχείων που συμβάλλουν αποφασιστικά στη βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης και ευημερίας, όλα αυτά σε συνδυασμό με την δημιουργία των προϋποθέσεων για μια νέα, δυναμική και μη ανταγωνιστική σχέση πόλεων και ενδοχώρας, που να διασφαλίζει την αξιοποίηση του χώρου ως αναπτυξιακού πόρου».

Επιμέρους ειδικοί στόχοι είναι:

- Δημιουργία της απαραίτητης (**περιβαλλοντικής, πολιτιστικής κ.ά.**) βάσης για την προώθηση της διαφοροποίησης του περιφερειακού συστήματος, με την ανάπτυξη ήπιων, εναλλακτικών και ποιοτικών δραστηριοτήτων
- Προώθηση του **χωρικού σχεδιασμού**
- Προώθηση της **προστασίας του φυσικού** κυρίως **περιβάλλοντος**
- Ποιοτική και ποσοτική βελτίωση των **κοινωνικών υποδομών** (εκπαίδευσης και υγείας-πρόνοιας), μέσω των οποίων παρέχονται οι αντίστοιχες υπηρεσίες
- Η βελτίωση της διαβίωσης ευπαθών κοινωνικών ομάδων για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και την καταπολέμηση της φτώχειας
- Υλοποίηση **παρεμβάσεων ολοκληρωμένου χαρακτήρα** για την υποστήριξη της χωρικής συνοχής

Ειδικότερα, όσον αφορά:

Α.Τον τομέα του πολιτισμού, βασικό στοιχείο της περιφερειακής πολιτιστικής στρατηγικής αποτελεί η ανάδειξη του τομέα ως ζωτικού παράγοντα της οικονομικής και κοινωνικής ζωής του τόπου. Έτσι, στο πλαίσιο της γενικής περιφερειακής στρατηγικής για τα Ιόνια Νησιά, ο πολιτισμός μαζί με το περιβάλλον αποτελούν δύο από τις πλέον σημαντικές και αξιοποιούμενες συνιστώσες για την επίτευξη της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης.

Τα μνημεία, οι αρχαιολογικοί χώροι, τα μουσεία, ο λαϊκός πολιτισμός, τα σύγχρονα πολιτιστικά γεγονότα και επιτεύγματα, αποτελούν πόλους έλξης επισκεπτών και ανάπτυξης οικονομικών δραστηριοτήτων.

Προτεραιότητα της περιφερειακής στρατηγικής των Ιονίων Νησιών για τον πολιτισμό αποτελεί:

- η προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς (υλικής και άυλης) και συμπληρωματικά της σύγχρονης δημιουργίας, που σε αρκετές περιπτώσεις αποτελεί αναπόσπαστη συνέχεια, μέσω
- της συμπλήρωσης των πολιτιστικών υποδομών,
- της ενίσχυσης και καθιέρωσης σημαντικών γεγονότων,
- της αξιοποίησης σύγχρονων ψηφιακών και τεχνολογικών εργαλείων για την υποστήριξη της δημιουργίας δικτύων και διαδρομών⁸⁶, καθώς και
- της εξειδικευμένης προβολής **σε συνδυασμό μάλιστα με την επιδιωκόμενη αύξηση της ζήτησης του πολιτιστικού προϊόντος στο πλαίσιο του βιώσιμου τουρισμού,**

⁸⁶ Ενδεικτικά, θα μπορούσε να υποστηριχθεί η δημιουργία δικτύων-διαδρομών κατά περίοδο (π.χ. αρχαία-κλασική, βυζαντινή κ.ά.), κατά θέμα (π.χ. εκκλησίες & μοναστήρια, φρούρια, μουσεία, ρωμαϊκές επαύλεις, ελαιολιβερά, γαστρονομία κλπ), ή κατά μήκος σημαντικών θαλάσσιων δρόμων (εμπορικοί δρόμοι αλατιού, θέσεις εμπορίου, βενετσιάνικα νεώρια κλπ). Η δημιουργία δικτύων-διαδρομών (που σε ορισμένες περιπτώσεις τα όριά τους μπορεί να επεκτείνονται και στις απέναντι των νησιών, ηπειρωτικές ακτές του Ιονίου) μαζί με την ανάδειξη της πολιτιστικής υποδομής θα συμβάλλει στην ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού και κατά συνέπεια στη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος. Εκτός από τα κλασικά εργαλεία-δράσεις (σήμανση, εκδόσεις-οδηγοί κλπ), η χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας (εξειδικευμένα πόρταλς, εικονική αναπαράσταση, κλπ) αναμένεται να δώσει σημαντική ώθηση στην προσπάθεια αυτή.

Συμπληρωματικά με τα παραπάνω, μέσω των ΤΕΠ «Ανταγωνιστικότητα & Επιχειρηματικότητα» και «Ψηφιακή Σύγκλιση» δύναται να ενισχυθεί αφενός η επιχειρηματική αξιοποίηση του τοπικού πολιτισμού και αφετέρου η γενικότερη ψηφιακή αξιοποίηση του πολιτιστικού αποθέματος.

Β. Τον τομέα του Περιβάλλοντος, που μαζί με τον πολιτισμό αποτελούν δύο από τις πλέον σημαντικές και αξιοποιούμενες συνιστώσες για την επίτευξη της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης προβλέπεται η ενίσχυσή του από κοινού από το ΤΕΠ «Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη» και το οικείο ΠΕΠ, η περιβαλλοντική στρατηγική της Περιφέρειας :

- καλύπτει μέσω ΠΕΠ τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων στη βάση των προβλέψεων του εγκεκριμένου ΠΕΣΔΑ.
- καλύπτει δράσεις χωρικού σχεδιασμού με τη συνεργασία ΤΕΠ και ΠΕΠ
- όσον αφορά τα υγρά απόβλητα, χρηματοδοτεί μέσω ΠΕΠ σχετικά μικρής κλίμακας δράσεις που σχετίζονται με τη δημιουργία και αναβάθμιση των Συστημάτων Επεξεργασίας Υγρών Αποβλήτων (περιλαμβανομένων δικτύων) σε περιοχές αιχμής που δεν εμπίπτουν στις Προτεραιότητες της Οδηγίας 91/271. Το αντίστοιχο ΤΕΠ-«Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη» αναλαμβάνει στο σύνολό τους τις αναγκαίες παρεμβάσεις σε έργα αποχέτευσης, επεξεργασίας & διάθεσης λυμάτων σε οικισμούς Γ' προτεραιότητας (Οδηγία 91/271 για αστικά λύματα), συμπεριλαμβανομένων και των «έργων-γέφυρα» της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου 2000-2006.
- όσον αφορά τις προστατευόμενες περιοχές, το ΠΕΠ χρηματοδοτεί παρεμβάσεις σε περιοχές NATURA ή εθνικώς προστατευόμενες περιοχές οι οποίες ΔΕΝ υπόκεινται σε διαχείριση από Φορέα Διαχείρισης ή άλλο οργανωτικό σχήμα διαχείρισης ή σε περιοχές ιδιαίτερου οικολογικού ενδιαφέροντος που δεν υπόκεινται στις προηγούμενες κατηγορίες, αλλά εμπίπτουν στην περιοχή δικαιοδοσίας τους, ενώ το ΤΕΠ θα καλύψει όλες τις υπόλοιπες δράσεις. Για την υλοποίηση των παρεμβάσεων μέσω ΠΕΠ θα πρέπει να προηγηθεί συννενόηση και να ληφθεί η σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας Υπηρεσίας του ΥΠΕΧΩΔΕ. **Γενικά στον τομέα αυτό, η στρατηγική είναι σε αρμονία με το πλαίσιο πολιτικής για το φυσικό περιβάλλον που έχει τεθεί από την Ε.Ε.**
- όσον αφορά τους υδάτινους πόρους και την προστασία από κινδύνους, καλύπτει μέσω ΠΕΠ τοπικής κλίμακας παρεμβάσεις, ενώ μεγάλης κλίμακας έργα και οριζόντιες δράσεις προβλέπονται στο ΤΕΠ

Τέλος, όσον αφορά τα θέματα που αφορούν την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, αυτά αντιμετωπίζονται εξολοκλήρου από το ΤΕΠ

Γ. Τον τομέα της εκπαίδευσης, η περιφερειακή στρατηγική είναι προσαρμοσμένη στις βασικές κατευθύνσεις της εθνικής στρατηγικής για τη βελτίωση της ποιότητας και της έντασης των επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο για την αναβάθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος, προσδίδοντας προτεραιότητα:

- στην ενίσχυση της προσχολικής αγωγής,

- στην αντιμετώπιση των αναγκών σε χώρους και εξοπλισμό για τη λειτουργία εργαστηρίων και συστημάτων δικτύωσης-επικοινωνίας σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης συμπεριλαμβανομένης της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης και της δια βίου εκπαίδευσης και
- στην κάλυψη των αναγκών σε υποδομές που σχετίζονται με τις θετικές επιστήμες, σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης

Παράλληλα με τα παραπάνω, επιδιώκεται η αντιμετώπιση των λοιπών αναγκών σε υποδομές (χώροι-εξοπλισμός) σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, στο πλαίσιο ενός αναθεωρημένου σχεδιασμού σε νομαρχιακό επίπεδο.

Επιπρόσθετα, μέσω του ΤΕΠ «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» επιδιώκεται η επιτάχυνση των ρυθμών ένταξης των ΤΠΕ στο εκπαιδευτικό σύστημα, η ενίσχυση της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης και της δια βίου μάθησης, καθώς και η προαγωγή της έρευνας στην εκπαίδευση.

Δ.Τον τομέα της υγείας-κοινωνικής αλληλεγγύης, η περιφερειακή στρατηγική συνάδει με το γενικότερο στόχο του ΕΣΠΑ για τη θεμελίωση ενός αποδοτικού και βιώσιμου συστήματος Υγείας που θα προσφέρει ποιοτικές υπηρεσίες στους πολίτες και θα εστιάζει στη συνεχή βελτίωση των υπηρεσιών πρόληψης και φροντίδας. Εστιάζεται δε, στους παρακάτω άξονες που καλύπτονται από το ΠΕΠ:

- Ανάπτυξη Υποδομών στην Α΄ θμια Φροντίδα Υγείας, στρατηγική που δίνει την απαιτούμενη βαρύτητα στον εξωνοσοκομειακό τομέα του συστήματος υγείας. Οι πρωτοβάθμιες μονάδες λειτουργούν ως το επίκεντρο του όλου συστήματος υγείας και κοιν. αλληλεγγύης. Αυτό το σύστημα για να λειτουργήσει αποτελεσματικά προαπαιτεί όχι μόνο αναβαθμισμένες και καλά οργανωμένες πρωτοβάθμιες υπηρεσίες, αλλά και αμφίδρομη επικοινωνία με τις νοσοκομειακές μονάδες.
- Ανάπτυξη και προστασία της Δημόσιας Υγείας μέσω της δικτύωσης των υφιστάμενων υπηρεσιών και της προώθησης συντονισμένων δράσεων προγραμμάτων πρόληψης και προαγωγής της δημόσιας υγείας
- Βελτίωση, αναβάθμιση και ενίσχυση των νοσοκομειακών υποδομών για την άρση των περιφερειακών ανισοτήτων και την ανάπτυξη εξειδικευμένων υπηρεσιών συμπεριλαμβανομένων αυτών που αφορούν την ψυχική υγεία
- Άλλες Κοινωνικές Υποδομές που αφορούν τη φροντίδα, την υποστήριξη, κοινωνική αποκατάσταση και λοιπές υποστηρικτικές υπηρεσίες κοινωνικού χαρακτήρα
- Ενίσχυση της λειτουργίας δομών – υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας, που λειτουργεί συμπληρωματικά στους παραπάνω άξονες και ιδιαίτερα με το σύστημα Α΄ θμιας φροντίδας υγείας και με τις υποδομές κοινωνικής φροντίδας.

Επιπρόσθετα, η εισαγωγή της ψηφιακής τεχνολογίας και των τηλε-υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής αλληλεγγύης επιδιώκεται εξολοκλήρου μέσω του ΤΕΠ «Ψηφιακή Σύγκλιση»

Οι ως άνω παρεμβάσεις του τομέα της υγείας-κοινωνικής αλληλεγγύης συνεργούν ισχυρά με παρεμβάσεις στα Τομεακά Προγράμματα και των δύο διαρθρωτικών Ταμείων.

Ειδικότερα, η έμφαση στην **πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας** αποτελεί βασική κατεύθυνση για τον τομέα υγείας στο ΕΣΠΑ, με προτεραιότητα στις υποβαθμισμένες περιοχές και στοχεύει στην αποσυμφόρηση των νοσοκομείων. Στον τομέα της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας (ΠΦΥ) εκφράζεται μία στρατηγική που δίνει μεγαλύτερη έμφαση στον τομέα του συστήματος υγείας που αφορά στην πρόληψη, την προαγωγή της υγείας, τις βασικές φροντίδες υγείας προς το σύνολο του πληθυσμού.

Ο γενικός στόχος για την πρωτοβάθμια φροντίδα είναι η διατήρηση ενός υψηλού επιπέδου υγείας που θα στηρίζεται στην αναδιάρθρωση των υπηρεσιών αυτών σε τοπικό επίπεδο. Η επιτυχία του κοινωνικού και τοπικού προσανατολισμού θα βοηθήσει περιορισθεί στο ελάχιστο η προσφυγή σε δευτεροβάθμια νοσοκομειακή περίθαλψη.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί επίσης στη λήψη όλων των απαραίτητων μέτρων από τις αρμόδιες αρχές (Γενικός Γραμματέας ΥΓΚΑ και Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού για τα θέματα υγείας στο ΕΣΠΑ) για τη **διασφάλιση της πλήρους λειτουργικότητας των συγχρηματοδοτούμενων υποδομών υγείας** μέχρι το τέλος της προγραμματικής περιόδου, συμμεριλαμβανομένης και της **ποσοτικά-ποιοτικά επαρκούς στελέχωσής τους**. Στο πλαίσιο αυτό οι αρμόδιες υπηρεσίες ανάπτυξης προσωπικού του ΥΓΚΑ ενημερώνονται μετά την σύναψη σύμβασης εργολαβίας υποδομών ή προμήθειας εξοπλισμών ώστε να ελέγχουν την επάρκεια του υφιστάμενου προσωπικού και να πραγματοποιούν την έναρξη και προγραμματισμό των απαιτούμενων ενεργειών μέχρι την πλήρη λειτουργία των νέων υπηρεσιών.

Οι παρεμβάσεις αυτές θα συμβάλλουν:

A. Στην προώθηση του **Γενικού Στόχου 10 του ΕΣΠΑ** και ειδικότερα των ειδικών του στόχων:

- Ανάπτυξη του δικτύου της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας και της Δημόσιας Υγείας.
- Προώθηση της Πληροφορικής Τεχνολογίας και των e-υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής αλληλεγγύης - Ολοκλήρωση της πολιτικής εισαγωγής ψηφιακής τεχνολογίας.
- Μεταρρύθμιση στην ψυχική υγεία και ανάπτυξη πολιτικών επανένταξης.

Στην προώθηση του **Γενικού Στόχου 9 του ΕΣΠΑ** και στον ειδικό του στόχο που αφορά στην Αποϊδρυματισμό και την ανάπτυξη πολιτικών επανένταξης των Ατόμων με Αναπηρία.

B. Στην προώθηση των ακόλουθων **Γενικών Στόχων της Εθνικής Στρατηγικής Υγείας**⁸⁷:

- 1.α.: Ανάπτυξη της Δημόσιας Υγείας
- 1.β.: Ανάπτυξη της Πρωτοβάθμιας περίθαλψης και προληπτικής ιατρικής
- 2.β: Αναβάθμιση των υπηρεσιών Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης στη Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια φροντίδα υγείας
- 4.α: Εδραίωση της Μεταρρύθμισης της Ψυχικής Υγείας
- 4.β: Αποϊδρυματισμός ΑμεΑ και Πολιτικές προώθησης στην αυτόνομη διαβίωση
- 4.δ.: Κοινωνική Αλληλεγγύη - Προώθηση ισότητας και προστασία ευπαθών ομάδων

⁸⁷ Η Εθνική Στρατηγική για την Υγεία στην περίοδο 2007-2013 αποτυπώνεται στο κείμενο προγραμματισμού που διαμόρφωσε το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΥΠΥΚΑ) τον Ιανουάριο του 2007: "ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ. Δ' ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2007-2013", (διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://www.ygeia-pronoia.gr/4pp.htm>).

Επισημαίνεται ότι στο πλαίσιο αυτό έχει υπογραφεί **Μνημόνιο Συνεργασίας** μεταξύ των ΥΠΟΙΟ, ΥΠΥΚΑ, ΥΠΑΚΠ για το γενικό πλαίσιο προγραμματισμού και τις προτεραιότητες υγείας για την περίοδο 2007-2013 στο ΕΣΠΑ⁸⁸

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ:

Για την επίτευξη των στόχων του Άξονα θα υλοποιηθούν παρεμβάσεις οι οποίες θα λειτουργήσουν συμπληρωματικά προς τις βασικές παρεμβάσεις προσπελασιμότητας που θα προωθηθούν από τα αντίστοιχα Τομεακά και άλλα Προγράμματα.

Ειδικότερα, όσον αφορά:

Τουρισμό- Πολιτισμό (Κατηγορία παρέμβασης: 51, 55, 57, 58, 59 & 60)

- Προώθηση σχεδίων προστασίας, ανάδειξης και ήπιας αξιοποίησης περιοχών που χαρακτηρίζονται για τη μοναδικότητά τους ως οικοσυστήματα, τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και γενικά ως στοιχεία της φυσικής κληρονομιάς, περιλαμβανομένου του αγροτικού τοπίου
- Παρεμβάσεις σε περιοχές NATURA ή εθνικώς προστατευόμενες περιοχές οι οποίες ΔΕΝ υπόκεινται σε διαχείριση από Φορέα Διαχείρισης ή άλλο οργανωτικό σχήμα διαχείρισης ή σε περιοχές ιδιαίτερου οικολογικού ενδιαφέροντος που δεν υπόκεινται στις προηγούμενες κατηγορίες, αλλά εμπίπτουν στην περιοχή δικαιοδοσίας τους, συμπεριλαμβανομένης της ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης σε τοπικό επίπεδο
- Ανάδειξη κυρίως της πολιτιστικής (μνημειακής, αρχαικής και άυλης)¹ κληρονομιάς με την προώθηση σχεδίων διατήρησης, προστασίας και ήπιας αξιοποίησής της και συμπληρωματικά, ανάδειξη του σύγχρονου τοπικού πολιτισμού (υλικού και άυλου) βασικά μέσω της υποστήριξης της καθιέρωσης σημαντικών πολιτιστικών γεγονότων με αντικείμενο την επανησιακή τέχνη και δημιουργία, των καθιερωμένων πολιτιστικών συνόλων κ.ά., συμπεριλαμβανομένης της συμπλήρωσης της πολιτιστικής υποδομής.
- Συνδυασμένη και εξειδικευμένη προβολή και δικτύωση⁸⁹, διασφάλιση συνθηκών εύκολης πρόσβασης και επισκεψιμότητας και οργάνωση θεματικών διαδρομών, με σκοπό την αξιοποίησή της περιβαλλοντικής και πολιτιστικής κληρονομιάς
- Λοιπές δράσεις για τη βελτίωση τουριστικών και πολιτιστικών υπηρεσιών⁹⁰

Περιβαλλοντική προστασία (Κατηγορία παρέμβασης: 44, 45, 46 & 53)

- Λειτουργική ολοκλήρωση των δράσεων του Γ' Π.Ε.Π. ώστε να αποδώσουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα για τα οποία σχεδιάστηκαν
- Ολοκλήρωση και συμπλήρωση περιβαλλοντικών υποδομών αποχέτευσης και επεξεργασίας υγρών αποβλήτων, με προτεραιότητα στις παράκτιες τουριστικές περιοχές και λοιπά σημαντικά κέντρα της ενδοχώρας, που δεν εμπίπτουν στην προτεραιότητα -Γ- και γενικά στις προτεραιότητες της Οδηγίας 91/271

⁸⁸ Memorandum of Understanding of the Ministries of Economy and Finance, Employment and Social Protection, Health and Social Solidarity, regarding the Programming framework and priorities for Health at the Hellenic NSRF 2007-2013.

⁸⁹ Ειδικά για τον πολιτισμό θα μπορούσε να υποστηριχθεί η δημιουργία δικτύων-διαδρομών κατά περίοδο (π.χ. βυζαντινή κά), κατά θέμα (π.χ. εκκλησίες, φρούρια, γαστρονομία κλπ) , ή κατά μήκος σημαντικών θαλάσσιων δρόμων κλπ

⁹⁰ ενδεικτικά: λοιπές υποστηρικτικές υποδομές ειδικού τουρισμού περιλαμβανομένων των τουριστικών αγκυροβολίων, σταθμοί πληροφόρησης, σύστημα έκδοσης σημάτων ποιότητας, ειδικός πολιτιστικός εξοπλισμός και έρευνα, λαϊκός πολιτισμός, παραγωγή πιστών αντιγράφων, άυλες ενέργειες κλπ δράσεις)

- Υλοποίηση του περιφερειακού σχεδιασμού διαχείρισης των στερεών αποβλήτων, με τη συμπλήρωση των υποδομών σε ΧΥΤΑ και σταθμούς μεταφόρτωσης για την εξυπηρέτηση των απομακρυσμένων περιοχών, σε συνδυασμό με την περιβαλλοντική αποκατάσταση ΧΑΔΑ και δράσεις ευαισθητοποίησης-ενημέρωσης του κοινού σε τοπικό επίπεδο
- Εμπλουτισμός και βελτίωση υδάτων για ύδρευση, ολοκλήρωση και εκσυγχρονισμός των δικτύων άντλησης και διανομής πόσιμου νερού, με προτεραιότητα στις περιοχές που αντιμετωπίζουν αυξημένα προβλήματα
- Δράσεις για την πρόληψη και προστασία από κινδύνους που αφορούν το γενικότερο περιβάλλον
- Χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός τοπικής κλίμακας

Κοινωνικές υποδομές (Κατηγορία παρέμβασης: 75, 76 & 79)

- Λειτουργική ολοκλήρωση των δράσεων του Γ' Π.Ε.Π. ώστε να αποδώσουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα για τα οποία σχεδιάστηκαν
- προώθηση κατά προτεραιότητα παρεμβάσεων που αφορούν: την κάλυψη των αναγκών της προσχολικής αγωγής (νηπιαγωγεία), κτιριακές παρεμβάσεις αναβάθμισης χώρων σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, στην αρχική επαγγελματική κατάρτιση και στη δια βίου εκπαίδευση προκειμένου να αντιμετωπιστούν ανάγκες λειτουργίας εργαστηρίων, δομών έρευνας και καινοτομίας, καθώς και συστημάτων δικτύωσης και επικοινωνίας, τη χρηματοδότηση κτιριακών υποδομών εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες εφόσον σχετίζονται με τις θετικές επιστήμες και την προμήθεια νέου ή την αναβάθμιση υπάρχοντος εργαστηριακού και τεχνολογικού εξοπλισμού ιδίως σε ΤΠΕ, σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, στην αρχική επαγγελματική κατάρτιση και στη δια βίου μάθηση με έμφαση στην κάλυψη των αναγκών των ολοήμερων σχολείων, των ΕΠΑΛ και ΕΠΑΣ, της έρευνας και της καινοτομίας.
- Δευτερευόντως, συμπλήρωση και αναβάθμιση της εκπαιδευτικής υποδομής (αίθουσες, εργαστήρια, βιβλιοθήκες) α' βάρθμιας και β' βάρθμιας, στο πλαίσιο ενός αναγκαίου σχεδιασμού των εκπαιδευτικών αναγκών σε επίπεδο νομού, καθώς και της υποδομής λοιπών συνιστωσών της εκπαίδευσης (δημόσια ΙΕΚ, Δια βίου Εκπαίδευση, ΓΓΕΕ κλπ), όπως και αντιμετώπιση βασικών υποδομών στέγασης και εξοπλισμού της γ' βάρθμιας εκπαίδευσης
- Παρεμβάσεις για την Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας που εστιάζονται τόσο στην δημιουργία νέων υποδομών όσο και στον εκσυγχρονισμό και την λειτουργική αναβάθμιση της κτιριακής υποδομής των μονάδων παροχής Α' θμιας φροντίδας υγείας. Επιπλέον θα επιδιωχθεί η κάλυψη των απομακρυσμένων και νησιωτικών περιοχών με κινητές μονάδες, καθώς και η ανάπτυξη δομών ψυχικής υγείας σε πρωτοβάθμιο επίπεδο.
- Δράσεις για την προστασία της Δημόσιας Υγείας⁹¹
- Παρεμβάσεις σε Β'θμιας μονάδες περίθαλψης που αφορούν στη δημιουργία, ενίσχυση και αναβάθμιση υποδομών και εξοπλισμού που έχουν απαξιωθεί, καθώς και στον λειτουργικό κλπ

⁹¹ όπου ενδεικτικά αναφέρονται η δικτύωση των υφιστάμενων υπηρεσιών μέσω της ενίσχυσης και αναβάθμισης των υποδομών τους, η ανάπτυξη συστήματος παρακολούθησης προσδιοριστικών παραγόντων της υγείας, η ανάπτυξη υπηρεσιών για τον έλεγχο των πυλών εισόδου της χώρας και η προώθηση προγραμμάτων υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων. Επίσης θα επιδιωχθεί η προώθηση συντονισμένων δράσεων προγραμμάτων πρόληψης και προαγωγής της δημόσιας υγείας τόσο στον γενικό πληθυσμό όσο και σε ειδικές κατηγορίες πληθυσμού.

εκσυγχρονισμό υφιστάμενων μονάδων. Επιπλέον θα συνεχιστεί η αναγκαία δημιουργία ή ενίσχυση Ψυχιατρικών τμημάτων σε νοσηλευτικές μονάδες.

- Παρεμβάσεις στις κοινωνικές υποδομές και στις ειδικές υποδομές για ευπαθείς ομάδες⁹²
- Ανάπτυξη και λειτουργία υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας με στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της Περιφέρειας

Αστική και αγροτική ανάπτυξη (Κατηγορία παρέμβασης: 61, 66 & 68)

- Σχέδια ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης που συνδυάζουν, αφενός τη βιωσιμότητα με την ανταγωνιστικότητα και σε ορισμένες περιπτώσεις οδηγούν στην διαφοροποίηση των παραγωγικών τους προτύπων και στοιχείων στο πλαίσιο της ενίσχυσης της τοπικής ταυτότητας και της προβολής της, καθώς και της υιοθέτησης διακριτών ρόλων τουλάχιστον για τα μεγαλύτερα αστικά μεγέθη και αφετέρου την πολύπλευρη και συνδυασμένη αντιμετώπιση βασικών αστικών προβλημάτων και λειτουργικών κ.ά. ελλείψεων για τα μικρότερα κέντρα στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξής τους.
- Πιλοτικά σχέδια ολοκληρωμένης παρέμβασης στον παράκτιο χώρο με σκοπό αφενός την ανασχεση των αρνητικών επιπτώσεων από τον κορεσμό αρκετών παράκτιων περιοχών εξαιτίας της τουριστικής ανάπτυξης, για την αντιμετώπιση προβλημάτων προερχομένων από τις συγκρούσεις δραστηριοτήτων και από την υποβάθμιση του φυσικού και οικιστικού περιβάλλοντος και αφετέρου τη βελτίωση των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών

Και στις δύο αυτές περιπτώσεις, οι ενδεικνυόμενες κατηγορίες παρεμβάσεων αφορούν: τη δικτύωση, τη βελτίωση και ανάπτυξη των υποδομών, την αειφορική ανάπτυξη, την αξιοποίηση φυσικών και πολιτισμικών πόρων, την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, την αξιοποίηση των ΤΠΕ και ενδεχομένως την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων, την ενίσχυση της απασχόλησης κ.ά.

Για τους πόλους ή τους εν δυνάμει πόλους ανάπτυξης οι ενδεικνυόμενες κατηγορίες παρεμβάσεων αναφέρονται στην ενότητα 2.4.

- Σχέδια ολοκληρωμένης ανάπτυξης στον αγροτικό και ορεινό χώρο με σκοπό:

α) την άρση της μειονεκτικότητας, της απομόνωσης και την ανασυγκρότηση του προτύπου παραγωγής και κατοίκησης, είτε μέσω παρεμβάσεων μικρής κλίμακας, ήπιας μορφής και ποιοτικού χαρακτήρα στον ορεινό, απομονωμένο χώρο στο πλαίσιο της συγκρότησης ενός πολύ-λειτουργικού προτύπου ανάπτυξης που εκτός των άλλων θα διασφαλίζει λειτουργικές διασυνδέσεις με τα γειτονικά κέντρα, είτε μέσω παρεμβάσεων λειτουργικής ολοκλήρωσης παραγωγικών δραστηριοτήτων εναλλακτικού και ποιοτικού χαρακτήρα και διασφάλισης των ιδιαίτερων φυσικών, πολιτισμικών χαρακτηριστικών, που καθιστούν ελκυστικές τις αγροτικές περιοχές της ενδοχώρας που γειτνιάζουν με την παράκτια αναπτυσσόμενη ζώνη και ενδεχομένως

β) την αντιμετώπιση ζητημάτων σε συνεκτικές ζώνες αγροτικών δραστηριοτήτων, που κυριαρχούνται από την παρουσία μιας σημαντικής καλλιέργειας (ελαιώνας, αμπελώνας), μέσω της ανάδειξης περιβαλλοντικών και πολιτιστικών δυνατοτήτων, καθώς και την προώθηση ήπιας μορφής παραγωγικών δραστηριοτήτων που συνδέονται με αυτές. Σε κάθε περίπτωση επιθυμητή είναι η συγκρότηση ενός πολύ-λειτουργικού προτύπου ανάπτυξης.

⁹² όπου ενδεικτικά αναφέρονται η δημιουργία, ενίσχυση και αναβάθμιση υποδομών για δομές ανοικτής φροντίδας, αυτόνομης και ημιαυτόνομης διαβίωσης, δικτύων υποστήριξης, επέκταση και δημιουργία δομών βραχείας νοσηλείας, μονάδες κοινωνικής αποκατάστασης και διαμόρφωση των κατάλληλων συνθηκών για την εφαρμογή καινοτόμων υποστηρικτικών υπηρεσιών, κέντρα συμβουλευτικής στήριξης γυναικών, συμπλήρωση υποδομών σε οικισμούς τσιγγάνων κλπ

Οι ενδεικνυόμενες κατηγορίες παρεμβάσεων αφορούν: τη δικτύωση με γειτονικά κέντρα, τη βελτίωση της πρόσβασης σε υποδομές και ΥΓΟΣ, την αειφορική ανάπτυξη, τη διαφοροποίηση της οικονομίας, τη διάδοση νέων τεχνολογιών, ενδεχομένως την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων, την ενίσχυση της απασχόλησης και γενικά την αύξηση της ελκυστικότητας κ.ά..

- Σχέδια ολοκληρωμένης ανάπτυξης των Μικρών Νησιών της Περιφέρειας με σκοπό την άρση των ενισχυμένων στις περιοχές αυτές συνεπειών της νησιωτικότητας, μέσω της τόνωσης του τοπικού παραγωγικού συστήματος, της περιβαλλοντικής μέριμνας, της βελτίωσης των συνθηκών προσπελασιμότητας και επικοινωνίας και της υποστήριξης των όρων διαβίωσης με τις κατάλληλες υποδομές για τη συγκράτηση του τοπικού πληθυσμού.

Οι ενδεικνυόμενες κατηγορίες παρεμβάσεων αφορούν: τη βελτίωση της προσπελασιμότητας καθώς και της πρόσβασης σε υποδομές και ΥΓΟΣ, την ενίσχυση της τοπικής επιχειρηματικότητας, την περιβαλλοντική και πολιτισμική μέριμνα στο πλαίσιο της αειφορικής ανάπτυξης, την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών (ΤΠΕ), ενδεχομένως την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων, την ενίσχυση της απασχόλησης κ.ά.

Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις που αφορούν την αστική ανάπτυξη και την ανάπτυξη της ενδοχώρας, όσον αφορά τις δράσεις ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας και της Κοινωνίας της Πληροφορίας, ενδέχεται να συμβάλλει πρόσθετα ο 2^{ος} Άξονας προτεραιότητας του περιφερειακού σχεδιασμού.

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ:

Η υλοποίηση των προβλεπόμενων παρεμβάσεων αναμένεται να έχει θετικά αποτελέσματα και πιθανόν ορισμένες αρνητικές συνέπειες.

Ειδικότερα:

- η δημιουργία βάσης για τον εμπλουτισμό και τη διαφοροποίηση του τοπικού παραγωγικού συστήματος, θα συμβάλλει γενικά στην τόνωση της τοπικής οικονομίας και στη δημιουργία νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, με συνέπεια την ενίσχυση της οικονομικής συνοχής.
- Η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος από τις πιέσεις των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων αφενός δημιουργεί ένα αναβαθμισμένο περιβάλλον για την επιχειρηματική δραστηριότητα και αφετέρου συμβάλλει στην βελτίωση της ποιότητας ζωής των μόνιμων κατοίκων και επισκεπτών.
- Η βελτίωση των κοινωνικών υποδομών συμβάλλει στην αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών και στην άρση των συνθηκών αποκλεισμού ευπαθών κοινωνικών ομάδων και έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός περιεκτικού και ασφαλούς κοινωνικού χώρου.
- Σε χωρικό επίπεδο, η προώθηση πολύπλευρων παρεμβάσεων που αφορούν είτε τους δυναμικούς πόλους (αστικούς και τουριστικούς) είτε το ενδογενές τοπικό δυναμικό (αγροτική ενδοχώρα, μικρά νησιά) συμβάλλει στην εδαφική συνοχή της Περιφέρειας, δημιουργώντας προϋποθέσεις άρσης μειονεκτικών χαρακτηριστικών και αξιοποίησης του τοπικού δυναμισμού.

Ως πιθανές αρνητικές συνέπειες και εφόσον δεν ληφθούν οι αναγκαίες πρόνοιες, μπορεί μεταξύ άλλων να είναι:

- Η ένταση των «εσωτερικών» χωρικών ανισορροπιών, εφόσον η ενίσχυση της πολικότητας (δυναμικοί τομείς της οικονομίας, άξονας Β-Ν, αστικά και τουριστικά κέντρα) αποβεί δυσανάλογη με

την προσπάθεια ενδογενούς ανάπτυξης και χωρικής διάχυσης των ωφελειών (εναλλακτικές δραστηριότητες, ενδοχώρα, μικρά νησιά).

ΣΤΟΧΕΥΣΗ ΣΕ ΟΡΟΥΣ ΟΜΑΔΩΝ – ΣΤΟΧΟΥ / ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ / ΤΟΜΕΩΝ /ΠΕΡΙΟΧΩΝ / ΕΙΔΙΚΩΝ ΕΔΑΦΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ :

Ωφελούμενοι: Άμεσα ωφελούμενοι είναι οι κάτοικοι των περιοχών της Περιφέρειας και ιδιαίτερα των περιοχών στις οποίες πραγματοποιούνται οι παρεμβάσεις ολοκληρωμένης ανάπτυξης, ενώ έμμεσα ωφελούμενο είναι το επιχειρηματικό και εργατικό δυναμικό της Περιφέρειας λόγω της διεύρυνσης των παραγωγικών δραστηριοτήτων από την υλοποίηση ορισμένων παρεμβάσεων που θα πραγματοποιηθούν στο πλαίσιο αυτού του Άξονα Προτεραιότητας.

Περιοχές εφαρμογής: Όλη η Περιφέρεια

Ωφελούμενοι τομείς: Περιβάλλον, Πολιτισμός, Τουρισμός, Εκπαίδευση, Υγεία Πρόνοια, Ποιότητα Ζωής, Ανθρώπινοι πόροι

ΔΕΙΚΤΕΣ

(*) Περιφερειακά Ιατρεία

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΔΕΙΚΤΗ	ΜΟΝΑΔΑ ΜΕΤΡΗΣΗΣ	ΕΤΟΣ ΒΑΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ	ΣΤΟΧΟΣ 2013	ΠΗΓΗ
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΟΩΝ					
Μονάδες αΐθμιας φροντίδας που δημιουργούνται - αναβαθμίζονται	Αριθμός	2006	51	10	Υπ.Υγείας
Νοσοκομειακές κλίνες που δημιουργούνται - αναβαθμίζονται	Αριθμός	2003	569	130	ΕΣΥΕ
Μνημεία – Αρχαιολογικοί Χώροι που αναδεικνύονται	Αριθμός	2006	26	15	ΥΠΠΟ
Νέοι ΕΕΛ	Αριθμός	2006	15	4	ΥΠΕΧΩΔΕ
ΧΥΤΑ – ΧΥΤΥ που δημιουργούνται - επεκτείνονται	Αριθμός	2006	4	2	ΠΕΣΔΑ
Ολοκληρωμένα σχέδια ανάπτυξης	Αριθμός	2006	3	8	Γ' ΠΕΠ
ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ					
Εξυπηρετούμενος πληθυσμός από δομές αΐθμιας φροντίδας (*)	%	2006	69,0	13,0	ΔΥΠΕ
Εξυπηρετούμενος πληθυσμός από νοσοκομειακές κλίνες που αναβαθμίζονται – δημιουργούνται	%	2006	71,0	10,5	ΔΥΠΕ
Εξυπηρετούμενος Πληθυσμός από παρεμβάσεις ολοκληρωμένης ανάπτυξης	Αριθμός	2006	8.500	20.000	Γ' ΠΕΠ
Πληθυσμός (μόνιμος) που εξυπηρετείται από τη διαχείριση υγρών αποβλήτων	%	2006	38,0 (**)	3,7	Περιφέρεια Ι.Ν.
Πληθυσμός που εξυπηρετείται από αναβαθμισμένα δίκτυα ύδρευσης	%	2006	9,0 (***)	4,7 (***)	Περιφέρεια Ι.Ν.
Πληθυσμός που εξυπηρετείται από ΧΥΤΑ/ΣΜΑ	%	2006	55,0	100,0	

(**) αντιμετωπίζονται πλήρως οι προτεραιότητες της Οδηγίας 91/271

(***) αναβάθμιση δικτύων 2000-2006

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ:

Συμπληρωματικότητα/ Συνάφεια με άλλες δράσεις:

Οι παρεμβάσεις του Άξονα Προτεραιότητας συνδέονται σε ικανοποιητικό βαθμό με τους στόχους τους Προγράμματος, καθώς και με τους στόχους και ορισμένες από τις δράσεις του 2^{ου} Άξονα «Επιχειρηματικότητα-Ανταγωνιστικότητα & Ψηφιακή σύγκλιση», δεδομένου ότι συμβάλλουν στη στρατηγική κατεύθυνση για την «βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων» μέσω της δημιουργίας της απαραίτητης βάσης για την ανάπτυξη και προσφορά νέων, διαφοροποιημένων και περισσότερο ποιοτικών μορφών οικονομικής δραστηριοποίησης και της βελτίωσης της ποιότητας ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών.

Ειδικότερα, ο Άξονας συνδέεται άμεσα με την επίτευξη οράματος να καταστεί η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων ένας «διεθνής προορισμός με χαρακτηριστικά βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης». Επίσης συνδέεται άμεσα με τους γενικούς στόχους για την «διαφοροποίηση του παραγωγικού συστήματος & την ενίσχυση της περιφερειακής συνοχής και ανταγωνιστικότητας», την «προώθηση της «πολικής» και «ενδογενούς» τοπικής ανάπτυξης για την ενίσχυση του δυναμισμού και τη βελτίωση της χωρικής συνοχής της Περιφέρειας», καθώς και για τη «βελτίωση της ποιότητας ζωής & διαφύλαξη του περιβαλλοντικού πόρου για την τόνωση της περιφερειακής ελκυστικότητας».

Επίσης οι προτεραιότητες και παρεμβάσεις του Άξονα συνδέονται και συμπληρώνονται με αντίστοιχες παρεμβάσεις που αναμένεται να υλοποιηθούν μέσω των Τομεακών Προγραμμάτων «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη», «Ψηφιακή σύγκλιση», «Βελτίωση διοικητικής ικανότητας», «Ανθρώπινοι Πόροι» και «Επιχειρηματικότητα-Ανταγωνιστικότητα», όπως οι δράσεις που αφορούν την ενέργεια, τη δημιουργία ψηφιακών βάσεων στην εκπαίδευση, την τηλεϊατρική, την εξυπηρέτηση του πολίτη, τις ευπαθείς ομάδες και το χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό.

Ιδιαίτερα θα πρέπει να επισημανθεί η συνέργια και συμπληρωματικότητα του Άξονα με το Εθνικό Σχέδιο Στρατηγικής Αγροτικής Ανάπτυξης, ειδικότερα όσον αφορά την υλοποίηση παρεμβάσεων στο πλαίσιο ολοκληρωμένων προγραμμάτων στις ορεινές, απομονωμένες και αγροτικές περιοχές.

Τέλος, η συγκεκριμένη προτεραιότητα, καθώς και οι ειδικοί της στόχοι συνδέονται με την 1η (γενικός στόχος 3), 2η (γενικός στόχος 4), 3η(γενικός στόχος 9, 10 και 11) και τη 5η (γενικοί στόχοι 15, 16 και 17) θεματική προτεραιότητα, καθώς και την 1η, 2η, 3η και 4η χωρική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ, την 2η, μερικώς την 3η και την 4η προτεραιότητα του ΕΠΜ, την 1η και 3η προτεραιότητα και την εδαφική διάσταση των ΚΣΚΓ, καθώς και την 11η, 15η, 16η, 17η και 23η ΟΚΓ της ΣτΛ. Αναλυτικότερα, ο ειδικός στόχος που αφορά:

- ο την αξιοποίηση φυσικών και πολιτισμικών πόρων, συνδέεται με την 1^η (γενικός στόχος 3) και 5^η (γενικοί στόχοι 15 και 17) θεματική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ, μερικώς την 3η προτεραιότητα του ΕΠΜ, την 1^η προτεραιότητα των ΚΣΚΓ, την 11^η ΟΚΓ της ΣτΛ
- ο την προστασία του περιβάλλοντος, συνδέεται με την 5^η (γενικός στόχος 15 και 16) θεματική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ, μερικώς την 3η προτεραιότητα του ΕΠΜ, τη 1^η προτεραιότητα των ΚΣΚΓ, την 11^η ΟΚΓ της ΣτΛ
- ο τη βελτίωση των κοινωνικών υποδομών, συνδέεται με την 2^η (γενικός στόχος 4) και 3^η (γενικός στόχος 10) θεματική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ, την 4^η και προτεραιότητα του ΕΠΜ, τη 3^η προτεραιότητα των ΚΣΚΓ, την 23^η ΟΚΓ της ΣτΛ

- ο τη μέριμνα για τις ευπαθείς ομάδες, την 3^η (γενικός στόχος 9 και 11) θεματική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ, την 4η προτεραιότητα του ΕΠΜ, την 3^η προτεραιότητα των ΚΣΚΓ, την 16^η ΟΚΓ της ΣτΛ
- ο την υποστήριξη της χωρικής συνοχής, συνδέεται με την 1^η, 2^η, 3^η και 4^η χωρική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ, την 2^η και 4^η προτεραιότητα του ΕΠΜ, την εδαφική διάσταση των ΚΣΚΓ και με την 11^η, 15^η, 16^η και 17^η ΟΚΓ της ΣτΛ.
- ο Επίσης στο πλαίσιο της χωρικής συνοχής, η ενδεχόμενη αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού, συνδέεται με την 3^η (γενικός στόχος 8) θεματική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ, την 4η προτεραιότητα του ΕΠΜ, την 3^η προτεραιότητα των ΚΣΚΓ, την 17^η και 23^η ΟΚΓ της ΣτΛ

Λοιπά θέματα:

Ενδεχομένως, ορισμένα από τα σχέδια ολοκληρωμένης ανάπτυξης να υλοποιηθούν μέσω «Συνολικών επιχορηγήσεων», όπως επίσης και η δράση υποδομών σε οικισμούς τσιγγάνων

Ενδεχόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων «JEREMIE» και «JESICA».

Κριτήρια για την επιλογή αστικών περιοχών προς υλοποίηση ολοκληρωμένων προγραμμάτων ανάπτυξης:

α. οικισμοί με πληθυσμό (βάσει απογραφής 2001) > 2.000⁹³ κατοίκων ή

β. οικισμοί που μαζί με τον εποχιακό πληθυσμό > 2.000 κατοίκους και ταυτόχρονα ο εποχιακός πληθυσμός είναι τουλάχιστον διπλάσιος του μόνιμου πληθυσμού

Καθεστώς ενίσχυσης:

Ενδεχόμενη χρήση στο πλαίσιο της «αστικής και αγροτικής ανάπτυξης» και στην περίπτωση αυτή:

Όλες οι Κρατικές Ενισχύσεις - πλην του αναπτυξιακού νόμου (ή άλλων ανάλογων πράξεων που κοινοποιήθηκαν ή πρόκειται να κοινοποιηθούν στην Επιτροπή ΕΚ) - που θα χορηγηθούν μέσω των παρεμβάσεων αυτού του Άξονα, εμπίπτουν στις ομάδες των εξαιρέσεων ως προς την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται από το άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης και αφορούν:

- 1) στις ενισχύσεις "ήσσονος σημασίας" (de minimis),
- 2) στις κρατικές ενισχύσεις προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις

Χρηματοδότηση στο πλαίσιο του 10% - ρήτρα ευελιξίας:

Ειδικότερα, το παρόν περιφερειακό επιχειρησιακό πρόγραμμα δύναται να χρηματοδοτήσει, κατά συμπληρωματικό τρόπο και εντός ορίου 10 % της κοινοτικής χρηματοδότησης του κάθε άξονα προτεραιότητάς του (εφεξής "ρήτρα ευελιξίας"), δράσεις που εμπίπτουν στο πεδίο συνδρομής του ΕΚΤ (εφεξής δράσεις ή παρεμβάσεις "τύπου ΕΚΤ"), εφόσον απαιτούνται για την ικανοποιητική υλοποίηση μιας πράξης και συνδέονται άμεσα με αυτήν. Στο πλαίσιο του παρόντος Άξονα Προτεραιότητας δύναται να γίνει χρήση της ρήτρας ευελιξίας για τη χρηματοδότηση κατηγοριών παρεμβάσεων τύπου ΕΚΤ σχετικών με την παροχή υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας, όπως "Βοήθεια στο Σπίτι", "Κοινωνική Μέριμνα", "ΚΗΦΗ", οι οποίες εμπίπτουν στην πολιτική κοινωνικής συνοχής της Περιφέρειας, ενισχύουν το στόχο του Άξονα Προτεραιότητας για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των

⁹³ Οι 2.000 κάτοικοι αποτελούν το ελάχιστο όριο πληθυσμού για τον ημι-αστικό οικισμό.

κατοίκων της Περιφέρειας και το γενικό στόχο 9 του ΕΣΠΑ, και θα συμβάλουν κατά τρόπο συμπληρωματικό στην υλοποίηση των ενδεικτικών κύριων κατηγοριών παρεμβάσεων του εν λόγω Άξονα Προτεραιότητας σχετικών με τις υποδομές Υγείας και Κοινωνικής Φροντίδας.

Η χρηματοδότηση των παραπάνω κατηγοριών παρεμβάσεων τύπου ΕΚΤ με χρήση της ρήτρας ευελιξίας θα γίνει σύμφωνα με τους όρους του θεσμικού πλαισίου, το οποίο θα εκπονηθεί από το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και το οποίο θα διασφαλίζει την εξατομικευμένη παροχή υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας στους τελικούς ωφελούμενους. Η εν λόγω χρηματοδότηση θα αφορά μεταβατική περίοδο με καταληκτική ημερομηνία την 31/12/2010, η οποία θα επιτρέψει την πλήρη υλοποίηση σχετικής Συστημικής Παρέμβασης στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος "Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού" που στοχεύει στη δημιουργία και εφαρμογή ενός βιώσιμου συστήματος παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 10, ΑΜΙΓΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥ 1 :

ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Γενικά

Κατά την υλοποίηση των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της περιόδου 2000 – 2006, η συμβολή της Τεχνικής Βοήθειας στην στήριξη των δράσεων του προγράμματος ήταν σημαντική. Η εκπόνηση αναπτυξιακών, διαγνωστικών και γενικών μελετών, οι ενέργειες για την οργανωτική και διοικητική υποστήριξη του προγράμματος, αξιολογήσεις του προγράμματος, καθώς και οι ενέργειες για τη δημοσιότητα και πληροφόρηση, συνετέλεσαν σε μεγάλο βαθμό στην αποτελεσματική υλοποίηση του προγράμματος

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΑΞΟΝΑ

Κατά τη προγραμματική περίοδο 2007 – 2013 διαφοροποιείται σημαντικά το σύστημα διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος. Όπως διαφαίνεται από τους νέους Κανονισμούς, οι ανάγκες υποστήριξης των νέων μηχανισμών διαχείρισης καθώς και των φορέων υλοποίησης θα είναι αυξημένες, προκειμένου να υλοποιηθεί αποτελεσματικά και αποδοτικά το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα. Ο ρόλος της Τεχνικής Υποστήριξης Εφαρμογής συνίσταται στη τεχνική, οργανωτική και διοικητική υποστήριξη της υλοποίησης των έργων και ενεργειών του προγράμματος, στην αποτελεσματική παρακολούθηση της υλοποίησης, στη δημοσιότητα και πληροφόρηση του προγράμματος.

Οι ειδικοί στόχοι του άξονα «Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής» είναι οι εξής:

- Ενέργειες για τη διαχείριση, λειτουργία, παρακολούθηση και έλεγχο των δράσεων του προγράμματος. Οι δράσεις αφορούν στην προετοιμασία, οργάνωση, διαχείριση, παρακολούθηση της υλοποίησης, έλεγχο και αξιολόγηση του προγράμματος, καθώς και σε έργα ή ενέργειες που θα συμβάλλουν στη βελτίωση των οργανωτικών δομών και των διαδικασιών σχεδιασμού, υλοποίησης, παρακολούθησης, ελέγχου και αξιολόγησης του προγράμματος.
- Ενέργειες για την υποστήριξη της εφαρμογής και υλοποίησης του προγράμματος
- Ενέργειες για την ευρεία δημοσιότητα και πληροφόρηση του προγράμματος, όπως προβλέπεται από τον Κανονισμό 1083/2006 (άρθρο 69).

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

Προετοιμασία, εφαρμογή, παρακολούθηση και επιθεώρηση

- Προετοιμασία, επιλογή, παρακολούθηση του προγράμματος και των έργων
- Συμβουλευτικές υπηρεσίες υποστήριξης των μηχανισμών διαχείρισης με τη χρησιμοποίηση εξωτερικών συμβούλων και εμπειρογνομόνων
- Συμβουλευτικές υπηρεσίες υποστήριξης των φορέων υλοποίησης από εξωτερικούς εμπειρογνώμονες

- Δράσεις για τη δημιουργία νέων δομών διαχείρισης και υλοποίησης, όπως τυποποίηση λειτουργιών, ενέργειες πιστοποίησης, δαπάνες για τη πρώτη φάση λειτουργίας τους, κλπ
- Προμήθεια, εγκατάσταση και συντήρηση τεχνολογικού εξοπλισμού και ηλεκτρονικών συστημάτων απαραίτητων για τη διαχείριση της παρακολούθησης
- Συμμετοχή σε διεθνείς συναντήσεις, ημερίδες και επιμορφωτικά σεμινάρια τόσο των στελεχών των μηχανισμών διαχείρισης, όσο και των εμπλεκόμενων στην υλοποίηση του Προγράμματος φορέων.

Αξιολόγηση και Μελέτες, Πληροφορίες και Επικοινωνία

- Μελέτες προπαρασκευαστικές, οργανωτικές, αναπτυξιακές, περιβαλλοντικές, γενικές, τεχνικές κλπ για την υποστήριξη των δράσεων του προγράμματος
- Αξιολογήσεις κατά τη διάρκεια και εκ των υστέρων των αποτελεσμάτων του προγράμματος
- Ενημέρωση / ευαισθητοποίηση των ενδιαφερομένων και της κοινής γνώμης σε θέματα που αφορούν το πρόγραμμα, καθώς και δράσεις δημοσιοποίησης των αποτελεσμάτων

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Η εφαρμογή των δράσεων του άξονα «Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής» αναμένεται να διευκολύνει την υλοποίηση του προγράμματος και να συμβάλλει στην επίτευξη ικανοποιητικών αποτελεσμάτων ποιοτικά και ποσοτικά.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΜΕ ΑΥΤΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ(ΕΓΤΑΑ) ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΛΙΕΙΑΣ (ΕΤΑ) - ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΜΕ ΤΟ ΕΓΤΑΑ ΚΑΙ ΕΤΑ.

Το κείμενο που ακολουθεί είναι κοινό για όλα τα Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ, το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης και το Επιχειρησιακό πρόγραμμα Αλιεία και οριοθετεί τις παρεμβάσεις μεταξύ των Ταμείων (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΤΣ), του ΕΓΤΑΑ και του ΕΤΑ.

1. Γενικά

Ο κύριος όγκος των παρεμβάσεων που αφορούν στη βελτίωση της προσπελασιμότητας των αγροτικών περιοχών και τις παρεμβάσεις σε υποδομές περιβάλλοντος, **θα καλυφθεί από το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)**, η ενίσχυση μεγάλης κλίμακας επενδυτικών σχεδίων, η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, η αναβάθμιση του συστήματος υγείας και κοινωνικής πρόνοιας, η προώθηση της ψηφιακής σύγκλισης, καθώς και η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος **θα καλυφθούν από το ΕΤΠΑ**, ενώ η αναβάθμιση της δημόσιας διοίκησης, η βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος και οι παρεμβάσεις στους ανθρώπινους πόρους, **θα καλυφθούν από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)**.

Η **θέσπιση κριτηρίων διαχωρισμού** μεταξύ των ομοειδών κατηγοριών πράξεων που δύνανται να χρηματοδοτηθούν από τα διαφορετικά Ταμεία δεν διαπνέεται από «διαχειριστική» λογική, αλλά **αντανακλά τις προτεραιότητες των επιμέρους πολιτικών** (περιφερειακή πολιτική, πολιτική αγροτικής ανάπτυξης, αλιευτική πολιτική) το σύνολο των οποίων βεβαίως επηρεάζεται από τη διάσταση του χώρου.

Η μεγάλη έκταση των αγροτικών περιοχών, το μήκος της ακτογραμμής και το πλήθος των νησιών καθιστούν απαγορευτική την υιοθέτηση ως μόνου κριτηρίου διαχωρισμού των πράξεων των Ταμείων το «χωρικό – γεωγραφικό» κριτήριο, διότι είναι δεδομένο ότι οι πόροι του ΕΓΤΑΑ και του ΕΤΑ δεν επαρκούν για να καλύψουν ικανοποιητικά τις ανάγκες στις **δύο γενικές ομάδες παρεμβάσεων**, μέσω των οποίων θα εξυπηρετηθούν **ο στόχος της διαφοροποίησης της οικονομίας των αγροτικών περιοχών και των περιοχών που εξαρτώνται από την αλιεία και ο στόχος της βελτίωσης της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές**.

Οι δύο γενικές ομάδες παρεμβάσεων αφορούν:

- Στις παρεμβάσεις στο παραγωγικό περιβάλλον
- Στα έργα υποδομών για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των αγροτικών περιοχών και των περιοχών που εξαρτώνται από την αλιεία.

Αναγκαιότητα θέσπισης κριτηρίων εντοπίζεται, επίσης στους ακόλουθους τομείς παρεμβάσεων:

- Δράσεις κατάρτισης – Ανθρώπινο δυναμικό
- Παρεμβάσεις στον τομέα του Περιβάλλοντος.
- Παρεμβάσεις με βάση την προσέγγιση LEADER που χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ

- Παρεμβάσεις για την ανάπτυξη επιλεγμένων αλιευτικών περιοχών μέσω μιας τοπικής στρατηγικής, που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΑ.

Με βάση την παραπάνω προσέγγιση, τα κριτήρια διαχωρισμού των πράξεων που παρουσιάζονται στη συνέχεια, αποτελούν ένα συγκερασμό χωρικών – γεωγραφικών, οικονομικών και διοικητικών κριτηρίων.

Για τις παρεμβάσεις που θα υλοποιηθούν στις περιοχές εφαρμογής του **Άξονα Προτεραιότητας 4 Leader του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2007 -2013**, με νομική βάση τα άρθρα 61 - 64 του Καν. (ΕΚ) 1698/2005 του Συμβουλίου, της 20/9/2005, «για τη στήριξη της Αγροτικής Ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ)» **κριτήριο διαχωρισμού των παρεμβάσεων αποτελεί αυτή καθ' εαυτή η προσέγγιση Leader.**

Επίσης, για τις παρεμβάσεις με στόχο την ανάπτυξη **επιλεγμένων αλιευτικών περιοχών** στο πλαίσιο εφαρμογής του **άξονα Προτεραιότητας 4 του Ε.Π Αλιείας (ΕΠΑΛ) 2007 -2013**, με νομική βάση τα άρθρα 43 - 45 του Καν.(ΕΚ) 1198/2006 του Συμβουλίου, της 27/7/2006, για το «Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας», κριτήριο διαχωρισμού των παρεμβάσεων αποτελεί αυτή καθ' εαυτή η επιλεγθείσα τοπική στρατηγική για την κάθε αλιευτική περιοχή.

Επενδύσεις για τον **εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (κατεύθυνσης φυτικής και ζωικής παραγωγής) και δασοκομικών εκμεταλλεύσεων (άξονας 1 ΠΑΑ)**, στο πλαίσιο συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, **χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το ΕΓΤΑΑ.**

Επενδύσεις για την **αύξηση της προστιθέμενης αξίας των γεωργικών, κτηνοτροφικών και δασοκομικών προϊόντων (άξονας 1 ΠΑΑ)**, δράσεις επιχειρηματικότητας και γενικότερα **όλες οι δράσεις** οι οποίες αφορούν στην πρώτη μεταποίηση ή/και εμπορία προϊόντων (δεν αφορά επενδύσεις στο λιανικό εμπόριο) **που καλύπτονται από το Παράρτημα Ι της Συνθήκης, καθώς και δασικών προϊόντων, χρηματοδοτούνται κατά αποκλειστικότητα από το ΕΓΤΑΑ.** Σύμφωνα με τον Καν. 1698/2005, η στήριξη από το ΕΓΤΑΑ περιορίζεται στις πολύ μικρές, τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, κατά την έννοια της Σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής⁹⁴ καθώς και για τις επιχειρήσεις που απασχολούν λιγότερους από 750 υπαλλήλους ή έχουν κύκλο εργασιών μικρότερο των 200 εκ. €.

Στην περίπτωση της **δασοκομίας** η στήριξη παρέχεται από το ΕΓΤΑΑ στις πολύ μικρές επιχειρήσεις, σύμφωνα με τον Καν. 1698/2005.

Οι επενδύσεις στον τομέα της **υδατοκαλλιέργειας, της αλιείας εσωτερικών υδάτων και της θαλάσσιας αλιείας**, χρηματοδοτούνται από το ΕΤΑ μέχρι εξαντλήσεων των πόρων του ΕΠΑΛ.

Οι επενδύσεις στην πρώτη **μεταποίηση και εμπορία** ιχθύων, οστράκων κ.λ.π. χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το ΕΤΑ, μέχρι εξαντλήσεως των πόρων του ΕΠΑΛ.

⁹⁴ Οι πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις ορίζονται με βάση τον αριθμό των απασχολούμενων ατόμων και τον κύκλο εργασιών τους ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού τους. Ειδικότερα:
Ως πολύ μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 10 εργαζόμενους και της οποίας ο κύκλος εργασιών ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 2 εκατ. Ευρώ.
Ως μικρή επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 50 εργαζόμενους και ο κύκλος εργασιών της ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 10 εκατ. Ευρώ.
Ως μεσαία επιχείρηση ορίζεται η επιχείρηση η οποία απασχολεί λιγότερους από 250 εργαζόμενους και της οποίας ο κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. Ευρώ ή το σύνολο του ετήσιου ισολογισμού δεν υπερβαίνει τα 43 εκατ. Ευρώ.

Η στήριξη στην **υδατοκαλλιέργεια και στη μεταποίηση των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας**, από το ΕΤΑ, περιορίζεται στις **επιχειρήσεις, όπως αυτές προβλέπονται στον Καν. 1198/2005⁹⁵**.

Υδρεύσεις, αποχετεύσεις και βιολογικοί καθαρισμοί χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το ΕΤΠΑ.

Τα κριτήρια διαχωρισμού, που παρουσιάζονται στη συνέχεια και τα οποία εκφράζονται σε χρηματοοικονομικούς όρους, αφορούν στο συνολικό προϋπολογισμό της παρέμβασης (δημόσια δαπάνη και ιδιωτική συμμετοχή).

⁹⁵ Οι ενισχύσεις επενδύσεων από το ΕΤΑ περιορίζονται σύμφωνα με τον Καν. 1198/2006 σε πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ομοίως, σύμφωνα με τη Σύσταση 2003/361/ΕΚ, της Επιτροπής) καθώς και σε επιχειρήσεις, οι οποίες απασχολούν λιγότερους από 750 υπαλλήλους ή των οποίων ο κύκλος εργασιών είναι μικρότερος από 200 εκ. Ευρώ.

2. Ειδικά Κριτήρια Διαχωρισμού

2.1 Έργα υποδομών που χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το ΕΓΤΑΑ και ΕΤΑ

Παρεμβάσεις σε υποδομές υλοποιούνται στο σύνολο των αγροτικών περιοχών εφαρμογής του άξονα προτεραιότητας 3 του Προγράμματος Αγροτική Ανάπτυξη (ΠΑΑ) 2007 -2013 σε Δημοτικά Διαμερίσματα έως 3000 κατοίκους και στις περιοχές εφαρμογής του ΕΠΑΛ, ως ακολούθως:

2.1.1 Υποδομές για την ενθάρρυνση της τουριστικής δραστηριότητας και τη διατήρηση και αναβάθμιση της πολιτιστικής κληρονομιάς (άξονας 3 ΠΑΑ)

- Τοπικά κέντρα τουριστικής πληροφόρησης (γραφεία-περίπτερα ενημέρωσης και πληροφόρησης), σήμανση αξιοθέατων, μνημείων, κ.λ.π., ποδηλατικές διαδρομές σε περιοχές της αγροτικής υπαίθρου, προβολή και προώθηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των περιοχών.
- Υποδομές για τη διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως τα πολιτιστικά χαρακτηριστικά της αγροτικής υπαίθρου (μνημεία, γεφύρια, μύλοι, λιοτρίβια, πατητήρια, βρύσες κ.λ.π.) και το τοπίο της υπαίθρου (όπως αναβαθμίδες κ.λ.π.).

Τα ανωτέρω αφορούν σε παρεμβάσεις τοπικής κλίμακας και **δεν επιτρέπονται παρεμβάσεις σε μνημεία αρμοδιότητας του Υπουργείου Πολιτισμού.**

Ως ανώτατο ύψος συνολικού προϋπολογισμού των παρεμβάσεων αυτών είναι τα **300.000€**.

Ίδιες κατηγορίες παρέμβασης, συνολικού προϋπολογισμού υψηλότερου αυτού του ορίου, θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ.

2.1.2 Υποδομές και Υπηρεσίες για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές (άξονας 3 ΠΑΑ)

A) Παρεμβάσεις σε κτίρια για τη μετατροπή τους σε μουσεία – συλλογές - εκθετήρια που σχετίζονται με την λαογραφική / αγροτική πολιτιστική κληρονομιά, κέντρα φροντίδας παιδιών προσχολικής ηλικίας, βιβλιοθήκες, ωδεία, χώροι άσκησης πολιτιστικών δραστηριοτήτων (θέατρο, κινηματογράφος).

Ως ανώτατο ύψος συνολικού προϋπολογισμού των παρεμβάσεων αυτών είναι τα 300.000 €.

Ίδιες κατηγορίες παρέμβασης, συνολικού προϋπολογισμού υψηλότερου αυτού του ορίου, θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ.

B) Ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων και εκδηλώσεων ανάδειξης και διατήρησης της τοπικής κληρονομιάς – στήριξη πολιτιστικών φορέων για μικρής κλίμακας υποδομή, προμήθεια εξοπλισμού, μουσικών οργάνων, στολών κλπ.

Ως ανώτατο ύψος συνολικού προϋπολογισμού των παρεμβάσεων αυτών, είναι τα 300.000 €.

Ίδιες κατηγορίες παρέμβασης, προϋπολογισμού υψηλότερου αυτού του ορίου, θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ.

Οι παρεμβάσεις των σημείων Α, Β, ανωτέρω δεν σχετίζονται με επιχειρηματική δραστηριότητα.

2.1.3 Ανακαίνιση και ανάπτυξη χωριών (άξονας 3 ΠΑΑ).

Για την ανακαίνιση και ανάπτυξη χωριών, θα χρηματοδοτηθούν δράσεις για τη συνολική αναβάθμιση χωριών (Δημοτικά Διαμερίσματα έως 3.000 κατοίκων κατά βάση ορεινών και μειονεκτικών στο πλαίσιο

εφαρμογής του άξονα 3 του ΠΑΑ) σε **εφαρμογή συνολικής μελέτης αναβάθμισης⁹⁶** του οικισμού.

Οι επιλέξιμες κατηγορίες δαπανών αφορούν τα παρακάτω:

- βελτίωση και ανάπλαση κοινοχρήστων χώρων (διαμόρφωση υπαίθριων χώρων, πλακοστρώσεις, πεζοδρομήσεις, φωτισμός κ.λ.π.)
- αποκατάσταση κτιρίων για κοινωφελή χρήση
- αποκατάσταση εξωτερικών όψεων κτισμάτων με ιδιαίτερα στοιχεία αισθητικής και ιστορικής αξίας

Το μέτρο αφορά κυρίως σε **δημόσια έργα** και συνολικά για τις ανωτέρω παρεμβάσεις ο συνολικός προϋπολογισμός θα ανέρχεται έως **1.000.000 €** .

Δράσεις για την **ανακαίνιση και ανάπτυξη χαρακτηρισμένων «παραδοσιακών οικισμών»** θα **συγχρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από το ΕΤΠΑ.**

2.1.4 Υποδομές πρόσβασης.

Μικρά έργα πρόσβασης στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις συνολικού προϋπολογισμού **μέχρι 500.000€**, χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ.

2.1.5 Αλιευτικά καταφύγια (Άξονας 3 ΕΠΑΛ).

Το ΕΤΑ θα χρηματοδοτεί:

(α) Την κατασκευή μόνο μικρών αλιευτικών καταφυγίων (μέχρι 50 θέσεις ελλιμενισμού και προϋπολογισμού μέχρι 1,5Μ€ στα απομακρυσμένα Ελληνικά Νησιά, όπως αυτά αναφέρονται στο κεφάλαιο 1 του Ε.Π Αλιείας 2007 –2013.

(β) Τον εκσυγχρονισμό και εξοπλισμό των υφιστάμενων αλιευτικών καταφυγίων.

2.1.6 Υποδομές Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)

Το σύνολο των παρεμβάσεων που άπτονται υποδομών, ανάπτυξης και εφαρμογών ΤΠΕ για την εξυπηρέτηση του πολίτη, χρηματοδοτούνται αποκλειστικά και μόνο από το ΕΤΠΑ.

2.1.7 Λοιπά έργα υποδομών

Τα λοιπά έργα υποδομών, στις αγροτικές και αλιευτικές περιοχές, χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ.

⁹⁶ Ως προς αυτό το μέτρο απαραίτητη προϋπόθεση είναι η σύνταξη μελέτης συνολικής θεώρησης αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης και ανάδειξης συνολικά του οικισμού ή σύνταξη σχεδίου αναβάθμισης αυτού. Αυτή η κατηγορία παρέμβασης δεν εφαρμόζεται σε εγκαταλελειμμένους οικισμούς. Το περιεχόμενο της μελέτης θα προσδιορισθεί σε συνεργασία με το ΥΠΕΧΩΔΕ. Κατά προτεραιότητα εντάσσονται περιοχές που έχουν ήδη ολοκληρωθεί τα βασικά δίκτυα (ύδρευσης, αποχέτευσης)

3. Ανθρώπινο δυναμικό

3.1. Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2007-2013

Η διαφοροποίηση μεταξύ ΕΓΤΑΑ και ΕΚΤ, για δράσεις **επαγγελματικής κατάρτισης**, εξειδικεύεται, ως ακολούθως:

ΕΓΤΑΑ		ΕΚΤ	
Το ταμείο θα καλύπτει αποκλειστικά κατάρτιση που θα αφορά στη θεματολογία και στους δικαιούχους των παρακάτω μέτρων του Άξονα 2 του ΠΑΑ 2007-2013.		Το ταμείο θα καλύπτει αποκλειστικά κατάρτιση που θα αφορά στη θεματολογία και στους δικαιούχους των παρακάτω μέτρων του άξονα 1 καθώς και των μέτρων των αξόνων 3 και 4 του ΠΑΑ 2007-2013	
211	Ενισχύσεις για φυσικά μειονεκτήματα στους γεωργούς ορεινών περιοχών	112	Εγκατάσταση Νέων Γεωργών
212	Ενισχύσεις στους γεωργούς περιοχών με μειονεκτήματα, εκτός των ορεινών περιοχών.	121	Εκσυγχρονισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων
213	Natura 2000	123	Αύξηση προστιθέμενης αξίας στα γεωργικά και δασοκομικά προϊόντα
214	Γεωργοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις	Κατάρτιση στο πλαίσιο εφαρμογής των αξόνων 3 και 4 του ΠΑΑ (Ποιότητα ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας – Προσέγγιση Leader), όπως αυτοί καθορίζονται στον Καν. 1698/05.	
215	Ενισχύσεις για την καλή διαβίωση των ζώων		
216	Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις (γεωργία)		
221	Πρώτη δάσωση γεωργικών γαιών		
222	Πρώτη εγκατάσταση γεωργοδασοκομικών συστημάτων σε γεωργική γή		
223	Πρώτη δάσωση μη γεωργικών γαιών		
225	Δασοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις		
226	Αποκατάσταση του δασοκομικού δυναμικού και εισαγωγή δράσεων πρόληψης.		
227	Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις (δάση)		

Η διαφοροποίηση μεταξύ ΕΓΤΑΑ και ΕΚΤ, για δράσεις ενημέρωσης-πληροφόρησης-εκπαίδευσης, εξειδικεύεται, ως ακολούθως:

Όσον αφορά **δράσεις ενημέρωσης-εκπαίδευσης**, οι οποίες αφορούν **όλες τις στρατηγικές, πολιτικές και κατευθύνσεις για την Αγροτική Ανάπτυξη** στη νέα προγραμματική περίοδο, υλοποιούνται κυρίως στο πλαίσιο χρηματοδότησης του ΕΓΤΑΑ , μέσω του **ΠΑΑ**.

Ειδικότερα:

- Οι δράσεις ενημέρωσης **για θέματα αγροτικής ανάπτυξης, τα οποία αφορούν Περιβαλλοντικά ζητήματα** (Κοινοτική Στρατηγική Βιοποικιλότητας, Δίκτυο Natura 2000, Πλαίσιο για τα νερά, Θεματική στρατηγική για την προστασία του εδάφους, Κοινοτικό πρόγραμμα για την κλιματική αλλαγή, Θεματική στρατηγική για τη μόλυνση του αέρα, Θεματική στρατηγική για την αειφόρο χρήση των φυτοφαρμάκων), **στρατηγική για τα δάση, καινοτομία στις στρατηγικές για την αγροτική ανάπτυξη, βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία, βιοενέργεια, θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΓΤΑΑ.**
- Οι δράσεις ενημέρωσης-εκπαίδευσης για θέματα **Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων στις αγροτικές περιοχές καθώς και για Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) για γεωργική και αγροτική ανάπτυξη, θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΚΤ.**

3.2. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας (ΕΠΑΛ) 2007-2013

Δεν περιλαμβάνονται δράσεις κατάρτισης στο ΕΠ Αλιείας 2007 – 2013 και οι σχετικές δράσεις θα υλοποιηθούν με συγχρηματοδότηση του ΕΚΤ.

4. Περιβάλλον

4.1 Κριτήρια διαχωρισμού ανά περιβαλλοντικό τομέα

Οι ειδικότερες περιβαλλοντικές δράσεις ομαδοποιήθηκαν ανά περιβαλλοντικό τομέα (φύση, έδαφος, ατμοσφαιρικό περιβάλλον, ακουστικό περιβάλλον, κλιματική αλλαγή, πολιτική προστασία, μηχανισμοί-εργαλεία-θεσμοί, υδατικό περιβάλλον, χωροταξία-πολεοδομία).

Για τα πεδία που μπορούν να χρηματοδοτηθούν από περισσότερα του ενός Ταμείου και για τα οποία υπάρχει αναγκαιότητα προσδιορισμού κριτηρίων διαχωρισμού και διασφάλισης συμπληρωματικότητας εφαρμόζονται τα ακόλουθα κριτήρια, τα οποία παρατίθενται ανά τομέα:

Τομέας «Φύση»:

- Η εφαρμογή μέτρων προστασίας των δασικών οικοσυστημάτων και γενικότερα τα θέματα παρεμβάσεων σε περιοχές Δικτύου Natura 2000 αποτελεί από τα σημαντικότερα πεδία εφαρμογής κριτηρίων διαχωρισμού, ιδιαίτερα μεταξύ των προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (βλ. ανάλυση στον πίνακα 2 που ακολουθεί).
- **Μεταχείριση και παρακολούθηση γενετικά τροποποιημένων προϊόντων και οργανισμών που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή.** Οι δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν από κάθε Ε.Π. εξειδικεύονται στις αντίστοιχες περιγραφές των προγραμματικών κειμένων. **Γενικό κριτήριο διαχωρισμού αποτελεί το Παράρτημα Ι της Συνθήκης**, όπου σχετικές δράσεις είναι επιλέξιμες μόνο στο πλαίσιο του ΕΓΤΑΑ.
- **Πυρκαγιές: Το ΠΑΑ** θα καλύψει τον τομέα των δασικών πυρκαγιών και ειδικότερα θα χρηματοδοτήσει δράσεις αντίστοιχες αυτών που χρηματοδοτήθηκαν από τα ΠΕΠ, μέσω του ΕΓΤΠΕ-Π κατά τη Γ' προγραμματική περίοδο, όπως **έργα πρόληψης και προστασίας των δασικών οικοσυστημάτων από πυρκαγιές και άλλες φυσικές καταστροφές.** (Ο εξοπλισμός δασοπυρόσβεσης χρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ (βλ. πίνακα 1).

Τομέας «Ατμοσφαιρικό περιβάλλον»:

- **Ενίσχυση ασφάλειας προστατευόμενων περιοχών από φυσικούς ή άλλους κινδύνους** (Μεταφορά, χρήση ή αποθήκευση ουσιών – πυρκαγιές). Το ΕΓΤΑΑ συγχρηματοδοτεί δράσεις για την πρόληψη των δασικών πυρκαγιών, ως ανωτέρω.

Τομέας «Κλιματική Αλλαγή»:

- **Πρώθηση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ):** Το ΕΓΤΑΑ (μέσω ΠΑΑ), θα συγχρηματοδοτήσει αποκλειστικά **μικρής κλίμακας** (συνολικού προϋπολογισμού έως **300.000 €**) επενδυτικά σχέδια πρόωθησης ΑΠΕ που αφορούν σε δικαιούχους γεωργούς και για ίδια κατανάλωση, στο πλαίσιο του **Άξονα 3, του ΠΑΑ.**

Επενδύσεις στο σύνολο της χώρας που αφορούν σε μονάδες παραγωγής ΑΠΕ για την πώληση ενέργειας στην αγορά, ανεξαρτήτως προϋπολογισμού, θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ.

Οι επενδύσεις σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης για την προώθηση των ενεργειακών καλλιεργειών θα χρηματοδοτηθούν από το ΕΓΤΑΑ (από τον Άξονα Προτεραιότητας 1 του ΠΑΑ 2007 – 2013).

➤ **Ενίσχυση τεχνολογιών και προϊόντων για την προστασία της στοιβάδας του όζοντος:**

Οι παρεμβάσεις του ΠΑΑ στο συγκεκριμένο τομέα αφορούν αποκλειστικά σε επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις (ζωικής και φυτικής παραγωγής) καθώς και των επιχειρήσεων σχετιζομένων με την πρώτη μεταποίηση των προϊόντων του Παραρτήματος Ι της Συνθήκης.

Παρεμβάσεις για την προστασία της στοιβάδας του όζοντος περιλαμβάνονται στο ΠΑΑ, μέσω της παροχής στρεμματικών ενισχύσεων, στο πλαίσιο εφαρμογής γεωργοπεριβαλλοντικών μέτρων.

Τομέας «Μηχανισμοί, Εργαλεία, Θεσμοί»:

Αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα του ΕΤΠΑ

Τομέας «Χωροταξία – Πολεοδομία»:

- Οι παρεμβάσεις χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το ΕΤΠΑ. Όσον αφορά παρεμβάσεις σχετικές με την οριοθέτηση, καταγραφή και αποτύπωση δασών και δασικών εκτάσεων, δύναται η χρηματοδότηση να γίνει από το ΕΓΤΑΑ.

Με βάση τα σημαντικότερα πεδία δυνητικών επικαλύψεων που εντοπίστηκαν, διαμορφώθηκε ο Πίνακας 3 - 1, που ακολουθεί, στον οποίο εξειδικεύονται οι δράσεις του τομέα περιβάλλοντος που θα χρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ, το Ταμείο Συνοχής και το ΕΓΤΑΑ.

Πίνακας 3-1: Επικαλύψεις Τομέων Παρέμβασης Μεταξύ ΕΤΠΑ, Τ.Σ. ΚΑΙ ΕΓΤΑΑ στον Τομέα Του Περιβάλλοντος: Προτεινόμενα Κριτήρια Διαχωρισμού

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ	ΕΤΠΑ	ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	ΕΓΤΑΑ
Αντιπλημμυρικά έργα	♦	♦	
Αντιπλημμυρικά έργα, στο πλαίσιο παρεμβάσεων ορεινής υδρονομίας σε δάση			♦
Αρδευτικά δίκτυα ⁹⁷			♦
Δίκτυα ύδρευσης	♦	♦	
Ταμιευτήρες, Λιμνοδεξαμενές, Φράγματα για άρδευση			♦
Ταμιευτήρες, Λιμνοδεξαμενές, Φράγματα για ύδρευση	♦	♦	
Ταμιευτήρες, Λιμνοδεξαμενές, Φράγματα στα νησιά ή αγροτικές περιοχές υπό όρους (μικτής χρήσης, ύδρευση- άρδευση)			♦
Βιοποικιλότητα, παρεμβάσεις σε περιοχές Natura 2000 ⁹⁸	♦		
Βιοποικιλότητα, παρεμβάσεις σε περιοχές Υψηλής Αισθητικής αξίας, μέσω γεωργοπεριβαλλοντικών και δασοπεριβαλλοντικών			♦

⁹⁷ Δεν υπάρχουν μικτά δίκτυα

⁹⁸ Κατηγοριοποίηση των Παρεμβάσεων σύμφωνα με τον τεχνικό Οδηγό για τη χρηματοδότηση του Δικτύου Natura 2000 (2006)

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ	ΕΤΠΑ	ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	ΕΓΤΑΑ
μέτρων, στο πλαίσιο εφαρμογής του Καν. 1698/2005			
Έρευνα και τεχνολογία σε θέματα περιβάλλοντος	♦		
Δάση, πρόληψη πυρκαγιών, αναδασώσεις			♦
Μονοπάτια, ποδηλατικές διαδρομές, σήμανση, παρατηρητήρια, θέσεις θέας (αγροτικές περιοχές)			♦
Μονοπάτια, ποδηλατικές διαδρομές, σήμανση, παρατηρητήρια, θέσεις θέας (περιοχές Natura 2000)	♦		
Ύδρευση / αντικατάσταση δικτύων κλπ.	♦		
Βιολογικοί καθαρισμοί	♦	♦	
Διαχείριση απορριμμάτων	♦	♦	
Απειλούμενοι φυτικοί και ζωικοί πόροι (είδη και φυλές)			♦
Άγρια πανίδα και χλωρίδα	♦		
Προστασία άγριας πανίδας και χλωρίδας μέσω εφαρμογής γεωργοπεριβαλλοντικών μέτρων στο πλαίσιο εφαρμογής του Καν. 1698/2005			♦
Έργα υποδομής σε περιοχές NATURA ⁹⁹	♦		♦
Μηχανισμοί πιστοποίησης και σήμανσης (προϊόντα του παραρτήματος 1 της συνθήκης)			♦
Μηχανισμοί πιστοποίησης και σήμανσης (λοιπά προϊόντα)	♦		
Μηχανισμοί παρακολούθησης της ποιότητας του περιβάλλοντος	♦		
Βιοκαύσιμα μικρής κλίμακας - μονάδες παραγωγής για ίδια χρήση			♦
Βιοκαύσιμα (μεγάλες μονάδες παραγωγής)	♦		
Αξιοποίηση βιομάζας γεωργοκτηνοτροφικής και δασικής προέλευσης			♦
Εξοπλισμός δασοπυρόσβεσης	♦		

⁹⁹ Έργα υποδομών, σε περιοχές Natura 2000 ακολουθούν την κατηγοριοποίηση ανά Ταμείο, όπως αποτυπώνονται στους πίνακες 1 και 2.

4.2 Κριτήρια διαχωρισμού για παρεμβάσεις στις περιοχές του δικτύου Natura 2000

Το Δίκτυο **Natura 2000** καλύπτει διαφορετικούς τύπους εκτάσεων και εδαφών της χώρας, στους οποίους περιλαμβάνονται γεωργικές εκτάσεις, δάση, άλλες χερσαίες εκτάσεις (όπως αλπικές, θαμνώδεις, εγκαταλελειμμένες γεωργικές εκτάσεις κλπ), εσωτερικά ύδατα, υγρότοποι, παράκτιες ζώνες και θαλάσσιες ζώνες. Ως εκ τούτου, καθίσταται προφανές ότι οι σχετικές δραστηριότητες εμπίπτουν στο πεδίο παρέμβασης τόσο των προγραμμάτων του ΕΤΠΑ όσο και των προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΑ και χρήζουν διαχωρισμού.

Δεδομένου ότι το μεγαλύτερο μέρος της Κοινοτικής συγχρηματοδότησης του Δικτύου **Natura 2000** παρέχεται μέσω των υφιστάμενων Κοινοτικών πόρων που προορίζονται για την ενίσχυση της αγροτικής, περιφερειακής και θαλάσσιας ανάπτυξης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε έναν Τεχνικό Οδηγό για την καταγραφή των χρηματοδοτικών δυνατοτήτων για το Δίκτυο **Natura 2000** (Τεχνικός Οδηγός για τη Χρηματοδότηση του δικτύου Natura 2000, (Ε.Ε). 2006). Ο συγκεκριμένος Τεχνικός Οδηγός αποτέλεσε χρήσιμο εργαλείο για τον προσδιορισμό της συμπληρωματικότητας και των συνεργιών που αναπτύσσονται μεταξύ των διαφορετικών χρηματοδοτικών μέσων καθώς και την αποφυγή πιθανών επικαλύψεων και επαναλήψεων, σε ότι αφορά τη χρηματοδότηση επιμέρους δραστηριοτήτων, που αναπτύσσονται στις περιοχές του δικτύου και χρηματοδοτούνται από διαφορετικά μέσα.

Ως βασικές αρχές για το διαχωρισμό των δραστηριοτήτων σημειώνονται οι εξής:

Οι δραστηριότητες που αφορούν στο καθεστώς προστασίας των περιοχών (φορείς διαχείρισης, μελέτες, επιχειρησιακά σχέδια κλπ) καθώς και στην υλοποίηση πιλοτικών έργων, θα χρηματοδοτηθούν από τα προγράμματα του ΕΤΠΑ.

Οι δράσεις που αφορούν στην εφαρμογή γεωργικών και δασικών πρακτικών μέσω της παροχής στρεμματικών ενισχύσεων, συγχρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ.

Δράσεις προστασίας και μελέτης συγκεκριμένων ειδών θα χρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ.

Δράσεις προστασίας ειδών, μέσω της εφαρμογής γεωργοπεριβαλλοντικών και δασοπεριβαλλοντικών μέτρων, συγχρηματοδοτείται αποκλειστικά από το ΕΓΤΑΑ, ενώ

Υποδομές για τη διευκόλυνση της πρόσβασης, την ενθάρρυνση της επισκεψιμότητας, δράσεις για την αποκατάσταση οικοτόπων ή ειδών θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ.

Ο διαχωρισμός των δραστηριοτήτων στις περιοχές του δικτύου **Natura 2000** αποτυπώνεται στον Πίνακα 3-2, που ακολουθεί:

Πίνακας 3-2: Κατηγοριοποίηση / Διαχωρισμός Δραστηριοτήτων NATURA 2000

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ NATURA 2000	ΕΤΠΑ	ΕΓΤΑΑ	Παρατηρήσεις
Διαχείριση της διαδικασίας επιλογής	+		
Επιστημονικές Μελέτες/ Κατάλογοι Απογραφής για τον προσδιορισμό και την κήρυξη περιοχών	+		

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ NATURA 2000	ΕΤΠΑ	ΕΓΤΑΑ	Παρατηρήσεις
Προετοιμασία αρχικού Ενημερωτικού & Διαφημιστικού Υλικού	+		
Πιλοτικά Έργα	+		
Προετοιμασία Σχεδίων & Στρατηγικών Διαχείρισης	+		
Σύσταση Φορέων Διαχείρισης ή άλλων οργανωτικών σχημάτων διαχείρισης	+		
Διαβούλευση και Δικτύωση-Δημόσιες Συσκέψεις, Δικτύωση, Σύνδεσμοι με Γαιοκτήμονες	+		
Εκπόνηση και Αναθεώρηση Σχεδίων & Στρατηγικών Διαχείρισης	+		
Τρέχουσες Δαπάνες Φορέων Διαχείρισης ή άλλων οργανωτικών σχημάτων διαχείρισης	+		
Συντήρηση Εγκαταστάσεων για το Κοινό - Πρόσβαση και Χρήση Περιοχών	+		
Τρέχουσες Δαπάνες Προσωπικού	+		

Πίνακας 3-3: Κατηγοριοποίηση / Διαχωρισμός Δραστηριοτήτων (συνέχεια) NATURA 2000

Διαχείριση Προστασίας – Εισβάλλοντα Ξενικά Είδη	+		
ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ NATURA 2000	ΕΤΠΑ	ΕΓΤΑΑ	Παρατηρήσεις
Διαχείριση Προστασίας - Οικότοποι			
Ενισχύσεις για Φυσικά Μειονεκτήματα στους γεωργούς ορεινών περιοχών		+	
Ενισχύσεις στους γεωργούς περιοχών με μειονεκτήματα, εκτός ορεινών		+	
Ενισχύσεις Natura 2000 και ενισχύσεις που συνδέονται με την Οδηγία 2000/60		+	
Αγροπεριβαλλοντικές ενισχύσεις		+	
Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις (γεωργικές εκτάσεις)		+	
Πρώτη Δάσωση Γεωργικών Γαιών		+	
Πρώτη εγκατάσταση αγροδασοκομικών συστημάτων σε γεωργική γη		+	
Πρώτη δάσωση μη γεωργικών γαιών		+	
Ενισχύσεις Natura (δάση)		+	
Δασοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις		+	
Αποκατάσταση δασοκομικού δυναμικού & δράσεις πρόληψης		+	
Στήριξη για μη παραγωγικές επενδύσεις (δάση)		+	
Διατήρηση και αναβάθμιση της αγροτικής κληρονομιάς		+	
Διαχείριση Προστασίας - Είδη	+		
Διαχείριση Προστασίας – Είδη, μέσω γεωργοπεριβαλλοντικών και δασοπεριβαλλοντικών μέτρων		+	
Υλοποίηση Σχεδίων και Συμβάσεων Διαχείρισης	+		
Παροχή Υπηρεσιών και απώλεια εσόδων από αγροτικές δραστηριότητες		+	
Παρακολούθηση και επισκόπηση	+		
Διαχείριση Κινδύνων	+		
(Συνεχιζόμενη) Επιτήρηση Περιοχών	+		
Παροχή Ενημερωτικού και Διαφημιστικού Υλικού Εθνικής και Περιφερειακής εμβέλειας	+		
Παροχή Ενημερωτικού και Διαφημιστικού Υλικού Τοπικής εμβέλειας		+	
Επιμόρφωση και Εκπαίδευση στις περιοχές Natura από τους Φορείς Διαχείρισης	+		
Εγκαταστάσεις για την ενθάρρυνση της χρήσης επισκεπτών και την εκτίμηση περιοχών Natura 2000	+		
Αγορά γαιών, περιλαμβανομένης της αποζημίωσης για δικαιώματα ανάπτυξης	+		

Υποδομή που απαιτείται για την αποκατάσταση οικοτόπων ή ειδών	+		
Υποδομή που απαιτείται για την αποκατάσταση οικοτόπων ή ειδών μέσω γεωργοπεριβαλλοντικών και δασοπεριβαλλοντικών μέτρων		+	
Υποδομή για Δημόσια Πρόσβαση	+		
Υποδομή για Δημόσια Πρόσβαση (αγροτική οδοποιία)		+	

Στο πλαίσιο της νέας προγραμματικής περιόδου, δημιουργείται Ειδική Υπηρεσία για το συντονισμό των δράσεων στον τομέα του Περιβάλλοντος. Ο ρόλος και οι αρμοδιότητες της Ειδικής Υπηρεσίας περιγράφονται αναλυτικά στο ΕΣΠΑ. Η σύσταση της Ειδικής Υπηρεσίας αναμένεται ότι όχι μόνο θα διασφαλίσει την αποφυγή επικαλύψεων, αλλά θα συμβάλλει στην μέγιστη συνέργεια και συμπληρωματικότητα των πράξεων στον τομέα του Περιβάλλοντος, ανεξάρτητα πηγής (Ταμείου) χρηματοδότησης.

4.3 Περιβάλλον στο πλαίσιο της αλιείας

Στο βαθμό που η αιφόρος διαχείριση των περιοχών που εξαρτώνται από την αλιεία και η προστασία του περιβάλλοντος αποτελούν βασικούς στρατηγικούς στόχους της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής και του ΕΣΣΑΑΛ για την Δ' προγραμματική περίοδο, σχεδόν το σύνολο των δράσεων που προβλέπονται στο πλαίσιο του επιχειρησιακού προγράμματος αποτελούν δράσεις για το περιβάλλον.

Ειδικότερα, **οι δράσεις προς την κατεύθυνση του περιβάλλοντος που θα χρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από το ΕΠΑΛ**, είναι αυτές που προβλέπονται από τον Κανονισμό του ΕΤΑ και περιλαμβάνουν:

- Μεθόδους υδατοκαλλιέργειας που μειώνουν τον αρνητικό αντίκτυπο ή ενισχύουν το θετικό αντίκτυπο στο περιβάλλον, σε σχέση με τη συνήθη πρακτική στον τομέα τα υδατοκαλλιέργειας.
- Στήριξη παραδοσιακών μεθόδων υδατοκαλλιέργειας για τη διατήρηση και ανάπτυξη του οικονομικού και κοινωνικού πλέγματος και του περιβάλλοντος.
- Μορφές υδατοκαλλιέργειας για τη βελτίωση του περιβάλλοντος, των φυσικών πόρων και της γενετικής ποικιλίας καθώς και την διαχείριση των χαρακτηριστικών τοπίου και των παραδοσιακών χαρακτηριστικών των ζωνών υδατοκαλλιέργειας.
- Βιώσιμη υδατοκαλλιέργεια συμβατή με συγκεκριμένους περιβαλλοντικούς περιορισμούς, που προκύπτουν από το χαρακτηρισμό των περιοχών Natura 2000, σύμφωνα με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ.
- Βιώσιμη συμβολή στην καλύτερη διαχείριση ή προστασία των αλιευτικών πόρων.
- Δράσεις που αφορούν άμεσα στις αλιευτικές δραστηριότητες για την προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος στο πλαίσιο του Δικτύου Natura, εκτός λειτουργικών εξόδων.
- Προστασία του περιβάλλοντος σε μικρές αλιευτικές περιοχές για τη διατήρηση της ελκυστικότητάς τους, ανάπλαση μικρών παράκτιων κωμοπόλεων και χωριών και προστασία και βελτίωση της φυσικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.
- Για την ανάπτυξη, αναδιάρθρωση ή την βελτίωση ζωνών υδατοκαλλιέργειας, στους φορείς διαχείρισης Περιοχών Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (ΠΟΑΥ), (Νόμος 2742/1999 &

αριθ Η.Π.17239 / 30.8.2002 Υπουργική Απόφαση), χορηγείται στήριξη προκειμένου να υλοποιούν ενέργειες συλλογικού χαρακτήρα, ιδίως για την προμήθεια συλλογικού εξοπλισμού για παρακολούθηση των ποιοτικών χαρακτηριστικών του νερού στις ΠΟΑΥ και για αντιμετώπιση περιστατικών έκτακτης ρύπανσης, διενέργεια σχετικών μελετών κλπ.

- Στο πλαίσιο την εφαρμογής του Κανονισμού 1967/2006, για τα μέτρα διαχείρισης στη Μεσόγειο, χορηγείται ενίσχυση, ιδίως για:
 - (i) τη συλλογή επιστημονικών πληροφοριών προκειμένου να χαρτογραφηθούν οι βιοτόποι που θα προστατευθούν (*Posidonia oceanica*) σύμφωνα με το άρθρο 4 του Κανονισμού,
 - (ii) τη συλλογή επιστημονικών πληροφοριών για την επιστημονική ταυτοποίηση και χαρτογράφηση των περιοχών (Εθνικές προστατευόμενες περιοχές), οι οποίες θα προστατευθούν στο πλαίσιο του άρθρου 7 του Κανονισμού, και
 - (iii) την επιστημονική παρακολούθηση των σχεδίων διαχείρισης, σύμφωνα με τα άρθρα 18 και 19 του Κανονισμού.

5. Παρεμβάσεις στο Παραγωγικό περιβάλλον

Οι παρεμβάσεις στο Παραγωγικό Περιβάλλον, στο πλαίσιο εφαρμογής του άξονα 3 του ΠΑΑ, που αφορά στη διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές, συνδέονται με μέτρα τα οποία περιλαμβάνουν :

- διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες
- στήριξη για τη δημιουργία και ανάπτυξη πολύ μικρών επιχειρήσεων (όπως αυτές ορίζονται στη σύσταση 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής)
- ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων.

Τα κριτήρια διαχωρισμού, οι όροι και οι προϋποθέσεις, για παρεμβάσεις από γεωργούς και μη γεωργούς, στις περιοχές εφαρμογής του Άξονα 3 του ΠΑΑ, ορίζονται στα παρακάτω σημεία.

5.1 Διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες - Επενδύσεις από γεωργούς

Οι γεωργοί, όπως η ιδιότητα αυτή προσδιορίζεται από το εκάστοτε Εθνικό θεσμικό πλαίσιο, οι ασφαλισμένοι στον ΟΓΑ και τα μέλη των νοικοκυριών τους, **μπορούν να χρηματοδοτηθούν μόνο από το ΕΓΤΑΑ (σύμφωνα με τον Καν. 1698/2005) για τη δημιουργία, τον εκσυγχρονισμό και την επέκταση πολύ μικρών επιχειρήσεων, κατά την έννοια της σύστασης 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής.**

Ενδεικτικές δράσεις είναι οι εξής:

- Μικρής δυναμικότητας υποδομές διανυκτέρευσης, έως 40 κλίνες
- Χώροι εστίασης και αναψυχής
- Επισκέψιμα αγροκτήματα
- Επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του τουρισμού της υπαίθρου (π.χ. εναλλακτικές μορφές τουρισμού, ειδικές μορφές τουρισμού, χώροι αθλοπαιδιών, χώροι γευσιγνωσίας κλπ.).
- Οικοτεχνία, χειροτεχνία, παραγωγή ειδών παραδοσιακής τέχνης, βιοτεχνικές μονάδες
- Επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών
- Επιχειρήσεις παραγωγής ειδών διατροφής μετά την α' μεταποίηση
- Βελτίωση επιχειρήσεων προς την κατεύθυνση προστασίας του περιβάλλοντος, εκτός των όσων προβλέπονται από τη νομοθεσία (π.χ. φωτοβολταϊκά, αξιοποίηση βιομάζας με σκοπό την ίδια κατανάλωση ΑΠΕ, γεωθερμίας κλπ.).

Θα συγχρηματοδοτηθούν επίσης ενέργειες για την εγκατάσταση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας και απόκτηση ποιοτικών σημάτων.

Όσον αφορά τις επενδύσεις από γεωργούς στον τουρισμό, αυτές χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το ΕΓΤΑΑ, μέχρι ύψους συνολικού προϋπολογισμού **600.000 ευρώ**. Μεγαλύτερου συνολικού προϋπολογισμού επενδύσεις στον τομέα του τουρισμού, θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ.

Επίσης, **οι παρεμβάσεις από γεωργούς στη μεταποίηση και τις υπηρεσίες** χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το **ΕΓΤΑΑ**, μέχρι ύψους συνολικού προϋπολογισμού **300.000 ευρώ**. Μεγαλύτερου συνολικού προϋπολογισμού επενδύσεις στους τομείς της μεταποίησης και των υπηρεσιών, θα συγχρηματοδοτηθούν από το ΕΤΠΑ.

5.2 Διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας / Επενδύσεις από μη γεωργούς

Βασικές αρχές που θα διέπουν τα κριτήρια διαχωρισμού για επενδύσεις **από μη γεωργούς**, όπως ορίστηκαν ανωτέρω, στους **τομείς της μεταποίησης, εμπορίας, υπηρεσιών και τουρισμού** είναι οι παρακάτω:

- Γεωγραφικό κριτήριο.** Για τις περιοχές εφαρμογής των Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου (ΟΠΑΑΧ), που θα είναι ορεινές και μειονεκτικές, κατά την έννοια του Καν.1698/05 και που θα προσδιοριστούν μετά την συνεξέταση μιας σειράς παραμέτρων, η χρηματοδότηση αντίστοιχων επενδύσεων θα γίνει από το ΕΓΤΑΑ. Η χρηματοδότηση από το ΕΓΤΑΑ δεν θα αφορά σε Δημοτικά Διαμερίσματα άνω των 3.000 κατοίκων.
- Ύψος Προϋπολογισμού.** Στις παραπάνω περιοχές, **οι παρεμβάσεις στη μεταποίηση και τις υπηρεσίες από το ΕΓΤΑΑ δεν θα υπερβαίνουν τις 300.000 €** (συνολικός προϋπολογισμός). Οι επενδύσεις στον τουρισμό για ίδρυση και εκσυγχρονισμό με αύξηση δυναμικότητας (με προσθήκη καθ' ύψος και κατ' επέκταση) χρηματοδοτούνται, για τις ίδιες περιοχές, αποκλειστικά από το ΕΓΤΑΑ και μέχρι ύψους συνολικού προϋπολογισμού **600.000€**.
- Κλαδικό κριτήριο.** Η εξειδίκευση του κριτηρίου αυτού, στους κλάδους της μεταποίησης, εμπορίου και υπηρεσιών, παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα 3-4, ο οποίος αφορά στους κλάδους/παρεμβάσεις που θα συγχρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από το ΕΓΤΑΑ.

Πίνακας 3-4: Κλάδοι που θα συγχρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από το ΕΓΤΑΑ

Κωδικός ΣΤΑΚΟΔ ¹⁰⁰	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΚΛΑΔΟΥ
153.3	Παραγωγή ζαχαρωδών προϊόντων από φρούτα και λαχανικά
158.1	Αρτοποιία, παραγωγή νωπών ειδών ζαχαροπλαστικής
158.2	Παραγωγή φρυγανιών, μπισκότων, παραγωγή διατηρούμενων ειδών ζαχαροπλαστικής
158.4	Παραγωγή κακάου, σοκολάτας και ζαχαρωτών
158.5	Παραγωγή μακαρονιών, λαζανιών, κουσκούς και παρόμοιων αλευρωδών προϊόντων
158.6	Επεξεργασία τσαγιού και καφέ
158.9	Παραγωγή άλλων ειδών διατροφής μ.α.κ.
159.1	Παραγωγή αποσταγμένων αλκοολούχων ποτών
172	Υφαντήρια
175.1	Ταπητουργία
182.1	Κατασκευή ενδυμάτων εργασίας
192.0	Κατασκευή ειδών ταξιδιού, τσαντών και παρόμοιων ειδών, ειδών σελοποιίας και σαγματοποιίας

¹⁰⁰ Στατιστική Ταξινόμηση των Κλάδων Οικονομικής Δραστηριότητας, Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας.

Κωδικός ΣΤΑΚΟΔ ¹⁰⁰	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΚΛΑΔΟΥ
201.0	Πριόνισμα, πλάνισμα και εμποτισμός ξύλου
203.0	Κατασκευή ξυλουργικών προϊόντων για την οικοδομική
205.2	Κατασκευή ειδών από φελλό και ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτική
212.1	Κατασκευή κυματοειδούς χαρτιού και χαρτονιού και ειδών συσκευασίας από χαρτί και χαρτόνι.
241.4	Παραγωγή άλλων οργανικών βασικών χημικών ουσιών (παραγωγή ξυλάνθρακα)

Πίνακας 3-5: Κλάδοι που θα συγχρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από το ΕΓΤΑΑ

Κωδικός ΣΤΑΚΟΔ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΚΛΑΔΟΥ
245.1	Παραγωγή σαπουνιών και απορρυπαντικών, προϊόντων καθαρισμού και στίλβωσης
246.3	Παραγωγή αιθέριων ελαίων
261.3	Κατασκευή κοίλου γυαλιού
262.1	Κατασκευή κεραμικών ειδών οικιακής χρήσης και κεραμικών διακοσμητικών ειδών
262.5	Κατασκευή άλλων κεραμικών προϊόντων
286.1	Κατασκευή ειδών μαχαιροποιίας
286.2	Κατασκευή εργαλείων
293.9	Κατασκευή άλλων γεωργικών και δασοκομικών μηχανημάτων
361.1	Κατασκευή καρεκλών και καθισμάτων
361.2	Κατασκευή άλλων επίπλων για γραφεία και καταστήματα
361.3	Κατασκευή άλλων επίπλων κουζίνας
361.4	Κατασκευή άλλων επίπλων
362.9	Κατασκευή κοσμημάτων και συναφών ειδών
363.0	Κατασκευή μουσικών οργάνων
521.2	Παντοπωλεία
522.5	Λιανικό εμπόριο οινοπνευματωδών και λοιπών ποτών
525.5	Λιανικό εμπόριο αναμνηστικών ειδών και ειδών λαϊκής τέχνης
528.1	Επισκευή υποδημάτων κάθε είδους και άλλων δερμάτινων ειδών
923.1	Καλλιτεχνική και λογοτεχνική δημιουργία και ερμηνεία
923.2	Εκμετάλλευση αιθουσών θεαμάτων και συναφείς δραστηριότητες
923.3	Υπαίθριες ψυχαγωγικές εκδηλώσεις και πάρκα αναψυχής
930.1	Πλύσιμο και στεγνό καθάρισμα κλωστοϋφαντουργικών και γούνινων προϊόντων
930.2	Δραστηριότητες κομμωτηρίων, κουρείων
930.4	Δραστηριότητες σχετικές με τη φυσική ευεξία

6. Κριτήρια διαχωρισμού δράσεων, που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 (ΠΑΑ) και του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας 2007-2013 (ΕΠΑΛ).

Παρεμβάσεις, οι οποίες στοχεύουν στην οικονομική διαφοροποίηση των αγροτικών περιοχών και των αλιευτικών περιοχών θα υλοποιηθούν μέσω του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 και ειδικότερα μέσω των Αξόνων Προτεραιότητας 3 και 4 αλλά και μέσω του Ε.Π Αλιεία 2007-2013, Αξονας Προτεραιότητας 4: «Αειφόρος Ανάπτυξη Αλιευτικών Περιοχών».

Για την αποφυγή επικαλύψεων αλλά και την διασφάλιση της συμπληρωματικότητας μεταξύ των Ταμείων θα χρησιμοποιηθούν τα ακόλουθα κριτήρια διαχωρισμού των δράσεων που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο των δύο Προγραμμάτων.

Άξονας Προτεραιότητας 4 του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 «Προσέγγιση LEADER» και Άξονας Προτεραιότητας 4: «Αειφόρος Ανάπτυξη Αλιευτικών Περιοχών» του Ε.Π. Αλιεία 2007 – 2013

Οι δύο Άξονες Προτεραιότητας υλοποιούνται μέσω **Τοπικών Στρατηγικών Ανάπτυξης** που υποβάλλονται από Ομάδες Τοπικής Δράσης, στη βάση της εκ των κάτω προς τα άνω προσέγγισης (bottom up).

Οι περιοχές, οι οποίες θα ενταχθούν στον Άξονα Προτεραιότητας 4 του ΠΑΑ και στον Άξονα Προτεραιότητας 4 του ΕΠΑΛ, **θα διαφοροποιούνται γεωγραφικά.**

Άξονας Προτεραιότητας 3 του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 «Ποιότητα Ζωής στις Αγροτικές Περιοχές και Διαφοροποίηση της Αγροτικής Οικονομίας» και Άξονας Προτεραιότητας 4: «Αειφόρος Ανάπτυξη Αλιευτικών Περιοχών» του Ε.Π Αλιεία 2007 – 2013.

Παρεμβάσεις του Άξονα Προτεραιότητας 3 του ΠΑΑ είναι δυνατόν να υλοποιούνται σε περιοχές, οι οποίες εντάσσονται παράλληλα και στον Άξονα Προτεραιότητας 4 του ΕΠΑΛ. Στις περιπτώσεις αυτές η χρηματοδότηση πράξεων ακολουθεί τα παρακάτω κριτήρια διαχωρισμού:

- **Προκειμένου για δημόσια έργα**, ο Άξονας Προτεραιότητας 4 του ΕΠΑΛ χρηματοδοτεί αποκλειστικά και μόνο τα έργα, τα οποία αναφέρονται **ονομαστικά και κατά προτεραιότητα** στα Τοπικά Προγράμματα που θα υποβληθούν από τις Ομάδες Τοπικής Δράσης Αλιευτικών Περιοχών, για την ένταξή τους στον Άξονα Προτεραιότητας. Λοιπά δημόσια έργα στις ίδιες περιοχές είναι δυνατόν να χρηματοδοτηθούν από τον Άξονα Προτεραιότητας 3 του ΠΑΑ «Ποιότητα Ζωής στις Αγροτικές Περιοχές και Διαφοροποίηση της Αγροτικής Οικονομίας»
- **Οι ιδιωτικές επενδύσεις στις περιοχές αυτές** χρηματοδοτούνται κατά προτεραιότητα από τον Άξονα Προτεραιότητας 4 του ΕΠΑΛ και μέχρι την εξάντληση του προϋπολογισμού του για κάθε περιοχή παρέμβασης.

7. Οριζόντια Διάταξη

Ο όρος εφαρμογής των κριτηρίων *μέχρι την εξάντληση του διαθέσιμου προϋπολογισμού* (με βάση την ολοκλήρωση της διαδικασίας υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο των σχετικών προκηρύξεων) ισχύει για όλα τα κριτήρια που παρατίθενται στο παρόν κεφάλαιο του προγράμματος. Στην περίπτωση εξάντλησης του προϋπολογισμού, η αρμόδια Διαχειριστική Αρχή ενημερώνει σχετικά το μηχανισμό συντονισμού, ο οποίος με τη σειρά του μεριμνά για τη σχετική κατά περίπτωση άρση των κριτηρίων. Τέλος, λαμβάνοντας υπόψη ότι η υλοποίηση των προγραμμάτων είναι μια δυναμική διαδικασία, η οποία καλύπτει χρονική περίοδο τουλάχιστον 7 ετών, τα κριτήρια διαχωρισμού μπορούν να συμπληρωθούν ή/και να αναθεωρηθούν, όποτε αυτό κριθεί απαραίτητο.

ΕΝΟΤΗΤΑ 4 : ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

1 ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΕΙΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ

Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Καν. (ΕΚ) 1083/2006 και ειδικότερα τα όσα προβλέπονται στα άρθρα 58 έως 62 και του Καν. (ΕΚ) 1828/2006, άρθρα 12 έως 26, για κάθε επιχειρησιακό πρόγραμμα (ΕΠ) ορίζονται η διαχειριστική αρχή, η αρχή πιστοποίησης και η αρχή ελέγχου και προσδιορίζονται οι ενδιάμεσοι φορείς που θα οριστούν για τη διαχείρισή του. Στο κοινό σύστημα διαχείρισης και ελέγχου των ΕΠ του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς, εφεξής ΕΣΠΑ, ορίζεται εθνική αρχή συντονισμού για τη διασφάλιση του απαραίτητου συντονισμού της εφαρμογής των ΕΠ και την επίτευξη των στόχων του ΕΣΠΑ. Η εθνική αρχή συντονισμού συνεργάζεται με την ειδική υπηρεσία συντονισμού και παρακολούθησης δράσεων ΕΚΤ του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας για θέματα που άπτονται του ΕΚΤ. Η εξειδίκευση των αρμοδιοτήτων, η απαραίτητη διάκριση καθηκόντων και ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας αυτών των αρχών και φορέων καθορίζονται με νόμο και όπου απαιτείται θα εκδοθούν επί μέρους κανονιστικές πράξεις. Οι αρμοδιότητες διαχείρισης, πιστοποίησης και ελέγχου ασκούνται μέσω διακριτών υπηρεσιών προκειμένου να διασφαλίζεται η απαιτούμενη διάκριση καθηκόντων μεταξύ των αρχών αυτών.

Η εθνική αρχή συντονισμού, η ειδική υπηρεσία συντονισμού και παρακολούθησης δράσεων ΕΚΤ και οι διαχειριστικές αρχές των ΕΠ συνιστούν δίκτυο με στόχο τη στενή συνεργασία, την άμεση ενημέρωση και τη μεταφορά των καλών πρακτικών που αναπτύσσονται.

Αναλυτική περιγραφή του τρόπου άσκησης των αρμοδιοτήτων κάθε αρχής και φορέα στην διαχείριση και τον έλεγχο του ΕΠ θα γίνει στην περιγραφή του κοινού Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου των ΕΠ που θα κοινοποιηθεί στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 71 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006.

Το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών εκπροσωπεί τις ελληνικές αρχές έναντι της ΕΕ για θέματα που άπτονται του ΕΣΠΑ. Για θέματα που άπτονται των ΕΠ εκπροσωπεί τις ελληνικές αρχές σε συνεργασία με τα κατά περίπτωση αρμόδια Υπουργεία. Η διαχειριστική αρχή έχει την ευθύνη έναντι της Επιτροπής για θέματα του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

1.1 Εθνική αρχή συντονισμού αναπτυξιακών προγραμμάτων 2007-2013

Η εθνική αρχή συντονισμού έχει την ευθύνη του συντονισμού του προγραμματισμού και της εφαρμογής των ΕΠ στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ και της καθοδήγησης των διαχειριστικών αρχών, με στόχο την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης και της εφαρμογής τους. Στο πλαίσιο αυτό η εθνική αρχή συντονισμού:

- (i) παρακολουθεί και συντονίζει τον προγραμματισμό και την εφαρμογή του ΕΣΠΑ και των ΕΠ του ΕΣΠΑ, παρέχοντας κατευθύνσεις για τη συμβατότητά τους με τις εθνικές πολιτικές και τις πολιτικές και προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- (ii) έχει την ευθύνη για το σχεδιασμό του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου, την κοινοποίησή του στην Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 21 του Καν. (ΕΚ) 1828/06, συνοδευόμενο από τη γνώμη συμμόρφωσης του άρθρου 71 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006, την εποπτεία της

- αποτελεσματικής εφαρμογής του και την προσαρμογή του ώστε να διασφαλίζεται η επίτευξη των στόχων του,
- (iii) συντονίζει τις διαχειριστικές αρχές των ΕΠ του ΕΣΠΑ και εκδίδει οδηγίες και παρέχει κατευθύνσεις σχετικές με τον προγραμματισμό, τη διαχείριση, την εξειδίκευση των ΕΠ, την αξιολόγηση, τις επαληθεύσεις και κάθε δραστηριότητα που υπάγεται στην αποστολή των διαχειριστικών αρχών των ΕΠ,
 - (iv) παρέχει την απαραίτητη πληροφόρηση προς τη Διυπουργική Επιτροπή κοινοτικών προγραμμάτων που συστάθηκε με το άρθρο 20 του Ν.3483/2006 και τη διάσκεψη των Προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης των ΕΠ και μεριμνά για την εφαρμογή των αποφάσεων τους,
 - (v) συνεργάζεται με τις διαχειριστικές αρχές των ΕΠ του ΕΣΠΑ, την αρχή πιστοποίησης, την αρχή ελέγχου και τον αρμόδιο για τη λειτουργία του ΟΠΣ φορέα, προκειμένου το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ) να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις διαχείρισης, παρακολούθησης, ελέγχου και αξιολόγησης των ΕΠ του ΕΣΠΑ, καθώς και ενημέρωσης της Επιτροπής,
 - (vi) παρέχει οδηγίες και κατευθύνσεις για τη διενέργεια των αξιολογήσεων που συνδέονται με την παρακολούθηση ΕΠ, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 47 και 48 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006 και στο υποκεφάλαιο 3 του παρόντος, επεξεργάζεται τα πορίσματα των αξιολογήσεων και παρέχει κατευθύνσεις στις διαχειριστικές αρχές σχετικά με την αναθεώρηση των ΕΠ,
 - (vii) ενημερώνει τις διαχειριστικές αρχές σχετικά με το κοινοτικό και εθνικό δίκαιο, παρακολουθεί και ενημερώνεται για τις σχετικές ενέργειες των διαχειριστικών αρχών για τη διασφάλιση της συμβατότητας των παρεμβάσεων με το εθνικό και κοινοτικό δίκαιο, ιδίως σε ό,τι αφορά την τήρηση των διατάξεων για τον ανταγωνισμό, τις δημόσιες συμβάσεις, την προστασία του περιβάλλοντος, την εξάλειψη των ανισοτήτων, την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και της αρχής της μη διάκρισης εξαιτίας του φύλου, της φυλής ή της εθνικής καταγωγής, της θρησκείας ή των πεποιθήσεων, της ύπαρξης αναπηρίας, της ηλικίας ή του γενετήσιου προσανατολισμού και εισηγείται στη Διυπουργική Επιτροπή τη λήψη των κατάλληλων μέτρων για την αποτελεσματική εφαρμογή αυτών,
 - (viii) διαμορφώνει προτάσεις για τον προγραμματισμό και τη διαχείριση του εθνικού αποθεματικού απροβλέπτων, σύμφωνα με το άρθρο 51 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006,
 - (ix) διαμορφώνει το πλαίσιο αρχών δημοσιότητας και πληροφόρησης για τα ΕΠ που συγχρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής, προκειμένου να εξασφαλίζεται η ομοιογένεια, η συνοχή και ο συντονισμός των μέτρων δημοσιότητας και πληροφόρησης των ΕΠ και του ΕΣΠΑ και μεριμνά για την παρακολούθηση και τήρηση του πλαισίου αυτού,
 - (x) συμμετέχει στις ετήσιες συναντήσεις των διαχειριστικών αρχών των ΕΠ και της Επιτροπής που προβλέπονται στο άρθρο 68 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006,

- (xi) παρακολουθεί την τήρηση των δεσμεύσεων για την προσθετικότητα και παρέχει στην Επιτροπή τις απαιτούμενες πληροφορίες για την επαλήθευσή της, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 15 του Κανονισμού,
- (xii) μεριμνά για το συντονισμό του ΕΣΠΑ με τις πολιτικές του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ) και υποβάλλει τα αναγκαία στοιχεία σχετικά με τη συμβολή των ΕΠ που συγχρηματοδοτούνται από τα Ταμεία στην εφαρμογή του ΕΠΜ, προκειμένου να συμπεριληφθούν στην ετήσια έκθεση υλοποίησής του κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 29 παρ 1 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006,
- (xiii) συντάσσει τις εκθέσεις στρατηγικής παρακολούθησης του ΕΣΠΑ που προβλέπονται στις παρ.2 και 3 του άρθρου 29 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006, σχετικά με τη συμβολή των ΕΠ που συγχρηματοδοτούνται από τα Ταμεία στην επίτευξη των στόχων της πολιτικής για τη συνοχή όπως ορίζεται στη Συνθήκη, των στόχων των Ταμείων όπως ορίζονται στον Κανονισμό, των προτεραιοτήτων που διατυπώνονται στις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τη συνοχή όπως προσδιορίζονται στο ΕΣΠΑ και του στόχου προώθησης της ανταγωνιστικότητας και της απασχόλησης,
- (xiv) διασφαλίζει από κοινού με τις διαχειριστικές αρχές του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης και του ΕΠ Αλιείας, το συντονισμό μεταξύ της συνδρομής των διαφόρων Ταμείων, του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), του Ευρωπαϊκού Ταμείου Αλιείας (ΕΤΑ) και το συντονισμό μεταξύ των Ταμείων και των παρεμβάσεων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ) και άλλων χρηματοδοτικών μέσων,
- (xv) έχει την ευθύνη για την τήρηση της κατανομής των πόρων των Ταμείων κατά τύπο Περιφερειών (Περιφέρειες αμιγούς στόχου 1, στατιστικής σύγκλισης, σταδιακής εισόδου)
- (xvi) μεριμνά για την υλοποίηση των αποφάσεων και κατευθύνσεων της ειδικής επιτροπής της παρ. 1.2.6 για τον προγραμματισμό και την εφαρμογή των συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κρατικών ενισχύσεων και για την τήρηση του κοινοτικού θεσμικού πλαισίου σε ότι αφορά τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων,
- (xvii) διαμορφώνει το σύστημα επιβεβαίωσης της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων εξαιρουμένων αυτών που λαμβάνουν κρατική ενίσχυση κατά τα άρθρα 87 και 88 της συνθήκης, παρέχει οδηγίες και εποπτεύει την ορθή και ενιαία εφαρμογή του,
- (xviii) διαμορφώνει σε συνεργασία με την αρχή πιστοποίησης τους κανόνες για την επιλεξιμότητα των δαπανών και εκδίδει οδηγίες για την υποστήριξη των διαχειριστικών αρχών και των δικαιούχων,
- (xix) συγκροτεί και λειτουργεί θεματικές δικτύσεις με στόχο τη διερεύνηση και διάχυση καλών πρακτικών και προτάσεων απλούστευσης και μείωσης της γραφειοκρατίας,
- (xx) οργανώνει και λειτουργεί την ηλεκτρονική δικτύωση όλων των διαχειριστικών αρχών, καθώς και των ειδικών υπηρεσιών συντονισμού, με στόχο την καλύτερη και ταχύτερη ενημέρωση και την υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών στην αντιμετώπιση και επίλυση κοινών θεμάτων,

- (xxi) υποστηρίζει την αποστολή και τις εργασίες της διάσκεψης των Προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης των ΕΠ
- (xxii) μεριμνά για την παρακολούθηση της προόδου/εφαρμογής των κωδικών παρέμβασης που συνδέονται με τη Στρατηγική της Λισσαβόνας (earmarking) σύμφωνα με το άρθρο 9.3 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006,
- (xxiii) παρακολουθεί την εφαρμογή των πολιτικών που σχετίζονται με τους πόλους ανάπτυξης, όπως αυτές έχουν αποτυπωθεί στο ΕΣΠΑ και τα ΕΠ 2007-2013.

Η εθνική αρχή συντονισμού έχει την ευθύνη του συντονισμού και της καθοδήγησης των διαχειριστικών αρχών των ΕΠ του ΕΣΠΑ και δεν τις υποκαθιστά στην άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.

Η άσκηση των αρμοδιοτήτων που περιγράφονται ανωτέρω γίνεται μέσω ειδικών υπηρεσιών που υπάγονται στη Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιφερειακής Πολιτικής και Δημοσίων Επενδύσεων της Γενικής Γραμματείας Επενδύσεων και Ανάπτυξης του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών.

1.2 Βασικοί μηχανισμοί συντονισμού

Πέραν της εθνικής αρχής συντονισμού, η οποία συντονίζει το σύνολο των διαχειριστικών αρχών για θέματα εφαρμογής του ΕΣΠΑ και των ΕΠ του ΕΣΠΑ, όπως ορίζεται στο υποκεφάλαιο 1.1, προσδιορίζονται μηχανισμοί συντονισμού των δράσεων σε συγκεκριμένους τομείς, με στόχο τη διασφάλιση της συνέπειας των συγχρηματοδοτούμενων δράσεων με τις εθνικές πολιτικές κάθε τομέα, καθώς και μεταξύ των παρεμβάσεων του ΕΓΤΑΑ, του ΕΑΤ, της ΕΤΕπ και άλλων υφιστάμενων χρηματοδοτικών μέσων.

Για το σκοπό αυτό οι μηχανισμοί συντονισμού:

- (i) Καθορίζουν, σε συνεργασία με την εθνική αρχή συντονισμού, προτεραιότητες και παρέχουν κατευθύνσεις για την υλοποίηση των εθνικών τομεακών πολιτικών,
- (ii) συνεργάζονται με τις αρμόδιες διαχειριστικές αρχές και την εθνική αρχή συντονισμού για την ενσωμάτωση στα ΕΠ των κατευθύνσεων άσκησης πολιτικής στο τομέα αρμοδιότητάς τους,
- (iii) παρακολουθούν την πρόοδο και αποτελεσματικότητα των δράσεων και τη συμβολή τους στην επίτευξη των τεθέντων στόχων,
- (iv) προβαίνουν στις απαιτούμενες προτάσεις αναθεώρησης των κατευθύνσεων εφόσον απαιτείται.

1.2.1 Συντονισμός δράσεων ΕΚΤ

Ο συντονισμός των δράσεων που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ ασκείται από την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Παρακολούθησης Δράσεων ΕΚΤ (ΕΥΣΕΚΤ) του Υπουργείου Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας σε συνεργασία με την εθνική αρχή συντονισμού και τις αρμόδιες εθνικές αρχές.

Ειδικότερα η ΕΥΣΕΚΤ:

- (i) Ασκήι καθήκοντα συντονισμού και παρακολούθησης των δράσεων που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, εξειδικεύονται οι αρμοδιότητες της υπηρεσίας καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.
- (ii) Παρακολουθεί τις εθνικές, ευρωπαϊκές και διεθνείς εξελίξεις και πολιτικές στα θέματα που σχετίζονται με την απασχόληση, την κοινωνική ένταξη, τη δια βίου μάθηση, την προώθηση της ισότητας των φύλων και των ίσων ευκαιριών καθώς και τις επιπτώσεις άλλων πολιτικών (εθνικών, Ε.Ε., διεθνών) και συμμετέχει στις σχετικές επιτροπές της Ε.Ε. Παρακολουθεί την εφαρμογή των πολιτικών απασχόλησης και κοινωνικής ένταξης και συμβάλλει στο σχεδιασμό τους.
- (iii) Παρακολουθεί την τήρηση της περιφερειακής κατανομής των πόρων του ΕΚΤ ανά ΕΠ/δράση και τύπο Περιφερειών (Περιφέρειες αμιγούς στόχου 1, στατιστικής σύγκλισης, σταδιακής εισόδου).
- (iv) Εκπονεί το αναγκαίο θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο που διέπει την υλοποίηση δράσεων συγχρηματοδοτούμενων από το ΕΚΤ, όπου αυτό απαιτείται, σε συνεργασία με την εθνική αρχή συντονισμού, τις διαχειριστικές αρχές των ΕΠ και τα συναρμόδια Υπουργεία, προκειμένου να διασφαλίζεται η ενιαία υλοποίηση δράσεων ίδιου τύπου. Στο πλαίσιο αυτό, εκδίδει οδηγίες και παρέχει κατευθύνσεις σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς.
- (v) Παρακολουθεί και επεξεργάζεται τις χρηματοδοτικές ροές και τις συνολικές δεσμεύσεις των επιχειρησιακών προγραμμάτων ΕΚΤ για τον έγκαιρο εντοπισμό τυχόν προβλημάτων και σε συνεργασία με την εθνική αρχή συντονισμού εισηγείται κατάλληλα διορθωτικά μέτρα στις οικείες επιτροπές παρακολούθησης, για την αποφυγή εφαρμογής του κανόνα αυτόματης αποδέσμευσης $v+3/v+2$.
- (vi) Είναι αρμόδια για την παροχή κατευθύνσεων και την παρακολούθηση δράσεων τύπου ΕΚΤ που συγχρηματοδοτούνται μέσω της χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%) σε όλα τα εμπλεκόμενα ΕΠ, με στόχο την αποφυγή επικαλύψεων και την επίτευξη συνεργιών.
- (vii) Εκδίδει οδηγίες και παρέχει κατευθύνσεις για το σχεδιασμό και τις τροποποιήσεις των δεικτών και για τα θέματα αξιολόγησης γενικά, που αφορούν σε παρεμβάσεις ΕΚΤ στο επίπεδο του ΕΣΠΑ και των ΕΠ, σε συνεργασία με την εθνική αρχή συντονισμού και τους συναρμόδιους φορείς. Μεριμνά για τη συμβατότητα των παραπάνω με τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση και τους συναφείς στόχους της Κοινότητας στους τομείς της Κοινωνικής Ένταξης, της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της ισότητας.
- (viii) Παρακολουθεί και συντονίζει την εκ των προτέρων αξιολόγηση και τις αξιολογήσεις που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια της περιόδου προγραμματισμού σε επίπεδο ΕΣΠΑ και ΕΠ που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ, σε συνεργασία με τους συναρμόδιους φορείς.
- (ix) Συντονίζει τους αρμόδιους εθνικούς φορείς και συνεργάζεται με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την εκπόνηση των αξιολογήσεων σε θέματα Ανθρωπίνων Πόρων, που πραγματοποιούνται

με ευθύνη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σύμφωνα με το Άρθρο 49 του Γεν. Κανονισμού 1083/2006.

- (x) Συμμετέχει στη διαμόρφωση του σχεδίου των αξιολογήσεων της περιόδου 2007-2013 σε ό,τι αφορά θέματα ανθρωπίνων πόρων, σε συνεργασία με τις διαχειριστικές αρχές των ΕΠ του ΕΚΤ και την εθνική αρχή συντονισμού.
- (xi) Οργανώνει, συντονίζει και παρακολουθεί τις δράσεις πληροφόρησης και δημοσιότητας για την προβολή των πολιτικών και των παρεμβάσεων του ΕΚΤ στην Ελλάδα, προκειμένου να εξασφαλίζεται η συνέργια των δράσεων επικοινωνίας μεταξύ των ΕΠ, καθώς και τη συμπληρωματικότητα αυτών με τις δράσεις επικοινωνίας του ΕΣΠΑ. Συνεργάζεται προς τούτο κυρίως με τις αρμόδιες υπηρεσίες της Γεν. Δ/σης Απασχόλησης της Ε.Ε., την εθνική αρχή συντονισμού, τις αρμόδιες εθνικές αρχές και τις διαχειριστικές αρχές για όλα τα ζητήματα που αφορούν σε δράσεις επικοινωνίας για το ΕΚΤ.
- (xii) Αναπτύσσει υποβοηθητικά εργαλεία σε συνεργασία με τις αρμόδιες εθνικές αρχές για την υποστήριξη των φορέων διαχείρισης και υλοποίησης και μεριμνά για την εκπόνηση μελετών, ερευνών, εμπειρογνωμοσυών και αξιολογήσεων σχετικά με ζητήματα ανθρωπίνων πόρων για την εκτέλεση του έργου της.

Για την αποτελεσματικότερη άσκηση των καθηκόντων της ΕΥΣΕΚΤ, διασφαλίζεται η επαρκής στελέχωσή της. Επίσης, στις διαχειριστικές αρχές των Περιφερειακών ΕΠ, καθώς και των ΕΠ τα οποία θα υλοποιήσουν δράσεις τύπου ΕΚΤ μέσω χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%), ορίζονται στέλεχος /στελέχη με αποκλειστικό καθήκον τη διαχείριση πράξεων ΕΚΤ και τη συνεργασία τους με την ΕΥΣΕΚΤ και με τις διαχειριστικές αρχές των αρμοδίων υπουργείων για θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων τους.

Η ενσωμάτωση των αρχών της EQUAL κάθετα και οριζόντια (horizontal and vertical mainstreaming) θα διασφαλιστεί μέσω ειδικής υπηρεσίας, η οποία θα αποτελεί μετεξέλιξη της ειδικής υπηρεσίας διαχείρισης του Προγράμματος της Κ.Π. EQUAL του ΚΠΣ 2000-2006. Η ειδική αυτή υπηρεσία αφενός θα εντοπίζει ευκαιρίες για την ενσωμάτωση των αρχών της EQUAL στις δράσεις των ΕΠ, αφετέρου θα παρέχει την απαραίτητη τεχνογνωσία προς την κατεύθυνση αυτή με ενδεδειγμένες εμπειρογνωμοσύνες. Επίσης θα παρακολουθεί και θα παρέχει συμβουλευτική για την ορθή εφαρμογή των αρχών της EQUAL.

Οι υφιστάμενες Ειδικές Υπηρεσίες Εφαρμογής που λειτουργούν στο πλαίσιο του Γ'ΚΠΣ στα Υπουργεία Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας, Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης συνεχίζουν τη λειτουργία τους και την προγραμματική περίοδο 2007-2013.

Για την υποστήριξη της αποτελεσματικής εφαρμογής του ΕΠ «Διοικητική Μεταρρύθμιση», προωθείται ο μετασχηματισμός της ανώνυμης μη κερδοσκοπικής εταιρίας του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα «Κοινωνία της Πληροφορίας» σε «Διοικητική Αναδιοργάνωση Α.Ε.», με κύριο αντικείμενο τον περιορισμό της πολυνομίας, την αξιολόγηση και αναβάθμιση της διοικητικής ικανότητας των δημόσιων οργανισμών, τον οργανωτικό και λειτουργικό ανασχεδιασμό και την ανασυγκρότησή τους.

Για την υποστήριξη της αποτελεσματικής εφαρμογής του άξονα «Συστημικές Προτεραιότητες» του ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού», συνιστάται στο Υπουργείο Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας, στη Γενική Γραμματεία Διαχείρισης Κοινοτικών & άλλων Πόρων, αρμόδια δομή για το σχεδιασμό, την οργάνωση και την παρακολούθηση της εφαρμογής και αξιολόγησης των δράσεων του εν λόγω άξονα.

1.2.2 Συντονισμός δράσεων στον τομέα του περιβάλλοντος

Ο συντονισμός των δράσεων στον τομέα του περιβάλλοντος ασκείται μέσω Ειδικής Υπηρεσίας στο ΥΠΕΧΩΔΕ, η οποία θα συντονίζει, θα καθορίζει προτεραιότητες και θα παρακολουθεί σε συνεργασία με την εθνική αρχή συντονισμού, το σύνολο των περιβαλλοντικών έργων και δράσεων ανεξάρτητα από την πηγή χρηματοδότησής τους, ώστε να διασφαλιστεί η αναγκαία συνέργια και συμπληρωματικότητα των παρεμβάσεων στον τομέα του περιβάλλοντος. Επιπλέον θα συνεργάζεται με την εθνική αρχή συντονισμού για την ενσωμάτωση των κατευθύνσεων άσκησης περιβαλλοντικής πολιτικής στα περιφερειακά ΕΠ.

Η ειδική αυτή υπηρεσία θα υποστηρίζει και θα συντονίζει τη λειτουργία περιβαλλοντικού δικτύου (Environmental Network) σε συνεργασία με το Εθνικό Κέντρο Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΕΚΠΑΑ) και τις λοιπές Υπηρεσίες του ΥΠΕΧΩΔΕ και τις συναρμόδιες Κεντρικές & Περιφερειακές Αρχές, θα συντάσσει ετήσιες απολογιστικές εκθέσεις για την πρόοδο των έργων και δράσεων περιβάλλοντος τις οποίες θα αποστέλλει και προς την εθνική αρχή συντονισμού και τις αρμόδιες υπηρεσίες της ΕΕ, θα υποστηρίζει με επεξεργασμένα στοιχεία και αναφορές την Επιτροπή Παρακολούθησης του ΕΠ «Περιβάλλον - Αειφόρος Ανάπτυξη» και την Ετήσια Διάσκεψη των Προέδρων των Επιτροπών Παρακολούθησης (ΕΔΙΠ), θα συμμετέχει στις Επιτροπές Παρακολούθησης των ΕΠ και θα υποστηρίζει το ΥΠΕΧΩΔΕ και τις λοιπές δημόσιες αρχές στην αναγκαία διαρκή δημόσια διαβούλευση με τους Κοινωνικούς Εταίρους και τις Περιβαλλοντικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) για συναφή ζητήματα.

Στην ειδική αυτή υπηρεσία υποβάλλονται επίσης οι εκθέσεις που προβλέπονται στην κοινή υπουργική απόφαση έγκρισης της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του Ε.Π. και αφορούν στην παρακολούθηση των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την εφαρμογή του Ε.Π.

1.2.3 Συντονισμός δράσεων στον τομέα της υγείας και της κοινωνικής αλληλεγγύης

Ο συντονισμός των δράσεων του τομέα της υγείας και κοινωνικής αλληλεγγύης ασκείται από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης μέσω:

- (α) Διυπουργικού Οργάνου, όπως αυτό θα οριστεί από κοινή υπουργική απόφαση των εμπλεκόμενων εθνικών αρχών και υπό την προεδρία του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης, το οποίο θα καθορίζει σε στρατηγικό, επιτελικό επίπεδο, τις αναγκαίες παρεμβάσεις στα τομεακά και περιφερειακά ΕΠ και τις προτεραιότητες του συνόλου των έργων και δράσεων ανεξάρτητα από την πηγή χρηματοδότησής τους, ώστε να διασφαλιστεί η αναγκαία συνέργια και συμπληρωματικότητα των παρεμβάσεων,
- (β) ειδικής δομής που θα οριστεί με Κοινή Υπουργική Απόφαση και η οποία θα αποτελεί μετεξέλιξη της ειδικής υπηρεσίας διαχείρισης του ΕΠ «Υγεία – Πρόνοια» της προγραμματικής περιόδου

2000 – 2006. Η δομή αυτή θα υποστηρίξει αφενός το διυπουργικό όργανο για θέματα κατάρτισης της στρατηγικής και θα συντονίζει αφετέρου την εφαρμογή των δράσεων του τομέα υγείας – κοινωνικής αλληλεγγύης που θα υλοποιούνται από τα ΕΠ του ΕΣΠΑ. Στο πλαίσιο του συντονισμού θα παρέχει οδηγίες και κατευθύνσεις για το σχεδιασμό και τις τροποποιήσεις των παρεμβάσεων των ΕΠ με την σύμφωνη γνώμη της εθνικής αρχής συντονισμού και των εμπλεκόμενων συναρμόδιων αρχών.

Στο πλαίσιο της ειδικής αυτής δομής θα αναληφθούν επίσης καθήκοντα ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης, ο οποίος θα οριστεί σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο υποκεφάλαιο 1.4.

1.2.4 Συντονισμός δράσεων ΕΤΠΑ στον τομέα της εκπαίδευσης

Ο συντονισμός των δράσεων ΕΤΠΑ στον τομέα της εκπαίδευσης θα διασφαλιστεί από την αντίστοιχη μονάδα της διαχειριστικής αρχής του ΕΠ «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία θα αναλάβει και αρμοδιότητες συντονισμού της εφαρμογής των δράσεων ΕΤΠΑ του τομέα της εκπαίδευσης που υλοποιούνται από τα περιφερειακά ΕΠ του ΕΣΠΑ και από το ΕΠ «Ψηφιακή Σύγκλιση».

1.2.5 Συντονισμός των ΕΠ «Διοικητική Μεταρρύθμιση» και «Ψηφιακή Σύγκλιση»

Για το συντονισμό της εφαρμογής των ΕΠ: «Διοικητική Μεταρρύθμιση» και «Ψηφιακή Σύγκλιση» του ΕΣΠΑ 2007-2013, συνιστάται διυπουργική επιτροπή στην οποία μετέχουν ο Γενικός Γραμματέας Εσωτερικών και ο Γενικός Γραμματέας Δημόσιας Διοίκησης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ο Ειδικός Γραμματέας Ψηφιακού Σχεδιασμού του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, ο προϊστάμενος της εθνικής αρχής συντονισμού και οι προϊστάμενοι των οικείων ειδικών υπηρεσιών. Αποστολή της επιτροπής είναι ο συντονισμός των δύο ΕΠ στον προγραμματισμό των προσκλήσεων για τις δράσεις και την εφαρμογή των αλληλοσυμπληρούμενων παρεμβάσεων. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, καθορίζονται η συγκρότηση και οι ειδικότερες αρμοδιότητες της επιτροπής.

1.2.6 Συντονισμός συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κρατικών ενισχύσεων, μέσω χρηματοοικονομικής τεχνικής και δανείων ΕΤΕπ

Για το συντονισμό του προγραμματισμού και της εφαρμογής των συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κρατικών ενισχύσεων, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων για τη σώρευση ενισχύσεων και την αποφυγή της διπλής χρηματοδότησης της δαπάνης από άλλα κοινοτικά ή εθνικά χρηματοδοτικά μέσα ή από άλλη προγραμματική περίοδο, συνιστάται επιτροπή στην οποία μετέχουν οι προϊστάμενοι της εθνικής αρχής συντονισμού, της διαχειριστικής αρχής του ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα», της διαχειριστικής αρχής του ΕΠ «Ψηφιακή Σύγκλιση», της διαχειριστικής αρχής του ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού» και της διαχειριστικής αρχής των ΠΕΠ. Στις συνεδριάσεις της επιτροπής δύναται να μετέχουν κατά περίπτωση και εκπρόσωποι άλλων φορέων.

Η ανωτέρω επιτροπή υποστηρίζει επίσης την εθνική αρχή συντονισμού στην εποπτεία της οργάνωσης και διαχείρισης των ταμείων που ιδρύονται και οργανώνονται και λειτουργούν σύμφωνα με το άρθρο 44 του Κανονισμού.

Ο συντονισμός των δανείων που χορηγούνται από την ΕΤΕπ για τη χρηματοδότηση μεγάλων έργων που εντάσσονται στα ΕΠ (συμπεριλαμβανομένων και των μεγάλων έργων που προωθούνται με συγχρηματοδότηση του ιδιωτικού τομέα) ή άλλων επενδύσεων μικρότερου μεγέθους, ασκείται από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομίας & Οικονομικών, σε συνεργασία με την ανωτέρω επιτροπή και τις αρμόδιες διαχειριστικές αρχές.

1.2.7 Συντονισμός και προώθηση της Έρευνας και Τεχνολογίας

Ο συντονισμός των δράσεων και παρεμβάσεων Έρευνας και Τεχνολογίας ασκείται μέσω της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας η οποία αποτελεί τον αρμόδιο φορέα για τη χάραξη και άσκηση πολιτικής στους τομείς αυτούς.

1.2.8 Συντονισμός δράσεων στον τομέα του πολιτισμού

Ο συντονισμός των δράσεων στον τομέα του πολιτισμού θα διασφαλιστεί από την ειδική υπηρεσία του ΕΠ «Πολιτισμός» η οποία λειτουργεί στο πλαίσιο του ΚΠΣ 2000-2006 στο Υπουργείο Πολιτισμού, η οποία θα αναλάβει και αρμοδιότητες συντονισμού της εφαρμογής των δράσεων του τομέα πολιτισμού που υλοποιούνται από τα ΕΠ του ΕΣΠΑ.

1.2.9 Συντονισμός ΕΠ του ΕΣΠΑ με ΕΓΤΑΑ και ΕΤΑ

Ο συντονισμός μεταξύ των ΕΠ του ΕΣΠΑ και των προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ και το ΕΤΑ, ασκείται από την εθνική αρχή συντονισμού και τις ειδικές υπηρεσίες διαχείρισης του προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) και του ΕΠ Αλιείας (ΕΠΑ), σε συνεργασία με αρμόδιες εθνικές αρχές, κατά τον προγραμματισμό και την παρακολούθηση της υλοποίησης των αντίστοιχων δράσεων.

Ο συντονισμός αυτός ασκείται μέσω μηχανισμού προώθησης της συμπληρωματικότητας των δράσεων, χωρικά (περιοχή παρέμβασης) και θεματικά (τομέας παρέμβασης), που λειτουργεί σε επίπεδο α) προγραμματισμού, β) παρακολούθησης υλοποίησης (διαχειριστικές αρχές), και γ) επανεξέτασης στρατηγικής (εθνική αρχή συντονισμού και διαχειριστικές αρχές του ΠΑΑ και του ΕΠΑ). Στο πρώτο επίπεδο, ο μηχανισμός αυτός εξειδικεύει κατευθύνσεις για τη διασφάλιση της συμπληρωματικότητας και του διαχωρισμού των δράσεων και συντονίζει το πλαίσιο εφαρμογής τους, θεματικά και γεωγραφικά.

Στο δεύτερο επίπεδο, οι διαχειριστικές αρχές των ΕΠ του ΕΣΠΑ, του ΠΑΑ και του ΕΠΑ τηρούν τις κατευθύνσεις κατά τη διαδικασία επιλογής των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων. Σε ετήσια βάση, συντάσσουν ειδική αναφορά για την πρόοδο και αποτελεσματικότητα των δράσεων με χρήση των κωδικών θεματικής και εδαφικής διάστασης και τις γνωστοποιούν στον μηχανισμό αυτό.

Στο τρίτο επίπεδο και στο πλαίσιο της ανωτέρω ειδικής αναφοράς, ο μηχανισμός, εξετάζει την πρόοδο και αποτελεσματικότητα των δράσεων, προσδιορίζει ενδεχόμενη ανάγκη αναθεώρησης των κατευθύνσεων και της κατανομής των Κοινοτικών πόρων, συνεπεία αλλαγών στις προτεραιότητες (κοινοτικές, εθνικές, περιφερειακές) ή στις συνθήκες υλοποίησής τους και εισηγείται μέτρα στην Ετήσια Διάσκεψη των προέδρων των Επιτροπών Παρακολούθησης.

1.3 Διαχειριστική αρχή του επιχειρησιακού προγράμματος

Ως διαχειριστική αρχή του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Δυτικής Ελλάδας – Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων, σύμφωνα με το άρθρο 59, παράγραφος 1 στοιχείο (α) του Καν. (ΕΚ) 1083/06, ορίζεται Ειδική Υπηρεσία η οποία υπάγεται στη Γενική Δ/ση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιφερειακής Πολιτικής και Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών.

Η διαχειριστική αρχή, σύμφωνα με το άρθρο 60 του Καν. (ΕΚ) 1083/06, είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση και την υλοποίηση του ΕΠ σύμφωνα με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και ασκεί τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- (i) συντονίζει και εποπτεύει την άσκηση των αρμοδιοτήτων των ενδιάμεσων φορέων διαχείρισης της ενότητας 1.4 του παρόντος κεφαλαίου σύμφωνα με τις απαιτήσεις του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου και έχει την τελική ευθύνη έναντι της Επιτροπής για το ΕΠ. Στο πλαίσιο αυτό:
 - μεριμνά για την ύπαρξη και πλήρη εφαρμογή συστήματος αναφοράς και παρακολούθησης των δράσεων, η διαχείριση των οποίων έχει εκχωρηθεί σε ενδιάμεσους φορείς διαχείρισης,
 - παρακολουθεί την ορθή και έγκαιρη ενημέρωση του ΟΠΣ με τα απαραίτητα δεδομένα και έγγραφα από τους ενδιάμεσους φορείς διαχείρισης,
 - παρέχει στην Επιτροπή, κατόπιν γραπτού σχετικού αιτήματός της, τις πληροφορίες που αναφέρονται στο Παράρτημα ΙΙΙ του Καν. (ΕΚ) 1828/06 εντός δεκαπέντε εργάσιμων ημερών από την παραλαβή του αιτήματος ή εντός οποιασδήποτε άλλης συμφωνημένης περιόδου, με σκοπό τον έλεγχο εγγράφων και τη διενέργεια επιτόπιων ελέγχων.
- (ii) διασφαλίζει ότι οι αξιολογήσεις του ΕΠ που αναφέρονται στο άρθρο 48(3) του Καν. (ΕΚ) 1083/2006 εκτελούνται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 47 του ίδιου Κανονισμού. Στο πλαίσιο αυτό:
 - προετοιμάζει και οργανώνει τις αξιολογήσεις που προβλέπονται στο υποκεφάλαιο 4 του παρόντος κεφαλαίου κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου, μεριμνώντας ιδιαίτερα για τη διεξαγωγή των αξιολογήσεων σύμφωνα με οδηγίες και κατευθύνσεις της εθνικής αρχής συντονισμού
 - κοινοποιεί τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων στην εθνική αρχή συντονισμού, και στην ΕΥΣΕΚΤ εφόσον το ΠΕΠ υλοποιεί δράσεις τύπου ΕΚΤ μέσω χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%), στην επιτροπή παρακολούθησης και την Επιτροπή,
 - εξασφαλίζει την κατάλληλη δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων των αξιολογήσεων, με βάση τους κανόνες που αφορούν στην πρόσβαση στα έγγραφα,
 - συνεργάζεται με τους ενδιάμεσους φορείς διαχείρισης του υποκεφαλαίου 1.4. για την αξιοποίηση των συμπερασμάτων τους

- (iii) διασφαλίζει ότι η αρχή πιστοποίησης λαμβάνει τις αναγκαίες πληροφορίες σχετικά με τις διαδικασίες και τις επαληθεύσεις για σκοπούς πιστοποίησης. Στο πλαίσιο αυτό εποπτεύει και συντονίζει πριν από κάθε αίτημα πληρωμής την πληρότητα των πληροφοριών που παρέχονται στην αρχή πιστοποίησης,
- (iv) συντονίζει την εξειδίκευση των περιφερειακών ΕΠ και παρακολουθεί την πορεία εφαρμογής τους συμπεριλαμβανομένου του κανόνα $n+3/n+2$. Στο πλαίσιο αυτό:
 - παρέχει κατευθύνσεις για την εξειδίκευση του ΕΠ,
 - συντάσσει περιοδικές αναφορές για την πορεία εφαρμογής του ΕΠ,
 - παρέχει κατευθύνσεις για προτάσεις αναθεώρησης του προγράμματος τις οποίες συνθέτει, επεξεργάζεται και τις υποβάλλει στην οικεία επιτροπή παρακολούθησης,
- (v) συνθέτει και επεξεργάζεται τις αναφορές των ενδιαμέσων φορέων διαχείρισης του υποκεφαλαίου 1.4 που αφορούν στις ετήσιες και τελικές εκθέσεις των προγραμμάτων και μετά την έγκριση της οικείας επιτροπής παρακολούθησης τις υποβάλλει στην Επιτροπή,
- (vi) διασφαλίζει τη συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις ενημέρωσης και δημοσιότητας που ορίζονται στο άρθρο 69 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006. Στο πλαίσιο αυτό εκπονεί το επικοινωνιακό σχέδιο του ΕΠ σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Καν. (ΕΚ) 1828/2006 και το πλαίσιο αρχών δημοσιότητας και πληροφόρησης που διαμορφώνει η εθνική αρχή συντονισμού σε συνεργασία με την ΕΥΣΕΚΤ εφόσον το ΠΕΠ υλοποιεί δράσεις τύπου ΕΚΤ μέσω της χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%), ενημερώνει σχετικά την επιτροπή παρακολούθησης του ΕΠ και την Επιτροπή και αξιολογεί την αποτελεσματικότητά του σύμφωνα με το άρθρο 4 του Καν. (ΕΚ) 1828/2006,

1.4 Ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης

Στο πλαίσιο του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Δυτικής Ελλάδας – Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων ορίζονται οι ακόλουθοι ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 6 και το άρθρο 59 παράγραφος 2 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006:

1.4.1 Ειδικές Υπηρεσίες Περιφερειών

- (α) Η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2000-2006 ορίζεται ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης για κατηγορίες πράξεων περιφερειακής εμβέλειας που υλοποιούνται στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.
- (β) Η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2000-2006 ορίζεται ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης για κατηγορίες πράξεων περιφερειακής εμβέλειας που υλοποιούνται στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.
- (γ) Η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΠΕΠ Ιονίων Νήσων 2000-2006 ορίζεται ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης για κατηγορίες πράξεων περιφερειακής εμβέλειας που υλοποιούνται στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων.

Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης, προσδιορίζονται:

- οι πράξεις ή κατηγορίες πράξεων των οποίων αναλαμβάνεται η διαχείριση και ο συνολικός προϋπολογισμός αυτών
- οι υποχρεώσεις του ενδιάμεσου φορέα και της διαχειριστικής αρχής.

Κάθε ένας από τους ανωτέρω ενδιάμεσους φορείς διαχείρισης αναλαμβάνει σύμφωνα με το υφιστάμενο κανονιστικό πλαίσιο, τις ακόλουθες αρμοδιότητες διαχείρισης:

- (i) επιλέγει τις προς χρηματοδότηση πράξεις σύμφωνα με τα κριτήρια που εφαρμόζονται στο ΕΠ και διασφαλίζει τη συμμόρφωση των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων με τους ισχύοντες κοινοτικούς και εθνικούς κανόνες, καθ' όλη την περίοδο υλοποίησής τους,

Στο πλαίσιο αυτό κάθε ενδιάμεσος φορέας:

- Μεριμνά, μέσω πρόσκλησης, για την παροχή στους δυνητικούς δικαιούχους λεπτομερών πληροφοριών σχετικά με:
 - τους όρους επιλεξιμότητας τους οποίους πρέπει να πληρούν οι προτεινόμενες πράξεις προκειμένου να ενταχθούν για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του ΕΠ,
 - τα τυποποιημένα έντυπα που θα χρησιμοποιηθούν για την υποβολή αιτήσεων χρηματοδότησης,
 - τις διαδικασίες για την εξέταση των αιτήσεων χρηματοδότησης και των σχετικών χρονικών περιόδων,
 - τα κριτήρια για την ένταξη των προς χρηματοδότηση πράξεων,
 - τους αρμόδιους σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, οι οποίοι μπορούν να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με το ΕΠ,
 - τη δημοσιοποίηση καταλόγου στον οποίο παρατίθενται ο τίτλος των πράξεων, οι δικαιούχοι και το ποσό της δημόσιας χρηματοδότησης που χορηγείται.
- Εφαρμόζει διαδικασίες αξιολόγησης των πράξεων με βάση τα κριτήρια ένταξης που εγκρίνονται από την επιτροπή παρακολούθησης του ΕΠ. Οι προτάσεις που δεν έχουν αξιολογηθεί ή δεν έχουν λάβει θετική αξιολόγηση δεν δύνανται να ενταχθούν στο ΕΠ. Ως ομάδες κριτηρίων δύναται να χρησιμοποιεί τη σκοπιμότητα της πράξης, τη συμβατότητα της πράξης με τις εθνικές και κοινοτικές πολιτικές, τη συμβολή της πράξης στους στόχους του ΕΠ, τη φύση και το είδος της πράξης στο πλαίσιο της διενεργούμενης πρόσκλησης, την πληρότητα και την ωριμότητα της πράξης. Εξετάζει τη διαχειριστική επάρκεια των δικαιούχων εξαιρουμένων αυτών που λαμβάνουν κρατική ενίσχυση κατά τα άρθρα 87 και 88 της συνθήκης σύμφωνα με το σύστημα που προσδιορίζεται στην παράγραφο (xvii) του υποκεφαλαίου 1.1, πριν ληφθεί η απόφαση ένταξης της πράξης στο ΕΠ. Στις περιπτώσεις πράξεων για τις οποίες κατά τη χρονική στιγμή υποβολής τους στο ΕΠ έχουν αναληφθεί νομικές δεσμεύσεις ή βρίσκονται σε εκτέλεση ή περατώθηκαν μετά την ημερομηνία

έναρξης της επιλεξιμότητας, συνεκτιμά τυχόν αξιολογήσεις που έχουν διενεργηθεί από αρμόδιες αρχές και διασφαλίζει ότι η επιλογή των πράξεων ικανοποιεί τα κριτήρια που εφαρμόζονται για το ΕΠ.

- Γνωστοποιεί τις προς ένταξη πράξεις προϋπολογισμού άνω των πέντε εκατ. (5.000.000) ευρώ στην εθνική αρχή συντονισμού προκειμένου να διατυπώσει γνώμη εντός δέκα πέντε ημερών. Οι συγχρηματοδοτούμενες από το ΕΚΤ προτεινόμενες προς ένταξη πράξεις, γνωστοποιούνται στην ΕΥΣΕΚΤ για διατύπωση γνώμης, όταν είναι προϋπολογισμού άνω των δύο εκατ. (2.000.000) ευρώ. Η απόφαση ένταξης εκδίδεται με ευθύνη του ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης μετά την παρέλευση της προθεσμίας αυτής. Για τα δημόσια έργα προϋπολογισμού άνω των είκοσι πέντε εκατ. (25.000.000) ευρώ στον τομέα του περιβάλλοντος και άνω των πενήντα εκατ. (50.000.000) ευρώ σε άλλους τομείς, η απόφαση ένταξης εκδίδεται μόνο μετά από σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών.
 - Εκδίδει την απόφαση ένταξης πράξεων στο ΕΠ και ενημερώνει γραπτώς τον δικαιούχο για όλες τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνει. Ενημερώνει επίσης γραπτώς με επαρκή αιτιολόγηση τους φορείς των οποίων οι προτάσεις δεν έγιναν αποδεκτές, προκειμένου να καταστεί δυνατή η βελτίωση τους σε μεταγενέστερη υποβολή τους.
 - Προβαίνει σε εξέταση των σταδίων εξέλιξης δημοσίων συμβάσεων και ιδίως κατά τη διαδικασία διακήρυξης, ανάθεσης και τροποποίησης σύμβασης. Ο ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης εκφράζει τη σύμφωνη γνώμη του εντός δέκα (10) εργασίμων ημερών ή εντός δέκα πέντε (15) εργασίμων ημερών σε περιπτώσεις συμβάσεων άνω των είκοσι πέντε εκατομμυρίων ευρώ η οποία και αποτελεί όρο για τη χρηματοδότηση της πράξης.
 - Συνεργάζεται με τη διαχειριστική αρχή του προγράμματος, την εθνική αρχή συντονισμού, την καθ' ύλην αρμόδια υπηρεσία συντονισμού και την Επιτροπή και παρέχει σε αυτές κάθε πληροφορία που ζητείται.
- (ii) επαληθεύει την παράδοση των συγχρηματοδοτούμενων προϊόντων και υπηρεσιών και την πραγματοποίηση των δαπανών που δηλώνουν οι δικαιούχοι για τις διάφορες πράξεις, καθώς και της συμμόρφωσής τους προς τους κοινοτικούς και τους εθνικούς κανόνες.

Στο πλαίσιο αυτό κάθε ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης:

- διενεργεί διοικητικές και επιτόπιες επαληθεύσεις, οι οποίες καλύπτουν κατάλληλα τις διοικητικές, δημοσιονομικές, τεχνικές και φυσικές πτυχές των υλοποιούμενων πράξεων. Ειδικότερα διενεργεί:
 - (α) διοικητικές επαληθεύσεις για κάθε δήλωση δαπανών που υποβάλλεται από τους δικαιούχους, κατά τις οποίες επιβεβαιώνονται με τα κατάλληλα έγγραφα, ότι:
 - η δηλωθείσα δαπάνη είναι πραγματική,
 - τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες έχουν παραδοθεί σύμφωνα με την απόφαση ένταξης,

- οι δηλώσεις δαπανών από τους δικαιούχους είναι ακριβείς,
- η πράξη και η δαπάνη είναι σύμφωνες με το εθνικό και κοινοτικό δίκαιο
- τηρήθηκαν οι κατάλληλες διαδικασίες για την αποφυγή διπλής χρηματοδότησης της δαπάνης από άλλα κοινοτικά ή εθνικά χρηματοδοτικά μέσα ή από άλλη προγραμματική περίοδο.

Στην περίπτωση μεγάλου πλήθους δικαιολογητικών εγγράφων είναι δυνατόν να πραγματοποιούνται δειγματοληπτικές επαληθεύσεις βάσει μεθόδου δειγματοληψίας. Το αργότερο κατά την πρώτη δήλωση δαπάνης του δικαιούχου, ο ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης επιβεβαιώνει την εφαρμογή των όρων και προϋποθέσεων που ενδεχομένως έχει θέσει κατά την εξέταση της διαδικασίας ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων. Ο ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης παρακολουθεί τη συμμόρφωση της σύμβασης με την εθνική και κοινοτική νομοθεσία καθ'όλη τη διάρκεια υλοποίησής της.

- (β) επιτόπιες επαληθεύσεις επιμέρους πράξεων κατά τις οποίες επαληθεύεται ότι οι πράξεις όντως εκτελούνται και τα παραδιδόμενα προϊόντα ή/και παρεχόμενες υπηρεσίες συμμορφώνονται προς τους όρους της αντίστοιχης σύμβασης ή απόφασης χορήγησης ενίσχυσης, η φυσική πρόοδος της πράξης, η τήρηση των κοινοτικών κανόνων όσον αφορά τη δημοσιότητα και η ακρίβεια των πληροφοριών που παρέχει ο δικαιούχος όσον αφορά τη φυσική και οικονομική πρόοδο της πράξης.

Για τις πράξεις που η επαλήθευσή τους επιτοπίως, γίνεται δειγματοληπτικά, ο ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης τηρεί αρχεία που περιγράφουν και δικαιολογούν τη δειγματοληπτική μέθοδο που καθορίζει τις πράξεις ή τις συναλλαγές που επιλέγονται προς επαλήθευση. Ο ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης καθορίζει το μέγεθος του δείγματος, προκειμένου να αποκτήσει εύλογη βεβαιότητα ως προς τη νομιμότητα και κανονικότητα των σχετικών πράξεων, όσον αφορά το επίπεδο κινδύνου που διαπιστώνεται (από τον ενδιάμεσο φορέα διαχείρισης) για τον τύπο των σχετικών δικαιούχων και πράξεων. Ο ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης επανεξετάζει τη μέθοδο δειγματοληψίας σε ετήσια βάση σύμφωνα με τους κανόνες του ΣΔΕ.

Σε ότι αφορά στα δημόσια έργα ο έλεγχος που διενεργείται από τον Ειδικό Σύμβουλο Ποιοτικού Ελέγχου (ΕΣΠΕΛ) μπορεί να αντικαταστήσει επιτόπιες επαληθεύσεις του ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης και συνυπολογίζεται σε ότι αφορά στην εκτίμηση του δείγματος.

- Τηρεί αρχείο των διενεργούμενων επαληθεύσεων στο ΟΠΣ, όπου για κάθε επαλήθευση αναφέρονται οι εργασίες που υλοποιήθηκαν για την επαλήθευση, η ημερομηνία και τα αποτελέσματα της επαλήθευσης και τα μέτρα που ελήφθησαν στις περιπτώσεις ανεύρεσης παρατυπιών. Τα πορίσματα των επιτόπιων επαληθεύσεων καταχωρούνται στο ΟΠΣ και κοινοποιούνται στο δικαιούχο και στο φορέα που είναι αρμόδιος για τη χορήγηση ενισχύσεων στην περίπτωση κρατικών ενισχύσεων.

- Στην περίπτωση που η διαχειριστική αρχή ή ο ενδιαμέσος φορέας διαχείρισης είναι και δικαιούχος στο πλαίσιο του ίδιου ΕΠ, η υλοποίηση της πράξης θα γίνεται από μονάδα διαφορετική από τη μονάδα που είναι αρμόδια για τη διενέργεια των επαληθεύσεων, ώστε να διασφαλίζεται η απαιτούμενη διάκριση καθηκόντων.

Στις περιπτώσεις πράξεων κρατικών ενισχύσεων ο ενδιαμέσος φορέας διαχείρισης:

- διενεργεί διοικητικές και επιτόπιες επαληθεύσεις, οι οποίες καλύπτουν κατάλληλα τις διοικητικές, δημοσιονομικές, τεχνικές και φυσικές πτυχές των υλοποιούμενων πράξεων. Ειδικότερα διενεργεί διοικητικές και επιτόπιες επαληθεύσεις για κάθε δήλωση δαπανών που υποβάλλεται από τους δικαιούχους, κατά τις οποίες επιβεβαιώνονται με τα κατάλληλα έγγραφα, ότι:

- η δηλωθείσα δαπάνη είναι πραγματική,
- τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες έχουν παραδοθεί σύμφωνα με την απόφαση ένταξης,
- οι δηλώσεις δαπανών από τους δικαιούχους είναι ακριβείς,
- η πράξη και η δαπάνη είναι σύμφωνες με το εθνικό και κοινοτικό δίκαιο
- τηρήθηκαν οι κατάλληλες διαδικασίες για την αποφυγή διπλής χρηματοδότησης της δαπάνης από άλλα κοινοτικά ή εθνικά χρηματοδοτικά μέσα ή από άλλη προγραμματική περίοδο.

Στην περίπτωση μεγάλου πλήθους δικαιολογητικών εγγράφων είναι δυνατόν να πραγματοποιούνται δειγματοληπτικές επαληθεύσεις βάσει μεθόδου δειγματοληψίας. Για τις πράξεις που η επαλήθευσή τους επιτοπίως, γίνεται δειγματοληπτικά, ο ενδιαμέσος φορέας διαχείρισης τηρεί αρχεία που περιγράφουν και δικαιολογούν τη δειγματοληπτική μέθοδο που καθορίζει τις πράξεις ή τις συναλλαγές που επιλέγονται προς επαλήθευση. Ο ενδιαμέσος φορέας διαχείρισης καθορίζει το μέγεθος του δείγματος, προκειμένου να αποκτήσει εύλογη βεβαιότητα ως προς τη νομιμότητα και κανονικότητα των σχετικών πράξεων όσον αφορά το επίπεδο κινδύνου που διαπιστώνεται για τον τύπο των σχετικών δικαιούχων και πράξεων. Ο ενδιαμέσος φορέας διαχείρισης επανεξετάζει τη μέθοδο δειγματοληψίας σε ετήσια βάση σύμφωνα με τους κανόνες του ΣΔΕ.

- Τηρεί αρχείο των διενεργούμενων επαληθεύσεων, όπου για κάθε επαλήθευση αναφέρονται οι εργασίες που υλοποιήθηκαν για την επαλήθευση, η ημερομηνία και τα αποτελέσματα της επαλήθευσης και τα μέτρα που ελήφθησαν στις περιπτώσεις ανεύρεσης παρατυπιών. Τα πορίσματα των επιτόπιων επαληθεύσεων κοινοποιούνται στο δικαιούχο και στο φορέα που είναι αρμόδιος για τη χορήγηση των ενισχύσεων.
- (iii) διασφαλίζει τη συλλογή, καταχώρηση και αποθήκευση στο ΟΠΣ λογιστικών εγγραφών για κάθε πράξη στο πλαίσιο του ΕΠ καθώς και τη συλλογή και καταχώρηση στο ΟΠΣ των δεδομένων υλοποίησης που απαιτούνται για τη χρηματοοικονομική διαχείριση, την

παρακολούθηση, τις επαληθεύσεις, τους ελέγχους και την αξιολόγηση, συμπεριλαμβανομένων των στοιχείων που ορίζονται στο Παράρτημα ΙΙΙ του Καν. (ΕΚ) 1828/2006. Μεριμνά για την πληρότητα και επάρκεια των στοιχείων που καταχωρούνται στο ΟΠΣ.

Στο πλαίσιο αυτό κάθε ενδιαμέσος φορέας διαχείρισης:

- Συλλέγει μέσω περιοδικών αναφορών βάσει τυποποιημένων εντύπων και τηρεί στο ΟΠΣ και στο φάκελο της πράξης, λογιστικές εγγραφές για κάθε πράξη, καθώς και δεδομένα υλοποίησης που απαιτούνται για τη χρηματοοικονομική διαχείριση, την παρακολούθηση, τις επαληθεύσεις, τους ελέγχους και την αξιολόγηση. Στις περιπτώσεις πράξεων κρατικών ενισχύσεων τα δεδομένα υλοποίησης που απαιτούνται για την παρακολούθηση και τις επαληθεύσεις τηρούνται σε αρχεία.
 - Παρακολουθεί την τήρηση των υποχρεώσεων των δικαιούχων για την υποβολή όλων των δεδομένων υλοποίησης των πράξεων που απαιτούνται για τη χρηματοοικονομική διαχείριση, την παρακολούθηση, τις επαληθεύσεις, τους ελέγχους και την αξιολόγηση των δράσεων,
 - Έχει την ευθύνη της ποιότητας και πληρότητας των στοιχείων που καταχωρούνται στο ΟΠΣ.
 - Διασφαλίζει την πρόσβαση της αρχής πιστοποίησης και της αρχής ελέγχου στα εν λόγω στοιχεία.
- (iv) διασφαλίζει ότι οι δικαιούχοι και οι άλλοι φορείς που εμπλέκονται στην υλοποίηση πράξεων τηρούν είτε χωριστό λογιστικό σύστημα, είτε επαρκή λογιστική κωδικοποίηση για όλες τις συναλλαγές που έχουν σχέση με την πράξη, με την επιφύλαξη των εθνικών λογιστικών κανόνων,

Στο πλαίσιο αυτό ο ενδιαμέσος φορέας διαχείρισης λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα ώστε:

- οι δικαιούχοι που υποχρεούνται από την ελληνική νομοθεσία να τηρούν ενιαίο λογιστικό σύστημα (το Γενικό ή τα Κλαδικά Λογιστικά Σχέδια) να δημιουργήσουν ειδική λογιστική μερίδα για το συγχρηματοδοτούμενο έργο,
 - οι δικαιούχοι που δεν είναι υποχρεωμένοι από την ελληνική νομοθεσία στην τήρηση του Γενικού ή των Κλαδικών Λογιστικών Σχεδίων, να εφαρμόζουν κατάλληλη λογιστική κωδικοποίηση για το συγχρηματοδοτούμενο έργο, όπως αυτή θα οριστεί από τη διαχειριστική αρχή κατά την έναρξη υλοποίησής του,
- (v) συνεργάζεται με τη διαχειριστική αρχή του ΕΠ για τη διενέργεια των αξιολογήσεων που προβλέπονται στο υποκεφάλαιο 4 του παρόντος κεφαλαίου κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου,

Στο πλαίσιο αυτό ο ενδιαμέσος φορέας διαχείρισης :

- οργανώνει την παραγωγή και τη συλλογή των απαραίτητων δεδομένων για την διεξαγωγή των αξιολογήσεων, συμπεριλαμβανομένων των διαφόρων τύπων πληροφοριών που παρέχονται από το σύστημα παρακολούθησης,
 - λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για την αξιοποίηση των συμπερασμάτων των αξιολογήσεων,
 - εισηγείται στη διαχειριστική αρχή πρόταση προς την οικεία επιτροπή παρακολούθησης για τη διεξαγωγή αξιολογήσεων ιδιαίτερας στις περιπτώσεις που η παρακολούθηση αναδεικνύει σημαντικές αποκλίσεις από τους στόχους που έχουν τεθεί σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της εθνικής αρχής συντονισμού,
- (vi) καθορίζει διαδικασίες σύμφωνα με τους κανόνες του συστήματος διαχείρισης & ελέγχου για τη διασφάλιση της τήρησης όλων των εγγράφων σχετικά με τις δαπάνες και τους λογιστικούς ελέγχους που απαιτούνται για τη διασφάλιση επαρκούς διαδρομής ελέγχου. Οι διαδικασίες αυτές πρέπει να διασφαλίζουν ότι:
- τηρούνται όλα τα απαραίτητα έγγραφα (πρωτότυπα ή επικυρωμένα αντίγραφα) στο κατάλληλο επίπεδο (διαχειριστική αρχή, ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης, δικαιούχος) για την εξασφάλιση επαρκούς διαδρομής ελέγχου όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 15 του Καν. (ΕΚ) 1828/2006,
 - στην περίπτωση τήρησης εγγράφων σε ηλεκτρονική μορφή, τα ηλεκτρονικά συστήματα τήρησης των εγγράφων συμμορφώνονται με αποδεκτά πρότυπα ασφάλειας ώστε να διασφαλίζεται ότι τα ηλεκτρονικά έγγραφα πληρούν τους εθνικούς κανόνες και είναι αξιόπιστα,
 - όλα τα έγγραφα τηρούνται για χρονικό διάστημα τουλάχιστον τριών ετών από τη γνωστοποίηση της γνώμης της Επιτροπής σχετικά με το περιεχόμενο της δήλωσης κλεισίματος του ΕΠ ή μερικού κλεισίματος, με την επιφύλαξη των κανόνων που διέπουν τις κρατικές ενισχύσεις,
 - ο δικαιούχος παρέχει πρόσβαση στα τηρούμενα από αυτόν έγγραφα που σχετίζονται με την υλοποίηση της συγχρηματοδοτούμενης πράξης αλλά και αντίγραφα ή αποσπάσματα αυτών σε εξουσιοδοτημένα για το σκοπό αυτό άτομα της διαχειριστικής αρχής, του ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης, της αρχής πιστοποίησης, της αρχής ελέγχου, της Επιτροπής και των εξουσιοδοτημένων αυτής εκπροσώπων,
 - τα ονόματα των φορέων που διαθέτουν τα πρωτογενή έγγραφα που απαιτούνται για την εξασφάλιση επαρκούς διαδρομής ελέγχου, και η τοποθεσία που βρίσκονται οι έδρες των φορέων αυτών είναι γνωστά στη διαχειριστική αρχή και τηρούνται στο ΟΠΣ.
- (vii) παρέχει στην αρχή πιστοποίησης όλες τις αναγκαίες πληροφορίες σχετικά με τις διαδικασίες και τις επαληθεύσεις που πραγματοποιούνται σε σχέση με κάθε δαπάνη για σκοπούς πιστοποίησης,

Στο πλαίσιο αυτό ο ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης :

- μεριμνά για την έγκαιρη ενημέρωση του ΟΠΣ με όλα τα στοιχεία που απαιτούνται προκειμένου η αρχή πιστοποίησης να εκτελέσει τους απαραίτητους ελέγχους για την πιστοποίηση των δαπανών,
 - συνεργάζεται με την αρχή πιστοποίησης προκειμένου να αποσαφηνιστεί οποιοδήποτε θέμα ανακύπτει σχετικά με την πιστοποίηση εγκεκριμένων δαπανών,
- (viii) υποστηρίζει τις εργασίες της επιτροπής παρακολούθησης και τον εφοδιασμό της με τα απαιτούμενα έγγραφα τα οποία καθιστούν δυνατή την παρακολούθηση της ποιότητας υλοποίησης του ΕΠ σε σχέση με τους στόχους του.

Στο πλαίσιο αυτό ο ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης

- μεριμνά για τη συλλογή και επεξεργασία όλων των στοιχείων που απαιτούνται για την παρακολούθηση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της υλοποίησης του ΕΠ από την επιτροπή παρακολούθησης και τη λήψη αποφάσεων από αυτήν,
 - μεριμνά για την οργάνωση και προετοιμασία της επιτροπής παρακολούθησης στην οποία προεδρεύει ο Γενικός Γραμματέας της οικείας Περιφέρειας,
 - μεριμνά για την υλοποίηση των αποφάσεων της επιτροπής παρακολούθησης,
- (ix) συντάσσει και υποβάλλει στη διαχειριστική αρχή του ΕΠ την ετήσια και τελική έκθεση εκτέλεσης που αφορά τους άξονες προτεραιότητας της οικείας Περιφέρειας σχετικά με την υλοποίηση, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 67 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006, με βάση τα στοιχεία του ΟΠΣ και τις οδηγίες της εθνικής αρχής συντονισμού,
- (x) διασφαλίζει τη συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις ενημέρωσης και δημοσιότητας που ορίζονται στο άρθρο 69 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006.

Στο πλαίσιο αυτό ο ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης:

- υλοποιεί τις προβλεπόμενες στο εγκεκριμένο σχέδιο επικοινωνίας δράσεις,
 - ενημερώνει τους δικαιούχους για τις ενέργειες δημοσιότητας που αναλαμβάνουν στο πλαίσιο εκτέλεσης πράξεων και παρακολουθεί την ορθή τήρηση των υποχρεώσεων αυτών,
- (xi) υποβάλλει στην Επιτροπή, τις αναγκαίες πληροφορίες προκειμένου να αξιολογήσει τα μεγάλα έργα και να προσδιορίσει τη συνδρομή των Ταμείων σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Καν. (ΕΚ) 1828/2006,
- (xii) παρακολουθεί την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα της υλοποίησης των αξόνων προτεραιότητας του ΕΠ, συμπεριλαμβανομένου του κανόνα $v+2/v+3$,
- (xiii) συντάσσει και υποβάλλει στη διαχειριστική αρχή προτάσεις για αναθεώρηση σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 33 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006 και τις κατευθύνσεις της εθνικής αρχής συντονισμού,

- (xiv) παρακολουθεί τα έσοδα που προκύπτουν από έργα που παράγουν έσοδα και ενημερώνει σχετικά τη διαχειριστική αρχή του ΠΕΠ και την αρχή πιστοποίησης, ιδίως για τα έργα των οποίων τα έσοδα δεν είναι δυνατό να εκτιμηθούν εκ των προτέρων,
- (xv) συμμετέχει στην από κοινού με την Επιτροπή ετήσια εξέταση της υλοποίησης του ΕΠ, ενημερώνει την επιτροπή παρακολούθησης για τα αποτελέσματά της και παρακολουθεί τη συνέχεια που δίδεται στα σχόλιά της,
- (xvi) προβαίνει σε ακύρωση μέρους ή του συνόλου της κοινοτικής συνεισφοράς της πράξης η οποία επιβάλλεται βάσει πορίσματος επαλήθευσης ή πορίσματος ελέγχου της αρχής ελέγχου,
- (xvii) εισηγείται στον αρμόδιο υπουργό για την έκδοση απόφασης ανάκτησης αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών τα οποία διαπιστώνονται βάσει των επαληθεύσεων που διενεργεί.
- (xviii) μεριμνά για την εφαρμογή και εξειδίκευση των οριζόμενων στην κοινή υπουργική απόφαση έγκρισης της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του ΕΠ στο πλαίσιο της υλοποίησης του ΕΠ.
- (xix) δεσμεύεται να λάβει τα κατάλληλα μέτρα για την υποστήριξη καινοτόμων δράσεων διασυνοριακού / διακρατικού χαρακτήρα που είναι αποτέλεσμα των δικτύων – στην περίπτωση που Περιφέρειες στην περιοχή του προγράμματος εμπλέκονται στην πρωτοβουλία «Περιφέρειες για την οικονομική αλλαγή» - στο βαθμό που οι δράσεις αυτές συνάδουν με τη στοχοθεσία του προγράμματος και τηρώντας τις διατάξεις εφαρμογής του.

1.4.2 Υπηρεσίες Υπουργείων

Η Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, ορίζεται ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης δράσεων κρατικών ενισχύσεων που χορηγούνται μέσω του επενδυτικού νόμου, αρμοδιότητάς της.

Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του καθ' ύλην αρμόδιου Υπουργού προσδιορίζονται:

- οι πράξεις ή κατηγορίες πράξεων των οποίων αναλαμβάνεται η διαχείριση και ο αντίστοιχος προϋπολογισμός αυτών.
- οι υποχρεώσεις του ενδιάμεσου φορέα και της διαχειριστικής αρχής.

Ο ανωτέρω ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης αναλαμβάνει τις αρμοδιότητες διαχείρισης (i), (ii), (iii), (iv), (vi), (vii), (x), (xiii), (xv), (xvi) και (xvii) όπως έχουν οριστεί στην ενότητα 1.4.1. του παρόντος κεφαλαίου.

1.4.3 Άλλοι Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης

Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του εκάστοτε αρμόδιου Υπουργού, μετά από εισήγηση της διαχειριστικής αρχής, δύναται να ορίζονται άλλοι ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης, οι οποίοι αναλαμβάνουν την άσκηση μέρους των αρμοδιοτήτων της διαχειριστικής αρχής του ΕΠ, ενεργώντας σε σχέση με δικαιούχους που εκτελούν πράξεις για λογαριασμό και υπό την ευθύνη της διαχειριστικής αρχής. Στην ως άνω απόφαση καθορίζονται:

- (α) ο φορέας ο οποίος αναλαμβάνει τη διαχείριση πράξεων του οικείου ΕΠ
- (β) οι πράξεις που αναλαμβάνονται, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησής τους και ο αντίστοιχος προϋπολογισμός αυτών
- (γ) οι αρμοδιότητες διαχείρισης που ανατίθενται με την αναγκαία εξειδίκευση ανάλογα με το είδος των δράσεων
- (δ) οι υποχρεώσεις του ενδιάμεσου φορέα και της διαχειριστικής αρχής
- (ε) το αρμόδιο για την ένταξη των πράξεων όργανο.

Με την ίδια απόφαση ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετικά με την άσκηση των αρμοδιοτήτων που αναλαμβάνει ο φορέας ανάλογα με τον τύπο και το είδος των δράσεων.

Ως ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης δύναται να οριστεί δημόσια υπηρεσία ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή άλλο κρατικό νομικό πρόσωπο, το οποίο ασκεί αρμοδιότητες διαχείρισης βάσει δικαιώματος που του παρέχεται δυνάμει νομοθετικής ή κανονιστικής ρυθμίσεως.

Ως ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης πράξεων κρατικών ενισχύσεων δύναται να οριστούν μέσω σύναψης σύμβασης παραχώρησης υπηρεσιών του άρθρου 14 του ΠΔ 60/2007 (ΦΕΚ Α 64) όλα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που εκδηλώνουν ενδιαφέρον μετά από σχετική πρόσκληση του αρμόδιου Υπουργού.

Σε κάθε άλλη περίπτωση ο ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης επιλέγεται μετά από ανοικτή ή κλειστή διαγωνιστική διαδικασία. Στην περίπτωση που ο ενδιάμεσος φορέας επιλέγεται μετά από διαγωνιστική διαδικασία απαιτείται σύναψη σύμβασης ανάθεσης. Η σύμβαση ανάθεσης υπογράφεται μεταξύ της οικείας διαχειριστικής αρχής και του ενδιάμεσου φορέα διαχείρισης.

Ενδεχόμενες αλλαγές στο κοινοποιηθέν Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου συμπεριλαμβανομένου και του ορισμού νέων ενδιάμεσων φορέων διαχείρισης, αποτυπώνονται στην ετήσια έκθεση ελέγχου του ΕΠ, σύμφωνα με το άρθρο 18, παρ.2 του Καν. (ΕΚ) 1828/2006.

1.4.4 Ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης και υλοποίησης συνολικών επιχορηγήσεων

Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του εκάστοτε αρμόδιου Υπουργού, η διαχειριστική αρχή δύναται να αναθέτει σε ενδιάμεσους φορείς αρμοδιότητες διαχείρισης και υλοποίησης συνολικών επιχορηγήσεων, κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 42 και 43 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006. Στην ως άνω απόφαση καθορίζονται:

- (α) τα είδη των πράξεων που πρόκειται να καλυφθούν από τη συνολική επιχορήγηση
- (β) τα κριτήρια επιλογής των δικαιούχων
- (γ) τα ποσοστά συνδρομής από τα Ταμεία και οι κανόνες που διέπουν τη συνδρομή αυτή
- (δ) οι ρυθμίσεις για την παρακολούθηση, την αξιολόγηση και την εξασφάλιση του δημοσιονομικού ελέγχου της συνολικής επιχορήγησης έναντι της διαχειριστικής αρχής, συμπεριλαμβανομένων των διευθετήσεων για την ανάκτηση αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών και την παρουσίαση των λογαριασμών
- (ε) τυχόν χρήση οικονομικής εγγύησης ή ισοδύναμου μέτρου.

Ο ενδιάμεσος φορέας πρέπει να παρέχει εγγυήσεις για τη φερεγγυότητά του, την ικανότητα διαχείρισης στο σχετικό αντικείμενο, καθώς επίσης και για την επάρκειά του όσον αφορά τη διοικητική και την οικονομική διαχείριση. Ο φορέας αυτός, κατά κανόνα, εδρεύει ή εκπροσωπείται στην ή στις περιφέρειες που καλύπτονται από το ΕΠ.

Ο ορισμός ενδιάμεσων φορέων διαχείρισης ή/και διαχείρισης και υλοποίησης συνολικών επιχορηγήσεων σε ένα ΕΠ, συνεπάγεται την παροχή στην Επιτροπή των πληροφοριών που απαιτούνται σύμφωνα με το άρθρο 71 του Καν. (ΕΚ) 1083/06 και τα άρθρα 21 και 22 του Καν. (ΕΚ) 1828/2006.

1.5 Αρχή πιστοποίησης

Η αρχή πιστοποίησης είναι υπεύθυνη για την πιστοποίηση των καταστάσεων δαπανών και αιτήσεων πληρωμών πριν αυτές διαβιβαστούν στην Επιτροπή. Στο πλαίσιο αυτό η αρχή πιστοποίησης εκτελεί τα καθήκοντα που προβλέπονται στο άρθρο 61 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006. Ειδικότερα:

(i) καταρτίζει και υποβάλλει ηλεκτρονικά πιστοποιημένες δηλώσεις δαπανών και αιτήσεις πληρωμών στην Επιτροπή σύμφωνα με το υπόδειγμα του παραρτήματος Χ του Καν. (ΕΚ) 1828/06 και κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 78 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006.

(ii) πιστοποιεί ότι:

- η δήλωση δαπανών είναι ακριβής, ότι είναι προϊόν αξιόπιστων λογιστικών συστημάτων και ότι στηρίζεται σε επαληθεύσιμα δικαιολογητικά,
- οι δηλωθείσες δαπάνες συμμορφώνονται προς τους ισχύοντες κοινοτικούς και εθνικούς κανόνες και ότι διενεργήθηκαν για πράξεις που επελέγησαν για χρηματοδότηση σύμφωνα με τα κριτήρια που εφαρμόζονται στο πρόγραμμα και πληρούν τους ισχύοντες κοινοτικούς και εθνικούς κανόνες,

στο πλαίσιο αυτό δύναται:

- να εξαιρεί προσωρινά από τις δηλώσεις δαπανών τις δαπάνες που παρουσιάζουν προβλήματα σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες και ενημερώνει γραπτώς τη διαχειριστική αρχή σχετικά με τα ποσά αυτά. Για την προσωρινή εξαίρεση πληρωμών από την πιστοποίηση της Αρχής Πιστοποίησης λαμβάνεται υπόψη και αξιολογείται η ενδεχόμενη δημοσιονομική επίπτωση ή το εύρος του κινδύνου για τις κοινοτικές χρηματοδοτήσεις που συνεπάγονται τα παρακάτω:

- i. τα ευρήματα των επιθεωρήσεων για το επίπεδο λειτουργίας της διαχειριστικής αρχής ή/και των ενδιάμεσων φορέων που λειτουργούν εξ' ονόματος ή για λογαριασμό της,
- ii. τα αποτελέσματα των διοικητικών ελέγχων της Αρχής Πιστοποίησης,
- iii. τα ευρήματα των ελέγχων της Αρχής Ελέγχου,
- iv. τα ευρήματα των επιτόπου επαληθεύσεων της διαχειριστικής αρχής,
- v. τα ευρήματα από ελέγχους ποιότητας του ΕΣΠΕΛ,
- vi. τα ευρήματα από ελέγχους των ελεγκτικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,
- vii. τα ευρήματα από άλλα ελεγκτικά όργανα (Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων, Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης, Ελεγκτικό Συνέδριο),

- viii. κάθε άλλη τεκμηριωμένη πληροφορία που έρχεται σε γνώση της Αρχής Πιστοποίησης. (καταγγελίες, δημοσιεύσεις κλπ),
- να διενεργεί επιτόπιες επιθεωρήσεις στις διαχειριστικές αρχές, τους ενδιάμεσους φορείς και στους δικαιούχους,
- (iii) διασφαλίζει για σκοπούς πιστοποίησης, ότι έχει λάβει επαρκείς πληροφορίες από τη διαχειριστική αρχή σχετικά με τις διαδικασίες που εφαρμόστηκαν, τα διαθέσιμα στο ΟΠΣ και στο φάκελο πράξης στοιχεία και λογιστικές εγγραφές και τις επαληθεύσεις που πραγματοποιήθηκαν όσον αφορά τις δαπάνες που περιλαμβάνονται στις δηλώσεις δαπανών,
- (iv) συνυπολογίζει για σκοπούς πιστοποίησης, τα αποτελέσματα όλων των ελέγχων που διενεργήθηκαν υπό την ευθύνη της αρχής ελέγχου,
- (v) τηρεί σε ηλεκτρονική μορφή, λογιστικά μητρώα για τις δαπάνες που υποβάλλονται στην Επιτροπή,
- (vi) τηρεί μητρώο των ποσών που μπορούν να ανακτηθούν και των ποσών που αποσύρονται μετά από ακύρωση του συνόλου ή μέρους της συνεισφοράς για μια πράξη. Τα ανακτηθέντα ποσά επιστρέφονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης πριν από το κλείσιμο του ΕΠ, με αφαίρεσή τους από την επόμενη κατάσταση δαπανών.
- (vii) υποβάλλει στην Επιτροπή προσωρινές προβλέψεις για τις μελλοντικές αιτήσεις πληρωμών σύμφωνα με το άρθρο 76, παρ.3 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006.
- (viii) αποστέλλει στην Επιτροπή, έως τις 31 Μαρτίου κάθε έτους αρχής γενομένης από το 2008, δήλωση, σύμφωνα με το υπόδειγμα του Παρ. XI του Καν. (ΕΚ) 1828/06, στην οποία αναφέρονται, για κάθε άξονα προτεραιότητας των ΕΠ, τα εξής:
- Τα ποσά τα οποία αποσύρθηκαν από δηλώσεις δαπανών που υποβλήθηκαν κατά το προηγούμενο έτος μετά την ακύρωση του συνόλου ή μέρους της δημόσιας συνεισφοράς για μια πράξη,
 - Τα ανακτηθέντα ποσά που αφαιρέθηκαν από αυτές τις δηλώσεις δαπανών,
 - Δήλωση των ποσών που πρέπει να ανακτηθούν στις 31 Δεκεμβρίου του προηγούμενου έτους, ταξινομημένων κατά το έτος έκδοσης των ενταλμάτων είσπραξης,
- (ix) αποστέλλει στην Επιτροπή την κατάσταση δαπανών που αναφέρεται στο άρθρο 88 του Καν. (ΕΚ) 1083/06, με βάση το υπόδειγμα του Παρ. XIV του Καν. (ΕΚ) 1828/06, προκειμένου να προβεί στο μερικό κλείσιμο ενός ΕΠ,
- (x) συνεργάζεται με τους αρμόδιους φορείς και υπηρεσίες για τον καθορισμό των κανόνων λειτουργίας του ΟΠΣ ως προς την επεξεργασία των πληροφοριών τις οποίες χρησιμοποιεί κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της.

Ως αρχή πιστοποίησης των ΕΠ του ΕΣΠΑ, σύμφωνα με το άρθρο 61 του Καν.1083/2006 ορίζεται η Ειδική Υπηρεσία Αρχή Πληρωμής του ΚΠΣ, των κοινοτικών πρωτοβουλιών και του Ταμείου Συνοχής

του ΚΠΣ 2000-2006, η οποία υπάγεται στο Γενικό Γραμματέα Επενδύσεων και Ανάπτυξης του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών και μετονομάζεται σε αρχή πιστοποίησης.

1.6 Αρχή ελέγχου

Η αρχή ελέγχου έχει την ευθύνη για την επαλήθευση της αποτελεσματικής λειτουργίας του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου του ΕΠ. Στο πλαίσιο αυτό η αρχή ελέγχου αναλαμβάνει τα καθήκοντα που προβλέπονται στο άρθρο 62 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006. Ειδικότερα:

- (i) Διασφαλίζει την εκτέλεση των ελέγχων για την επαλήθευση της ουσιαστικής λειτουργίας του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου του ΕΠ,
- (ii) Διασφαλίζει ότι οι έλεγχοι των πράξεων πραγματοποιούνται σε κατάλληλο δείγμα για την επαλήθευση των δηλωνόμενων στην Επιτροπή δαπανών, για το σκοπό αυτό διαμορφώνει μεθοδολογία δειγματοληψίας πράξεων σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Καν. (ΕΚ) 1828/2006,
- (iii) Υποβάλλει στην Επιτροπή, εντός εννέα μηνών από την έγκριση του ΕΠ, στρατηγική ελέγχου, η οποία καλύπτει τους φορείς που θα εκτελέσουν τους ελέγχους, τη μέθοδο ελέγχου που θα χρησιμοποιηθεί σύμφωνα με τα διεθνώς αποδεκτά πρότυπα ελέγχου, τη μέθοδο δειγματοληψίας για τους ελέγχους των πράξεων, καθώς και ενδεικτικό προγραμματισμό των ελέγχων προκειμένου να διασφαλίζεται ο έλεγχος των κυριότερων φορέων καθώς και η ομοιόμορφη κατανομή των ελέγχων καθ' όλη την περίοδο προγραμματισμού.

Στην περίπτωση που εφαρμόζεται κοινό σύστημα σε περισσότερα του ενός επιχειρησιακά προγράμματα, είναι δυνατόν να υποβάλλεται, ενιαία στρατηγική ελέγχου.

- (iv) Μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους από το 2008 έως το 2015 υποβάλλει στην Επιτροπή:
 - ετήσια έκθεση ελέγχου στην οποία παρατίθενται τα πορίσματα των ελέγχων (συστημάτων και πράξεων) που πραγματοποιήθηκαν κατά το προηγούμενο δωδεκάμηνο που λήγει στις 30 Ιουνίου του συγκεκριμένου έτους σύμφωνα με την στρατηγική ελέγχου του ΕΠ, και αναφέρονται οι τυχόν ελλείψεις που διαπιστώθηκαν στα συστήματα διαχείρισης και ελέγχου του προγράμματος. Η πρώτη έκθεση, που θα υποβληθεί στις 31 Δεκεμβρίου 2008 το αργότερο, καλύπτει την περίοδο από 1ης Ιανουαρίου 2007 μέχρι τις 30 Ιουνίου 2008. Οι πληροφορίες που αφορούν τους ελέγχους που διεξάγονται μετά την 1η Ιουλίου 2015 περιλαμβάνονται στην τελική έκθεση ελέγχου η οποία υποστηρίζει τη δήλωση κλεισίματος,
 - γνωμοδότηση, βάσει των ελέγχων που έχουν πραγματοποιηθεί υπό την ευθύνη της και άλλων ελέγχων, ως προς το κατά πόσον το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου λειτουργεί ουσιαστικά ώστε να διασφαλίζει επαρκώς το γεγονός ότι οι καταστάσεις δαπανών που υποβάλλονται στην Επιτροπή είναι ορθές και, συνεπώς, ότι οι σχετικές συναλλαγές είναι νόμιμες και κανονικές,
 - δήλωση μερικού κλεισίματος, ανάλογα με την περίπτωση δυνάμει του άρθρου 88, παρ.2, σημείο(β) του Καν.1083/2006, η οποία αξιολογεί τη νομιμότητα και κανονικότητα των σχετικών δαπανών.

- (v) Υποβάλλει στην Επιτροπή, το αργότερο έως την 31η Μαρτίου 2017, δήλωση κλεισίματος του προγράμματος, στην οποία αξιολογείται η εγκυρότητα της αίτησης πληρωμής του τελικού υπολοίπου καθώς και η νομιμότητα και κανονικότητα των σχετικών συναλλαγών που καλύπτονται από την τελική κατάσταση δαπανών η οποία υποστηρίζεται από τελική έκθεση ελέγχου,
- (vi) Μεριμνά για την ηλεκτρονική διαβίβαση στην Επιτροπή των παρατυπιών, οι οποίες αποτέλεσαν αντικείμενο διοικητικών και δικαστικών προσφυγών σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 27 έως 36 του Καν. (ΕΚ) 1828/2006.

Η αρχή ελέγχου διασφαλίζει ότι το έργο του ελέγχου ασκείται λαμβάνοντας υπόψη διεθνώς αποδεκτά πρότυπα ελέγχου.

Κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της η αρχή ελέγχου διασφαλίζει τη διαφύλαξη δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και εμπιστευτικών πληροφοριών, για τα οποία λαμβάνουν γνώση αυτή ή/και τα όργανα ελέγχου που λειτουργούν υπό την ευθύνη της.

Ως αρχή ελέγχου, κοινή για όλα τα ΕΠ του ΕΣΠΑ, ορίζεται η Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου (ΕΔΕΛ), η οποία συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών - Γενική Γραμματεία Δημοσιονομικής Πολιτικής (Γενικό Λογιστήριο του Κράτους). Η Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου είναι επταμελής και είναι ανεξάρτητη από τις διαχειριστικές αρχές των ΕΠ, τους ενδιάμεσους φορείς διαχείρισης και την αρχή πιστοποίησης.

1.6.1 Έλεγχοι υπό την ευθύνη της αρχής ελέγχου

Για τις ανάγκες της εκτέλεσης των ελέγχων και τη λειτουργία της Επιτροπής Δημοσιονομικού Ελέγχου, συνιστώνται στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών – Γενική Γραμματεία Δημοσιονομικής Πολιτικής (ΓΛΚ) οι Διευθύνσεις:

- (i) Διεύθυνση Προγραμματισμού και Ελέγχων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και έργων που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής, αρμόδια για τον προγραμματισμό και τη διενέργεια ελέγχων Προγραμμάτων και έργων που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής,
- (ii) Διεύθυνση Προγραμματισμού και Ελέγχων Προγραμμάτων και έργων που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας και επιχειρησιακών προγραμμάτων που εντάσσονται στο στόχο Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία, αρμόδια για τον προγραμματισμό και τη διενέργεια ελέγχων Προγραμμάτων και έργων που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας και επιχειρησιακών προγραμμάτων που εντάσσονται στο στόχο Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία,
- (iii) Διεύθυνση Σχεδιασμού και Αξιολόγησης Ελέγχων, αρμόδια για την ανάπτυξη μεθοδολογίας επιλογής δείγματος, την διαχείριση της έκθεσης ελέγχου, την παροχή γνωμοδοτήσεων, την παρακολούθηση των προτεινόμενων διορθωτικών μέτρων, καθώς και για την αξιολόγηση των ελέγχων και τη δήλωση κλεισίματος ΕΠ.

Η αξιοπιστία των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου εκτιμάται με βάση κριτήρια που καθορίζονται από την αρχή ελέγχου για τους ελέγχους των συστημάτων. Περιλαμβάνει επίσης ποσοτική αξιολόγηση όλων των καίριων στοιχείων των συστημάτων και καλύπτει τις βασικές αρχές και τους ενδιαμέσους φορείς που συμμετέχουν στη διαχείριση και τον έλεγχο του επιχειρησιακού προγράμματος. Στο φάκελο ελέγχου τηρείται αρχείο των αξιολογήσεων που διενεργήθηκαν.

Οι έλεγχοι των πράξεων πραγματοποιούνται επιτόπου, βάσει εγγράφων και αρχείων που τηρούνται από το δικαιούχο. Οι έλεγχοι επαληθεύουν ότι πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- (α) η πράξη ικανοποιεί τα κριτήρια επιλογής για το ΕΠ, υλοποιήθηκε σύμφωνα με την απόφαση ένταξης και πληροί οποιονδήποτε ισχύοντα όρο ως προς τη λειτουργικότητα και τη χρήση της ή σχετικά με τους επιδιωκόμενους στόχους·
- (β) οι δηλωθείσες στην Επιτροπή δαπάνες αντιστοιχούν στα λογιστικά έγγραφα και τα δικαιολογητικά που τηρούνται από το δικαιούχο·
- (γ) οι δηλωθείσες στην Επιτροπή δαπάνες συνάδουν προς τους κοινοτικούς και τους εθνικούς κανόνες
- (δ) η δημόσια συνεισφορά έχει καταβληθεί στο δικαιούχο σύμφωνα με το άρθρο 80 του Κανονισμού.

Οι έλεγχοι διενεργούνται βάσει ετήσιου προγραμματισμού που εγκρίνεται από την Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου στο πλαίσιο της στρατηγικής ελέγχου, ύστερα από εισήγηση της αρμόδιας Διεύθυνσης Προγραμματισμού και Ελέγχων. Επίσης διενεργούνται έκτακτοι έλεγχοι εκτός προγραμματισμού, όταν αυτό απαιτείται.

Όταν τα προβλήματα που διαπιστώνονται εντοπίζονται στη λειτουργία των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου και ως εκ τούτου συνεπάγονται κίνδυνο για άλλες πράξεις στο πλαίσιο του ΕΠ, η Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου εξασφαλίζει τη διενέργεια περαιτέρω εξέτασης, συμπεριλαμβανομένων πρόσθετων ελέγχων όπου κρίνεται απαραίτητο, προκειμένου να προσδιοριστεί το μέγεθος αυτών των προβλημάτων.

1.6.2 Όργανα ελέγχου

Οι έλεγχοι διενεργούνται από ελεγκτικές ομάδες που συγκροτούνται από υπαλλήλους των τριών Διευθύνσεων της παραγράφου 1.6.1 και υπαλλήλους των λοιπών υπηρεσιών της Γενικής Γραμματείας Δημοσιονομικής Πολιτικής. Οι ανωτέρω ελεγκτικές ομάδες δύναται να συνεπικουρούνται στο έργο τους από εμπειρογνώμονες. Οι εμπειρογνώμονες μπορεί να είναι δημόσιοι υπάλληλοι κατηγορίας ΠΕ ή ΤΕ και ιδιώτες. Οι ιδιώτες εμπειρογνώμονες είναι εγγεγραμμένοι στο μητρώο εμπειρογνωμόνων.

Στο μητρώο εμπειρογνωμόνων, που καταρτίζεται και τηρείται από την Γενική Διεύθυνση Διοίκησης και Ελέγχου συγχρηματοδοτούμενων από την ΕΕ προγραμμάτων, εγγράφονται με απόφαση του προϊστάμενου αυτής, ύστερα από δημόσια πρόσκληση και αξιολόγηση από την Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου, πρόσωπα, τα οποία έχουν ειδικές γνώσεις και εμπειρία σχετική με τους διενεργούμενους υπό την ευθύνη της ελέγχους. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών ορίζονται επιμέρους θέματα για την κατάρτιση του μητρώου εμπειρογνωμόνων.

Με απόφαση της Επιτροπής Δημοσιονομικού Ελέγχου μετά από εισήγηση του αρμόδιου προϊσταμένου Διεύθυνσης Προγραμματισμού και Ελέγχων, οι έλεγχοι δύναται να ανατίθενται σε ελεγκτικές εταιρείες.

Στην περίπτωση που οι έλεγχοι διενεργούνται από φορείς διαφορετικούς από την αρχή ελέγχου, η αρχή ελέγχου διασφαλίζει ότι οι φορείς αυτοί διαθέτουν την αναγκαία λειτουργική ανεξαρτησία από τις διαχειριστικές αρχές των ΕΠ, τους ενδιάμεσους φορείς διαχείρισης και την αρχή πιστοποίησης.

1.7 Φορέας Υπεύθυνος για την έκθεση και παροχή γνώμης του άρθρου 71(3)

Σύμφωνα με το άρθρο 71(2) του Καν. (ΕΚ) 1083/06 η κοινοποίηση του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου του ΕΠ στην Επιτροπή πρέπει να συνοδεύεται από έκθεση στην οποία να αποτυπώνονται τα αποτελέσματα της αξιολόγησης του συστήματος και διατύπωση γνώμης σχετικά με τη συμμόρφωσή του συστήματος με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 58-62 του ίδιου κανονισμού.

Η έκθεση και η γνώμη σχετικά με τα παραπάνω θα συνταχθούν είτε από την αρχή ελέγχου είτε από ιδιωτικό φορέα αποδεδειγμένης εμπειρίας, μετά από αξιολόγηση του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου του προγράμματος, κατά την οποία θα έχουν ληφθεί υπόψη διεθνώς αποδεκτά πρότυπα ελέγχου. Στην περίπτωση ιδιωτικού φορέα, αυτός θα επιλεγεί μετά από διαγωνισμό που θα γίνει με βάση τις κείμενες διατάξεις. Αναθέτουσα αρχή θα είναι η Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου.

1.8 Φορέας υπεύθυνος για την είσπραξη των πληρωμών από την Επιτροπή

Φορέας υπεύθυνος για την είσπραξη των πληρωμών από την Επιτροπή είναι η αρχή πιστοποίησης των ΕΠ του ΕΣΠΑ, η οποία προσδιορίστηκε στο υποκεφάλαιο 1.5 του παρόντος. Η Επιτροπή παραλαμβάνοντας τις αιτήσεις, βεβαιώσεις και πιστοποιήσεις από την αρχή πιστοποίησης, ανταποκρινόμενη βάσει των εσωτερικών της διαδικασιών, καταθέτει την αιτηθείσα συμμετοχή της στην Τράπεζα της Ελλάδος, στους ειδικούς λογαριασμούς που έχει ανοίξει για το σκοπό αυτό η αρχή πιστοποίησης. Η αρχή πιστοποίησης:

- (i) είναι αποδέκτης των εγκρίσεων πληρωμών των Ταμείων που πραγματοποιούνται από την Επιτροπή
- (ii) ενημερώνει το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους για τη διάθεση των πιστώσεων που εισπράχθηκαν ανά ΕΠ και Ταμείο,
- (iii) παρακολουθεί τη διαδικασία μεταφοράς των σχετικών πιστώσεων στους δικαιούχους και μεριμνά ώστε αυτή να πραγματοποιείται το συντομότερο δυνατό και χωρίς καμία κράτηση

1.9 Φορέας/είς Υπεύθυνος/οι για τη διενέργεια πληρωμών στους δικαιούχους

Η εθνική και κοινοτική συμμετοχή για όλες τις πράξεις που εντάσσονται στο ΕΠ αποτελούν δημόσιες επενδύσεις και χρηματοδοτούνται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ). Φορείς υπεύθυνοι για τη διενέργεια πληρωμών στους δικαιούχους (φορείς χρηματοδότησης) είναι κατά περίπτωση τα Υπουργεία, οι Περιφέρειες και οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, οι οποίοι είναι αρμόδιοι για την υποβολή πρότασης κατάρτισης του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων.

Η πληρωμή στους δικαιούχους γίνεται τμηματικά με αποφάσεις χρηματοδότησης που εκδίδονται από τη Δ/ση Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών και έγκριση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, ύστερα από αίτημα των φορέων χρηματοδότησης.

Η απόδοση στους δικαιούχους γίνεται σε κάθε περίπτωση χωρίς καμία μείωση ή κράτηση ή μεταγενέστερη ειδική επιβάρυνση που επιφέρει μείωση των ποσών αυτών.

2. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

2.1 Διυπουργική Επιτροπή κοινοτικών προγραμμάτων (ΔΕΠ)

Για την επίτευξη της πολιτικής για τη συνοχή και των στρατηγικών στόχων που περιγράφονται στο ΕΣΠΑ, έχει συσταθεί Διυπουργική Επιτροπή κοινοτικών προγραμμάτων (Νόμος 3483/2006, άρθρο 20), έργο της οποίας είναι ο συντονισμός και η παρακολούθηση της εφαρμογής των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων με στόχο τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων και τη μεγιστοποίηση της απορροφητικότητας των κοινοτικών κονδυλίων.

Η ΔΕΠ αποτελεί στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 ένα ολιγομελές σχήμα διοίκησης του ΕΣΠΑ και των προγραμμάτων, το οποίο εξασφαλίζει την απαραίτητη ευελιξία και επιτάχυνση της διαδικασίας λήψης πολιτικών αποφάσεων σε στρατηγικό, διαχειριστικό και επιχειρησιακό επίπεδο, σε συνέργεια με τις πολιτικές του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ). Η ΔΕΠ εκφράζει γνώμη επί των εκθέσεων στρατηγικής παρακολούθησης του ΕΣΠΑ που υποβάλλονται στην Επιτροπή δυνάμει του Καν. (ΕΚ) 1083/2006 και δίνει κατευθύνσεις στην ετήσια διάσκεψη των Προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης ΕΠ.

Στην Επιτροπή συμμετέχουν ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών ως πρόεδρος και οι υπουργοί Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης, Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος-Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων, Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας, ως μέλη. Ως εισηγητής συμμετέχει επιπλέον ο υφυπουργός Οικονομίας & Οικονομικών, αρμόδιος για θέματα κοινοτικών προγραμμάτων.

Τη διοικητική υποστήριξη της Διυπουργικής Επιτροπής και την παρακολούθηση της υλοποίησης των αποφάσεων της αναλαμβάνει η Γενική Γραμματεία Επενδύσεων και Ανάπτυξης του Υπ.Οι.Ο. μέσω της εθνικής αρχής συντονισμού.

2.2 Ετήσια διάσκεψη Προέδρων επιτροπών παρακολούθησης επιχειρησιακών προγραμμάτων (ΕΔΙΠ)

Η παρακολούθηση της εκπλήρωσης των στόχων των Ταμείων και των ΕΠ στο σύνολό τους γίνεται από την ετήσια διάσκεψη των Προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης των ΕΠ.

Η διάσκεψη των Προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης συγκροτείται εντός 3 μηνών από τη συγκρότηση των επιτροπών παρακολούθησης του συνόλου των ΕΠ. Της διάσκεψης των Προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης των ΕΠ προεδρεύει ο υπουργός Οικονομίας & Οικονομικών,.

Η διάσκεψη θεσπίζει τον εσωτερικό της κανονισμό μετά από εισήγηση της εθνικής αρχής συντονισμού. Συνέρχεται ετησίως μετά από πρόσκληση του προέδρου της με αντικείμενο την παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης των στρατηγικών στόχων του ΕΣΠΑ και της συμβολής κάθε ΕΠ στους στόχους αυτούς.

Ως μέλη συμμετέχουν

- Οι Πρόεδροι των επιτροπών παρακολούθησης των ΕΠ του ΕΣΠΑ (συμπεριλαμβανομένων όλων των Γενικών Γραμματέων των Περιφερειών), του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης και του ΕΠ Αλιεία
- Εκπρόσωποι της εθνικής αρχής συντονισμού και της ΕΥΣΕΚΤ
- Εκπρόσωπος της αρχής πιστοποίησης
- Εκπρόσωπος της αρχής ελέγχου (με ρόλο παρατηρητή)
- Εκπρόσωποι των ειδικών υπηρεσιών συντονισμού δράσεων (π.χ. Υπουργείο Πολιτισμού, Υπουργείο Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης, κλπ)
- Εκπρόσωπος της Ένωσης Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδος
- Εκπρόσωπος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων
- Εκπρόσωποι των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων
- Εκπρόσωπος της Γενικής Γραμματείας Ισότητας
- Εκπρόσωποι αντιπροσωπευτικών μη κυβερνητικών οργανώσεων (εκπρόσωπος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία, κλπ)
- Αντιπροσωπεία της Επιτροπής με ρόλο παρατηρητή.

Στη Διάσκεψη των προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης των ΕΠ μπορούν να προσκληθούν μη μόνιμα μέλη π.χ. ειδικοί επιστήμονες ή εμπειρογνώμονες σε οικονομικά, τεχνικά, κοινωνικά, επιστημονικά και λοιπά θέματα ανάλογα με την ημερήσια διάταξη της διάσκεψης.

Η διάσκεψη των Προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης των ΕΠ:

- Παρακολουθεί τα αποτελέσματα της εφαρμογής των προγραμμάτων και τη συμβολή τους στους στρατηγικούς στόχους που περιλαμβάνονται στο ΕΣΠΑ και υποβάλλει σχετική έκθεση στη Διυπουργική Επιτροπή Κοινοτικών Προγραμμάτων.
- Παρακολουθεί την πορεία υλοποίησης των εφαρμοζόμενων πολιτικών και διαμορφώνει προτάσεις για το συντονισμό τους και την ευρεία εφαρμογή τους.
- Παρακολουθεί την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών για τη διασφάλιση του συντονισμού και της συμπληρωματικότητας των δράσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων με το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας.

Η ΕΔΙΠ δεν υποκαθιστά τις Επιτροπές Παρακολούθησης των ΕΠ στην άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.

Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών είναι δυνατή η συγκρότηση επιτροπών συμβουλευτικού χαρακτήρα για το συντονισμό των παρεμβάσεων σε ειδικούς τομείς, στις οποίες προεδρεύουν μέλη της Διάσκεψης.

Για την υποβοήθηση του έργου της ΕΔΙΠ, η παρακολούθηση της εκπλήρωσης των στόχων του ΕΚΤ γίνεται από την ετήσια διάσκεψη των Προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης των ΕΠ αρμοδιότητας ΕΚΤ και των ΕΠ τα οποία υλοποιούν δράσεις τύπου ΕΚΤ μέσω της χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%) (ΕΔΙΠΕΚΤ). Η ΕΔΙΠΕΚΤ συνέρχεται ετησίως πριν από την ΕΔΙΠ και έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα.

Για την υποβοήθηση του έργου της ΕΔΙΠ, συνιστάται τεχνική επιτροπή συμβουλευτικού χαρακτήρα στην οποία μετέχουν εκπρόσωποι των Υπουργείων που εμπλέκονται στο σχεδιασμό και υλοποίηση των ΕΠ του ΕΣΠΑ και εκπρόσωποι της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ). Η επιτροπή εισηγείται στην ΕΔΙΠ προτάσεις αναφορικά με την οριζόντια ενσωμάτωση και εφαρμογή των αρχών της προσβασιμότητας και μη διάκρισης των Ατόμων με Αναπηρία στα ΕΠ του ΕΣΠΑ.

Τη γραμματειακή υποστήριξη της διάσκεψης αναλαμβάνει η εθνική αρχή συντονισμού, η οποία επιφορτίζεται με την προετοιμασία της σχετικής τεκμηρίωσης για τη διεξαγωγή των συνεδριάσεων καθώς και της ημερήσιας διάταξης και των πρακτικών που τηρούνται.

2.3 Επιτροπή παρακολούθησης επιχειρησιακού προγράμματος

Σύμφωνα με το άρθρο 63 του Καν. (ΕΚ) 1083/06 για κάθε ΕΠ συστήνεται επιτροπή παρακολούθησης του ΕΠ με αποστολή την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας υλοποίησης του ΕΠ.

Η επιτροπή παρακολούθησης του ΕΠ συστήνεται εντός 3 μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης από την Επιτροπή της απόφασης έγκρισης του ΕΠ.

Η σύνθεση της επιτροπής παρακολούθησης του ΕΠ ορίζεται με τη σύμφωνη γνώμη της διαχειριστικής αρχής, λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της εταιρικής σχέσης στη διαχείριση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των παρεμβάσεων σε όλα τα στάδια υλοποίησης του προγράμματος.

Στην επιτροπή παρακολούθησης του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας – Πελοποννήσου - Ιονίων Νήσων, προεδρεύουν εκ περιτροπής οι Γενικοί Γραμματείς των Περιφερειών που καλύπτει γεωγραφικά το ΠΕΠ. Πρόεδρος της πρώτης συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης του ΠΕΠ είναι ο γενικός γραμματέας της μικρότερης πληθυσμιακά Περιφέρειας. Σε κάθε συνεδρίαση της επιτροπής παρακολούθησης ορίζεται ο πρόεδρος της επόμενης συνεδρίασης.

Ως μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης συμμετέχουν:

- Ο προϊστάμενος της διαχειριστικής αρχής του ΕΠ
- Εκπρόσωπος της εθνικής αρχής συντονισμού
- Εκπρόσωπος της ΕΥΣΕΚΤ, εφόσον το ΠΕΠ υλοποιεί δράσεις τύπου ΕΚΤ μέσω της χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%)
- Εκπρόσωπος της αρχής πιστοποίησης
- Εκπρόσωπος της αρχής ελέγχου (με ρόλο παρατηρητή)
- Εκπρόσωποι των ενδιαμέσων φορέων διαχείρισης του ΕΠ,
- Εκπρόσωποι Υπουργείων ή άλλων κρατικών αρχών

- Εκπρόσωποι δημόσιων αρχών και ειδικών υπηρεσιών συντονισμού που είναι αρμόδιες για θέματα κρατικών ενισχύσεων, απασχόλησης, περιβάλλοντος, υγείας– κοινωνικής αλληλεγγύης, έρευνας και τεχνολογίας, δημόσιας διοίκησης, πολιτισμού κλπ.
- Εκπρόσωπος των Νομαρχιών της κάθε Περιφέρειας που αφορά το ΠΕΠ
- Εκπρόσωπος των Τοπικών Ενώσεων Δήμων και Κοινοτήτων κάθε Περιφέρειας που αφορά το ΠΕΠ
- Εκπρόσωποι των Οικονομικών και Κοινωνικών Εταίρων. Ενδεικτικά: Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών (Σ.Ε.Β.), Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών, Βιοτεχνών, Εμπόρων Ελλάδος (Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.), Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου (Ε.Σ.Ε.Ε.), Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος (Γ.Σ.Ε.Ε.), Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων (Α.Δ.Ε.Δ.Υ.), Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών (ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.) κλπ.
- Εκπρόσωπος της Επιτροπής ή και των ΕΤΕ ή ΕΤΕπ στην περίπτωση που οι τελευταίες συνεισφέρουν στο ΕΠ (με συμβουλευτικό ρόλο).
- Εκπρόσωποι αντιπροσωπευτικών μη κυβερνητικών οργανώσεων (Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία, περιβαλλοντικές οργανώσεις κλπ.).

Στη σύνθεση της επιτροπής παρακολούθησης διασφαλίζεται, κατά το δυνατόν, η ισόρροπη συμμετοχή ανδρών και γυναικών.

Κατά τις συνεδριάσεις της επιτροπής παρακολούθησης μπορούν να προσκληθούν μη μόνιμα μέλη π.χ. ειδικοί επιστήμονες ή εμπειρογνώμονες σε οικονομικά, τεχνικά, κοινωνικά, επιστημονικά και λοιπά θέματα ανάλογα με την ημερήσια διάταξη της συνεδρίασης. Κατά τις συνεδριάσεις δύναται επίσης να συμμετάσχει ως παρατηρητής, αντιπρόσωπος των δικτύων που αναπτύσσονται στο πλαίσιο της νέας πρωτοβουλίας «Περιφέρειες για την Οικονομική Αλλαγή», στην περίπτωση που το ΠΕΠ εμπλέκεται στην εν λόγω πρωτοβουλία, προκειμένου να δίδει αναφορά της προόδου των δραστηριοτήτων των δικτύων. Επίσης, στη περίπτωση εμπλοκής του ΠΕΠ στη πρωτοβουλία αυτή, θα προβλέπεται σχετικό θέμα στη ημερήσια διάταξη της Επιτροπής Παρακολούθησης, τουλάχιστον μία φορά το χρόνο, για τη συζήτηση σχετικών προτάσεων για το ΠΕΠ.

Την υποστήριξη των εργασιών της επιτροπής παρακολούθησης αναλαμβάνει ο ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης, του οποίου ο Γενικός Γραμματέας ασκεί την προεδρία και ο οποίος επιφορτίζεται με την προετοιμασία της σχετικής τεκμηρίωσης για τη διεξαγωγή των συνεδριάσεων καθώς και της ημερήσιας διάταξης και των πρακτικών που τηρούνται.

Η επιτροπή παρακολούθησης του ΕΠ λειτουργεί με βάση εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας στο πλαίσιο της εθνικής έννομης τάξης. Ο κανονισμός λειτουργίας καθορίζεται σε συνεργασία με τη διαχειριστική αρχή του ΕΠ, ώστε να εξασφαλίζεται η εκπλήρωση των καθηκόντων της επιτροπής που απορρέουν από τον Κανονισμό (ΕΚ) 1083/2006. Στην πρώτη συνεδρίασή της η Επιτροπή εγκρίνει τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας της.

Η επιτροπή παρακολούθησης του ΕΠ έχει τις αρμοδιότητες που ορίζονται στο άρθρο 65 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006. Ειδικότερα :

- εξετάζει και εγκρίνει τα κριτήρια για την επιλογή των προς χρηματοδότηση πράξεων εντός έξι μηνών από την έγκριση του ΕΠ και εγκρίνει τις τυχόν αναθεωρήσεις των κριτηρίων αυτών σύμφωνα με τις ανάγκες του προγραμματισμού,
- επανεξετάζει σε περιοδική βάση την πρόοδο που σημειώθηκε στην επίτευξη των ειδικών στόχων του ΕΠ με βάση τα έγγραφα που υποβάλλει η διαχειριστική αρχή,
- εξετάζει τα αποτελέσματα της υλοποίησης, ιδίως δε την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται για κάθε άξονα προτεραιότητας και τη συμβολή στους στόχους της στρατηγικής της Λισσαβόνας και παρέχει κατευθύνσεις στην οικεία διαχειριστική αρχή για την επίτευξή τους, καθώς και τις αξιολογήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 48, παράγραφος 3, του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006 και στο υποκεφάλαιο 3,
- εξετάζει και εγκρίνει τις ετήσιες και την τελική έκθεση υλοποίησης που αναφέρονται στο άρθρο 67 του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006,
- ενημερώνεται σχετικά με την ετήσια έκθεση ελέγχου ή με το τμήμα της έκθεσης που αφορά το οικείο ΕΠ, καθώς και για τυχόν σχετικά σχόλια τα οποία μπορεί να διατυπώσει η Επιτροπή μετά την εξέταση της εν λόγω έκθεσης ή του σχετικού τμήματός της,
- προτείνει στη διαχειριστική αρχή οποιαδήποτε αναθεώρηση ή εξέταση του ΕΠ η οποία ενδεχομένως μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων του ή στη βελτίωση της διαχείρισής τους, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοοικονομικής διαχείρισής του,
- εξετάζει και εγκρίνει οποιαδήποτε πρόταση για την τροποποίηση του περιεχομένου της απόφασης της Επιτροπής σχετικά με τη συνεισφορά των Ταμείων,
- προτείνει στην ετήσια διάσκεψη των προέδρων των επιτροπών παρακολούθησης τροποποιήσεις που επιφέρουν αλλαγή στη συνολική και την ετήσια συμμετοχή των Ταμείων.

2.4 Δείκτες παρακολούθησης

Σύμφωνα με το άρθρο 66 παρ.2 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006, η παρακολούθηση του ΕΠ διενεργείται από τη διαχειριστική αρχή και την επιτροπή παρακολούθησης του προγράμματος, κυρίως με βάση τους δείκτες (χρηματοοικονομικούς και δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων) που έχουν καθορισθεί για κάθε άξονα προτεραιότητας του ΕΠ σύμφωνα με το άρθρο 37 παρ. 1, περ. (γ) του ίδιου κανονισμού.

Οι δείκτες του ΕΠ έχουν αναπτυχθεί και με βάση την προτεινόμενη από την Επιτροπή μεθοδολογία που αναπτύσσεται στο σχετικό έγγραφο εργασίας για την προγραμματική περίοδο 2007-2013, *«Δείκτες για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση: Οδηγός Εφαρμογής»*

Οι δείκτες που επιλέχθηκαν για την παρακολούθηση της επίτευξης των στόχων του ΕΠ ανταποκρίνονται στον ιδιαίτερο χαρακτήρα του ΕΠ, στους στόχους του καθώς και στις κοινωνικοοικονομικές και περιβαλλοντικές συνθήκες που επικρατούν στο γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής του. Η παρακολούθηση των δεικτών εκροών και αποτελεσμάτων πράξεων ψηφιακής σύγκλισης, θα γίνεται με την υποστήριξη του Παρατηρητηρίου για την Κοινωνία της Πληροφορίας.

Τα δεδομένα που απαιτούνται για τον υπολογισμό των τιμών των δεικτών κατά την υλοποίηση του προγράμματος συλλέγονται σε επίπεδο έργου και συναθροίζονται σε επίπεδο άξονα προτεραιότητας και τέλος σε επίπεδο προγράμματος.

Στο πλαίσιο της τακτικής αξιολόγησης της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της υλοποίησης του ΕΠ, η διαχειριστική αρχή διαβιβάζει στην επιτροπή παρακολούθησης τα δεδομένα που προκύπτουν από το σύστημα παρακολούθησης και αφορούν κυρίως σε συγκεντρωτικά οικονομικά στοιχεία και πληροφορίες σχετικά με τους δείκτες κυρίως εκροών και αποτελεσμάτων.

Για τη συλλογή αξιόπιστων χρηματοοικονομικών και στατιστικών δεδομένων σχετικών με την υλοποίηση του προγράμματος θα χρησιμοποιηθεί το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα στο οποίο θα τηρούνται πληροφορίες για όλες τις πράξεις που χρηματοδοτούνται από το πρόγραμμα.

2.5 Ετήσια έκθεση

Στο πλαίσιο της παρακολούθησης του ΕΠ η διαχειριστική αρχή συντάσσει ετήσια έκθεση υλοποίησης του προγράμματος την οποία αποστέλλει στην Επιτροπή μετά την έγκρισή της από την επιτροπή παρακολούθησης (άρθρο 67 παρ. 1 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006). Η έκθεση περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου και συντάσσεται σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Καν. (ΕΚ) 1828/2006 και τις οδηγίες της εθνικής αρχής συντονισμού. Επιπλέον, στην ετήσια έκθεση γίνεται αναφορά για την υλοποίηση περιφερειακών δράσεων που περιλαμβάνονται στην πρωτοβουλία «Περιφέρειες για την οικονομική αλλαγή», στην περίπτωση που το ΠΕΠ εμπλέκεται στην εν λόγω πρωτοβουλία.

Στο παραπάνω πλαίσιο η διαχειριστική αρχή μεριμνά σε συνεργασία με την εθνική αρχή συντονισμού και την ΕΥΣΕΚΤ εφόσον το ΠΕΠ υλοποιεί δράσεις τύπου ΕΚΤ μέσω χρήσης της ρήτηρας ευελιξίας του 10% (ή 15%), για τη συνεχή παρακολούθηση και βελτίωση των δεικτών που θα χρησιμοποιηθούν για την παρακολούθηση και αξιολόγηση του ΕΠ.

2.6 Ετήσια εξέταση ΕΠ

Σύμφωνα με το άρθρο 68 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006, κάθε χρόνο μετά την υποβολή της ετήσιας έκθεσης, η διαχειριστική αρχή του ΕΠ και η Επιτροπή εξετάζουν από κοινού την πρόοδο υλοποίησης του ΕΠ, τα κύρια αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν κατά το προηγούμενο έτος, τη χρηματοοικονομική υλοποίηση καθώς και οποιοδήποτε παράγοντα μπορεί να οδηγήσει σε βελτίωση της υλοποίησης προκειμένου να επιτευχθούν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Είναι δυνατόν επίσης να εξετάζονται θέματα λειτουργίας του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου που επισημαίνονται στην τελευταία ετήσια έκθεση ελέγχου που προβλέπεται στο άρθρο 62 παρ.1 περ. δ-ι του Καν. (ΕΚ) 1083/2006.

Για οποιοδήποτε σχόλιο διατυπώσει η Επιτροπή μετά την ετήσια εξέταση του προγράμματος, η διαχειριστική αρχή σε συνεργασία με την εθνική αρχή συντονισμού ενημερώνει την επιτροπή παρακολούθησης και την Επιτροπή για τα μέτρα που ελήφθησαν αναφορικά με τα σχόλια αυτά.

2.7 Παρακολούθηση των πιστώσεων των Περιφερειών μεταβατικής στήριξης

Για τις πέντε περιφέρειες που εμπíπτουν στο άρθρο 8 του Κανονισμού 1083/06 επιβάλλονται υποχρεωτικές πιστώσεις και διακριτή παρακολούθησή των πιστώσεων αυτών στα ΕΠ (πόροι που προέρχονται από το ΕΤΠΑ και ΕΚΤ). Οι Περιφέρειες αυτές χωρίζονται σε δύο κατηγορίες: στις

Περιφέρειες στατιστικής σύγκλισης (Κεντρική Μακεδονία, Δυτική Μακεδονία, Αττική) και στις Περιφέρειες σταδιακής εισόδου (Στερεά Ελλάδα, Νότιο Αιγαίο).

Οι συγχρηματοδοτούμενες αναπτυξιακές παρεμβάσεις στις Περιφέρειες αυτές (εκτός του Ταμείου Συνοχής) θα υλοποιηθούν μέσω:

- των αντίστοιχων περιφερειακών ΕΠ (συγχρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το ΕΤΠΑ) και
- των τριών (3) τομεακών ΕΠ που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ.

Επισημαίνεται ότι οι ανάγκες των οκτώ Περιφερειών αμιγούς Στόχου Σύγκλισης θα καλυφθούν από όλα τα τομεακά ΕΠ όσο και από τα περιφερειακά ΕΠ με απόλυτα διακριτές πιστώσεις.

Η τήρηση των πιστώσεων για τις περιφέρειες μεταβατικής στήριξης διασφαλίζεται πλήρως σε προγραμματικό επίπεδο με την ύπαρξη διακριτών αξόνων προτεραιότητας για κάθε τύπο Περιφερειών, ως εξής:

- Τα περιφερειακά ΕΠ έχουν διακριτούς Άξονες Προτεραιότητας για κάθε Περιφέρεια που περιλαμβάνουν.
- Τα τρία (3) τομεακά ΕΠ που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ και καλύπτουν και τους τρεις τύπους Περιφερειών (αμιγής στόχος 1, στατιστική σύγκλιση, σταδιακή είσοδος) έχουν διακριτούς θεματικούς Άξονες Προτεραιότητας που επαναλαμβάνονται για κάθε έναν από τους τρεις τύπους Περιφερειών.

Όλα τα παραπάνω επιβεβαιώνονται κατά την υλοποίηση, με τη σύνθεση και παρακολούθηση των σχετικών πληροφοριών στο ΟΠΣ.

3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

3.1 Γενικά

Για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των κοινοτικών και εθνικών πόρων που συνδράμουν την πολιτική για τη συνοχή, προβλέπεται η διεξαγωγή αξιολογήσεων πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την υλοποίηση του ΕΠ (άρθρα 47-49 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006). Οι αξιολογήσεις αυτές, στρατηγικής ή επιχειρησιακής φύσης, λαμβάνουν υπόψη το στόχο της βιώσιμης ανάπτυξης και τη σχετική κοινοτική νομοθεσία όσον αφορά τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και τη στρατηγική περιβαλλοντική αξιολόγηση. Πραγματοποιούνται με ευθύνη του κράτους μέλους ή της Επιτροπής και διεξάγονται από εμπειρογνώμονες ή φορείς λειτουργικά ανεξάρτητους από την αρχή πιστοποίησης και την αρχή ελέγχου που έχουν οριστεί στο πλαίσιο του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου του προγράμματος. Τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων δημοσιοποιούνται με βάση τους εφαρμοστέους κανόνες για την πρόσβαση στα έγγραφα.

3.2 Αξιολογήσεις επιχειρησιακής φύσης

Σύμφωνα με το άρθρο 48 παρ.3 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006 τα κράτη μέλη πραγματοποιούν αξιολογήσεις που συνδέονται με την παρακολούθηση ΕΠ, ιδίως όταν, κατά την εν λόγω παρακολούθηση διαπιστωθεί σημαντική απόκλιση από τους στόχους που τέθηκαν αρχικά ή όταν

υποβάλλονται προτάσεις για την αναθεώρηση των προγραμμάτων αυτών (αξιολογήσεις επιχειρησιακής φύσης).

Επιπλέον σύμφωνα με τον προαναφερόμενο Κανονισμό, τα κράτη μέλη μπορούν για τα ΕΠ του στόχου «Σύγκλιση» και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, να συντάσσουν σχέδιο αξιολόγησης που περιλαμβάνει τις ενδεικτικές δραστηριότητες αξιολόγησης που σκοπεύει να πραγματοποιήσει το κράτος μέλος κατά τις διάφορες φάσεις της υλοποίησης.

Στο πλαίσιο αυτό η Ελλάδα αξιοποιώντας και τις οδηγίες της Επιτροπής για την αξιολόγηση των ΕΠ και του ΕΣΠΑ κατά την διάρκεια της προγραμματικής περιόδου (Draft Working Paper No 5: Evaluation during the programming period: on going evaluation –An integrated management tool) διαμόρφωσε ενδεικτικό σχέδιο αξιολογήσεων της περιόδου 2007-2013, όπου αποτυπώνεται ο προγραμματισμός των αξιολογήσεων σε στρατηγικό και επιχειρησιακό επίπεδο στο πλαίσιο των στόχων της «Σύγκλισης» και της «Περιφερειακής Ανταγωνιστικότητας και Απασχόλησης».

Οι αξιολογήσεις που συνδέονται με την παρακολούθηση του ΕΠ πραγματοποιούνται με ευθύνη της διαχειριστικής αρχής και σύμφωνα με τις γενικές αρχές που καθορίζονται από την εθνική αρχή συντονισμού για την αξιολόγηση όλων των ΕΠ στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ και σε συνεργασία με την ΕΥΣΕΚΤ, εφόσον το ΕΠ συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ ή υλοποιεί δράσεις τύπου ΕΚΤ μέσω της χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%).

Εκτός από τις προτεινόμενες στο σχέδιο, αξιολογήσεις, είναι δυνατόν να πραγματοποιηθούν, κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου και άλλες αξιολογήσεις, σε περιπτώσεις που θα κριθεί αυτό αναγκαίο, λόγω τροποποιήσεων των επιχειρησιακών προγραμμάτων ή του ΕΣΠΑ. Τροποποιήσεις του ΕΠ που θα απαιτήσουν πιθανά αξιολόγηση αφορούν τροποποιήσεις στη χρηματοδοτική κατανομή των διατιθέμενων πόρων μεταξύ των Αξόνων προτεραιότητας, τροποποιήσεις στους στόχους ή/και το περιεχόμενο των Αξόνων του ΕΠ, και τέλος τροποποιήσεις στις Διατάξεις Εφαρμογής. Οι παραπάνω αξιολογήσεις δεν είναι δυνατόν να προσδιορισθούν χρονικά στην παρούσα φάση σχεδιασμού.

Για τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων αυτών η διαχειριστική αρχή ενημερώνει την επιτροπή παρακολούθησης του ΕΠ, την Επιτροπή, την εθνική αρχή συντονισμού και την ΕΥΣΕΚΤ, εφόσον το ΕΠ συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ ή υλοποιεί δράσεις τύπου ΕΚΤ μέσω της χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%).

Το ενδεικτικό σχέδιο των αξιολογήσεων με τον προγραμματισμό της περιόδου 2007-2013 παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί.

3.3 Εκ των υστέρων αξιολόγηση

Σύμφωνα με το άρθρο 49 παρ.3 του Καν. (ΕΚ) 1083/06, η εκ των υστέρων αξιολόγηση αποτελεί ευθύνη της Επιτροπής. Κατά την εκ των υστέρων αξιολόγηση εξετάζονται ζητήματα όπως η έκταση χρήσης των πόρων, η αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα του προγραμματισμού των Ταμείων και οι κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις από την εφαρμογή του προγράμματος με στόχο την εξαγωγή συμπερασμάτων για την πολιτική στους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής. Τέλος προσδιορίζονται οι παράγοντες που συνέβαλαν στην επιτυχία ή την αποτυχία της υλοποίησης των ΕΠ και εντοπίζονται οι ορθές πρακτικές.

Η εκ των υστέρων αξιολόγηση είναι στρατηγικής φύσης, διεξάγεται από ανεξάρτητους αξιολογητές και ολοκληρώνεται το αργότερο μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2015. Η διαχειριστική αρχή και η εθνική αρχή

συντονισμού συνεργάζονται με την Επιτροπή για τη διενέργεια της αξιολόγησης παρέχοντας τα απαραίτητα στοιχεία

Πίνακας 4-1: Ενδεικτικός Προγραμματισμός Αξιολογήσεων για την Περίοδο 2007 - 2013

ΕΙΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΚΥΡΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΠΑΝΤΑ	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΧΡΟΝΟ-ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ Ή ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΧΡΗΜΑΤΟ-ΔΟΤΗΣΗ	ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	Τεκμηρίωση της συμβολής των ΕΠ στην εφαρμογή του εθνικού προγράμματος μεταρρυθμίσεων	Απαίτηση άρθρου 29 του Καν. 1083/2006 για τη στρατηγική υποβολή εκθέσεων από τα κράτη μέλη	Στα σημεία α, β, γ και δ της παραγράφου 2 του άρθρου 29 του Καν. 1083/2006	Συμβολή στην υποβολή των στρατηγικών εκθέσεων του άρθρου 29 του Καν. 1083/2006	2ο εξάμηνο 2007 2ο εξάμηνο 2009 2ο εξάμηνο 2012	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	Τεχνική Βοήθεια	Γραφείο Πρωθυπουργού, Ειδική Τεχνική Επιτροπή για την Αξιολόγηση, Ε.Ε., αρχή συντονισμού, Διαβουλευσεις με αρχές διαχείρισης ΕΠ
ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ (ΕΣΠΑ)	Αξιολόγηση της πορείας εκτέλεσης του ΕΣΠΑ στο μέσο της προγραμματικής περιόδου	Επιβεβαίωση της επικαιρότητας της στρατηγικής και της επιτευξιμότητας των στόχων του ΕΣΠΑ	Ποια είναι τα αποτελέσματα από την υλοποίηση του ΕΣΠΑ έως τώρα; Που εντοπίζονται οι μεγαλύτερες αποκλίσεις των πραγματοποιήσεων σε σχέση με τους προγραμματικούς στόχους και ποιες είναι οι βασικές αιτίες; Για ποιους στόχους εκτιμάται χαμηλός βαθμός επίτευξης για το τέλος της προγραμματικής περιόδου και ποιες είναι οι απαραίτητες διορθωτικές παρεμβάσεις προκειμένου να ανατραπεί η τάση αυτή; Πως αποτιμάται η ποιότητα της στοχοθεσίας στο ΕΣΠΑ; Με ποιους τρόπους μπορεί να υπάρξει βελτίωση του προγραμματισμού και της στοχοθεσίας ;	Λήψη απόφασης για πιθανή αναθεώρηση του ΕΣΠΑ και των ΕΠ του	1ο εξάμηνο 2011	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	Τεχνική Βοήθεια	Ειδική Τεχνική Επιτροπή για την Αξιολόγηση, Ε.Ε., αρχή συντονισμού, Διαβουλευσεις με αρχές διαχείρισης ΕΠ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

	Αξιολόγηση της πορείας εκτέλεσης του ΕΣΠΑ πριν τη λήξη της προγραμματικής περιόδου	Επιβεβαίωση της επικαιρότητας της στρατηγικής και της επιτευξιμότητας των στόχων του ΕΣΠΑ	Ποια είναι τα αποτελέσματα από την υλοποίηση του ΕΣΠΑ έως τώρα; Που εντοπίζονται οι μεγαλύτερες αποκλίσεις των πραγματοποιήσεων σε σχέση με τους προγραμματικούς στόχους και ποιες είναι οι βασικές αιτίες; Για ποιους στόχους εκτιμάται χαμηλός βαθμός επίτευξης και ποιες είναι οι απαραίτητες διορθωτικές παρεμβάσεις προκειμένου να ανατραπεί η τάση αυτή; Πως αποτιμάται η ποιότητα της στοχοθεσίας στο ΕΣΠΑ; Υπάρχει δυνατότητα και αν ναι με ποιους τρόπους μπορεί να υπάρξει βελτίωση του προγραμματισμού και της στοχοθεσίας, ενόψει και της νέας προγραμματικής περιόδου ;	Λήψη απόφασης για πιθανή αναθεώρηση του ΕΣΠΑ και των ΕΠ του	1ο εξάμηνο 2013	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	Τεχνική Βοήθεια	Ειδική Τεχνική Επιτροπή για την Αξιολόγηση, Ε.Ε., αρχή συντονισμού, Διαβουλεύσεις με αρχές διαχείρισης ΕΠ
ΕΙΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΚΥΡΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΠΑΝΤΑ	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΧΡΟΝΟ-ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ Ή ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΧΡΗΜΑΤΟ-ΔΟΤΗΣΗ	ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ :	Αξιολόγηση της πορείας εκτέλεσης του ΕΠ στο μέσο της προγραμματικής περιόδου	Επιβεβαίωση της επικαιρότητας της στρατηγικής και της επιτευξιμότητας των στόχων του ΕΠ	Ποια είναι τα αποτελέσματα από την υλοποίηση του ΕΠ έως τώρα; Που εντοπίζονται οι μεγαλύτερες αποκλίσεις των πραγματοποιήσεων σε σχέση με τους προγραμματικούς στόχους και ποιες είναι οι βασικές αιτίες; Για ποιους στόχους εκτιμάται χαμηλός βαθμός επίτευξης για το τέλος της προγραμματικής περιόδου και ποιες είναι οι απαραίτητες διορθωτικές παρεμβάσεις προκειμένου να ανατραπεί η τάση αυτή; Πως αποτιμάται η ποιότητα της στοχοθεσίας στο ΕΠ; Με ποιους τρόπους μπορεί να υπάρξει	Λήψη απόφασης για πιθανή αναθεώρηση του ΕΠ	1ο εξάμηνο 2011	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	Τεχνική Βοήθεια	Αρχή συντονισμού, Ε.Ε., αρχή διαχείρισης του κάθε ΕΠ
1. ΕΠ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ – ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ								
2. ΕΠ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ								
3. ΕΠ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ								
4. ΕΠ ΨΗΦΙΑΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ								

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

5. ΕΠ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	Αξιολόγηση της πορείας εκτέλεσης του ΕΠ πριν την λήξη της προγραμματικής περιόδου	Επιβεβαίωση της επικαιρότητας της στρατηγικής και της επιτευξιμότητας των στόχων του ΕΠ	βελτίωση του προγραμματισμού και της στοχοθεσίας ;	Λήψη απόφασης για πιθανή αναθεώρηση του ΕΠ	1ο εξάμηνο 2013	ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	Τεχνική Βοήθεια	Αρχή συντονισμού, Ε.Ε., αρχή διαχείρισης του κάθε ΕΠ
6. ΕΠ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ								
7. ΕΠ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ								
8. ΕΠ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ								
9. ΕΠ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ - ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ								
10. ΕΠ ΚΡΗΤΗΣ & ΝΗΣΩΝ ΑΙΓΑΙΟΥ								
11. ΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ - ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ- ΗΠΕΙΡΟΥ								
12. ΕΠ ΑΤΤΙΚΗΣ			βελτίωση του προγραμματισμού και της στοχοθεσίας, ενόψει και της νέας προγραμματικής περιόδου ;					

Παρατήρηση : Στην περίπτωσημαντικών αλλαγών στην κοινωνικοοικονομική κατάσταση της χώρας ή/και αν διαπιστωθεί απόκλιση από τους στόχους που τέθηκαν αρχικά, είναι δυνατόν να διενεργηθούν αξιολογήσεις του ΕΣΠΑ και των ΕΠ επιπλέον των αναφερομένων στο χρονοδιάγραμμα

4. ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ

Σύμφωνα με το άρθρο 69 του κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006 «το κράτος μέλος και η διαχειριστική αρχή για το επιχειρησιακό πρόγραμμα παρέχουν πληροφορίες όσον αφορά τις πράξεις και τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα και εξασφαλίζουν τη σχετική δημοσιότητα. Η πληροφόρηση απευθύνεται στους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στους δικαιούχους με στόχο την προβολή του ρόλου της Κοινότητας και τη διασφάλιση της διαφάνειας της συνδρομής των Ταμείων». Η εξειδίκευση της εφαρμογής των απαιτήσεων δημοσιότητας και πληροφόρησης περιγράφεται στις διατάξεις (άρθρα 2 έως και 10) του Καν. (ΕΚ) 1828/2006.

Για την παροχή των πληροφοριών αυτών αναλαμβάνονται καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος μέτρα δημοσιότητας και πληροφόρησης τα οποία αποτυπώνονται με δομημένο τρόπο στο επικοινωνιακό σχέδιο του ΕΠ. Το επικοινωνιακό σχέδιο περιλαμβάνει τους στόχους και το στοχοθετούμενο κοινό, τη στρατηγική και το περιεχόμενο των μέτρων πληροφόρησης και δημοσιότητας που θα αναληφθούν για κάθε ομάδα στόχο (δυνητικοί δικαιούχοι, δικαιούχοι, κοινό), τον ενδεικτικό προϋπολογισμό για την εφαρμογή του επικοινωνιακού σχεδίου, τα διοικητικά τμήματα ή τους διοικητικούς φορείς που θα είναι αρμόδια για την εφαρμογή των μέτρων πληροφόρησης και δημοσιότητας, ενδεικτικούς τρόπους αξιολόγησης των μέτρων δημοσιότητας και πληροφόρησης αναφορικά με την προβολή και τη γνώση του ΕΠ και το ρόλο της Κοινότητας. Αναλόγως με τις ανάγκες του ΕΠ για πληροφόρηση και δημοσιότητα δύναται να προβλεφθεί η ανάθεση σχετικών δράσεων σε εξωτερικούς εξειδικευμένους σύμβουλους.

Κατά την έναρξη των ΕΠ η διαχειριστική αρχή επιλέγει να υλοποιήσει μια ενέργεια δημοσιοποίησης σύμφωνα με τη φύση και τους στόχους του ΕΠ. Αναφέρονται ενδεικτικά: ημερίδα, δημοσιότητα στον τύπο. Κατά τη διάρκεια υλοποίησης του ΕΠ πραγματοποιούνται ενέργειες πληροφόρησης και δημοσιότητας εκ των οποίων μια σημαντική ενέργεια ετησίως που θα επικοινωνεί τα επιτεύγματα και τα έργα του ΕΠ. Ενδεικτικά αναφέρονται ημερίδες, συνέδρια, σεμινάρια, δελτία τύπου, εκθέσεις, παραγωγή έντυπου και ηλεκτρονικού ενημερωτικού υλικού καθώς και προβολή στα ΜΜΕ. Τα ΕΠ διατηρούν ιστοσελίδες καθώς και άλλα μέσα πληροφόρησης έντυπα ή ηλεκτρονικά.

Τα μέτρα δημοσιότητας και πληροφόρησης θα κάνουν αναφορά στην προστιθέμενη αξία της κοινοτικής συνδρομής σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Δύναται να εμπλακεί στα μέτρα πληροφόρησης και δημοσιότητας ένας τουλάχιστον πολλαπλασιαστής πληροφόρησης, αναλόγως με το περιεχόμενο του ΕΠ ή τις Περιφέρειες που καλύπτει, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Άρθρο 5 παρ.3 του Καν. (ΕΚ) 1828/06.

Το επικοινωνιακό σχέδιο, καθώς και οποιαδήποτε σημαντική τροποποίησή του, εκπονείται από τη διαχειριστική αρχή του ΕΠ με βάση τις κατευθύνσεις της εθνικής αρχής συντονισμού και σε συνεργασία με την ΕΥΣΕΚΤ εφόσον το ΕΠ συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ ή υλοποιεί δράσεις τύπου ΕΚΤ μέσω της χρήσης της ρήτρας ευελιξίας του 10% (ή 15%) και υποβάλλεται προς εξέταση στην Επιτροπή σύμφωνα με τη διαδικασία που περιγράφεται στο άρθρο 3 του Καν. (ΕΚ) 1828/2006.

Για την εξασφάλιση της ομοιογένειας, συνοχής και συνέργιας μεταξύ των μέτρων δημοσιότητας και πληροφόρησης των ΕΠ που χρηματοδοτούνται από τα Ταμεία που συνδράμουν στο πλαίσιο της πολιτικής για τη συνοχή, η εθνική αρχή συντονισμού παρέχει ενιαίες αρχές προς τις διαχειριστικές αρχές των ΕΠ και μεριμνά για τη συνολική παρακολούθηση, εποπτεία και συντονισμό τους.

Τα ποσά που προβλέπονται για την πληροφόρηση και τη δημοσιότητα περιλαμβάνονται στη χρηματοδότηση του ΕΠ στο πλαίσιο της Τεχνικής Υποστήριξης Εφαρμογής (άρθρο 46 παρ. 1 του κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006).

Η διαχειριστική αρχή ορίζει τουλάχιστον ένα πρόσωπο επαφής υπεύθυνο για την πληροφόρηση και την δημοσιότητα βάσει του άρθρου 10 του Καν. (ΕΚ) 1828/06 και ενημερώνει σχετικά την Επιτροπή.

5. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΕΣ ΡΟΕΣ

Η εθνική και κοινοτική συμμετοχή για όλες τις πράξεις που εντάσσονται στα ΕΠ του ΕΣΠΑ αποτελούν δημόσιες επενδύσεις και μπορούν να χρηματοδοτούνται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ). Οι πιστώσεις των Ταμείων εγγράφονται στο Τμήμα Εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού (Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων). Στο τμήμα δαπανών του ΠΔΕ εγγράφονται οι προβλέψεις μεταφοράς πιστώσεων προς τους φορείς χρηματοδότησης του ΠΔΕ. Οι πιστώσεις προς τους δικαιούχους αφορούν την προβλεπόμενη δημόσια δαπάνη (κοινοτική και εθνική). Τυχόν ιδιωτική συμμετοχή παρακολουθείται μέσω του ΟΠΣ.

Στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων τηρούνται τα απαιτούμενα στοιχεία προκειμένου να είναι δυνατή η πρόβλεψη απαιτήσεων χρηματοδότησης για την υλοποίηση των ΕΠ του ΕΣΠΑ.

Η διαδικασία για τη διενέργεια πληρωμών στους δικαιούχους είναι η ακόλουθη:

1. Εγγραφή της δημόσιας δαπάνης της πράξης (εθνική και κοινοτική συμμετοχή) στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων μετά την ένταξή της σε ΕΠ σε συλλογική απόφαση του φορέα χρηματοδότησης
2. Υποβολή αιτήματος διάθεσης χρηματοδότησης από το δικαιούχο ή ενδιάμεσο φορέα διαχείρισης στις περιπτώσεις κρατικών ενισχύσεων προς τον φορέα χρηματοδότησης
3. Υποβολή αιτήματος από τον φορέα χρηματοδότησης προς το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών για τη διάθεση χρηματοδότησης
4. Έκδοση απόφασης διάθεσης χρηματοδότησης από το Υπ.Οι.Ο. με βάση το αίτημα και το διαθέσιμο όριο πληρωμών, και κοινοποίησή της στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, στην Τράπεζα της Ελλάδος και στο φορέα χρηματοδότησης
5. Εντολή κατανομής των πιστώσεων στην πράξη από το φορέα χρηματοδότησης προς το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους και την Τράπεζα της Ελλάδος η οποία κοινοποιείται στο δικαιούχο ή ενδιάμεσο φορέα διαχείρισης

Με την κατανομή χρηματοδότησης στην πράξη οι πιστώσεις είναι διαθέσιμες στο δικαιούχο, ο οποίος μπορεί να προχωρήσει σε χρεώσεις του λογαριασμού της πράξης εκδίδοντας επιταγές προς τους αναδόχους. Οι πληρωμές προς τους αναδόχους βαρύνουν άμεσα το λογαριασμό της πράξης.

Στις περιπτώσεις κρατικών ενισχύσεων οι πιστώσεις είναι διαθέσιμες στον ενδιάμεσο φορέα διαχείρισης ο οποίος μπορεί να προχωρήσει σε χρεώσεις του λογαριασμού της πράξης εκδίδοντας επιταγές προς τους δικαιούχους. Οι πληρωμές προς τους δικαιούχους βαρύνουν άμεσα το λογαριασμό της πράξης.

Στην περίπτωση που οι δικαιούχοι ή οι ενδιάμεσοι φορείς διαχείρισης είναι Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου μετά την ολοκλήρωση των βημάτων 1 έως 4 εκδίδεται εντολή μεταφοράς των πιστώσεων από το φορέα χρηματοδότησης στο λογαριασμό του Νομικού Προσώπου προκειμένου να διενεργηθούν πληρωμές. Η μεταφορά των ποσών γίνεται υπό μορφή άμεσης επιχορήγησης ή αύξησης μετοχικού κεφαλαίου (περιπτώσεις Ανωνύμων Εταιρειών του δημοσίου).

Μετά την μεταφορά στο λογαριασμό του Νομικού Προσώπου, ο δικαιούχος ή ενδιάμεσος φορέας διαχείρισης προβαίνει στις πληρωμές των αναδόχων ή δικαιούχων αντιστοίχως.

Κατά την πληρωμή στους αναδόχους ή δικαιούχους κανένα ποσό δεν αφαιρείται, ούτε παρακρατείται, ούτε εισπράττεται οποιαδήποτε ειδική επιβάρυνση ή άλλο τέλος ισοδύναμου αποτελέσματος, το οποίο θα είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση των ποσών αυτών.

Οι δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκαν οι δικαιούχοι καταχωρούνται στο ΟΠΣ μετά την επαλήθευσή τους από τη διαχειριστική αρχή και δικαιολογούνται από εξοφλημένα τιμολόγια ή λογιστικά έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας .

Η αρχή πιστοποίησης συγκεντρώνει τις καταχωρηθείσες δαπάνες μέσω του ΟΠΣ προκειμένου να πιστοποιήσει τις δαπάνες και να συντάξει τη δήλωση δαπανών που προβλέπεται στο άρθρο 78.

Τυχόν τόκοι που παράγονται από πιστώσεις για χρηματοδότηση πράξεων στο πλαίσιο του ΕΠ, θεωρούνται εθνικοί πόροι και καλύπτουν εθνική δημόσια δαπάνη. Οι φορείς που διαχειρίζονται τα ανωτέρω ποσά έχουν υποχρέωση να δηλώνουν ετησίως τους δημιουργούμενους τόκους στη διαχειριστική αρχή του οικείου ΕΠ. Τα τραπεζικά ή πιστωτικά ιδρύματα, μέσω των οποίων κινούνται τα ανωτέρω ποσά υποχρεούνται στην παροχή στοιχείων κίνησης των σχετικών λογαριασμών στην αρχή πιστοποίησης, μετά από αίτημά της.

6. ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Για τους σκοπούς των άρθρων 66 και 76 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006, η διαχειριστική αρχή του ΕΠ, θα ενημερώνει το σύστημα πληροφορικής το οποίο καθιερώνεται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (SFC 2007), για την ανταλλαγή στοιχείων που αφορούν το ΕΠ, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 39, 40, 41 και 42 του του Καν. (ΕΚ) 1828/2006.

Η διαχειριστική αρχή του ΕΠ διασφαλίζει, επίσης, την ύπαρξη συστήματος καταχώρισης και αποθήκευσης, σε ηλεκτρονική μορφή, λογιστικών εγγραφών για κάθε πράξη στο πλαίσιο του ΕΠ καθώς και της συλλογής δεδομένων υλοποίησης που απαιτούνται για τη χρηματοοικονομική διαχείριση, την παρακολούθηση, τις επαληθεύσεις, τους λογιστικούς ελέγχους και την αξιολόγηση, σύμφωνα με το άρθρο 60 στοιχείο γ του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006. Για το σκοπό αυτό, στο πλαίσιο της περιγραφής των Συστημάτων Διαχείρισης και Ελέγχου, θα υποβληθεί στην Επιτροπή περιγραφή του εν λόγω συστήματος, συμπεριλαμβανομένου του οργανογράμματος ροής (κεντρικό ή κοινό σύστημα δικτύου ή αποκεντρωμένο σύστημα με συνδέσεις μεταξύ των συστημάτων), σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 71 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 και κατ' αντιστοιχία στο άρθρο 21 και στο παράρτημα XII παράγραφος 6 του του Καν. (ΕΚ) 1828/2006.

Για τους ανωτέρω σκοπούς, θα προσαρμοστεί κατάλληλα το υφιστάμενο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ) του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, που έχει δημιουργηθεί για τις απαιτήσεις του ΚΠΣ 2000-2006.

Το ΟΠΣ θα καλύπτει, επίσης, τις απαιτήσεις συλλογής και καταχώρισης δεδομένων που αφορούν στις αρμοδιότητες των αρχών ελέγχου και πιστοποίησης του προγράμματος και θα υποστηρίζει τις εν λόγω Αρχές στις υποχρεώσεις ανταλλαγής ηλεκτρονικών δεδομένων με την Επιτροπή. Προς αυτή την κατεύθυνση θα καταβληθεί προσπάθεια να αναπτυχθεί σύστημα συμβατό με το ΟΠΣ για την εισαγωγή της χρήσης ηλεκτρονικών μέσων στις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων.

Το ΟΠΣ βρίσκεται ήδη σε λειτουργία για την κάλυψη των απαιτήσεων του ΚΠΣ 2000-2006 και με την ολοκλήρωση των απαραίτητων προσαρμογών, οι οποίες βρίσκονται σε εξέλιξη, θα αποτελεί την έγκυρη βάση οικονομικών και στατιστικών δεδομένων, η οποία θα καλύπτει και τις ανάγκες ηλεκτρονικής ενημέρωσης της Επιτροπής.

Η διαχείριση και λειτουργία του ΟΠΣ καθώς και θέματα οργάνωσης, λειτουργίας και ανάπτυξής του προσδιορίζονται στο νόμο και στις ειδικές κανονιστικές αποφάσεις που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση αυτού.

Για την αντιμετώπιση τεχνικών και διαχειριστικών θεμάτων σχετικά με το ΟΠΣ, λειτουργεί πλήρης δικτυακή εφαρμογή Helpdesk.

7. ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ

Στο άρθρο 11 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006 διατυπώνεται η απαίτηση της επίτευξης των στόχων των Ταμείων στο πλαίσιο στενής συνεργασίας, *εταιρική σχέση*, τόσο μεταξύ της Επιτροπής και του κράτους μέλους, όσο και μεταξύ του κράτους μέλους και των ενδιαφερόμενων φορέων σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο (κάθετη και οριζόντια διάσταση της εταιρικής σχέσης). Η διασφάλιση της εταιρικής σχέσης σε όλα τα επίπεδα υλοποίησης του ΕΠ, αντανακλάται από τα μέτρα που έχουν ληφθεί όπως:

- (i) Η εφαρμογή διαδικασιών ευρείας διαβούλευσης σε όλα τα επίπεδα σχεδιασμού με στόχο τη διαμόρφωση πολύπλευρης προσέγγισης των εναλλακτικών επιλογών ανάπτυξης των περιφερειών της χώρας, μέσω γόνιμου και αποτελεσματικού διαλόγου με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.
- (ii) Η εκπροσώπηση των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων, των αντιπροσωπευτικών μη κυβερνητικών οργανώσεων, των εκπροσώπων των ΟΤΑ Α και Β' βαθμού στη σύνθεση της Επιτροπής Παρακολούθησης του ΕΠ, η οποία αποτελεί τον κύριο μηχανισμό για την διασφάλιση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του προγράμματος, όπου αντιπροσωπεύονται όλοι οι σχετικοί με τους στόχους και τις δράσεις του προγράμματος φορείς.

Η επιλογή των σχετικών εταίρων σε κάθε επίπεδο υλοποίησης του ΕΠ λαμβάνει υπόψη το βαθμό της συνεισφοράς των Ταμείων στην περιοχή που αντιπροσωπεύουν οι εταίροι, την εμπειρία και ικανότητα των εταίρων στους τομείς που εστιάζει το ΕΠ και την ανάγκη προώθησης της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών καθώς της βιώσιμης ανάπτυξης.

Η μέριμνα για την αποτελεσματική λειτουργία της αρχής της εταιρικής σχέσης, ώστε να προσφέρει την αναμενόμενη προστιθέμενη αξία, αποτελεί ευθύνη του κράτους μέλους και υλοποιείται μέσω της ακριβούς και επαρκούς διάκρισης των ρόλων και αρμοδιοτήτων των διαφόρων εταίρων στο κατάλληλο κάθε φορά επίπεδο.

8. ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΜΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 11 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006 τα Κ-Μ και η Επιτροπή διασφαλίζουν την προαγωγή της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου κατά τη διάρκεια των διαφόρων σταδίων υλοποίησης των δράσεων των Ταμείων. Επίσης λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να αποτρέψουν κάθε διάκριση εξαιτίας του φύλου, της φυλής ή της εθνικής καταγωγής της θρησκείας ή των πεποιθήσεων, της ύπαρξης αναπηρίας, της ηλικίας ή του γενετήσιου προσανατολισμού κατά τα διάφορα στάδια υλοποίησης των δράσεων των Ταμείων και ειδικότερα της πρόσβασης σε αυτά. Ειδικότερα, η δυνατότητα πρόσβασης για τα άτομα με αναπηρίες αποτελεί ένα από τα κριτήρια που πρέπει να τηρούνται κατά τον καθορισμό πράξεων που συγχρηματοδοτούνται από τα Ταμεία και που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τις διάφορες φάσεις υλοποίησης.

Τα μέτρα που προβλέπονται για την προαγωγή της ισότητας των δύο φύλων και την αποτροπή διακρίσεων στα διάφορα στάδια υλοποίησης του ΕΠ περιλαμβάνουν:

- (i) Την ισόρροπη κατά το δυνατόν συμμετοχή ανδρών και γυναικών στην επιτροπή παρακολούθησης του ΕΠ και την εκπροσώπηση σε αυτή κρατικών αρχών που είναι αρμόδιες για θέματα ισότητας καθώς και κοινωνικών οργανώσεων ειδικών πληθυσμιακών ομάδων (Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία, Δίκτυο ROM κλπ)
- (ii) Τη λήψη κατάλληλων μέτρων για τη δημοσιοποίηση του προγράμματος και των ειδικότερων δράσεων που περιλαμβάνονται σε αυτό, ώστε να διασφαλίζεται η κατά το δυνατό ευρύτερη δυνατότητα πρόσβασης στην κοινοτική συγχρηματοδότηση. Στα μέτρα αυτά συμπεριλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η αποστολή των προκηρύξεων σε όλα τα μέλη της επιτροπής παρακολούθησης του ΕΠ αλλά και σε όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς, οι οποίοι μπορούν να εξασφαλίσουν ευρεία διάδοση τόσο των ευκαιριών χρηματοδότησης όσο και των ειδικών όρων και προϋποθέσεων για τη λήψη της.
- (iii) Την παρακολούθηση και τη σχετική ενημέρωση της επιτροπής παρακολούθησης του ΕΠ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, μέσω της ετήσιας έκθεσης, όσον αφορά τα μέτρα που έχουν ληφθεί σε σχέση με την παροχή ίσων ευκαιριών στο πλαίσιο του ΕΠ, την αποτελεσματικότητα τους και τις διορθωτικές παρεμβάσεις που απαιτούνται ώστε να διασφαλίζεται η αρχή της μη διάκρισης.

Τη χρήση εξειδικευμένων κριτηρίων προσβασιμότητας ατόμων με αναπηρίες κατά την διαδικασία επιλογής πράξεων για συγχρηματοδότηση.

9. ΡΗΤΡΑ ΕΥΕΛΙΞΙΑΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 34 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006, τα ΕΠ λαμβάνουν χρηματοδότηση μόνο από ένα Ταμείο, με εξαίρεση ΕΠ που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής. Ωστόσο μπορούν, με την επιφύλαξη των παρεκκλίσεων που προβλέπονται στους ειδικούς κανονισμούς των Ταμείων, να χρηματοδοτούν, κατά συμπληρωματικό τρόπο και εντός του ορίου του 10% της κοινοτικής χρηματοδότησης του κάθε άξονα προτεραιότητας (ρήτρα ευελιξίας), δράσεις που εμπίπτουν στο πεδίο συνδρομής του άλλου Ταμείου, εφόσον οι δράσεις αυτές απαιτούνται για την ικανοποιητική υλοποίηση της πράξης και συνδέονται άμεσα με αυτή.

Για την υλοποίηση των ΕΠ προβλέπεται η αξιοποίηση κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου της ρήτρας ευελιξίας. Η χρηματοδότηση κατά συμπληρωματικό τρόπο του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ μπορεί να φτάσει μέχρι και 10% της κοινοτικής χρηματοδότησης ανά άξονα προτεραιότητας κατά μέγιστο (ή μέχρι 15% για τον άξονα προτεραιότητας Κοινωνική Ενσωμάτωση του ΕΚΤ για όλες τις Περιφέρειες και τον άξονα προτεραιότητας Αειφόρος Αστική Ανάπτυξη του ΕΤΠΑ που αφορά στις Περιφέρειες σταδιακής εισόδου).

Στο πλαίσιο αυτό έχουν ήδη περιγραφεί στα ΕΠ οι κατηγορίες παρεμβάσεων τις οποίες οι αρμόδιες αρχές θα υλοποιήσουν μέσω της χρήσης της ανωτέρω ρήτρας. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- Δράσεις για τον εμπλουτισμό, την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την αύξηση της κινητικότητας του ανθρώπινου δυναμικού που εμπίπτουν στην στρατηγική του υπουργείου Ανάπτυξης και περιλαμβάνονται στο ΕΠ «Επιχειρηματικότητα-Ανταγωνιστικότητα» για τις 8 περιφέρειες αμιγούς Στόχου Σύγκλισης και στα ΠΕΠ για τις 5 περιφέρειες μεταβατικής στήριξης (π.χ. θεματικά δίκτυα Ε&Α, δημιουργία περιφερειακών πόλων καινοτομίας, δράσεις ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας, βελτίωση της εποπτείας της αγοράς και στήριξη του καταναλωτή, ενίσχυση των δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας).
- Παροχή κοινωνικών υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο μέσω των ΠΕΠ (προγράμματα τύπου «Βοήθεια στο σπίτι»), που εντάσσονται στη στρατηγική των αξόνων προτεραιότητας «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής» για την ενίσχυση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των περιφερειών και την ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής.
- Παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται σε όλους τους άξονες προτεραιότητας του ΕΠ «Εκπαίδευση και δια βίου μάθηση» για την προμήθεια εξοπλισμού με στόχο τη χρήση νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία (π.χ. εξοπλισμός εργαστηρίων φυσικών επιστημών ιδιαίτερα για ΑμεΑ, εξοπλισμός εργαστηρίων για επαγγελματικά λύκεια και σχολές, εξοπλισμός για τις δομές εκπαίδευσης ενηλίκων, εξοπλισμός για την τριτοβάθμια εκπαίδευση).
- Παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στους άξονες προτεραιότητας 1 και 2 του ΕΠ «Ψηφιακή Σύγκλιση» (π.χ. εκπαίδευση στη χρήση πληροφοριακών συστημάτων όπως TAXIS).
- Παρεμβάσεις που περιλαμβάνονται στους άξονες προτεραιότητας 1, 2 και 3 του ΕΠ «Διοικητική Μεταρρύθμιση» για την προμήθεια ηλεκτρονικού εξοπλισμού, δικτύωσης, διαμόρφωσης χώρων, προμήθειας έτοιμου λογισμικού κλπ.

Επισημαίνεται ότι όμοιες ή ομοειδείς κατηγορίες παρεμβάσεων θα υλοποιούνται κάτω από ένα και το αυτό θεσμικό πλαίσιο, ανεξάρτητα από την πηγή χρηματοδότησής τους (επιχειρησιακό πρόγραμμα ή Διαρθρωτικό Ταμείο).

Κατά τη διαδικασία αναθεώρησης των ΕΠ θα εξετάζεται από τα αρμόδια όργανα το ενδεχόμενο και η αναγκαιότητα αξιοποίησης της ρήτρας ευελιξίας και σε πρόσθετες κατηγορίες παρεμβάσεων (όπως π.χ. ολοκληρωμένες παρεμβάσεις σε τοπικό ή κλαδικό επίπεδο, ολοκληρωμένες παρεμβάσεις με στόχευση σε συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες, ολοκληρωμένες παρεμβάσεις αστικής ανάπτυξης). Η χρησιμοποίηση της ρήτρας ευελιξίας παρακολουθείται από τη διαχειριστική αρχή μέσω του ΟΠΣ στο επίπεδο του άξονα προτεραιότητας, ώστε να διασφαλίζεται ότι το ποσοστό συμπληρωματικής χρηματοδότησης από το αντίστοιχο Ταμείο δεν υπερβαίνει το καθορισμένο ποσοστό-κατώφλι του 10% (ή 15%).

Η διαχειριστική αρχή ενημερώνει την Επιτροπή, στο πλαίσιο της ετήσιας έκθεσης, σχετικά με τη χρησιμοποίηση της ρήτρας ευελιξίας παρέχοντας πληροφορίες σε επίπεδο άξονα προτεραιότητας που να επιτρέπουν την επαλήθευση των προϋποθέσεων χρησιμοποίησης της ρήτρας ευελιξίας καθώς και της μη υπέρβασης του ανώτατου επιτρεπτού ορίου συνδρομής του αντίστοιχου Ταμείου.

10. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ¹⁰¹

Η αρχή της εταιρικής σχέσης εφαρμόσθηκε πλήρως από το Υπουργείο Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας στις διαδικασίες κατάρτισης του τομεακού ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού», με την κινητοποίηση του συνόλου των τομέων πολιτικής και των κοινωνικών εταίρων του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς και βασιζόμενη στην αρχή της διαφάνειας. Η συμμετοχή των εταίρων στη διαδικασία προέκυψε με βάση την αντιπροσωπευτική εκπροσώπηση και των κοινωνικών ομάδων σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, την πλήρη κάλυψη του εύρους των πολιτικών και ειδικών οριζόντιων θεμάτων που αναπτύσσονται στο ΕΠ.

Ήδη σήμερα οι κοινωνικοί εταίροι συμμετέχουν με αποφασιστικό ρόλο:

- στην Επιτελική Επιτροπή του Εθνικού Συστήματος Σύνδεσης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση (ΕΣΣΕΕΚΑ).
- στις διαδικασίες εκπόνησης και ανάπτυξης των επαγγελματικών περιγραμμάτων
- στο Εθνικό Συμβούλιο Κοινωνικής Πολιτικής (ΕΣΥΚΠ).

Στο πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2007-2013, το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας προτίθεται να προχωρήσει σε διάλογο με τους κοινωνικούς εταίρους για την εκπόνηση ολοκληρωμένου επιχειρησιακού σχεδιασμού με στόχο την ενίσχυση του ρόλου τους, προκειμένου να αποκτήσει η εμπλοκή τους μόνιμο και βιώσιμο χαρακτήρα.

Το Υπουργείο Απασχόλησης, μέσω «προγραμματικής συμφωνίας», προτίθεται να διαθέσει έως το 2% των πόρων του ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού», για συγκεκριμένες ενέργειες στήριξης παρεμβάσεων και ευαισθητοποίησης των ωφελουμένων, για την υλοποίηση κοινών δράσεων, καθώς και την ενδυνάμωση των επιχειρησιακών δυνατοτήτων των κοινωνικών εταίρων, ειδικότερα όσον αφορά την προσαρμοστικότητα των εργαζομένων και των επιχειρήσεων.

¹⁰¹ Η συγκεκριμένη ενότητα αφορά μόνο στο Στόχο Σύγκλιση στο πλαίσιο του ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού».

11. ΜΕΣΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ

Στο πλαίσιο του ΕΠ δύναται να χρηματοδοτηθούν πράξεις που αφορούν στην ίδρυση, οργάνωση και λειτουργία ταμείων ή ταμείων χαρτοφυλακίου όπως ορίζονται στο άρθρο 44 του Κανονισμού. Τα ταμεία ιδρύονται με Προεδρικό Διάταγμα, το οποίο εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και του εκάστοτε αρμόδιου Υπουργού.

Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του εκάστοτε αρμόδιου Υπουργού προσδιορίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για τη συνεισφορά από ΕΠ σε ταμεία της προηγούμενης παραγράφου.

12. ΕΡΓΑ ΓΕΦΥΡΕΣ

Ως έργα-γέφυρες χαρακτηρίζονται έργα των οποίων μέρος του φυσικού αντικειμένου συγχρηματοδοτείται από ΕΠ της περιόδου 2000-2006 και μέρος από ΕΠ της προγραμματικής περιόδου 2007-2013.

Τα έργα αυτά μπορούν να χρηματοδοτηθούν από ΕΠ της περιόδου 2007-2013 εφόσον πληρούν τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- η αρμόδια αρχή κατανέμει τις πράξεις σε δύο χωριστά, σαφώς διακριτά στάδια ή τμήματα για κάθε ΕΠ της αντίστοιχης περιόδου με αντίστοιχο διακριτό οικονομικό και φυσικό αντικείμενο,
- πληρούνται οι όροι επιλεξιμότητας του ΕΠ της περιόδου 2007-2013 από το οποίο πρόκειται να συγχρηματοδοτηθεί ως έργο-γέφυρα,
- πληρούνται οι όροι επιλεξιμότητας του ΕΠ της περιόδου 2000-2006, υπό το οποίο είχε αρχικά συγχρηματοδοτηθεί. Στην περίπτωση που, βάσει εκθέσεων ελέγχου ή άλλων μέσων, προκύπτει ότι η δαπάνη ενός έργου δεν είναι επιλέξιμη για συγχρηματοδότηση κατά την περίοδο 2000-2006, η δαπάνη αυτή δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή για συγχρηματοδότηση ούτε κατά την περίοδο 2007-2013,
- αιτιολογείται επαρκώς η μη ολοκλήρωση του έργου κατά την περίοδο 2000-2006,
- για το τμήμα του έργου που θα ενταχθεί στο ΕΣΠΑ θα ισχύσουν τα ποσοστά συγχρηματοδότησης του σχετικού ΕΠ του ΕΣΠΑ 2007 – 2013 ανά περίπτωση,
- στις περιπτώσεις μεγάλων έργων γεφυρών, για τα οποία το συνολικό κόστος επένδυσης και από τις δύο προγραμματικές περιόδους είναι άνω των είκοσι πέντε εκατ. (25.000.000) ευρώ στην περίπτωση του περιβάλλοντος και άνω των πενήντα εκατ. (50.000.000) ευρώ σε άλλους τομείς, σύμφωνα με το άρθρο 39 του Καν. (ΕΚ) 1083/06, στις πληροφορίες που υποβάλλονται στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 40 του ίδιου Κανονισμού, συμπεριλαμβάνονται τα στοιχεία διακριτότητας φυσικού και οικονομικού αντικειμένου μεταξύ των δύο προγραμματικών περιόδων.

Σε κάθε ΕΠ του ΕΣΠΑ προσδιορίζονται τα μεγάλα έργα γέφυρες (κατά την έννοια του άρθρου 39 του Καν. (ΕΚ) 1083/2006) που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν από αυτό.

Στις τελικές εκθέσεις εκτέλεσης των ΕΠ της περιόδου 2000-2006 θα δοθούν αναλυτικά στοιχεία σε ότι αφορά στα έργα-γέφυρες που δεν αποτελούν μεγάλα έργα κατά την έννοια του Καν. (ΕΚ) 1083/2006. Έργα που κατά τη λήξη της προγραμματικής περιόδου 2000-2006 προσδιοριστούν ως ημιτελή ή μη-λειτουργικά και τα οποία σύμφωνα με τους στόχους και τις προτεραιότητες των ΕΠ 2007-2013 δεν είναι επιλέξιμα, το κράτος μέλος υποχρεούται να τα ολοκληρώσει και να τα καταστήσει λειτουργικά με εθνικούς πόρους.

Η χρηματοδότηση των έργων γεφυρών δεν αναιρεί τις υποχρεώσεις της χώρας για την περίοδο 2007-2013, ως προς την τήρηση των περιφερειακών κατανομών και των στόχων της Λισσαβόνας.

13. ΛΟΙΠΑ ΘΕΜΑΤΑ

13.1 Κανόνες σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις, τις κρατικές ενισχύσεις, τις ίσες ευκαιρίες και το περιβάλλον

Οι οδηγίες και οι κατευθύνσεις σχετικά με τους ισχύοντες κανόνες στους ανωτέρω τομείς θα προσδιοριστούν κατά την περιγραφή του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου των ΕΠ σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 21 του Καν.1828/2006 της Επιτροπής. Στο πλαίσιο αυτό θα εκδοθούν και οδηγίες για την τήρηση των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις συμπεριλαμβανομένων οδηγιών για τη σώρευση των ενισχύσεων και της αποφυγής διπλής χρηματοδότησης.

Η διαχειριστική αρχή διασφαλίζει την τήρηση του κοινοτικού θεσμικού πλαισίου σε ότι αφορά τον ανταγωνισμό και τις δημόσιες συμβάσεις, τις κρατικές ενισχύσεις, το περιβάλλον, τις μεταφορές και την ενέργεια, την διασφάλιση της υγείας του πληθυσμού και την κοινωνική φροντίδα, τις ίσες ευκαιρίες. Η διαχειριστική αρχή διασφαλίζει ότι εφαρμόζονται οι κανόνες κρατικών ενισχύσεων που ισχύουν κατά την έγκριση της απόφασης χορήγησης της ενίσχυσης.

Προκειμένου να ελαχιστοποιηθούν οι πιθανότητες παρατυπιών στη διαδικασία ανάθεσης και υλοποίησης των δημοσίων συμβάσεων, οι ελληνικές αρχές θα προχωρήσουν στην κωδικοποίηση και απλοποίηση του νομικού πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις έργων.

13.2 Διαχειριστική Επάρκεια Δικαιούχων ΕΠ

Στην προγραμματική περίοδο 2007-2013 ενισχύεται η διοικητική αποτελεσματικότητα των φορέων υλοποίησης (δικαιούχων) συγχρηματοδοτούμενων έργων, με τη θέσπιση κανόνων επιβεβαίωσης της διαχειριστικής επάρκειάς τους, πριν από την ανάληψη της ευθύνης εκτέλεσης έργων. Προβλέπεται ειδική διαδικασία με την οποία καθορίζονται οι απαιτήσεις ή το πρότυπο διαχείρισης έργων, οι διαδικασίες και οι αρμόδιοι φορείς για την επιβεβαίωση της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων, λαμβάνοντας μέριμνα του μεγέθους και των ιδιομορφιών των έργων που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ, καθώς και των δικαιούχων που θα τα υλοποιήσουν.

Μέχρι την έναρξη εφαρμογής της ανωτέρω διαδικασίας, η οποία προβλέπεται να γίνει την 1.1.2009, και για ειδικές κατηγορίες πράξεων και ιδίως για τα συνεχιζόμενα από το ΚΠΣ 2000-2006 έργα, η διαχειριστική επάρκεια των δικαιούχων επιβεβαιώνεται σύμφωνα με οδηγίες της εθνικής αρχής συντονισμού και με τα όσα προβλέπονται στην επιστολή με αρ. πρωτ. ΕΥΣΣΑΑΠ1469/04.05.2007 του Υπουργού Οικονομίας & Οικονομικών.

Σε περίπτωση δικαιούχων για τους οποίους δεν επιβεβαιώνεται η διαχειριστική τους επάρκεια, η αρμοδιότητα υλοποίησης δύναται να μεταβιβαστεί με προγραμματική συμφωνία των δύο μερών στην αρχή στην οποία υπάγονται ή από την οποία εποπτεύονται ή σε συναφή δημόσια υπηρεσία ή ανώνυμη εταιρεία του ευρύτερου δημόσιου τομέα, η οποία ικανοποιεί τα κριτήρια διαχειριστικής επάρκειας δικαιούχων. Στην περίπτωση που στον φορέα που αναλαμβάνει υλοποίηση έργου σύμφωνα με τα προηγούμενα, προκαλούνται πρόσθετες δαπάνες για τις υπηρεσίες διοίκησης που παρέχει, αυτές περιλαμβάνονται στον προϋπολογισμό του έργου και καλύπτονται απολογιστικά είτε από το ίδιο το έργο είτε από την τεχνική βοήθεια του ΕΠ στο οποίο εντάσσεται. Μετά την παραλαβή προς χρήση, το έργο παραδίδεται στον δικαιούχο μαζί με πλήρη τεχνική και οικονομική τεκμηρίωση.

ΕΝΟΤΗΤΑ 5 : ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Πίνακας 7: Χρηματοδοτικό σχήμα ΕΠ "Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων" ανά Άξονα Προτεραιότητας

Ως βάση υπολογισμού της Κοινοτικής Συνδρομής χρησιμοποιείται η επιλέξιμη Δημόσια Δαπάνη (Στήλη 8)

ΚΩ Δ. ΑΞ ΟΝ Α	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡ ΑΙΟΤΗΤΑ Σ	ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ				ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤ ΟΧΗ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ		ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔ ΟΤΗΣΗ (Βάση υπολ. Κοιν. Συμμ.)	ΠΟΣΟ ΣΤΟ ΣΥΓΧ ΡΗΜΑ ΤΟΔΟ ΤΗΣΗ Σ	ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΑ			ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	
		ΕΤΠΑ	Ε Κ Τ	ΤΑΜ ΕΙΟ ΣΥΝ ΟΧΗ Σ	ΣΥΝΟΛΟ		ΕΘΝΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΜΑΤ ΟΔΟΤΗΣ Η	ΕΘΝΙΚ Η ΙΔΙΩΤΙΚ Η ΧΡΗΜΑ ΤΟΔΟΤ ΗΣΗ			ΣΥΝ ΕΙΣΦ ΟΡΑ ΕΤΕ	ΆΛΛΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ			
												11a *	11b		ΣΥΝΟΛΟ 11a + 11b
		1	2	3	4=1+2+3	5=6+7	6	7	8=4+5	9=1/8		11a *	11b	ΣΥΝΟΛΟ 11a + 11b	12=4+5+11a
1	Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας Δυτικής Ελλάδος	87.100.000			87.100.000	15.370.588	15.370.588		102.470.588	85,00 %		0	0	0	102.470.588
2	Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας Πελοποννήσου	93.000.000			93.000.000	18.000.000	18.000.000		111.000.000	83,78 %		0	0	0	111.000.000
3	Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας Ιονίων Νήσων	46.050.000			46.050.000	11.512.500	11.512.500		57.562.500	80,00 %		9.914.000	0	9.914.000	67.476.500

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

Ως βάση υπολογισμού της Κοινοτικής Συνδρομής χρησιμοποιείται η επιλέξιμη Δημόσια Δαπάνη (Στήλη 8)

ΚΩ Δ. ΑΞ ΟΝ Α	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡ ΑΙΟΤΗΤΑ Σ	ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ				ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤ ΟΧΗ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ		ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔ ΟΤΗΣΗ (Βάση υπολ. Κοιν. Συμμ.)	ΠΟΣΟ ΣΤΟ ΣΥΓΧ ΡΗΜΑ ΤΟΔΟ ΤΗΣΗ Σ	ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΑ			ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	
		ΕΤΠΑ	Ε Κ Τ	ΤΑΜ ΕΙΟ ΣΥΝ ΟΧΗ Σ	ΣΥΝΟΛΟ		ΕΘΝΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΜΑΤ ΟΔΟΤΗΣ Η	ΕΘΝΙΚ Η ΙΔΙΩΤΙΚ Η ΧΡΗΜΑ ΤΟΔΟΤ ΗΣΗ			ΣΥΝ ΕΙΣΦ ΟΡΑ ΕΤΕ	ΆΛΛΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ			
												11a *	11b		ΣΥΝΟΛΟ 11a + 11b
		1	2	3	4=1+2+3	5=6+7	6	7	8=4+5	9=1/8		11a *	11b	ΣΥΝΟΛΟ 11a + 11b	12=4+5+11a
4	Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα Δυτικής Ελλάδος	46.850.000			46.850.000	18.219.000	18.219.000		65.069.000	72,00 %		20.600.000	59.480.000	80.080.000	85.669.000
5	Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα Πελοποννήσου	26.000.000			26.000.000	6.600.000	6.600.000		32.600.000	79,75 %		300.000	50.000.000	50.300.000	32.900.000
6	Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα Ιονίων Νήσων	29.200.000			29.200.000	5.152.747	5.152.747		34.352.747	85,00 %		0	10.476.000	10.476.000	34.352.747
7	Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής	217.870.000			217.870.000	55.143.353	55.143.353		273.013.353	79,80 %		82.400.000	7.230.000	89.630.000	355.413.353

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

Ως βάση υπολογισμού της Κοινοτικής Συνδρομής χρησιμοποιείται η επιλέξιμη Δημόσια Δαπάνη (Στήλη 8)

ΚΩ Δ. ΑΞ ΟΝ Α	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡ ΑΙΟΤΗΤΑ Σ	ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ				ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤ ΟΧΗ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ		ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔ ΟΤΗΣΗ (Βάση υπολ. Κοιν. Συμμ.)	ΠΟΣΟ ΣΤΟ ΣΥΓΧ ΡΗΜΑ ΤΟΔΟ ΤΗΣΗ Σ	ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΑ			ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	
		ΕΤΠΑ	Ε Κ Τ	ΤΑΜ ΕΙΟ ΣΥΝ ΟΧΗ Σ	ΣΥΝΟΛΟ		ΕΘΝΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΗΜΑΤ ΟΔΟΤΗΣ Η	ΕΘΝΙΚ Η ΙΔΙΩΤΙΚ Η ΧΡΗΜΑ ΤΟΔΟΤ ΗΣΗ			ΣΥΝ ΕΙΣΦ ΟΡΑ ΕΤΕ	ΆΛΛΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ			
												11a *	11b		ΣΥΝΟΛΟ 11a + 11b
		1	2	3	4=1+2+3	5=6+7	6	7	8=4+5	9=1/8		11a *	11b	ΣΥΝΟΛΟ 11a + 11b	12=4+5+11a
	Δυτικής Ελλάδας														
8	Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής Πελοπον νήσου	190.000.000			190.000.000	52.400.000	52.400.000		242.400.000	78,38 %		25.700.000	0	25.700.000	268.100.000
9	Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής Ιονίων Νήσων	163.450.000			163.450.000	43.752.500	43.752.500		207.202.500	78,88 %		33.086.000	0	33.086.000	240.288.500
10	Τεχνική Υποστήρι ξη Εφαρμογή Σ	14.480.000			14.480.000	2.849.312	2.849.312		17.329.312	83,56 %		0	0	0	17.329.312
ΣΥΝΟΛΟ		914.000.000	0	0	914.000.000	229.000.000	229.000.000		1.143.000.000	79,97 %		172.000.000	127.186.000	299.186.000	1.315.000.000

* Άλλοι Εθνικοί πόροι, προβλεπόμενα έσοδα, μη επιλέξιμες δαπάνες κ.α.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ, ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ, ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ"

ΠΙΝΑΚΑΣ 10

Κωδικός	ΠΙΝΑΚΑΣ 10	Ποσό σε Κ.Σ.
	Έρευνα και τεχνολογική Ανάπτυξη (R&TD), καινοτομία και επιχειρηματικότητα.	94.960.000
1	Δραστηριότητες έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης σε Κέντρα ερευνών.	1.000.000
2	Υποδομή έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης (συμπεριλαμβάνοντας υλικό εξοπλισμό, τεχνολογική εγκατάσταση και δίκτυα υπολογιστών υψηλής ταχύτητας που συνδέουν κέντρα ερευνών) και κέντρα αναγνωρισμένου κύρους σε εξειδικευμένη τεχνολογία.	14.000.000
3	Μεταφορά τεχνογνωσίας και βελτιώσεις στα δίκτυα συνεργασίας που συνδέουν μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με πανεπιστήμια, εγκαταστάσεις ανωτέρας/ ανωτάτης εκπαίδευσης όλων των ειδών, περιφερειακές αρχές, ερευνητικά κέντρα και επιστημονικούς και τεχνολογικούς πόλους (επιστημονικά και τεχνολογικά πάρκα, πόλοι τεχνολογίας κ.λ.π.)	0
4	Συνδρομή στην έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη ειδικά σε ΜΜΕ (συμπεριλαμβάνοντας πρόσβαση σε υπηρεσίες έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης στα ερευνητικά κέντρα)	3.000.000
5	Προηγμένες υποστηρικτικές υπηρεσίες για επιχειρήσεις και ομάδες επιχειρήσεων	0
6	Ενίσχυση στις ΜΜΕ για την προώθηση σχεδίων βιώσιμης παραγωγής (εισαγωγή αποτελεσματικών συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης, υιοθέτηση και χρήση τεχνολογιών για την καταπολέμηση της ρύπανσης, ενσωμάτωση μη ρυπογόνων τεχνολογιών στις επιχειρήσεις)	0
7	Επενδύσεις σε επιχειρήσεις που συνδέονται άμεσα με έρευνα και καινοτομία (καινοτόμες τεχνολογίες, ίδρυση νέων επιχειρήσεων από πανεπιστήμια, υπάρχοντα κέντρα έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης και επιχειρήσεις κ.λ.π.)	3.000.000
8	Άλλες επενδύσεις σε επιχειρήσεις	65.560.000
9	Άλλα μέτρα για την προώθηση έρευνας, καινοτομίας και επιχειρηματικότητας	8.400.000
	Κοινωνία της πληροφορίας	12.090.000
10	Υποδομή τηλεπικοινωνιών (συμπεριλαμβανομένων των ευρυζωνικών δικτύων)	0
11	Τεχνολογίες πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών (πρόσβαση, ασφάλεια, δυνατότητα λειτουργικής εναλλαγής συστημάτων, πρόληψη κινδύνου, έρευνα, καινοτομία, ηλεκτρονικό περιεχόμενο κ.λ.π.)	1.200.000
12	Τεχνολογίες πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών (TEN-ICT)	0

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

Κωδικός	ΠΙΝΑΚΑΣ 10	Ποσό σε Κ.Σ.
13	Υπηρεσίες και εφαρμογές για τον πολίτη (ηλεκτρονική υγεία, ηλεκτρονική διακυβέρνηση ηλεκτρονική εκμάθηση, ηλεκτρονική ενσωμάτωση , κ.λ.π.)	7.610.000
14	Υπηρεσίες και εφαρμογές για ΜΜΕ (ηλεκτρονικό εμπόριο, εκπαίδευση και κατάρτιση, δικτύωση κ.λ.π.)	2.080.000
15	Άλλα μέτρα για την πρόσβαση των ΜΜΕ σε τεχνολογίες πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών και στην αποτελεσματική χρήση τους.	1.200.000
	Μεταφορές	226.150.000
16	Σιδηρόδρομοι	4.950.000
17	Σιδηρόδρομοι (TEN-T)	0
18	Κινητός σιδηροδρομικός εξοπλισμός	0
19	Κινητός σιδηροδρομικός εξοπλισμός (TEN-T)	0
20	Αυτοκινητόδρομοι	0
21	Αυτοκινητόδρομοι (TEN-T)	0
22	Εθνικές οδοί	72.250.000
23	Περιφερειακές/τοπικές οδοί	104.650.000
24	Ποδηλατόδρομοι	0
25	Αστικές μεταφορές	0
26	Πολύτροπες μεταφορές.	0
27	Πολύτροπες μεταφορές (TEN-T)	0
28	Έξυπνα Μεταφορικά συστήματα.	0
29	Αερολιμένες	17.000.000
30	Λιμένες	27.300.000
31	Επίγειες θαλάσσιες οδοί (περιφερειακές και τοπικές)	0
32	Επίγειες θαλάσσιες οδοί (TEN-T)	0
	Ενέργεια	0
33	Ηλεκτρισμός	0
34	Ηλεκτρισμός (TEN-E)	0

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

Κωδικός	ΠΙΝΑΚΑΣ 10	Ποσό σε Κ.Σ.
35	Φυσικό αέριο	0
36	Φυσικό αέριο (TEN-E)	0
37	Πετρελαϊκά προϊόντα	0
38	Πετρελαϊκά προϊόντα (TEN-E)	0
39	Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας: άνεμος	0
40	Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας: ηλιακή	0
41	Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας: βιομάζα	0
42	Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας: υδροηλεκτρική, γεωθερμική και άλλες	0
43	Ενεργειακή αποδοτικότητα, αναγέννηση, διαχείριση ενέργειας	0
	Περιβαλλοντική προστασία και πρόληψη κινδύνων	138.900.000
44	Διαχείριση οικιακών και βιομηχανικών αποβλήτων	59.742.450
45	Διαχείριση και διανομή ύδατος (πόσιμο νερό)	27.330.000
46	Επεξεργασία υδάτων (λύματα)	28.136.550
47	Ποιότητα αέρα	0
48	Ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος ρύπανσης.	0
49	Προσαρμογή στις κλιματικές αλλαγές και μείωση των επιπτώσεων.	0
50	Αποκατάσταση βιομηχανικών χώρων και μολυσμένης γης.	0
51	Πρωώθηση βιοποικιλότητας και φυσικής προστασίας (συμπεριλαμβάνοντας τις περιοχές Natura 2000)	2.100.000
52	Πρωώθηση καθαρών αστικών μεταφορών	0
53	Πρόληψη κινδύνων (συμπεριλαμβάνοντας την επεξεργασία και εφαρμογή σχεδίων και μέτρων για την πρόληψη και διαχείριση φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων)	800.000
54	Άλλα μέτρα για την διατήρηση της κατάστασης περιβάλλοντος και την πρόληψη κινδύνων.	20.791.000
	Τουρισμός	25.230.000
55	Πρωώθηση Τόπων Φυσικού Κάλλους	9.100.000
56	Προστασία και ανάπτυξη φυσικής κληρονομιάς.	2.530.000
57	Συνδρομή στην βελτίωση τουριστικών υπηρεσιών	13.600.000

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

Κωδικός	ΠΙΝΑΚΑΣ 10	Ποσό σε Κ.Σ.
	Πολιτισμός	53.970.000
58	Προστασία και διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.	39.210.000
59	Ανάπτυξη πολιτιστικών υποδομών	11.450.000
60	Συνδρομή στην βελτίωση πολιτιστικών υπηρεσιών.	3.310.000
	Αστική και αγροτική αναγέννηση	87.079.183
61	Ολοκληρωμένα σχέδια για την αστική και αγροτική αναγέννηση.	87.079.183
	Πρωθώντας την προσαρμοστικότητα εργαζομένων,επιχειρήσεων και επιχειρηματιών.	0
62	Ανάπτυξη στρατηγικών και συστημάτων δια βίου εκμάθησης στις επιχειρήσεις, εκπαίδευση και παροχή υπηρεσιών στους απασχολούμενους και τους προϊσταμένους, για την επιτάχυνση της προσαρμοστικότητας τους στις αλλαγές. Προώθηση επιχειρηματικότητας και καινοτομίας.	0
63	Σχεδιασμός και προώθηση καινοτόμων και περισσότερο παραγωγικών τρόπων οργάνωσης της εργασίας.	0
64	Ανάπτυξη ειδικών υπηρεσιών για την απασχόληση, την εκπαίδευση και την παροχή υποστήριξης, σε συνάφεια με την αναδιάρθρωση παραγωγικών τομέων και επιχειρήσεων και την ανάπτυξη συστημάτων αντιμετώπισης των οικονομικών αλλαγών και των μελλοντικών απαιτήσεων	0
	Βελτιώνοντας την πρόσβαση στην απασχόληση και την διατήρηση των θέσεων εργασίας.	23.608.073
65	Εκσυγχρονισμός και ενδυνάμωση των θεσμών της αγοράς εργασίας	0
66	Εφαρμογή ενεργητικών και προληπτικών μέτρων στην αγορά εργασίας.	0
67	Μέτρα ενθάρρυνσης της ενεργού γήρανσης και παράτασης εργασιακής ζωής.	0
68	Ενίσχυση της αυτοαπασχόλησης και της ίδρυσης νέων επιχειρήσεων.	0
69	Μέτρα για την βελτίωση της προσβασιμότητας στην εργασία και την ενδυνάμωση της βιώσιμης εργασιακής συμμετοχής και εξέλιξης της γυναίκας, ώστε να μειωθούν οι διακρίσεις φύλου στην αγορά εργασίας, και να εναρμονισθεί η εργασιακή με την ιδιωτική ζωή, όπως οι διευκολύνσεις παροχής υπηρεσιών φροντίδας παιδιών και φροντίδας εξαρτημένων προσώπων.	23.608.073
70	Ειδικές δράσεις για την αύξηση του μεριδίου συμμετοχής των μεταναστών στην απασχόληση και διαμέσου αυτών, την ενίσχυση της κοινωνικής ενσωμάτωσής τους	0

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

Κωδικός	ΠΙΝΑΚΑΣ 10	Ποσό σε Κ.Σ.
	Βελτιώνοντας την κοινωνική ενσωμάτωση των μειονεκτούντων προσώπων.	0
71	Παρεμβάσεις για την ενσωμάτωση και την είσοδο στην απασχόληση των μειονεκτούντων ατόμων, ώστε να αντιμετωπιστούν οι διακρίσεις που αντιμετωπίζουν στην εργασιακή συμμετοχή και εξέλιξη και να προωθηθεί η αποδοχή της διαφορετικότητας τους στον χώρο εργασίας.	0
	Βελτιώνοντας το ανθρώπινο κεφάλαιο.	0
72	Σχεδιασμός, εισαγωγή και εφαρμογή μεταρρυθμίσεων στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης προκειμένου να αυξηθεί η απασχολησιμότητα, να βελτιωθεί η συνάφεια της υποχρεωτικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης/ κατάρτισης προς την αγορά εργασίας, και να προσαρμοστούν οι δεξιότητες του εκπαιδευμένου προσωπικού σε μία καινοτόμο αντίληψη και σε μια οικονομία βασισμένη στην κοινωνία της γνώσης.	0
73	Μέτρα για την αύξηση της δια βίου συμμετοχής στην εκπαίδευση και την κατάρτιση συμπεριλαμβάνοντας δράσεις για μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης από το σχολείο, του διαχωρισμού στα γνωστικά αντικείμενα με διακρίσεις φύλου, και για διεύρυνση της πρόσβασης στα αντικείμενα και στην ποιότητα της υποχρεωτικής/ επαγγελματικής και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και κατάρτισης	0
74	Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στο πεδίο έρευνας και καινοτομίας, ιδιαίτερα μέσω μεταπτυχιακών σπουδών και εκπαίδευσης ερευνητών και μέσω δικτύωσης των δραστηριοτήτων ανάμεσα στα πανεπιστήμια, τα ερευνητικά κέντρα και τις επιχειρήσεις.	0
	Επένδυση σε κοινωνικές υποδομές.	237.532.744
75	Υποδομές εκπαίδευσης.	119.896.418
76	Υποδομές Υγείας	94.797.065
77	Υποδομές φροντίδας παιδιών	0
78	Υποδομές στέγασης	0
79	Άλλες κοινωνικές υποδομές.	22.839.261
	Κινητοποίηση μεταρρυθμίσεων στα πεδία απασχόλησης και ενσωμάτωσης	0
80	Πρωώθηση της ανάληψης δράσης για συνεργασίες, συνάψεις συμφωνιών και πρωτοβουλίες μέσω της δικτύωσης εθνικών, περιφερειακών και τοπικών παραγόντων	0

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

Κωδικός	ΠΙΝΑΚΑΣ 10	Ποσό σε Κ.Σ.
	Ενδυναμώνοντας την θεσμική ικανότητα σε εθνικό περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.	0
81	Μηχανισμοί για την βελτίωση των καλών πρακτικών και του προγραμματικού σχεδιασμού, παρακολούθηση και αξιολόγηση σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, δημιουργία ετοιμότητας στην εφαρμογή πολιτικών και προγραμμάτων	0
	Μείωση του πρόσθετου κόστους που αποτελεί εμπόδιο στην ανάπτυξη των εξόχως απομακρυσμένων περιφερειών	0
82	Εξισορρόπηση του πρόσθετου κόστους λόγω ελλείμματος προσβασιμότητας και χωρικού κατακερματισμού	0
83	Ειδικές δράσεις για την εξισορρόπηση πρόσθετου κόστους που οφείλεται σε παράγοντες σχετιζόμενους με το μέγεθος της αγοράς	0
84	Ενίσχυση για την εξισορρόπηση πρόσθετου κόστους που οφείλεται σε κλιματικές συνθήκες.	0
	Τεχνική Βοήθεια	14.480.000
85	Προετοιμασία, εφαρμογή παρακολούθηση και επιθεώρηση	6.080.000
86	Αξιολόγηση και Μελέτες, πληροφορίες και επικοινωνία	8.400.000
ΣΥΝΟΛΟ		914.000.000

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ, ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ, ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ"		
ΠΙΝΑΚΑΣ 10Α		
Μορφή χρηματοδότησης		
		Ποσά σε Κ.Σ.(σε €)
Κωδικός	Μορφή χρηματοδότησης	
01	Μη επιστρεπτέα ενίσχυση	914.000.000
02	Ενίσχυση (δάνειο, επιδότηση επιτοκίου, εγγυήσεις)	0
03	Επιχειρηματικά κεφάλαια (συμμετοχή, κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου)	0
04	Άλλες μορφές χρηματοδότησης	0
Σύνολο		914.000.000

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ, ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ, ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ"		
ΠΙΝΑΚΑΣ 10Β		
Εδαφικός τύπος		
		Ποσά σε Κ.Σ. (σε €)
Κωδικός	Εδαφικός τύπος	
01	Αστική περιοχή	390.375.110
02	Βουνά	142.569.500
03	Νησιά	16.378.945
04	Αραιοκατοικημένες και πολύ αραιοκατοικημένες περιοχές	60.000.000
05	Αγροτικές περιοχές (εκτός από βουνά, νησιά ή αραιοκατοικημένες και πολύ αραιοκατοικημένες περιοχές)	283.633.945
06	Πρώην εξωτερικά σύνορα της ΕΕ (μετά τις 30.4.2004)	0
07	Ιδιαίτερα απομακρυσμένη Περιφέρεια	0
08	Ζώνη διασυνοριακής συνεργασίας	0
09	Ζώνη διακρατικής συνεργασίας	0
10	Ζώνη διαπεριφερειακής συνεργασίας	0
00	Άνευ αντικειμένου	21.042.500
Σύνολο		914.000.000

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

ΠΙΝΑΚΑΣ 11 - ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ, ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ, ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

		ΕΤΠΑ/ ΕΚΤ	ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ
		1	2	3=1+2
2007	Περιφέρειες χωρίς μεταβατική στήριξη	122.943.932	0	122.943.932
	Περιφέρειες με μεταβατική στήριξη	0		0
	Σύνολο	122.943.932	0	122.943.932
2008	Περιφέρειες χωρίς μεταβατική στήριξη	125.402.806	0	125.402.806
	Περιφέρειες με μεταβατική στήριξη	0		0
	Σύνολο	125.402.806	0	125.402.806
2009	Περιφέρειες χωρίς μεταβατική στήριξη	127.910.860	0	127.910.860
	Περιφέρειες με μεταβατική στήριξη	0		0
	Σύνολο	127.910.860	0	127.910.860
2010	Περιφέρειες χωρίς μεταβατική στήριξη	130.469.081	0	130.469.081
	Περιφέρειες με μεταβατική στήριξη	0		0
	Σύνολο	130.469.081	0	130.469.081
2011	Περιφέρειες χωρίς μεταβατική στήριξη	133.078.461	0	133.078.461
	Περιφέρειες με μεταβατική στήριξη	0		0

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

		ΕΤΠΑ/ ΕΚΤ	ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ
		1	2	3=1+2
	Σύνολο	133.078.461	0	133.078.461
2012	Περιφέρειες χωρίς μεταβατική στήριξη	135.740.029	0	135.740.029
	Περιφέρειες με μεταβατική στήριξη	0		0
	Σύνολο	135.740.029	0	135.740.029
2013	Περιφέρειες χωρίς μεταβατική στήριξη	138.454.831	0	138.454.831
	Περιφέρειες με μεταβατική στήριξη	0		0
	Σύνολο	138.454.831	0	138.454.831
Γενικό Σύνολο 2007-2013	Περιφέρειες χωρίς μεταβατική στήριξη	914.000.000	0	914.000.000
	Περιφέρειες με μεταβατική στήριξη	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ		914.000.000	0	914.000.000

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

A/A	Ενδεικτικές κατηγορίες παρέμβασης	Καθεστώς Ενίσχυσης
1	Ενίσχυση της συνεργασίας των ερευνητικών φορέων με επιχειρήσεις και παραγωγικούς φορείς	Άλλα καθεστώτα
2	Ίδρυση νέων και εκσυγχρονισμός υφιστάμενων επιχειρήσεων με έμφαση στην καινοτομία και νέες τεχνολογίες	Αναπτυξιακός Νόμος (όπως αυτός ισχύει) και Απαλλακτικός Κανονισμός (πρώην Καν. 70)
3	Δράσεις ενίσχυσης ΜΜΕ	Απαλλακτικός Κανονισμός (πρώην Καν. 70) και Κανόνας de minimis
4	Ενίσχυση επιχειρήσεων για έργα προστασίας του περιβάλλοντος	Αναπτυξιακός Νόμος (όπως αυτός ισχύει) και Απαλλακτικός Κανονισμός (πρώην Καν. 70)
5	Διάδοση και επίδειξη καινοτόμων έργων	Απαλλακτικός Κανονισμός (πρώην Καν. 70) και Κανόνας de minimis
6	Ενίσχυση νέων και υφιστάμενων επιχειρηματικών περιοχών (ΒΕΠΕ κλπ)	Άλλα καθεστώτα
7	Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών για την προώθηση της επιχειρηματικότητας	Κανόνας de minimis
8	Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας	Άλλα καθεστώτα και Κανόνας de minimis

ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΟΡΜΟΥ

Στο Παράρτημα αυτό παρουσιάζονται οι θεματικοί δείκτες κορμού (core indicators) που αφορούν το παρόν Επιχειρησιακό Πρόγραμμα. Οι εν λόγω δείκτες αναφέρονται στο Παράρτημα Ι του Εγγράφου Εργασίας Νο. 2 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο “Indicative Guidelines on Evaluation Methods: Monitoring and Evaluation Indicators” και ο υπολογισμός τους ζητήθηκε από την Επιτροπή στο πλαίσιο της διαπραγμάτευσης.

Η εκτίμηση των τιμών βάσης και στόχου των δεικτών κορμού για όλα τα Επιχειρησιακά Προγράμματα έγινε από τις αντίστοιχες Ομάδες Σχεδιασμού υπό το συντονισμό του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών.

Κατεβλήθη προσπάθεια ώστε να υπολογιστούν οι τιμές βάσης και στόχου για όσο το δυνατόν περισσότερους δείκτες κορμού. Για περιορισμένο αριθμό δεικτών δεν ήταν στην παρούσα φάση εφικτό να υπολογιστούν οι τιμές. Αυτό θα καταστεί εφικτό μετά την εξειδίκευση των αντίστοιχων δράσεων ή/και μετά την ανάπτυξη εξειδικευμένης μεθοδολογίας. Η ανάπτυξη ειδικής μεθοδολογίας (ει δυνατόν ενιαίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο) απαιτείται ιδιαίτερα για τους ακόλουθους δείκτες:

- Μείωση των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου.
- Νέες θέσεις απασχόλησης.
- Αξία μείωσης της χρονοαπόστασης.

Την ανάπτυξη της κατάλληλης μεθοδολογίας για τους ανωτέρω δείκτες θα ακολουθήσει η προσπάθεια για τον υπολογισμό των τιμών τους με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία.

Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο Έγγραφο Εργασίας Νο. 2, οι τιμές των δεικτών κορμού θα επικαιροποιούνται στις υποβαλλόμενες ετήσιες εκθέσεις.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΟΡΜΟΥ (CORE INDICATORS) *
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

<u>ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ</u>	<u>ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (2000-2006)</u>	<u>ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ 2013</u>	<u>ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ</u>	<u>ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ</u>
<u>Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη</u>				
Αριθμός «έργων» έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης	19	30	Η τιμή βάσης και στόχου αναφέρεται στον αριθμό των έργων / υποέργων που αφορούν στις ενισχύσεις για έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη καθώς και σε υποδομές για έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη. Η κάθε σύμβαση αποτελεί έργο.	Συνδράμουν το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα καθώς και όλα τα ΠΕΠ, τα οποία έχουν αντίστοιχες δράσεις.
<u>Άμεση Ενίσχυση Επενδύσεων στις ΜΜΕ</u>				
Αριθμός «έργων»	360	166	Ως έργο εννοείται η ενίσχυση κάθε μίας επιχείρησης από το Πρόγραμμα. Ο αριθμός των έργων ταυτίζεται με τον αριθμό των συμβάσεων.	Συνδράμουν το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα καθώς και όλα τα ΠΕΠ.
Εκ των οποίων: αριθμός ενάρξεων λειτουργίας που ενισχύθηκαν (πρώτα δύο χρόνια μετά την έναρξη)	100	40	Η τιμή βάσης και στόχου αναφέρεται στην ενίσχυση για την ίδρυση / δημιουργία μιας επιχείρησης από το Πρόγραμμα.	Συνδράμουν το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα καθώς και όλα τα ΠΕΠ.
Αριθμός θέσεων απασχόλησης που δημιουργούνται (μεικτές, ισοδύναμες θέσεις πλήρους απασχόλησης)	400	180	Δείκτης που αναφέρεται στο ΕΣΠΑ και αφορά τις θέσεις απασχόλησης που προκύπτουν από την ενίσχυση επιχειρήσεων στο Πρόγραμμα.	Συνδράμουν το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα καθώς και όλα τα ΠΕΠ.
Επαγόμενες Επενδύσεις (€million)	99	42	Αναφέρεται στον προϋπολογισμό των επαγόμενων επενδύσεων και αφορά στο σύνολο της ιδιωτικής και δημόσιας δαπάνης για κρατικές ενισχύσεις στο Πρόγραμμα.	Συνδράμουν το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα καθώς και όλα τα ΠΕΠ.
<u>Κοινωνία της Πληροφορίας</u>				
Αριθμός Έργων	77	0	Αναφέρεται στο κάθε έργο / υποέργο είτε ενίσχυσης είτε υποδομής για την ψηφιακή σύγκλιση. Το έργο ταυτίζεται με τη σύμβαση.	Συνδράμουν το ΕΠ Ψηφιακή Σύγκλιση και ΠΕΠ
Επιπρόσθετος πληθυσμός ο οποίος	-	-	Αναφέρεται στον πληθυσμό που έχει δυνατότητα	Συνδράμουν το ΕΠ Ψηφιακή

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (2000-2006)	ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ 2013	ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
καλύπτεται από ευρυζωνικά			πρόσβασης σε ευρυζωνικά δίκτυα μετά την υλοποίηση των έργων υποδομών.	Σύγκλιση και τα ΠΕΠ με αντίστοιχες δράσεις.
Μεταφορές				
Αριθμός Έργων	83	20	Ως έργο νοείται η κάθε απόφαση ένταξης στο τομέα των μεταφορών (οδικά, λιμάνια, σιδηρόδρομοι κ.λπ.)	Συνδράμουν το ΕΠΕΠ και ΠΕΠ.
Κατασκευή και αποπεράτωση αυτοκινητοδρόμων εντός ΤΕΝ (χλμ)	-	-	Ο δείκτης αναφέρεται στα χλμ αυτοκινητοδρόμων εντός ΤΕΝ που ολοκληρώνονται.	Συνδράμουν το ΕΠΕΠ και ΠΕΠ (μεταβατικές περιφέρειες).
Χιλιόμετρα κατασκευασμένων / αναβαθμισμένων δρόμων	203	149.5	Αναφέρεται στο σύνολο των χλμ που αναβαθμίζονται / κατασκευάζονται από το Πρόγραμμα.	Συνδράμουν το ΕΠΕΠ και ΠΕΠ
Κατασκευή και αποπεράτωση αυτοκινητοδρόμων εντός ΤΕΝ (χλμ)	-	-	Ο δείκτης αναφέρεται στα χλμ σιδηροδρόμων εντός ΤΕΝ που ολοκληρώνονται.	Συνδράμουν το ΕΠΕΠ και ΠΕΠ
Χιλιόμετρα αναβαθμισμένων σιδηροδρομικών γραμμών	32	4	Αφορά σε μικρές δράσεις αναβάθμισης / ασφάλειας σε σιδηρόδρομους εκτός ΤΕΝ	Συνδράμουν το ΕΠΕΠ και ΠΕΠ
Επιπρόσθετος πληθυσμός που εξυπηρετείται από αναβαθμισμένα αστικά μέσα μαζικής μεταφοράς	-	-		Συνδράμουν το ΕΠΕΠ, το ΠΕΠ Μακεδονίας-Θράκης, το ΠΕΠ Αττικής και το ΕΠΠΕΡΑΑ
Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας				
Αριθμός Έργων	-	-	Αναφέρεται στο κάθε έργο (σύμβαση) για την δημιουργία υποδομών ή ενίσχυση επενδύσεων για την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας	Συνδράμουν το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και τα ΠΕΠ των 5 Μεταβατικών Περιφερειών.
Επιπρόσθετη δυναμικότητα για την παραγωγή ανανεώσιμης ενέργειας (MW)	-	-	Δείκτης που περιλαμβάνεται στο ΕΣΠΑ. Να χρησιμοποιηθεί στις Περιφέρειες που έχουν αντίστοιχες δράσεις και δεν περιλαμβάνεται.	Συνδράμουν το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και τα ΠΕΠ των 5 Μεταβατικών Περιφερειών.
Ετήσια Εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας από επενδύσεις (Τόνοι Ισοδύναμου Πετρελαίου)	-	-		Συνδράμουν το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και τα ΠΕΠ των 5 Μεταβατικών Περιφερειών.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

<u>ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ</u>	<u>ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (2000-2006)</u>	<u>ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ 2013</u>	<u>ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ</u>	<u>ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ</u>
<u>Περιβάλλον</u>				
Πληθυσμός που εξυπηρετείται από έργα διαχείρισης υδάτινων πόρων	42000	40.000	Αναφέρεται στον πληθυσμό που εξυπηρετείται από δίκτυα ύδρευσης που προβλέπονται στο Πρόγραμμα.	Συνδράμουν το ΕΠ ΠΕΡΑΑ και ΠΕΠ
Επιπρόσθετος ισοδύναμος πληθυσμός που εξυπηρετείται από έργα διαχείρισης υγρών αποβλήτων	47000	12.000	Αναφέρεται στον προβλεπόμενο ισοδύναμο πληθυσμό που θα εξυπηρετείται από ΕΕΛ	Συνδράμουν το ΕΠ ΠΕΡΑΑ και ΠΕΠ
Αριθμός έργων διαχείρισης στερεών αποβλήτων	10	4	Αναφέρεται στον προβλεπόμενο αριθμό ΧΥΤΑ/ΧΥΤΥ/ΣΜΑ	Συνδράμουν το ΕΠ ΠΕΡΑΑ και ΠΕΠ
Αριθμός έργων αποκατάστασης περιοχών	43	60	Αναφέρεται στον αριθμό των ΧΑΔΑ και λοιπών περιοχών που θα αποκατασταθούν	Συνδράμουν το ΕΠ ΠΕΡΑΑ και ΠΕΠ
<u>Πρόληψη Κινδύνων</u>				
Αριθμός Έργων	54	5	Αναφέρεται στο σύνολο των έργων (αντιπλημμυρικής, αντιπυρικής προστασίας και λοιπά) που εντάσσονται στην πρόληψη κινδύνων	Συνδράμουν το ΕΠ ΠΕΡΑΑ και ΠΕΠ
Αριθμός ατόμων που επωφελούνται από δασική αντιπυρική προστασία και άλλα μέτρα προστασίας δασών	730.238	730.238	Το σύνολο του πληθυσμού της κάθε Περιφέρειας	Συνδράμουν τα ΠΕΠ
<u>Τουρισμός</u>				
Αριθμός έργων	79	45	Αναφέρεται στο σύνολο των έργων / υποέργων για υποδομές όπως τουριστικά αγκυροβόλια, μαρίνες, σε κάθε ενίσχυση για την προώθηση ειδικών μορφών τουρισμού καθώς και στην ενίσχυση της κάθε επιχειρήσεις στο τομέα του τουρισμού. Η σύμβαση ταυτίζεται με το έργο.	Συνδράμουν το ΕΠΑΕ και ΠΕΠ
<u>Εκπαίδευση</u>				
Αριθμός Έργων	147	50	Αναφέρεται σε όλα τα έργα / υποέργα υποδομής (κτιριακά και εξοπλισμοί) στο τομέα της Εκπαίδευσης	Συνδράμουν μόνο τα ΠΕΠ
Αριθμός ωφελούμενων μαθητών	21.000	6.750	Το σύνολο των ωφελούμενων μαθητών από όλες τις προαναφερόμενες παρεμβάσεις	Συνδράμουν μόνο τα ΠΕΠ
<u>Υγεία</u>				
Αριθμός Έργων	39	50	Αναφέρεται σε όλα τα έργα / υποέργα υποδομής (κτιριακά και εξοπλισμοί) στο τομέα της Υγείας	Συνδράμουν μόνο τα ΠΕΠ
<u>Αστική Ανάπτυξη</u>				

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

<u>ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ</u>	<u>ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (2000-2006)</u>	<u>ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ 2013</u>	<u>ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ</u>	<u>ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ</u>
Φυσική και Περιβαλλοντική Αναγέννηση				
Αριθμός έργων για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας και της ελκυστικότητας των πόλεων	23		Αναφέρεται σε όλα τα έργα αναπλάσεων, χώρων πρασίνου, ανακαίνισης κτιρίων κλ.π. που υλοποιούνται στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων αστικής ανάπτυξης. (Μόνο τιμή βάσης)	Συνδράμουν μόνο τα ΠΕΠ
Ανταγωνιστικότητα				
Αριθμός έργων που αποσκοπεί στην προώθηση των επιχειρήσεων, επιχειρηματικότητα και νέων τεχνολογιών	2		Αναφέρεται στα έργα για την δημιουργία δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας, άυλες ενέργειες για την προώθηση των επιχειρήσεων κ.λπ. που υλοποιούνται στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων αστικής ανάπτυξης. (Μόνο τιμή βάσης)	Συνδράμουν μόνο τα ΠΕΠ
Κοινωνική Ενσωμάτωση				
Αριθμός έργων / υπηρεσιών για τη προώθηση των ίσων ευκαιριών και κοινωνικής ενσωμάτωσης για μειονεκτούντες ομάδες και νέους	7		Αναφέρεται σε δράσεις ενίσχυσης δομών , προώθησης της απασχόλησης κ.λπ. που υλοποιούνται στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων αστικής ανάπτυξης. (Μόνο τιμή βάσης)	Συνδράμουν μόνο τα ΠΕΠ

* Τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στον κατάλογο θα επικαιροποιούνται όπως αναφέρεται στο Έγγραφο Εργασίας 2 «Indicators for Monitoring and Evaluation: A Practical Guide» στις ετήσιες εκθέσεις και θα χρησιμοποιούνται για το λόγο αυτό διαθέσιμες πληροφορίες σύμφωνα με την ένταξη των έργων.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΟΡΜΟΥ (CORE INDICATORS) *

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

<u>ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ</u>	<u>ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (2000-2006)</u>	<u>ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ 2013</u>	<u>ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ</u>	<u>ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ</u>	<u>ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ</u>
Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη					
Αριθμός «έργων» έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης	-	-	Η τιμή βάσης και στόχου αναφέρεται στον αριθμό των έργων / υποέργων που αφορούν στις ενισχύσεις για έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη καθώς και σε υποδομές για έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη. Η κάθε σύμβαση αποτελεί έργο.	Συνδράμουν το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα καθώς και όλα τα ΠΕΠ, τα οποία έχουν αντίστοιχες δράσεις.	
Άμεση Ενίσχυση Επενδύσεων στις ΜΜΕ					
Αριθμός «έργων»	460	260	Ως έργο εννοείται η ενίσχυση κάθε μίας επιχείρησης από το Πρόγραμμα. Ο αριθμός των έργων ταυτίζεται με τον αριθμό των συμβάσεων.	Συνδράμουν το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα καθώς και όλα τα ΠΕΠ.	Η τιμή βάσης αφορά στις παρεμβάσεις του ΠΕΠ 2000-2006 και προέρχεται από την αποτίμηση των παρεμβάσεων στο νέο ΕΠ 2007-2013
Εκ των οποίων: αριθμός ενάρξεων λειτουργίας που ενισχύθηκαν (πρώτα δύο χρόνια μετά την έναρξη)?	63	30	Η τιμή βάσης και στόχου αναφέρεται στην ενίσχυση για την ίδρυση / δημιουργία μιας επιχείρησης από το Πρόγραμμα.	Συνδράμουν το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα καθώς και όλα τα ΠΕΠ.	Αντίφαση μεταξύ παρένθεσης του δείκτη και επεξήγησης
Αριθμός θέσεων απασχόλησης που δημιουργούνται (μεικτές, ισοδύναμες θέσεις πλήρους απασχόλησης)	147	70	Δείκτης που αναφέρεται στο ΕΣΠΑ και αφορά τις θέσεις απασχόλησης που προκύπτουν από την ενίσχυση επιχειρήσεων στο Πρόγραμμα.	Συνδράμουν το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα καθώς και όλα τα ΠΕΠ.	Η τιμή βάσης προέρχεται από τα Μέτρα 1.3, 1.5, 3.1 και 3.3 του ΣΠ (θέσεις απασχόλησης)

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

Επαγόμενες Επενδύσεις (€million)	106,2	70,0	Αναφέρεται στον προϋπολογισμό των επαγόμενων επενδύσεων και αφορά στο σύνολο της ιδιωτικής και δημόσιας δαπάνης για κρατικές ενισχύσεις στο Πρόγραμμα.	Συνδράμουν το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα καθώς και όλα τα ΠΕΠ.	Η τιμή βάσης είναι το ΣΚ των Μέτρων 1.3, 1.5, 3.1 και 3.3 του ΠΕΠ 2000-2006. Για την τιμή στόχο χρησιμοποιήθηκε η Δημ. Δαπάνη του κωδ. Παρέμβασης 8 μαζί με την ιδιωτική συμμετοχή (20+50εκατ. Ευρώ)
<u>Κοινωνία της Πληροφορίας</u>					
Αριθμός Έργων	9	6	Αναφέρεται στο κάθε έργο / υποέργο είτε ενίσχυσης είτε υποδομής για την ψηφιακή σύγκλιση. Το έργο ταυτίζεται με τη σύμβαση.	Συνδράμουν το ΕΠ Ψηφιακή Σύγκλιση και ΠΕΠ	Η τιμή βάσης αφορά στις παρεμβάσεις του Μέτρου 4.5 (8) και του Μέτρου 3.4 (1)
Επιπρόσθετος πληθυσμός ο οποίος καλύπτεται από ευρυζωνικά	-	25.570	Αναφέρεται στον πληθυσμό που έχει δυνατότητα πρόσβασης σε ευρυζωνικά δίκτυα μετά την υλοποίηση των έργων υποδομών.	Συνδράμουν το ΕΠ Ψηφιακή Σύγκλιση και τα ΠΕΠ με αντίστοιχες δράσεις.	Η Τιμή στόχος είναι ο πληθυσμός της Τρίπολης
<u>Μεταφορές</u>	-	-			
Αριθμός Έργων	39	15	Ως έργο νοείται η κάθε απόφαση ένταξης στο τομέα των μεταφορών (οδικά, λιμάνια, σιδηρόδρομοι κ.λπ.)	Συνδράμουν το ΕΠΕΠ και ΠΕΠ.	Η τιμή βάσης αφορά στα ενταγμένα έργα του Μέτρου 1.1 και 1.2 του ΠΕΠ 2000-2006
Κατασκευή και αποπεράτωση αυτοκινητοδρόμων εντός ΤΕΝ (χλμ)	8,5	-	Ο δείκτης αναφέρεται στα χλμ αυτοκινητοδρόμων εντός ΤΕΝ που ολοκληρώνονται.	Συνδράμουν το ΕΠΕΠ και ΠΕΠ (μεταβατικές περιφέρειες).	
Χιλιόμετρα κατασκευασμένων / αναβαθμισμένων δρόμων	138,5	80	Αναφέρεται στο σύνολο των χλμ που αναβαθμίζονται / κατασκευάζονται από το Πρόγραμμα.	Συνδράμουν το ΕΠΕΠ και ΠΕΠ	Η τιμή βάσης αφορά στις παρεμβάσεις του ΠΕΠ 2000-2006 και προέρχεται από την αποτίμηση των παρεμβάσεων στο νέο ΕΠ 2007-2013

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

Κατασκευή και αποπεράτωση σιδηροδρόμων δρόμων εντός TEN (χλμ)	-	-	Ο δείκτης αναφέρεται στα χλμ σιδηροδρόμων εντός TEN που ολοκληρώνονται.	Συνδράμουν το ΕΠΕΠ και ΠΕΠ	
Χιλιόμετρα αναβαθμισμένων σιδηροδρομικών γραμμών	88	-	Αφορά σε μικρές δράσεις αναβάθμισης / ασφάλειας σε σιδηρόδρομους εκτός TEN	Συνδράμουν το ΕΠΕΠ και ΠΕΠ	
Επιπρόσθετος πληθυσμός που εξυπηρετείται από αναβαθμισμένα αστικά μέσα μαζικής μεταφοράς	-	-		Συνδράμουν το ΕΠΕΠ, το ΠΕΠ Μακεδονίας-Θράκης, το ΠΕΠ Αττικής και το ΕΠΠΕΡΑΑ	
Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας	-	-			
Αριθμός Έργων	-	-	Αναφέρεται στο κάθε έργο (σύμβαση) για την δημιουργία υποδομών ή ενίσχυση επενδύσεων για την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας	Συνδράμουν το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και τα ΠΕΠ των 5 Μεταβατικών Περιφερειών.	
Επιπρόσθετη δυναμικότητα για την παραγωγή ανανεώσιμης ενέργειας (MW)	-	-	Δείκτης που περιλαμβάνεται στο ΕΣΠΑ. Να χρησιμοποιηθεί στις Περιφέρειες που έχουν αντίστοιχες δράσεις και δεν περιλαμβάνεται.	Συνδράμουν το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και τα ΠΕΠ των 5 Μεταβατικών Περιφερειών.	
Ετήσια Εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας από επενδύσεις (Τόνοι Ισοδύναμου Πετρελαίου)	-	-		Συνδράμουν το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και τα ΠΕΠ των 5 Μεταβατικών Περιφερειών.	
Περιβάλλον	-	-			
Πληθυσμός που εξυπηρετείται από έργα διαχείρισης υδάτινων πόρων	40.000	30.000	Αναφέρεται στον πληθυσμό που εξυπηρετείται από δίκτυα ύδρευσης που προβλέπονται στο Πρόγραμμα.	Συνδράμουν το ΕΠ ΠΕΡΑΑ και ΠΕΠ	Η τιμή βάσης αφορά στις παρεμβάσεις του ΠΕΠ 2000-2006 και προέρχεται από τα Μέτρα 2.1.1 και 4.4 του ΣΠ. Δεν υπάρχει δείκτης στο ΕΠ Πελοποννήσου 2007-2013

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

Επιπρόσθετος ισοδύναμος πληθυσμός που εξυπηρετείται από έργα διαχείρισης υγρών αποβλήτων	89.320	15.000	Αναφέρεται στον προβλεπόμενο ισοδύναμο πληθυσμό που θα εξυπηρετείται από ΕΕΛ	Συνδράμουν το ΕΠ ΠΕΡΑΑ και ΠΕΠ	Η τιμή βάσης αφορά στις παρεμβάσεις του ΠΕΠ 2000-2006 και προέρχεται από τα Μέτρα 2.1.1 και 4.4 του ΣΠ. Δεν υπάρχει δείκτης στο ΕΠ Πελοπονησού 2007-2013
Αριθμός έργων διαχείρισης στερεών αποβλήτων	1	5	Αναφέρεται στον προβλεπόμενο αριθμό ΧΥΤΑ/ΧΥΤΥ/ΣΜΑ	Συνδράμουν το ΕΠ ΠΕΡΑΑ και ΠΕΠ	Η τιμή βάσης αφορά στις παρεμβάσεις του ΠΕΠ 2000-2006 και προέρχεται από το ΕΠ 2007-2013.
Αριθμός έργων αποκατάστασης περιοχών	2	-	Αναφέρεται στον αριθμό των ΧΑΔΑ και λοιπών περιοχών που θα αποκατασταθούν	Συνδράμουν το ΕΠ ΠΕΡΑΑ και ΠΕΠ	Δεν υπάρχει σχετικός δείκτης στο ΕΠ 2000- 2006 ή στο ΕΠ 2007- 2013
Πρόληψη Κινδύνων	-	-			
Αριθμός Εργων	25	5	Αναφέρεται στο σύνολο των έργων (αντιπλημμυρικής, αντιπυρικής προστασίας και λοιπά) που εντάσσονται στην πρόληψη κινδύνων	Συνδράμουν το ΕΠ ΠΕΡΑΑ και ΠΕΠ	Η τιμή βάσης περιλαμβάνει τα έργα του Μέτρου 2.1.3 του ΕΠ 2000-2006, που αφορούν σε δασική προστασία. Στο νέο Πρόγραμμα δεν προβλέπονται δασικές δράσεις.
Αριθμός ατόμων που επωφελούνται από δασική αντιπυρική προστασία και άλλα μέτρα προστασίας δασών	638.942	-	Το σύνολο του πληθυσμού της κάθε Περιφέρειας	Συνδράμουν τα ΠΕΠ	Στο νέο Πρόγραμμα δεν προβλέπονται δασικές δράσεις.
Τουρισμός	-	-			

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

Αριθμός έργων	200	100	Αναφέρεται στο σύνολο των έργων / υποέργων για υποδομές όπως τουριστικά αγκυροβόλια, μαρίνες, σε κάθε ενίσχυση για την προώθηση ειδικών μορφών τουρισμού καθώς και στην ενίσχυση της κάθε επιχειρήσεις στο τομέα του τουρισμού. Η σύμβαση ταυτίζεται με το έργο	Συνδράμουν το ΕΠΑΕ και ΠΕΠ	Η τιμή βάσης αφορά στις παρεμβάσεις του ΠΕΠ 2000-2006 και προέρχεται από την αποτίμηση των παρεμβάσεων (ενισχύσεις)
Εκπαίδευση					
Αριθμός Έργων	24	30	Αναφέρεται σε όλα τα έργα / υποέργα υποδομής (κτιριακά και εξοπλισμοί) στο τομέα της Εκπαίδευσης	Συνδράμουν μόνο τα ΠΕΠ	Η τιμή βάσης περιλαμβάνει τα έργα των Μέτρων 2.1.8 και 4.2 του ΕΠ 2000-2006
Αριθμός ωφελούμενων μαθητών	4.500	8.000	Το σύνολο των ωφελούμενων μαθητών από όλες τις προαναφερόμενες παρεμβάσεις	Συνδράμουν μόνο τα ΠΕΠ	
Υγεία					
Αριθμός Έργων	4	35	Αναφέρεται σε όλα τα έργα / υποέργα υποδομής (κτιριακά και εξοπλισμοί) στο τομέα της Υγείας	Συνδράμουν μόνο τα ΠΕΠ	Η τιμή βάσης περιλαμβάνει τα έργα του Μέτρου 4.1 του ΕΠ 2000-2006 (το 2.1.8 έχει μόνο Βρεφονηπιακούς σταθμούς)
Αστική Ανάπτυξη Φυσική και Περιβαλλοντική Αναγέννηση					
Αριθμός έργων για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας και της ελκυστικότητας των πόλεων	26		Αναφέρεται σε όλα τα έργα αναπλάσεων, χώρων πρασίνου, ανακαίνισης κτιρίων κλ.π. που υλοποιούνται στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων αστικής ανάπτυξης. (Μόνο τιμή βάσης)	Συνδράμουν μόνο τα ΠΕΠ	Βάσει δεικτών ΣΠ (διαμορφώσεις κοινοχρήστων)
Ανταγωνιστικότητα					
Αριθμός έργων που απασκοπεί στην προώθηση των επιχειρήσεων, επιχειρηματικότητα και νέων τεχνολογιών	7		Αναφέρεται στα έργα για την δημιουργία δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας, άυλες ενέργειες για την προώθηση των επιχειρήσεων κ.λπ. που υλοποιούνται στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων αστικής ανάπτυξης. (Μόνο τιμή βάσης)	Συνδράμουν μόνο τα ΠΕΠ	Η τιμή βάσης περιλαμβάνει τα έργα του Μέτρου 4.5 του ΕΠ 2000-2006

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

Κοινωνική Ενσωμάτωση					
Αριθμός έργων / υπηρεσιών για τη προώθηση των ίσων ευκαιριών και κοινωνικής ενσωμάτωσης για μειονεκτούντες ομάδες και νέους	5		Αναφέρεται σε δράσεις ενίσχυσης δομών , προώθησης της απασχόλησης κ.λπ. που υλοποιούνται στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων αστικής ανάπτυξης. (Μόνο τιμή βάσης)	Συνδράμουν μόνο τα ΠΕΠ	Η τιμή βάσης περιλαμβάνει τα έργα του Μέτρου 4.6 του ΕΠ 2000-2006 (2 Δομές και 3 δράσεις προώθησης στην απασχόληση)

* Τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στον κατάλογο θα επικαιροποιούνται όπως αναφέρεται στο Έγγραφο Εργασίας 2 «Indicators for Monitoring and Evaluation: A Practical Guide» στις ετήσιες εκθέσεις και θα χρησιμοποιούνται για το λόγο αυτό διαθέσιμες πληροφορίες σύμφωνα με την ένταξη των έργων.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΟΡΜΟΥ (CORE INDICATORS) *
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ

<u>ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ</u>	<u>ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (2000-2006)</u>	<u>ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ 2013</u>	<u>ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ</u>	<u>ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ</u>
<u>Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη</u>				
Αριθμός «έργων» έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης	-	-	Η τιμή βάσης και στόχου αναφέρεται στον αριθμό των έργων / υποέργων που αφορούν στις ενισχύσεις για έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη καθώς και σε υποδομές για έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη. Η κάθε σύμβαση αποτελεί έργο.	Συνδράμουν το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα καθώς και όλα τα ΠΕΠ, τα οποία έχουν αντίστοιχες δράσεις.
Αριθμός «έργων» συνεργασίας επιχειρήσεων με ερευνητικά ιδρύματα	-	-	Η τιμή βάσης και στόχου αναφέρεται στον αριθμό των έργων / υποέργων που αφορούν στις ενισχύσεις για συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων και των ερευνητικών ιδρυμάτων. Η κάθε σύμβαση αποτελεί έργο.	Συνδράμουν το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα καθώς και όλα τα ΠΕΠ, τα οποία έχουν αντίστοιχες δράσεις.
<u>Άμεση Ενίσχυση Επενδύσεων στις ΜΜΕ</u>				
Αριθμός «έργων»	619	290	Ως έργο εννοείται η ενίσχυση κάθε μίας επιχείρησης από το Πρόγραμμα. Ο αριθμός των έργων ταυτίζεται με τον αριθμό των συμβάσεων.	Συνδράμουν το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα καθώς και όλα τα ΠΕΠ.
Εκ των οποίων: αριθμός ενάρξεων λειτουργίας που ενισχύθηκαν (πρώτα δύο χρόνια μετά την έναρξη)	40	20	Η τιμή βάσης και στόχου αναφέρεται στην ενίσχυση για την ίδρυση / δημιουργία μιας επιχείρησης από το Πρόγραμμα.	Συνδράμουν το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα καθώς και όλα τα ΠΕΠ.
Αριθμός θέσεων απασχόλησης που δημιουργούνται (μεικτές, ισοδύναμες θέσεις πλήρους απασχόλησης)	739	350	Δείκτης που αναφέρεται στο ΕΣΠΑ και αφορά τις θέσεις απασχόλησης που προκύπτουν από την ενίσχυση επιχειρήσεων στο Πρόγραμμα.	Συνδράμουν το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα καθώς και όλα τα ΠΕΠ.
Επαγόμενες Επενδύσεις (€million)	94	50	Αναφέρεται στον προϋπολογισμό των επαγόμενων επενδύσεων και αφορά στο σύνολο της ιδιωτικής και δημόσιας δαπάνης για κρατικές ενισχύσεις στο Πρόγραμμα.	Συνδράμουν το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα καθώς και όλα τα ΠΕΠ.
<u>Κοινωνία της Πληροφορίας</u>				
Αριθμός Έργων	6	10	Αναφέρεται στο κάθε έργο / υποέργο είτε ενίσχυσης είτε υποδομής για την ψηφιακή σύγκλιση. Το έργο	Συνδράμουν το ΕΠ Ψηφιακή Σύγκλιση και ΠΕΠ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

<u>ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ</u>	<u>ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (2000-2006)</u>	<u>ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ 2013</u>	<u>ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ</u>	<u>ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ</u>
			ταυτίζεται με τη σύμβαση.	
Επιπρόσθετος πληθυσμός ο οποίος καλύπτεται από ευρυζωνικά	-	-	Αναφέρεται στον πληθυσμό που έχει δυνατότητα πρόσβασης σε ευρυζωνικά δίκτυα μετά την υλοποίηση των έργων υποδομών.	Συνδράμουν το ΕΠ Ψηφιακή Σύγκλιση και τα ΠΕΠ με αντίστοιχες δράσεις.
Μεταφορές				
Αριθμός Έργων	85*	53	Ως έργο νοείται η κάθε απόφαση ένταξης στο τομέα των μεταφορών (οδικά, λιμάνια, σιδηρόδρομοι κ.λπ.)	Συνδράμουν το ΕΠΕΠ και ΠΕΠ.
Κατασκευή και αποπεράτωση αυτοκινητοδρόμων εντός TEN (χλμ)	-	-	Ο δείκτης αναφέρεται στα χλμ αυτοκινητοδρόμων εντός TEN που ολοκληρώνονται.	Συνδράμουν το ΕΠΕΠ και ΠΕΠ (μεταβατικές περιφέρειες).
Χιλιόμετρα κατασκευασμένων / αναβαθμισμένων δρόμων	602.08**	63	Αναφέρεται στο σύνολο των χλμ που αναβαθμίζονται / κατασκευάζονται από το Πρόγραμμα.	Συνδράμουν το ΕΠΕΠ και ΠΕΠ
Κατασκευή και αποπεράτωση σιδηροδρόμων εντός TEN (χλμ)	-	-	Ο δείκτης αναφέρεται στα χλμ σιδηροδρόμων εντός TEN που ολοκληρώνονται.	Συνδράμουν το ΕΠΕΠ και ΠΕΠ
Χιλιόμετρα αναβαθμισμένων σιδηροδρομικών γραμμών	-	-	Αφορά σε μικρές δράσεις αναβάθμισης / ασφάλειας σε σιδηρόδρομους εκτός TEN	Συνδράμουν το ΕΠΕΠ και ΠΕΠ
Επιπρόσθετος πληθυσμός που εξυπηρετείται από αναβαθμισμένα αστικά μέσα μαζικής μεταφοράς	-	-		Συνδράμουν το ΕΠΕΠ, το ΠΕΠ Μακεδονίας-Θράκης, το ΠΕΠ Αττικής και το ΕΠΠΕΡΑΑ
Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας				
Αριθμός Έργων	-	-	Αναφέρεται στο κάθε έργο (σύμβαση) για την δημιουργία υποδομών ή ενίσχυση επενδύσεων για την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας	Συνδράμουν το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και τα ΠΕΠ των 5 Μεταβατικών Περιφερειών.
Επιπρόσθετη δυναμικότητα για την παραγωγή ανανεώσιμης ενέργειας (MW)	-	-	Δείκτης που περιλαμβάνεται στο ΕΣΠΑ. Να χρησιμοποιηθεί στις Περιφέρειες που έχουν αντίστοιχες δράσεις και δεν περιλαμβάνεται.	Συνδράμουν το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και τα ΠΕΠ των 5 Μεταβατικών Περιφερειών.
Ετήσια Εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας από επενδύσεις (Τόνοι Ισοδύναμου	-	-		Συνδράμουν το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

<u>ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ</u>	<u>ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (2000-2006)</u>	<u>ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ 2013</u>	<u>ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ</u>	<u>ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ</u>
Πετρελαίου)				Επιχειρηματικότητα και τα ΠΕΠ των 5 Μεταβατικών Περιφερειών.
<u>Περιβάλλον</u> - -				
Πληθυσμός που εξυπηρετείται από έργα διαχείρισης υδάτινων πόρων	17.735	10.000	Αναφέρεται στον πληθυσμό που εξυπηρετείται από δίκτυα ύδρευσης που προβλέπονται στο Πρόγραμμα.	Συνδράμουν το ΕΠ ΠΕΡΑΑ και ΠΕΠ
Επιπρόσθετος ισοδύναμος πληθυσμός που εξυπηρετείται από έργα διαχείρισης υγρών αποβλήτων	9.935	7.800	Αναφέρεται στον προβλεπόμενο ισοδύναμο πληθυσμό που θα εξυπηρετείται από ΕΕΛ	Συνδράμουν το ΕΠ ΠΕΡΑΑ και ΠΕΠ
Αριθμός έργων διαχείρισης στερεών αποβλήτων	1	2	Αναφέρεται στον προβλεπόμενο αριθμό ΧΥΤΑ/ΧΥΤΥ/ΣΜΑ	Συνδράμουν το ΕΠ ΠΕΡΑΑ και ΠΕΠ
Αριθμός έργων αποκατάστασης περιοχών	0	10	Αναφέρεται στον αριθμό των ΧΑΔΑ και λοιπών περιοχών που θα αποκατασταθούν	Συνδράμουν το ΕΠ ΠΕΡΑΑ και ΠΕΠ
<u>Πρόληψη Κινδύνων</u> - -				
Αριθμός Έργων	15	6	Αναφέρεται στο σύνολο των έργων (αντιπλημμυρικής, αντιπυρικής προστασίας και λοιπά) που εντάσσονται στην πρόληψη κινδύνων	Συνδράμουν το ΕΠ ΠΕΡΑΑ και ΠΕΠ
Αριθμός ατόμων που επωφελούνται από δασική αντιπυρική προστασία και άλλα μέτρα προστασίας δασών	213.000	213.000	Το σύνολο του πληθυσμού της κάθε Περιφέρειας	Συνδράμουν τα ΠΕΠ
<u>Τουρισμός</u> - -				
Αριθμός έργων	(7 έργα + 152 ΜΜΕ) 159	292	Αναφέρεται στο σύνολο των έργων / υποέργων για υποδομές όπως τουριστικά αγκυροβόλια, μαρίνες, σε κάθε ενίσχυση για την προώθηση ειδικών μορφών τουρισμού καθώς και στην ενίσχυση της κάθε επιχειρήσεις στο τομέα του τουρισμού. Η σύμβαση ταυτίζεται με το έργο.	Συνδράμουν το ΕΠΑΕ και ΠΕΠ
<u>Εκπαίδευση</u>				
Αριθμός Έργων	92	80	Αναφέρεται σε όλα τα έργα / υποέργα υποδομής (κτιριακά και εξοπλισμοί) στο τομέα της Εκπαίδευσης	Συνδράμουν μόνο τα ΠΕΠ
Αριθμός ωφελούμενων μαθητών	13.400	10.700	Το σύνολο των ωφελούμενων μαθητών από όλες τις	Συνδράμουν μόνο τα ΠΕΠ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων 2007-2013

<u>ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ</u>	<u>ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ (2000-2006)</u>	<u>ΤΙΜΗ ΣΤΟΧΟΣ 2013</u>	<u>ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ</u>	<u>ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ</u>
			προαναφερόμενες παρεμβάσεις	
<u>Υγεία</u>				
Αριθμός Έργων	24	11	Αναφέρεται σε όλα τα έργα / υποέργα υποδομής (κτιριακά και εξοπλισμοί) στο τομέα της Υγείας	Συνδράμουν μόνο τα ΠΕΠ
<u>Αστική Ανάπτυξη</u>				
<u>Φυσική και Περιβαλλοντική Αναγέννηση</u>				
Αριθμός έργων για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας και της ελκυστικότητας των πόλεων	6		Αναφέρεται σε όλα τα έργα αναπλάσεων, χώρων πρασίνου, ανακαίνισης κτιρίων κλ.π. που υλοποιούνται στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων αστικής ανάπτυξης. (Μόνο τιμή βάσης)	Συνδράμουν μόνο τα ΠΕΠ
<u>Ανταγωνιστικότητα</u>				
Αριθμός έργων που αποσκοπούν στην προώθηση των επιχειρήσεων, επιχειρηματικότητα και νέων τεχνολογιών	13		Αναφέρεται στα έργα για την δημιουργία δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας, άυλες ενέργειες για την προώθηση των επιχειρήσεων κ.λπ. που υλοποιούνται στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων αστικής ανάπτυξης. (Μόνο τιμή βάσης)	Συνδράμουν μόνο τα ΠΕΠ
<u>Κοινωνική Ενσωμάτωση</u>				
Αριθμός έργων / υπηρεσιών για τη προώθηση των ίσων ευκαιριών και κοινωνικής ενσωμάτωσης για μειονεκτούντες ομάδες και νέους	13		Αναφέρεται σε δράσεις ενίσχυσης δομών , προώθησης της απασχόλησης κ.λπ. που υλοποιούνται στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων αστικής ανάπτυξης. (Μόνο τιμή βάσης)	Συνδράμουν μόνο τα ΠΕΠ

- Τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στον κατάλογο θα επικαιροποιούνται όπως αναφέρεται στο Έγγραφο Εργασίας 2 «Indicators for Monitoring and Evaluation: A Practical Guide» στις ετήσιες εκθέσεις και θα χρησιμοποιούνται για το λόγο αυτό διαθέσιμες πληροφορίες σύμφωνα με την ένταξη των έργων.
- * 4 έργα ΟΔΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ
- ** 393,48 χιλ. ΟΔΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1-1: Βασικοί Περιφερειακοί Δείκτες,	8
Πίνακας 1-2: Ανάλυση SWOT της Χωρικής Ενότητας (Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Ιονίων Νήσων)	9
Πίνακας 1-3: Πληθυσμός Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.....	12
Πίνακας 1-4: Διαρθρωτικοί Δείκτες Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.	13
Πίνακας 1-5: Περιφερειακή κατανομή ΑΕΠ και κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ευρώ και σε ΜΑΔ, 2003.....	13
Πίνακας 1-6: Δείκτες απασχόλησης ΠΔΕ ως προς τους Ευρωπαϊκούς στόχους	15
Πίνακας 1-7: Παραγωγικότητα εργασίας & ωριαία παραγωγικότητα, 2002.	17
Πίνακας 1-8: Μαθητές ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, 2004.....	20
Πίνακας 1-9: Κατανομή των περιοχών (ΟΤΑ) κατά υψομετρική βαθμίδα και κατά γεωγραφική ενότητα (2005).....	24
Πίνακας 1-10: SWOT Ανάλυση Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.....	28
Πίνακας 1-11: Πληθυσμός Περιφέρειας Πελοποννήσου	30
Πίνακας 1-12: Διαρθρωτικοί Δείκτες Περιφέρειας Πελοποννήσου.....	31
Πίνακας 1-13: Περιφερειακή κατανομή ΑΕΠ και κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ευρώ και σε ΜΑΔ, 2003	32
Πίνακας 1-14: Διάρθρωση της ΑΠΑ κατά τομέα παραγωγής, 2003.....	34
Πίνακας 1-15: Παραγωγικότητα εργασίας & ωριαία παραγωγικότητα, 2002	35
Πίνακας 1-16: Δείκτες Αγοράς Εργασίας, απασχόλησης & ανεργίας, 2004	37
Πίνακας 1-17: Δείκτες απασχόλησης Περιφέρειας Πελοποννήσου ως προς τους Ευρωπαϊκούς στόχους.....	37
Πίνακας 1-18: Μαθητές ανά βαθμίδα εκπαίδευσης, 2004	44
Πίνακας 1-19: SWOT Ανάλυση Περιφέρειας Πελοποννήσου.....	55
Πίνακας 1-20: Διαρθρωτικοί Δείκτες για την Περιφέρεια Ιονίων Νησιών.....	59
Πίνακας 1-21: SWOT Ανάλυση Περιφέρειας Ιονίων Νήσων	88
Πίνακας 2-1 : Αναπτυξιακές προτεραιότητες της χωρικής ενότητας Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Ιονίων Νήσων	93
Πίνακας 2-2: Σημαντικότητα των γενικών στόχων της αναπτυξιακής στρατηγικής.....	101
Πίνακας 2-3: Κατανομή προγραμματικών πόρων κατά εδαφικό τύπο.....	110
Πίνακας 2-4: Συσχέτιση Γενικών / Ειδικών Στόχων με Προβλήματα / Ανάγκες ΠΔΕ.....	116
Πίνακας 2-5: Συσχέτιση Γενικών / Ειδικών Στόχων με Προβλήματα / Ανάγκες Περιφέρειας Πελοποννήσου.....	119
Πίνακας 2-6: Συσχέτιση Γενικών / Ειδικών Στόχων με Προβλήματα / Ανάγκες ΠΙΝ	122
Πίνακας 3-1: Επικαλύψεις Τομέων Παρέμβασης Μεταξύ ΕΤΠΑ, Τ.Σ. ΚΑΙ ΕΓΤΑΑ στον Τομέα Του Περιβάλλοντος: Προτεινόμενα Κριτήρια Διαχωρισμού.....	234
Πίνακας 3-2: Κατηγοριοποίηση / Διαχωρισμός Δραστηριοτήτων NATURA 2000	236
Πίνακας 3-3: Κατηγοριοποίηση / Διαχωρισμός Δραστηριοτήτων (συνέχεια) NATURA 2000	237
Πίνακας 3-4: Κλάδοι που θα συγχρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από το ΕΓΤΑΑ	242
Πίνακας 3-5: Κλάδοι που θα συγχρηματοδοτηθούν αποκλειστικά από το ΕΓΤΑΑ	243
Πίνακας 4-1: Ενδεικτικός Προγραμματισμός Αξιολογήσεων για την Περίοδο 2007 - 2013	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
Πίνακας 5-1: Χρηματοδοτικό σχήμα ΕΠ "Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου, Ιονίων Νήσων" ανά Άξονα Προτεραιότητας.....	294

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

Σχήμα 1-1: Εξέλιξη απασχόλησης κατά τομέα παραγωγής.....	16
Σχήμα 1-2: Περιφερειακή κατανομή κ.κ ΑΕΠ σε ΜΑΔ, 2003 (ΕΕ25=100)	33
Σχήμα 1-3: Διαχρονική σύγκριση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΑΔ της Περιφέρειας Πελοποννήσου με το αντίστοιχο της χώρας και της ΕΕ 15 και ΕΕ 25 (ΕΕ 25=100).....	33
Σχήμα 1-4: Εξέλιξη Ακαθ. Προστιθ. Αξίας κατά τομέα Π.Ι.Ν. 1995-2003	60
Σχήμα 1-5: Κατά κεφαλή Αγοραστική ικανότητα ως % του μ.ο. ΕΕ-25	61
Σχήμα 1-6: Διανυκτερεύσεις Αλλοδαπών - Ημεδαπών τουριστών Π.Ι.Ν.	66
